

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

6 november 2017

WETSONTWERP

**houdende wijzigingen van diverse bepalingen
van het strafrecht, de strafvordering
en het gerechtelijk recht**

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

6 novembre 2017

PROJET DE LOI

**modifiant diverses dispositions
du droit pénal, de la procédure pénale
et du droit judiciaire**

INHOUD

Blz.

Samenvatting	3
Memorie van toelichting	4
Voorontwerp	81
Impactanalyse	98
Advies van de Raad van State	110
Wetsontwerp	126
Coördinatie van de artikelen	147

SOMMAIRE

Pages

Résumé	3
Exposé des motifs	4
Avant-projet	81
Analyse d'impact	104
Avis du Conseil d'État	110
Projet de loi	126
Coordination des articles	192

De regering heeft dit wetsontwerp op 6 november 2017 ingediend.

Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 6 novembre 2017.

De “goedkeuring tot drukken” werd op 6 november 2017 door de Kamer ontvangen.

Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 6 novembre 2017.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000: Parlementair document van de 54e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
 QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden
 CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag
 CRABV: Beknopt Verslag
 CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)

PLEN: Plenum
 COM: Commissievergadering
 MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000: Document parlementaire de la 54e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
 QRVA: Questions et Réponses écrites
 CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral
 CRABV: Compte Rendu Analytique
 CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)

PLEN: Séance plénière
 COM: Réunion de commission
 MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
 Natieplein 2
 1008 Brussel
 Tel.: 02/ 549 81 60
 Fax: 02/549 82 74
 www.dekamer.be
 e-mail: publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
 Place de la Nation 2
 1008 Bruxelles
 Tél.: 02/ 549 81 60
 Fax: 02/549 82 74
 www.lachambre.be
 courriel: publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

SAMENVATTING

Voorliggend wetsontwerp beoogt tegemoet te komen aan een aantal recente arresten van het Grondwettelijk Hof die een wetswijziging vereisen. Het betreft de volgende arresten:

- arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 54/2017 van 11 mei 2017;
- arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 6/2017 van 25 januari 2017;
- arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 113/2016 van 22 september 2016;
- arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 33/2017 van 9 maart 2017;
- arrest 83/2016 van 2 juni 2016 van het Grondwettelijk Hof;
- arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 178/2015 van 17 december 2015;
- arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 12/2017 van 9 februari 2017;
- arrest 139/2016 van het Grondwettelijk Hof van 10 november 2016;
- arrest 18/2010 van het Grondwettelijk Hof van 25 februari 2010;
- arrest 181/2009 van het Grondwettelijk Hof 12 november 2009.

Hiertoe worden diverse wetboeken en wetten gewijzigd. Het betreft artikel 20 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering, de artikelen 21bis, 35ter, 61ter, 162bis, 216bis, 216ter, 464/1, 464/23, 464/24, 464/27, 524bis, 590 en 594 van het Wetboek van strafvordering, de artikelen 43, 43bis en 43quater van het Strafwetboek, de artikelen 591 en 1017 van het Gerechtelijk Wetboek en tot slot het artikel 2 van de wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering.

RÉSUMÉ

Le présent projet de loi vise à répondre à une série d'arrêts récents de la Cour constitutionnelle qui nécessitent une modification législative. Cela concerne les arrêts suivants:

- arrêt de la Cour constitutionnelle n° 54/2017 du 11 mai 2017;
- arrêt de la Cour constitutionnelle n° 6/2017 du 25 janvier 2017;
- arrêt de la Cour constitutionnelle n° 113/2016 du 22 septembre 2016;
- arrêt de la Cour constitutionnelle n° 33/2017 du 9 mars 2017;
- arrêt 83/2016 du 2 juillet 2016 de la Cour constitutionnelle;
- arrêt de la Cour constitutionnelle n° 178/2015 du 17 décembre 2015;
- arrêt de la Cour constitutionnelle n° 12/2017 du 9 février 2017;
- arrêt 139/2016 de la Cour constitutionnelle du 10 novembre 2016;
- arrêt 18/2010 de la Cour constitutionnelle du 25 février 2010;
- arrêt 181/2009 de la Cour constitutionnelle du 12 novembre 2009.

À cet égard, divers Codes et lois ont été modifiés. Il s'agit de l'article 20 du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle, des articles 21bis, 35ter, 61ter, 162bis, 216bis, 216ter, 464/1, 464/23, 464/24, 464/27, 524bis, 590 et 594 du Code d'instruction criminelle, des articles 43, 43bis en 43quater du Code pénal, des articles 591 et 1017 du Code judiciaire et enfin l'article 2 de la loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het voorliggende wetsontwerp beoogt tegemoet te komen aan een aantal recente arresten van het Grondwettelijk Hof die een wetswijziging vereisen.

I. — ALGEMENE TOELICHTING

Wijziging van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Het voorliggende wetsontwerp beoogt om artikel 20 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering te wijzigen, in het tweede zinsdeel van het tweede lid, om een gevolg te geven aan het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 54/2017 van 11 mei 2017.

Het Grondwettelijk Hof heeft in dat arrest gezegd voor recht dat: “Artikel 20, tweede lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering [...] de artikelen 10 en 11 van de Grondwet [schendt], in zoverre het een verschil in behandeling instelt tussen, enerzijds, de rechtspersonen die vóór hun invereffeningstelling, hun gerechtelijke ontbinding of hun ontbinding zonder vereffening in verdenking zijn gesteld door een onderzoeksrechter en, anderzijds, de rechtspersonen die vóór hun invereffeningstelling, hun gerechtelijke ontbinding of hun ontbinding zonder vereffening door de raadkamer zijn verwezen naar de correctionele rechtbank of rechtstreeks voor de strafrechter ten gronde zijn gedagvaard.”.

Er werd in het arrest van het Grondwettelijk Hof uitspraak gedaan over deze rechtsvraag die in het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 52/2013 van 18 april 2013 (Overwegingen B.3.4 en B.3.6) reeds was gerezen maar onbeantwoord was gebleven omwille van het feit dat het verlies van de rechtspersoonlijkheid zich daar had voorgedaan voor de betekening van de rechtstreekse dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie (zie S. GNEDASJ m.m.v. C. BORGERS, “De strafrechtelijke verrijzenis van ontbonden rechtspersonen”, *TFR* 2013, 875; F. LUGENTZ, “Responsabilité pénale des personnes morales: la constitutionnalité du régime d’extinction de l’action publique en cas de dissolution sans liquidation d’une société commerciales”, *Rev.Dr.Pén.* 2013, 1181-1182).

Het Hof van Cassatie had in een arrest van 17 april 2013 (P.12 0460.F) geoordeeld, op basis van de parlementaire voorbereiding van de wet van 4 mei 1999 tot invoering van de strafrechtelijke

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le présent projet de loi vise à répondre à un nombre d’arrêts récents de la Cour Constitutionnelle qui nécessitent une modification de loi.

I. — EXPOSÉ GÉNÉRAL

Modification du titre préliminaire du Code de procédure pénale

Le présent projet de loi vise à modifier l’article 20 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, dans le deuxième membre de phrase de l’alinéa 2, afin de répondre à l’arrêt de la Cour constitutionnelle n°54/2017 du 11 mai 2017.

Dans cet arrêt, la Cour constitutionnelle a dit pour droit que: “L’article 20, alinéa 2, du titre préliminaire du Code de procédure pénale viole les articles 10 et 11 de la Constitution en ce qu’il crée une différence de traitement entre, d’une part, les personnes morales qui ont été inculpées par un juge d’instruction avant leur mise en liquidation, dissolution judiciaire ou dissolution sans liquidation et, d’autre part, les personnes morales qui, avant leur mise en liquidation, dissolution judiciaire ou dissolution sans liquidation, ont été renvoyées devant le tribunal correctionnel par la chambre du conseil ou ont été directement citées à comparaître devant le juge pénal du fond.”.

Dans l’arrêt de la Cour constitutionnelle, il a été statué sur cette question de droit qui avait déjà été soulevée dans l’arrêt de la Cour constitutionnelle n° 52/2013 du 18 avril 2013 (considérations B.3.4 et B.3.6) mais était restée sans réponse étant donné que la perte de la personnalité juridique s’était alors produite avant la signification de la citation directe à la demande du ministère public (voir S. GNEDASJ en collaboration avec C. BORGERS, “De strafrechtelijke verrijzenis van ontbonden rechtspersonen”, *TFR* 2013, 875; F. LUGENTZ, “Responsabilité pénale des personnes morales: la constitutionnalité du régime d’extinction de l’action publique en cas de dissolution sans liquidation d’une société commerciale”, *Rev.dr.pén.* 2013, 1181-1182).

Dans un arrêt du 17 avril 2013 (P.12 0460.F), la Cour de cassation avait estimé, sur la base des travaux préparatoires de la loi du 4 mai 1999 instaurant la responsabilité pénale des personnes morales, que

verantwoordelijkheid van rechtspersonen, dat het de bedoeling was van de wetgever dat de strafvordering ook nog verder kon worden uitgeoefend wanneer de rechtspersoon reeds rechtstreeks werd gedagvaard alvorens hij zijn rechtspersoonlijkheid verliest. In de commentaren bij het cassatiearrest bestond er echter twijfel of de keuze van het Hof van Cassatie voldoende steun vond in de aangehaalde parlementaire voorbereiding (P. ARNOU, “De strafvordering en het einde van de rechtspersoonlijkheid”, NC 2014, 486-489). Het betrof immers een stelling van de toenmalige minister van justitie (*Parl. St.* 1998-99, nr. 2093/5, 39-40), die in tegenspraak kon worden gezien met de duidelijke bewoordingen van de wettekst.

Het Grondwettelijk Hof gaf in het arrest nr. 54/2017 uitsluitend over de rechtsvraag. Het oordeelde dat: “In het licht van het door de wetgever nagestreefde doel om misbruiken te voorkomen, is het niet redelijk verantwoord dat de strafvordering ten aanzien van die categorieën van rechtspersonen enkel kan worden voortgezet indien wordt aangetoond dat de invereffeningstelling of de ontbinding tot doel had aan de vervolging te ontsnappen, terwijl dat bewijs niet is vereist voor de voortzetting van de strafvordering ten aanzien van de rechtspersonen die vóór hun invereffeningstelling of hun ontbinding door een onderzoeksrechter in verdenking zijn gesteld, nu de betrokken rechtspersonen in elk van die gevallen vóór het verlies van hun rechtspersoonlijkheid kennis hebben van de ingestelde strafvordering. Bijgevolg is de in het geding zijnde bepaling niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij het in de prejudiciële vraag bedoelde verschil in behandeling doet ontstaan, wat het verval van de strafvordering betreft, tussen, enerzijds, de rechtspersonen die vóór hun invereffeningstelling of hun ontbinding in verdenking zijn gesteld door een onderzoeksrechter en, anderzijds, de rechtspersonen die vóór hun invereffeningstelling of hun ontbinding door de raadkamer zijn verwezen naar de correctionele rechtbank of rechtstreeks voor de strafrechter ten gronde zijn gedagvaard.” (Overweging B.10.3).

Om aan het arrest nr. 54/2017 tegemoet te komen wordt artikel 20, tweede lid van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering gewijzigd. Er wordt voorzien dat de strafvordering in geval van verlies van de rechtspersoonlijkheid nog in twee gevallen kan worden uitgeoefend zonder dat het bewijs moet worden geleverd dat de invereffeningstelling of de ontbinding tot doel had aan de vervolging te ontsnappen. Naast het geval van de inverdenkingstelling overeenkomstig artikel 61*bis* Wetboek van Strafvordering door de onderzoeksrechter, wordt ingeschreven dat dit mogelijk is indien de rechtspersoon voor het verlies van de rechtspersoonlijkheid reeds door het onderzoeksgerecht werd verwezen dan

le législateur avait pour objectif que l'action publique puisse également être poursuivie lorsque la personne morale a déjà été directement citée avant de perdre sa personnalité juridique. Les commentaires relatifs à l'arrêt de cassation ont toutefois émis le doute que le choix de la Cour de cassation bénéficie du soutien suffisant dans les travaux parlementaires évoqués (P. ARNOU, “*De strafvordering en het einde van de rechtspersoonlijkheid*”, NC 2014, 486-489). Il s'agissait en effet d'une position du ministre de la Justice de l'époque (*Doc. Parl.* 1998-99, n° 2093/5, 39-40), qui pouvait être considérée comme contradictoire avec la formulation claire du texte de loi.

Dans l'arrêt n° 54/2017, la Cour constitutionnelle a tranché la question de droit. Elle a estimé que: “Au regard de l'objectif poursuivi par le législateur, qui consiste à prévenir les abus, il n'est pas raisonnablement justifié que l'action publique ne puisse être poursuivie contre ces catégories de personnes morales que s'il est démontré que la mise en liquidation ou dissolution avait pour but d'échapper aux poursuites, alors que cette preuve n'est pas requise en ce qui concerne l'action publique intentée contre des personnes morales qui, avant leur mise en liquidation ou dissolution, ont été inculpées par un juge d'instruction, étant donné que les personnes morales concernées ont, dans chacun de ces cas, connaissance de l'action publique intentée contre elles, avant la perte de leur personnalité juridique. Partant, la disposition en cause n'est pas compatible avec les articles 10 et 11 de la Constitution, dans la mesure où elle fait naître la différence de traitement visée par la question préjudicielle, en ce qui concerne l'extinction de l'action publique, entre, d'une part, les personnes morales qui ont été inculpées par un juge d'instruction avant leur mise en liquidation ou dissolution et, d'autre part, les personnes morales qui, avant leur mise en liquidation ou dissolution, ont été renvoyées devant le tribunal correctionnel par la chambre du conseil ou ont été directement citées à comparaître devant le juge pénal du fond.” (considération B.10.3).

Afin de répondre à l'arrêt n° 54/2017, l'article 20, alinéa 2, du Titre préliminaire du Code de procédure pénale est modifié. Il est prévu que l'action publique peut, en cas de perte de la personnalité juridique, être exercée dans deux cas encore sans qu'il faille fournir la preuve que la mise en liquidation ou la dissolution avait pour but d'échapper aux poursuites. Outre le cas de l'inculpation par le juge d'instruction, conformément à l'article 61*bis* du Code d'instruction criminelle, il est prévu que cette possibilité existe si, avant la perte de la personnalité juridique, la personne morale avait déjà été renvoyée par la juridiction d'instruction ou avait été directement citée à comparaître devant le juge pénal du

wel rechtstreeks werd gedagvaard voor de strafrechter ten gronde. Het betreft in beide gevallen een situatie waarbij de rechtspersoon vóór het verlies van de rechtspersoonlijkheid formeel in kennis werd gesteld van het feit waarvoor hij werd vervolgd.

Wijzigingen van het Wetboek van strafvordering

Wijziging van de artikelen 21bis en 61ter van het Wetboek van Strafvordering

Het voorliggend wetsontwerp beoogt om een regeling te ontwerpen die aan de verdachte of degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd in het opsporingsonderzoek het recht geeft om een rechtsmiddel aan te wenden tegen de weigering of de ontstentenis van een beslissing door het openbaar ministerie ten aanzien van een geformuleerd verzoek om toegang tot het dossier te verlenen of om er een afschrift van te verkrijgen in de fase van het opsporingsonderzoek.

Op deze manier wordt tegemoet gekomen aan het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 6/2017 van 25 januari 2017 dat uitspraak deed op prejudiciële vraag.

In dat arrest oordeelde het Grondwettelijk Hof: “Artikel 21bis van het Wetboek van strafvordering, ingevoegd bij artikel 24 van de wet van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het niet voorziet in een beroep bij een onafhankelijke en onpartijdige rechter tegen de weigering of de ontstentenis van een beslissing door het openbaar ministerie ten aanzien van een door een verdachte geformuleerd verzoek om toegang tot een dossier in het opsporingsonderzoek.”.

Door de wet van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie (BS 31/01/2013, inwerkingtreding 10/02/2013) werd het recht om inzage in het strafdossier of een afschrift ervan te bekomen, ingevoerd in het Wetboek van Strafvordering voor alle rechtsreeks belanghebbenden in het opsporings- en gerechtelijk onderzoek.

Indien de onderzoeksrechter in het gerechtelijk onderzoek het verzoek afwijst of indien hij geen uitspraak heeft gedaan, kan de verdachte op basis van art. 61ter, §§ 5-6 Sv. hoger beroep aantekenen bij de kamer van inbeschuldigingstelling bij een met reden omkleed verzoekschrift dat wordt neergelegd bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg.

In de fase van het opsporingsonderzoek ging het tot vóór het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 6/2017 om

fond. Dans les deux cas, il s'agit d'une situation dans laquelle la personne morale a été, avant la perte de la personnalité juridique, formellement informée du fait pour lequel elle a été poursuivie.

Modifications du Code d'Instruction criminelle

Modification des articles 21bis et 61ter du Code d'Instruction criminelle

Le présent projet de loi vise l'élaboration d'une réglementation donnant au suspect ou à celui qui a fait une déclaration de personne lésée dans le cadre de l'information le droit de formuler un recours contre le refus ou l'absence de décision du ministère public concernant une demande d'accès au dossier ou d'obtention d'une copie de ce dernier au cours de la phase de l'information.

Il est ainsi répondu à l'arrêt de la Cour constitutionnelle n° 6/2017 du 25 janvier 2017 se prononçant sur une question préjudicielle.

Dans cet arrêt, la Cour constitutionnelle a jugé que: “L'article 21bis du Code d'instruction criminelle, inséré par l'article 24 de la loi du 27 décembre 2012 portant des dispositions diverses en matière de justice, viole les articles 10 et 11 de la Constitution en ce qu'il ne prévoit pas de recours devant un juge indépendant et impartial contre le refus ou l'absence de décision du ministère public quant à une demande d'accès à un dossier à l'information formulée par la personne soupçonnée.”.

Par la loi du 27 décembre 2012 portant des dispositions diverses en matière de justice (MB 31/01/2013, entrée en vigueur le 10/02/2013), le droit de consulter ou de prendre copie du dossier répressif a été inséré dans le Code d'instruction criminelle pour toutes les personnes directement intéressées par l'information et l'instruction.

Si le juge en charge d'une instruction rejette la demande ou ne se prononce pas sur cette dernière, la personne directement intéressée, en ce compris également le suspect peut, sur la base de l'article 61ter, §§ 5-6 du Code d'instruction criminelle, introduire un recours auprès de la chambre des mises en accusation par requête motivée déposée au greffe du tribunal de première instance.

Jusqu'à l'arrêt de la Cour constitutionnelle n° 6/2017, il s'agissait dans la phase de l'information d'une

een discretionaire bevoegdheid van het openbaar ministerie, waartegen geen beroepsmogelijkheid was voorzien.

Het Grondwettelijk Hof stelde bij voormeld arrest een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vast omwille van het ontbreken van een beroep voor een onafhankelijke en onpartijdige rechter tegen de weigering of de ontstentenis van beslissing van het openbaar ministerie ten aanzien van een door de verdachte geformuleerd verzoek tot inzage tot het dossier tijdens het opsporingsonderzoek.

Deze mogelijkheid bestaat wel na de weigering tot inzage en afschrift van de onderzoeksrechter, zoals hierboven toegelicht op grond van art. 61ter Sv..

Het Grondwettelijk Hof oordeelde over het hoger beroep (in overweging B.1.3.): “Het Hof wordt verzocht die situatie te vergelijken met die van de rechtstreeks belanghebbende die verzoekt om toegang tot een dossier in het gerechtelijk onderzoek. De ontstentenis van een beslissing of een beslissing tot weigering van de onderzoeksrechter kan immers het voorwerp uitmaken van een beroep, krachtens artikel 61ter, §§ 5 en 6 van het Wetboek van strafvordering, dat bepaalt:

“§ 5. De procureur des Konings en de verzoeker kunnen bij de kamer van inbeschuldigingstelling de zaak aanbrengen bij een met redenen omkleed verzoekschrift dat wordt neergelegd bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg, binnen een termijn van acht dagen, en ingeschreven in een daartoe bestemd register. Ten aanzien van de procureur des Konings gaat die termijn in op de dag waarop de beschikking hem wordt meegedeeld en, ten aanzien van de verzoeker, op de dag waarop die hem ter kennis wordt gebracht. De aanwending door de procureur des Konings van het rechtsmiddel heeft opschortende werking ten aanzien van de beschikking van de onderzoeksrechter.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak zonder debat binnen vijftien dagen na de neerlegging van het verzoekschrift.

De griffier stelt de verzoeker en, in voorkomend geval diens advocaat per faxpost of bij een ter post aangetekende brief uiterlijk achtenveertig uur vooraf in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De procureur-generaal kan zijn schriftelijke vorderingen richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling en de onderzoeksrechter kan een rapport richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling. De kamer van

compétence discrétionnaire du ministère public, contre laquelle aucun recours n'était possible.

La Cour constitutionnelle a constaté dans l'arrêt précité une violation des articles 10 et 11 de la Constitution en raison de l'absence d'un recours devant un juge indépendant et impartial contre le refus ou l'absence de décision du ministère public quant à une demande d'accès à un dossier à l'information formulée par la personne soupçonnée.

Cependant, cette possibilité existe bel et bien après le refus d'accès et de prise de copie par le juge d'instruction, comme expliqué plus haut, sur la base de l'article 61ter du Code d'instruction criminelle.

La Cour constitutionnelle jugeait concernant l'appel (dans le considérant B.1.3.): “La Cour est invitée à comparer cette situation avec celle de la personne directement intéressée qui demande d'avoir accès à un dossier à l'instruction. L'absence de décision ou la décision de refus du juge d'instruction peut en effet faire l'objet d'un recours, en vertu de l'article 61ter, §§ 5 et 6, du Code d'instruction criminelle, qui dispose:

“§ 5. Le procureur du Roi et le requérant peuvent saisir la chambre des mises en accusation d'un recours par requête motivée déposée au greffe du tribunal de première instance dans un délai de huit jours et inscrite dans un registre ouvert à cet effet. Ce délai court à l'égard du procureur du Roi à compter du jour où l'ordonnance est portée à sa connaissance et à l'égard du requérant, du jour où elle lui est notifiée. Le recours du procureur du Roi a un effet suspensif sur l'exécution de l'ordonnance du juge d'instruction.

La chambre des mises en accusation statue sans débat dans les quinze jours du dépôt de la requête.

Le greffier donne avis au requérant et, le cas échéant, à son conseil, par télécopie ou par lettre recommandée à la poste, des lieu, jour et heure de l'audience, au plus tard quarante-huit heures à l'avance.

Le procureur général peut transmettre ses réquisitions écrites et le juge d'instruction peut transmettre un rapport à la chambre des mises en accusation. La chambre des mises en accusation peut entendre

inbeschuldigingstelling kan afzonderlijk de procureur-generaal, de onderzoeksrechter, de verzoeker of diens advocaat horen.

§ 6. Indien de onderzoeksrechter geen uitspraak heeft gedaan binnen de bij § 2, tweede lid, bepaalde termijn, vermeerderd met vijftien dagen, kan de verzoeker zich wenden tot de kamer van inbeschuldigingstelling. Dit recht vervalt indien het met redenen omklede verzoekschrift niet binnen acht dagen is neergelegd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg. Het verzoekschrift wordt ingeschreven in een daartoe bestemd register. De procedure verloopt overeenkomstig § 5, tweede tot vierde lid”.

Er wordt op die manier vorm gegeven aan het effectiviteitsbeginsel in de interpretatie en toepassing van het EVRM, volgens hetwelk het Verdrag moet worden geïnterpreteerd en toegepast op een wijze waardoor de rechten niet theoretisch of illusoir, maar praktisch en effectief worden gewaarborgd (EHRM Airey t. Ierland, nr. 6289/73 van 9 oktober 1979, § 24; EHRM Stafford t. Verenigd Koninkrijk, nr. 46295/99, 28 mei 2002, § 68). Er wordt een effectieve rechtsbescherming van het individu gewaarborgd (Comm.ERM, Golder, 1 juni 1973, B Vol. 16, 1975, 40) door de uitwerking van het rechtsmiddel van hoger beroep in het voorontwerp van wet.

Het Grondwettelijk Hof oordeelde in het arrest nr. 6/2017 dat de vastgestelde lacune uitgedrukt is in voldoende precieze en volledige bewoordingen die toelaten de in het geding zijnde bepaling toe te passen met inachtneming van de referentienormen op grond waarvan het Hof zijn toetsingsbevoegdheid uitoefent. In afwachting van het optreden van de wetgever komt het aan de verwijzende rechter toe een einde te maken aan de schending van die normen, door artikel 61ter Sv. bij analogie toe te passen (Overweging B.7.2).

Met de regeling in het huidige wetsontwerp wordt er tegemoetgekomen aan het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 6/2017 door een procedure uit te werken voor de behandeling van de verzoeken van de verdachte of van degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd tot het verkrijgen van inzage of afschrift van het dossier in de fase van het opsporingsonderzoek, naar analogie met artikel 61ter Sv. en artikel 28sexies Sv. over het strafrechtelijk kortgeding in het opsporingsonderzoek.

De mogelijkheid om een verzoek te formuleren werd in het voorontwerp beperkt tot de dossiers die misdaden en wanbedrijven betreffen. De wanbedrijven die die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, werden eveneens van het toepassingsgebied uitgesloten, behalve de in artikel 138, 6°bis en 6°ter van het

séparément le procureur général, le juge d’instruction, le requérant ou son conseil.

§ 6. Si le juge d’instruction n’a pas statué dans le délai prévu au § 2, alinéa 2, majoré de quinze jours, le requérant peut saisir la chambre des mises en accusation. Celui-ci est déchu de ce droit si la requête motivée n’est pas déposée, dans les huit jours, au greffe du tribunal de première instance. La requête est inscrite dans un registre ouvert à cet effet. La procédure se déroule conformément au § 5, alinéas 2 à 4”.

C’est ainsi qu’il est donné forme au principe d’effectivité dans l’interprétation et l’application de la CDEH, selon lequel la Convention doit être interprétée et appliquée de manière à ce que les droits soient garantis non pas de manière théorique ou illusoire, mais bien de manière pratique et effective (CEDH Airey c. Irlande, n° 6289/73 du 9 octobre 1979, § 24; CEDH Stafford c. Royaume-Uni, n° 46295/99, 28 mai 2002, § 68). Une protection juridique effective de l’individu est garantie (Comm.ERM, Golder, 1 juin 1973, B Vol. 16, 1975, 40) par le développement de la voie d’appel dans l’avant-projet.

Dans son arrêt n°6/2017, la Cour constitutionnelle a estimé que la lacune constatée est exprimée en des termes suffisamment précis et complets qui permettent l’application de la disposition en cause dans le respect des normes de référence sur la base desquelles la Cour exerce son contrôle. Dans l’attente de l’intervention du législateur, il revient au juge *a quo* de mettre fin à la violation de ces normes, en appliquant par analogie l’article 61ter du Code d’instruction criminelle (considérant B.7.2).

La réglementation prévue dans le présent projet de loi répond à l’arrêt de la Cour constitutionnelle n°6/2017 en élaborant une procédure de traitement des demandes du suspect ou celui qui a fait une déclaration de personne lésée d’obtention de la consultation ou de la prise de copie du dossier pendant la phase d’information, par analogie à l’article 61ter du Code d’instruction criminelle et l’article 28sexies du Code d’instruction criminelle portant sur le référé pénal pendant l’information.

La possibilité de formuler une demande a été limitée dans l’avant-projet aux dossiers relatifs à des crimes et des délits. Les délits relevant directement de la compétence du tribunal de police sont également exclus du champ d’application, sauf les délits visés à l’article 138, 6°bis en 6°ter du Code d’instruction

Wetboek van Strafvordering bedoelde wanbedrijven. Deze laatste betreffen immers verkeerswanbedrijven waarbij letsels werden veroorzaakt. De andere verkeersmisdrijven betreffen lichtere feiten, waarbij de inhoud van het dossier vaak ook beperkt is tot de vaststellingen van de politiediensten of het proces-verbaal van het verhoor, waarvan betrokkene overeenkomstig de gemeenschappelijke bepalingen reeds een kopie heeft mogen ontvangen. Het organiseren van het inzagerecht voor deze dossiers lijkt dan ook disproportioneel. Volgend op het advies van de Raad van State echter werd dit punt aangepast teneinde een antwoord te formuleren op de door de Raad van State geformuleerde opmerkingen terzake. Deze aanpassingen komen uitgebreid aan bod in de artikelsgewijze toelichting.

Het wordt aangewezen geacht dat de voorliggende wetgeving het voorwerp zou uitmaken van een evaluatie.

Er wordt voorzien dat de mededelingen op grond van artikel 61ter Sv. gebeuren per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg, om te besparen op de procedurekosten.

Wijziging van artikel 35ter van het Wetboek van Strafvordering

Er kan worden verwezen naar de verantwoording van de wijzigingen van de artikelen 43bis en 43^{quater} van het Strafwetboek.

Het artikel in ontwerp introduceert in het Wetboek van Strafvordering de inbeslagneming per equivalent van het instrument van het misdrijf.

Zoals in de onderstaande bespreking wordt toegelicht, moet bij de omzetting van de richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie in het Strafwetboek worden voorzien in de verbeurdverklaring per equivalent van het instrument van het misdrijf.

Voor een doeltreffende tenuitvoerlegging moet dus in het Wetboek van Strafvordering ook worden voorzien in de inbeslagneming per equivalent van het instrument van het misdrijf.

Bijgevolg moet artikel 35ter, § 1, van hetzelfde wetboek, dat de algemene wettelijke grondslag vormt voor de verbeurdverklaring per equivalent, worden aangevuld met de woorden waarmee het instrument van het misdrijf worden omschreven.

criminelle. Ces derniers concernent en effet des délits relatifs à la sécurité routière lors desquels des lésions ont été causées. Les autres infractions en matière de roulage concernent des faits de moindre gravité, où le contenu du dossier est souvent également limité aux constats des services de police ou au procès-verbal de l'audition, dont la personne intéressée a déjà reçu une copie, conformément aux dispositions de droit commun. L'organisation d'un droit de consultation pour ces dossiers semble donc disproportionnée. Toutefois, selon l'avis du Conseil d'État, ce point a été adapté afin de formuler une réponse aux remarques formulées par le Conseil d'État en la matière. Ces adaptations sont largement reprises dans les commentaires des articles.

Il est indiqué qu'un an après son entrée en vigueur, la présente législation fasse l'objet d'une évaluation.

Il est prévu que les communications sur base de l'article 61ter du Code d'instruction criminelle se font par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, pour alléger le coût de la procédure.

Modification de l'article 35ter du Code d'Instruction criminelle

Il peut être renvoyé aux commentaires des modifications des articles 43bis et 43^{quater} du Code Pénal.

L'article en projet introduit, dans le Code d'instruction criminelle, la saisie par équivalent des instruments de l'infraction.

Comme expliqué dans le commentaire ci-dessous la transposition de la directive 2014/42/UE du Parlement européen et du Conseil du 3 avril 2014 concernant le gel et la confiscation des instruments et des produits du crime dans l'Union européenne nécessite de prévoir, dans le Code pénal, la confiscation par équivalent des instruments de l'infraction.

Il y a donc lieu, pour assurer l'efficacité de son exécution, d'également prévoir, dans le Code d'instruction criminelle, la saisie par équivalent des instruments de l'infraction.

Par conséquent, il convient de compléter l'article 35ter, § 1er, du même Code, qui constitue la base légale générale de la saisie par équivalent, en y mentionnant les termes définissant les instruments de l'infraction.

Wijziging van artikel 162bis van het Wetboek van Strafvordering

Het wetsontwerp beoogt om een wettelijke regeling in te voeren in artikel 162bis, tweede lid, Sv., over de rechtsplegingsvergoeding die verschuldigd is aan de beklaagde en de burgerrechtelijk aansprakelijke persoon ten laste van de burgerlijke partij indien hoger beroep wordt ingesteld door uitsluitend de burgerlijke partij die vervolgens in het ongelijk wordt gesteld.

Het ontwerp geeft op die manier een gevolg aan de hiernavolgende arresten van het Grondwettelijk Hof aangaande de rechtsplegingsvergoeding in strafzaken op grond van artikel 162bis, tweede lid, Sv.. Momenteel regelt artikel 162bis, tweede lid Sv., enkel de situatie waarbij de strafvordering wordt ingesteld door een rechtstreekse dagvaarding van de burgerlijke partij, die ingeval zij in het ongelijk wordt gesteld, veroordeeld wordt tot het betalen van een rechtsplegingsvergoeding aan de beklaagde. In dat geval wordt de rechtsplegingsvergoeding in de zin van artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek door het vonnis bepaald.

In het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 113/2016 van 22 september 2016 heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 162bis, tweede lid Sv., de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, in zoverre het de strafrechter niet toestaat aan de vrijgesproken beklaagde en aan de burgerrechtelijk aansprakelijke een rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep toe te kennen ten laste van de in het ongelijk gestelde burgerlijke partij die, bij ontstentenis van enig beroep van het openbaar ministerie, hoger beroep heeft ingesteld tegen een vrijsprekend vonnis dat is gewezen op een door het openbaar ministerie ingestelde vordering.

In een vergelijkbare doch niet identieke zaak, namelijk het arrest nr. 33/2017 van 9 maart 2017, besliste het Grondwettelijk Hof in dezelfde zin. Het Hof heeft in dat arrest voor recht gezegd dat artikel 162bis, tweede lid, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre het de strafrechter niet toestaat aan de beklaagde een rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep toe te kennen ten laste van de in het ongelijk gestelde burgerlijke partij die, bij ontstentenis van enig beroep van het openbaar ministerie of van de beklaagde, hoger beroep heeft ingesteld tegen een vonnis waarbij haar vordering onontvankelijk wordt verklaard nadat de beklaagde op de strafvordering werd veroordeeld.

De wetgever beoogt met de wijziging van artikel 162bis Sv. tegemoet te komen aan de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, met name aan de vaststelling dat het niet redelijk verantwoord is dat er geen mogelijkheid is een rechtsplegingsvergoeding in de zin van

Modification de l'article 162bis du Code d'Instruction criminelle

Le projet de loi vise l'introduction d'un cadre légal dans l'article 162bis, deuxième alinéa, du Code d'instruction criminelle, sur l'indemnité de procédure due au prévenu et au civilement responsable, à charge de la partie civile si un appel est interjeté uniquement par la partie civile, et que cette dernière succombe par la suite.

Le projet de loi donne ainsi suite aux arrêts suivants de la Cour constitutionnelle concernant l'indemnité de procédure en matière pénale sur la base de l'article 162bis, deuxième alinéa, du Code d'instruction criminelle. Pour l'instant, l'article 162bis, deuxième alinéa, du Code d'instruction criminelle, ne règle que la situation dans laquelle l'action publique est intentée par une citation directe de la partie civile qui, dans le cas où elle succombe, est condamnée au paiement d'une indemnité de procédure envers le prévenu. Dans ce cas, l'indemnité de procédure au sens de l'article 1022 du Code judiciaire est liquidée par le jugement.

Dans l'arrêt n°113/2016 du 22 septembre 2016 de la Cour constitutionnelle, cette dernière a dit pour droit que l'article 162bis, deuxième alinéa, du Code d'instruction criminelle, viole les articles 10 et 11 de la Constitution en ce qu'il ne permet pas au juge répressif d'accorder au prévenu acquitté et au civilement responsable une indemnité de procédure d'appel à charge de la partie civile succombante qui, en l'absence de tout recours du ministère public, a interjeté appel d'un jugement d'acquiescement statuant sur une action intentée par le ministère public.

Dans le cadre d'une affaire similaire mais pas identique, à savoir l'arrêt n° 33/2017 du 9 mars 2017, la Cour constitutionnelle a rendu une décision allant dans le même sens. Dans cet arrêt, la Cour a dit pour droit que l'article 162bis, deuxième alinéa, viole les articles 10 et 11 de la Constitution en ce qu'il ne permet pas au juge répressif d'accorder au prévenu une indemnité de procédure d'appel à charge de la partie civile succombante qui, en l'absence de tout recours du ministère public, a interjeté appel d'un jugement déclarant sa demande irrecevable après avoir condamné le prévenu sur l'action publique.

En modifiant l'article 162bis du Code d'instruction criminelle, le législateur tend à répondre à la jurisprudence de la Cour constitutionnelle, à savoir au constat qu'il n'est pas raisonnablement justifié de ne pas avoir la possibilité d'octroyer une indemnité de procédure au

artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek toe te kennen aan de beklagde wanneer er uitsluitend door de burgerlijke partij een hoger beroep wordt ingesteld (dat niet wordt gevolgd of voorafgegaan door een hoger beroep van de beklagde of het openbaar ministerie), die vervolgens in het ongelijk wordt gesteld. De burgerlijke partij oefent in dat geval een recht uit dat enkel strekt tot de verdediging van een privé belang en ligt aan de oorsprong van de kosten en erelonen van de advocaten verbonden aan de procedure in hoger beroep. In dat geval is de toekenning van een rechtsplegingsvergoeding verantwoord en op zijn plaats.

In de vermelde arresten van het Grondwettelijk Hof nrs. 116/2016 en 33/2017 worden telkens dezelfde redenen aangehaald in de vergelijkbare zaken voor de vastgestelde schending van de Grondwet (in respectievelijk overweging B.7 en B.8).

Artikel 162*bis*, tweede lid Sv., wordt bijgevolg door dit wetsontwerp gewijzigd in de voormelde zin teneinde tegemoet te komen aan de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.

Wijziging van de artikelen 216bis en 216ter van het Wetboek van Strafvordering

Voorliggend wetsontwerp omvat tevens wijzigingen betreffende de artikelen 216*ter* en 216*bis* van het Wetboek van strafvordering. Initieel werd enkel een wijziging voorzien van artikel 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering door het wetsontwerp tot hervorming van de rechtspleging voor de rechtbank van koophandel en van het hoger beroep tegen de vonnissen van die rechtbank, tot wijziging van de rechtspositie van de gedetineerden en houdende diverse bepalingen inzake justitie. Deze wijziging beoogde artikel 216*ter* van het Wetboek van strafvordering inzake de bemiddeling in strafzaken grondig te hervormen met het oog op een verruimde toepassing, en dit geënt op de bepaling van artikel 216*bis* van het Wetboek van Strafvordering inzake de verruimde minnelijke schikking. Dit wetsontwerp werd reeds voorgelegd aan het advies van de Raad van State, dat werd ontvangen op van 19 mei 2016 (advies 59 226/1/2/3).

In antwoord op een prejudiciële vraag betreffende artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering, gesteld door de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent, oordeelde het Grondwettelijke Hof het volgende:

“B.13. In zoverre artikel 216*bis*, § 2, van het Wetboek van strafvordering, nadat de strafvordering is ingesteld, een minnelijke schikking mogelijk maakt zolang geen eindvonnis of eindarrest werd gewezen en in zoverre

sens de l'article 1022 du Code judiciaire au prévenu lorsque seule la partie civile interjette appel (qui ne suit ni ne précède un appel du prévenu ou du ministère public), qui succombe par la suite. Dans ce cas, la partie civile exerce un droit qui tend uniquement à défendre un intérêt privé et qui est à l'origine des frais et honoraires des avocats liés à la procédure en appel. Dans ce cas, l'octroi d'une indemnité de procédure est justifié et adéquat.

Dans les arrêts n° 116/2016 et 33/2017 de la Cour constitutionnelle précités, les mêmes motifs sont à chaque fois indiqués pour la violation de la Constitution constatée dans les affaires similaires (respectivement dans les considérants B.7 et B.8).

L'article 162*bis*, deuxième alinéa, du Code d'instruction criminelle, est par conséquent modifié par le présent projet de loi dans le sens précité afin de répondre à la jurisprudence de la Cour constitutionnelle.

Modification des articles 216bis et 216ter du Code d'Instruction criminelle

Le présent projet comprend également des modifications aux articles 216*ter* et 216*bis* du Code d'instruction criminelle. Initialement, seule une modification de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle était prévue par le projet de loi portant réforme de la procédure devant le tribunal de commerce et de l'appel contre les jugements de ce tribunal, modifiant le statut juridique des détenus et portant des dispositions diverses en matière de justice. Cette modification entendait réformer en profondeur l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle sur le plan de la médiation en matière pénale afin d'en élargir l'application, et ce en s'inspirant de la disposition de l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle en matière de transaction élargie. Le présent projet de loi a déjà été soumis pour avis au Conseil d'État, qui a été obtenu le 19 mai 2016 (avis 59 226/1/2/3).

En réponse à une question préjudicielle relative à l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle, posée par la chambre des mises en accusation de la Cour d'appel de Gand, la Cour constitutionnelle a affirmé ce qui suit:

“B.13. En ce que l'article 216 bis, § 2, du Code d'instruction criminelle permet, après l'intentement de l'action publique, de conclure une transaction pénale pour autant qu'aucun jugement ou arrêt définitif n'ait été

het de rol van de bevoegde rechter beperkt tot het vaststellen van het verval van de strafvordering “na te hebben nagegaan of voldaan is aan de formele toepassingsvoorwaarden van § 1, eerste lid, of de dader de voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd, en het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed overeenkomstig § 4 en § 6, tweede lid”, doet die bepaling op discriminerende wijze afbreuk aan het recht op een eerlijk proces en is zij derhalve niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 151 ervan, met artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14, lid 1, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.”

Gelet op de consequenties van dit arrest zowel voor artikel 216*bis*, als gelet op de wijzigingen voorzien voor 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering in het voornoemde wetsontwerp, is het van belang dat de wetgever niet alleen snel wetgevend optreedt, maar ook een werkbare oplossing uitdoktert, zowel voor artikel 216*bis* als 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering gelet op het initiële opzet dat reeds bestond om beide bepalingen op elkaar te enten.

Wijziging van de artikelen 464/1, 464/23, 464/24, 464/27 van het Wetboek van Strafvordering

Het voorliggend wetsontwerp beoogt om de bepalingen betreffende het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek in het Wetboek van Strafvordering aan te passen ten einde de bepalingen in overeenstemming te brengen met het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 178/2015 van 17 december 2015.

Het Grondwettelijk Hof heeft in dat arrest besloten tot een gedeeltelijke vernietiging van de volgende drie punten in de bestreden wetsbepalingen.

1. Het Hof zag een grondwettelijke schending in de mogelijkheid van de SUO-magistraat om de “observatie ten aanzien van de woning” te bevelen (art. 464/27 Wetboek van Strafvordering). Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat het begrip observatie thans niet voldoende wordt gedefinieerd aangezien de bewoordingen van de bestreden bepaling niet stroken met de terminologie voorzien door de artikelen 47*sexies* en 56*bis* van het Wetboek van Strafvordering en de bepaling zelf niet voorziet in een definitie. Gelet op het alsmear ingewikkelder worden van de technologie om een observatie uit te voeren, is de bepaling volgens het Hof dan ook niet duidelijk genoeg geformuleerd (overwegingen B.39-B.43). Bovendien acht het de inbreuk in de privacy even groot als bij de telefoontap die in het SUO-onderzoek enkel ten aanzien van de misdrijven voorzien in artikel 90*ter*,

rendu et en ce qu’il limite le rôle du juge compétent à constater l’extinction de l’action publique “après avoir vérifié s’il est satisfait aux conditions d’application formelles du § 1er, alinéa 1er, si l’auteur a accepté et observé la transaction proposée, et si la victime et l’administration fiscale ou sociale ont été dédommées conformément au § 4 et au § 6, alinéa 2”, cette disposition porte une atteinte discriminatoire au droit à un procès équitable et n’est dès lors pas compatible avec les articles 10 et 11 de la Constitution, combinés avec son article 151, avec l’article 6.1 de la Convention européenne des droits de l’homme et avec l’article 14, paragraphe 1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques.”

Vu aussi bien les conséquences de cet arrêt pour l’article 216*bis* que les modifications à l’article 216*ter* du Code d’instruction criminelle prévues dans le projet de loi précité, il importe que le législateur prenne non seulement rapidement une initiative législative mais conçoive également une solution applicable, tant pour l’article 216*ter* que pour l’article 216*bis* du Code d’instruction criminelle, vu l’intention initiale déjà présente de calquer les deux dispositions l’une sur l’autre.

Modification des articles 464/1, 464/23, 464/24, 464/27 du Code d’Instruction criminelle

Le présent projet de loi vise à adapter les dispositions relatives à l’enquête pénale d’exécution dans le Code d’instruction criminelle afin de se conformer à l’arrêt de la Cour constitutionnelle n° 178/2015 du 17 décembre 2015.

Dans cet arrêt, la Cour constitutionnelle a ordonné l’annulation partielle des trois points suivants dans les dispositions légales attaquées.

1. La Cour a vu une violation de la Constitution dans la possibilité pour le magistrat EPE d’ordonner “l’observation à l’égard d’une habitation” (art. 464/27 du Code d’instruction criminelle). La Cour constitutionnelle a estimé que la notion d’observation n’est actuellement pas suffisamment définie étant donné que les termes de la disposition attaquée ne correspondent pas à la terminologie prévue aux articles 47*sexies* et 56*bis* du Code d’instruction criminelle et que la disposition même ne prévoit pas de définition. Selon la Cour, vu que la technologie permettant d’effectuer une observation se complexifie sans cesse, la disposition n’est dès lors pas formulée suffisamment clairement (considérants B.39-B.43). De plus, elle juge la violation de la vie privée aussi importante que dans le cadre de l’écoute téléphonique qui, dans l’enquête pénale d’exécution, n’est

§§ 2 tot 4 kan. Omdat de machtiging tot observatie ten aanzien van de woning die beperking niet kent, worden de beide aangevoerde middelen gegrond verklaard en wordt artikel 464/27 Wetboek van Strafvordering vernietigd.

2. Het Hof zag ook een schending in de verplichting van de veroordeelde en van derden om mee te werken aan een zoeking in een informatiesysteem (art. 464/24, §§ 2-3 Wetboek van Strafvordering). Het Hof heeft geoordeeld dat deze bepaling een medewerkingsplicht zonder afwijkingen oplegt op straffe van de in artikel 464/24, § 3, Wetboek van Strafvordering voorziene straf. Verder wordt gesteld dat artikel 464/6 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de verdachte of derde in het kader van een verhoor ofwel een verklaring kan afleggen, ofwel kan antwoorden op de aan hen gestelde vragen, ofwel kan zwijgen. Nu in een dergelijke mogelijkheid om niet mee te werken niet wordt voorzien bij de zoeking in een informaticasysteem, en *a contrario* hieruit moet worden afgeleid dat het recht om zichzelf niet te beschuldigen niet geldt, wordt op onevenredige wijze afbreuk gedaan aan de rechten van de betrokkenen, aldus het Grondwettelijk Hof (overwegingen B.52.1-B.53). Het Grondwettelijk Hof acht dat bijgevolg in strijd met het fundamenteel recht zichzelf niet te moeten beschuldigen. Artikel 464/24, §§ 2-3 wordt vernietigd door het Grondwettelijk Hof in zoverre de medewerkingsplicht ook geldt voor de veroordeelde of de *malafide* derde ten aanzien van wie er aanwijzingen zijn dat zij zich schuldig hebben gemaakt aan een ander misdrijf dan datgene dat geleid heeft tot de veroordeling waarop het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek betrekking heeft.

3. Het Grondwettelijk Hof acht de mogelijkheid van de SUO-magistraat om inzage in het dossier te weigeren niet zonder redelijke verantwoording, maar ziet wel een schending in het feit dat er niet wordt voorzien in een beoordeling door een onafhankelijke en onpartijdige rechter van de weigering van het verzoek tot inzage van het dossier wanneer het SUO niet leidt of nog niet heeft geleid tot een inbeslagneming of tot de ontdekking van nieuwe strafbare feiten (art. 464/1 § 5 Wetboek van Strafvordering). Met betrekking tot deze bepaling, heeft het Hof voor recht gezegd dat het gebrek aan rechtsmiddel een schending uitmaakt van onder meer het gelijkheidsbeginsel, de rechten van verdediging en het gebrek aan een effectief rechtsmiddel (overwegingen B.77.1-B.78). Een rechterlijke controle van de beslissing van de SUO-magistraat met betrekking tot de inzage van het dossier is dus noodzakelijk volgens het Hof. Artikel 464/1, § 5, derde lid, laatste zin wordt vernietigd door het Grondwettelijk Hof.

possible qu'à l'égard des infractions prévues à l'article 90ter, §§ 2 à 4. Puisque l'autorisation d'observation à l'égard de l'habilitation ne connaît pas de limitation, les deux moyens invoqués sont déclarés fondés et l'article 464/27 du Code d'instruction criminelle est annulé.

2. La Cour a également vu une violation dans l'obligation du condamné et de tiers de prêter leur collaboration à une recherche dans un système informatique (article 464/24, §§ 2 et 3, du Code d'instruction criminelle). La Cour a estimé que cette disposition impose une obligation de collaboration sans dérogations, sanctionnée par la peine prévue à l'article 464/24, § 3, du Code d'instruction criminelle. Il est en outre précisé que l'article 464/6 du Code d'instruction criminelle prévoit que dans le cadre d'une audition, l'inculpé ou le tiers peut soit faire une déclaration, soit répondre aux questions qui lui sont posées soit se taire. Selon la Cour, dès lors qu'une telle possibilité de ne pas collaborer n'est pas prévue pour la recherche dans un système informatique et, qu'il faut *a contrario*, en déduire que le droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination ne s'applique pas, il est porté une atteinte disproportionnée au droit des intéressés (considérants B.52.1-B.53). Par conséquent, la Cour constitutionnelle considère cela comme contraire au droit fondamental de ne pas s'incriminer. L'article 464/24, §§ 2 et 3, est annulé par la Cour constitutionnelle dans la mesure où l'obligation de collaboration s'applique également au condamné ou au tiers de mauvaise foi à l'égard duquel il existe des indices qu'il s'est rendu coupable d'une autre infraction que celle qui a mené à la condamnation à laquelle se rapporte l'enquête pénale d'exécution.

3. La Cour constitutionnelle considère que ce n'est pas sans justification raisonnable que le magistrat EPE a la possibilité de refuser la consultation du dossier mais elle voit une violation dans le fait qu'il n'est pas prévu d'examen par un juge indépendant et impartial du refus de la demande de consultation du dossier lorsque l'EPE ne mène pas ou n'a pas encore mené à une saisie ou à la découverte de nouvelles infractions (article 464/1, § 5, du Code d'instruction criminelle). En ce qui concerne cette disposition, la Cour a dit pour droit que l'absence de recours constitue une violation notamment du principe d'égalité, des droits de la défense et de l'absence de recours effectif (considérants B.77.1-B.78). Un contrôle judiciaire de la décision du magistrat EPE en ce qui concerne la consultation du dossier est donc, selon la Cour, indispensable. L'article 464/1, § 5, alinéa 3, dernière phrase, est annulé par la Cour constitutionnelle.

Wijziging van artikel 524bis van het Wetboek van Strafvordering

Paragraaf 1, tweede lid van artikel 524bis van het Wetboek van Strafvordering inzake het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen, wordt vervangen.

Die wijziging vloeit voort uit de aanpassingen die in artikel 43^{quater} van het Strafwetboek worden aangebracht.

Wijzigingen van het Strafwetboek

Wijziging van artikel 43 van het Strafwetboek

Het artikel moet tegemoetkomen aan de vaststelling van ongrondwettigheid van artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek, gedaan door het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 12/2017 van 9 februari 2017.

Wijziging van de artikelen 43bis en 43quater van het Strafwetboek

De richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie (hierna de richtlijn of de richtlijn 2014/42) beoogt “[de onderlinge aanpassing van] de regelingen van de lidstaten inzake bevrozing en confiscatie” teneinde “de middelen [te] krijgen om de opbrengsten van misdrijven op te sporen, te bevrozen, te beheren en te confisqueren”.

Deze richtlijn moet uiterlijk op 4 oktober 2016 zijn omgezet.

Beknpte voorstelling van de bepalingen van de richtlijn

In artikel 1 wordt het onderwerp van de richtlijn uiteengezet.

De definities van de termen die in de richtlijn worden gebruikt, te weten opbrengst, voorwerpen, hulpmiddelen, confiscatie, bevrozing en strafbaar feit, worden nader toegelicht in artikel 2.

In artikel 3 wordt het toepassingsgebied omschreven.

Artikel 4 is gewijd aan de confiscatie.

De ruimere confiscatie en het bijzondere toepassingsgebied daarvan worden nader toegelicht in artikel 5.

Modification de l'article 524bis du Code d'Instruction criminelle

Le paragraphe premier, alinéa 2, de l'article 524bis du Code d'instruction criminelle qui a trait à l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux, est remplacé.

Cette modification découle des adaptations apportées à l'article 43^{quater} du Code pénal.

Modifications du Code pénal

Modification de l'article 43 du Code pénal

L'article a pour objet de pallier le constat d'inconstitutionnalité de l'article 43, alinéa 1er, du Code pénal établi par la Cour constitutionnelle dans son arrêt n° 12/2017 du 9 février 2017.

Modification des articles 43bis et 43quater du Code pénal

La directive 2014/42/UE du Parlement européen et du Conseil du 3 avril 2014 concernant le gel et la confiscation des instruments et des produits du crime dans l'Union européenne (ci-après, la directive ou la directive 2014/42) a pour objet de “rapprocher les régimes en vigueur dans les États membres en matière de gel et de confiscation” afin de “disposer des moyens de dépister, geler, gérer et confisquer les produits du crime”.

Elle doit être transposée au plus tard le 4 octobre 2016.

Présentation succincte des dispositions de la directive

L'article 1er expose son objet.

Les définitions des termes qu'elle utilise, soit le produit, le bien, l'instrument, la confiscation, le gel et l'infraction pénale, sont détaillées à l'article 2.

L'article 3 définit son champ d'application général.

La confiscation fait l'objet de l'article 4.

La confiscation élargie et son champ d'application particulier sont précisés à l'article 5.

Artikel 6 voorziet in de confiscatie bij een derde.

De inbeslagneming wordt omschreven in artikel 7.

In artikel 8 wordt een reeks waarborgen opgesomd, waaronder een doeltreffende voorziening in rechte en een eerlijk proces voor de betrokken personen, het strafrechtelijk kort geding, de teruggaven en de rechten van derden en slachtoffers.

Artikel 9 gaat over de identificatie en opsporing van de te bevroren en te confisceren goederen, zelfs na een definitieve veroordeling.

Het beheer van bevroren en geconfisqueerde voorwerpen komt aan bod in artikel 10.

Artikel 11 heeft betrekking op de statistieken.

Onderzoek naar de overeenstemming van het Belgische recht met de richtlijn

Het Belgisch recht stemt thans in ruime mate overeen met de richtlijn, inzonderheid met de artikelen 7 tot en met 10 ervan, en de nodige wijzigingen hebben hoofdzakelijk betrekking op de verbeurdverklaringen.

Het gaat om de confiscatie van de hulpmiddelen van de strafbare feiten en de ruimere verbeurdverklaring.

De aanpassingen die in het Belgisch recht moeten worden doorgevoerd, worden omschreven in de bespreking van de artikelen waarnaar wordt verwezen.

Wat meteen opvalt, is dat in de richtlijn niets staat over de aard van de verbeurdverklaring, hoofdstraf of bijkomende straf, het verplichte of facultatieve karakter ervan, en, behalve voor de ruimere verbeurdverklaring, over de eigendomsvoorwaarde die in het Belgisch recht vereist is voor bepaalde verbeurdverklaringen, zoals voor het instrument van de strafbare feiten.

Die aangelegenheden vallen dus onder het nationaal recht van de lidstaten.

Er moet ook aandacht worden geschonken aan het begrip “opbrengst” dat in artikel 2. 1) van de richtlijn wordt gedefinieerd als “elk economisch voordeel dat al dan niet rechtstreeks uit een strafbaar feit is verkregen; dit kunnen voorwerpen van enigerlei aard zijn, met inbegrip van enige wederbelegging of omzetting van rechtstreekse opbrengsten en andere in geld waardebare voordelen”.

L'article 6 prévoit la confiscation des avoirs de tiers.

La saisie est décrite à l'article 7.

L'article 8 énumère une série de garanties, dont le droit à un recours effectif et à un procès équitable pour les personnes concernées, le référé pénal, les restitutions, les droits des tiers ainsi que des victimes.

L'article 9 traite de la détection et du dépistage des biens à geler et à confisquer, même après une condamnation définitive.

La gestion des biens gelés et confisqués est envisagée à l'article 10.

L'article 11 concerne les statistiques.

Examen de la conformité du droit belge à la directive

Le droit belge est actuellement largement conforme à la directive, notamment à ses articles 7 à 10, et les modifications nécessaires concernent essentiellement la matière des confiscations.

Il s'agit de la confiscation des instruments de l'infraction et de la confiscation élargie.

Les adaptations à réaliser en droit belge sont décrites dans le commentaire des articles auquel il est renvoyé.

D'emblée, notons que la directive est muette sur la nature de la confiscation, peine principale ou accessoire, sur son caractère obligatoire ou facultatif, et, sauf pour la confiscation élargie, sur la condition de propriété requise en droit belge pour certaines confiscations, comme pour les instruments de l'infraction.

Ces matières relèvent donc du droit interne des États membres.

L'attention doit également être attirée sur la notion de “produit” que l'article 2. 1). de la directive définit comme étant “tout avantage économique tiré, directement ou indirectement, d'infractions pénales; il peut consister en tout type de bien et comprend tout réinvestissement ou toute transformation ultérieurs des produits directs et tout autre gain de valeur”.

Het begrip “opbrengst” mag niet worden verward met de “zaken die uit het misdrijf voortkomen” bedoeld in artikel 42, enige lid, 2°, van ons Strafwetboek.

Onder “zaken die uit het misdrijf voortkomen” moet worden verstaan de zaken die het strafbare feit materieel heeft voortgebracht of die door de dader van het strafbare feit in strijd met de wet zijn vervaardigd.

Voorbeelden daarvan zijn valse biljetten, vervalste waren, nagemaakte kunstwerken, de inkomsten van de illegale exploitatie van kansspelen, enz.

De richtlijn beoogt daarentegen de vermogensvoordelen bedoeld in artikel 42, enige lid, 3°, van ons Strafwetboek, te weten “de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen, de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld en de inkomsten uit die belegde voordelen” en de vermogensvoordelen bedoeld in artikel 43^{quater} van hetzelfde wetboek, te weten de verdere vermogensvoordelen.

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Het betreft wijzigingen van de artikelen Artikel 591, 25° en 1017 van het Gerechtelijk Wetboek (zie artikels-gewijze toelichting).

Wijzigingen van de wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering

Het betreft een wijziging van artikel 2 van de wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering (zie artikels-gewijze toelichting).

II. — ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Art. 1

Artikel 1 verduidelijkt de grondwettelijke grondslag inzake de bevoegdheid en behoeft geen bijzondere commentaar.

Wijziging van artikel 20 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering

Art. 2

Dit artikel voorziet in de wijziging van artikel 20, tweede lid van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering.

Cette notion de “produit” ne doit pas être confondue avec les “choses qui ont été produites par l’infraction” visées dans l’article 42, alinéa unique, 2°, de notre Code pénal.

Par “choses qui ont été produites par l’infraction”, il y a lieu d’entendre les choses que l’acte délictueux a matériellement créées ou fabriquées par l’auteur de l’infraction en violation de la loi.

Citons: les faux billets, les denrées falsifiées, l’œuvre d’art contrefaite, la recette provenant de l’exploitation illicite de jeux de hasard, ...

Or, la directive envisage les avantages patrimoniaux prévus par l’article 42, alinéa unique, 3°, de notre Code pénal, soit “les avantages patrimoniaux tirés directement de l’infraction, les biens et valeurs qui leur ont été substitués et les revenus de ces avantages investis” et ceux prévus par l’article 43^{quater} du même Code, soit les avantages patrimoniaux supplémentaires.

Modifications du Code Judiciaire

Cela concerne des modifications des articles 591, 25° et 1017 du Code Judiciaire (voir commentaire des articles).

Modifications de la loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d’instruction criminelle

Il s’agit d’une modification de l’article 2 de la loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d’instruction (voir commentaire des articles).

II. — COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 1

L’article 1er précise le fondement constitutionnel en matière de compétence et n’appelle pas de commentaire particulier.

Modification de l’article 20 du titre préliminaire du Code de procédure pénale

Art. 2

Cet article prévoit la modification de l’article 20, alinéa 2, du Titre préliminaire du Code de procédure pénale.

Het ontwerp voorziet dat de strafvordering in geval van verlies van de rechtspersoonlijkheid bijkomend in twee gevallen kan worden uitgeoefend zonder dat het bewijs moet worden geleverd dat de invereffeningstelling of de ontbinding tot doel had aan de vervolging te ontsnappen: indien de rechtspersoon voor het verlies van de rechtspersoonlijkheid reeds werd verwezen dan wel rechtstreeks werd gedagvaard voor de strafrechter ten gronde. Het betreft in beide gevallen een situatie waarbij de rechtspersoon vóór het verlies van de rechtspersoonlijkheid formeel in kennis werd gesteld van het feit waarvoor hij werd vervolgd.

Er wordt op die manier een gevolg gegeven aan het arrest nr. 54/2017 van het Grondwettelijk Hof dat een schending vaststelde van de artikelen 10 en 11 in het artikel 20 tweede lid van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering.

De Raad van State formuleerde geen opmerkingen bij dit hoofdstuk.

Wijziging van de artikelen 21bis en 61ter van het Wetboek van Strafvordering

Wijziging van artikel 21bis van het Wetboek van Strafvordering

Art. 3

Dit artikel voorziet in de wijziging van artikel 21bis van het Wetboek van Strafvordering. De tekst van het voorontwerp werd grondig gewijzigd na het advies van de Raad van State.

Het voorontwerp voorzag een loutere nummering van de bestaande tekst van artikel 21bis Sv. als een eerste paragraaf. De verdere nieuwe paragrafen behandelden dan de procedure die werd uitgeschreven om tegemoet te komen aan het arrest van het Grondwettelijk Hof. Volgend op de randopmerking van de Raad van State onder nummer 5, is het echter gepast om de verhouding tussen de bestaande tekst van artikel 21bis Sv., die de eerste paragraaf wordt en die ook de mogelijkheid omvat om een verzoek in te dienen tijdens het opsporingsonderzoek tot het verkrijgen van inzage in het dossier en het nemen van een afschrift ervan. De Raad van State vraagt zich terecht af of de in de volgende paragrafen voorziene waarborgen dan niet voor dit verzoek moeten gelden. Het wetsontwerp verduidelijkt het onderscheid tussen de mogelijkheid bedoeld in de eerste paragraaf en de procedure voorzien in de volgende paragrafen.

De eerste paragraaf van artikel 21bis Sv. in het wetsontwerp, die bijna woordelijk de huidige tekst van artikel 21bis Sv. herneemt, met twee specificeringen,

Le projet prévoit que l'action publique peut, en cas de perte de la personnalité juridique, être en outre exercée dans deux cas sans qu'il faille fournir la preuve que la mise en liquidation ou la dissolution avait pour but d'échapper aux poursuites: si, avant la perte de la personnalité juridique, la personne morale avait déjà été renvoyée ou avait été directement citée à comparaître devant le juge pénal du fond. Dans les deux cas, il s'agit d'une situation dans laquelle la personne morale a été, avant la perte de la personnalité juridique, formellement informée du fait pour lequel elle a été poursuivie.

Ce faisant, une réponse est apportée à l'arrêt n° 54/2017 de la Cour constitutionnelle qui a constaté une violation des articles 10 et 11 à l'article 20, alinéa 2, du Titre préliminaire du Code de procédure pénale.

Le Conseil d'État n'a formulé aucune remarque dans ce chapitre.

Modifications des articles 21bis et 61ter du Code d'Instruction

Modification de l'article 21bis du Code d'Instruction criminelle

Art. 3

Cet article a pour objet la modification de l'article 21bis du Code d'instruction criminelle. Le texte de l'avant-projet a été modifié en profondeur après l'avis du Conseil d'État.

L'avant-projet prévoyait une simple numérotation du texte existant de l'article 21bis du Code d'instruction criminelle, ainsi qu'un paragraphe premier. Les nouveaux paragraphes abordent dès lors la procédure qui a été décrite afin de répondre à l'arrêt de la Cour constitutionnelle. Suivant la remarque formulée par le Conseil d'État au point 5, il est cependant indiqué d'établir le lien entre le texte existant de l'article 21bis du Code d'instruction criminelle, qui devient le paragraphe premier et qui inclue également la possibilité d'introduire une demande durant l'information jusqu'à l'autorisation de consulter le dossier et d'en prendre une copie. Le Conseil d'État se demande, à juste titre, si les garanties prévues dans les paragraphes suivants doivent valoir ou non pour cette demande. Le projet de loi clarifie la distinction entre la possibilité visé au paragraphe premier et la procédure prévue dans les paragraphes suivants.

Le paragraphe premier de l'article 21bis du Code d'instruction criminelle du projet de loi, qui reprend presque littéralement le texte actuel de l'article 21bis

betreft het zogenaamde willig verzoek en de willige procedure. Elke belanghebbende kan ten allen tijde (eerste specificering) een verzoek formuleren tot inzage en afschrift van het dossier. Dit is een willig verzoek, zonder toepassing van de procedure bedoeld in de volgende paragrafen, tweede specificering in de tekst, met name, onverminderd de toepassing van de procedure bedoeld in de paragrafen 2 tot en met 9.

De volgende paragrafen omvatten dan het verzoek tijdens het opsporingsonderzoek tot het verkrijgen van inzage in het dossier en het nemen van een afschrift ervan volgens de procedure aldaar omschreven, procedure die niet van toepassing is voor het willig verzoek zoals omschreven in de eerste paragraaf.

Door deze herschrijving van de bestaande tekst van artikel 21*bis* Sv. wordt tegemoetgekomen aan de vraag van de Raad van State onder randnummer 5 om de verhoudingen tussen de beide mogelijkheden om inzage in het dossier en het nemen van een afschrift ervan te verduidelijken. Het staat partijen vrij om één van beide wegen te gebruiken. Op deze wijze wordt ook tegemoetgekomen aan de vraagstelling van de Raad van State onder randnummer 6 op welke wijze het verschil in behandeling kan worden verklaard tussen de voorgestelde paragraaf 1 en 2, waarvan deze laatste afhankelijk zou zijn van de zwaarte van de misdrijven.

Teneinde tegemoet te komen aan de andere opmerkingen van de Raad van State onder het randnummer 6 en het randnummer 7, werd de tekst van het eerste lid van de tweede paragraaf grondig herschreven en dit zowel voor wat betreft het personeel toepassingsgebied als voor wat betreft het materieel toepassingsgebied.

Voor wat het personeel toepassingsgebied betreft, voorzag de tekst van het voorontwerp dat deze procedure beperkt was tot de verdachte of degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd. Er wordt voorgesteld deze mogelijkheid om een verzoek in te dienen overeenkomstig de door deze paragrafen voorgestelde procedure uit te breiden naar alle belanghebbenden, zoals gedefinieerd in de eerste paragraaf. Op deze wijze beschikken alle mogelijke interveniërende partijen die onder de notie "belanghebbende" vallen over dezelfde mogelijkheid om ofwel een willig verzoek in te dienen of de procedure van paragrafen 2 en volgende te volgen. Op deze wijze wordt ook tegemoetgekomen aan de opmerking van de Raad van State onder randnummer 7 waarin deze het verschil in behandeling in vraag stelde door het voorzien van een bijkomende

du Code d'instruction criminelle, incluant deux spécifications, concerne la demande dite gracieuse et la procédure gracieuse. Chaque intéressé peut à tout moment (première spécification) formuler une demande de consultation et de copie du dossier. Il s'agit d'une demande gracieuse, sans application de la procédure visée aux paragraphes suivants, deuxième spécification dans le texte, à savoir sans préjudice de l'application de la procédure visée aux paragraphes 2 à 9 inclus.

Les paragraphes suivants contiennent donc la demande émise durant l'information jusqu'à l'autorisation de consulter le dossier et d'en prendre une copie selon la procédure décrite à cet égard, procédure non applicable en ce qui concerne la demande gracieuse telle que décrite au paragraphe premier.

Grâce à cette réécriture du texte existant de l'article 21 bis du Code d'instruction criminelle, il est répondu à la demande du Conseil d'État formulée au point 5 de clarifier les liens entre les deux possibilités visant à consulter le dossier et à en prendre une copie. Libre choix aux parties d'avoir recours à l'une des deux voies. De la sorte, il est également répondu à la demande du Conseil d'État formulée au point 6 sur la manière utilisée pour pouvoir expliquer la différence de traitement entre les paragraphes 1 et 2 présentés, dont ces derniers dépendraient de la gravité des infractions.

Afin de répondre aux autres remarques du Conseil d'État contenues aux points 6 et 7, le texte de l'alinéa premier du deuxième paragraphe a été réécrit en profondeur et ce, tant en ce qui concerne le champ d'application personnel que le champ d'application matériel.

Pour le champ d'application personnel, le texte de l'avant-projet prévoyait que cette procédure soit limitée au suspect ou à la personne ayant fait une déclaration de personne lésée. Il est proposé d'élargir cette possibilité visant à introduire une demande conformément à la procédure présentée dans ces paragraphes pour inclure l'ensemble des intéressés, tels que définis au paragraphe premier. Ainsi, toutes les parties susceptibles d'intervenir qui sont reprises sous la notion de "intéressés" disposent de la même possibilité de soit introduire une demande gracieuse, soit de suivre la procédure des paragraphes 2 et suivants. De cette manière, il est également répondu à la remarque du Conseil d'État formulée au point 7 dans laquelle il remet en question la différence de traitement en prévoyant une possibilité supplémentaire pour le suspect et la personne ayant

mogelijkheid voor de verdachte en persoon die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd, en niet voor de belanghebbenden zoals gedefinieerd bij dit artikel.

Voor wat het materieel toepassingsgebied betreft, voorzag het voorontwerp dat de mogelijkheid om een verzoek te formuleren beperkt zou zijn tot de dossiers die misdaden en wanbedrijven betreffen. De wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, werden eveneens van het toepassingsgebied uitgesloten, behalve de in artikel 138, 6°*bis* en 6°*ter* van het Wetboek van Strafvordering bedoelde wanbedrijven. Deze laatste betreffen immers verkeerswanbedrijven waarbij letsels worden veroorzaakt. De Raad van State formuleerde een aantal bedenkingen bij deze keuze onder het randnummer 6. Deze hadden betrekking enerzijds op de vraag of de uitsluiting van lichtere misdrijven een afdoende reden vormde voor het voorzien in minder rechtswaarborgen en anderzijds op de vaststelling dat niet alle ernstige wanbedrijven onder de ontworpen regeling vielen, hierbij verwijzend ten titel van voorbeeld verwijzend naar de misdrijven waarvan de politierechtbank ook kennis neemt zoals vluchtmisdrijf, rijden zonder rijbewijs of rijden onder invloed.

Voor wat betreft de lichtere feiten kan worden verwezen naar de toelichting die werd gegeven aan de Raad van State en die ook al werd aangehaald in de algemene inleiding bij dit wetsontwerp en die hier wordt herhaald:

“De wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, worden van het toepassingsgebied uitgesloten, behalve de in artikel 138, 6°*bis* en 6°*ter* van het Wetboek van Strafvordering bedoelde wanbedrijven. Deze laatste betreffen immers verkeerswanbedrijven waarbij letsels werden veroorzaakt. De andere verkeersmisdrijven betreffen lichtere feiten, waarbij de inhoud van het dossier vaak ook beperkt is tot de vaststellingen van de politiediensten of het proces-verbaal van het verhoor, waarvan betrokkene overeenkomstig de gemeenrechtelijke bepalingen reeds een kopie heeft mogen ontvangen.”

Ook het College van procureurs-generaal wees erop dat er geen toepassing van de procedure naar analogie met artikel 61*ter* Sv. kan gebeuren, zonder rekening te houden met de proportionaliteit van de feiten. Gepleit werd voor een genuanceerde overzetting van de rechten die gelden in het gerechtelijk onderzoek naar de dossiers in opsporingsonderzoek (hiervoor werd gewezen op de mogelijke ontwrichtende gevolgen in de organisatie en de capaciteit van het openbaar ministerie). Er is uiteindelijk voor geopteerd om voor verkeerswanbedrijven waarbij letsels werden veroorzaakt, de mogelijkheid wel te voorzien terwijl voor de

fait une déclaration de personne lésée, et non pour les intéressés tels que définis dans cet article.

Pour ce qui regarde le champ d'application matériel, l'avant-projet prévoyait que la possibilité de formuler une demande se limiterait aux dossiers impliquant les crimes et les délits. Les délits qui relèvent de la compétence du tribunal de police ont été également exclus du champ d'application, sauf les délits visés à l'article 138, 6°*bis* et 6°*ter* du Code d'instruction criminelle. Ces derniers concernent effectivement les infractions en matière de roulage ayant engendré des lésions. Le Conseil d'État formulait une série de conclusions sur le choix contenu au point 6. Elles portaient d'une part sur la question de savoir si l'exclusion des infractions plus légères constituaient une raison suffisante pour prévoir moins de garanties légales et d'autre part, sur le constat selon lequel tous les délits graves ne tombaient sous le régime en projet, faisant référence à cet égard, à titre d'exemple, aux délits dont le tribunal de police a également connaissance, tels que les délits de fuite, la conduite sans permis ou la conduite sous influence.

Concernant les faits moins graves, il peut être fait référence à l'exposé qui a été présenté au Conseil d'État et qui déjà été repris dans l'introduction générale du présent projet de loi, dont on répète ici:

“Les délits relevant directement de la compétence du tribunal de police sont exclus du champ d'application, sauf les délits visés à l'article 138, 6°*bis* en 6°*ter* du Code d'instruction criminelle”. Ces derniers concernent en effet les infractions en matière de roulage ayant engendré des lésions. Les autres infractions en matière de roulage concernent des faits moins graves, pour lesquels le contenu du dossier se limite souvent aux constats des services de police ou au procès-verbal de l'audition, dont l'intéressé a déjà pu se procurer une copie, conformément aux dispositions du droit commun.

Le Collège des procureurs généraux a également indiqué qu'il ne peut être procédé à l'application de la procédure, par analogie avec l'article 61*ter* du Code d'instruction criminelle, sans tenir compte de la proportionnalité des faits. Il a été plaidé pour une transposition nuancée des droits en vigueur lors de l'enquête judiciaire dans les dossiers de l'information (il est renvoyé à cet effet aux éventuelles conséquences déstabilisatrices dans l'organisation et la capacité du ministère public). Il a finalement été choisi de prévoir cette possibilité concernant les infractions en matière de roulage ayant engendré des lésions, alors que il a été choisi de ne pas

lichtere verkeersmisdrijven, waarbij de inhoud van het dossier vaak ook beperkt is tot de vaststellingen van de politiediensten of het proces-verbaal van het verhoor, het inzagerecht niet alsdusdanig te organiseren. De betrokkene heeft in die gevallen reeds een kopie ontvangen, het organiseren van het inzagerecht voor deze dossiers is dan ook disproportioneel. Vermits betrokkene reeds over een kopie van het proces-verbaal van verhoor beschikt, zijn de rechten van verdediging ook in deze fase gewaarborgd.

Tot slot kan nog worden aangehaald dat de door de ontwerpbeperking voorgestelde beperking gebaseerd is op een algemeen en objectief criterium. Uit de vergelijking met het gerechtelijk onderzoek volgt immers ook dat de scope beperkt wordt tot de zaken die bij de onderzoeksrechter kunnen aanhangig gemaakt worden. *Rationae materiae* is de onderzoeksrechter bevoegd voor misdaden en wanbedrijven, ook wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren overeenkomstig artikel 138 Sv. (zie hierover ook DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, Mechelen, Kluwer, 2014, nr. 486, 258).

Gelet op het feit dat het personeel toepassingsgebied van het zogenaamde willig verzoek, zoals voorzien in paragraaf 1, en de procedure voorzien in de paragrafen 2 tot en met 9, nu op elkaar is afgestemd, en elke belanghebbende nu deze beide pistes kan ondernemen, wordt deze opmerking van minder relevant. Zeker omdat het wetsontwerp tegemoet komt aan het tweede aspect van de bedenkingen van de Raad van State ter zake, met name door het materieel toepassingsgebied van de procedure uit te breiden.

Volgend op de aanbeveling van de Raad van State onder randnummer 6, derde alinea, wordt het materieel toepassingsgebied immers uitgebreid met de volgende passage "misdrijven waarvoor bij toepassing van artikel 68 van de Wegverkeerswet van 16 maart 1968 de verjaringstermijn drie jaar bedraagt." Artikel 68 van de Wegverkeerswet stelt een verjaringstermijn van drie jaar in te rekenen van de dag waarop de overtreding is begaan voor overtredingen van artikel 30, § 1 en § 3 (rijden zonder rijbewijs), 33 (vluchtmisdrijf, 34, § 2 (rijden onder invloed van alcohol), 35 (rijden in staat van dronkenschap of in een soortgelijke staat met name ten gevolge van het gebruik van drugs of van geneesmiddelen) 37bis, § 1, 1° en 4° tot 6° (rijden onder invloed van drugs).

De invoeging van deze verwijzing komt aldus tegemoet aan de bedenking van de Raad van State ter zake en betreft bovendien een objectief en gerechtvaardigd criterium. De wetgever heeft immers al een onderscheid gemaakt in ernst of zwaarte van misdrijven door

organiseren de droit de consultation en tant que tel pour les infractions en matière de roulage moins graves dont le contenu du dossier se limite souvent aux constats des services de police ou le procès-verbal de l'audition. Dans ces cas, la personne concernée a déjà reçu une copie, rendant dès lors l'organisation du droit de consultation pour ces dossiers disproportionnée. Étant donné que la personne concernée dispose déjà d'une copie du procès-verbal, les droits de la défense sont à ce stade garantis.

Enfin, il peut encore être souligné que la limitation proposée par la disposition en projet se fonde sur un critère général et objectif. La comparaison avec l'instruction démontre effectivement que la portée se limite aux affaires susceptibles d'être saisies par le juge. *Rationae materiae* le juge d'instruction est compétent pour les crimes et les délits, incluant les délits relevant de la compétence du tribunal de police, conformément à l'article 138 du Code d'instruction criminelle. (Voir à ce sujet DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, Malines, Kluwer, 2014, n° 486, 258).

Étant donné le fait que le champ d'application personnel de la demande dite gracieuse, telle que prévu au paragraphe premier et dans procédure prévue au paragraphes 2 à 9 inclus, a désormais été harmonisé et que chaque intéressé possède à présent le choix entre ces deux pistes, cette remarque est moins pertinente. C'est assurément le cas puisque le projet de loi répond au deuxième aspect des conclusions du Conseil d'État en la matière, notamment en élargissant le champ d'application matériel de la procédure.

Suivant la recommandation du Conseil d'État émise au point 6, troisième alinéa, le champ d'application matériel est effectivement élargi en incluant le passage suivant: "délits pour lesquels la prescription s'élève à trois ans en application de l'article 68 de la loi sur la circulation routière du 16 mars 1968". L'article 68 de la loi sur la circulation routière fixe une prescription de trois ans à compter du jour où l'infraction a été commise pour les infractions contenues dans l'article 30, § 1er et § 3 (conduite sans permis de conduire), 33 (délit de fuite), 34, § 2 (conduite sous influence de l'alcool), 35 (conduite en état d'ivresse ou dans un état analogue résultant notamment de l'usage de drogues ou de médicaments) 37bis, § 1er, 1° et 4° à 6° (conduite sous influence de drogues).

L'introduction de cette référence répond donc à la conclusion du Conseil d'État en la matière et concerne en outre un objectif et un critère justifié. Le législateur a effectivement déjà opéré une distinction entre la gravité des infractions en prévoyant différentes prescriptions.

verschillende verjaringstermijnen te voorzien. Bij lichtere feiten die reeds na één jaar verjaren, kunnen de betrokkene sneller in inzage recht uitoefenen in de procedure ten gronde of ze kunnen gebruik maken van de willige procedure zoals voorzien in de eerste paragraaf van artikel 21*bis* Sv.. Tot slot, rechtvaardigt de verjaringstermijn van zes maanden in het kader van de overtredingen van gemeen recht ook dat deze procedure wordt beperkt tot de wanbedrijven en de misdaden.

Met het oog op het bekomen van inzage of afschrift is een verzoekschrift vereist, dat op straffe van niet-ontvankelijkheid met redenen moet omkleed zijn en woonplaatskeuze in België inhouden, indien de verdachte of degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd er zijn woonplaats niet heeft. Het wordt toegezonden aan of neergelegd op het secretariaat van het parket en wordt opgenomen in een daartoe bestemd register.

Het voorontwerp van wet opteerde voor het invoeren van een algemene wachttermijn gedurende dewelke geen verzoek mag worden ingediend, met name 4 maanden na binnenkomst van het dossier op het parket. In de dossiers waarin toepassing wordt gemaakt van artikel 28*septies* Sv. wordt deze termijn beperkt tot één maand, te rekenen vanaf de eerste machtiging verleend door de onderzoeksrechter.

Het voorontwerp baseerde zich hiervoor vergelijkend op artikel 61*ter* Sv. dat een termijn van een maand na het instellen van de strafvordering voorziet.

Als het verzoek ontvankelijk is, doet het openbaar ministerie uitspraak uiterlijk een maand na de opname van het verzoekschrift in het register.

Het voorontwerp hield rekening met het feit dat het APO en de procedure van het vereenvoudigd proces-verbaal (VPV) ruim worden toegepast in het opsporingsonderzoek. Bij de APO-procedure, waarbij de politie zonder tussenkomst van de procureur bepaalde onderzoeksdaten kan stellen, zal het openbaar ministerie op de hoogte worden gehouden van de klacht en het onderzoek van de politie op basis van de maandelijks listing van de lopende APO-onderzoeken of bij belangrijke en delicate zaken ten laatste de eerste werkdag na de vaststellingen. Bij de procedure van het VPV, waarbij de belangrijkste materiële bestanddelen van inbreuken van geringe ernst op een informaticadragger worden geregistreerd, gebeurt dit op basis van een maandelijks listing.

Pour les faits moins graves qui sont déjà prescrits après un an, la personne concernée peut exercer son droit de consultation de la procédure de fond ou il peut avoir recours à la procédure gracieuse, telle que prévue au paragraphe premier de l'article 21*bis* du Code d'instruction criminelle. Enfin, la prescription de six mois, dans le cadre des infractions de droit commun, justifie également que cette procédure se limite aux délits et aux crimes.

Pour l'obtention de la consultation ou de la prise de copie, une requête est exigée qui, à peine d'irrecevabilité, doit être motivée et contenir une élection de domicile en Belgique, si le suspect ou celui qui a fait une déclaration de personne lésée n'y a pas son domicile. Elle doit être adressée ou déposée au secrétariat de parquet et est insérée dans un registre prévu à cet effet.

L'avant-projet a opté pour l'instauration d'une période d'attente générale durant laquelle aucune demande ne peut être introduite, à savoir 4 mois à compter de l'entrée du dossier au parquet. Ce délai est réduit à un mois pour les dossiers dans lesquels l'article 28*septies* du Code d'instruction criminelle est appliqué.

L'avant-projet s'est fondé à cet effet en comparant l'article 61*ter* du Code d'instruction criminelle qui prévoit un délai d'un mois à compter de l'engagement des poursuites.

Si la requête est recevable, le ministère public statue au plus tard un mois après l'insertion de la requête dans le registre.

Le projet tient compte du fait que l'EPO et la procédure du procès-verbal simplifié (PVS) sont largement appliquées dans le cadre de l'information. L'EPO et la procédure du procès-verbal simplifié (PVS) sont largement appliquées dans le cadre de l'information. Pour la procédure EPO, dans le cadre de laquelle la police peut poser certains actes d'instruction sans l'intervention du procureur, le ministère public sera tenu informé de la plainte et de l'enquête de la police sur la base du listing mensuel des EPO en cours ou, dans les affaires importantes et délicates, au plus tard le premier jour ouvrable après les constats. Dans le cadre de la procédure pour les PVS, où les principaux éléments matériels d'infractions dont la gravité est limitée sont enregistrés sur un support informatique, cela se fait sur la base d'un listing mensuel.

Het voorontwerp voorzag daarom dan ook dat het verzoek slechts kon worden toegezonden nadat de politiediensten in het raam van hun algemene opdracht om autonoom misdrijven op te sporen en de bewijzen ervan te verzamelen in toepassing van de artikelen 26 en 28*bis*, § 1 Sv. en de daarin vermelde richtlijnen het dossier aan de procureur des Konings hebben overgemaakt. De richtlijnen COL 5/2008 stellen duidelijke beperkingen aan de scope van de zaken waarin een autonoom politieel onderzoek kan gevoerd worden. Zo het autonoom politieel onderzoek langer duurt dan de algemene wachtermijn van 4 maanden kan bijgevolg geen verzoek worden gericht vooraleer dat APO dossier effectief aan het parket is overgemaakt. Net zoals tijdens het gerechtelijk onderzoek kan nog steeds een willig verzoek worden gericht aan de procureur des Konings waarop hij desgevallend kan antwoorden.

Deze opties van het voorontwerp werden op de volgende wijze aangepast teneinde tegemoet te komen aan het advies van de Raad van State onder de randnummers 9 en 10. Deze hebben betrekking op de wijze waarop de betrokkene kan weten wanneer zijn dossier binnenkomt op het parket en op de in het voorontwerp voorziene verschillende minimumtermijnen waarna het verzoekschrift pas kan worden ingediend.

Het ontwerp voorziet nu geen wachtermijn meer waarmee de belanghebbende rekening moet houden om zijn verzoekschrift in te dienen. Hoewel de betrokkene op basis van het notitienummer dat is opgenomen in het aanvankelijke proces-verbaal kan informeren bij het parketsecretariaat of het dossier bij het parket is binnengekomen, werd beslist om geen wachtermijnen meer te hanteren alvorens men een verzoekschrift kan indienen. De wetgever is van mening dat de termijn van vier maanden waarbinnen de procureur des Konings moet antwoorden, volstaat. Voor wat betreft de aparte regeling die werd voorzien in het kader van de zogenaamde "APO-dossiers", zal het openbaar ministerie, indien ze een verzoekschrift over dergelijk dossier ontvangt, het dossier opvragen bij de politiediensten, en eventueel overleg plegen aangaande het lopende onderzoek om aldus een gefundeerde beslissing te kunnen nemen over het verzoekschrift.

De procureur des Konings moet aldus een beslissing nemen binnen de vier maanden na de opname van het verzoekschrift in het daartoe bestemde register.

In de dossiers waarin toepassing wordt gemaakt van artikel 28*septies* Sv. wordt deze termijn beperkt tot één maand, te rekenen vanaf de eerste machtiging verleend door de onderzoeksrechter. Rekening houdend met de voorgaande wijzigingen werd in deze bepaling

Elle ne peut être adressée qu'après que les services de police ont transmis le dossier au procureur du Roi dans le cadre de leur mission générale visant à rechercher les infractions et à en rassembler les preuves de manière autonome en application des articles 26 et 28*bis*, § 1er, du Code d'instruction criminelle et des directives qui y sont mentionnées. Les directives de la COL 5/2008 posent des limitations claires au champ des affaires dans le cadre desquelles une enquête policière d'office peut être menée. Si l'enquête policière d'office dure plus longtemps que la période d'attente générale (4 mois), aucune demande ne peut dès lors être adressée avant que le dossier EPO n'ait été effectivement transmis au parquet. Tout comme durant l'instruction, une demande non formelle peut toujours être adressée au procureur du Roi à laquelle celui-ci peut répondre, le cas échéant.

Ces options prévues par l'avant-projet ont été adaptées de la manière suivante afin de répondre à l'avis du Conseil d'État repris aux points 9 et 10. Elles portent sur la manière que peut utiliser la personne concernée pour savoir quand son dossier entre au Parquet et s'informer des différents délais minimum prévus dans l'avant-projet, après lesquels la requête peut être introduite.

Le projet ne prévoit actuellement plus de délai d'attente dont doit tenir compte l'intéressé pour introduire sa requête. Bien que la personne concernée peut être informée par le secrétariat du parquet, sur la base du numéro de notice repris dans le procès-verbal initial, si le dossier est bien entré au Parquet, il a été décidé de ne plus prévoir de délai d'attente avant de pouvoir introduire une requête. Le législateur estime que le délai de quatre mois durant lequel le procureur du Roi doit fournir une réponse, suffit. En ce qui concerne le régime distinct prévu dans le cadre de ce qu'on appelle "les dossiers EPO", le ministère public réclamera le dossier aux services de police s'il a reçu une requête pour ce type de dossier, et se concertera éventuellement au sujet de l'instruction en cours, afin de pouvoir prendre une décision fondée concernant la requête.

Le procureur du Roi doit dès lors prendre une décision dans les quatre mois après l'enregistrement de la requête dans le registre prévu à cet effet.

Dans les dossiers appliquant l'article 28*septies* du Code d'instruction criminelle, ce délai se limite à un mois, à compter de la première autorisation accordée par le juge d'instruction. Etant donné les modifications précédentes, il est encore inséré dans cette disposition

ter verduidelijking nog ingevoegd dat deze termijn een maximum termijn is.

Er werd rekening gehouden met de taalkundige opmerkingen van de Raad van State onder de randnummers 8 en 11. Bovendien werd ook de nummering van de paragrafen aangepast in functie van een verbeterde leesbaarheid.

Naast de gevallen waarin het verzoek niet ontvankelijk verklaard wordt (het verzoek gaat niet uit van de verdachte of degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd, het is niet correct ingediend of de termijn van drie maanden voor het indienen van een nieuw verzoek is nog niet voorbij), kan het openbaar ministerie de inzage of het nemen van een afschrift van het dossier of van bepaalde stukken verbieden in één van de volgende gevallen:

a) indien de noodwendigheden van het opsporingsonderzoek dit vereisen;

b) indien inzage een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privéleven zou inhouden;

c) indien de verdachte of degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd geen rechtmatige beweegredenen tot het raadplegen van het dossier doet blijken;

d) indien het dossier alleen de aangifte of klacht bevat waarvan de verzoeker of zijn advocaat al een afschrift heeft gekregen (bv. bij het vereenvoudigd proces-verbaal);

e) indien een onderzoeksrechter al gevat is en deze bevoegd wordt, waardoor artikel 61ter moet toegepast worden, of de verdachte al naar een vonnisgerecht verwezen is of gedagvaard is.

De met redenen omklede beslissing van de procureur des Konings wordt ter kennis gebracht van de verzoeker en, in voorkomend geval, van zijn advocaat binnen acht dagen na de beslissing.

De verdachte of degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd kan de door de inzage of het nemen van een afschrift verkregen inlichtingen alleen gebruiken in het belang van zijn verdediging, op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt, alsook de rechten van verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon.

Deze bepaling werd ingeschreven naar analogie met artikel 61ter, § 4, tweede lid, Sv. Onder randnummer

dans un souci de clareté, que le délai est un délai maximal.

Il a été tenu compte des remarques linguistiques du Conseil d'État formulées aux points 8 et 11. En outre, la numérotation des paragraphes a également été adaptée pour une meilleure lisibilité.

Outre les cas dans lesquels la requête est déclarée irrecevable (la requête n'émane pas d'un suspect ou celui qui a fait une déclaration de personne lésée, n'est pas introduite correctement ou le délai de trois mois pour l'introduction d'une nouvelle requête n'est pas encore passé), le ministère public peut interdire la consultation ou la prise d'une copie du dossier ou de certaines pièces de ce dernier dans un des cas suivants:

a) si les nécessités de l'information le requièrent;

b) si la consultation présente un danger pour les personnes ou porte gravement atteinte à leur vie privée;

c) si le suspect ou celui qui a fait une déclaration de personne lésée ne justifie pas d'un motif légitime la consultation du dossier;

d) si le dossier ne contient que la déclaration ou la plainte, dont le requérant ou son avocat a déjà reçu une copie (le procès-verbal simplifié par exemple);

e) si le juge d'instruction a déjà été saisi et devient compétent, de sorte que l'article 61ter doit être appliqué, ou si le suspect a déjà été renvoyé vers une juridiction de jugement ou cité.

La décision motivée du procureur du Roi est notifiée au requérant et, le cas échéant, à son avocat, dans un délai de huit jours à dater de la décision.

Le suspect ou celui qui a fait une déclaration de personne lésée ne peut faire usage des renseignements obtenus par la consultation ou par la prise d'une copie du dossier que dans l'intérêt de sa défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence et les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne.

Cette disposition a été inscrite par analogie à l'article 61ter, § 4, deuxième aliéna du Code d'instruction

12 van haar advies vraagt de Raad van State de juiste draagwijdte van deze voorwaarde te verduidelijken, hetzij door een aanpassing van de desbetreffende wettelijke bepalingen, hetzij door een invoeging in de memorie van toelichting. Hiertoe wordt de toelichting ingeschreven die aan de Raad van State werd gegeven:

“De bedoeling van deze bepaling is te verwijzen naar de beginselen vervat in artikel 28*quinquies* Sv., dat met name de uitzonderingen op het geheim van het opsporingsonderzoek behandelt.

Onder §§ 3 en 4 wordt hierin gesteld dat respectievelijk de procureur des Konings én de advocaat moeten “waken voor de inachtneming van het vermoeden van onschuld, de rechten van verdediging van de verdachte, het slachtoffer en derden, het privéleven en de waardigheid van de personen en de regels van het beroep” bij het verstrekken van gegevens aan de pers.

De gegevens waarvan inzage / kopie kan worden genomen, kunnen dus uiteraard dienen voor de eigen verdediging, dat is inherent aan het onderzoek en de procedure en betreft de relaties tussen betrokken partijen). Indien de verkregen gegevens echter dienen om naar de pers te gaan en een ander aan te klagen, komt het vermoeden van onschuld wél in het gedrang en kan verwezen worden naar artikel 28*quinquies*.

Misschien kan in de tekst expliciet verwezen worden naar die bepaling of desbetreffend een voorbehoud (...) daarover worden opgenomen.”.

Tot slot kan hier ook worden verwezen naar artikel 460*ter* Sw., dat als correlarium van de artikelen 28*quinquies* en 61*ter* Sv. werd ingevoegd ingeval van misbruik van de stukken van het dossier.

Naar analogie met artikel 61*ter* Sv, mag de verzoeker geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing die betrekking heeft op hetzelfde voorwerp. Het openbaar ministerie kan dus zulk verzoek verwerpen.

Voor wat betreft de opmerking van de Raad van State onder randnummer 14 inzake de hypothese dat het openbaar ministerie geen beslissing zou nemen, kan worden verwezen naar paragraaf 8, die aangeeft dat indien het openbaar ministerie geen beslissing heeft genomen binnen de in paragraaf 3 vermelde termijnen vermeerderd met vijftien dagen, de verzoeker zich kan wenden tot de kamer van inbeschuldigingstelling.

criminelle. Au point 12 de son avis, le Conseil d'État demande de clarifier la portée réelle de cette condition, soit par une adaptation des dispositions légales en question, soit par l'insertion d'un exposé des motifs. À cet égard, l'exposé qui a été fourni au Conseil d'État est inscrit:

“L'objectif de cette disposition et de renvoyer aux principes contenus à l'article 28*quinquies* du Code d'instruction criminelle qui traite notamment des exceptions au secret de l'information.

Les paragraphes 3 et 4 indiquent que respectivement le procureur du Roi et l'avocat doivent “veiller au respect de la présomption d'innocence, des droits de la défense des inculpés, des victimes et des tiers, de la vie privée et de la dignité des personnes ainsi que des règles de la profession” lorsque des données sont transmises à la presse.

Les données pouvant faire l'objet d'une consultation/ copie peuvent évidemment servir à se défendre, ce qui est inhérent à l'instruction ainsi qu'à la procédure et concerne les relations entre les parties concernées). Toutefois, si les données reçues servent à informer la presse et à accuser un tiers, la présomption d'innocence est menacée et il peut alors être renvoyé à l'article 28*quinquies*.

Il peut éventuellement être explicitement renvoyé dans le texte à cette disposition et le cas échéant, une réserve (...) doit être prise à cet égard.”.

Enfin, il peut ici être également renvoyé à l'article 460*ter* du Code d'instruction civile qui a été inséré en corollaire des articles 28*quinquies* et 61*ter* du Code d'instruction criminelle, en cas d'abus des éléments du dossier.

Par analogie avec l'article 61*ter*, le requérant ne peut envoyer ni déposer de requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de la dernière décision portant sur le même objet. Le ministère public peut donc rejeter une telle demande.

Pour ce qui regarde la remarque du Conseil d'État formulée au point 14 relative à l'hypothèse selon laquelle le ministère public ne prendrait pas de décision, il peut être renvoyé au paragraphe 8 qui indique que si le ministère public n'a pris aucune décision dans les délais énoncés au paragraphe 3, augmentés de quinze jours, le requérant peut s'adresser à la chambre des mise en accusation.

In geval van weigering kan de verzoeker een verzoek bij de kamer van inbeschuldigingstelling indienen bij een met redenen omkleed verzoekschrift. Het wordt neergelegd bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg, binnen een termijn van acht dagen na de kennisgeving van de beslissing aan de verzoeker, en opgenomen in een daartoe bestemd register.

De procedure voor de kamer van inbeschuldigingstelling verloopt verder zoals voorzien in artikel 61*ter* Sv., voor het gerechtelijk onderzoek. Artikel 21*bis*, § 5 in ontwerp wordt naar analogie van artikel 235*ter* van het Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd bij de wet van 16 januari 2009, aangepast. Deze wet bevestigde de rechtspraak van het Hof van Cassatie van 28 oktober 2008 (RG P.08 0706.N, Pas. 2008, nr. 587) waarin het Hof heeft geoordeeld dat de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist is wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling afzonderlijk de partijen hoort.

Voor wat betreft de opmerking van de Raad van State onder randnummer 13 betreffende de aanwezigheid van de procureur-generaal op elke zitting van een strafgerecht, is het vooreerst gepast om te verwijzen naar het wettelijk verankerde beginsel dat het openbaar minister moet waken over de wettigheid en de loyauteit van het onderzoek (zie artikel 151 van de Grondwet en artikel 28*bis*, § 3, Sv). Aangezien het hier gaat om een verzoekschrift tot inzage in het dossier en het openbaar ministerie in voorkomend geval gegronde redenen kan hebben om deze inzage nog niet te verlenen, is het een inherent gevolg dat het openbaar ministerie zijn redenen tot weigering in alle openheid moet kunnen uiteenzetten voor de kamer van inbeschuldigingstelling, zonder de aanwezigheid van de verzoeker of zijn advocaat, opdat de kamer van inbeschuldigingstelling een volledig zicht heeft op de weigeringsgronden teneinde een gefundeerde beslissing te kunnen nemen. Het laat het openbaar ministerie toe meer gedetailleerde informatie over het onderzoek te verstrekken, dat een geheim karakter heeft, en de redenen tot weigering in het licht hiervan uiteen te zetten voor de kamer van inbeschuldigingstelling. Het feit dat het openbaar ministerie wel aanwezig wanneer de verzoeker of zijn advocaat wordt gehoord, doet niets af aan het principe van de wapengelijkheid van de partijen, maar laat het openbaar ministerie toe te reageren, en dit rekening houdend met de wettelijke verplichting te waken over de wettigheid en de loyauteit van het onderzoek.

Dezelfde procedure voor de kamer van inbeschuldigingstelling wordt gevolgd indien het openbaar ministerie geen beslissing heeft genomen binnen een maand na de opname van het verzoekschrift in het register

En cas de refus, le requérant peut introduire une demande auprès de la chambre des mises en accusation par le biais d'une requête motivée. Cette dernière est déposée au greffe du tribunal de première instance, dans un délai de huit jours après la notification de la décision au requérant, et insérée dans un registre prévu à cet effet.

La procédure pour la chambre des mises en accusation se poursuit comme prévu à l'article 61*ter*, du Code d'instruction criminelle pour l'instruction. L'article 21*bis*, § 5 en projet est adapté par analogie à l'article 235*ter* du Code d'instruction criminelle, tel que modifié par la loi du 16 janvier 2009. Cette loi consacre la jurisprudence de la Cour de cassation dans son arrêt du 28 octobre 2008 (RG P.08 0706.N, Pas. 2008, n° 587), dans lequel la Cour a estimé que la présence du ministère public est nécessaire lorsque la chambre des mises en accusation entend les parties séparément.

En ce qui concerne la remarque du Conseil d'État formulée au point 13 relative à la présence du procureur général à chaque audition de la juridiction pénale, il est avant tout indiqué de renvoyer au principe légal qui prévoit que le ministère public doit veiller à la légalité et à la loyauté de l'instruction (voir article 151 de la Constitution et article 28*bis*, § 3, Code d'instruction criminelle). Étant donné qu'il s'agit ici d'une requête de consultation du dossier et que le ministère public peut avoir, dans le cas présent, des raisons fondées pour ne pas encore accorder cette consultation, une conséquence logique est que le ministère public doit pouvoir exposer les motifs de son refus en toute franchise devant la chambre des mises en accusation, sans la présence du requérant ou de son avocat, de sorte que cette chambre puisse prendre pleinement connaissance des motifs du refus afin de pouvoir prendre une décision fondée. Ceci permet au ministère public de se procurer des informations plus détaillées sur l'instruction, qui revêtent une nature confidentielle, et d'exposer alors à la chambre des mises en accusation les motifs du refus. La présence du ministère public lors de l'audition du requérant ou de son avocat ne change rien au principe d'égalité des armes entre les parties, mais permet au ministère public de réagir, compte tenu de l'obligation légale de veiller à la légalité et la loyauté de l'instruction.

La même procédure sera suivie pour la chambre des mises en accusation si le ministère public n'a pas pris de décision dans le mois suivant l'insertion de la requête dans le registre, augmenté de quinze jours, comme

vermeerderd met vijftien dagen, zoals dit ook het geval is bij artikel 61ter Sv.

Er wordt voorzien dat de mededelingen op grond van artikel 61ter Sv. gebeuren per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg, om te besparen op de procedurekosten.

Wijziging artikel 35ter van het Wetboek van Strafvordering

Art. 4

Het artikel in ontwerp introduceert in het Wetboek van Strafvordering de inbeslagneming per equivalent van het instrument van het misdrijf.

Zoals in de onderstaande bespreking wordt toegelicht, moet bij de omzetting van de richtlijn in het Strafwetboek worden voorzien in de verbeurdverklaring per equivalent van het instrument van het misdrijf.

Voor een doeltreffende tenuitvoerlegging moet dus in het Wetboek van Strafvordering ook worden voorzien in de inbeslagneming per equivalent van het instrument van het misdrijf.

Bijgevolg moet artikel 35ter, § 1, van hetzelfde wetboek, dat de algemene wettelijke grondslag vormt voor de verbeurdverklaring per equivalent, worden aangevuld met de woorden waarmee het instrument van het misdrijf worden omschreven.

Wijziging van artikel 61ter van het Wetboek van Strafvordering

Art. 5

Dit artikel past artikel 61ter, § 5, vierde lid Sv. aan naar analogie van artikel 235ter van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 16 januari 2009. Deze wet bevestigde de rechtspraak van het Hof van Cassatie van 28 oktober 2008 (RG P.08 0706.N, *Pas.*, 2008, nr. 587) waarmee het Hof heeft geoordeeld dat de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist is wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling afzonderlijk de partijen hoort.

Het bepaalt dat de kamer van inbeschuldigingstelling, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal kan horen. De kamer van inbeschuldigingstelling kan, in aanwezigheid van de procureur-generaal, afzonderlijk de onderzoeksrechter, de verzoeker of diens advocaat horen.

c'est déjà le cas à l'article 61ter du Code d'instruction criminelle.

Il est prévu que les communications sur base de l'article 61ter du Code d'instruction criminelle se font par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, pour alléger le coût de la procédure.

Modification de l'article 35ter du Code d'Instruction criminelle

Art. 4

L'article en projet introduit, dans le Code d'instruction criminelle, la saisie par équivalent des instruments de l'infraction.

Comme expliqué dans le commentaire ci-dessous la transposition de la directive nécessite de prévoir, dans le Code pénal, la confiscation par équivalent des instruments de l'infraction.

Il y a donc lieu, pour assurer l'efficacité de son exécution, d'également prévoir, dans le Code d'instruction criminelle, la saisie par équivalent des instruments de l'infraction.

Par conséquent, il convient de compléter l'article 35ter, § 1er, du même Code, qui constitue la base légale générale de la saisie par équivalent, en y mentionnant les termes définissant les instruments de l'infraction.

Modification de l'article 61ter du Code d'Instruction criminelle

Art. 5

Cet article adapte l'article 61ter, § 5, alinéa 4, du Code d'instruction criminelle, par analogie à l'article 235ter du même Code, modifié par la loi du 16 janvier 2009. Cette loi a consacré la jurisprudence de la Cour de cassation dans son arrêt du 28 octobre 2008 (RG P.08 0706.N, *Pas.* 2008, n° 587), par lequel la Cour a estimé que la présence du ministère public est nécessaire lorsque la chambre des mises en accusation entend les parties séparément.

Il établit que la chambre des mises en accusation peut entendre, séparément et en l'absence des parties, le procureur général en ses observations. La chambre des mises en accusation peut entendre séparément le juge d'instruction, le requérant ou son avocat, en présence du procureur général.

De bewoordingen van artikel 61ter zijn bovendien aangepast aan deze voorzien in artikel 21bis van het Wetboek van Strafvordering, ten aanzien van de opname van de verzoekschriften in het register (in plaats van inschrijving) en de mededeling per faxpost, gewone brief of elektronische weg (in plaats van een aangetekende zending).

Wijziging van artikel 162bis van het Wetboek van Strafvordering

Art. 6

Dit artikel wijzigt artikel 162bis, tweede lid, Sv. zodat er een rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is aan de beklaagde en de burgerrechtelijk aansprakelijke persoon ten laste van de burgerlijke partij indien hoger beroep wordt ingesteld door uitsluitend de burgerlijke partij die vervolgens in het ongelijk wordt gesteld. Het gaat om het opvullen van een lacune in de strafwetgeving die werd vastgesteld in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.

Wijziging van de artikelen 216bis en 216ter van het Wetboek van Strafvordering

Wijziging van artikel 216bis van het Wetboek van Strafvordering

Art. 7

Dit artikel beoogt de onderverdeling van het Hoofdstuk III – Bepalingen betreffende het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven – van het Wetboek van strafvordering, dat de artikelen 216bis en 216ter omvat, in te delen in twee nieuwe afdelingen.

Afdeling 1 dat het actuele artikel 216bis zal omvatten, betreft het verval van de strafvordering door betaling van een geldsom

Art. 8

Dit artikel betreft artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering en beoogt gevolg te geven aan het arrest 83/2016 van 2 juni 2016 van het Grondwettelijk Hof. Indirect wordt hierdoor ook tegemoetgekomen aan het advies 59 226/1/2/3 van de Raad van State bij artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering waarin onder randnummer 12 op algemene wijze werd gewezen op een aantal verschillen in de procedures in artikel 216, 216bis en 216ter van het Wetboek van Strafvordering. Gelet op de gelijkaardige finaliteit van de artikelen 216bis en 216ter Sv., die nog wordt benadrukt door de invoeging van de beide artikelen onder eenzelfde

La terminologie de l'article 61ter est en outre alignée sur celle proposée pour l'article 21bis du Code d'instruction criminelle, au regard de l'insertion des requêtes dans le registre (au lieu de l'inscription) et de la communication par courriel, par lettre simple ou par voie électronique (au lieu d'un envoi recommandé).

Modification de l'article 162bis du Code d'Instruction criminelle

Art. 6

Cet article modifie l'article 162bis, deuxième alinéa, du Code d'instruction criminelle, de sorte qu'une indemnité de procédure est due au prévenu et au civilement responsable, à charge de la partie civile si un appel est interjeté uniquement par la partie civile, et que cette dernière succombe par la suite. Il s'agit de combler une lacune de la législation pénale qui a été constatée dans la jurisprudence de la Cour constitutionnelle.

Modification des articles 216bis et 216ter du Code d'Instruction criminelle

Modification de l'article 216bis du Code d'Instruction criminelle

Art. 7

Le présent article vise la séparation en deux sections de la subdivision du Chapitre III – Dispositions relatives à l'extinction de l'action publique pour certaines infractions – du Code d'instruction criminelle, qui contient les articles 216bis en 216ter.

La section 1re, qui contiendra l'actuel article 216bis, concerne l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent.

Art. 8

Cet article concerne l'article 216bis du Code d'instruction criminelle et vise à donner suite à l'arrêt 83/2016 du 2 juin 2016 de la Cour constitutionnelle. Il permet également de tenir compte de manière indirecte de l'avis 59 226/1/2/3 formulé par le Conseil d'État au sujet de l'article 216ter du Code d'Instruction criminelle, qui fait référence de manière générale au point 12 à une série de divergences entre les procédures visées aux articles 216, 216bis et 216ter du Code d'instruction criminelle. Les articles 216bis et 216ter du Code d'instruction criminelle ayant une finalité similaire, qui est encore accentuée par le fait que ces deux articles

afdeling, wordt aldus getracht hieraan tegemoet te komen. Ter zake merkte het College van procureurs-generaal specifiek op dat door een materiele fout in het voorgestelde artikel 216ter, § 6, vierde lid, een tegenstrijdigheid ontstond in het procedureel toepassingsgebied zoals bepaald door het eerste lid van paragraaf 6. Het College merkte op dat deze aanpassing ook uit het oog werd verloren bij de wijziging van artikel 216bis Sv. door de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie. Deze vergetelheid wordt door dit artikel rechtgezet. Gelet op het randnummer 12 van het advies van de Raad van State wordt het procedureel toepassingsgebied van de artikelen 216bis en 216ter Sv. dus op elkaar afgestemd. Deze afstemming op elkaar van beide artikelen werd juist op het punt van het procedureel toepassingsgebied doorkruist door het arrest nr. 83/2016 van 2 juni 2016 van het Grondwettelijk Hof.

In antwoord op een prejudiciële vraag betreffende artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering, gesteld door de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent, stelde het Grondwettelijke Hof voor recht dat artikel 216bis, § 2, van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, in samenhang gelezen met het recht op een eerlijk proces en met het beginsel van de onafhankelijkheid van de rechter, zoals gewaarborgd bij artikel 151 van de Grondwet en bij artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 14, lid 1, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, in zoverre dit het openbaar ministerie machtigt om via een minnelijke schikking in strafzaken een einde te maken aan de strafvordering nadat de strafvordering is ingesteld, zonder dat een daadwerkelijke rechterlijke controle bestaat.

Het beschikkend gedeelte van het arrest bepaalt echter niet wat onder de “daadwerkelijke rechterlijke controle” moet begrepen worden. Er dient bijgevolg verwezen te worden naar de invulling van het begrip in de omstandige redengeving van het arrest dat aan dit begrip een wezenlijk verschillende invulling geeft naargelang de stand van de zaak, of meer bepaald naargelang van het feit of de zaak nog het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijk onderzoek en moet voorgelegd worden aan het onderzoeksgerecht, dan wel reeds verwezen of gedagvaard is voor de feitenrechter.

Het Grondwettelijk Hof stelt dat in beginsel kan worden aanvaard dat de wetgever voorziet in de mogelijkheid om tot een minnelijke schikking in strafzaken te komen terwijl het dossier bij een onderzoeksrechter aanhangig is gemaakt, hierbij verwijzend naar de in B.4.2.

sont regroupés dans une même section, il est ainsi tenté d’y remédier. À cet égard, le Collège des procureurs généraux a expressément relevé qu’une erreur matérielle figurant à l’article 216ter, § 6, alinéa 4, proposé avait généré une contradiction au niveau du champ d’application procédural défini par le premier alinéa du paragraphe 6. Le Collège a fait remarquer que cette adaptation avait également été perdue de vue lors de la modification de l’article 216bis du Code d’instruction criminelle par la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice. Cet oubli est réparé par cet article. Eu égard au point 12 de l’avis du Conseil d’état, le champ d’application procédural de l’article 216bis et celui de l’article 216ter du Code d’instruction criminelle sont donc mis en concordance. Cette concordance entre les deux articles a précisément été mise en cause sur le plan du champ d’application procédural par l’arrêt 83/2016 du 2 juin 2016 de la Cour constitutionnelle.

En réponse à une question préjudicielle relative à l’article 216bis du Code d’instruction criminelle, posée par la Chambre des mises en accusation de la Cour d’appel de Gand, la Cour constitutionnelle a dit pour droit que L’article 216bis, § 2, du Code d’instruction criminelle viole les articles 10 et 11 de la Constitution, combinés avec le droit à un procès équitable et avec le principe de l’indépendance du juge, consacré par l’article 151 de la Constitution, et par l’article 6.1 de la Convention européenne des droits de l’homme, et l’article 14, paragraphe 1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques en ce qu’il habilite le ministère public à mettre fin à l’action publique par la voie d’une transaction pénale, après l’engagement de l’action publique, sans qu’existe un contrôle juridictionnel effectif.

Cependant, le dispositif de l’arrêt ne précise pas ce qu’il y a lieu de comprendre par “contrôle juridictionnel effectif”. Il convient par conséquent de se référer au contenu donnée à cette notion dans la motivation circonstanciée de l’arrêt qui lui donne une signification substantiellement différente selon l’état de l’affaire, ou plus précisément selon le fait que l’affaire fait encore l’objet d’une l’instruction et doit encore être soumise à une juridiction d’instruction ou qu’elle a déjà été renvoyée ou citée devant le juge du fond.

La Cour constitutionnelle dit qu’il peut être admis dans son principe que le législateur prévoit la possibilité de conclure une transaction pénale alors qu’un juge d’instruction a été saisi du dossier, se référant à cet égard aux motifs mentionnés au B.4.2. en rapport

vermelde redenen die verband houden met de snelheid van de procedure en met het verlichten van de werko-verlast van de rechtbanken . Het openbaar ministerie zou in dat stadium, in het licht van de resultaten van het gerechtelijk onderzoek, immers over meer elementen kunnen beschikken waardoor het de opportuniteit om een minnelijke schikking in strafzaken voor te stellen beter kan beoordelen .

Het Grondwettelijk Hof stelt verder dat de onderzoeksrechter na afloop van het gerechtelijk onderzoek niet gemachtigd is om te beslissen tot buitenvervolginstelling of de zaak naar de feitenrechter te verwijzen , aangezien die beslissing enkel tot de bevoegdheid van de onderzoeksgerechten behoort. En nog verder onder het punt B.10.2.: “Op dezelfde wijze gebieden het recht op een eerlijk proces en de daaraan inherente onafhankelijkheid van de onderzoeksrechter dat aan de strafvordering maar een einde kan worden gemaakt via een minnelijke schikking in strafzaken op voorwaarde dat de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling bij de regeling van de rechtspleging, zoals zij dat in de twee andere hiervoor bedoelde gevallen doet, een toezicht kan uitoefenen op de voorgenomen minnelijke schikking. Dat toezicht kan slechts als een daadwerkelijke rechterlijke controle worden beschouwd indien de beslissing inzake de minnelijke schikking wordt gemotiveerd”.

Het Grondwettelijk Hof verwijst hierbij naar punt B.9.4 van het arrest waarbij onderstreept wordt dat “ongeacht het resultaat van het gerechtelijk onderzoek waartoe de onderzoeksrechter is overgegaan, een onderzoeksgerecht, *in casu* de raadkamer, tegen wier beschikking beroep kan worden ingesteld, beslist over het gevolg dat moet worden gegeven aan de strafvordering, zodra die op gang is gebracht. De zaak wordt in principe enkel aan de onderzoeksrechter onttrokken door de beschikking waarbij de raadkamer haar rechtsmacht over de strafvordering heeft uitgeput” (Cass., 22 november 2006, Arr. Cass., 2006, nr. 593).

Het moet worden onderlijnd dat het Grondwettelijk Hof in zijn redengeving zeer nadrukkelijk de vergelijking maakt met de “buitenvervolginstelling en de verwijzing” binnen het raam van de regeling van de rechtspleging, en de vergelijking niet maakt met de gevallen waarbij het onderzoeksgerecht ten gronde oordeelt (met name in het geval van internering of opschorting). De schending van bovenvermelde Grondwettelijke en Verdragsrechtelijke bepalingen vloeit dus volgens de duidelijke interpretatie van het Grondwettelijk Hof voort uit het gemis aan een daadwerkelijke rechterlijke

avec la célérité de la procédure et l’allègement de la charge de travail des tribunaux. Le ministère public pourrait en effet, disposer à ce stade, à la lumière des résultats de l’instruction, d’éléments plus nombreux lui permettant de mieux évaluer l’opportunité de proposer une transaction pénale.

La Cour constitutionnelle ajoute que le juge d’instruction n’est pas habilité, au terme de l’instruction, à ordonner le non-lieu ou à renvoyer l’affaire devant le juge du fond, cette décision relevant de la seule compétence des juridictions d’instruction. Et plus loin encore, au point B.10.2.: “De la même manière, le droit à un procès équitable et l’indépendance du juge d’instruction, inhérente à ce droit, exigent qu’il ne puisse être mis fin à l’action publique par la voie d’une transaction pénale qu’à la condition que, lors du règlement de la procédure, la chambre du conseil ou la chambre des mises en accusation puisse, comme elle le fait dans les deux autres hypothèses susvisées, exercer un contrôle sur la transaction pénale envisagée. Ce contrôle ne peut être considéré comme un contrôle juridictionnel effectif que si la décision relative à la transaction est motivée.”.

La Cour constitutionnelle se réfère ici au point B.9.4. de son arrêt, dans lequel elle souligne que “quel que soit le résultat de l’instruction à laquelle le juge d’instruction a procédé, c’est une juridiction d’instruction, en l’occurrence la chambre du conseil, dont la décision est susceptible de recours, qui décide de la suite à donner à l’action publique, une fois celle-ci entamée. Le juge d’instruction n’est en principe dessaisi que par la décision par laquelle la chambre du conseil a épuisé sa juridiction quant à l’action publique” (Cass., 22 novembre 2006, Pas., 2006, n° 593).

Il convient de souligner que, dans sa motivation, la Cour constitutionnelle fait très explicitement la comparaison avec “non-lieu et renvoi” dans le cadre du règlement de la procédure et ne fait pas la comparaison avec les cas dans lesquelles le juge d’instruction statue sur le fond (à savoir dans le cas de l’internement ou de la suspension). La violation des dispositions constitutionnelles et conventionnelles précitées résulte donc, selon l’interprétation claire de la Cour constitutionnelle, du manque d’un contrôle juridictionnel effectif sur la juridiction d’instruction, comme en cas de non-lieu ou

controle van het onderzoeksgerecht zoals ingeval van buitenvervolginstelling of verwijzing naar de feitenrechter, en bovendien moet de beslissing inzake de minnelijke schikking gemotiveerd worden.

Dit houdt uiteraard in dat het gerechtelijk onderzoek zover moet gefinaliseerd zijn dat over de bezwaren met betrekking tot de feiten die het voorwerp uitmaken van een voorstel tot verruimde schikking kan geoordeeld worden en dat deze feiten bijgevolg naar tijd en ruimte en kwalificatie omschreven kunnen worden. Artikel 216 bis Sv vereist evenwel niet dat de onderzoeksrechter het dossier bij beschikking tot mededeling krachtens art. 127 Sv heeft overgemaakt omdat hij van oordeel is dat het onderzoek voltooid is en heeft enkel betrekking op de verdachte(n) of in verdenking gestelde(n) waarop het voorstel tot verruimde minnelijke schikking betrekking heeft. De controle over de verruimde minnelijke schikking zal bijgevolg benevens de andere wettelijke voorwaarden voorzien in artikel 216bis Sv eveneens slaan op het vaststellen dat er voldoende bezwaren bestaan. De toets naar de proportionaliteit met de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de verdachte zal bijgevolg kaderen binnen het onderzoek naar de bezwaren, waarbij het onderzoeksgerecht niet gehouden is de zaak ten gronde te behandelen. Het onderzoeksgerecht heeft zich immers niet uit te spreken over de gegrondheid of de schuld van de betrokken verdachte in de interpretatie die het Grondwettelijk Hof geeft met betrekking tot de vastgestelde ongrondwettigheid.

Om aan al deze bezwaren van het Grondwettelijk Hof tegemoet te komen, stelt voorliggend ontwerp voor de beoordelingsmarge van de rechter te verruimen van de actuele loutere formele toepassingsvoorwaarden naar de andere elementen die door het arrest worden opgesomd. Zo zal de rechter, zowel voor de verruimde minnelijke schikking als voor de verruimde procedure van artikel 216ter Sv., niet enkel nagaan of de formele toepassingsvoorwaarden zijn nageleefd en het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed overeenkomstig § 4 en § 6, tweede lid, maar ook of de dader de voorgestelde minnelijke schikking of maatregelen uit vrije wil en weloverwogen heeft aanvaard en of de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking of maatregelen proportioneel zijn met de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de dader. Dit komt volledig tegemoet aan de bezorgdheid die door het Grondwettelijk Hof in het arrest 83/2016 werd geuit. Na deze formele en proportionaliteitstoets, zal de rechter het akkoord bekrachtigen. Indien de rechter meent dat niet of niet aan alle toetsingscriteria werd voldaan, zal hij niet bekrachtigen en wordt het dossier opnieuw overgemaakt aan de procureur des Konings die verder kan beslissen hoe te handelen.

de renvoi devant le juge du fond, et il faut en outre que la décision en matière de transaction soit motivée.

Ceci implique évidemment que l'instruction doit être finalisée jusqu'au stade où il est possible de statuer sur les objections relatives aux faits qui font l'objet d'une proposition de transaction élargie et où ces faits peuvent par conséquent être définis en termes de temps, d'espace et de qualification. L'article 216bis du Code d'instruction criminelle n'exige cependant pas que le juge d'instruction ait transmis le dossier, par décision de communication en vertu de l'article 127 du Code d'instruction criminelle, parce qu'il estime que son instruction est terminée et ne porte que sur un (des) suspect(s) ou inculpé(s) concerné(s) par la proposition de transaction élargie. Le contrôle sur la transaction élargie portera par conséquent sur, en plus des autres conditions légales prévues à l'article 216bis du Code d'instruction criminelle, la constatation qu'il existe suffisamment d'objections. Aussi, l'examen de proportionnalité au regard de la gravité des faits et de la personnalité du suspect s'inscrira dans l'examen au regard des objections, la juridiction d'instruction n'étant pas tenue de traiter l'affaire. En effet, cette juridiction n'a pas à se prononcer sur le caractère fondé de la culpabilité du suspect concerné dans l'interprétation que donne la Cour constitutionnelle relativement à l'inconstitutionnalité constatée.

Pour rencontrer toutes ces objections de la Cour constitutionnelle, le présent projet propose d'élargir la marge d'appréciation du juge pour y inclure, outre les actuelles conditions d'application purement formelles, les autres éléments énumérés dans l'arrêt. Ainsi, tant pour la transaction pénale élargie que pour la procédure élargie de l'article 216ter, le juge vérifiera non seulement si les conditions d'application formelles sont respectées, si la victime et l'administration fiscale ou sociale ont été indemnisées conformément aux § 4 et 6, deuxième alinéa, mais également si l'auteur a accepté la transaction ou les mesures de manière libre et éclairée et si la transaction ou les mesures proposées par le procureur du Roi sont proportionnées à la gravité des faits et à la personnalité de l'auteur. Ceci répond pleinement aux préoccupations exprimées par la Cour constitutionnelle dans son arrêt 83/2016. Au terme de ce contrôle formel et de ce contrôle de proportionnalité, le juge homologuera l'accord. Si le juge estime que les critères de contrôle ne sont pas (tous) respectés, il ne procédera pas à l'homologation et le dossier sera à nouveau transmis au procureur du Roi qui pourra décider de la suite à donner.

Deze voorgestelde wijziging, zowel aan artikel 216*bis* als aan artikel 216*ter* Sv. heeft aldus tot gevolg dat alvorens het akkoord ten uitvoer wordt gelegd, dit akkoord wordt voorgelegd aan de bevoegde rechter (dit kan zowel de raadkamer zijn als de bodemrechter) opdat deze de formele en proportionaliteitstoets zou kunnen doen. Deze chronologische wijziging in de procedure – immers nu in de huidige stand van de wetgeving moet de rechter homologeren na de uitvoering van het akkoord – komt de rechtszekerheid van de rechtsonderhorigen ten goede: het akkoord wordt bekrachtigd alvorens het ten uitvoer wordt gelegd. Deze regeling komt ook volledig tegemoet aan het arrest van het Grondwettelijk Hof in het arrest nr. 83/2016 van 2 juni 2016.

De wettekst voorziet tevens uitdrukkelijk dat tijdens het gerechtelijk onderzoek en bij de regeling van de rechtspleging het onderzoeksgerecht de proportionaliteit beoordeelt van de voorgestelde minnelijke schikking binnen de beoordeling van de bezwaren.

Teneinde partijen toe te laten aan de procedures van zowel artikel 216*bis* of van 216*ter* Sv. deel te kunnen nemen in alle openheid, voorziet voorliggende bepaling dat, ingeval er geen bekrachtiging is door de rechter, de documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg niet ten laste van de dader worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en ze niet toelaatbaar zijn als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke erkenning.

Tevens wordt ingeschreven dat ingeval de zaak alsnog voor de rechter zou moeten worden gebracht (bv. ingeval van niet bekrachtiging of niet uitvoering van het akkoord), de voormelde bevoegde rechter die het akkoord heeft gehomologeerd in dat geval het onderzoek van de grond van de zaak niet verderzetten. De expliciete inschrijving is een belangrijke garantie om een onpartijdige behandeling van de zaak te garanderen.

Om de fiscale en de sociale administratie in staat te stellen haar overeenkomstig artikel 216*bis*, § 6, tweede lid Sv. vereiste voorafgaande instemming te verlenen met het voorstel van minnelijke schikking en daarbij te kunnen bevestigen dat de verschuldigde belastingen of sociale bijdragen, met inbegrip van de verschuldigde intresten, ook effectief door de dader van het misdrijf werden betaald is het belangrijk dat de procureur des Konings deze administraties in kennis stelt van de precieze feiten waarop de minnelijke schikking betrekking heeft.

Daartoe wordt een zin toegevoegd in § 2, vierde lid van het artikel, waarin wordt geëxpliciteerd dat de

Cette modification proposée aux articles 216*bis* et 216*ter* du Code d'instruction criminelle a donc pour effet qu'avant la mise à exécution de l'accord, celui-ci est soumis au juge compétent (qu'il s'agisse de la chambre du conseil ou du juge du fond) afin qu'il puisse procéder au contrôle formel et au contrôle de proportionnalité. Cette modification chronologique de la procédure – dans l'état actuel de la législation, le juge doit en effet homologuer l'accord après son exécution – accroît la sécurité juridique pour les justiciables: l'accord est homologué avant d'être mis à exécution. Cette réglementation est de surcroît totalement conforme à l'arrêt 83/2016 du 2 juin 2016 de la Cour constitutionnelle.

Le texte de loi prévoit également de manière explicite que, durant l'instruction et le règlement de la procédure, la juridiction d'instruction apprécie la proportionnalité de la transaction proposée dans le cadre de l'appréciation des charges.

Afin que les parties puissent participer sans réticence aux procédures, la présente disposition prévoit qu'en cas de non-homologation par le juge, les documents établis et les communications faites durant la concertation ne pourront pas être utilisés à charge de l'auteur dans une procédure pénale, civile, administrative ou arbitrale ou dans toute autre procédure visant à résoudre des conflits et ne seront pas admissibles comme preuve, même comme aveu extrajudiciaire.

Il est également prévu que, si l'affaire venait encore à être portée devant le juge (p.ex. en cas de non-homologation ou de non-exécution de l'accord), le juge compétent précité qui a homologué l'accord ne peut plus poursuivre l'examen du fond de l'affaire. Cette insertion explicite est importante pour garantir un traitement impartial de l'affaire.

Pour permettre à l'administration fiscale ou sociale de donner son consentement préalable, exigé conformément à l'article 216*bis*, § 6, deuxième alinéa du Code d'instruction criminelle, à la proposition de transaction, et de pouvoir à cet égard confirmer que les impôts ou cotisations sociales dues, en ce compris les intérêts dus, ont été effectivement payés par l'auteur de l'infraction, il est important que le procureur du Roi informe ces administrations des faits précis sur lesquels portent la transaction.

À cet effet, une phrase est insérée au § 2, alinéa 4 de l'article, dans laquelle il est précisé que lors de

procureur des Konings bij het kenbaar maken van zijn voornemen tot het sluiten van een minnelijke schikking, hij eveneens de betrokken administraties in kennis stelt van de feiten, die de fiscale of sociale misdrijven betreffen.

Onder randnummer 15 van haar advies, vraagt de Raad van State wat wordt bedoeld met de bewoordingen “sociale administratie” en sociale misdrijven”. Er wordt op gewezen dat deze bewoordingen niet nieuw zijn en zich reeds in de tekst bevonden. Zij moeten aldus ingevuld worden op de wijze zoals zij tot op heden steeds ingevuld zijn geweest.

Het is belangrijk dat deze communicatie van de procureur des Konings voldoende tijdig gebeurt en dat de feiten ook precies worden omschreven in tijd en ruimte, opdat de administraties een sluitende berekening kunnen maken van de ontdoken belastingen of sociale rechten en de daarop verschuldigde intresten, die overeenkomstig de geldende fiscale of sociale wetten en hun ter uitvoering genomen besluiten zullen worden berekend.

De instemming van de fiscale of sociale administratie en de effectieve betaling van de omzeilde belastingen of sociale bijdragen maakt immers een essentieel bestanddeel uit van het dossier dat door het openbaar ministerie aan het rechterlijk toezicht wordt voorgelegd voor de bekrachtiging van de voorgestelde minnelijke schikking. Er moet voor ogen worden gehouden dat inzake fiscale en sociale misdrijven waarbij belastingen of sociale bijdragen werden ontdoken, het initiatiefrecht van de procureur des Konings beperkter is, in die zin dat de minnelijke schikking slechts mogelijk is na de betaling van de ontdoken belastingen of sociale bijdragen, met inbegrip van de intresten en mits het voorafgaand akkoord van de fiscale en sociale administraties. De instemming van de sociale en fiscale administraties is immers een voorwaarde om in deze dossiers te kunnen schikken en dient voor de bekrachtiging van de minnelijke schikking door de rechter te worden verworven en hem eveneens worden voorgelegd. Deze bepalingen, opgenomen in 216*bis*, § 6, tweede lid Sv. houden een herhaling in van de procedurele bepalingen van § 2 van voornoemd artikel, specifiek voor de situatie waarin de fiscale of sociale administratie het slachtoffer is.

De tekst van artikel 216*bis* Sv. wordt op nog een aantal punten aangepast, teneinde tegemoet te komen aan de opmerking van de Raad van State onder randnummer 12 van het advies 59 226/1/2/3.

Zo wordt de formulering van artikel 216*bis*, § 1, Sv. aangepast aan de formulering van artikel 216*ter*, § 1, Sv. De bewoordingen “voor zover het feit niet van die

la communication de son intention de conclure une transaction, le procureur du Roi informe également les administrations concernées des faits qui concernent des infractions fiscales ou sociales.

Au point 15 de son avis, le Conseil d’État demande ce que l’on entend par les formulations “administration sociale” et “délits sociaux”. Il est indiqué que ces formulations ne sont pas nouvelles et se trouvaient déjà dans le texte. Elles doivent donc être complétées comme elles ont jusqu’à présent toujours été complétées.

Il est important que cette communication du procureur du Roi soit faite suffisamment à temps et que les faits soient décrits avec précision dans le temps et dans l’espace, de sorte que les administrations puissent effectuer un calcul cohérent des impôts ou droits sociaux éludés et des intérêts dus sur ces derniers, qui seront calculés conformément aux lois fiscales ou sociales et à leurs arrêtés d’exécution.

L’assentiment de l’administration fiscale ou sociale et le paiement effectif des impôts ou cotisations sociales éludés sont en effet un élément essentiel du dossier présenté par le ministère public au contrôle juridictionnel pour l’homologation de la transaction proposée. Il convient de ne pas oublier qu’en matière d’infractions sociales et fiscales dans le cadre desquelles des impôts ou des cotisations sociales ont été éludés, le droit d’initiative du procureur du Roi est plus limité, en ce sens qu’une transaction n’est possible qu’après le paiement des impôts ou cotisations sociales éludés, en ce compris les intérêts et moyennant l’accord préalable des administrations fiscale et sociale. En effet, l’assentiment des administrations sociales et fiscales est une condition pour pouvoir passer un accord dans ces dossiers et doit être obtenu avant l’homologation de la transaction par le juge et doit également être présenté à ce dernier. Ces dispositions, reprises à l’article 216*bis*, § 6, deuxième alinéa, du Code d’instruction criminelle, contiennent une répétition des dispositions procédurales du § 2 de l’article précité, spécifiquement pour la situation dans laquelle l’administration fiscale ou sociale est la victime.

Le texte de l’article 216*bis* du Code d’instruction criminelle est adapté sur plusieurs autres points afin de tenir compte de la remarque formulée au point 12 par le Conseil d’État dans son avis 59 226/1/2/3.

Ainsi, la formulation de l’article 216*bis*, § 1er, du Code d’instruction criminelle est adaptée à celle de l’article 216*ter*, § 1er, du même Code. Les termes “si le fait ne

aard schijnt te zijn” geven immers preciezer aan wat in deze wordt bedoeld.

Paragraaf 2, achtste lid, wordt aangepast aan de opmerkingen van de Raad van State onder randnummer 16 van het advies. Er wordt gepreciseerd dat de vordering van het openbaar ministerie gemotiveerd moet zijn en dat de rechter ook een wettigheidstoets doorvoert van de minnelijke schikking. Voor wat betreft de vraagstelling van de Raad van State onder hetzelfde randnummer of de rechter ook niet zou moeten kunnen oordelen of de belangen van de burgerlijke partij voldoende gewaarborgd zijn, kan worden geantwoord dat deze gewaarborgd zijn. De beklaagde en het slachtoffer moeten tot een akkoord komen in verband met de omvang van de schade en de regeling van de schadevergoeding. Hoewel het dus inderdaad het niet betwiste gedeelte van de schade betreft, moet er toch vanuit worden gegaan dat de bepaling ervan, gelet op de inspraak van het slachtoffer ter zake, op een niet lichtzinnige wijze zal worden bepaald. Ook de rechter zal hier over waken. Rekening houdend met de taalkundige opmerking van de Raad van State onder randnummer 7 bij artikel 216ter, § 4, Sv., wordt de formulering van artikel 216bis, § 1, zesde lid, Sv. op dezelfde wijze aangepast. Teneinde de rechtszekerheid te versterken is het bovendien gepast om in de tweede paragraaf van artikel 216bis Sv., inzake de kosten te expliciteren dat de andere gerechtskosten dan de kosten van analyse of van deskundig onderzoek (bv. de kosten van dagvaarding) kunnen worden gevoegd aan de geldsom. Rekening houdend met randnummer 12 van het advies van de Raad van State wordt deze explicitering ook ingevoegd in artikel 216ter Sv. (zie *infra*). Het lijkt ook gepast om de formulering van artikel 216bis, § 1, eerste lid, Sv. aan te passen aan deze voorgesteld voor artikel 216ter, § 6, Sv. De actuele bewoordingen van artikel 216bis, § 1, eerste lid, Sv. “indien de verdachte, de in verdenking gestelde, of de beklaagde zijn bereidheid te kennen geeft de aan een andere veroorzaakte schade te vergoeden”, worden weggelaten en in overeenstemming gebracht met de formulering van artikel 216ter, § 6, van het Wetboek van strafvordering. Tot slot, met betrekking tot het verval van de strafvordering wordt in § 2, huidige achtste lid dat het negende wordt, verduidelijkt dat het de minnelijke schikking betreft die door de bevoegde rechter werd bekrachtigd. De tekst van paragraaf 2, achtste lid, is aangepast aan de opmerking van de Raad van State onder randnummer 17. Volgend op de opmerking van de Raad van State onder randnummer 23, met voetnoot 18, werd de tekst van paragraaf 4 op dienovereenkomstige wijze aangepast. Dit is het opzet van het 11°. Tot slot werd verduidelijkt dat met de bewoordingen “de rechter die de zaak niet kan voortzetten”, de rechter wordt bedoeld aan wie het akkoord ter bekrachtiging is voorgelegd.

paraît pas être de nature” indiquent en effet plus précisément ce dont il s’agit ici.

Au paragraphe 2, huitième aliéna, les remarques du Conseil d’État formulées au point 16 de son avis sont adaptées. Il est précisé que la réquisition du ministère public doit être motivée et que le juge fait également passer un test de légalité de l’accord à l’amiable. En ce qui concerne la question du Conseil d’État, posée au même point, de savoir si le juge ne devrait pas aussi pouvoir juger si les intérêts de la partie civile sont suffisamment garantis, il est répondu qu’ils sont effectivement garantis. Le prévenu et la victime doivent parvenir à un accord en lien avec l’ampleur des dégâts et le règlement relatif aux dommages et intérêts. Bien qu’il ne s’agisse effectivement pas de la fraction non contestée du dommage, il convient tout de même de partir du principe que celle-ci, étant donné l’intervention de la victime en la matière, ne sera pas fixée à la légère. Le juge y veillera également. Compte tenu de la remarque linguistique formulée au point 7 par le Conseil d’État en lien avec l’article 216ter, § 4, du Code d’instruction criminelle, la formulation de l’article 216bis, § 1er, alinéa 6, du Code d’instruction criminelle est adaptée de la même manière. Par ailleurs, afin d’accroître la sécurité juridique, il y a lieu d’expliquer au deuxième paragraphe de l’article 216bis du Code d’instruction criminelle que les frais de justice autres que les frais d’analyse ou d’expertise (par exemple les frais de citation) peuvent être ajoutés à la somme d’argent. Eu égard au point 12 de l’avis du Conseil d’État, cette explication est également ajoutée à l’article 216ter du Code d’instruction criminelle (voir ci-dessous). Il apparaît également opportun d’adapter la formulation de l’article 216bis, § 1er, alinéa 1er, du Code d’instruction criminelle à celle qui est proposée pour l’article 216ter, § 6, du Code d’instruction criminelle. Les termes actuels de l’article 216bis, § 2, alinéa 1er, du Code d’instruction criminelle “si le suspect, l’inculpé ou le prévenu manifeste sa volonté de réparer le dommage causé à autrui” sont supprimés et mis en concordance avec la formulation de l’article 216ter, § 6, du Code d’instruction criminelle. Enfin, en ce qui concerne l’extinction de l’action publique, il est précisé au § 2, alinéa 8 actuel qui devient l’alinéa 9, qu’il concerne la transaction qui était homologué par le juge compétent. Le texte du paragraphe 2, huitième aliéna, est adapté selon la remarque du Conseil d’État formulée au point 17. Suivant la remarque du Conseil d’État formulée au point 23, incluant la note 18 en pied de page, le texte du paragraphe 4 a été adapté en conséquence. C’est l’objectif du 11°. Enfin, il a été clarifié que la formulation “le juge ne pouvant pas poursuivre l’instruction” visait le juge à qui l’accord est soumis à la sanction.

Wijziging van artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering

Art. 9

Dit artikel beoogt de invoeging van een nieuwe titel voor de afdeling 2 van het Hoofdstuk III, die de hoofding "Verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen en de naleving van voorwaarden" zal krijgen en dat het artikel 216ter zal omvatten.

De nieuwe titel, lichtelijk aangepast teneinde tegemoet te komen aan de opmerking van de Raad van State onder randnummer 18, werd gekozen in functie van de gewijzigde inhoud van artikel 216ter die door voorliggend ontwerp wordt voorgesteld.

Art. 10

Dit artikel werd ingevoegd bij de wet van 10 februari 1994 (in werking getreden op 1 november 1994) die een procedure van bemiddeling in strafzaken invoerde. Deze procedure geeft de procureur des Konings bij een feit, dat niet van die aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf, de mogelijkheid om de verdachte op te roepen en hem bepaalde voorwaarden voor te stellen. De vervulling van deze voorwaarden heeft het verval van de strafvordering tot gevolg.

In artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering worden een reeks mogelijkheden tot buitengerechtelijke afdoening opgenomen die onder de verzamelnaam "bemiddeling" worden aangeduid. Zo kan de procureur des Konings aan de verdachte verzoeken om:

— de door het misdrijf veroorzaakte schade te vergoeden of te herstellen en hem hiervan het bewijs te leveren, hij kan daartoe het slachtoffer oproepen en bemiddelen over de schadevergoeding of het herstel en de regeling ervan;

— een geneeskundige behandeling of iedere andere passende therapie te volgen, gedurende een periode van maximum 6 maand, in het geval de verdachte van het misdrijf zich voor het misdrijf op een ziekteverschijnsel of een drank- of drugsverslaving beroept;

— een dienstverlening uit te voeren van maximaal 120 uur, binnen een door hem bepaalde termijn (minstens 1 maand en maximum 6 maanden);

Modification de l'article 216ter du Code d'Instruction criminelle

Art. 9

Cet article vise l'insertion d'un nouveau titre pour la section 2 du Chapitre III, qui aura pour intitulé "Extinction de l'action publique moyennant l'exécution de mesures et le respect des conditions" et qui contiendra l'article 216ter.

Ce nouveau titre, légèrement adaptée afin de répondre à la remarque du Conseil d'État formulée au point 18, a été choisi en fonction du contenu modifié de l'article 216ter proposé par le présent projet.

Art. 10

Cet article a été introduit par la loi du 10 février 1994 (entrée en vigueur le 1er novembre 1994) qui a instauré une procédure de médiation pénale. Cette procédure donne la possibilité au procureur du Roi de convoquer le suspect d'une infraction et, pour autant que le fait ne paraisse pas être de nature à devoir être puni d'un emprisonnement correctionnel principal de plus de deux ans ou d'une peine plus lourde, de lui proposer des conditions déterminées. La réalisation de ces conditions entraîne l'extinction de l'action publique.

L'article 216ter du Code d'instruction criminelle contient une série de possibilités de règlement extrajudiciaire, désignées sous le terme générique de "médiation". Ainsi, le procureur du Roi peut inviter le suspect:

— à indemniser ou réparer le dommage causé par l'infraction et à lui en fournir la preuve; à cet égard, il peut convoquer la victime et organiser une médiation sur l'indemnisation ou la réparation ainsi que sur ses modalités;

— à suivre un traitement médical ou toute autre thérapie adéquate durant un délai qui ne peut excéder 6 mois lorsque le suspect de l'infraction invoque comme cause de l'infraction la circonstance d'une maladie ou d'une assuétude à l'alcool ou aux stupéfiants;

— à exécuter un travail d'intérêt général d'une durée de 120 heures au plus dans le délai qu'il fixe (au moins un mois et six mois au plus);

—een opleiding te volgen van maximaal 120 uur, binnen een door hem bepaalde termijn (minstens 1 maand en maximum 6 maanden).

Het Regeerakkoord besteedt bijzondere aandacht aan de mogelijkheden die bemiddeling als alternatieve afhandeling van conflicten kan bieden en dit in de verschillende rechtstakken. Inzake de bemiddeling in strafzaken valt in het Regeerakkoord het volgende te lezen (pagina 133):

“Voor zover de strafrechtelijke bemiddeling een snelle repressieve reactie verzekert, zal de regering de gebruiken van het openbaar ministerie harmoniseren om de mogelijkheid te geven de strafrechtelijke bemiddeling te gebruiken, ook in die gevallen waar er geen slachtoffers zijn of in de gevallen waar het slachtoffer niet kan geïdentificeerd worden.”

Deze intentie van de regering werd in het Justitieplan 2015 van de minister van Justitie als volgt verder uitgewerkt:

“De bemiddeling in strafzaken wordt verruimd, zodat zij ook kan worden toegepast voor zogenaamde “slachtofferloze misdrijven” (zoals bijvoorbeeld drugszaken). De verruiming van het wettelijk kader wordt bepaald na afstemming met de deelstaten en het College van procureurs-generaal.”

Zoals aangegeven in het regeerakkoord, dient ook deze vorm van buitengerechtelijke afhandeling te worden verruimd, onder meer tot de zogenaamde “slachtofferloze” misdrijven, waar het algemeen maatschappelijk belang en de goede rechtsorde in het gedrang komen en waarvoor het openbaar ministerie het belang van de slachtoffers behartigt, en dus een zuivere dader – slachtoffer – bemiddeling niet mogelijk is.

160. Een dergelijke verruiming zorgt ervoor dat de bemiddeling in strafzaken, waaraan nu reeds financiële middelen zijn gekoppeld uit het globaal plan (het subsidiekanaal van de omkadering van alternatieve gerechtelijke maatregelen), ook geschikt wordt om lopende proefprojecten voor “slachtofferloze misdrijven” een wettelijk kader te bieden (zoals bijvoorbeeld het project proefzorg te Gent, de adviseur strategische drugs te Luik of de drugsbehandelingskamer in de rechtbank van eerste aanleg te Gent).”

Binnen het bestaande wettelijk kader van de bemiddeling in strafzaken bestaat in feite nu al de mogelijkheid voor de procureur des Konings om de verdachte een geneeskundige behandeling of een passende therapie te laten volgen. Theoretisch gezien zou deze maatregel dus kunnen dienen als wettelijke basis voor proefzorg.

— à suivre une formation d’une durée de 120 heures au plus dans le délai qu’il fixe (au moins un mois et six mois au plus).

L’accord de gouvernement accorde une attention particulière aux possibilités que la médiation peut offrir en tant que mode alternatif de règlement des conflits et ce, dans les différentes branches du droit. En ce qui concerne la médiation en matière pénale, on peut lire ce qui suit dans l’accord de gouvernement (p. 133):

“Dans la mesure où la médiation pénale est de nature à assurer une réaction répressive rapide, le gouvernement harmonisera les pratiques du ministère public concernant la possibilité d’utiliser la médiation pénale même dans les cas où il n’y a pas de victimes ou dans les cas où la victime n’est pas identifiable.”

Cette intention du gouvernement a été élaborée plus avant dans le Plan Justice 2015 du ministre de la Justice, qui précise:

“La médiation pénale est étendue de manière à pouvoir également être appliquée à des délits dits “sans victime” (comme dans les affaires de drogue). L’extension du cadre légal est définie après harmonisation avec les entités fédérées et le Collège des procureurs généraux.”

Comme indiqué dans l’accord de gouvernement, cette forme de règlement extrajudiciaire doit également être étendue, notamment à ce qu’on appelle les délits “sans victime”, qui compromettent l’intérêt social général et le bon ordre juridique et pour lesquels le ministère public défend l’intérêt des victimes et donc où une simple médiation auteur-victime n’est pas possible.

160. Une telle extension permettra que la médiation pénale, à laquelle des moyens financiers sont déjà couplés dans le cadre du Plan global (le canal de subvention de l’encadrement des mesures judiciaires alternatives), soit également adaptée pour offrir un cadre légal à des projets pilotes en cours pour les délits “sans victime” [comme le projet “Proefzorg” (soins probatoires) à Gand, le conseiller stratégique drogues à Liège ou la chambre spécialisée en matière de stupéfiants au tribunal de première instance de Gand).”

Dans le cadre légal actuel de la médiation pénale, le procureur du Roi a en fait déjà la possibilité de soumettre le suspect à un traitement médical ou à une thérapie adéquate. Théoriquement, cette mesure pourrait donc servir de base légale pour les soins thérapeutiques en tant que mesures probatoires. Il est toutefois difficile

Maar een inpassing van proefzorg is op dit ogenblik moeilijk rekening houdend met de finaliteit van de bemiddeling in strafzaken.

In de parlementaire voorbereidingen van de Wet van 10 februari 1994 is de bemiddeling in strafzaken omschreven als: “een alternatieve vorm van tussenkomst door de gerechtelijke overheid om een oplossing te bieden voor de conflictsituatie, veroorzaakt door een misdrijf, en waarbij een beroep wordt gedaan op de verantwoordelijke medewerking van de partijen”. Uit de parlementaire voorbereidingen blijkt dat de wetgever verschillende doelstellingen nastreefde. Met de procedure heeft de wetgever vooreerst vooral een norm(be)vestiging voorop gesteld ten aanzien van kleine criminaliteit. Dit door middel van een eenvoudige en snellere procedure op het niveau van het openbaar ministerie, om zo opnieuw het vertrouwen van de maatschappij en het slachtoffer in justitie te verhogen. Daarnaast ligt de nadruk op het zoeken van een oplossing voor de conflictsituatie tussen de partijen door middel van hun actieve participatie aan een slachtoffer-daderbemiddeling. De wetgever heeft ook geopteerd voor verschillende reactiemogelijkheden door verschillende voorwaarden binnen de bemiddeling in strafzaken in te voeren. Zo is in feite een gemengde procedure ingevoerd, waarin zowel herstelgerichte, rehabilitatieve en pedagogische doelstellingen spelen. Zodoende stelde de gemeenschappelijke omzendbrief inzake de bemiddeling in strafzaken het slachtoffer en een herstelgerichte logica voorop, zodat een project als proefzorg met een louter dadergerichte invulling en rehabilitatieve logica hier moeilijk kan onder ressorteren. Er dient echter te worden opgemerkt dat in de praktijk binnen de bemiddeling in strafzaken, zelfs na de omzendbrief, nog steeds slachtofferloze dossiers werden geselecteerd en de vorming en de dienstverlening een veelvuldige toepassing kenden.

Gelet op de succesvolle ervaringen die België sinds 1994 kent met de toepassing van de zogenaamde “bemiddeling in strafzaken”, wil ik met dit wetsontwerp de mogelijkheden tot toepassing ervan verruimen.

Gelet op de Zesde Staatshervorming en de overdracht van de Justitiehuzen naar de Gemeenschappen, die een zeer belangrijke rol hebben gespeeld en in de toekomst nog meer zullen spelen, werden deze wijzigingen grondig met hen doorgesproken en voorgelegd aan de Interministeriële conferentie. Tevens wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om de terminologie aan te passen aan deze nieuwe constitutionele realiteit. Een actualisering van de wettelijke bepalingen wordt aldus voorgesteld om deze aan te passen aan de wettelijke situatie na de Zesde Staatshervorming.

pour l’instant d’intégrer les soins probatoires compte tenu de la finalité de la médiation pénale.

Dans les travaux parlementaires préparatoires de la loi du 10 février 1994, la médiation pénale est définie comme suit: “une forme alternative d’intervention de l’autorité judiciaire pour apporter une solution à la situation conflictuelle causée par une infraction en faisant appel à la collaboration responsable des parties”. Il ressort des travaux parlementaires préparatoires que le législateur poursuivait divers objectifs. Avec cette procédure, le législateur a surtout visé dans un premier temps à établir/confirmer une norme concernant la petite criminalité et ce, par le biais d’une procédure simple et plus rapide au niveau du ministère public afin de renforcer ainsi à nouveau la confiance de la société et de la victime en la justice. En outre, l’accent est mis sur la recherche d’une solution à la situation conflictuelle entre les parties grâce à leur participation active à une médiation victime-auteur. Le législateur a également opté pour différentes possibilités de réaction en introduisant plusieurs conditions dans le cadre de la médiation pénale. C’est donc en fait une procédure mixte qui a été introduite, les objectifs étant tant la réparation que la réhabilitation et la portée pédagogique. Ce faisant, la circulaire commune relative à la médiation pénale s’est davantage fondée sur la victime et sur une logique réparatrice, si bien qu’un projet comme le “*proefzorg*”, avec un contenu purement orienté vers l’auteur et une logique axée sur la réhabilitation, peut difficilement en relever. Il faut toutefois souligner que même après la circulaire, dans la pratique de la médiation pénale, des dossiers sans victime ont encore été sélectionnés tandis que la formation et le travail d’intérêt général connaissaient une application variée.

Vu les succès engrangés depuis 1994 par la Belgique dans le cadre de l’application de la “médiation en matière pénale”, je souhaite, par ce projet de loi, élargir les possibilités d’application de cette procédure.

Eu égard à la sixième réforme de l’État et au transfert des Maisons de justice vers les Communautés, dont le rôle a été très important et le deviendra encore plus à l’avenir, ces modifications ont été examinées en détail avec elles et soumises à la Conférence interministérielle. L’occasion est également mise à profit pour adapter la terminologie à cette nouvelle réalité constitutionnelle. Une actualisation des dispositions légales est dès lors proposée pour adapter celles-ci à la situation légale depuis la sixième réforme de l’État.

De voorliggende tekst strekt er toe om de finaliteit van de bemiddeling in strafzaken aan te passen, met aandacht voor de vergoeding van het slachtoffer, rechtswaarborgen voor de verdachte en met een aangepaste en vereenvoudigde procedure. Tevens wordt voorzien in de mogelijkheid om deze procedure ook toe te passen in de vonnisfase, overeenkomstig de bepalingen van artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering.

Hierbij een overzicht van de belangrijkste krachtlijnen van de voorgestelde hervorming.

Finaliteit

Rekening houdend met de discussies omtrent de bemiddeling in strafzaken en de toepassing ervan in de praktijk, wordt ervoor geopteerd om het openbaar ministerie duidelijk de mogelijkheid te bieden om maatregelen zoals een behandeling maar ook een opleiding of een dienstverlening voor te stellen zelfs bij slachtofferloze misdrijven. Er wordt dus afgestapt van de koppeling van dergelijke maatregelen aan een slachtoffer-daderbemiddeling en van de louter herstelrechtelijke finaliteit zoals gestipuleerd in de gemeenschappelijke omzendbrief. Het huidige wettelijk kader sloot deze mogelijkheid niet als dusdanig uit. Echter, door de preferentie geuit in de Gemeenschappelijk omzendbrief COL 8/99 van 8 april 1999 inzake de bemiddeling in strafzaken om deze procedure bij voorkeur toe te passen in bij dossiers met een geïdentificeerd slachtoffers enerzijds, en anderzijds, gelet op de formulering van het artikel 216*ter* van het Wetboek van strafvordering, was dit niet altijd even duidelijk. Er ontwikkelden zich aldus doorheen de jaren divergente praktijken in de verschillende gerechtelijke arrondissementen. Dit blijkt ook uit de jaarverslagen “Bemiddeling in strafzaken” van het toenmalig Directoraat-generaal Justitiehuisen van de FOD Justitie. In 2013 staat er in het jaarverslag het volgende te lezen (pagina 16):

“1.3 Gegevens met betrekking tot het slachtoffer.

De laatste jaren is er een constante stijging waarneembaar van slachtofferloze dossiers binnen de procedure bemiddeling in strafzaken. De grootste categorie blijven de misdrijven met één slachtoffer (4 122 dossiers/ 64 %). Op de tweede plaats komen dit jaar opnieuw de slachtofferloze dossiers, die in 2013 ondertussen al 20 % van de dossiers uitmaken. Op de derde plaats staan de dossiers met twee slachtoffers (11 %).

In bepaalde justitiehuisen werden aanzienlijk meer slachtofferloze dossiers geregistreerd als in andere, met name in Brussel FR, Hasselt, Mechelen, Dendermonde, Veurne, Doornik, Luik en Verviers.

Le présent texte vise à adapter la finalité de la médiation pénale, en veillant à l'indemnisation de la victime et aux garanties juridiques pour le suspect ainsi qu'à l'application d'une procédure adaptée et simplifiée. La possibilité est par ailleurs prévue d'appliquer également cette procédure durant la phase de jugement, conformément aux dispositions de l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle.

Voici un aperçu des principales lignes de force de la réforme proposée.

Finalité

Compte tenu des débats relatifs à la médiation pénale et à son application dans la pratique, il est décidé de donner explicitement au ministère public la possibilité de proposer, même pour les délits sans victime, des mesures telles qu'un traitement mais également une formation ou un travail d'intérêt général. On renonce donc à associer ce type de mesures à une médiation victime-auteur et à la finalité purement réparatrice telle qu'énoncée dans la circulaire commune. Le cadre légal actuel n'excluait pas cette possibilité en tant que telle. Cela n'était toutefois pas toujours très clair en raison de la position exprimée dans la circulaire commune COL 8/99 du 8 avril 1999 relative à la médiation pénale selon laquelle cette procédure devrait s'appliquer de préférence dans des dossiers où une victime est identifiée, d'une part, et de la formulation de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle, d'autre part. Au fil des ans, des pratiques divergentes se sont donc développées dans les différents arrondissements judiciaires. C'est également ce qui ressort des rapports annuels relatifs à la médiation pénale de l'ancienne direction générale Maisons de justice du SPF Justice. En 2013, le rapport annuel indiquait ce qui suit (p. 16):

“1.3 Données relatives à la victime.

Ces dernières années, il y a une augmentation constante du nombre de dossiers sans victime dans le cadre de la procédure de médiation pénale. On notera que 4 122, parmi tous les dossiers en Belgique, sont des dossiers avec une victime identifiée (64 %). La seconde plus grande catégorie concerne les dossiers sans victime (20 %). En troisième place, on relève les dossiers avec deux victimes identifiées (11 %).

Certains arrondissements se caractérisent davantage avec un nombre élevé de dossiers sans victimes: Bruxelles FR, Hasselt, Veurne, Malines, Liège, Tournai, Verviers et Termonde.

Andere justitiehuizen registreerden dan weer opvallend weinig slachtofferloze dossiers in vergelijking met het nationaal gemiddelde. In Brussel NL, Leuven, Turnhout, Gent en Ieper bleef het percentage slachtofferloze dossiers onder de 10 %. Ook in de justitiehuizen van Namen, Marche-en-Famenne, Eupen, Neufchâteau en Charleroi was dit het geval.”

Voorliggend ontwerp beoogt aldus duidelijkheid te scheppen omtrent de mogelijkheid tot de toepassing van de procedure van artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering in slachtofferloze dossiers. Op deze wijze wordt ook tegemoet gekomen aan de intentie van de wetgever in 1994. De Raad van State gaf toen reeds in haar advies aan dat het woord “bemiddelt” enkel terecht wordt gebruikt in het eerste lid van het ontworpen artikel 216ter. Het doelt immers op het geval dat de procureur des Konings als tussenpersoon fungeert tussen dader en slachtoffer (DOC Senaat 652-1 (1992-1993), pagina 15).

De procedure wordt vervolgens dienovereenkomstig uitgewerkt door voorliggend ontwerp dat beoogt dat het openbaar ministerie dus net zoals bij het bestaande artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering aan de verdachte een behandeling, opleiding of dienstverlening kan voorstellen. De maatregelen worden evenwel niet meer gekoppeld aan een slachtoffer-daderbemiddeling. Zodoende is de procedure gericht op het (be)vestigen van de norm ten aanzien van gepleegde criminaliteit en dit door middel van maatregelen met een rehabilitatieve of pedagogische finaliteit (behandeling of opleiding) of ook een herstelrechtelijke finaliteit (dienstverlening als herstel ten aanzien van de maatschappij, hoewel hiermee tevens een pedagogische finaliteit kan worden beoogd).

Een naamswijziging dringt zich dan ook op. De term “bemiddeling in strafzaken” wordt vervangen door “het verval van de strafvordering na het uitvoeren van maatregelen”, naar analogie met “het verval van strafvordering tegen betaling van een geldsom” (artikel 216bis van het Wetboek van Strafvordering).

Hieruit volgend wordt het hoofdstuk III – dat als titel draagt “Bepalingen betreffende het verval van de strafvordering voor sommige misdrijven onder bepaalde voorwaarden” – een nieuwe indeling te geven zodat dit duidelijk tot uiting komt. Een afdeling 1, die het artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering omvat, zal de volgende benaming krijgen: “Verval van de strafvordering door betaling van een geldsom”. Een afdeling 2, dat het artikel 216ter van het Wetboek omvat, zal dan de benaming “Verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen” dragen.

En revanche, d’autres arrondissements enregistrent peu de dossiers sans victime au regard de la moyenne nationale. Dans les arrondissements de Bruxelles NL, Louvain, Turnhout, Gand et Ypres, le pourcentage de dossiers sans victimes se situe en dessous des 10 %. Pour les arrondissements de Namur, Marche-en-Famenne, Eupen, Neufchâteau et Charleroi, c’est également le cas.”

Le présent projet vise dès lors à apporter plus de clarté quant à la possibilité d’appliquer la procédure de l’article 216ter du Code d’instruction criminelle dans les dossiers sans victime. Cela permet également de tenir compte de l’intention du législateur en 1994. Le Conseil d’État avait alors déjà indiqué dans son avis que l’usage du mot “médiation” n’est correct que dans l’alinéa 1er de l’article 216ter en projet; il y désigne, en effet, le cas où le procureur du Roi s’entremet entre l’auteur et la victime (*Doc. Parl. Sénat*, 1992-1993, n° 652-1, p. 15).

La procédure a été mise au point conformément à cet avis dans le présent projet, qui vise à permettre au ministère public de proposer au suspect un traitement, une formation ou un travail d’intérêt général, tout comme dans l’actuel article 216ter du Code d’instruction criminelle. Les mesures ne sont toutefois plus associées à une médiation victime-auteur. Ainsi, la procédure vise à établir/confirmer la norme par rapport à la criminalité commise au moyen de mesures de réhabilitation ou pédagogiques (traitement ou formation), ou également réparatrices (travail d’intérêt général en tant que réparation à l’égard de la société, sans que cela n’exclue pour autant une finalité pédagogique).

Dès lors, un changement d’intitulé s’impose. L’expression “médiation pénale” est remplacée par “l’extinction de l’action publique après l’exécution de mesures”, par analogie avec “l’extinction de l’action publique moyennant le paiement d’une somme d’argent” (article 216bis du Code d’instruction criminelle).

Pour que ceci apparaisse clairement, il convient donc d’introduire une nouvelle division dans le chapitre III, intitulé “Dispositions relatives à l’extinction de l’action publique pour certaines infractions, moyennant la réalisation de certaines conditions”. Une section 1re, comprenant l’article 216bis du Code d’instruction criminelle, sera dénommée “Extinction de l’action publique moyennant le paiement d’une somme d’argent”. Une section 2, comprenant l’article 216ter du Code, sera quant à elle dénommée “Extinction de l’action publique moyennant l’exécution de mesures”.

Schadevergoeding slachtoffer

De maatregelen die voorzien zijn bij de in dit ontwerp beoogde procedure worden bijgevolg losgekoppeld van een slachtoffer-daderbemiddeling. De bestaande regeling wordt als volgt aangepast voor de slachtoffers:

“Indien door het misdrijf schade werd veroorzaakt aan een gekend slachtoffer, kan de procureur des Konings het slachtoffer en de verdachte verzoeken om in te stemmen met een bemiddeling over de schadevergoeding of het herstel en de regeling ervan. Hij wordt hierin bijgestaan door de bevoegde dienst van de Gemeenschappen.”

De schaderegeling kan bestaan uit het feit dat de verdachte in een geschrift zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het schadeverwekkend feit heeft erkend en hij het bewijs heeft geleverd van de vergoeding van het niet-betwiste gedeelte van de schade en de regeling ervan. Het slachtoffer kan dan zijn rechten doen gelden voor de bevoegde rechtbank, waarbij het aanvaarden van de procedure van het verval van de strafvordering na het vervullen van voorwaarden door de verdachte in zijn hoofde een onweerlegbaar vermoeden van fout vormt. Het betreft dezelfde regeling als voorzien in het kader van de procedure van het verval van de strafvordering door het betalen van een geldsom (nieuw artikel 216*bis* van het Wetboek van Strafvordering).

Rechtswaarborgen voor de verdachte

Het bestaande artikel 216*ter* Sv. biedt de volgende rechtswaarborgen aan de verdachte:

— de procedure kan slechts worden voorgesteld indien de parketmagistraat meent dat het gepleegde feit niet van die aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf;

— de verdachte kan zich laten bijstaan door een advocaat;

— de strafvordering vervalt indien de maatregelen succesvol worden uitgevoerd.

Deze rechtswaarborgen blijven behouden bij de in dit voorstel beoogde procedure. Ook het toepassingsgebied *ratione materiae* van het bestaande artikel 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering blijft behouden.

Voorliggend ontwerp werd voor advies voorgelegd aan het College van procureurs-generaal. Het College heeft zich geëngageerd om de Gemeenschappelijk

Indemnisation de la victime

Les mesures prévues dans le cadre de la procédure visée dans le présent projet ne sont dès lors plus liées à une médiation victime-auteur. La réglementation existante est adaptée comme suit pour les victimes:

“Si l’infraction a causé un dommage à une victime connue, le procureur du Roi peut inviter la victime et le suspect à consentir à une médiation sur l’indemnisation ou la réparation ainsi que sur ses modalités. Il est assisté à cette fin par le service compétent des Communautés.”

Le dédommagement peut résider dans le fait que le suspect a reconnu par écrit sa responsabilité civile pour le fait générateur du dommage et qu’il a produit la preuve de l’indemnisation de la fraction non contestée du dommage et des modalités de règlement de celui-ci. La victime peut alors faire valoir ses droits devant le tribunal compétent, auquel cas l’acceptation de la procédure d’extinction de l’action publique après que le suspect a rempli les conditions constitue dans le chef de celui-ci une présomption irréfragable de faute. Cette réglementation est la même que celle qui est prévue dans le cadre de la procédure d’extinction de l’action publique moyennant le paiement d’une somme d’argent (nouvel article 216*bis* du Code d’instruction criminelle).

Garanties légales pour le suspect

L’actuel article 216*ter* du Code d’instruction criminelle offre au suspect les garanties légales suivantes:

— la procédure ne peut être proposée que si le magistrat de parquet estime que le fait commis ne paraît pas être de nature à devoir être puni d’un emprisonnement correctionnel principal de plus de deux ans ou d’une peine plus lourde;

— le suspect peut se faire assister par un avocat;

— l’action publique s’éteint si les mesures sont exécutées de manière positive.

Ces garanties légales sont maintenues dans la procédure faisant l’objet de la présente proposition. Le champ d’application *ratione materiae* de l’actuel article 216*ter* du Code d’instruction criminelle est également maintenu.

Le présent projet a été soumis pour avis au Collège des procureurs généraux. Le Collège s’est engagé à actualiser la circulaire commune n° COL 8/99 du

omzendbrief COL 8/99 van 8 april 1999 inzake de bemiddeling in strafzaken te actualiseren en aan te passen aan de wijzigingen en verduidelijkingen die door voorliggend ontwerp aan artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering worden aangebracht. Het ontwerp werd ook besproken met en aangepast aan de opmerkingen van de Gemeenschappen, die in deze een zeer belangrijke rol spelen in de uitvoering van de procedure en aldus bepalend zijn voor het welslagen van de procedure tot verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen. Deze tekst werd goedgekeurd op de vergadering van de Interministeriële Conferentie van 16 februari 2016.

Zoals reeds aangegeven werd deze bepaling reeds voorgelegd aan het advies van de Raad van State in het kader van het wetsontwerp tot hervorming van de rechtspleging voor de rechtbank van koophandel en van het hoger beroep tegen de vonnissen van die rechtbank, tot wijziging van de rechtspositie van de gedetineerden en houdende diverse bepalingen inzake justitie (advies 59 226/1/2/3). Gelet op de nagestreefde gelijklopendheid met artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering en gelet op de urgentie tot aanpassing van artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering volgend op het arrest 83/2016 van het Grondwettelijk Hof, werd het uit voornoemd wetsontwerp gelicht opdat het samen met de nodige aanpassingen aan artikel 216 van het Wetboek van strafvordering zou kunnen worden behandeld.

Gelet op de verschillende aanpassingen en de nieuwe indeling van artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering die door huidig wetsontwerp wordt voorgesteld, wordt het artikel om redenen van duidelijkheid in zijn geheel vervangen.

Doorheen de tekst van de nieuwe paragraaf 1 worden een aantal recurrenente technische wijzigingen aangebracht. De term “dader” wordt telkens vervangen door de meer neutrale notie “verdachte”. Het College van procureurs-generaal merkt in zijn advies op dat in de oude wettekst de term “dader van het misdrijf” werd gebruikt. Het College acht deze term minder duidelijk vanuit de optiek van de vanouds geldende vereiste dat pas een “bemiddeling in strafzaken” mag worden opgestart als de betrokkene de feiten bekent. De term “verdachte” werd weerhouden op vraag van de Gemeenschappen die meenden dat deze term neutraler is dan de term “dader”. De verwijzingen naar de “Dienst Justitiehuizen van de FOD Justitie” of de “justitieassistent” worden telkens vervangen door de woorden “de bevoegde dienst van de Gemeenschappen”, gelet op de 6e Staatshervorming.

8 avril 1999 relative à la médiation pénale et à l'adapter en fonction des modifications et clarifications apportées à l'article 216ter du Code d'instruction criminelle par le présent projet. Le projet a également été examiné et adapté aux remarques formulées par celles-ci les Communautés, qui jouent un rôle très important dans la mise en œuvre de la procédure et sont donc déterminantes pour le bon fonctionnement de la procédure d'extinction de l'action publique après l'exécution de mesures. Le présent texte a été approuvé lors de la réunion de la Conférence interministérielle du 16 février 2016.

Comme déjà indiqué, cette disposition a déjà été soumise à l'avis du Conseil d'État dans le cadre du projet de loi portant réforme de la procédure devant le tribunal de commerce et de l'appel contre les jugements de ce tribunal, modifiant le statut juridique des détenus et portant des dispositions diverses en matière de justice (avis 59 226/1/2/3). Vu le parallélisme recherché avec l'article 216bis du Code d'instruction criminelle et l'urgence de modifier l'article 216bis du Code d'instruction criminelle suite à l'arrêt 83/2016 de la Cour constitutionnelle, il a été retiré du projet de loi précité afin qu'il puisse être traité avec les nécessaires modifications à apporter à l'article 216 du Code d'instruction criminelle.

Vu les différentes adaptations et la nouvelle division de l'article 216ter du Code d'instruction criminelle proposée par le présent projet de loi, l'article est complètement remplacé pour des raisons de clarté.

Plusieurs modifications techniques récurrentes sont apportées dans le texte du nouveau paragraphe 1er. Le terme “auteur” est chaque fois remplacé par la notion plus neutre de “suspect”. Le Collège des procureurs généraux fait observer dans son avis que les termes “auteur de l'infraction” avaient été utilisés dans l'ancien texte de loi. Le Collège estime que ces termes sont moins clairs si l'on se place dans l'optique de la condition depuis longtemps en vigueur selon laquelle une “médiation pénale” ne peut être entamée que si l'intéressé reconnaît les faits. Le terme suspect a été retenu à la demande des Communautés qui l'estiment plus neutre que celui d’“auteur”. Les références au “service des Maisons de justice du SPF Justice” ou à l’“assistant de justice” sont chaque fois remplacées par les mots “service compétent des Communautés”, compte tenu de la 6e réforme de l'État.

Vooreerst wordt opgemerkt dat het materieel toepassingsgebied van het artikel ongewijzigd blijft. De procureur des Konings kan de verdachte van een misdrijf verzoeken, voor zover het feit niet van die aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf. Er werden ook geen opmerkingen van het terrein ontvangen over het materieel toepassingsgebied.

De verwijzing in de aanhef van de paragraaf naar artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering wordt niet weerhouden. De wijze van formulering – “onverminderd de bevoegdheid hem toegekend door artikel 216*bis* – was verwarrend voor de eigenlijke betekenis van deze zinsnede, met name een cumulverbod op de gelijktijdige toepassing van beide artikelen. De Raad van State geeft onder randnummer 10 van zijn advies 59 226/1/2/3 aan dat dit cumulverbod duidelijker uit de tekst zou moeten blijken. De door het ontwerp voorgestelde aanpassing heeft dit echter tot doel aangezien de actuele formulering juist aanleiding gaf tot verwarring. Dit cumulverbod moet aldus begrepen te worden in de zin dat de procureur des Konings de maatregelen die kunnen worden opgelegd in artikel 216*ter* van het Wetboek van strafvordering niet kan cumuleren met het opleggen van een minnelijke schikking. De huidige wettekst en de nieuw voorgestelde tekst beletten echter niet dat indien de procedure van artikel 216*ter* van het Wetboek van strafvordering mislukt (bijvoorbeeld indien de verdachte de voorwaarden aanvaard heeft doch niet heeft nageleefd), de procureur des Konings opnieuw al zijn prerogatieven inzake het uitoefenen van de strafvordering herneemt en kan oordelen om hetzij een gewone strafvervolgning in te zetten dan wel een minnelijke schikking voor te stellen. In zijn advies geeft het College van Procureurs – generaal aan dat dit een valabel alternatief kan zijn voor de hoge sepotcijfers ingeval van een mislukte strafbemiddeling. In het jaarverslag 2013 van het toenmalig Directoraat generaal Justitiehuzen van de FOD Justitie wordt een onderscheid gemaakt tussen stopgezette mandaten en mislukte mandaten. Het stopzetten van dossiers kan om verschillende redenen voorvallen. Globaal genomen kunnen deze redenen worden gereduceerd tot de volgende categorieën: redenen die te maken hebben met de verdachte (vb. verdachte reageert niet op uitnodigingen,...), redenen die te maken hebben met het slachtoffer (vb. slachtoffer reageert niet op uitnodigingen,...), redenen die onafhankelijk zijn van de verdachte of het slachtoffer (vb. magistratuur heroriënteert het dossier,...) en redenen afhankelijk van beide partijen (vb. onmogelijkheid van partijen tot een akkoord,...). Mislukte dossiers zijn dan de dossiers waar de voorwaarden van de strafbemiddeling niet werden nageleefd. Hoewel de cijfers niet volledig zijn omwille van technische redenen (de beslissing van oriëntatie

Il est tout d'abord signalé que le champ d'application matériel de l'article reste inchangé. Le procureur du Roi peut inviter le suspect d'une infraction, pour autant que le fait ne paraisse pas être de nature à devoir être puni d'un emprisonnement correctionnel principal de plus de deux ans ou d'une peine plus lourde. Le terrain n'a pas non plus émis de commentaires concernant le champ d'application matériel.

Le renvoi dans le préambule du paragraphe vers l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle n'est pas maintenu. La formulation “sans préjudice des pouvoirs que lui attribue l'article 216*bis*” prêtait à confusion pour la signification propre de cette phrase, à savoir l'interdiction de cumul concernant l'application simultanée des deux articles. Dans le numéro 10 de son avis 59 226/1/2/3, le Conseil d'État indique que cette interdiction de cumul devrait ressortir plus clairement du texte. C'est toutefois l'objectif poursuivi par l'adaptation proposée par le projet puisque la formulation actuelle prêtait à confusion. Cette interdiction de cumul doit donc être comprise en ce sens que le procureur du Roi ne peut cumuler les mesures pouvant être imposées sur la base de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle avec l'imposition d'une transaction. Le texte légal actuel et le nouveau texte proposé n'empêchent toutefois pas que si la procédure de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle échoue (par exemple si le suspect n'a pas respecté les conditions qu'il avait pourtant acceptées), le procureur du Roi reprenne toutes ses prérogatives concernant l'exercice de l'action publique et puisse décider d'enclencher des poursuites pénales normales ou de proposer une transaction. Dans son avis, le Collège des procureurs généraux indique qu'il peut s'agir d'une alternative valable au taux élevé de classements sans suite en cas de médiation pénale qui a échoué. Dans son rapport annuel de 2013, la Direction générale Maisons de Justice du SPF Justice d'alors avait fait la distinction entre les mandats interrompus et les mandats ayant échoué. L'interruption des dossiers peut se produire pour différents motifs. Globalement, ces motifs peuvent être réduits aux catégories suivantes: les motifs liés au suspect (exemple: le suspect ne réagit pas aux invitations...); les motifs liés à la victime (la victime ne réagit pas aux invitations par exemple...); les motifs indépendants de du suspect ou de la victime (exemple: le magistrat réoriente le dossier...) et les motifs liés aux deux parties (exemple: impossibilité pour les parties de parvenir à un accord). Les dossiers qui ont échoué sont donc les dossiers dans lesquels les conditions de la médiation pénale n'ont pas été respectées. Bien que les chiffres ne soient pas complets pour des raisons techniques (la décision d'orientation pour les dossiers interrompus ou ayant échoué n'est prise par le magistrat de parquet que quelque temps après que le

die aan stopgezette of mislukte dossiers wordt gegeven, wordt pas door de parketmagistraat genomen een zekere tijd nadat het dossier op het niveau van het justitiehuis werd afgesloten), kan er toch een belangrijke gevolgtrekking worden gemaakt. De Raad van State merkt onder randnummer 20 van haar advies op dat uit de wettekst zelf niet duidelijk het cumulverbod zou blijken. De actuele tekst echter is verwarrend op dit punt, de voorgestelde tekst daarentegen bleek duidelijk voor de actoren op het terrein aan wie het ontwerp werd voorgelegd. Er wordt dan ook voorgesteld de tekst te behouden zoals hij is voorgesteld.

Voor wat stopgezette dossiers betreft, blijkt dat (met een ontbrekend deel van 38 % van de gegevens) in 30 % van de stopzettingen een vervolging of dagvaarding volgt terwijl 21 % wordt geseponeerd. Voor wat de mislukte dossiers betreft (met een ontbrekend deel van 37 % van de gegevens), blijkt dat het vervolgingspercentage na mislukking met 35 % iets hoger ligt dan bij stopgezette dossiers. Het seponeringspercentage ligt met 14 % gevoelig lager als ingeval van stopzetting.

Er wordt tevens in het eerste lid voorzien dat de verdachte zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het feit moet erkennen. Dit vormt een voorafgaande voorwaarde voor het opstarten van dadergerichte maatregelen. Volgend op het advies van het College van procureurs-generaal wordt de inleidende zin van paragraaf 1 geherformuleerd teneinde te verduidelijken dat het erkennen van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid door de verdachte een voorafgaande voorwaarde is om de procedure op te starten. Anders dan in artikel 216*bis* Sv. lijkt het niet aangewezen om de volledige vergoeding of betaling van de schade of het herstel als voorwaarde voorafgaand aan het voorstel van het verval van de strafvordering na het uitvoeren van maatregelen op te nemen maar wel als voorwaarde voor het verval van de strafvordering zelf (zie § 5 van het artikel). Het slachtoffer kan dan zijn rechten doen gelden voor de bevoegde rechtbank, waarbij het aanvaarden van de procedure van het verval van de strafvordering na het vervullen van voorwaarden door de verdachte in zijn hoofde een onweerlegbaar vermoeden van fout vormt. Het betreft dezelfde regeling als voorzien in het kader van de procedure van het verval van de strafvordering door het betalen van een geldsom.

Ingeval er een gekend slachtoffer is, kan de procureur des Konings slachtoffer en de verdachte verzoeken om in te stemmen met een bemiddeling over de schadevergoeding en de regeling ervan. Deze bemiddeling wordt uitgevoerd door de bevoegde diensten van de Gemeenschappen. De term “oproepen” van de huidige

dossier a été clôturé au niveau de la maison de justice), une conclusion importante peut toutefois être tirée. Le Conseil d’État fait observer au point 20 de son avis que l’interdiction de cumul ne ressort pas clairement du texte de loi. Cependant, le texte actuel est confus sur ce point mais en revanche, il ressort clairement du texte proposé qu’on vise les acteurs sur le terrain à qui le projet est soumis. Il est dès lors proposé de conserver le texte tel qu’il est présenté.

En ce qui concerne les dossiers interrompus, il apparaît (avec 38 % des données manquantes) que dans 30 % des cas d’interruption, il s’ensuit des poursuites ou une citation alors que dans 21 % des cas, il y a un classement sans suite. En ce qui concerne les dossiers ayant échoué (avec 37 % des données manquantes), il apparaît que le pourcentage de poursuites après échec est de 35 %, le taux est un peu plus élevé que dans le cas des dossiers interrompus. S’élevant à 14 %, le pourcentage de classement sans suite est sensiblement bas en cas d’interruption.

Le premier alinéa prévoit également que le suspect doit reconnaître sa responsabilité civile pour le fait. Ceci constitue une condition préalable au lancement de mesures axées sur l’auteur. Conformément à l’avis du Collège des procureurs généraux, la phrase introductive du paragraphe 1er est reformulée afin de préciser que la reconnaissance par le suspect de sa responsabilité civile est une condition préalable pour entamer la procédure. En dehors du cadre de l’article 216*bis* du Code d’instruction criminelle, il ne semble pas indiqué de fixer la réparation intégrale ou le paiement ou la réparation du dommage comme condition préalable à la proposition d’extinction de l’action publique après l’exécution de mesures, mais bien comme condition pour l’extinction de l’action publique elle-même (voir § 5 de l’article). La victime peut alors faire valoir ses droits devant le tribunal compétent, auquel cas l’acceptation de la procédure d’extinction de l’action publique après que le suspect a rempli les conditions constitue dans le chef de celui-ci une présomption irréfragable de faute. Cette réglementation est la même que celle prévue dans le cadre de la procédure d’extinction de l’action publique moyennant le paiement d’une somme d’argent.

S’il y a une victime connue, le procureur du Roi peut inviter la victime et le suspect à consentir à une médiation sur l’indemnisation ainsi que sur ses modalités. Cette médiation est exécutée par les services compétents des Communautés. Le terme “convoquer” de la version actuelle du paragraphe 1er est remplacé par le

versie van paragraaf 1, wordt vervangen door de term “verzoeken”. Het woord “oproepen” verwijst naar de verplichting van het moeten houden van een bemiddelingszitting. Het houden van een bemiddelingszitting heeft niet in alle bemiddelingszaken altijd een meerwaarde. In het kader van de rationalisering van de taken, lijkt het aldus gepast deze mogelijkheid te behouden, maar de organisatie van een bemiddelingszitting facultatief te laten beslissen door het openbaar ministerie in functie van het concrete dossier.

Vervolgens, en rekening houdend ook met de opmerking van de Raad van State in 1994 dat de term van de wet de inhoud niet dekt, wordt in het derde lid van paragraaf 1 bepaald dat de procureur des Konings in alle gevallen een aantal maatregelen kan voorstellen aan de verdachte. De notie “in alle gevallen” slaat zowel op slachtofferloze dossiers als op dossiers waarin het slachtoffer de bemiddeling weigerde of stopzette. Het komt immers enkel aan de procureur des Konings toe om te beslissen over de noodzakelijke dadergerichte maatregelen: hierin heeft het slachtoffer als dusdanig geen inspraak. Het is echter noodzakelijk om in dergelijke gevallen voor het slachtoffer voldoende waarborgen te voorzien. Daartoe werd reeds in het eerste lid ingeschreven dat de verdachte zijn burgerrechtelijke aansprakelijkheid moet erkennen. Er wordt herhaald dat dit een voorafgaande voorwaarde vormt voor het opstarten van de dadergerichte maatregelen.

Voor wat betreft de opmerking van de Raad van State onder randnummer 21 inzake het gebruik van de terminologie “voorwaarden” en maatregelen” en de onduidelijkheid die dit met zich kan meebrengen, kan het volgende worden gesteld. De notie “voorwaarde” wordt in de tekst gebruikt om te duiden op de akkoord over de vergoeding of het herstel van de schade. De notie “maatregel(en)” wordt gebruikt om te duiden op de dadergerichte maatregelen die de procureur kan opleggen, ongeacht of er al dan niet een slachtoffer is. Vandaar dat het ook noodzakelijk is om het onderscheid te maken tussen de beiden. Immers, deze procedure kan ook worden gevolgd in zogenaamde “slachtofferloze” dossiers waardoor er niet steeds een voorwaarde zal zijn. Bovendien wordt in de tekst telkenmale het onderscheid tussen beide gemaakt, met een verwijzing naar de paragraaf of het lid van de wetbepaling dat van toepassing is. Dit gesteld zijnde wordt het advies van de Raad van State op dit punt niet gevolgd. Aanvullend hierbij wordt ook geantwoord op de vraag van de Raad van State onder randnummer 22. Ongeacht of er een bemiddeling is, kan de kan de procureur des Konings steeds één of meerdere van de volgende maatregelen voorstellen, bijvoorbeeld in dossier waar er geen slachtoffer is.

terme “inviter”. Le mot “convoquer” renvoie à l’obligation de la tenue d’une audience de médiation. La tenue d’une audience de médiation ne représente pas toujours une plus-value dans tous les dossiers de médiation. Dans le cadre de la rationalisation des tâches, il semble donc indiqué de conserver cette possibilité, mais de laisser le choix au ministère public de décider d’une audience de médiation en fonction du dossier concret.

Ensuite, en tenant compte également de la remarque du Conseil d’État de 1994 indiquant que le terme de la loi ne couvre pas le contenu, le troisième alinéa du paragraphe premier établit que dans tous les cas, le procureur du Roi peut proposer plusieurs mesures au suspect. La notion “dans tous les cas” concerne à la fois les dossiers sans victime et les dossiers dans lesquels la victime a refusé la médiation ou y a mis fin. En effet, seul le procureur du Roi peut décider des mesures nécessaires axées sur l’auteur: la victime en tant que telle n’a pas le droit de s’exprimer en la matière. Dans de tels cas, il est toutefois nécessaire de prévoir suffisamment de garanties pour la victime. Un premier alinéa indiquant que le suspect doit reconnaître sa responsabilité civile a déjà été rédigé à cet effet. Il est rappelé qu’il s’agit d’une condition préalable au lancement des mesures axées sur l’auteur.

S’agissant de la remarque du Conseil d’État formulée au point 21 relative à l’utilisation de la terminologie “conditions” et “mesures” et le flou qu’elle peut entraîner, il peut être décidé ce qui suit. La notion “condition” est utilisée dans le texte afin de désigner l’accord relatif aux dommages et intérêts et réparation des dommages. La notion “mesure(s)” est employée pour désigner les mesures axées sur l’auteur des faits que peut imposer le procureur, qu’il y ait ou non une victime. Il est dès lors nécessaire de faire la distinction entre les deux. En effet, cette procédure peut être suivie dans les dossiers dits “sans victime”, rendant possible l’absence de condition. En outre, le texte fait systématiquement la distinction, en renvoyant au paragraphe ou à l’alinéa de la disposition légale d’application. Ceci étant établi, l’avis du Conseil d’État n’est pas suivi sur ce point. À cet égard, il est également répondu à la question du Conseil d’État posée au point 22. Qu’il y ait un accord à l’amiable ou non, le procureur du Roi peut toujours proposer une ou plusieurs des mesures suivantes, par exemple dans des dossiers n’impliquant aucune victime.

Vandaar dat ook werd gesteld dat het vanuit slachtofferoogpunt verder ook van belang dat het slachtoffer in kennis wordt gesteld dat het dossier wordt verdergezet voor dadergerichte maatregelen en van een eventueel verval van de strafvordering op het einde van de rit. Het College van procureurs-generaal heeft aangegeven dat deze kennisgevingen zullen opgenomen worden in de geactualiseerde versie van de omzendbrief 8/99 van 8 april 1999 inzake de bemiddeling in strafzaken. De Raad van State meent dat dit principe moet worden opgenomen in de wettekst zelf. Teneinde de chronologie van de procedure te respecteren, wordt voorgesteld deze bepaling verder in de wettekst in te voegen, met name in de paragraaf 2, vijfde lid. Het lijkt immers gepast het slachtoffer hier pas van in te lichten indien de overeenkomst inzake de dadergerichte maatregelen is goedgekeurd door de procureur des Konings en door de verdachte om te vermijden dat het slachtoffer in een te vroeg stadium zou worden ingelicht zodat een tweede inlichting noodzakelijk is als er toch niet tot een aanvaardde overeenkomst wordt gekomen inzake de dadergerichte maatregelen.

Voor wat betreft de dadergerichte maatregelen, deze zijn gelijklopend met de actuele mogelijkheden in het kader van artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering: geneeskundige behandeling of iedere andere passende therapie, dienstverlening en opleiding. Inhoudelijk werden er echter enkele kleine wijzigingen aangebracht, voornamelijk op vraag van het terrein.

Voor wat de geneeskundige behandeling of iedere andere passende therapie betreft, voorziet de actuele tekstversie dat de verdachte zichzelf op een ziekteverschijnsel of op een drank- of drugsverslaving moet beroepen. Voorliggend ontwerp vereist dit niet. In de praktijk komt het immers voor dat een betrokkene zich niet op dergelijke problematiek beroept ("ontkenning") maar dat dergelijke problematiek wel degelijk aan de basis van de feiten lijkt te liggen. In dergelijk geval is het belangrijk dat de procureur des Konings alsnog dit kan voorstellen.

Voor wat betreft de dienstverlening en de vorming, deze blijven ongewijzigd. Voor wat betreft de opleidingen zal van het bestaande opleidingsaanbod gebruik worden gemaakt. Voor wat betreft de dienstverlening geeft de Raad van State onder randnummer 3 van zijn advies aan dat ook zou moeten worden verwezen naar de Brusselse instellingen. Er wordt opgemerkt dat aan de huidige formulering door voorliggend ontwerp niet wordt geraakt aangezien deze nooit aanleiding heeft gegeven tot problemen. De huidige bepaling verwijst naar de "openbare diensten van de Staat, de gemeenten, de provincies, de gemeenschappen en de gewesten" die omvattend is voor al deze instellingen.

Il a dès lors été déterminé que du point de vue de la victime, il est important que celle-ci soit informée du fait que le dossier se poursuit pour des mesures axées sur l'auteur et qu'il y a une extinction éventuelle de l'action publique en fin de procédure. Le Collège des procureurs généraux a indiqué que ces notifications seront intégrées dans la version actualisée de la circulaire 8/99 du 8 avril 1999 relative à la médiation pénale. Le Conseil d'État estime que ce principe doit figurer dans le texte de loi même. Afin de respecter la chronologie de la procédure, il est proposé d'insérer cette disposition plus loin dans le texte de loi, à savoir au paragraphe 2, alinéa 5. En effet, il semble opportun de n'informer la victime que si la convention relative aux mesures axées sur l'auteur a été approuvée par le procureur du roi et par le suspect afin d'éviter que la victime soit informée à un stade trop précoce, une deuxième information devenant nécessaire dans l'hypothèse où l'on ne serait malgré tout pas parvenu à conclure une convention sur les mesures axées sur l'auteur.

En ce qui concerne les mesures axées sur l'auteur, celles-ci sont similaires aux possibilités actuelles dans le cadre de l'article 216ter du Code d'instruction criminelle: traitement médical ou toute autre thérapie adéquate, travail d'intérêt général et formation. Quelques petites modifications ont toutefois été apportées au niveau du contenu, principalement à la demande du terrain.

En ce qui concerne le traitement médical ou toute autre thérapie adéquate, la version actuelle du texte prévoit que le suspect doit invoquer lui-même la circonstance d'une maladie ou d'une assuétude à l'alcool ou aux stupéfiants. Le présent projet ne l'exige pas. En effet, il arrive dans la pratique qu'une personne concernée n'invoque pas une telle problématique ("dénî"), mais que cette dernière semble pourtant bel et bien être à l'origine des faits. Dans un tel cas, il est important que le procureur du Roi puisse encore le proposer.

En ce qui concerne le travail d'intérêt général et la formation, rien n'a été modifié. Pour les formations, l'offre existante de formations sera utilisée. Concernant le travail d'intérêt général, le Conseil d'État indique qu'il devrait également pouvoir être renvoyé aux institutions bruxelloises. Il est observé que le présent projet ne touche pas à formulation actuelle puisque celle-ci n'a jamais posé de problèmes. La disposition actuelle réfère aux "services publics de l'État, des communes, des provinces, des communautés et des régions", ce qui englobe toutes ces institutions.

De termijn waarbinnen de maatregelen moeten worden uitgevoerd ligt actueel op zes maanden. Het College van procureurs-generaal merkte op dat deze termijn in de praktijk soms te kort blijkt te zijn. Voorliggend ontwerp stelt dan ook voor om deze op één jaar te brengen.

Paragraaf 2 betreft de procedure. Deze wordt actueel omvat door paragraaf 1*bis*. Voorliggend ontwerp stelt voor om deze vooreerst aan te passen aan de wijzigingen aangebracht in paragraaf 1, maar ook om een aantal vereenvoudigingen en verduidelijkingen in deze procedure door te voeren.

Ook hier zijn een aantal technische wijzigingen recurrent doorheen de tekst van paragraaf 2. De term “dader” wordt telkens vervangen door de meer neutrale notie “verdachte”. De verwijzingen naar de “Dienst Justitiehuisen van de FOD Justitie” of de “justitieassistent” worden telkens vervangen door de woorden “de bevoegde dienst van de Gemeenschappen”, gelet op de 6e Staatshervorming.

Het eerste lid van paragraaf 2 stelt duidelijk dat de verdachte moet instemmen enerzijds met de door de procureur des Konings voorgestelde maatregelen, maar anderzijds ook met de voorwaarden. Dit slaat terug op de voorwaarden inzake de vergoeding of herstel van de schade van het slachtoffer zoals bepaald in de eerste paragraaf. Volgend op het advies van het College van procureurs-generaal wordt de formulering verduidelijkt (en/of) teneinde aan te geven dat in het geval van slachtofferloze dossiers of dossiers zonder bemiddeling er geen voorwaarden inzake de vergoeding of het herstel zijn. De tekst werd ook aangepast aan de technische opmerking van de Raad van State. Pas op dat moment zal de procureur des Konings het dossier overmaken aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen. Het College van procureurs-generaal geef omtrent deze bevoegde dienst het volgende aan: “Tenslotte dient erop gewezen dat na uitgebreide reflectie binnen het expertisenetwerk “bemiddeling in strafzaken” gekozen werd voor een ander bevoegdheidscriterium dan opgenomen in het ontwerp van wettekst. Desbetreffend wordt verwezen naar het reeds eerder uitgebrachte advies. In de memorie van toelichting is geen uitleg of verantwoording opgenomen waarom gekozen werd voor het criterium van de woonplaats van de verdachte en/of dit criterium geldt voor zowel de bemiddeling als alle maatregelen (behandeling – dienstverlening – opleiding).” Deze aanpassing werd echter aangebracht op vraag van de Gemeenschappen omdat de formulering mogelijk problemen zou opleveren voor de uitvoering van de dienstverlening door de bevoegde dienst van de Gemeenschappen (vb. misdrijf wordt gepleegd te Brugge, het slachtoffer is woonachtig in Antwerpen en

Les délais dans lesquels les mesures doivent être exécutées sont actuellement de six mois. Le Collège des procureurs généraux a fait remarquer que dans certains cas, ce délai se révèle trop court dans la pratique. Le présent projet propose donc d'étendre ces délais à un an.

Le paragraphe 2 concerne la procédure. Celle-ci est actuellement contenue dans le paragraphe 1*bis*. Le présent projet propose tout d'abord de l'adapter aux modifications apportées dans le paragraphe 1er, mais également d'y apporter des simplifications et des clarifications.

Ici également, certaines modifications techniques apparaissent à plusieurs reprises dans le texte du paragraphe 2. Le terme “auteur” est chaque fois remplacé par la notion plus neutre de “suspect”. Les références au “service des Maisons de justice” ou à l’“assistant de justice” sont chaque fois remplacées par les termes de “service compétent des Communautés”, compte tenu de la 6e réforme de l'État.

Le premier alinéa du paragraphe 2 établit clairement que le suspect doit consentir aux mesures proposées par le procureur du Roi d'une part, mais aussi aux conditions d'autre part. Ceci renvoie aux conditions relatives à l'indemnisation ou la réparation du dommage à la victime telles que visées au paragraphe premier. Afin de se conformer à l'avis du Collège des procureurs généraux, la formulation est précisée (et/ou) afin d'indiquer qu'en cas de dossiers sans victimes ou de dossiers sans médiation, il n'y a pas de conditions en matière d'indemnisation ou de réparation. Le texte a également été adapté à l'observation d'ordre technique du Conseil d'État. Ce n'est qu'à ce moment-là que le procureur du Roi transmettra le dossier au service compétent des Communautés. Le Collège des procureurs généraux précise au sujet de ce service compétent ce qui suit: Enfin, il convient de signaler qu'après une vaste réflexion menée au sein du réseau d'expertise “médiation pénale” le choix s'est porté sur un autre critère de compétence que celui figurant dans le texte de loi. À cet égard, il est renvoyé à l'avis déjà émis précédemment. L'exposé des motifs ne contient aucune explication ou justification quant à la raison pour laquelle le choix s'est porté sur le critère du domicile du suspect et/ou au fait que ce critère s'applique tant à la médiation qu'à toutes les mesures (traitement – travail d'intérêt général – formation). Cette adaptation a toutefois été apportée à la demande des Communautés parce que la formulation était susceptible de poser problème pour l'exécution du travail d'intérêt général par le service compétent des Communautés (p. ex. l'infraction est commise à Bruges, la victime est domiciliée à Anvers et l'auteur à Bruxelles). Les Communautés étaient donc demandeuses du

de dader in Brussel). De Gemeenschappen waren aldus vragende partij om het huidige bevoegdheidscriterium te behouden, met name de verblijfplaats van de dader. Deze dienst zal er voor in staan de verdachte nadere toelichting te geven bij het verdere verloop van de procedure en rechtsgevolgen ervan. De verduidelijking van de wettekst voor wat betreft het cumulverbod kan aldus bijdragen tot een daling van dit seponeringscijfer van mislukte mandaten.

Vervolgens, en *mutatis mutandis* gelijklopend met de huidige procedure, stelt het nieuwe tweede lid van paragraaf 2 dat de bevoegde dienst van de Gemeenschappen van de verblijfplaats van de verdachte, na de verdachte van het misdrijf te hebben gehoord en rekening houdend met diens opmerkingen en lichamelijke en intellectuele capaciteiten alsmede met de aanwijzingen van de procureur des Konings, de nodige stappen onderneemt voor de concrete invulling van de voorgestelde maatregelen. De concrete invulling van de voorgestelde maatregelen en de voorwaarden worden vastgelegd in een overeenkomst die door de verdachte moet worden aanvaard en ondertekend. Deze overeenkomst voorziet tevens verplicht dat de verdachte van het misdrijf de bevoegde dienst van de Gemeenschappen moet inlichten over de uitvoering van de maatregelen, zowel tussentijds op bepaalde afgesproken tijdstippen als bij de beëindiging van maatregelen. Net zoals in de huidige procedure moet de procureur des Konings zich hiermee akkoord verklaren en kan hij ten allen tijde ambtshalve of op schriftelijk verzoek van de bevoegde dienst van de Gemeenschappen of van de verdachte van het misdrijf, verduidelijkingen of wijzigingen aanbrengen in de maatregelen. De Raad van State merkt onder randnummer 6 van zijn advies 59 226/1/2/3 op dat het moeilijk aanvaardbaar is dat aan de overeengekomen concrete invulling van de maatregel wijzigingen worden aangebracht zonder de instemming van de betrokkene of zelfs ambtshalve. Deze bepaling bestaat sinds 1994 en werd in de voorliggende tekst overgenomen. Er zijn geen echo's uit de jarenlange praktijk dat dit problemen heeft opgeleverd. In deze bepaling is voorzien teneinde bijvoorbeeld toe te laten makkelijk in te grijpen indien door omstandigheden concrete elementen van de overeenkomst moeten worden gewijzigd (bijvoorbeeld verandering van plaats waar de dienstverlening wordt uitgevoerd, verandering van afgesproken uurschema en zo verder).

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen staat in voor de opvolging en het toezicht op de uitvoering van de maatregel.

Uit de projecten proefzorg wordt een “good practice” meegenomen. De verdachte moet zelf op tussentijds afgesproken momenten en bij de beëindiging van

maintien du critère de compétence actuel, à savoir la résidence de l’auteur. Ce service se charge de donner des explications plus détaillées concernant la suite de la procédure et les conséquences juridiques de celle-ci. La clarification du texte de loi concernant l’interdiction de cumul peut donc contribuer à une diminution du taux de classement sans suite des mandats ayant échoué.

Ensuite, et comme c’est le cas pour la procédure actuelle *mutatis mutandis*, le second alinéa du paragraphe 2 établit qu’après avoir entendu le suspect de l’infraction et tenant compte des observations de celui-ci, de ses capacités physiques et intellectuelles ainsi que des indications du procureur du Roi, le service compétent des Communautés entreprend les démarches nécessaires afin de donner un contenu concret aux mesures proposées. L’interprétation concrète des mesures et des conditions est fixée dans une convention qui doit être acceptée et signée par le suspect. Cette convention prévoit également de manière obligatoire que le suspect de l’infraction informe le service compétent des Communautés de l’exécution des mesures, à certains moments intermédiaires convenus, ainsi qu’à la fin de la mesure. Tout comme dans la procédure actuelle, le procureur du Roi marque son accord sur la convention et peut, à tout moment, apporter d’office ou sur requête écrite du service compétent des Communautés ou du suspect de l’infraction des précisions ou des modifications aux mesures. Sous le numéro 6 de son avis 59 226/1/2/3, le Conseil d’État observe qu’il est difficilement acceptable que l’on apporte des modifications au contenu concret de la mesure convenu sans le consentement de l’intéressé, voire d’office. Cette disposition est prévue depuis 1994 et a été reprise par le présent texte. La pratique, qui s’étend sur plusieurs années, ne s’est jamais fait l’écho de problèmes. Cette disposition a été prévue, par exemple, pour pouvoir intervenir plus facilement si en raison de circonstances concrètes des éléments de la convention doivent être modifiés (par exemple le changement du lieu d’exécution du travail d’intérêt général, le changement de l’horaire convenu, etc.).

Le service compétent des Communautés est en charge du suivi et du contrôle de l’exécution de la mesure.

Une bonne pratique des projets “Proefzorg” est reprise. Le suspect doit lui-même donner des informations sur l’exécution des mesures lors de moments

de maatregel informeren over de uitvoering van de maatregelen. Hoe dit kan gebeuren wordt afgesproken met de bevoegde dienst van de Gemeenschappen. Zo kan hem worden gevraagd om op bepaalde tijdstippen schriftelijke verslagen op te vragen bij de dienst of persoon waarbij de maatregel wordt uitgevoerd of zelf een mondeling verslag uit te brengen. Het College van procureurs-generaal geeft in zijn advies aan dat de responsabilisering van de verdachte niet terug te vinden is in de wettekst zelf. Zoals *supra* aangegeven, volgt deze responsabiliseringsgedachte uit de voorgestelde methodiek dat het aan de verdachte toekomt om zelf op de tussentijds afgesproken momenten en bij beëindiging van de maatregel de nodige informatie te geven. Dit staat inderdaad niet expliciet vermeld in de wettekst zelf, maar vloeit indirect voort uit de werkingsmethodieken waarmee de bevoegde diensten van de Gemeenschappen werken aan de overeenkomst en wat daarin wordt afgesproken.

Vervolgens legt het ontwerp duidelijke afspraken vast omtrent de rapportage en informatie-uitwisseling tussen justitie, de bevoegde dienst van de Gemeenschappen en de diensten of personen bij dewelke een maatregel wordt uitgevoerd. Deze duidelijke omschrijving van het kader van de informatie die moet worden uitgewisseld komt ook tegemoet aan de noden van het terrein.

Voor de formulering werd gekeken naar de reeds sinds langere tijd bestaande rapportageverplichtingen ingevoerd in verschillende wetgevende kaders door de wet van 28 november 2000 inzake de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen (BS 17 maart 2001). Deze formulering biedt het voordeel dat alle betrokken actoren, zowel de justitiële partners, als de bevoegde diensten van de Gemeenschappen (de vroegere justitieassistenten) en de sector van de hulpverlening, hiermee een ervaring hebben opgebouwd en gewend zijn om met dergelijke rapportageverplichtingen te werken. Ook voor de justitiabelen is het belangrijk dat er transparantie en duidelijkheid is over wat er door de diensten of personen die instaan voor de uitvoering van de maatregelen moet worden gecommuniceerd naar de justitiële actoren. Er wordt in het bijzonder herinnerd voor de invulling van de notie “de moeilijkheden die bij de uitvoering van de maatregelen zijn gerezen” dat de wetgever in 2000 duidelijk de feitelijke moeilijkheden bedoelde en niet de therapeutische moeilijkheden. De inhoud van de therapie blijft door het beroepsgeheim beschermd. Voor wat betreft de notie “situaties die een ernstig risico inhouden voor derden” verwijst de wetgever naar de notie van de noodtoestand (DOC 50 0695/009, p. 58-61).

Ingeval de overeenkomst niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, moet de bevoegde dienst van de

intermediaires convenus et à la fin de la mesure. La manière de l'organiser est convenue avec le service compétent des Communautés. Il peut par exemple lui être demandé de demander ponctuellement des rapports écrits au service ou à la personne où/chez qui la mesure est exécutée ou de faire lui-même un rapport oral. Le Collège des procureurs généraux indique dans son avis que l'on ne retrouve pas la responsabilisation du suspect dans le texte de loi même. Comme indiqué plus haut, cette philosophie de la responsabilisation découle de la méthodologie proposée selon laquelle il appartient au suspect même de fournir les informations nécessaires à des moments intermédiaires convenus et à la fin de la mesure. Ceci n'est en effet pas explicitement mentionné dans le texte de loi lui-même, mais découle indirectement des méthodes utilisées par les services compétents des Communautés pour traiter la convention et ce qui y est convenu.

Ensuite, le projet établit des conventions claires concernant le rapportage et l'échange d'informations entre la justice, le service compétent des Communautés et les services ou personnes chez qui une mesure est exécutée. Cette description claire du cadre des informations devant être échangées répond également aux besoins sur le terrain.

Pour la formulation, on a examiné les obligations de rapportage existant depuis longtemps et introduites dans les différents cadres législatifs par la loi du 28 novembre 2000 relative à la protection pénale des mineurs (MB du 17 mars 2001). Cette formulation a l'avantage que tous les acteurs concernés, tant les partenaires judiciaires que les services compétents des Communautés (les anciens assistants de justice) et le secteur social, ont acquis de l'expérience dans ce domaine et sont habitués à travailler avec de telles obligations de rapportage. Pour les justiciables aussi, il est important qu'il y ait de la transparence et de la clarté concernant ce que les services ou les personnes chargés de l'exécution des mesures doivent communiquer aux acteurs judiciaires. On rappelle particulièrement pour l'interprétation de la notion de “difficultés rencontrées dans le cadre de l'exécution des mesures” qu'en 2000, le législateur a clairement visé les difficultés de fait et non les difficultés thérapeutiques. Le contenu de la thérapie reste protégé par le secret professionnel. En ce qui concerne la notion de “situations comportant un risque sérieux pour des tiers”, le législateur renvoie à la notion de situation d'urgence (DOC 50 0695/009, p. 58-61).

En cas d'inexécution totale ou partielle de la convention, le service compétent des Communautés doit le

Gemeenschappen dit onmiddellijk melden aan de procureur des Konings. De procureur des Konings kan dan beslissen om de verdachte te horen in zijn opmerkingen en te beslissen over de verdere uitvoering van de overeenkomst, al dan niet met verduidelijkingen ervan, of tot beëindiging van de overeenkomst. Deze bepaling herneemt de actuele regeling. De Raad van State geeft onder randnummer 6 van zijn advies 59 226/1/2/3 aan dat deze procedure moeilijk aanvaardbaar is. Er wordt opgemerkt dat de tekst de actuele procedure ter zake herneemt en niets aan de sinds 1194 ingevoerde tekst raakt, die tot op heden geen problemen heeft veroorzaakt.

Paragraaf 3 herneemt de huidige tekst van paragraaf 2, maar wordt aangepast aan de door het voorliggend ontwerp ingevoegde wijziging in artikel 216*bis*, § 2, waar om de rechtszekerheid te versterken wordt geëxpliciteerd dat de andere gerechtskosten dan de kosten van analyse of van deskundig onderzoek (bv. de kosten van dagvaarding) kunnen worden gevoegd aan de kosten. Rekening houdend met randnummer 12 van het advies van de Raad van State worden de teksten dus op elkaar afgestemd.

De nieuwe paragraaf 4 herneemt de idee van de actuele paragraaf 3, maar herformuleert deze, met het oog op eenvormigheid, overeenkomstig de tekst van artikel 216*bis*, § 1, zesde lid, van het Wetboek van strafvordering. De tekst werd aangepast aan de taalkundige opmerking van de Raad van State onder randnummer 7 van zijn advies 59 226/1/2/3.

De vijfde paragraaf betreft het verval van de strafvordering, dat actueel wordt geregeld door de vierde paragraaf. De strafvordering kan pas vervallen wanneer de verdachte voldaan heeft aan alle maatregelen die in de overeenkomst werden opgenomen en ook aan de voorwaarden, met name de vergoeding of het herstel van de aan het slachtoffer veroorzaakte schade. Het verval van de strafvordering hangt dus af, niet alleen van de uitvoering van de maatregelen, maar ook van het niet betwiste gedeelte van de schade die het slachtoffer heeft geleden. Bovendien moet de verdachte zijn burgerlijke aansprakelijkheid hebben erkend voor het schadeverwekkende feit en moet hij het bewijs leveren van de vergoeding of het herstel van het niet betwiste gedeelte van de schade en de regeling ervan. Het ontwerp biedt aldus bijzondere aandacht aan de positie van het slachtoffer. Vervolgens herneemt de paragraaf de huidige tekst van paragraaf 4 inzake de mogelijkheid van het slachtoffer om rechten te doen gelden voor de bevoegde rechtbank en inzake de rechten van gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer. De Raad van State merkt onder randnummer 23 van haar advies op dat zou moeten worden gespecificeerd dat de bevoegde

signaler sans délai au procureur du Roi. Le procureur du Roi peut alors décider d'entendre les remarques du suspect et décider de la suite de l'exécution de la convention, avec ou sans éclaircissements sur celle-ci, ou de la fin de la convention. Cette disposition reprend la réglementation actuelle. Le Conseil d'État indique dans le numéro 6 de son avis 59 226/1/2/3 que cette procédure est difficilement acceptable. Il est fait remarquer que le texte reprend la procédure actuelle en la matière et ne modifie en rien le texte inséré depuis 1994, qui à ce jour n'a engendré aucun problème.

Le paragraphe 3 reprend le texte actuel du paragraphe 2, mais sera adapté en fonction de la modification insérée par le présent projet dans l'article 216*bis*, § 2, qui, en vue de renforcer la sécurité juridique, dira explicitement que les frais de justice autres que les frais d'analyse ou d'expertise (p.ex. les frais de citation) peuvent être joints aux frais. Compte tenu du point 12 de l'avis du Conseil d'État, les textes seront alignés l'un sur l'autre.

Le nouveau paragraphe 4 reprend l'idée contenue à l'actuel paragraphe 3, mais la reformule, dans un souci d'uniformité, conformément au texte de l'article 216*bis*, § 1er, alinéa 6, du Code d'instruction criminelle. Le texte a été adapté à l'observation d'ordre linguistique du Conseil d'État sous le numéro 7 de son avis 59 226/1/2/3.

Le paragraphe 5 a trait à l'extinction de l'action publique que règle actuellement le paragraphe 4. L'action publique ne peut être éteinte que lorsque le suspect a satisfait à toutes les mesures mentionnées dans la convention ainsi qu'aux conditions, notamment l'indemnisation ou la réparation du dommage causé à la victime. L'extinction de l'action publique dépend donc, non seulement de l'exécution des mesures, mais également de la fraction non contestée du dommage que la victime a subi. De surcroît, le suspect doit avoir reconnu sa responsabilité civile pour le fait générateur du dommage et doit produire la preuve de l'indemnisation ou de la réparation de la fraction non contestée du dommage et des modalités de règlement de celui-ci. Le projet accorde ainsi une attention particulière au statut de la victime. Le paragraphe reprend ensuite le texte actuel du paragraphe 4 qui concerne la possibilité pour la victime de faire valoir ses droits devant le tribunal compétent ainsi que les droits des personnes subrogées dans les droits de la victime. Au point 23 de son avis, le Conseil d'État fait observer qu'il devrait être spécifié que le tribunal compétent est le tribunal civil compétent. Bien que le texte proposé reprend le texte de 1994 et

rechtbank, de bevoegde burgerlijke rechtbank is. Hoewel de voorgestelde tekst de tekst van 1994 herneemt en hierover nooit vragen werden ontvangen, wordt deze invoeging doorgevoerd. De interpretatie door de Raad van State gegeven onder randnummer 24 wat moet worden verstaan onder de notie “andere slachtoffers” is correct. De tekstuele wijziging die in antwoord op de Raad van State werd voorgesteld onder randnummer 25 van haar advies werd eveneens doorgevoerd.

Paragraaf 6 van het ontwerp is nieuw en beoogt de invoering van de mogelijkheid van een verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen nadat een rechter werd gevat. Deze mogelijkheid werd reeds ingeschreven in het kader van artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering. De invoeging ervan in artikel 216*ter* van het Wetboek van strafvordering is coherent met deze bestaande praktijk. De tekst van artikel 216*bis*, § 2, van het Wetboek van strafvordering wordt hiertoe hernomen, rekening houdend met de wijzigingen die hierin werden aangebracht door de wet van 5 februari 2016 houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, zodat de beide procedures volledig coherent zijn uitgewerkt. Volgend op het advies van het College van procureurs-generaal wordt een wijziging doorgevoerd in § 6, vierde lid, wijziging die parallel loopt met de wijziging die door voorliggend ontwerp ook wordt aangebracht in artikel 216*bis*, § 2, achtste lid Sv.. Het College gaf terecht aan dat de ontworpen wettekst interne tegenstrijdigheden bevatte die moeten weggevoerd worden: “Art. 216*ter*, § 6 eerste lid Sv. omschrijft het procedureel toepassingsgebied als volgt: “Het recht, in § 1 aan de procureur des Konings toegekend, kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken”. De eindgrens is overgenomen uit de recente wijziging van de verruimde schikking door de wet van 5 februari 2016. Artikel 216*ter*, § 6, vierde lid Sv. stelt echter dat “Indien het recht wordt uitgeoefend in een zaak die aanhangig werd gemaakt en over de strafvordering nog geen vonnis of arrest werd uitgesproken dat in kracht van gewijsde is gegaan, geeft al naar het geval de procureur des Konings of de procureur-generaal bij het hof van beroep daarvan zonder verwijl officieel bericht aan de gevatte politierechtbank, correctionele rechtbank of hof van beroep, en in voorkomend geval, aan het Hof van Cassatie”. Beide bepalingen zijn onderling strijdig. Het procedureel toepassingsgebied dient nauwkeurig bepaald te worden. Ofwel loopt dit tot aan het eerste vonnis (eventueel arrest in een aantal zeer specifieke gevallen zoals inzake voorrecht van rechtsmacht of in zeer uitzonderlijke gevallen bij evocatie) ofwel tot een vonnis of arrest kracht van gewijsde heeft. De laatste

qu’aucune question à ce sujet n’a jamais été reçue, cette insertion est donc appliquée. L’interprétation du Conseil d’État fournie au point 24 sur ce qu’il convient de comprendre par la notion “autres victimes” est correcte. La modification textuelle qui a été proposée en réponse au Conseil d’État au point 25 de son avis est également appliquée.

Le paragraphe 6 du projet est nouveau et vise à introduire la possibilité d’une extinction de l’action publique moyennant l’exécution de mesures après qu’un juge a été saisi. Cette possibilité a déjà été inscrite dans le cadre de l’article 216*bis* du Code d’instruction criminelle. L’introduction de cette possibilité dans l’article 216*ter* du Code d’instruction criminelle est cohérente avec cette pratique existante. Le texte de l’article 216*bis*, § 2, du Code d’instruction criminelle est repris à cet effet, compte tenu des modifications qui y ont été apportées par la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, afin que les deux procédures soient élaborées en parfaite cohérence. Conformément à l’avis du Collège des procureurs généraux, une modification est apportée au paragraphe 6, alinéa 4, modification faite en parallèle avec la modification apportée par le présent projet à l’article 216*bis*, § 2, alinéa 8. Le Collège indique, à juste titre, que le texte de loi en projet renfermait des contradictions internes qu’il y a lieu de supprimer: “L’article 216*ter*, § 6, alinéa 1er, définit le champ d’application procédural comme suit: “La faculté accordée au procureur du Roi par le § 1er peut également être exercée lorsque le juge d’instruction est déjà chargé d’instruire ou lorsque le tribunal ou la cour est déjà saisi du fait, pour autant qu’aucun jugement ou arrêt définitif n’ait été rendu au pénal.”. La limite a été reprise de la récente modification apportée à la transaction élargie par la loi du 5 février 2016. L’article 216*ter*, § 6, alinéa 4, dispose toutefois que “Si la faculté est exercée dans une affaire pendante et que l’action publique n’a pas encore fait l’objet d’un jugement ou d’un arrêt passé en force de chose jugée, le procureur du Roi ou le procureur général près la cour d’appel, selon le cas, en avise officiellement sans délai le tribunal de police, le tribunal correctionnel ou la cour d’appel saisi et, le cas échéant, la Cour de cassation”. Les deux dispositions sont en contradiction l’une avec l’autre. Le champ d’application procédural doit être défini de manière précise. Soit il court jusqu’au premier jugement (ou éventuellement arrêt dans un nombre très spécifique de cas comme en matière de privilège de juridiction ou dans des cas très exceptionnels par évocation), soit jusqu’à ce qu’un jugement ou un arrêt ait acquis force de chose jugée. La dernière option couvre alors en fait toute la procédure sur le fond. Lors de la modification de l’article 216*bis* du

optie dekt dan eigenlijk de volledige procedure ten gronde. Ook bij de wijziging van artikel 216*bis* Sv. door de wet van 5 februari 2016 werd uit het oog verloren de parallelle bepaling (artikel 216*bis*, § 2, vierde lid Sv.) aan te passen. Deze vergetelheid zou in een afzonderlijk artikel in potpourri IV kunnen rechtgezet worden". De tekst van zowel artikel 216*bis* als 216*ter* wordt aan dit advies aangepast, waardoor ook wordt tegemoet gekomen aan de opmerking van de Raad van State onder randnummer 12 dat op algemene wijze verwijst naar een aantal procedurele verschillen tussen de artikelen 216, 216*bis* en 216*ter* Sv. (zie *supra* de bespreking onder artikel 216*bis* Sv.).

Naast de zogenaamde "verruimde minnelijke schikking" zal er aldus in de toekomst ook een "verruimd verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen" mogelijk zijn. Hoewel het aantal dossiers dat hiervoor in aanmerking kan komen waarschijnlijk kleiner zal zijn dan het aantal dat in aanmerking komt voor de verruimde minnelijke schikking, gelet op de termijn van minstens zes maanden tussen het voorstel en de uitvoering ervan – in tegenstelling tot de verruimde minnelijke schikking – waardoor er een vertraging ontstaat in de behandeling van de dossiers van in gerechtelijk onderzoek of op niveau van de bodemrechter, is het toch aangewezen deze mogelijkheid te voorzien. Het is een nieuwe mogelijkheid die wordt geboden in de strafrechtelijke afhandeling van zaken, die oog heeft voor zowel de belangen van het slachtoffer als deze van de verdachte. De bodemrechter beschikt weliswaar al over de mogelijkheid om andere alternatieven op te leggen, zoals bijvoorbeeld opschorting of uitstel met probatievoorwaarden die een behandeling kunnen omvatten. Maar deze nieuwe mogelijkheid heeft als "voordeel" dat de voorwaarden al moeten uitgevoerd zijn – in tegenstelling tot bijvoorbeeld de probatievoorwaarden – om een verval van de strafvordering te kunnen uitspreken. Deze mogelijkheid biedt aldus een zogenaamde "extra stok achter de deur" voor de uitvoering van de maatregelen en het gevolg daarvan voor de betrokken partijen.

Een concreet voorbeeld: een persoon wordt wegens druggerelateerde feiten voor de rechtbank gebracht nadat hij een proefzorg weigerde. Na de vating echter dringt de verdediging toch aan op maatregelen bijvoorbeeld omdat betrokkene een therapie heeft gevonden die hem beter geschikt lijkt. De procureur des Konings kan zich daarmee akkoord verklaren.

Vandaar dat het wenselijk is om deze nieuwe mogelijkheid van een "verruimd verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen" te voorzien.

Volgend op het advies van de Raad van State onder randnummer 10, wordt een passage ingevoegd met

Code d'instruction criminelle par la loi du 5 février 2016, l'adaptation de la disposition parallèle (article 216*bis*, § 2, alinéa 4) a également été perdue de vue. Cet oubli pourrait être réparé dans un article séparé dans potpourri IV. Le texte de l'article 216*bis* et celui de l'article 216*ter* sont tous les deux adaptés conformément à cet avis, ce qui donne ainsi également suite à l'observation figurant au point 12 de l'avis du Conseil d'État qui, d'une manière générale, réfère à un certain nombre de différences de procédure entre les articles 216, 216*bis* et 216*ter* du Code d'instruction criminelle (cf. *supra* le commentaire de l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle).

Parallèlement à la transaction dite "élargie", une "extinction élargie de l'action publique moyennant l'exécution de mesures" sera donc également possible à l'avenir. Bien que le nombre de dossiers susceptibles d'entrer en ligne de compte sera vraisemblablement inférieur à celui des dossiers entrant en ligne de compte pour la transaction élargie, vu le délai d'au moins six mois entre la proposition et son exécution – contrairement à la transaction élargie –, ce qui ralentit le traitement des dossiers en phase d'instruction ou au niveau du juge du fond, il est tout de même recommandé de prévoir cette mesure. Il s'agit d'une nouvelle possibilité proposée dans le cadre du traitement pénal d'affaires et qui tient compte tant les intérêts de la victime que ceux du suspect. Le juge du fond a certes déjà la possibilité d'imposer d'autres options, comme notamment la suspension ou le sursis assorti de mesures probatoires qui peuvent inclure un traitement. Mais l'avantage de cette nouvelle possibilité réside dans le fait que les mesures doivent déjà avoir été exécutées – à l'inverse notamment des mesures de probation – pour qu'une extinction de l'action publique puisse être prononcée. Cette possibilité constitue ainsi un "moyen de pression supplémentaire" pour l'exécution des mesures et la conséquence de celle-ci pour les parties concernées.

Prenons un exemple concret: une personne est convoquée devant le tribunal à la suite de faits liés à la drogue après qu'elle a refusé des soins probatoires. Pourtant, après la saisine, la défense plaide néanmoins pour des mesures, par exemple au motif que l'intéressé a trouvé une thérapie qui lui paraît plus adaptée. Le procureur du Roi peut marquer son accord à cet égard.

C'est la raison pour laquelle il est souhaitable de prévoir cette nouvelle possibilité d'une "extinction élargie de l'action publique moyennant l'exécution de mesures".

Conformément à l'avis du Conseil d'État au numéro 11, un passage est inséré concernant la confidentialité

betrekking tot de vertrouwelijkheid van de bemiddeling. Een analoge bepaling als deze voorzien in artikel 216*bis*, § 2 Sv. wordt aldus ingeschreven.

Teneinde het procedureel toepassingsgebied van het verruimd verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen te behouden, moeten ook de bewoordingen van artikel 216*ter* Sv. worden aangepast teneinde tegemoet te komen aan het arrest 83/2016 van het Grondwettelijk Hof en aldus ook met randnummer 11 van het advies van de Raad van State (zie hiertoe de bespreking *supra* onder artikel 216*bis* Sv.).

Net zoals in artikel 216*bis* Sv. wordt ook ingeschreven dat ingeval de zaak alsnog voor de rechter zou moeten worden gebracht (bv. ingeval van niet bekrachtiging of niet uitvoering van het akkoord), de voormelde bevoegde rechter het onderzoek van de grond van de zaak niet kan verderzetten. De expliciete inschrijving is een belangrijke garantie om een onpartijdige behandeling van de zaak te garanderen.

De tekstuele aanpassing gevraagd door de Raad van State onder randnummer 26 aan het derde lid van paragraaf 6 werd doorgevoerd. Tevens werd de tekst ook geüniformiseerd met de verduidelijkingen die door de Raad van State onder randnummer 16, derde alinea werden gevraagd aan artikel 216*bis*, achtste lid, Sv. Deze werden ook hier doorgevoerd gelet op de gelijklopendheid van de beide bepalingen.

De paragraaf 7 herneemt de bewoordingen van de actuele paragraaf 6 van artikel 216*bis* van het Wetboek van strafvordering. Enkel de verwijzing naar de term “dader” die wordt vervangen door de meer neutrale term “verdachte” wordt gewijzigd.

De huidige paragraaf 7 van artikel 216*ter* van het Wetboek van strafvordering, wordt nu opgenomen onder de paragraaf 8. De tekst er van wordt gewijzigd volgend op de 6e Staatshervorming waardoor de verwijzingen naar de Dienst Justitieuizen van de FOD Justitie moeten worden vervangen. Het actuele tweede lid van § 7 betreffende de bijstand van de procureur-generaal bij de uitvoering van het strafrechtelijk beleid voor de bemiddeling in strafzaken door de inschakeling van ambtenaren van de Dienst Justitieuizen van de FOD Justitie, wordt niet *mutatis mutandis* hernomen. Het is aan de Gemeenschappen om te bepalen hoe zij dergelijke bijstand zal verwezenlijken. Dit neemt niet weg dat de beleidsmatige ondersteuning van het strafrechtelijk beleid verder zal worden gezet op een wijze die door de Gemeenschappen verder concreet kan worden uitgewerkt. Bovendien wordt ook verwezen naar de geïnstitutionaliseerde nieuwe modaliteiten van beleidsmatig samenwerken na de 6e staatshervorming:

de la médiation. Une disposition analogue à celle prévue à l'article 216*bis*, § 2, 2°, est donc intégrée.

Afin de conserver la champ d'application procédural de l'extinction élargie de l'action publique par l'exécution des mesures, la formulation de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle doit également être modifiée afin de rencontrer l'arrêt 83/2016 de la Cour constitutionnelle et donc aussi le point 11 de l'avis du Conseil d'État (cf. à ce sujet, *supra*, le commentaire de l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle).

Tout comme à l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle, il est également inséré que, si l'affaire venait encore à être portée devant le juge (p.ex. en cas de non-homologation ou de non-exécution de l'accord), le juge compétent précité qui a homologué l'accord ne peut plus poursuivre l'examen du fond de l'affaire. Cette insertion explicite est importante pour garantir un traitement impartial de l'affaire.

L'adaptation textuelle demandée par le Conseil d'État au point 26 au troisième alinéa du paragraphe 6 a été appliquée. En outre, le texte a également été uniformisé avec les clarifications qui ont été demandées par le Conseil d'État au point 16, troisième alinéa à l'article 216*bis*, huitième alinéa du Code d'instruction criminelle. Celles-ci ont également été appliquées étant donné le parallélisme des deux dispositions.

Le paragraphe 7 reprend la formulation de l'actuel paragraphe 6 de l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle. Seule la référence au terme “auteur”, remplacé par le terme plus neutre “suspect”, est modifiée.

L'actuel paragraphe 7 de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle est désormais intégré sous le paragraphe 8 dont le texte est modifié à la suite de la 6e réforme de l'État qui implique le remplacement des références au Service des Maisons de justice du SPF Justice. L'actuel alinéa 2 du § 7 concernant l'intervention d'agents du Service des Maisons de justice du SPF Justice pour assister le procureur général dans l'exécution de la politique criminelle en médiation pénale n'est pas repris *mutatis mutandis*. Il appartient aux Communautés de déterminer la manière dont elles organiseront une telle assistance. Il n'en demeure pas moins que le soutien stratégique de la politique pénale se poursuivra de manière à permettre aux Communautés de poursuivre son organisation concrète. En outre, il est également renvoyé aux nouvelles modalités institutionnalisées de coopération stratégique faisant suite à la 6e réforme de l'État: l'accord de coopération du 17 décembre 2013 entre l'État fédéral, la Communauté

het Samenwerkingsakkoord van 17 december 2013 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap, met betrekking tot de uitoefening van de opdrachten van de Justitiehuizen. In het bijzonder kan hier worden verwezen naar het artikel 5 dat stelt dat de Federale Staat zich er toe verbindt om in samenspraak met de gerechtelijke overheid een vertegenwoordiging te voorzien van de Justitiehuizen in de expertisenetwerken van het College van procureurs-generaal, bedoeld in artikel 143*bis*, § 3, zevende lid, Gerechtelijk Wetboek, die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de opdrachten van de Justitiehuizen. De Gemeenschappen nemen in die zin al sinds 1 januari 2015 deel aan de vergaderingen van het Subexpertisenetwerk “bemiddeling”, van het Expertisenetwerk “Strafrechtspleging”. In dezelfde context kan worden gesteld dat het verkieslijk is dat de bevoegde ambtenaren van de Gemeenschappen bureau kunnen houden in de gerechtsgebouwen, dit bevordert de contacten met de magistraten en een vlotte doorstroming van de dossiers. Het is echter aan de Gemeenschappen om aan te geven in welke mate dit mogelijk is.

De huidige paragraaf 8 van artikel 216*ter* van het Wetboek van strafvordering, betreffende de overlegstructuren inzake de toepassing van dit artikel, wordt niet meer behouden in de nieuwe versie van het artikel. Deze rol wordt nu vervuld via de overlegstructuren die werden vastgelegd in het Samenwerkingsakkoord van 17 december 2013 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap, met betrekking tot de uitoefening van de opdrachten van de Justitiehuizen. De Raad van State stelt onder randnummer 9 van zijn advies de draagwijdte van de nieuwe bepaling onder § 8 in vraag. Deze bepaling werd ingeschreven op vraag van de Gemeenschappen met een gunstig advies van het College van procureurs-generaal. Het is immers belangrijk om aan te geven dat zowel de dossiersgebonden als beleidsgebonden interactie tussen de magistraten en de diensten van de Gemeenschappen belangrijk is.

Art. 16

Volgend op de wijzigingen aangebracht in de artikelen 216*bis* en 216*ter*, ingevolge het arrest nr. 83/2016 van het Grondwettelijk Hof en rekening houdend met het advies van de Raad van State onder randnummer 12, moet de formulering van de verwijzing naar de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafvordering in artikel 590, eerste lid, 19° van het Wetboek van Strafvordering eveneens worden aangepast. Immers, de uitvoering van het akkoord zal in tegenstelling tot de huidige situatie, pas plaatsvinden na de bekrachtiging van het akkoord

flamande, la Communauté française et la Communauté germanophone relatif à l'exercice des missions des maisons de justice. Il peut être renvoyé plus particulièrement ici à l'article 5 qui dispose que l'État fédéral s'engage à prévoir, en concertation avec les autorités judiciaires, une représentation des Maisons de justice au sein des réseaux d'expertise du Collège des procureurs généraux, visés à l'article 143*bis*, § 3, alinéa 7, du Code judiciaire, qui portent en tout ou en partie sur les compétences des Maisons de justice. Les Communautés prennent, en ce sens, déjà part aux réunions du sous-réseau d'expertise “Médiation” du réseau d'expertise “Procédure pénale” depuis le 1er janvier 2015. Dans le même contexte, il peut être noté que les fonctionnaires compétents des Communautés peuvent s'établir dans les bâtiments de justice, ce qui promeut les contacts avec les magistrats et un traitement fluide des dossiers. Il revient aux Communautés d'indiquer dans quelle mesure ceci est possible.

L'actuel paragraphe 8 de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle concernant les structures de concertation relatives à l'application de cet article n'est pas maintenu dans la nouvelle version de l'article. Ce rôle est désormais rempli par le biais des structures de concertation définies dans l'accord de coopération du 17 décembre 2013 entre l'État fédéral, la Communauté flamande, la Communauté française et la Communauté germanophone relatif à l'exercice des missions des Maisons de justice. Au numéro 9 de son avis, le Conseil d'État remet en question la portée de la nouvelle disposition au § 8. Cette disposition a été insérée à la demande des Communautés sur avis favorable du Collège des procureurs généraux. En effet, il est important d'indiquer que l'interaction entre les magistrats et les services des Communautés est importante tant sur le plan des dossiers que sur le plan stratégique.

Art. 16

Vu les modifications apportées aux articles 216*bis* et 216*ter* à la lumière de l'arrêt n° 83/2016 de la Cour constitutionnelle et compte tenu de l'avis du Conseil d'État formulé au point 12, il y a lieu d'adapter la formulation du renvoi aux articles 216*bis* et 216*ter* du Code d'instruction criminelle. En effet, contrairement à ce qui se passe actuellement, l'exécution de l'accord n'interviendra qu'après l'homologation de celui-ci par le juge compétent. L'extinction de l'action publique ne pourra donc plus être constatée dans la décision du juge

door de bevoegde rechter. De vaststelling van het verval van de strafvordering zal aldus niet meer kunnen gebeuren door de beslissing van de bevoegde rechter, maar zal in een later stadium worden vastgesteld door de procureur des Konings, na volledige uitvoering van het akkoord.

Art. 17

Ook voor de wijziging aangebracht aan artikel 594 van het Wetboek van strafvordering, wordt dezelfde redenering gevolgd die de wetgever volgde inzake de verruimde minnelijke schikking bedoeld in artikel 216*bis*, § 2, van het Wetboek van strafvordering, zoals dit werd gewijzigd door de wet van 5 februari 2016 houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie.

Aangezien het gaat om het verval van de strafvordering, en niet van veroordelingen, lijkt het ondenkbaar “het verruimd verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen”, net zoals de verruimde minnelijke schikkingen te vermelden op de andere uittreksels uit het Strafregister dan diegene afgegeven aan de ambtenaren (magistraten enz.) bedoeld in artikel 593 van hetzelfde Wetboek. Artikel 594, 3°, van hetzelfde Wetboek (waarnaar artikel 595, 1°, verwijst) wordt aldus dienovereenkomstig aangepast.

Volgend op de wijzigingen aangebracht in de artikelen 216*bis* en 216*ter*, volgend op het arrest nr 83/2016 van het Grondwettelijk Hof en rekening houdend met het advies van de Raad van State onder randnummer 11, moet de formulering van de verwijzing naar de artikelen 216*bis* en 216*ter* van het Wetboek van strafvordering worden aangepast. Immers, de uitvoering van het akkoord zal in tegenstelling tot de huidige situatie, pas plaatsvinden na het advies van de bevoegde rechter. De vaststelling van het verval van de strafvordering zal aldus niet meer kunnen gebeuren in de beslissing van de bevoegde rechter, maar zal in een later stadium worden vastgesteld door de procureur des Konings, na volledige uitvoering van het akkoord.

Wijziging van de artikelen 464/1, 464/23, 464/24 en 464/27 van het Wetboek van strafvordering

Art. 11

In artikel 464/1, § 5 van het Wetboek van Strafvordering wordt de procedure voor het nemen van een beslissing door de SUO-magistraat na een verzoek tot het verlenen van inzage van het dossier of het verkrijgen van een afschrift ervan door de veroordeelde of een belanghebbende derde gepreciseerd. Meer bepaald wat

compétent, mais sera constatée ultérieurement par le procureur du Roi après l'exécution entière de l'accord.

Art. 17

La modification apportée à l'article 594 du Code d'instruction criminelle repose également sur le même raisonnement que celui suivi par le législateur en ce qui concerne la transaction élargie visée à l'article 216*bis*, § 2, du Code d'instruction criminelle, tel que ledit article a été modifié par la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice.

S'agissant d'extinctions de l'action publique, et non de condamnations, il ne paraît pas envisageable de faire figurer “l'extinction élargie de l'action publique moyennant l'exécution de mesures”, comme c'est le cas pour les transactions élargies, sur les extraits du casier judiciaire autres que ceux délivrés aux agents (magistrats, etc.) visés à l'article 593 du même Code. L'article 594, 3°, du même Code (auquel l'article 595, 1°, fait référence) est donc adapté en conséquence.

Vu les modifications apportées aux articles 216*bis* et 216*ter* à la lumière de l'arrêt n° 83/2016 de la Cour constitutionnelle et compte tenu de l'avis du Conseil d'État formulé au point 11, il y a lieu d'adapter la formulation du renvoi aux articles 216*bis* et 216*ter* du Code d'instruction criminelle. En effet, contrairement à ce qui se passe actuellement, l'exécution de l'accord n'interviendra qu'après l'homologation de celui-ci par le juge compétent. L'extinction de l'action publique ne pourra donc plus être constatée dans la décision du juge compétent, mais sera constatée ultérieurement par le procureur du Roi après l'exécution entière de l'accord.

Modification des articles 464/1, 464/23, 464/24 et 464/27 du Code d'Instruction criminelle

Art. 11

L'article 464/1, § 5, du Code d'instruction criminelle précise la procédure relative à la prise de décision par le magistrat EPE à la suite d'une demande d'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir copie par le condamné ou un tiers ayant un intérêt. Il apporte plus particulièrement des précisions sur la phase relative à

betreft het de fase voor het nemen van een beslissing, de weigeringsgronden van de SUO-magistraat en de procedure indien de inzage wordt ingewilligd.

Volgend op het advies van de Raad van State onder randnummer 28, werd het ontworpen artikel 464/1, § 5, vierde lid opgesplitst in verschillende leden. Tevens werd de procedure met betrekking tot het indienen van het verzoek tot inzage, evenals de verdere procedure aangepast teneinde deze te aligneren aan wat werd ingeschreven in artikel 21*bis*, paragraaf 2, in ontwerp (artikel 3 van het wetsontwerp).

De Raad van State adviseerde onder randnummer 30 om de term “parketsecretaris” te hanteren. Het ontwerp stelt echter voor om hier de termen “bevoegde parket of arbeidsauditoraat” te gebruiken, daar alle geledingen van het openbaar ministerie een SUO kunnen voeren, ook de arbeidsauditoraten en het COIV (bij delegatie).

Volgend op het advies van het College van Procureurs generaal, is de bepaling van artikel 21*bis*, § 5, hier *mutatis mutandis* overgenomen teneinde de hypothese te dekken dat het bevoegde parket of arbeidsauditoraat niet antwoordt binnen de voorziene termijn.

Om proceseconomische redenen is er voorzien in een onontvankelijkheid van het verzoek ingeval van neerlegging van een nieuw verzoekschrift met hetzelfde voorwerp vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing.

Er wordt een rechterlijke controle ingevoerd van de beslissing van de SUO-magistraat. Er wordt ook een hoger beroep ingeschreven tegen een afwijzende beslissing van de SUO-magistraat bij de strafuitvoeringsrechter. De keuze voor de strafuitvoeringsrechter, d.i. de beroepsmagistraat die de strafuitvoeringsrechtbank voorziet, is logisch omdat hij nu al fungeert als beroepsinstantie in SUO-zaken. De strafuitvoeringsrechter controleert als onpartijdige en onafhankelijke rechter de motivering van de afwijzende beslissing van de SUO-magistraat. Tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechter is geen verzet of cassatieberoep mogelijk.

Voor wat betreft de opmerking van de Raad van State onder randnummer 32 van haar advies, inzake het feit dat de verzoeker de verkregen inlichtingen enkel kan gebruiken in het belang van zijn verdediging, wordt in de bepaling nu ingeschreven dat ingeval van misbruik van deze informatie, de betrokkene zal worden gestraft met de straffen voorzien in artikel 460*ter* van het Strafwetboek.

la prise d'une décision, les motifs de refus du magistrat EPE et la procédure si la consultation est autorisée.

Suivant l'avis du Conseil d'État formulé au point 28, l'article en projet 461/1, § 5, quatrième alinéa a été scindé en plusieurs alinéas. En outre, la procédure en lien avec l'introduction de la demande de consultation ainsi que la procédure supplémentaire ont été adaptées afin de les aligner sur ce que mentionne l'article 21*bis*, paragraphe 2 en projet (article 3 du projet de loi).

Le Conseil d'État avisait sous le numéro 30 de son avis d'utiliser le terme “secrétaire de parquet”. Le projet propose néanmoins d'utiliser les termes “parquet ou audiorat du travail compétent”, vu le fait que tous les composants du ministère public peuvent effectuer une EPE, y inclus les audiorats du travail et l'OCSC (par voie de délégation).

Sur avis du College des Procureurs-généraux, la disposition de l'article 21*bis*, § 5, est reprise ici de manière analogue, en vue de couvrir l'hypothèse que le parquet ou l'audiorat du travail compétent ne répond pas dans les délais prévus.

Pour des raisons d'économie de procédure, une irrecevabilité de la demande est prévue en cas de dépôt d'une nouvelle requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de la dernière décision.

Un contrôle judiciaire de la décision du magistrat EPE est introduit. Il est également prévu un recours devant le juge de l'application des peines contre une décision négative du magistrat EPE. Le choix du juge de l'application des peines, c'est-à-dire le magistrat professionnel qui préside le tribunal de l'application des peines, est logique vu qu'il fait déjà office d'instance d'appel dans les affaires EPE. Le juge de l'application des peines contrôle en qualité de juge impartial et indépendant la motivation de la décision négative du magistrat EPE. Les décisions du juge de l'application des peines ne sont pas susceptibles d'opposition ou de pourvoi en cassation.

En ce qui concerne la remarque du Conseil d'État formulée au point 32 de son avis concernant le fait que le requérant ne peut avoir recours aux informations reçues que dans l'intérêt de sa défense, il est inscrit dans la disposition qu'en cas d'usage abusif de cette information, la personne concernée sera punie des mêmes peines que celles prévues à l'article 460*ter* du Code pénal.

Voor wat betreft de opmerking van de Raad van State onder randnummer 32, kan worden geantwoord dat de procedure zoals voorzien in de ontwerptekst voldoende is uitgewerkt. Wel wordt tegemoetgekomen aan de opmerking van de Raad van State onder randnummer 33. De zin die verwijst naar de beoordeling door de rechter op de schriftelijke stukken van de procedure wordt niet behouden, daar deze niet in lijn is met de door de wetbepaling uitgewerkte procedure.

Voor wat betreft de opmerking van de Raad van State onder randnummer 34, inzake de niet vatbaarheid van het vonnis voor verzet of cassatieberoep van de beslissingen van de strafuitvoeringsrechtbank in SUO-zaken en hoe deze absolute beperking te verantwoorden valt vanuit het oogpunt van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, kan het volgende worden gesteld.

Zoals het College van procureurs-generaal stelt, is er geen discriminatie tussen de bijzondere procedures van artikel 464/1, § 5, Sv. en de gemeenschappelijke procedures voor de inzage van het strafdossier (artikelen 21*bis* en 61*ter* Sv.). Al deze procedures laten geen cassatieberoep (of verzet) toe. Het College verwijst hier terecht ook naar het feit dat de invoering van het rechtsmiddel cassatie geen verplichting is, zoals ook blijkt uit het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 178/2015:

“B.77.4. Het voorgaande neemt niet weg dat aan de veroordeelde of de derden bedoeld in artikel 464/1, § 3, van het Wetboek van strafvordering de inzage van het dossier kan worden geweigerd wanneer het SUO niet leidt of nog niet heeft geleid tot een inbeslagneming of tot de ontdekking van nieuwe strafbare feiten.

Zoals in B.75.2 is vermeld, kan het realiseren van de doelstellingen van het SUO een dergelijke weigering in bepaalde gevallen rechtvaardigen. Aan de vereisten van het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel wordt evenwel afbreuk gedaan, wanneer de weigering van het verzoek tot inzage in het dossier van het SUO in een dergelijk geval niet het voorwerp kan uitmaken van een controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter.

B.78. De middelen zijn gegrond in zoverre de bestreden bepalingen niet voorzien in een beoordeling door een onafhankelijke en onpartijdige rechter van de weigering van het verzoek tot inzage van het dossier wanneer het SUO niet leidt of nog niet heeft geleid tot een inbeslagneming of tot de ontdekking van nieuwe strafbare feiten. Artikel 464/1, § 5, derde lid, laatste zin, van het Wetboek van strafvordering dient derhalve te worden vernietigd.”

Pour ce qui concerne la remarque du Conseil d'État formulée au point 32, il peut être répondu que la procédure prévue dans le texte en projet a suffisamment été élaborée. Il est donc répondu à la remarque du Conseil d'État formulée au point 33. La phrase qui renvoie à l'appréciation effectuée par le juge des documents écrits de la procédure n'est pas conservée, car elle ne correspond pas à la procédure élaborée par la disposition légale.

En ce qui concerne l'observation du Conseil d'État sous le point 34, relative au fait que le jugement de ce tribunal n'est pas susceptible d'opposition ou de pourvoi en cassation, des décisions du tribunal de l'application des peines dans des affaires EPE, et comment pareille restriction absolue peut être justifiée au regard du principe d'égalité et de non-discrimination, les éléments suivants de réponse peuvent être apportés.

Comme le Collège des Procureurs-général constate, il n'existe pas de discrimination entre les procédures particulières de l'article 464/1, § 5, CIC et le procédures communes pour l'accès au dossier (articles 21*bis* et 61*ter* CIC). Toutes ces procédures ne permettent pas de pourvoi en cassation (ou d'opposition). Le Collège renvoie à juste titre au fait que l'introduction de recours en cassation n'est pas une obligation, comme le montre l'arrêt de la Cour Constitutionnel n° 178/2015:

B.77.4. Il n'en reste pas moins que le condamné ou les tiers visés à l'article 464/1, § 3, du Code d'instruction criminelle peuvent se voir refuser la consultation du dossier lorsque l'EPE ne mène pas ou n'a pas encore mené à une saisie ou à la découverte de nouvelles infractions.

Comme il est dit en B.75.2, la réalisation des objectifs de l'EPE peut justifier un tel refus dans certains cas. Il est cependant porté atteinte aux exigences du droit à un recours effectif lorsqu'en pareil cas, le refus de la demande de consultation du dossier de l'enquête pénale d'exécution ne peut faire l'objet d'un contrôle par un juge indépendant et impartial.

B.78. Les moyens sont fondés en ce que les dispositions attaquées ne prévoient pas un examen par un juge indépendant et impartial du refus de la demande de consultation du dossier lorsque l'EPE ne mène pas ou n'a pas encore mené à une saisie ou à la découverte de nouvelles infractions. Il y a donc lieu d'annuler l'article 464/1, § 5, alinéa 3, dernière phrase, du Code d'instruction criminelle.”

Bovendien is dit ook een vaststaande cassatie-rechtspraak, zie bijvoorbeeld de arresten van 16 februari 1999 (P.99 0015.N) en 26 november 2014 (P.14 1600.F), waarbij het Hof dergelijk cassatieberoep tegen weigeringsbeslissingen tot inzage onontvankelijk verklaarde.

Art. 12

Deze bepaling voorziet een aanpassing van artikel 64/23 van het Wetboek van Strafvordering.

Om het voorbehoud van interpretatie in overweging B.48.3 van het arrest van het Grondwettelijk Hof over de uitgebreide zoeking in een informaticasysteem vorm te geven wordt art. 464/23 Sv. gewijzigd. De ontwerp-bepaling is opgesteld naar analogie met artikel 464/8 Sv. Deze wijziging zal samen moeten worden gelezen met een daarmee samengaande wijziging van omzendbrief COL nr. 14/2014 van het College van procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep. Het artikel bepaalt dat de uitbreiding van een zoeking in een informaticasysteem zich niet verder mag uitstrekken dan tot de informaticasystemen of de delen daarvan waartoe de personen die gerechtigd zijn het onderzochte informaticasysteem te gebruiken, in het bijzonder toegang hebben.

De wijziging is conform artikel 39*bis*, § 3 Wetboek van Strafvordering zoals vervangen door de Wet van 25 december 2016 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en het Strafwetboek, met het oog op de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en bepaalde onderzoeksmethoden met betrekking tot internet en elektronische en telecom-municaties en tot oprichting van een gegevensbank stemafdrukken.

Art. 13

In art. 464/24 §§ 2-3 Wetboek van Strafvordering wordt de verplichting van een derde om mee te werken geschrapt. Het artikel wordt op die manier gewijzigd dat het uitdrukkelijk bepaalt dat personen hun medewerking kunnen weigeren in het bijzonder wanneer ze zichzelf zouden beschuldigen van een ander misdrijf dan datgene dat geleid heeft tot de veroordeling waarop het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek betrekking heeft.

De wijziging is conform artikel 88*quater* Wetboek van Strafvordering zoals gewijzigd door de Wet van 25 december 2016 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en het Strafwetboek, met het oog op de verbetering van de bijzondere

En outre, c'est la jurisprudence constante de la Cour de Cassation, voir par exemple les arrêts du 16 février 1999 (P.99 0015.N) et du 26 novembre 2014 (P.14 1600.F), dans lesquels la Cour déclare irrecevable des pourvois en cassation contre des décisions de refus d'accès au dossier.

Art. 12

Cette disposition prévoit une modification de l'article 64/23 du Code d'Instruction criminelle.

Afin de donner forme à la réserve d'interprétation dans le considérant B.48.3 de l'arrêt de la Cour constitutionnelle concernant la recherche étendue dans un système informatique, l'article 464/23 du Code d'instruction criminelle est modifié. La disposition en projet a été rédigée par analogie avec l'article 464/8 du Code d'instruction criminelle. Cette modification devra être lue conjointement avec une modification y afférente de la circulaire COL 14/2014 du Collège des procureurs généraux près les Cours d'appel. L'article précise que l'extension d'une recherche dans un système informatique ne peut pas excéder les systèmes informatiques ou les parties de tels systèmes auxquels les personnes autorisées à utiliser le système informatique qui fait l'objet de la mesure ont spécifiquement accès.

La modification est conforme à l'article 39*bis*, § 3, du Code d'instruction criminelle, tel que remplacé par la loi du 25 décembre 2016 portant des modifications diverses au Code d'instruction criminelle et au Code pénal, en vue d'améliorer les méthodes particulières de recherche et certaines mesures d'enquête concernant Internet, les communications électroniques et les télécommunications et créant une banque de données des empreintes vocales.

Art. 13

Dans l'article 464/24, §§ 2 et 3, du Code d'instruction criminelle, l'obligation de collaboration d'un tiers est supprimée. L'article est modifié en ce sens qu'il précise expressément que des personnes peuvent refuser de prêter leur collaboration, en particulier dans le cas où elles s'accuseraient d'une infraction autre que celle qui a mené à la condamnation à laquelle se rapporte l'enquête pénale d'exécution.

La modification est conforme à l'article 88*quater* du Code d'instruction criminelle, tel que remplacé par la loi du 25 décembre 2016 portant des modifications diverses au Code d'instruction criminelle et au Code pénal, en vue d'améliorer les méthodes particulières

opsporingsmethoden en bepaalde onderzoeksmethoden met betrekking tot internet en elektronische en telecommunicaties en tot oprichting van een gegevensbank stemafdrukken.

In overeenstemming met het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 178/2015 werd niet ingeschreven dat de medewerkingsplicht niet geldt voor de personen die zichzelf zouden beschuldigen, doch conform artikel 88*quater*, § 3 Wetboek van Strafvordering is er ingeschreven dat de strafbaarstelling wordt behouden voor de weigering van het verlenen van de medewerking door derden. De tekst hiertoe werd aangepast aan het advies van de Raad van State onder randnummer 35.

Art. 14

Er wordt een definitie ingevoegd van het begrip observatie in art. 464/27 Wetboek van Strafvordering.

Er wordt in hetzelfde artikel ook een beperking ingeschreven zoals ook is voorzien voor de telefoontapmaatregelen. Het betreft een wijziging die strookt met de wijzigingen van de wet van 25 december 2016 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en het Strafwetboek, met het oog op de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en bepaalde onderzoeksmethoden met betrekking tot internet en elektronische en telecommunicaties en tot oprichting van een gegevensbank stemafdrukken. Deze wet voorzag, onder meer in art. 90*ter* Wetboek van Strafvordering, in vergelijkbare beperkingen. Het artikel is afgestemd op artikel 56*bis* Wetboek van Strafvordering.

De Raad van State merkte onder randnummer 14 van haar advies terecht op dat, hoewel de tekst in paragraaf 2 verwees naar de grond – en vormvoorwaarden zoals bepaald in artikel 464/14 Sv, de grond – en vormvoorwaarden opgesomd in paragraaf 3 van de bepaling, niet overeenstemden. Echter, de vormvoorwaarden en de uitvoeringswijze zijn wel dezelfde als in artikel 464/14. De §§ 3 tot en met 8 van artikel 464/14 zijn dan ook van toepassing op artikel 464/27. Teneinde aan de opmerking van de Raad van State te verhelpen, werd de ontwerp tekst in deze zin aangepast.

Wijziging van artikel 524*bis* van het Wetboek van Strafvordering

Art. 15

Het artikel in ontwerp vervangt § 1 van artikel 524*bis* van het Wetboek van Strafvordering inzake het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen.

de recherche et certaines mesures d'enquête concernant Internet, les communications électroniques et les télécommunications et créant une banque de données des empreintes vocales.

Conformément à l'arrêt de la Cour constitutionnelle n° 178/2015, il n'a pas été inscrit que l'obligation de collaboration ne s'applique pas aux personnes qui s'accuseraient; il a toutefois été inscrit, conformément à l'article 88*quater*, § 3, du Code d'instruction criminelle que l'incrimination est maintenue pour le refus par des tiers de fournir la collaboration. À cet égard, le texte a été adapté à l'avis du Conseil d'État formulé au point 35.

Art. 14

Il est inséré une définition de la notion d'observation à l'article 464/27 du Code d'instruction criminelle.

Une limitation telle que celle prévue pour les mesures d'écoute téléphonique est également inscrite dans ce même article. Il s'agit d'une modification qui correspond aux modifications de la loi du 25 décembre 2016 portant des modifications diverses au Code d'instruction criminelle et au Code pénal, en vue d'améliorer les méthodes particulières de recherche et certaines mesures d'enquête concernant Internet, les communications électroniques et les télécommunications et créant une banque de données des empreintes vocales. Cette loi prévoyait, notamment à l'article 90*ter* du Code d'instruction criminelle, des restrictions similaires. L'article a été aligné sur l'article 56*bis* du Code d'instruction criminelle.

Le Conseil d'État a formulé, à juste titre, une remarque au point 14 de son avis selon laquelle les conditions de fond et de forme énumérées au paragraphe 3 de cette disposition ne correspondent pas, bien que le texte du paragraphe 2 renvoyait aux conditions de fond et de forme, telles que fixées à l'article 464/14 du Code d'instruction criminelle. Toutefois, les conditions de forme et les modalités d'exécution sont identiques qu'à l'article 464/14. Les paragraphes 3 à 8 inclus de l'article 464/14 sont donc d'application sur l'article 464/27. Afin de remédier à la remarque formulée par le Conseil d'État, le texte en projet a été adapté en ce sens.

Modification de l'article 524*bis* du Code d'Instruction criminelle

Art. 15

L'article en projet remplace le § 1er de l'article 524*bis* du Code d'instruction criminelle qui a trait à l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux.

Die wijziging vloeit voort uit de aanpassingen die in artikel 43^{quater} van het Strafwetboek worden aangebracht.

In antwoord op de vraag van de Raad van State onder randnummer 38 inzake een precisering van het begrip van “vermogensvoordelen van enig belang” kan worden verwezen naar de toelichting van het wetsontwerp dat aanleiding gaf tot wet van 19 december 2002 tot uitbreiding van de mogelijkheden tot inbeslagneming en verbeurdverklaring in strafzaken en waarin het volgende staat te lezen:

“Een vereiste voor het opstarten van een ontnemingsprocedure, is dat er ernstige en concrete aanwijzingen zijn dat het strafbaar feit of identieke feiten een vermogensvoordeel van enig belang hebben gegenereerd. Deze voorwaarde, die ook in het Nederlandse stelsel aan het financieel onderzoek is verbonden (art. 126, lid 1 van het Nederlandse Wetboek van Strafvordering), moet ertoe leiden dat de ontnemingsprocedure niet wordt aangewend voor het bepalen van eerder beperkte vermogensvoordelen.

Of er in een concrete zaak sprake is van een voordeel van enig belang, moet worden beoordeeld door de rechter. Het heeft immers weinig zin een minimumbedrag in de wet op te nemen, vermits dit ertoe zou leiden dat over dit aspect nodeloos lange debatten zouden worden gevoerd. Het zal bovendien in vele gevallen niet gemakkelijk zijn het gegenereerde voordeel reeds in het beginstadium te ramen.” (Zitting 2002-2003; Parlementaire stukken, Wetsontwerp nr. 50-1601/1).

De tekst van de bepaling werd ook herschreven om deze leesbaarder te maken, zoals werd gevraagd door de Raad van State onder randnummer 36 van haar advies.

Wijzigingen van het Strafwetboek

Wijziging van artikel 43 van het Strafwetboek

Art. 18

Het artikel moet tegemoetkomen aan de vaststelling van ongrondwettigheid van artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek, gedaan door het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 12/2017 van 9 februari 2017.

Daarbij dient tevens rekening te worden gehouden met richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie.

Cette modification découle des adaptations apportées à l'article 43^{quater} du Code pénal.

En réponse à la question du Conseil d'État formulée au point 38 concernant une précision de la notion de “les avantages patrimoniaux de quelque intérêt”, il peut être renvoyé à l'exposé du projet de loi qui a donné lieu à la loi du 19 décembre 2002 portant extension des possibilités de saisie et de confiscation en matière pénale, dans laquelle on peut lire ce qui suit:

“Pour entamer une enquête particulière sur les avantages patrimoniaux, il faut qu'il y ait des indices sérieux et concrets montrant que les infractions en question ou des faits identiques ont généré un avantage patrimonial de quelque intérêt. Cette condition, qui est également liée à l'enquête financière dans le système néerlandais (art. 126, alinéa 1er, du “Wetboek van Strafvordering” (Code de procédure pénale) des Pays-Bas), doit avoir pour effet que l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux n'est pas appliquée pour déterminer des avantages patrimoniaux relativement restreints.

Il appartient au juge d'apprécier s'il s'agit d'un avantage substantiel. En effet, indiquer dans la loi un montant minimum a peu de sens, car cela entraînerait de longs débats inutiles sur ce sujet. En outre, dans de nombreux cas, il ne sera pas facile d'estimer l'avantage généré dès le stade initial”. (Séance 2002-2003, documents parlementaires, Projet de loi n° 50-1601/1).

Le texte de cette disposition a également été réécrit afin de le rendre plus lisible, comme l'a demandé le Conseil d'État au point 36 de son avis.

Modifications du Code pénal

Modification de l'article 43 du Code pénal

Art. 18

L'article a pour objet de pallier le constat d'inconstitutionnalité de l'article 43, alinéa 1er, du Code pénal établi par la Cour constitutionnelle dans son arrêt n° 12/2017 du 9 février 2017.

Pour ce faire, il y a lieu également de tenir compte de la directive 2014/42/UE du Parlement européen et du Conseil du 3 avril 2014 concernant le gel et la confiscation des instruments et des produits du crime dans l'Union européenne.

1. Arrest nr. 12/2017 van 9 februari 2017 van het Grondwettelijk Hof

1.1. De vaststelling van ongrondwettigheid van artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek

Uitspraak doende op een prejudiciële vraag betreffende artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek, gesteld door de correctionele rechtbank te Luik, heeft het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 12/2017 van 9 februari 2017 voor recht gezegd:

“Artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doch enkel in zoverre het de rechter ertoe verplicht de verbeurdverklaring uit te spreken van de zaak die heeft gediend om een misdaad of een wanbedrijf te plegen, wanneer die straf dermate afbreuk doet aan de financiële toestand van de persoon aan wie ze is opgelegd dat ze een schending van het eigendomsrecht inhoudt.”.

1.2. Redenering van het arrest

Het Hof was verzocht (B.6.) uitspraak te doen over de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag, van artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek, in samenhang gelezen met artikel 42, 1°, van hetzelfde Wetboek.

Overeenkomstig die bepalingen is de rechter ertoe verplicht de bijzondere verbeurdverklaring uit te spreken, zonder haar te kunnen moduleren, van de zaak die heeft gediend om een misdaad of een wanbedrijf te plegen of die bestemd was tot het plegen ervan wanneer zij eigendom van de veroordeelde is.

Het Hof herinnert aan de rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens met betrekking tot artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (B.8. en B.9.).

Met verwijzing naar de parlementaire stukken met betrekking tot het Strafwetboek (B.10.1. en B.10.2.) stelt het Hof vast: “De bijzondere verbeurdverklaring van een zaak die gediend heeft om een misdaad of een wanbedrijf te plegen, en waarvan de veroordeelde eigenaar is, uitgesproken met toepassing van artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek, is op zich niet onbestaanbaar met

1. L'arrêt n° 12/2017 du 9 février 2017 de la Cour constitutionnelle

1.1. Le constat d'inconstitutionnalité de l'article 43, alinéa 1er, du Code pénal

Statuant sur une question préjudicielle relative à l'article 43, alinéa 1er, du Code pénal, posée par le tribunal correctionnel de Liège, la Cour constitutionnelle a dit notamment pour droit dans son arrêt n° 12/2017 du 9 février 2017:

“L'article 43, alinéa 1er, du Code pénal viole les articles 10 et 11 de la Constitution, lus en combinaison avec l'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention européenne des droits de l'homme, mais uniquement en ce qu'il oblige le juge à prononcer la confiscation de la chose qui a servi à commettre un crime ou un délit lorsque cette peine porte une atteinte telle à la situation financière de la personne à laquelle elle est infligée qu'elle constitue une violation du droit de propriété.”.

1.2. Les développements de l'arrêt

La Cour était invitée (B.6.) à statuer sur la compatibilité, avec les articles 10 et 11 de la Constitution, lus en combinaison avec l'article 6.1 de la Convention européenne des droits de l'homme et avec l'article 1er du Premier Protocole additionnel à cette Convention, de l'article 43, alinéa 1er, du Code pénal, lu en combinaison avec l'article 42, 1°, du même Code

En vertu de ces dispositions, le juge est obligé, sans pouvoir la moduler, de prononcer la confiscation spéciale de la chose qui a servi à commettre un crime ou un délit ou a été destinée à les commettre quand la propriété en appartient au condamné.

La Cour rappelle la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme relative à l'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention européenne des droits de l'homme (B.8 et B.9.).

Se référant aux documents parlementaires relatifs au Code pénal (B.10.1. et B.10.2.), la Cour constate que “La confiscation spéciale d'une chose qui a servi à commettre un crime ou un délit et dont le condamné est propriétaire, prononcée en application de l'article 43, alinéa 1er, du Code pénal, n'est pas en soi incompatible avec le droit au respect des biens garanti par l'article 1er

het recht op het ongestoord genot van eigendom, dat is gewaarborgd bij artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.” (B.11.).

Zij kan echter, in bepaalde gevallen, dermate afbreuk doen aan de financiële toestand van de persoon aan wie ze is opgelegd dat ze een onevenredige maatregel vormt ten aanzien van het ermee nagestreefde wettige doel, waardoor zij een schending met zich meebrengt van het eigendomsrecht, dat is gewaarborgd bij die internationaalrechtelijke bepaling.” (B. 12.).

Artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek is derhalve niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doch enkel in zoverre het de rechter ertoe verplicht de verbeurdverklaring uit te spreken van de zaak die heeft gediend om een misdaad of een wanbedrijf te plegen, wanneer die straf dermate afbreuk doet aan de financiële toestand van de persoon aan wie ze is opgelegd dat ze een schending van het eigendomsrecht inhoudt.” (B.14.).

2. Wijziging van artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek

De voornoemde vaststelling van ongrondwettigheid vloeit niet voort uit het verplichte karakter van de bijzondere verbeurdverklaring van de hulpmiddelen van een misdaad of een wanbedrijf, maar uit de afwezigheid van matigingsbevoegdheid van de rechter.

Teneinde tegemoet te komen aan die vaststelling van ongrondwettigheid, moet worden overgegaan tot de invoering, in artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek, van zulke matigingsbevoegdheid van de rechter, maar dan enkel voor de hulpmiddelen van een misdaad of van een wanbedrijf.

Het voorwerp en de opbrengst van een misdaad of een wanbedrijf worden immers niet beoogd door het Grondwettelijk Hof.

Voorts rechtvaardigt de aard van die zaken, waarvan de verbeurdverklaring verplicht is, geen matigingsbevoegdheid van de rechter.

Voornoemd artikel 43, eerste lid, wordt dus aangevuld.

De regering heeft zich laten inspireren door een bestaande formule in andere bepalingen van het Strafwetboek met betrekking tot de verbeurdverklaringen en waarvoor er ook een matigingsbevoegdheid bestaat.

du Premier Protocole additionnel à la Convention européenne des droits de l’homme.” (B.11.).

Elle peut cependant, dans certains cas, porter une atteinte telle à la situation financière de la personne à laquelle elle est infligée qu’elle constitue alors une mesure disproportionnée par rapport au but légitime qu’elle poursuit, entraînant une violation du droit de propriété, garanti par cette disposition du droit international.” (B. 12.).

En conséquence, l’article 43, alinéa 1er, du Code pénal n’est pas compatible avec les articles 10 et 11 de la Constitution, lus en combinaison avec l’article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention européenne des droits de l’homme, mais uniquement en ce qu’il oblige le juge à prononcer la confiscation de la chose qui a servi à commettre un crime ou un délit lorsque cette peine porte une atteinte telle à la situation financière de la personne à laquelle elle est infligée qu’elle constitue une violation du droit de propriété.” (B.14.).

2. La modification de l’article 43, alinéa 1er du Code pénal

Le constat d’inconstitutionnalité précité ne résulte pas du caractère obligatoire de la confiscation spéciale des instruments d’un crime ou d’un délit, mais de l’absence de pouvoir de modération du juge.

Pour pallier ce constat d’inconstitutionnalité, il y a lieu d’introduire dans l’article 43, alinéa 1er, du Code Pénal un tel pouvoir de modération du juge, mais uniquement pour les instruments d’un crime ou d’un délit.

En effet, l’objet et le produit d’un crime ou d’un délit ne sont pas visés par la Cour constitutionnelle.

En outre, la nature de ces choses, dont la confiscation est obligatoire, ne justifie pas un pouvoir de modération du juge.

L’article 43, alinéa 1er, précité est donc complété.

Le gouvernement s’est inspiré d’une formule qui existe déjà dans d’autres dispositions du Code pénal relatives aux confiscations et pour lesquelles un pouvoir de modération existe également.

Het betreft:

— de rechtstreekse verbeurdverklaring of bij equivalent van de vermogensvoordelen (Strafwetboek, artikel 43*bis*, laatste lid);

— de rechtstreekse verbeurdverklaring of bij equivalent van de bijkomende vermogensvoordelen (Strafwetboek, artikel 43*quater*, § 3, laatste lid);

— verbeurdverklaring bij equivalent van het voorwerp van het witwassen (Strafwetboek, artikelen 505, eerste lid, 3° en 4°, zesde lid, tweede zin, 43, 3°, en 42, 1°).

3. Richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie (hierna “de richtlijn” genoemd)

De richtlijn omvat geen bepalingen betreffende de matigingsbevoegdheid van de rechter.

Wel is in de considerans (18) ervan het volgende bepaald: “Bij de uitvoering van deze richtlijn kunnen de lidstaten bepalen dat in uitzonderlijke omstandigheden geen confiscatie mag worden bevolen voor zover die de betrokkene volgens het nationale recht onnodig nadeel zou berokkenen; hierbij dienen telkens de omstandigheden van het specifieke geval doorslaggevend te zijn. lidstaten dienen zeer beperkt van deze mogelijkheid gebruik te maken, en alleen in gevallen waarin de confiscatie de betrokken persoon in een positie zou brengen waarin het voor hem zeer moeilijk zou zijn te overleven.

Die considerans (18) maakt het dus mogelijk een verbeurdverklaring te matigen indien zij onredelijk zwaar is.

Overigens vereist de omzetting van de richtlijn de invoering, in artikel 43*bis* van het Strafwetboek, van de verbeurdverklaring bij equivalent van de hulpmiddelen van het misdrijf waarvoor reeds in een matigingsbevoegdheid van de rechter voorzien is (bepalingen houdende omzetting van de richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie).

De opmerking van de Raad van State onder randnummer 39 van haar advies werd niet gevolgd. De matigingsbevoegdheid voorzien in de artikelen 43*bis* en 43*quater* van het Strafwetboek waar de Raad van State naar verwijst betreffen immers een matigingsbevoegdheid ten

Il s’agit de la:

— confiscation directe ou par équivalent des avantages patrimoniaux (Code pénal, article 43*bis*, dernier alinéa);

— confiscation directe ou par équivalent des avantages patrimoniaux supplémentaires (Code pénal, article 43*quater*, § 3, dernier alinéa);

— confiscation par équivalent de l’objet du blanchiment (Code pénal, articles 505, alinéa 1er, 3° et 4°, alinéa 6, 2ème phrase, 43, 3°, et 42, 1°).

3. La directive 2014/42/UE du Parlement européen et du Conseil du 3 avril 2014 concernant le gel et la confiscation des instruments et des produits du crime dans l’Union européenne (ci-après, la directive)

La directive ne contient pas de disposition concernant le pouvoir de modération du juge.

Toutefois, son considérant (18) dispose: “Lors de la mise en œuvre de la présente directive, les États membres peuvent prévoir que, dans des circonstances exceptionnelles, la confiscation ne devrait pas être ordonnée dans la mesure où, conformément à leur droit national, une telle mesure constituerait une contrainte excessive pour la personne concernée, sur la base des circonstances de chaque cas particulier qui devraient être déterminantes. Les États membres devraient faire un usage très restreint de cette possibilité et ne devraient être autorisés à prévoir qu’une confiscation ne peut être ordonnée que dans les cas où cette confiscation placerait la personne concernée dans une situation dans laquelle il lui serait très difficile de survivre.

Ce considérant (18) permet donc de modérer une confiscation si celle-ci est déraisonnablement lourde.

Par ailleurs, la transposition de la directive nécessite l’insertion dans l’article 43*bis* du Code pénal de la confiscation par équivalent des instruments de l’infraction pour laquelle un pouvoir de modération du juge est déjà prévu (dispositions transposant la directive 2014/42/UE du Parlement européen et du Conseil du 3 avril 2014 concernant le gel et la confiscation des instruments et des produits du crime dans l’Union européenne).

La remarque du Conseil d’État formulée au point 39 de son avis n’a pas été suivie. Le pouvoir de modération prévu aux articles 43*bis* et 43*quater* du Code pénal auquel le Conseil d’État fait référence, concerne en effet un pouvoir de modération vis-à-vis d’un montant.

aanzien van een geldbedrag. Voorliggend artikel betreft echter een voorwerp of voorwerpen die gediend hebben of bestemd waren voor het plegen van de misdaad of het wanbedrijf. Een matigingsbevoegdheid ten aanzien van dergelijke voorwerpen heeft geen zin. Bovendien, zoals *supra* ook reeds werd aangegeven, vereist de omzetting van de richtlijn de invoering in artikel 43bis van het Strafwetboek, van de verbeurdverklaring bij equivalent van de hulpmiddelen van het misdrijf waarvoor reeds in een matigingsbevoegdheid van de rechter voorzien is (zie artikel 20 van dit wetsontwerp).

Tot slot werd de tekst aangepast aan de technische opmerkingen van de Raad van State onder de randnummers 40 en 41.

Wijziging van de artikelen 43bis en 43quater van het Strafwetboek

Wijziging van artikel 43bis van het Strafwetboek

Art. 19

Het ontwerp voorziet in de invoering in het Strafwetboek van de verbeurdverklaring per equivalent van het instrument van het misdrijf.

Die worden in artikel 2. 3) van de richtlijn gedefinieerd als volgt: “alle voorwerpen die op enigerlei wijze, geheel of gedeeltelijk, zijn gebruikt of zijn bestemd om te worden gebruikt om een of meer strafbare feiten te plegen”.

Die definitie stemt overeen met de definitie in artikel 42, enige lid, 1°, van ons Strafwetboek, luidende:

“Bijzondere verbeurdverklaring wordt toegepast:

1° Op de zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken, en op die welke gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf, wanneer zij eigendom van de veroordeelde zijn;

[...].”

Voorbeelden daarvan zijn een voertuig dat heeft gediend om drugs mee te vervoeren of het gebouw van een huisjesmelker.

Overigens is in artikel 4.1 van de richtlijn het volgende bepaald:

“De lidstaten nemen de nodige maatregelen die de volledige of gedeeltelijke confiscatie mogelijk maken van hulpmiddelen en opbrengsten of voorwerpen waarvan de waarde overeenkomt met die van de hulpmiddelen

Le présent article concerne cependant un objet ou des objets qui ont servi ou qui ont été destinés à commettre le crime ou le délit. Un pouvoir de modération vis-à-vis de ce type d'objets n'a pas de sens. En outre, comme il a également été indiqué dans *supra*, la transposition de la directive nécessite l'insertion de l'article 43bis du Code pénal de la confiscation par équivalent des instruments de l'infraction faisant déjà l'objet d'un pouvoir de modération par le juge (voir article 20 du présent projet de loi).

Enfin, le texte a été adapté aux remarques techniques du Conseil d'État formulées aux points 40 et 41.

Modification des articles 43bis et 43quater du Code pénal

Modification de l'article 43bis du Code pénal

Art. 19

Le projet introduit, dans le Code pénal, la confiscation par équivalent de l'instrument de l'infraction.

Celui-ci est défini par l'article 2. 3). de la directive comme étant “tout bien employé ou destiné à être employé, de quelque façon que ce soit, en tout ou en partie, pour commettre une ou des infractions pénales”.

Cette définition correspond à celle indiquée dans l'article 42, alinéa unique, 1°, de notre Code pénal, qui se lit comme suit.

“La confiscation spéciale s'applique:

1° Aux choses formant l'objet de l'infraction et à celles qui ont servi ou qui ont été destinées à la commettre, quand la propriété en appartient au condamné;

[...].”

Citons par exemple la voiture qui a servi à transporter la drogue ou l'immeuble du marchand de sommeil.

Par ailleurs, l'article 4.1. de la directive dispose:

“Les États membres prennent les mesures nécessaires pour permettre la confiscation de tout ou partie des instruments et des produits ou des biens dont la valeur correspond à celle de ces instruments ou

of opbrengsten, onder voorbehoud van definitieve veroordeling wegens een strafbaar feit, die ook bij verstek kan gebeuren.”.

Dat artikel voorziet dus inzonderheid in de verbeurdverklaring per equivalent van het instrument van het misdrijf (“voorwerpen waarvan de waarde overeenkomt met die van de hulpmiddelen of opbrengsten”).

Thans is in het Belgisch recht echter alleen de onmiddellijke verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf mogelijk.

Met het oog op de overeenstemming met de richtlijn moet het Strafwetboek dan ook worden aangevuld met de invoeging van de verbeurdverklaring per equivalent van het instrument van het misdrijf.

Artikel 43*bis*, tweede lid, van hetzelfde wetboek, dat de algemene wettelijke grondslag vormt voor de verbeurdverklaring per equivalent, moet dus worden aangevuld.

In voornoemd artikel wordt niet verwezen naar artikel 42, enige lid, 1°, van hetzelfde wetboek omdat het behalve het instrument van het misdrijf, ook het voorwerp ervan betreft, dat in de richtlijn niet wordt bedoeld.

Daarom zijn de woorden waarmee in artikel 42, enige lid, 1°, van hetzelfde wetboek, het instrument van het misdrijf worden omschreven, opgenomen in artikel 43*bis*, tweede lid, van hetzelfde wetboek.

Wijziging van artikel 43quater van het Strafwetboek

Art. 20

Uit de lezing ervan blijkt dat dit artikel, met de nodige aanpassingen, aan de vereisten van de richtlijn voldoet:

Artikel 43quater, § 1 van het Strafwetboek

Het ontwerp vervangt § 1 van artikel 43quater van het Strafwetboek teneinde de limitatieve lijst van de misdrijven die daarin worden opgesomd aan te passen aan het toepassingsgebied van de richtlijn.

De volgende punten verdienen echter bijzondere aandacht.

De eerste categorie van misdrijven, vermeld in § 1, a), van voornoemd artikel, zijn misdrijven *ut singuli*, in die zin dat een veroordeling aanleiding kan geven tot de toepassing van de verbeurdverklaring van de verdere vermogensvoordelen, zonder andere voorwaarde. “Het betreft bijzonder maatschappijverstorende en/of

produits, sous réserve d’une condamnation définitive pour une infraction pénale, qui peut aussi avoir été prononcée dans le cadre d’une procédure par défaut.”.

Celui-ci prévoit donc notamment la confiscation par équivalent des instruments de l’infraction (“biens dont la valeur correspond à celle de ces instruments ou produits”).

Or, actuellement en droit belge, seule la confiscation directe des instruments de l’infraction est possible.

Pour se conformer à la directive, il convient dès lors de compléter le Code pénal afin d’y insérer la confiscation par équivalent des instruments de l’infraction.

Il y a donc lieu de compléter l’article 43*bis*, alinéa 2, du même Code, qui constitue la base légale générale de la confiscation par équivalent.

Dans celui-ci, il n’est pas fait référence à l’article 42, alinéa unique, 1°, du même Code car outre les instruments de l’infraction, il concerne aussi l’objet de celle-ci, qui n’est pas visé par la directive.

C’est pourquoi, les termes définissant, dans l’article 42, alinéa unique, 1°, du même Code, les instruments de l’infraction ont été repris dans l’article 43*bis*, alinéa 2, du même Code.

Modification de l’article 43quater du Code pénal

Art. 20

Sa lecture montre que celui-ci répond, moyennant les adaptations nécessaires, aux exigences de la directive:

Le § 1er de l’article 43quater du Code pénal

Le projet remplace le § 1er de l’article 43quater du Code pénal en vue d’adapter la liste limitative des infractions qui y sont énumérées au champ d’application de la directive.

L’attention doit toutefois plus particulièrement être attirée sur les points suivants.

La première catégorie d’infractions, énoncées au § 1er, a) de l’article précité sont des infractions *ut singuli*, en ce sens qu’une condamnation peut donner lieu à l’application de la confiscation des avantages patrimoniaux supplémentaires, sans autre condition. “Il s’agit d’infractions qui perturbent particulièrement la société

profijtgerichte feiten.” (*Parl. St.*, Senaat, nr. 2-1197/3, blz. 4).

Daarop bestaat evenwel een uitzondering. Zo moeten de feiten van openbare (artt. 246 tot 251 Sw.) en private (artt. 504*bis* en 504*ter* Sw.) omkoping worden gepleegd door de aanstokers van een vereniging van misdadigers om aanleiding te kunnen geven tot de toepassing van de verbeurdverklaring van de verdere vermogensvoordelen. Anders gezegd is het een vereiste dat de betrokkene niet alleen is veroordeeld voor actieve of passieve omkoping, maar ook als hoofd van een vereniging van misdadigers.

Een dergelijke voorwaarde staat echter niet in de richtlijn. Die voorwaarde moet dus worden geschrapt en de verwijzing naar artikel 323 van het Strafwetboek moet worden weggelaten.

De financiering van terrorisme (art. 141 Sw.) is overigens niet opgenomen in de lijst van de limitatief opgesomde misdrijven in artikel 43*quater*, § 1, a), van het Strafwetboek. De redenen daarvoor zijn zowel historisch als technisch van aard en houden verband met de omzetting van het Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad inzake terrorismebestrijding en van het Kaderbesluit 2005/212/JBZ van de Raad van 24 februari 2005 inzake de verbeurdverklaring van opbrengsten van misdrijven, alsmede van de daarbij gebruikte hulpmiddelen en de door middel daarvan verkregen voorwerpen.

Hoewel het voor de omzetting van richtlijn 2014/42 niet noodzakelijk is om artikel 141 van het Strafwetboek in te voegen in artikel 43*quater*, § 1, a), van hetzelfde wetboek, moet voortaan rekening worden gehouden met de richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake terrorismebestrijding en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad inzake terrorismebestrijding van 13 juni 2002 waarover thans wordt onderhandeld. Bovendien werd artikel 141 van het Strafwetboek recent gewijzigd door artikel 4 van de wet tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van terrorisme (B.S. dd 22 december 2016) Het is de bedoeling “[...] de betrokken bepaling van het Strafwetboek [artikel 141] maximaal af te stemmen op artikel 11 van de in zijnde richtlijn [2017/541 van 15 maart 2017] het Europees Parlement en de Raad inzake terrorismebestrijding en ter vervanging van het kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad inzake terrorismebestrijding [...]” van 13 juni 2002 (*Parl. St.*, Kamer, nr. 54-1579/008, verslag van de eerste lezing, blz.14).

Naar analogie daarvan heeft de regering de omzetting van de richtlijn 2014/42 aangegrepen om het artikel 141 van het Strafwetboek inzake de financiering van terrorisme toe te voegen aan de lijst van de limitatief

ou qui sont commises dans un but lucratif.” (*Doc. Parl.*, Sénat, n° 2-1197/3, p. 4).

Il existe cependant une exception. Ainsi, les faits de corruption publique (art. 246 à 251 CP) et privée (art. 504*bis* et 504*ter* CP), qui pour donner lieu à application de la confiscation des avantages patrimoniaux supplémentaires, doivent être commis par les instigateurs d’une association de malfaiteurs (art. 323 CP). Autrement dit il est requis que l’intéressé ait été condamné non seulement du chef de corruption active ou passive, mais également du chef d’association de malfaiteurs.

Or, la directive ne contient pas une telle condition. Il y a donc lieu de la supprimer et d’enlever la référence à l’article 323 du Code pénal.

Par ailleurs, le financement du terrorisme (CP, art. 141) n’est pas repris dans la liste des infractions limitativement énumérées à l’article 43*quater*, § 1er, a), du Code pénal. Cette absence s’explique à la fois par des raisons historiques et techniques liées à la transposition de la décision-cadre 2002/475/JAI du Conseil du 13 juin 2002 relative à la lutte contre le terrorisme et de la décision-cadre 2005/212/JAI du Conseil du 24 février 2005 relative à la confiscation des produits, des instruments et des biens en rapport avec le crime.

Même si la transposition de la directive 2014/42 ne nécessite pas l’insertion de l’article 141 du Code pénal dans l’article 43*quater*, § 1er, a), du même Code, il convient dès à présent de tenir compte de la directive, en négociation, du Parlement européen et du Conseil relative à la lutte contre le terrorisme et remplaçant la décision-cadre 2002/475/JAI du Conseil du 13 juin 2002 relative à la lutte contre le terrorisme. En outre, l’article 141 du Code pénal a récemment été modifié par l’article 4 de loi du 14 décembre 2016 modifiant le Code pénal en ce qui concerne la répression du terrorisme (M.B. du 22 décembre 2016). Le but poursuivi est d’ “[...] assurer une concordance maximale entre la disposition concernée du Code pénal (l’article 141) et [...] la directive [2017/541 du 15 mars 2017] du Parlement européen et du Conseil relative à la lutte contre le terrorisme et remplaçant la décision-cadre 2002/475/JAI du Conseil relative à la lutte contre le terrorisme” [...] du 13 juin 2002 (*Doc. parl.*, Chambre, n° 54-1579/008, rapport de la première lecture, p. 14).

Poursuivant dans la même direction, le gouvernement a profité de la transposition de la directive 2014/42 pour ajouter l’article 141 du Code pénal relatif au financement du terrorisme dans la liste des infractions limitativement

opgesomde misdrijven in artikel 43*quater*, § 1, a), van hetzelfde wetboek.

Bepaalde misdrijven die worden opgesomd in de tweede subcategorie van misdrijven vermeld in huidige § 1, b), 1° tot en met 8°, van artikel 43*quater* van het Strafwetboek worden in de richtlijn bedoeld.

Deze opsomming werd nog verder aangepast na het advies van de Raad van State door een aanpassing van de lijst van misdrijven opgesomd onder § 1, 1°, b). Teneinde tijdig tegemoet te komen aan de Europese verplichtingen is het belangrijk deze lijst aan te vullen.

Overeenkomstig artikel 3 van de richtlijn 2014/42, is zij van toepassing op de misdrijven die vallen onder het Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 inzake terrorismebestrijding.

Krachtens artikel 20 echter van de richtlijn 2017/541 inzake terrorismebestrijding, moeten de maatregelen van verbeurdverklaring en beslag toegelaten zijn voor alle misdrijven die in dit instrument strafbaar worden gesteld. Deze verplichting om alle door dit instrument voorziene terroristische misdrijven te dekken, vloeit eveneens voort uit het artikel 27 krachtens hetwelk elke verwijzing naar het kaderbesluit 2002/475/JBZ moet worden beschouwd als zijnde automatisch vervangen door een verwijzing naar de richtlijn 2017/541.

Dit impliceert *in concreto* dat de verbeurdverklaring en het beslag voortaan van toegepassing zijn op alle terroristische misdrijven en aldus niet langer beperkt zijn, zoals actueel het geval is, tot de misdrijven beoogd in het Belgisch recht door de artikelen 137 en 140 van het Strafwetboek.

Naast de toevoeging van artikel 141 (financiering van het terrorisme) aan de lijst van de limitatief opgesomde inbreuken in het nieuwe artikel 43*quater*, § 1, 1°, b), moeten ook de andere door de richtlijn 2017/541 voorziene terroristische misdrijven aan deze lijst worden toegevoegd, voorzover zij van aard zijn dat zij vermogensvoordelen opleveren, namelijk het publiekelijk uitlokken van het plegen van een terroristische misdrijf (artikel 140*bis* Sw.), het aanwerven (artikel 140*ter* Sw.), het verschaffen van een opleiding in terrorisme (artikel 140*quater* Sw.) het krijgen van een opleiding in terrorisme (artikel 140*quinquies* Sw.), het reizen met terroristisch oogmerk (artikel 140*sexies* Sw.) en het voorbereiden van een terroristisch misdrijf (artikel 140*septies* Sw.).

Opdat artikel 43*quater* van het Strafwetboek van toepassing zou zijn op de hierna opgesomde misdrijven, is het noodzakelijk dat die zijn gepleegd in het kader

énumérées dans l'article 43*quater*, § 1er, a), du même Code.

Certaines infractions énumérées dans la deuxième sous-catégorie d'infractions énoncées au § 1er, b), 1° à 8°, actuel de l'article 43*quater* du Code pénal sont visées par la directive.

Cette énumération a été davantage adaptée après l'avis formulé par le Conseil d'État par le biais d'une adaptation de la liste des infractions énumérées au § 1er, 1°, b). Afin de répondre à temps aux obligations européennes, il est important de compléter cette liste.

Conformément à l'art. 3 de la directive 2014/42, les infractions pénales couvertes par la décision-cadre 2002/475/JAI du Conseil du 13 juin 2002 relative à la lutte contre le terrorisme entrent dans son champ d'application.

Or, en vertu de l'art. 20 de la directive 2017/541 relative à la lutte contre le terrorisme, les mesures de confiscation et de saisie doivent être permises pour toutes les infractions incriminées dans cet instrument. Cette obligation de couvrir toutes les infractions terroristes prévues par cet instrument ressort également de son article 27 en vertu duquel toute référence à la décision-cadre 2002/475/JAI doit être considérée comme automatiquement remplacée par une référence à la directive 2017/541.

Concrètement, cela implique que la confiscation et la saisie s'appliquent désormais à toutes les infractions terroristes et, dès lors, ne sont plus limitées, tel qu'actuellement, aux infractions visées en droit belge par les art. 137 et 140 du Code pénal.

Outre l'ajout de l'article 141 (financement du terrorisme) à la liste des infractions limitativement énumérées dans le nouvel article 43*quater*, § 1er, 1°, b), il convient d'ajouter les autres infractions terroristes visées par la directive 2017/541, pour autant qu'elles soient de nature à générer des avantages patrimoniaux, à savoir la provocation publique à commettre une infraction terroriste (article 140*bis* CP), le recrutement (article 140*ter* CP), le fait de donner une formation au terrorisme (article 140*quater* CP), le fait de recevoir une formation au terrorisme (article 140*quinquies* CP), le voyage à des fins terroristes (article 140*sexies* CP) et la préparation d'une infraction terroriste (article 140*septies* CP).

Pour que l'article 43*quater* du Code pénal s'applique aux infractions énumérés ci-après, il est nécessaire qu'elles aient été commises dans le cadre d'une

van een criminele organisatie. Er moet dus niet alleen worden aangetoond dat er een van die misdrijven werd gepleegd, maar ook het feit dat dat misdrijf door een criminele organisatie werd gepleegd.

“Een tweede categorie van misdrijven die slechts kunnen aanleiding geven tot de verdeling van de bewijslast wanneer de veroordeelden ze hebben gepleegd in het raam van een criminele organisatie. Het betreft hier feiten zoals zware diefstallen, wapenhandel, geneesmiddelenhandel, die hun bijzonder maatschappijverstrend of profijtgericht karakter voornamelijk ontleen aan het feit dat zij in het kader van een criminele organisatie werden gepleegd, of waaromtrent het bestaan van zulke organisatie gemakkelijker is aan te tonen.” (*Parl. St.*, Kamer, nr. 50-1601/006, blz. 6).

Een dergelijke beperking staat echter niet in de richtlijn. Die moet dus worden geschrapt.

Daartoe zijn de betrokken misdrijven geschrapt in § 1, b), van artikel 43*quater* van het Strafwetboek en opgenomen in § 1, a), van hetzelfde artikel.

Het betreft:

— de namaak van de euro (artikelen 162, 163, 173, 180 en 186 van het Strafwetboek);

— de ontucht of de prostitutie van minderjarigen (artikelen 379 en 380 van het Strafwetboek);

— mensenhandel en mensensmokkel;

— kinderpornografie (artikel 383*bis*, § 1, van het Strafwetboek);

— heling en witwassen (artikel 505 van het Strafwetboek, met uitzondering van de zaken gedekt zijn door artikel 42, enige lid, 1°, van hetzelfde wetboek);

— de verduistering van bepaalde stoffen voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen (artikel 2*quater*, 4°, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen).

Er werd een kleine aanpassing aangebracht in de punten f) en k) om de gewone vormen van mensenhandel en migrantensmokkel te beogen, in dit geval de artikelen 433*quinquies* van het Strafwetboek en 77*bis*

organisation criminelle. Il faut donc démontrer non seulement la commission de l’une de ces infractions mais également le fait qu’elle ait été commise par une organisation criminelle.

“Une deuxième catégorie comprenant les infractions qui peuvent uniquement donner lieu à la répartition de la charge de la preuve lorsque les condamnés les ont commises dans le cadre d’une organisation criminelle. Il s’agit de faits comme les vols graves, le trafic d’armes et le trafic de médicaments dont le caractère perturbateur sur le plan social ou le caractère lucratif provient principalement du fait qu’ils ont été commis dans le cadre d’une organisation criminelle ou pour lesquels l’existence d’une telle organisation peut plus facilement être démontrée.” (*Doc. Parl.*, Chambre, n° 50-1601/006, p. 6).

Or, la directive ne contient pas une telle restriction. Il y a donc lieu de la supprimer.

Pour ce faire, les infractions concernées ont été supprimées du § 1er, b) de l’article 43*quater* du Code pénal pour être reprises au § 1er, a), du même article.

Il s’agit:

— de la contrefaçon de l’euro (articles 162, 163, 173, 180 et 186 du Code pénal);

— de la débauche et de la prostitution de mineurs (articles 379 ou 380 du Code pénal);

— de la traite des êtres humains et du trafic de migrants;

— de la pédopornographie (383*bis*, § 1er, du Code pénal);

— du recel et du blanchiment (article 505 du Code pénal, à l’exception des choses couvertes par l’article 42, 1°, du même Code);

— du détournement des certaines substances pour la fabrication illicite de stupéfiants et de substances psychotropes (article 2*quater*, 4°, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes).

Une petite adaptation a été apportée aux points f) et k) pour viser les formes simples de traite des êtres humains et de trafic de migrants, en l’occurrence les articles 433*quinquies* du Code pénal et 77*bis* de la

van de vreemdelingenwet van december 1980. Thans worden in artikel 43*quater* enkel de zwaardere vormen beoogd.

In aansluiting op de wet van 29 april 2013 op grond waarvan mensenhandel werd uitgebreid tot seksuele slavernij en met het oog op coherentie tussen de aangelegenheden inzake mensenhandel, uitbuiting van de prostitutie en seksueel misbruik, werd de uitbreiding tot de gewone vormen van mensenhandel immers al gerealiseerd in andere bepalingen van het strafrecht en de strafvordering. Het betreft inzonderheid artikel 433*novies*, § 1, van het Strafwetboek dat voorziet in de ontzetting van burgerlijke rechten (wet van 31 mei 2016 tot verdere uitvoering van de Europese verplichtingen op het vlak van seksuele uitbuiting van kinderen, kinderpornografie, mensenhandel en hulpverlening bij illegale binnenkomst, illegale doortocht en illegaal verblijf), artikel 10*ter* van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering met betrekking tot de extraterritoriale bevoegdheid (voornoemde wet van 31 mei 2016) of artikel 90*ter* van het Wetboek van Strafvordering (wet van 25 december 2016 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en het Strafwetboek, met het oog op de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en bepaalde onderzoeksmethoden met betrekking tot internet en elektronische en telecomunicaties en tot oprichting van een gegevensbank stemafdrukken).

De gewone vorm van migrantensmokkel wordt ook beoogd met het oog op het bewaren van de parallelle tussen de misdrijven mensenhandel en mensensmokkel, die is ingevoerd in 2005 en behouden blijft door de wetten van 31 mei 2016 en 25 december 2016.

Artikel 43*quater*, §§ 2 en 3 van het Strafwetboek

In eerste instantie wordt gewezen op de huidige regels vermeld in voornoemd artikel van het Strafwetboek en worden die vergeleken met de richtlijn, waarvan artikel 5 gewijd is aan de ruimere verbeurdverklaring.

In tweede instantie worden de bepalingen van het ontwerp uiteengezet, waarbij enerzijds § 2 wordt gewijzigd en anderzijds § 3, derde lid, van voornoemd artikel van het Strafwetboek wordt opgeheven. Die wijziging en opheffing zijn noodzakelijk met het oog op de overeenstemming met de richtlijn, waarvan artikel 5 gewijd is aan de ruimere verbeurdverklaring.

Artikel 5 van de richtlijn luidt als volgt:

“1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om de volledige of gedeeltelijke confiscatie mogelijk te maken van voorwerpen die toebehoren aan een persoon die

loi de décembre 1980 sur les étrangers. Actuellement, l'article 43*quater* ne vise que les formes aggravées.

En effet, dans la foulée de la loi du 29 avril 2013 qui a étendu la TEH à l'esclavage sexuel, et dans un souci de cohérence entre les matières de traite, d'exploitation de la prostitution et d'abus sexuels, l'extension aux formes simples de traite a déjà été réalisée dans d'autres dispositions de droit pénal et de procédure pénale. Il s'agit notamment de l'article 433*novies*, § 1er, du Code pénal qui prévoit l'interdiction de droits civils (loi du 31 mai 2016 complétant la mise en œuvre des obligations européennes en matière d'exploitation sexuelle des enfants, de pédopornographie, de traite des êtres humains et d'aide à l'entrée, au transit et au séjour irréguliers), de l'article 10*ter* du Titre préliminaire au Code de Procédure pénale relatif à la compétence extraterritoriale (loi 31 mai 2016 précitée), ou de l'article 90*ter* du Code d'Instruction criminelle (loi 25 décembre 2016 portant des modifications diverses au Code d'instruction criminelle et au Code pénal, en vue d'améliorer les méthodes particulières de recherche et certaines mesures d'enquête concernant Internet, les communications électroniques et les télécommunications et créant une banque de données des empreintes vocales).

La forme simple de trafic de migrants est également visée pour conserver le parallélisme entre les infractions de traite et de trafic introduit en 2005 et maintenu par les lois du 31 mai 2016 et du 25 décembre 2016.

Les §§ 2 et 3 de l'article 43*quater* du Code pénal

Dans un premier temps, on rappelle les règles actuelles énoncées à l'article précité du Code pénal et on les compare avec la directive dont l'article 5 est consacré à la confiscation élargie.

Dans un deuxième temps, on expose les dispositions en projet, qui d'une part modifient le § 2 et qui d'autre part abroge le § 3, alinéa 3, de l'article précité du Code pénal. Cette modification et cette abrogation sont nécessaires pour se conformer à la directive dont l'article 5 est consacré à la confiscation élargie.

L'article 5 de la directive se lit comme suit:

“1. Les États membres adoptent les mesures nécessaires pour permettre la confiscation de tout ou partie des biens appartenant à une personne reconnue

is veroordeeld wegens een strafbaar feit dat al dan niet rechtstreeks economisch voordeel kan opleveren, indien een rechter, gezien de omstandigheden, met name bepaalde feiten en het beschikbare bewijsmateriaal, bijvoorbeeld het gegeven dat de waarde van de voorwerpen niet in verhouding staat tot het legale inkomen van de veroordeelde, ervan overtuigd is dat de bedoelde voorwerpen uit criminele gedragingen zijn verkregen.

2. In het kader van lid 1 van dit artikel omvat het begrip “strafbaar feit” minstens het volgende:

[...].

De huidige regels bepaald in §§ 2 en 3 van artikel 43*quater* van het Strafwetboek en de vergelijking ervan met artikel 5 van de richtlijn gewijd aan de ruimere confiscatie

1. Artikel 43*quater* van het Strafwetboek, ingevoegd bij de wet van 19 december 2002 tot uitbreiding van de mogelijkheden tot inbeslagneming en verbeurdverklaring in strafzaken (BS 14 februari 2003 – *Parl. St.*, Kamer, nr. 50-1601 en Senaat, nr. 2-1197) heeft betrekking op een extensieve vorm van facultatieve bijzondere verbeurdverklaring wanneer de veroordeling is uitgesproken wegens in § 1 van voornoemd artikel van het Strafwetboek limitatief opgesomde misdrijven.

Het facultatieve karakter van de verbeurdverklaring levert geen problemen op aangezien in de richtlijn niets staat over het verplichte of facultatieve karakter van de confiscatie.

2. Voornoemd artikel van het Strafwetboek maakt de aanvullende verbeurdverklaring mogelijk, onmiddellijk of per equivalent, in geval van veroordeling wegens een misdrijf opgesomd in § 1 van dat artikel, wanneer de veroordeelde over een relevante periode verdere vermogensvoordelen heeft ontvangen terwijl er ernstige en concrete aanwijzingen zijn dat deze voordelen voortvloeien uit het misdrijf waarvoor hij werd veroordeeld, of uit identieke feiten, en de veroordeelde het tegendeel niet geloofwaardig maakt. (Cass., 15 oktober 2014).

3. Verdeling van de bewijslast

De wet van 19 december 2002 tot uitbreiding van de mogelijkheden tot inbeslagneming en verbeurdverklaring in strafzaken (BS 14 februari 2003 – *Parl. St.*, Kamer, nr. 50-1601 en Senaat, nr. 2-1197), waarbij het artikel 43*quater* werd ingevoegd in het Strafwetboek, was innoverend omdat daarbij werd voorzien in een mechanisme van verdeling van de bewijslast.

coupable d’une infraction pénale susceptible de donner lieu, directement ou indirectement, à un avantage économique, lorsqu’une juridiction, sur la base des circonstances de l’affaire, y compris les éléments factuels concrets et les éléments de preuve disponibles, tels que le fait que la valeur des biens est disproportionnée par rapport aux revenus légaux de la personne condamnée, est convaincue que les biens en question proviennent d’activités criminelles.

2. Aux fins du paragraphe 1er du présent article, la notion d’“infraction pénale” inclut au moins les infractions suivantes:

[...].

Les règles actuelles prévues par les §§ 2 et 3, de l’article 43*quater* du Code pénal et leur comparaison avec l’article 5 de la directive consacré à la confiscation élargie

1. L’article 43*quater* du Code pénal, inséré par la loi du 19 décembre 2002 portant extension des possibilités de saisie et de confiscation en matière pénale (MB 14 février 2003 – *Doc. Parl.*, Chambre, n° 50-1601 et Sénat, n° 2-1197), concerne une forme extensive de confiscation spéciale facultative lorsque la condamnation a été prononcée du chef d’infractions limitativement énumérées au § 1er de l’article précité du Code pénal.

Le caractère facultatif de la confiscation ne soulève pas de difficulté dans la mesure où la directive est muette sur le caractère obligatoire ou facultatif de la confiscation.

2. L’article précité du Code pénal permet la confiscation complémentaire, directe ou par équivalent, en cas de condamnation pour une infraction énumérée au § 1er dudit article, si le condamné a acquis pendant une période pertinente des avantages patrimoniaux supplémentaires alors qu’il existe des indices sérieux et concrets que ceux-ci découlent de l’infraction pour laquelle il a été condamné ou de faits identiques et que le condamné n’a pas pu rendre plausible le contraire (Cass., 15 octobre 2014).

3. La répartition de la charge de la preuve

La loi du 19 décembre 2002 portant extension des possibilités de saisie et de confiscation en matière pénale (MB 14 février 2003 – *Doc. Parl.*, Chambre, n° 50-1601 et Sénat, n° 2-1197), qui a inséré l’article 43*quater* dans le Code pénal, a innové en établissant un mécanisme de répartition de la charge de la preuve.

“Wanneer nu iemand voor zulke feiten werd veroordeeld en het openbaar ministerie kan aantonen dat de veroordeelde over een periode van maximum vijf jaar inkomsten heeft genoten, uitgaven heeft gedaan of goederen in bezit heeft gehad die blijkbaar niet kunnen voortkomen uit legale bronnen en die gerelateerd kunnen worden aan het type misdrijf waarvoor de betrokkene werd veroordeeld, dan is het aan de verdachte om geloofwaardig te maken dat hij het verschil tussen zijn werkelijke activa en zijn legaal verantwoorde activa niet heeft behaald uit zulke misdrijven. De rechter beslist dan of en in welke mate dit verschil voor verbeurdverklaring in aanmerking komt.” (*Parl. St.*, Kamer, nr. 50-1601/006, blz. 6).

De vervolgende partij en de beklaagde delen dus de bewijslast:

— “Het Openbaar Ministerie zal daadwerkelijk moeten aantonen, niet enkel dat de betrokkene over een in de wet gedefinieerde periode vermogensvoordelen heeft ontvangen die zijn ogenschijnlijk wettelijk verworven activa ruim te boven gaan, maar ook middels ernstige en concrete aanwijzingen aannemelijk maken dat deze voordelen voortspruiten, hetzij uit het misdrijf waarvoor hij werd veroordeeld, hetzij uit identieke feiten zoals in de wet omschreven.” (*Parl. St.*, Kamer, nr. 50-1601/001, blz. 21);

— “Wanneer nu iemand voor zulke feiten werd veroordeeld en het openbaar ministerie kan aantonen dat de veroordeelde over een periode van maximum vijf jaar inkomsten heeft genoten, uitgaven heeft gedaan of goederen in bezit heeft gehad die blijkbaar niet kunnen voortkomen uit legale bronnen en die gerelateerd kunnen worden aan het type misdrijf waarvoor de betrokkene werd veroordeeld, dan is het aan de verdachte om geloofwaardig te maken dat hij het verschil tussen zijn werkelijke activa en zijn legaal verantwoorde activa niet heeft behaald uit zulke misdrijven. De rechter beslist dan of en in welke mate dit verschil voor verbeurdverklaring in aanmerking komt.” (*Parl. St.*, Senaat, nr. 2-1197/3, blz. 4).

De wetgever van 2002 heeft bovendien voorzien in elementen van evenredigheid. De misdrijven die tot een veroordeling hebben geleid of de soortgelijke misdrijven die aanleiding kunnen geven tot de verbeurdverklaring van de verdere vermogensvoordelen, zijn limitatief opgesomd. De laatstgenoemde misdrijven moeten bovendien binnen een beperkte relevante periode zijn gepleegd. Ten slotte kan de rechtbank wanneer ze de bijzondere verbeurdverklaring in de zin van het huidige artikel oplegt, beslissen om geen rekening te houden met een door haar te bepalen deel van de relevante periode of met de door haar te bepalen inkomsten,

“Lorsqu’une personne a été condamnée pour de tels faits et que le ministère public peut démontrer que le condamné a, sur une période de cinq ans maximum, bénéficié de revenus, fait des dépenses ou été en possession de biens qui ne peuvent apparemment pas provenir de sources légales et qui peuvent être associés au type d’infraction pour lequel l’intéressé a été condamné, il appartient alors à l’inculpé de rendre crédible qu’il n’a pas tiré la différence entre ses actifs réels et ses actifs licites de pareilles infractions. Le juge décide alors si et dans quelle mesure cette différence entre en ligne de compte pour la confiscation.” (*Doc. Parl.*, Chambre, n° 50-1601/006, p. 6).

La partie poursuivante et le prévenu se partagent donc la charge de la preuve:

— “Le ministère public devra effectivement prouver non seulement que l’intéressé a obtenu pendant une période définie par la loi des avantages patrimoniaux qui dépassent de loin son actif acquis apparemment de manière légale mais également montrer, à l’aide d’indications sérieuses et concrètes, qu’il est plausible que ces avantages proviennent soit du délit pour lequel l’intéressé a été condamné, soit de faits identiques tels que définis par la loi.” (*Doc. Parl.*, Chambre, n° 50-1601/001, p. 21);

— “Lorsqu’une personne a été condamnée pour de tels faits et que le ministère public peut démontrer que le condamné a, sur une période maximale de cinq ans, bénéficié de revenus, fait des dépenses ou été en possession de biens qui ne peuvent apparemment pas provenir de sources légales et qui peuvent être associés au type d’infraction pour lequel l’intéressé a été condamné, il appartient alors à l’inculpé de rendre crédible qu’il n’a pas tiré la différence entre ses actifs réels et ses actifs licites de pareilles infractions. Le juge décide alors si et dans quelle mesure cette différence entre en ligne de compte pour la confiscation.” (*Doc. Parl.*, Sénat, n° 2-1197/3, p. 4).

Le législateur de 2002 a en outre prévu des éléments de proportionnalité. Les infractions ayant entraîné une condamnation ou les infractions similaires pouvant donner à la confiscation des avantages patrimoniaux supplémentaires sont limitativement énumérées. Ces dernières doivent en outre avoir été commises durant une période pertinente limitée. Enfin, lorsque le tribunal ordonne la confiscation spéciale au sens du présent article, il peut décider de ne pas tenir compte d’une partie de la période pertinente ou de revenus, de biens et de valeurs qu’il détermine s’il estime une telle mesure opportune en vue de ne pas soumettre le condamné à

goederen en waarden, indien ze zulks gepast acht om de veroordeelde niet te onderwerpen aan een onredelijk zware bestraffing (artikel 43^{quater}, § 3, laatste lid).

Wat die matiging betreft, omvat de richtlijn geen vergelijkbare bepaling. Niettemin is in de considerans (18) ervan het volgende bepaald: “Bij de uitvoering van deze richtlijn kunnen de lidstaten bepalen dat in uitzonderlijke omstandigheden geen confiscatie mag worden bevolen voor zover die de betrokkene volgens het nationale recht onnodig nadeel zou berokkenen; hierbij dienen telkens de omstandigheden van het specifieke geval doorslaggevend te zijn. lidstaten dienen zeer beperkt van deze mogelijkheid gebruik te maken, en alleen in gevallen waarin de confiscatie de betrokken persoon in een positie zou brengen waarin het voor hem zeer moeilijk zou zijn te overleven.”. In die omstandigheden heeft de regering beslist om die matiging te behouden.

Ter afsluiting kan worden vastgesteld dat het mechanisme van verdeling van de bewijslast niet ter discussie staat in de richtlijn. Zo staat in considerans (22) van de richtlijn het volgende: “Bij deze richtlijn worden minimumvoorschriften vastgesteld. Zij verhindert de lidstaten niet in hun nationale recht meer uitgebreide bevoegdheden vast te leggen, onder andere wat betreft hun regels inzake bewijslast.”.

4. Relevante periode

Krachtens artikel 43^{quater}, § 3, eerste lid, wordt als relevante periode aanzien de periode van vijf jaar voorafgaand aan de in verdenkingstelling van de persoon tot de datum van de uitspraak.

De *ratio legis* ervan is uiteengezet als volgt:

“[doch] dit nadeel weegt niet op tegen het voordeel dat de verdachte vanaf een bepaalde datum precies weet dat hem bepaalde feiten ten laste gelegd worden die sancties kunnen meebrengen zoals de verdeling van de bewijslast, en derhalve in kennis is van de noodzaak tot het bijhouden van documenten ter staving van de oorsprong van zijn vermogen. De periode van vijf jaar is verder niet overdreven lang en stemt overeen met de aanvankelijke verjaringstermijn van wanbedrijven.” (*Parl. St.*, Kamer, nr. 50-1601/001, blz. 43).

Krachten considerans (21), in fine, van de richtlijn “[kunnen de] lidstaten als regel ook stellen dat binnen een bepaalde termijn verkregen voorwerpen geacht kunnen worden uit crimineel gedrag voort te komen”.

une peine déraisonnablement lourde (article 43^{quater}, § 3, dernier alinéa).

À propos de ce tempérament, la directive ne contient pas de disposition semblable. Toutefois, son considérant (18) dispose: “Lors de la mise en œuvre de la présente directive, les États membres peuvent prévoir que, dans des circonstances exceptionnelles, la confiscation ne devrait pas être ordonnée dans la mesure où, conformément à leur droit national, une telle mesure constituerait une contrainte excessive pour la personne concernée, sur la base des circonstances de chaque cas particulier qui devraient être déterminantes. Les États membres devraient faire un usage très restreint de cette possibilité et ne devraient être autorisés à prévoir qu’une confiscation ne peut être ordonnée que dans les cas où cette confiscation placerait la personne concernée dans une situation dans laquelle il lui serait très difficile de survivre.”. Dans ces conditions, le gouvernement a décidé de maintenir ce tempérament.

Enfin, on peut constater que le mécanisme de répartition de la charge de la preuve n’est pas remis en cause par la directive. Ainsi le considérant (22) de la directive indique que “La présente directive établit des règles minimales. Elle n’empêche pas les États membres de prévoir des pouvoirs plus étendus dans leur droit national, y compris, par exemple, en ce qui concerne les règles de preuve.”.

4. La période pertinente

Selon l’article 43^{quater}, § 3, alinéa 1er, est considérée comme pertinente la période commençant cinq ans avant l’inculpation, qui implique l’ouverture d’une instruction, et courant jusqu’à la date du prononcé.

Sa *ratio legis* a été présentée comme suit:

“Toutefois, cet inconvénient ne contrebalance pas l’avantage résidant dans le fait que l’inculpé sait précisément qu’à partir d’une date déterminée certains faits lui sont imputés, faits qui peuvent entraîner des sanctions telles que la répartition de la charge de la preuve, et que par conséquent il est conscient de la nécessité de conserver les documents établissant l’origine de son patrimoine. De plus, la période de cinq ans n’est pas exagérément longue et correspond à la prescription initiale prévue pour les délits.” (*Doc. Parl.*, Chambre, n° 50-1601/001, p. 43).

Selon le considérant (21), in fine, de la directive, “Les États membres pourraient aussi prévoir que l’on exige que, pendant un certain laps de temps, les biens soient considérés comme provenant d’activités criminelles.”.

In die omstandigheden heeft de regering beslist om de relevante periode zoals opgenomen in voornoemd artikel van het Strafwetboek, te behouden.

Temeer omdat dat een element van evenredigheid vormt ten opzichte van de verdeling van de bewijslast.

5. Verdere vermogensvoordelen

De verbeurdverklaring kan worden toegepast op de verdere vermogensvoordelen, maar kan ook worden uitgebreid naar de goederen en waarden die in de plaats van die vermogensvoordelen zijn gesteld en de inkomsten uit de belegde voordelen (artikel 43*quater*, § 1, van het Strafwetboek).

Die categorieën dekken de definitie van de “opbrengst” van een strafbaar feit die in artikel 2.1) van de richtlijn wordt gegeven, te weten “elk economisch voordeel dat al dan niet rechtstreeks uit een strafbaar feit is verkregen; dit kunnen voorwerpen van enigerlei aard zijn, met inbegrip van enige wederbelegging of omzetting van rechtstreekse opbrengsten en andere in geld waardeerbare voordelen”.

Het is overigens geen vereiste dat de geconfisqueerde goederen eigendom zijn van de beklaagde; het volstaat dat hij ervan in het bezit is (artikel 43*quater*, § 1, van het Strafwetboek).

In de richtlijn wordt de ruimere verbeurdverklaring beperkt tot de goederen die eigendom zijn van de veroordeelde. Niettemin worden bij deze richtlijn “de minimumvoorschriften vastgesteld” en “laat [deze richtlijn] de procedures die de lidstaten kunnen toepassen voor de confiscatie van de bedoelde voorwerpen onverlet (artikel 1 van de richtlijn). De nationale wetgeving van een lidstaat mag dus strenger zijn dan de vereisten van de richtlijn.

6. Ernstige en concrete aanwijzingen

De ernstige en concrete aanwijzingen kunnen worden geput uit alle geloofwaardige elementen die op regelmatige wijze aan de rechtbank worden overlegd, en die wijzen op een onevenwicht van enig belang tussen enerzijds de tijdelijke of blijvende aangroei van het vermogen en de bestedingen van de veroordeelde in de relevante periode die door het openbaar ministerie wordt aangetoond, en anderzijds de tijdelijke of blijvende aangroei van het vermogen en de aanbestedingen van de veroordeelde in deze periode, waarvan hij kan geloofwaardig maken dat ze niet voortspuiten uit de feiten waarvoor hij werd veroordeeld of uit identieke feiten.

Dans ces conditions, le gouvernement a décidé de maintenir la période pertinente telle qu'elle figure dans l'article précité du Code pénal.

D'autant qu'elle constitue un élément de proportionnalité par rapport au partage de la charge de la preuve.

5. Les avantages patrimoniaux supplémentaires

La confiscation peut s'appliquer aux avantages patrimoniaux supplémentaires mais aussi s'étendre aux biens et valeurs qui ont été substitués à ces avantages patrimoniaux et aux revenus provenant des avantages investis (article 43*quater*, § 1er, du Code pénal).

Ces catégories couvrent la définition des “produits” d'une infraction donnée à l'article 2. 1) de la directive, à savoir, “tout avantage économique tiré, directement ou indirectement, d'infractions pénales; il peut consister en tout type de bien et comprend tout réinvestissement ou toute transformation ultérieurs des produits directs et tout autre gain de valeur”.

Par ailleurs, il n'est pas requis que les biens confisqués soient la propriété du prévenu; il suffit qu'il soit en sa possession (article 43*quater*, § 1er, du Code pénal).

Dans la directive, la confiscation élargie est limitée aux biens appartenant au condamné. Toutefois, celle-ci “établit des règles minimales” et “est sans préjudice des procédures auxquelles peuvent recourir les États membres pour confisquer les biens” (article 1er de la directive). La législation nationale d'un État membre peut donc être plus sévère que les exigences de la directive.

6. Les indices sérieux et concrets

Les indices sérieux et concrets peuvent être puisés dans tous les éléments dignes de foi qui ont été soumis au tribunal de manière régulière et qui montrent un déséquilibre de quelque intérêt entre, d'une part, l'accroissement temporaire ou constant du patrimoine et des dépenses du condamné au cours de la période pertinente, dont le ministère public apporte la preuve, et, d'autre part, l'accroissement temporaire ou constant du patrimoine et les dépenses du condamné au cours de cette période pour lesquels il peut rendre plausible qu'ils ne découlent pas des faits pour lesquels il a été condamné ou de faits identiques.

“Die identieke feiten zijn feiten die onder hetzelfde type van strafbaarstelling vallen als die waarvoor belanghebbende reeds werd veroordeeld, of feiten die tot de sfeer van de reeds vermelde feiten behoren (bijvoorbeeld “drugsgelateerde misdrijven”. Om alle misverstanden uit de weg te ruimen heeft het ontwerp die sfeer ook uitdrukkelijk vastgelegd: het kan alleen gaan om feiten die tot de hierboven vermelde eerste categorie behoren en ze moeten onder hetzelfde nummer vallen als de beschuldiging waarvoor belanghebbende reeds werd veroordeeld.” (*Parl. St.*, Senaat, nr. 2-1197/3, blz. 4).

Hoewel het anders geformuleerd staat in de richtlijn (“[...] gezien de omstandigheden, met name bepaalde feiten en het beschikbare bewijsmateriaal, bijvoorbeeld het gegeven dat de waarde van de voorwerpen niet in verhouding staat tot het legale inkomen van de veroordeelde [...]”, voldoet het in het Belgische recht omschreven mechanisme aan de vereisten van de richtlijn.

7. Vermogensvoordelen voortspruitende uit het misdrijf waarvoor de dader, de mededader of medeplachtige werd veroordeeld of uit identieke feiten

Behalve wegens de verdeling van de bewijslast was de wet van 19 december 2002 tot uitbreiding van de mogelijkheden tot inbeslagneming en verbeurdverklaring in strafzaken (BS 14 februari 2003 – *Parl. St.*, Kamer, nr. 50-1601 en Senaat, nr. 2-1197), waarbij het artikel 43^{quater} werd ingevoegd in het Strafwetboek, ook innovierend omdat daarbij de de schuldigverklaring werd losgekoppeld van de verbeurdverklaring. Het is immers mogelijk om de verbeurdverklaring op te leggen van de winsten die voortkomen of vermoedelijk voortkomen uit misdrijven die identiek zijn aan het misdrijf dat tot de veroordeling heeft geleid en waaraan de dader niet schuldig werd bevonden. Zo heeft de wetgever van 2002 de verbeurdverklaring van de vastgestelde bijdragen tot het vermogen van de veroordeelde waarvan de herkomst niet kan worden verklaard tenzij door de criminele activiteit waarvoor de betrokkene is veroordeeld of identieke feiten en waarvan hij het tegendeel niet geloofwaardig heeft kunnen maken.

In dat verband is in artikel 5 van de richtlijn het volgende bepaald: “De lidstaten nemen de nodige maatregelen om de volledige of gedeeltelijke confiscatie mogelijk te maken [...] indien een rechter, gezien de omstandigheden, met name bepaalde feiten en het beschikbare bewijsmateriaal, bijvoorbeeld het gegeven dat de waarde van de voorwerpen niet in verhouding staat tot het legale inkomen van de veroordeelde, ervan overtuigd is dat de bedoelde voorwerpen uit criminele gedragingen zijn verkregen.”

“En ce qui concerne ces faits identiques, ceux-ci sont des faits qui appartiennent aux mêmes types d’incrimination que ceux pour lesquels l’intéressé s’est vu condamner, ou des faits qui appartiennent à la même sphère que ceux précités (par exemple “infractions liées à la drogue”). Afin de ne pas laisser planer des malentendus, le projet a également expressément défini cette sphère: il ne peut s’agir que de faits tels qu’énumérés dans la première catégorie ci-dessus et ils doivent être repris sous le même numéro qui comprend également l’incrimination pour laquelle une condamnation a eu lieu.” (*Doc. Parl.*, Sénat, n° 2-1197/3, p. 4).

Bien que formulés différemment dans la directive, (“[...] sur la base des circonstances de l’affaire, y compris les éléments factuels concrets et les éléments de preuve disponibles, tels que le fait que la valeur des biens est disproportionnée par rapport aux revenus légaux de la personne condamnée [...]”), le mécanisme décrit en droit belge satisfait aux exigences de la directive.

7. Les avantages patrimoniaux supplémentaires découlant de l’infraction pour laquelle l’auteur, le coauteur ou le complice a été condamné ou de faits identiques

Outre le partage de la charge de la preuve, la loi du 19 décembre 2002 portant extension des possibilités de saisie et de confiscation en matière pénale (MB 14 février 2003 – *Doc. Parl.*, Chambre, n° 50-1601 et Sénat, n° 2-1197), qui a inséré l’article 43^{quater} dans le Code pénal, a également innové en rompant le lien entre la déclaration de culpabilité et la peine de confiscation. Il est en effet possible de prononcer la confiscation des profits qui proviennent ou sont supposés provenir d’infractions qui sont identiques à celle qui a entraîné la condamnation et du chef desquelles leur auteur n’a pas été reconnu coupable. Ainsi, le législateur de 2002 a voulu permettre la confiscation des apports constatés dans le patrimoine du condamné, dont la provenance ne pourrait s’expliquer que par l’activité criminelle pour laquelle l’intéressé a été condamné ou de faits identiques et dont il n’a pu rendre le contraire plausible.

À cet égard, l’article 5 de la directive dispose que “Les États membres adoptent les mesures nécessaires pour permettre la confiscation [...] lorsqu’une juridiction, sur la base des circonstances de l’affaire, y compris les éléments factuels concrets et les éléments de preuve disponibles, tels que le fait que la valeur des biens est disproportionnée par rapport aux revenus légaux de la personne condamnée, est convaincue que les biens en question proviennent d’activités criminelles.”

Vanuit die optiek stemt artikel 43^{quater}, § 3, van het Strafwetboek overeen met de richtlijn.

Artikel 5 van de richtlijn is echter ruimer want in plaats van plaats van “identieke feiten” wordt daarin “de volledige of gedeeltelijke confiscatie [...] van voorwerpen die toebehoren aan een persoon die is veroordeeld wegens een strafbaar feit dat al dan niet rechtstreeks economisch voordeel kan opleveren” beoogd. Voornoemd artikel van het Strafwetboek moet dus worden aangepast (cf. punt 2).

Bepalingen van het ontwerp tot wijziging van § 2 en tot opheffing van 3 van artikel 43^{quater} van het Strafwetboek met het oog op de overeenstemming met artikel 5 van de richtlijn gewijd aan de ruimere confiscatie

Zoals hierboven vermeld, moet artikel 43^{quater} van het Strafwetboek worden aangepast.

Enerzijds vervangt het ontwerp in § 2 van hetzelfde artikel de woorden “identieke feiten” door de woorden “misdrijven die, rechtstreeks of onrechtstreeks, aanleiding kunnen geven tot een economisch voordeel” en omschrijft het die in de (aangepaste lijst) van de misdrijven die limitatief worden opgesomd in § 1 van hetzelfde artikel. Die voorwaarde, die is overgenomen van de definitie van “identieke feiten” vermeld in § 3, derde lid, van hetzelfde artikel, moet immers worden behouden omdat het een element van evenredigheid vormt ten opzichte van de verdeling van de bewijslast. Bovendien omvat artikel 5 van de richtlijn ook een lijst waarin het toepassingsgebied van de ruimere confiscatie wordt omschreven.

Anderzijds wordt in het ontwerp § 3, derde lid, van hetzelfde artikel de definitie van “identieke feiten” die daarin staan opgeheven door de in de richtlijn bedoelde strafbare feiten.

Wijziging van artikel 591 van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 21

Het arrest 139/2016 van 10 november 2016 van het Grondwettelijk Hof zegt voor recht dat “Artikel 591, 25°, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij artikel 11 van de wet van 26 maart 2014 “tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties met het oog op de toekenning van bevoegdheid aan de natuurlijke rechter in diverse materies”, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het de bevoegdheid van de vrederechter niet uitbreidt tot de vordering ingesteld

De ce point de vue l'article 43^{quater}, § 3, alinéa 3 du Code pénal est conforme à la directive.

Par contre, au lieu de “faits identiques”, l'article 5 de la directive est plus large puisqu'il vise “la confiscation de tout ou partie des biens appartenant à une personne reconnue coupable d'une infraction pénale susceptible de donner lieu, directement ou indirectement, à un avantage économique.” Il y a donc lieu d'adapter l'article précité du Code pénal (cf. point 2.).

Les dispositions en projet modifiant le § 2 et abrogeant le § 3, alinéa 3, de l'article 43^{quater} du Code pénal pour se conformer à l'article 5 de la directive consacré à la confiscation élargie

Comme indiqué ci-dessus, il y a lieu d'adapter l'article 43^{quater} du Code pénal.

D'une part, le projet remplace, dans le § 2 du même article, les mots de “faits identiques” par les mots “d'infractions susceptibles de donner lieu, directement ou indirectement, à un avantage économique” tout en les circonscrivant à la liste (adaptée) des infractions limitativement énumérées au § 1er du même article. Cette condition, reprise de la définition “des faits identiques” mentionnée au § 3, alinéa 3, du même article, doit en effet être maintenue car elle constitue un élément de proportionnalité par rapport à la répartition de la charge de la preuve. En outre, l'article 5 de la directive contient également une liste décrivant le champ d'application de la confiscation élargie.

D'autre part, le projet abroge le § 3, alinéa 3, du même article, la définition “des faits identiques” qu'il contient par les infractions visées par la directive.

Modification de l'article 591 du Code Judiciaire

Art. 21

L'arrêt 139/2016 du 10 novembre 2016 de la Cour constitutionnelle dit pour droit que “L'article 591, 25°, du Code judiciaire, inséré par l'article 11 de la loi du 26 mars 2014 “modifiant le Code judiciaire et la loi du 2 août 2002 concernant la lutte contre le retard de paiement dans les transactions commerciales en vue d'attribuer dans diverses matières la compétence au juge naturel”, viole les articles 10 et 11 de la Constitution, en ce qu'il n'étend pas la compétence du juge de paix à la demande introduite par le cessionnaire d'une créance détenue par un fournisseur d'électricité ou de gaz et

door de overnemer van een schuldvordering die in handen was van een elektriciteits- of gasleverancier en die betrekking had op de betaling, door een natuurlijke persoon die geen onderneming is als bedoeld in artikel 573, eerste lid, 1°, van het voormelde Wetboek, van een geldsom die verschuldigd is voor de levering van gas of elektriciteit.”

Het Hof bepaalt dat de vrederechter wordt, “als nabijheidsrechter”, beschouwd als “het best geplaatst om een kwalitatieve beslissing te nemen” met betrekking tot het contentieux dat voortvloeit uit de niet-betaling van nutsvoorzieningen die worden geleverd door “nutsbedrijven”, “rekening houdende met de specifieke situatie van de verweerder, die vaak in een zwakkere positie zal staan in verhouding tot de eiser”.

“De overdracht van een schuldvordering wijzigt als zodanig niet de aard van de schuldvordering, noch de financiële situatie van de gecedeerde schuldenaar. De overdracht, door een elektriciteits- of gasleverancier, van de schuldvordering die hij heeft ten aanzien van een persoon die in gebreke blijft hem de prijs van die leveringen te betalen, wijzigt dus niet de situatie van die laatste” (B.5.).

“Bijgevolg is het, (...), niet redelijk verantwoord aan de vrederechter de bevoegdheid toe te wijzen om kennis te nemen van elke vordering ingesteld door een elektriciteits- of gasleverancier tegen een natuurlijke persoon als bedoeld in de in het geding zijnde bepaling, zonder tegelijkertijd die bevoegdheid van de vrederechter uit te breiden tot elke vordering die wordt ingesteld door de overnemer van de schuldvordering van die leverancier” (B.6.).

Artikel 3 stelt voor artikel 591, 25°, van het Gerechtelijke Wetboek te wijzigen in die zin dat het de aard van de schuldvordering is, en niet de hoedanigheid van de schuldeiser, die de bevoegdheid van de vrederechter bepaalt.

Wijziging van artikel 1017 van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 22

Twee wijzigingen worden aangebracht in artikel 1017 van het Gerechtelijk Wetboek.

Huidig artikel 1017, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de overheid of de instelling, belast met het toepassen van de wetten en verordeningen bedoeld in de artikelen 579, 6°, 580, 581 en 582, 1° en 2°, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten

portant sur le paiement par une personne physique, autre qu’une entreprise visée à l’article 573, alinéa 1er, 1°, du Code précité, d’une somme d’argent due en raison de la fourniture de gaz ou d’électricité.”

La Cour estime que “(...) le juge de paix est “en tant que juge de proximité”, considéré comme “le mieux placé pour se prononcer” sur le contentieux né du défaut de paiement de services fournis par les “entreprises d’utilité publique”, “compte tenu de la situation spécifique du défendeur qui se trouvera souvent dans une position de vulnérabilité par rapport au demandeur” (B4.2)

“La cession d’une créance, en tant que telle, n’a pas pour effet de modifier la nature de la créance ni la situation financière du débiteur cédé. La cession, par un fournisseur d’électricité ou de gaz, de la créance qu’il détient à l’égard d’une personne qui reste en défaut de lui payer le prix de ces fournitures ne modifie donc pas la situation de cette dernière” (B.5.).

“Par conséquent, (...) il n’est pas raisonnablement justifié d’attribuer au juge de paix le pouvoir de connaître de toute demande introduite par le fournisseur d’électricité ou de gaz contre une personne physique visée par la disposition en cause, sans étendre, dans le même temps, cette compétence du juge de paix à toute demande introduite par le cessionnaire de la créance de ce fournisseur”.

L’article 3 propose de modifier l’article 591, 25°, du Code judiciaire de manière à ce que ce soit la nature de la créance, et non plus la qualité du créancier, qui détermine la compétence du juge de paix.

Modification de l’article 1017 du Code Judiciaire

Art. 22

Deux modifications sont apportées à l’article 1017 du Code judiciaire.

L’actuel article 1017, alinéa 2, du Code judiciaire dispose que la condamnation aux dépens est toutefois toujours prononcée, sauf en cas de demande téméraire ou vexatoire, à charge de l’autorité ou de l’organisme tenu d’appliquer les lois et règlements prévus aux articles 579, 6°, 580, 581 et 582, 1° et 2°, en ce qui

wordt verwezen (behalve wanneer het geding roekeloos of tergend is).

Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, in zoverre niet erin is voorzien dat, behalve wanneer het geding roekeloos of tergend is, de overheid of de instelling belast met het toepassen van de wetten en de verordeningen betreffende de sociale zekerheid van het statutair personeel van de openbare sector die gelijkwaardig zijn met de in artikel 580, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde wetten en verordeningen betreffende de sociale zekerheid van werknemers, ter zake van vorderingen ingesteld door de sociaal verzekerden, steeds in de kosten wordt verwezen.

De wetgever van 1970 heeft immers de uitzondering in artikel 1017, tweede lid, ingevoegd teneinde een leemte op te vullen en rekening te houden met bepaalde wetten tot toekenning van het voordeel van de kosteloosheid van een procedure, inzonderheid inzake arbeidsongevallen. De wetgever van 2006 heeft bevestigd dat het oorspronkelijke doel bestond in het vereenvoudigen van de toegang tot het gerecht voor de sociaal verzekerde wiens sociale rechten in betwisting zijn.

Enkel de sociaal verzekerde in de zin van artikel 2, eerste lid, 7°, van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde kan aldus een beroep doen op artikel 1017, tweede lid.

De sociaal verzekerde zoals gedefinieerd in dit artikel is de natuurlijke persoon die recht heeft op sociale prestaties, er aanspraak op maakt of er aanspraak op kan maken, of zijn wettelijke vertegenwoordiger en gemachtigde.

Die sociale prestaties waarop de verzekerde recht heeft, zijn omschreven in artikel 2, eerste lid, 1°, van de wet van 11 april 1995.

Volgens het Hof kan uit de lezing van dat artikel worden afgeleid dat de sociale prestaties zowel de werknemers als het personeel van de openbare sector beogen: “Uit het voorgaande volgt dat de regelingen van de openbare sector die een gelijkwaardige functie vervullen als de socialezekerheidsregelingen die gelden voor werknemers (artikel 21 van de wet van 29 juni 1981), dienen te worden beschouwd als behorend tot de sociale zekerheid, en dat de personen die recht hebben op die prestaties van sociale zekerheid dienen te worden beschouwd als “sociaal verzekerden” in de zin van artikel 2, eerste lid, 7°, van de wet van 11 april 1995.”(GH, arrest 18/2010, B.6.3.).

concerne les demandes introduites par ou contre les assurés sociaux.

La Cour constitutionnelle a estimé que l'article 1017, alinéa 2, du Code judiciaire viole les articles 10 et 11 de la Constitution en ce qu'il ne prévoit pas que la condamnation aux dépens est toujours prononcée, sauf en cas de demande téméraire ou vexatoire, à charge de l'autorité ou de l'organisme tenus d'appliquer les lois et règlements relatifs à la sécurité sociale du personnel statutaire de la fonction publique analogues aux lois et règlements relatifs à la sécurité sociale des travailleurs salariés, visés à l'article 580, 2°, du Code judiciaire, en ce qui concerne les demandes introduites par les assurés sociaux.

En effet, le législateur de 1970 a inséré l'exception contenue dans l'article 1017 alinéa 2 afin de combler une lacune et de tenir compte de certaines lois accordant le bénéfice de la gratuité d'une procédure notamment en matière d'accidents du travail. Le législateur de 2006 a confirmé que le but initial était de faciliter l'accès à la justice de l'assuré social dont les droits sociaux sont contestés.

Ainsi seul l'assuré social au sens de l'article 2 alinéa 1er 7° de la loi du 11 avril 1995 visant à instituer “la charte” de l'assuré social peuvent se prévaloir de l'article 1017, alinéa 2.

L'assuré social tel que défini dans cet article est la personne physique qui a droit à des prestations sociales, qui y prétend ou qui peut y prétendre, ses représentants légaux et ses mandataires.

Ces prestations sociales auxquelles l'assuré a droit sont définies à l'article 2 alinéa 1er, 1° de la loi du 11 avril 1995.

Selon la Cour, on peut déduire de la lecture de cet article que les prestations sociales visent tant les travailleurs salariés que les personnes occupées dans le secteur public: “Il résulte de ce qui précède que les régimes du secteur public qui remplissent une fonction analogue à celle des régimes de sécurité sociale applicables aux travailleurs salariés (article 21 de la loi du 29 juin 1981) doivent être considérés comme relevant de la sécurité sociale et que les personnes qui ont droit à ces prestations de sécurité sociale doivent être considérées comme “assurés sociaux” au sens de l'article 2, alinéa 1er, 7°, de la loi du 11 avril 1995” (CC, arrêt 18/2010, B.6.3.).

Het Hof concludeert dat “In zoverre de in het geding zijnde bepaling van toepassing is in geschillen tussen sociaal verzekerden en de overheid of de instelling die belast is met de toepassing van de wetten en de verordeningen betreffende de sociale zekerheid van werknemers bedoeld in artikel 580, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek, maar niet in geschillen tussen sociaal verzekerden en de overheid of de instelling die belast is met de toepassing van de gelijksoortige wetten en verordeningen betreffende de sociale zekerheid van het statutair overheidspersoneel, roept die bepaling een verschil in behandeling in het leven tussen twee categorieën van sociaal verzekerden, dat ten aanzien van het met de in het geding zijnde bepaling nagestreefde doel – meer bepaald het vereenvoudigen van de toegang tot het gerecht voor sociaal verzekerden wier rechten in betwisting zijn –, niet redelijk is verantwoord.” (GH, arrest 18/2010, B.7.).

De voorgestelde tekst wil tegemoetkomen aan het Hof door te voorzien in een gelijksoortige bepaling voor het statutair personeel als thans voor de werknemers. Het huidige tweede lid van artikel 1017 wordt dus vervangen.

De Raad van State geeft in zijn advies aan dat in de memorie van toelichting best wordt gepreciseerd welke in 2° van het ontworpen artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde wetten en verordeningen “gelijkwaardig” zijn met de in 1° van dat artikel bedoelde wetten en verordeningen. Het is evenwel niet mogelijk om dit limitatief af te bakenen gelet op het extensieve toepassingsgebied van de sociale zekerheid dat bovendien een erg evolutief gegeven is. Het criterium is voldoende duidelijk om de bedoelde vorderingen te bepalen.

De tweede wijziging betreft lid 4 van artikel 1017 van het Gerechtelijk Wetboek.

Luidens dit lid, kunnen de kosten worden omgeslagen zoals de rechter het raadzaam oordeelt, hetzij wanneer de partijen onderscheidenlijk omtrent enig geschilpunt in het ongelijk zijn gesteld, hetzij over echtgenoten, bloedverwanten in de opgaande lijn, broeders en zusters of aanverwanten in dezelfde graad.

Het Hof bepaalt dat: “In zoverre diezelfde bepaling (artikel 1017, vierde lid) niet voorziet in de mogelijkheid voor de rechter om de kosten tussen ongehuwd samenwonenden om te slaan, schendt zij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.” (GH., arrest n°181/2009).

Zij motiveert zijn arrest op de volgende wijze: “De in het geding zijnde bepaling werd in het Gerechtelijk Wetboek ingevoegd met het doel de verhouding tussen

La Cour conclut que “En ce qu’elle est applicable aux contestations entre les assurés sociaux et l’autorité ou l’organisme tenus d’appliquer les lois et règlements relatifs à la sécurité sociale, visés à l’article 580, 2° du Code judiciaire, mais non aux contestations entre les assurés sociaux et l’autorité ou l’organisme tenus d’appliquer les lois et règlements analogues relatifs à la sécurité sociale du personnel statutaire de la fonction publique, la disposition en cause crée une différence de traitement entre deux catégories d’assurés sociaux qui n’est pas raisonnablement justifiée, eu égard à l’objectif poursuivi par la disposition en cause, à savoir la simplification de l’accès à la justice pour les assurés sociaux dont les droits sont contestés.” (CC, arrêt 18/2010, B.7.).

Le texte proposé vise à répondre à la Cour en prévoyant pour le personnel statutaire une disposition similaire à ce qui existe actuellement pour les travailleurs salariés. L’actuel alinéa 2 de l’article 1017 est donc remplacé.

Dans son avis, le Conseil d’État indique qu’il vaudrait mieux préciser dans l’exposé des motifs quels lois et règlements visés au 2° de l’article 1017, alinéa 2, en projet, du Code judiciaire sont “analogues” aux lois et règlements visés au 1° de cet article. Il est toutefois impossible de délimiter ceci de façon limitative étant donné le champ d’application extensif de la sécurité sociale qui est, de surcroît, une donnée très évolutive. Le critère est suffisamment clair afin de déterminer les règlements visés.

La deuxième modification concerne l’alinéa 4 de l’article 1017 du Code judiciaire.

En vertu de cet alinéa, les dépens peuvent être compensés dans la mesure appréciée par le juge, soit si les parties succombent respectivement sur quelque chef, soit entre conjoints, ascendants, frères et sœurs ou alliés au même degré.

La Cour estime que: “En ce que cette même disposition (article 1017, alinéa 4) ne prévoit pas la possibilité pour le juge de compenser les dépens entre les cohabitants non mariés, elle viole les articles 10 et 11 de la Constitution.” (CC., arrêt n°181/2009).

Elle motive son arrêt de la manière suivante: “la disposition en cause a été insérée dans le Code judiciaire dans le but de ne pas trop perturber les relations entre

de voormelde bloed- of aanverwanten of gehuwden niet al te zeer te verstoren ten gevolge van een geschil dat tussen hen is ontstaan.”(B.4.).

“De juridische toestand van een samenwonende die is gehuwd, van een samenwonende die een verklaring van wettelijke samenwoning heeft afgelegd en van een samenwonende die noch gehuwd, noch wettelijk samenwonend is, verschilt, zowel wat zijn plichten tegenover de persoon met wie hij samenwoont als wat zijn vermogensrechtelijke toestand betreft.

Die verschillen kunnen, wanneer zij verband houden met het doel van de maatregel, een verschil in behandeling tussen die drie categorieën van samenwonenden verantwoorden.” (B.7.).

Het doel overeenkomstig die bepaling “kan echter niet het in het geding zijnde verschil in behandeling tussen die categorieën van samenwonenden redelijk verantwoorden.

Immers, het streven naar het vermijden van een verstoorde verstandhouding tussen samenwonenden ten gevolge van een onderling geschil, geldt ongeacht de wijze van samenleving.”(B.8.).

De voorgestelde tekst beoogt overeenstemming te bereiken met dit arrest van het Grondwettelijk Hof door te preciseren dat de kosten zowel tussen echtgenoten als tussen wettelijk of feitelijk samenwonenden omgeslagen kunnen worden.

Wijziging van de wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering

Art. 23

Artikel 1022 werd gewijzigd bij de wet van 21 april 2007, waarbij het beginsel van de verhaalbaarheid van de erelonen van een advocaat werd ingevoerd.

De wet van 21 februari 2010 heeft deze wet van 21 april gewijzigd om bepaalde moeilijkheden bij de toepassing ervan weg te werken. Bij die gelegenheid heeft de wetgever ook rekening gehouden met de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, dat enige betaling van een rechtsplegingsvergoeding in hoofde van overheidsorganen die optreden in het algemeen belang uitsloot, doordat het van oordeel was dat zij hun vorderingen moesten kunnen uitoefenen in alle onafhankelijkheid, zonder rekening te houden met het financiële risico verbonden aan het proces. De inwerkingtreding van de wet hangt af van een koninklijk besluit dat nog niet is aangenomen.

les parents ou alliés précités ou les personnes mariées, à la suite d'un litige apparu entre eux.” (B. 4.).

“Les situations juridiques d'un cohabitant marié, d'un cohabitant ayant fait une déclaration de cohabitation légale et d'un cohabitant qui n'est ni marié, ni cohabitant légal sont différentes, tant en ce qui concerne ses obligations vis-à-vis de son cohabitant qu'en ce qui concerne sa situation patrimoniale.

Ces différences peuvent, lorsqu'elles sont en rapport avec le but de la mesure, justifier une différence de traitement entre ces trois catégories de cohabitants.” (B. 7.).

L'objectif visé par la disposition “ne peut toutefois justifier raisonnablement la différence de traitement en cause entre ces catégories de cohabitants.

En effet, le souci d'éviter une relation perturbée entre cohabitants à la suite d'un litige survenu entre eux s'applique quel que soit le mode de cohabitation” (B. 8).

Le texte proposé vise à se conformer à l'arrêt de la Cour constitutionnelle en précisant que les dépens peuvent être compensés tant entre conjoints qu'entre cohabitants légaux ou de fait.

Modification de la loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle

Art. 23

L'article 1022 a été modifié par la loi du 21 avril 2007 qui a introduit le principe de répétabilité des honoraires d'avocat.

La loi du 21 février 2010 a modifié cette loi du 21 avril pour remédier à certaines difficultés rencontrées lors de son application. À cette occasion, le législateur a également pris en compte la jurisprudence de la Cour constitutionnelle qui excluait tout paiement d'une indemnité de procédure dans le chef d'organes publics agissant au nom de l'intérêt général en estimant que ces derniers devaient pouvoir exercer leurs actions en toute indépendance sans devoir se soucier du risque financier du procès. L'entrée en vigueur de la loi dépend d'un arrêté royal non encore adopté.

De wetgever van 2010 heeft aldus een achtste lid ingevoegd in artikel 1022, en aldus bepaald dat “geen enkele vergoeding is verschuldigd ten laste van de Staat: 1° wanneer het openbaar ministerie bij wege van rechtsvordering in burgerlijke procedures tussenkomt overeenkomstig artikel 138*bis*, § 1; 2° wanneer het arbeidsauditoraat een rechtsvordering instelt voor de arbeidsgerechten overeenkomstig artikel 138*bis*, § 2.”. Enkele jaren later heeft de wetgever een derde hypothese toegevoegd bij de wet van 25 april 2014 ter verbetering van verschillende wetten die een aangelegenheid regelen als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet: “3° wanneer een publiekrechtelijke rechtspersoon in het algemeen belang als partij optreedt in een geding.”.

In 2015 hebben drie arresten van het Grondwettelijk Hof (68/2015, 69/2015 en 70/2015) bovenstaande rechtspraak ingrijpend gewijzigd. Een recent arrest (3 maart 2016: 34/2016) heeft die rechtspraak overigens bevestigd en voorts de artikelen 17 en 18 van de wet van 25 april 2014 vernietigd.

Het Grondwettelijk Hof verantwoordt die kentering in rechtspraak door het gegeven dat een wet van 20 januari 2014 het beginsel van de verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van advocaten bij de Raad van State heeft bekrachtigd, en het zijn vroegere rechtspraak dus niet kon handhaven: “Bovendien heeft de wetgever, met die wijziging in de gecoördineerde wetten op de Raad van State, uitdrukkelijk aanvaard dat het nastreven van het algemeen belang door een van de partijen bij de procedure niet uitsluit dat zij kan worden veroordeeld tot de betaling van een rechtsplegingsvergoeding wanneer zij in het ongelijk wordt gesteld.” (Grondwettelijk Hof, 3 maart 2016, nr. 34/2016, B.6.2).

Volgens het Hof vloeit daaruit voort: “dat de wetgever uitdrukkelijk heeft aanvaard dat het opleggen van een forfaitaire rechtsplegingsvergoeding niet als dusdanig van dien aard was dat het de onafhankelijkheid bedreigt van de overheden wanneer zij – in voorkomend geval als partij bij een jurisdictionele procedure – de aan hen toevertrouwde opdracht van algemeen belang moeten verzekeren. Die stellingname van de wetgever vormt een wezenlijke breuk in de ontwikkeling van het stelsel van de rechtsplegingsvergoeding en heeft tot gevolg dat, hoewel zij, zoals het openbaar ministerie of het arbeidsauditoraat in strafzaken, een opdracht van algemeen belang nastreven, de overheden, eisende of verwerende partijen in het kader van een burgerlijk geschil, kunnen worden onderworpen aan het stelsel van de rechtsplegingsvergoeding.” (Grondwettelijk Hof, 3 maart 2016, 34/2016, B.6.3. en B.7.1.).

Het Hof heeft het beginsel van de kosteloosheid van de procedure dus in zijn geheel herbekeken. Het Hof

Le législateur de 2010 a ainsi inséré un huitième alinéa à l'article 1022 en prévoyant que “aucune indemnité n'est due à charge de l'État: 1° lorsque le ministère public intervient par voie d'action dans les procédures civiles conformément à l'article 138 *bis*, § 1er; 2° lorsque l'auditorat du travail intente une action devant les juridictions du travail conformément à l'article 138 *bis*, § 2.”. Quelques années plus tard, le législateur a ajouté une troisième hypothèse par la loi du 25 avril 2014 visant à corriger plusieurs lois réglant une matière visée à l'article 78 de la Constitution: “3° lorsqu'une personne morale de droit public agit dans l'intérêt général, en tant que partie dans une procédure.”.

En 2015, trois arrêts de la Cour constitutionnelle (68/2015, 69/2015 et 70/2015) sont venus radicalement modifier la jurisprudence exposée ci-avant. Un arrêt récent (3 mars 2016: 34/2016) a d'ailleurs confirmé cette jurisprudence et a, en outre, annulé les articles 17 et 18 de la loi du 25 avril 2014.

La Cour constitutionnelle justifie son revirement de jurisprudence par le fait qu'une loi du 20 janvier 2014 a consacré le principe de répétibilité des frais et honoraires d'avocats devant le Conseil d'État et que dès lors, elle ne pouvait maintenir sa jurisprudence antérieure: “le législateur a explicitement accepté que la poursuite de l'intérêt général par une des parties à la procédure n'était pas exclusive de la condamnation de celle-ci à une indemnité de procédure lorsqu'elle succombe dans ses prétentions.” (Cour constitutionnelle, 3 mars 2016, n° 34/2016, B.6.2.).

Il en découle selon la Cour “que le législateur a expressément admis que l'imposition d'une indemnité de procédure forfaitaire n'était pas, en tant que telle, de nature à menacer l'indépendance avec laquelle les autorités publiques doivent assurer – en étant, le cas échéant, partie à une procédure juridictionnelle – la mission d'intérêt général qui leur a été confiée. Cette prise de position du législateur marque une césure essentielle dans l'évolution du régime de l'indemnité de procédure et a pour effet que, bien qu'elles poursuivent, comme le ministère public ou l'auditorat du travail en matière pénale, une mission d'intérêt général, les autorités publiques, parties demanderesse ou défenderesse dans le cadre d'un litige civil, peuvent être soumises au régime de l'indemnité de procédure.” (Cour constitutionnelle, 3 mars 2016, 34/2016, B.6.3. et B.7.1.).

La Cour a donc reconsidéré le principe de l'indemnité de procédure dans son ensemble. Elle conclut

besluit dat de rechtsplegingsvergoeding, voor de burgerlijke rechtscolleges, geldt voor alle partijen “ongeacht of het gaat om privépersonen dan wel om overheden die handelen in het algemeen belang”, en zulks, volgens het Hof, omwille van de rechtszekerheid en de samenhang van de wetgeving en teneinde de doelstellingen van procedurele doeltreffendheid en billijkheid te bereiken die de wetgever nastreefde (inzonderheid de wapengelijkheid tussen de partijen aangezien zij beiden instaan voor het financiële risico van het proces). (Michèle BELMESSIERI, “Revirement spectaculaire de jurisprudence en matière d’indemnité de procédure ou conséquence d’un régime légal incohérent?”, in *A.P.T.*, 2015, boek 4, 595-607).

Concreet heeft het Hof beslist dat het openbaar ministerie dat in het ongelijk wordt gesteld in een vordering die voor een burgerlijk rechtscollege is ingesteld op grond van artikel 138*bis*, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek, moet kunnen worden veroordeeld tot de betaling van een rechtsplegingsvergoeding.

Daarentegen oordeelt het Hof dat het arbeidsauditoraat dat optreedt voor de arbeidsrechtbank op grond van artikel 138*bis*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek, niet kan worden veroordeeld tot de betaling van een rechtsplegingsvergoeding, aangezien het in dat geval een vordering instelt:

— die vergelijkbaar is met de strafvordering die het openbaar ministerie instelt voor de strafgerichten, vermits die tot doel heeft het plegen van een misdrijf vast te stellen en niet louter een herstel van burgerlijke aard te verkrijgen;

— die, in tegenstelling tot een burgerlijke vordering, de strafvordering doet vervallen.

In een arrest van 3 maart 2016 heeft het Hof de logica van zijn recente rechtspraak gevolgd en dus de artikelen 17 en 18 van de wet van 25 april 2014 vernietigd, die voorzagen in de invoering van een zeer ruime uitzondering op de betaling van een rechtsplegingsvergoeding voor alle overheidsorganen die in het algemeen belang optreden.

Het Hof verantwoordde die vernietiging als volgt:

— het gelijktijdig bestaan van de wetgeving die de verhaalbaarheid bij de Raad van State bekrachtigt, en van het achtste lid, 3°, van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 25 april 2014, zal verschillen in behandeling doen ontstaan die moeilijk te verantwoorden lijken. Beide wetgevingen laten immers op onsamenhangende wijze toe dat een administratieve overheid meer of minder wordt blootgesteld aan het

que devant les juridictions civiles, l’indemnité de procédure s’applique à toutes les parties “qu’il s’agisse de personne privées ou d’autorités publiques agissant dans l’intérêt général” et ce, selon la Cour, pour des raisons de sécurité juridique et de cohérence législative ainsi que pour atteindre les objectifs d’efficacité et d’égalité procédurales voulues par le législateur (notamment l’égalité des armes car les parties assument toutes les deux le risque financier du procès). (Michèle BELMESSIERI, “Revirement spectaculaire de jurisprudence en matière d’indemnité de procédure ou conséquence d’un régime légal incohérent?”, in *A.P.T.*, 2015, liv. 4, 595-607).

Concrètement, la Cour a décidé que le ministère public doit pouvoir être condamné à une indemnité de procédure lorsqu’il échoue dans l’action intentée devant une juridiction civile sur la base de l’article 138*bis*, § 1er du Code judiciaire.

En revanche, la Cour estime que l’auditorat du travail agissant devant le tribunal du travail sur la base de l’article 138*bis*, § 2 du Code judiciaire ne peut être condamné au paiement d’une indemnité de procédure car dans cette hypothèse il intente une action:

— qui s’apparente à l’action publique exercée par le ministère public devant les juridictions pénales car il s’agit de constater la commission d’une infraction et pas simplement d’obtenir une réparation de nature civile;

— qui éteint l’action publique à la différence d’une action civile.

Par un arrêt du 3 mars 2016, la Cour a suivi la logique développée dans sa jurisprudence récente et a donc annulé les articles 17 et 18 de la loi du 25 avril 2014 qui introduisaient une exception très large au paiement d’une indemnité de procédure pour tous les organes publics agissant dans l’intérêt général.

Elle a justifié l’annulation de la manière suivante:

— la coexistence de la législation consacrant la répétibilité devant le Conseil d’État et de l’alinéa 8, 3° de l’article 1022 du Code judiciaire inséré par la loi du 25 avril 2014 engendrera des différences de traitement qui paraissent difficilement justifiables. En effet, les deux législations permettent de manière incohérente qu’une autorité administrative soit plus ou moins exposée au risque financier du procès selon que, lorsqu’il dispose

financiële risico van het proces naargelang haar tegenpartij, wanneer die over een dergelijke keuze beschikt, beslist om op te treden voor de burgerlijke rechter dan wel voor de Raad van State. (Arrest 34/2016, B.9.1.) Het objectieve karakter van het contentieux voor de Raad van State laat niet redelijkerwijs toe de overheid die voor dat rechtscollege partij is en de overheid die partij is bij een geschil voor de burgerlijke rechter dermate verschillend te behandelen. Hetzelfde geldt voor het verschil in behandeling tussen de particulier die zich bevindt in een geschil met een overheid, naargelang dat geschil wordt gebracht voor de Raad van State dan wel voor de burgerlijke rechter. (Arrest 34/2016, B.9.1.)

— het Hof heeft in zijn arresten nrs. 68/2015, 69/2015 en 70/2015 geoordeeld dat het criterium van het algemeen belang een risico van rechtsonzekerheid inhoudt, terwijl de wet van 21 april 2007 een dergelijke onzekerheid precies wilde vermijden. (Arrest 34/2016, B.9.2.)

De voorgestelde artikel 5 beoogt de aanpassing van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek overeenkomstig de recente rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.

Dientengevolge wordt artikel 1022, achtste lid gewijzigd teneinde rekening te houden met de kentering in rechtspraak van het Grondwettelijk Hof (schrapping van de uitzondering met betrekking tot het openbaar ministerie wanneer het bij wege van rechtsvordering in burgerlijke procedures tussenkomt overeenkomstig artikel 138*bis*, § 1) en met de uitzondering die het Grondwettelijk Hof heeft behouden met betrekking tot het arbeidsauditoraat dat optreedt voor de arbeidsrechtbank op grond van artikel 138*bis*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Vanuit een zuiver technisch standpunt wordt artikel 2, 3°, van de wet van 21 februari 2010, waarbij inzonderheid een achtste lid, 1° en 2°, wordt ingevoegd in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd. Met het oog op vereenvoudiging wordt voornoemd punt 3° van artikel 2 in zijn geheel vervangen, hoewel de wijziging enkel betrekking heeft op het tweede lid van punt 3°. Het eerste lid van punt 3° wordt behouden zoals het is geformuleerd in de wet van 21 februari 2010.

De minister van Justitie,

Koen GEENS

d'un tel choix, son adversaire décide d'agir devant le juge civil ou devant le Conseil d'État. (Arrêt 34/2016, B.9.1.) Or le caractère objectif du contentieux devant le Conseil d'État ne permet pas raisonnablement de traiter de manière aussi différente l'autorité publique qui est partie devant cette juridiction et l'autorité publique qui est partie dans un litige devant le juge civil. Il en va de même pour la différence de traitement entre le particulier qui se trouve en litige avec une autorité publique, selon que ce litige est porté devant le Conseil d'État ou devant le juge civil. (Arrêt 34/2016, B.9.1.)

— la Cour a jugé par ses arrêts n° 68/2015, 69/2015 et 70/2015 que le critère de l'intérêt général engendrait un risque d'insécurité juridique, alors même que la loi du 21 avril 2007 entendait précisément éviter une telle insécurité. (Arrêt 34/2016, B.9.2.)

L'article 5 proposés vise à adapter l'article 1022 du code judiciaire conformément à la jurisprudence récente de la Cour constitutionnelle.

En conséquence, l'alinéa 8 de l'article 1022 est modifié afin de tenir compte du revirement de jurisprudence de la Cour constitutionnelle (suppression de l'exception concernant le Ministère public lorsqu'il intervient par voie d'action dans les procédures civiles conformément à l'article 138*bis*, § 1er) et de l'exception maintenue par la Cour constitutionnelle en ce qui concerne l'auditorat du travail agissant devant le tribunal du travail sur la base de l'article 138*bis*, § 2 du Code judiciaire.

D'un point de vue purement technique, l'article 2, 3° de la loi du 21 février 2010 qui insère notamment un alinéa 8, 1° et 2° dans l'article 1022 du Code judiciaire est modifié. Pour des raisons de simplification, ce point 3° de l'article 2 est remplacé dans sa totalité bien que la modification ne concerne que le deuxième alinéa du point 3°. Le 1er alinéa du point 3° est conservé tel qu'il est rédigé dans la loi du 21 février 2010.

Le Ministre de la Justice,

Koen GEENS

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet houdende wijzigingen van diverse bepalingen van het strafrecht, de strafvordering en het gerechtelijk recht

HOOFDSTUK 1**Algemene bepaling****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld bij artikel 74 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2**Wijziging van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering****Art. 2**

In artikel 20 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, vervangen bij de wet van 4 mei 1999, worden in het tweede lid de woorden “of door het onderzoeksgerecht is verwezen of rechtstreeks is gedagvaard ten gronde,” ingevoegd tussen de woorden “gesteld is” en de woorden “voor het verlies”.

HOOFDSTUK 3**Wijzigingen van het Wetboek van strafvordering****Art. 3**

Artikel 21*bis* van het Wetboek van Strafvordering, ingevoegd bij de wet van 27 december 2012, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt aangevuld met de paragrafen 2 tot 6, luidende:

“§ 2. De verdachte of degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd, kunnen het openbaar ministerie tijdens het opsporingsonderzoek verzoeken om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen.

Het verzoek moet betrekking hebben op een misdaad of een wanbedrijf, met uitzondering van de wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, behoudens de in artikel 138, 6°*bis* en 6°*ter* bedoelde wanbedrijven.

Op straffe van niet-ontvankelijkheid wordt het verzoekschrift met redenen omkleed en houdt het keuze van woonplaats in België in, indien de verzoeker er zijn woonplaats niet heeft.

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi modifiant diverses dispositions du droit pénal, de la procédure pénale et du droit judiciaire

CHAPITRE 1ER**Disposition générale****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

CHAPITRE 2**Modifications du titre préliminaire du Code de procédure pénale****Art. 2**

Dans l'article 20, alinéa 2, du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, remplacé par la loi du 4 mai 1999, les mots “, a été renvoyée par la juridiction d'instruction ou a été directement citée sur le fond” sont insérés entre les mots “à l'article 61*bis*” et les mots “avant la perte”.

CHAPITRE 3**Modifications du Code d'Instruction criminelle****Art. 3**

L'article 21*bis* du Code d'instruction criminelle, inséré par la loi du 27 décembre 2012, dont le texte actuel formera le paragraphe 1er, est complété par les paragraphes 2 à 6, rédigés comme suit:

“§ 2. Le suspect ou celui qui a fait une déclaration de personne lésée, peuvent au cours de l'information demander au ministère public la consultation du dossier ou l'obtention d'une copie de ce dernier.

La demande doit porter sur un crime ou un délit, à l'exception des délits relevant de la compétence du tribunal de police, sauf les délits visés à l'article 138 6°*bis* et 6°*ter*.

À peine d'irrecevabilité, la requête est motivée et contient l'élection de domicile en Belgique si le requérant n'y a pas son domicile.

Het wordt ten vroegste vier maanden na binnenkomst van het dossier op het parket, toegezonden aan of neergelegd op het secretariaat van het parket en wordt opgenomen in een daartoe bestemd register. Het kan slechts worden toegezonden of neergelegd nadat de politiediensten in het raam van hun algemene opdracht om autonoom misdrijven op te sporen en er de bewijzen van te verzamelen in toepassing van artikelen 26 en 28bis, § 1 en van de daarin vermelde richtlijnen het dossier aan de procureur des Konings hebben overgemaakt. Indien het verzoek betrekking heeft op een dossier waarin de procureur des Konings bij toepassing van artikel 28septies de onderzoeksrechter heeft gevorderd een onderzoekshandeling te stellen waarvoor deze alleen bevoegd is, wordt bovenvermelde termijn herleid tot één maand vanaf de eerste machtiging verleend door de onderzoeksrechter.

De procureur des Konings doet uitspraak uiterlijk één maand na de opname van het verzoekschrift in het register. Deze termijn begint slechts te lopen na afloop van de bovenvermelde termijnen.

De met redenen omklede beslissing wordt per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg ter kennis gebracht van de verzoeker en, in voorkomend geval, van zijn advocaat, binnen acht dagen na de beslissing.

§ 3. De procureur des Konings kan de inzage of het nemen van een afschrift van het dossier of van bepaalde stukken verbieden indien de noodwendigheden van het opsporingsonderzoek dit vereisen, indien inzage een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privéleven zou inhouden, indien de verzoeker van geen rechtmatige beweegredenen tot het raadplegen van het dossier doet blijken, indien het dossier alleen de aangifte of klacht bevat waarvan de verzoeker of zijn advocaat al een kopie heeft gekregen, indien een gerechtelijk onderzoek is ingesteld, of indien de verzoeker naar een vonnisgerecht is verwezen of is gedagvaard.

Hij kan de inzage van het dossier of het nemen van afschrift beperken tot het deel van het dossier waarvoor de verzoeker een belang heeft laten gelden.

§ 4. Indien het verzoek om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen wordt ingewilligd, wordt, onverminderd de toepassing van § 3, eerste en tweede lid, het dossier binnen twintig dagen na de beslissing van de procureur des Konings en ten vroegste na de in § 2, vierde lid, bedoelde termijn, in origineel of in kopie, gedurende ten minste achtenveertig uur, voor inzage ter beschikking gesteld van de verzoeker en zijn advocaat. Het secretariaat van het parket geeft de verzoeker en zijn advocaat kennis per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg, van de datum waarop en de plaats waar het dossier kan worden ingezien.

De verzoeker kan de door de inzage of het nemen van een afschrift verkregen inlichtingen alleen gebruiken in het belang van zijn verdediging, op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt, alsook de rechten van verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon.

Elle est adressée ou déposée au secrétariat du parquet au plus tôt (quatre mois) après l'entrée du dossier au parquet et est insérée dans un registre ouvert à cet effet. Elle ne peut être expédiée ou déposée qu'après que les services de police dans le cadre de leur mission générale visant à rechercher les infractions et à en rassembler les preuves de manière autonome en application des articles 26 et 28bis, § 1er, du Code d'instruction criminelle et des directives qui y sont mentionnées, ont transmis le dossier au procureur du Roi. Si la demande concerne un dossier dans lequel le procureur du Roi a requis du juge d'instruction, en application de l'article 28septies, l'accomplissement d'un acte d'instruction pour lequel seul le juge d'instruction est compétent, le délai susmentionné est ramené à un mois à partir de la première autorisation délivrée par le juge d'instruction.

Le procureur du Roi statue au plus tard un mois après l'insertion de la requête dans le registre. Ce délai ne commence à courir qu'à l'expiration des délais susmentionnés.

La décision motivée est notifiée au requérant et, le cas échéant, à son avocat, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, dans un délai de huit jours à dater de la décision.

§ 3. Le procureur du Roi peut interdire la consultation ou la prise de copie du dossier ou de certaines pièces si les nécessités de l'information le requièrent, si la consultation présente un danger pour les personnes ou porte gravement atteinte à leur vie privée, si le requérant ne justifie pas d'un motif légitime la consultation du dossier, si le dossier ne contient que la déclaration ou la plainte, dont le requérant ou son avocat a déjà reçu une copie, si l'affaire a été mise à l'instruction ou si le requérant a été renvoyé devant une juridiction de jugement ou a été cité.

Il peut limiter la consultation du dossier ou la prise de copie à la partie du dossier à l'égard de laquelle le requérant a fait valoir un intérêt.

§ 4. Si la demande de consultation du dossier ou d'obtention d'une copie de ce dernier est acceptée, sans préjudice de l'application du paragraphe 3, alinéas 1er et 2, le dossier est mis à la disposition du requérant et de son avocat en original ou en copie, pour consultation dans les vingt jours suivant la décision du procureur du Roi et au plus tôt après le délai visé au § 2, alinéa 4, pour une durée minimale de quarante-huit heures. Le secrétariat du parquet notifie au requérant et à son avocat par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, la date et le lieu où le dossier peut être consulté.

Le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus par la consultation ou par la prise d'une copie du dossier que dans l'intérêt de sa défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence et les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne.

§ 5. De verzoeker kan, indien de inzage of het nemen van een afschrift van het dossier of bepaalde stukken ervan werd geweigerd, de zaak bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanbrengen bij een met redenen omkleed verzoekschrift dat wordt neergelegd bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg, binnen een termijn van acht dagen na de kennisgeving van de beslissing aan de verzoeker, en wordt opgenomen in een daartoe bestemd register.

Indien het opsporingsonderzoek wordt gevoerd door de federale procureur, wordt de zaak aangebracht bij de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Brussel.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak zonder debat binnen vijftien dagen na de neerlegging van het verzoekschrift.

De griffier stelt de verzoeker en, in voorkomend geval zijn advocaat per faxpost, bij een gewone brief of langs elektronische weg, uiterlijk achtenveertig uur vooraf in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De procureur-generaal kan zijn schriftelijke vorderingen richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling. De kamer van inbeschuldigingstelling kan, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal horen. Zij kan, in aanwezigheid van de procureur-generaal, de verzoeker of zijn advocaat horen.

§ 6. Indien het openbaar ministerie geen beslissing heeft genomen binnen de in paragraaf 2 vermelde termijnen vermeerderd met vijftien dagen, kan de verzoeker zich wenden tot de kamer van inbeschuldigingstelling. Dit recht vervalt indien het met redenen omklede verzoekschrift niet binnen acht dagen na het verstrijken van die termijn is neergelegd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg. Het verzoekschrift wordt opgenomen in een daartoe bestemd register.

Indien het opsporingsonderzoek wordt gevoerd door de federale procureur, wordt de zaak aangebracht bij de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Brussel.

De procedure verloopt overeenkomstig § 5, derde tot vijfde lid.

§ 7. De verzoeker mag geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing die betrekking heeft op hetzelfde voorwerp.”

Art. 4

In artikel 35ter, § 1, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 19 december 2002 en gewijzigd bij de wet van 11 februari 2014 en 5 januari 2016, worden de woorden “op de zaken die gediend hebben of bestemd waren om het misdrijf te plegen alsook” ingevoegd tussen de woorden “toepassend” en “op”.

§ 5. Si la consultation ou la prise d’une copie du dossier ou de certaines pièces a été refusée, le requérant peut porter l’affaire devant la chambre des mises en accusation avec une requête motivée déposée au greffe du tribunal de première instance, dans un délai de huit jours suivant la notification de la décision au requérant, et insérée dans un registre prévu à cet effet.

Si l’information est menée par le procureur fédéral, l’affaire est portée devant la chambre des mises en accusation de la cour d’appel de Bruxelles.

La chambre des mises en accusation se prononce sans débat dans les quinze jours à compter du dépôt de la requête.

Le greffier communique, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, les lieu, jour et heure de l’audience au requérant et, le cas échéant à son avocat, au plus tard quarante-huit heures au préalable.

Le procureur général peut adresser ses réquisitions écrites à la chambre des mises en accusation. La chambre des mises en accusation peut entendre, séparément et en l’absence des parties, le procureur général en ses observations. Elle peut entendre le requérant ou son avocat en présence du procureur général.

§ 6. Si le ministère public n’a pas pris de décision un mois après l’insertion de la requête dans le registre, dans les délais prévus dans le paragraphe 2, augmenté de quinze jours, le requérant peut s’adresser à la chambre des mises en accusation. Ce droit prend fin si la requête motivée n’est pas déposée dans les huit jours à l’expiration du délai, au greffe du tribunal de première instance. La requête est insérée dans un registre prévu à cet effet.

Si l’information est menée par le procureur fédéral, l’affaire est portée devant la chambre des mises en accusation de la cour d’appel de Bruxelles.

La procédure se déroule conformément au paragraphe 5, alinéas 3 à 5.

§ 7. Le requérant ne peut envoyer ni déposer de requête ayant le même objet avant l’expiration d’un délai de trois mois à compter de la dernière décision portant sur le même objet.”

Art. 4

Dans l’article 35ter, § 1er, second alinéa, du même Code, inséré par la loi du 19 décembre 2002 et remplacé par les lois des 11 février 2014 et 5 janvier 2016, les mots “aux choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre l’infraction ainsi qu’” sont insérés entre les mots “applicable” et “aux”.

Art. 5

In artikel 61ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 12 maart 1998, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in de tweede paragraaf, eerste lid, in de tweede zin, wordt het woord “ingeschreven” vervangen door het woord “opgenomen”;

2° in dezelfde paragraaf, tweede lid, wordt het woord “inschrijving” vervangen door het woord “opname”;

3° in dezelfde paragraaf, derde lid, worden de woorden “per faxpost of bij een aangetekende zending” vervangen door de woorden “per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg”;

4° in de vierde paragraaf, eerste lid, in de tweede zin, worden de woorden “per faxpost of bij een aangetekende zending” vervangen door de woorden “per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg”;

5° in de vijfde paragraaf, eerste lid, in de eerste zin, wordt het woord “ingeschreven” vervangen door het woord “opgenomen”;

6° in dezelfde paragraaf, derde lid, worden de woorden “per faxpost of bij een ter post aangetekende brief” vervangen door de woorden “per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg”;

7° in dezelfde paragraaf, vierde lid, in de tweede zin, worden de woorden “kan afzonderlijk de procureur-generaal, de onderzoeksrechter, de verzoeker of diens advocaat horen” vervangen door de woorden “kan, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal horen”;

8° in dezelfde paragraaf wordt het vierde lid aangevuld met de volgende zin:

“Zij kan, in aanwezigheid van de procureur-generaal, afzonderlijk de onderzoeksrechter, de verzoeker of diens advocaat horen”;

9° in de zesde paragraaf, in de derde zin, wordt het woord “ingeschreven” vervangen door het woord “opgenomen”.

Art. 6

In artikel 162bis, tweede lid, van hetzelfde Wetboek worden de woorden “of die, bij ontstentenis van enig beroep van het openbaar ministerie of van de beklaagde, hoger beroep heeft ingesteld,” ingevoegd tussen de woorden “De burgerlijke partij die rechtstreeks heeft gedagvaard” en de woorden “en die in het ongelijk wordt gesteld”.

Art. 5

À l'article 61ter du même Code, inséré par la loi du 12 mars 1998, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 2, alinéa 1er, dans la deuxième phrase, le mot “inscrite” est remplacé par le mot “insérée”;

2° dans le même paragraphe, alinéa 2, le mot “inscription” est remplacé par le mot “insertion”;

3° dans le même paragraphe, alinéa 3, les mots “par télécopie ou par envoi recommandé” sont remplacés par les mots “par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique”;

4° dans le paragraphe 4, alinéa 1er, dans la seconde phrase, les mots “par télécopie ou par envoi recommandée” sont remplacés par les mots “par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique”;

5° dans le paragraphe 5, alinéa 1er, dans la première phrase, le mot “inscrite” est remplacé par le mot “insérée”;

6° dans le même paragraphe, alinéa 3, les mots “par télécopie ou par lettre recommandée à la poste” sont remplacés par les mots “par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique”;

7° dans le même paragraphe, alinéa 4, dans la seconde phrase, les mots “peut entendre séparément le procureur général, le juge d’instruction, le requérant ou son conseil” sont remplacés par les mots “peut entendre, séparément et en l’absence des parties, les observations du procureur général”;

8° au même paragraphe, l’alinéa 4 est complété par la phrase suivante:

“Elle peut entendre séparément le juge d’instruction, le requérant ou son avocat, en présence du procureur général”;

9° dans le paragraphe 6, dans la troisième phrase, le mot “inscrite” est remplacé par le mot “insérée”.

Art. 6

Dans l'article 162bis, deuxième alinéa, du même Code, les mots “ou qui, en l’absence de tout recours du ministère public ou du prévenu, aura interjeté appel” seront insérés entre les mots “La partie civile qui aura lancé une citation directe” et les mots “et qui succombera”.

Art. 7

In Boek II, Eerste Titel, Hoofdstuk III van hetzelfde Wetboek, wordt een afdeling 1 ingevoegd, die artikel 216*bis* bevat, luidende:

“Afdeling 1 – Verval van de strafvordering door betaling van een geldsom”.

Art. 8

In artikel 216*bis*, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd door de wet van 5 februari 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, worden de woorden “indien hij meent dat een feit niet van aard schijnt te zijn” vervangen door de woorden “voor zover het feit niet van die aard schijnt te zijn”;

2° paragraaf 1, vijfde lid, wordt aangevuld met de volgende zin:

“Ook andere gerechtskosten kunnen worden toegerekend.”;

3° in paragraaf 1, zesde lid, worden de woorden “waarop verbeurdverklaring staat of kan staan” vervangen door de woorden “dat aanleiding geeft of kan geven tot verbeurdverklaring”;

4° paragraaf 2, eerste lid, wordt vervangen als volgt:

“Het recht, in § 1 aan de procureur des Konings toegekend, kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt, voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken.”;

5° in paragraaf 2, derde lid, worden de woorden “Hetzij op vraag van de verdachte, hetzij ambtshalve stelt de procureur des Konings” vervangen door de woorden “De procureur des Konings stelt”;

6° in paragraaf 2, wordt het vierde lid aangevuld met de volgende zin:

“In het geval voorzien in paragraaf 6, tweede lid, stelt de procureur des Konings eveneens de fiscale of sociale administratie in kennis van de feiten omschreven in tijd en ruimte, die de fiscale of sociale misdrijven betreffen, waarop de betaling van de geldsom betrekking zal hebben.”

7° in paragraaf 2, wordt tussen het zevende en het achtste lid een lid ingevoegd, luidende:

“Op vordering van de procureur des Konings en na te hebben nagegaan of voldaan is aan de wettelijke toepassingsvoorwaarden van § 1, eerste lid, of het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed overeenkomstig § 4 en 66, tweede lid, of de dader de voorgestelde minnelijke

Art. 7

Dans le livre II, Titre premier, Chapitre III du même Code, il est inséré une section 1re contenant l'article 216*bis*, rédigée comme suit:

“Section 1re – Extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent”.

Art. 8

À l'article 216*bis* du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 5 février 2016, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 1er, alinéa 1er, les mots “Lorsque le procureur du Roi estime que le fait ne paraît pas” sont remplacés par les mots “Pour autant que le fait ne paraisse pas” et les mots “il peut inviter” sont remplacés par les mots “le procureur du Roi peut inviter”;

2° le paragraphe 1er, alinéa 5, est complété par la phrase suivante:

“D'autres frais de justice peuvent également être imputés.”;

3° dans le paragraphe 1er, alinéa 6, les mots “passible ou susceptible de confiscation” sont remplacés par les mots “donnant lieu ou pouvant donner lieu à confiscation”;

4° le paragraphe 2, alinéa 1er, est remplacé par ce qui suit:

“La faculté accordée au procureur du Roi par le § 1er peut également être exercée lorsque le juge d'instruction est déjà chargé d'instruire ou lorsque le tribunal ou la cour est déjà saisi du fait, pour autant qu'aucun jugement ou arrêt définitif n'ait été rendu au pénal.”;

5° dans le paragraphe 2, alinéa 3, les mots “Soit à la demande du suspect, soit d'office, le procureur du Roi” sont remplacés par les mots “Le procureur du Roi”;

6° au paragraphe 2, l'alinéa 4 est complété par la phrase suivante:

“Dans le cas prévu au paragraphe 6, deuxième alinéa, le procureur du Roi informe l'administration fiscale ou sociale des faits décrits dans le temps et dans l'espace qui concernent des délits fiscaux ou sociaux, auxquels se rapportera le paiement d'une somme d'argent.”

7° dans le paragraphe 2, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 7 et 8:

“Sur réquisition du procureur du Roi et après avoir vérifié s'il est satisfait aux conditions d'application légales du § 1er, alinéa 1er, si la victime et l'administration fiscale ou sociale ont été indemnisées conformément aux § 4 et 6, deuxième alinéa, si l'auteur a accepté la transaction proposée de manière libre

schikking uit vrije wil en weloverwogen heeft aanvaard en of de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking proportioneel is met de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de dader, bekrachtigt de bevoegde rechter de voorgestelde minnelijke schikking. Tijdens het gerechtelijk onderzoek en bij de regeling van de rechtspleging beoordeelt het onderzoeksgerecht de proportionaliteit van de voorgestelde minnelijke schikking binnen de beoordeling van de bezwaren. Indien het akkoord niet wordt bekrachtigd, wordt het dossier ter beschikking gesteld van de procureur des Konings. In dat geval kan de rechter het onderzoek van de grond van de zaak niet verderzetten. Eveneens kunnen de documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg niet ten laste van de dader worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn ze niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke erkenning.

8° In paragraaf 2, in het vroegere achtste lid dat het negende lid wordt, worden de woorden “, nadat deze door de bevoegde rechter werd bekrachtigd,” ingevoegd tussen de woorden “minnelijke schikking” en de woorden “heeft aanvaard”;

9° in paragraaf 2, in het vroegere negende lid dat het tiende lid wordt, worden de woorden “nog geen vonnis of arrest werd uitgesproken dat in kracht van gewijsde is gegaan” vervangen door de woorden “nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken”;

10° in paragraaf 2 worden het vroegere tiende en elfde lid opgeheven.

Art. 9

In Boek II, Eerste Titel, Hoofdstuk III van hetzelfde wetboek, wordt een afdeling 2 ingevoegd, die artikel 216ter bevat, luidende:

“Afdeling 2 – Verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen”.

Art. 10

Artikel 216ter, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd door de wet van 27 december 2006, wordt vervangen als volgt:

“Art. 216ter. § 1. De procureur des Konings kan de verdachte verzoeken, voor zover het feit niet van aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf en de verdachte van een misdrijf in voorkomend geval zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het feit erkent, de eventuele schade te vergoeden of te herstellen, en in voorkomend geval in te stemmen met een of meerdere maatregelen, die hem bij toepassing van het derde lid worden voorgesteld.

Indien door het misdrijf schade werd veroorzaakt aan een gekend slachtoffer, kan de procureur des Konings het

et éclairée et si la transaction proposée par le procureur du Roi est proportionnée à la gravité des faits et à la personnalité de l’auteur, le juge compétent homologue la transaction proposée. Pendant l’instruction et lors du règlement de la procédure, la juridiction d’instruction apprécie la proportionnalité de la transaction proposée dans le cadre de l’appréciation des charges. Si l’accord n’est pas homologué, le dossier est mis à la disposition du procureur du Roi. Dans ce cas, le juge ne peut plus poursuivre l’examen du fond de l’affaire. Egalement, les documents rédigés et les communications faites pendant la concertation ne peuvent être utilisés à charge de l’auteur dans une procédure pénale, civile, administrative ou arbitrale ou dans toute autre procédure visant à résoudre des conflits et ne sont pas admissibles comme preuve, même au titre d’aveu extrajudiciaire.

8° dans le paragraphe 2, à l’alinéa 8 ancien qui devient le l’alinéa 9, les mots “, après homologation par le juge compétent,” sont insérés entre le mot “observé” et le mot “la transaction”;

9° dans le paragraphe 2, à l’alinéa 9 ancien qui devient l’alinéa 10, les mots “n’a pas encore fait l’objet d’un jugement ou d’un arrêt passé en force de chose jugée” sont remplacés par les mots “n’a pas encore fait l’objet d’un jugement ou arrêt définitif en matière pénale”.

10° dans le paragraphe 2, l’anciens alinéas 10 et 11 sont est abrogé.

Art. 9

Dans le Livre II, Titre premier, Chapitre III du même Code, il est inséré une section 2 intitulée “contenant l’article 216ter, rédigée comme suit:

“Section 2 – Extinction de l’action publique moyennant l’exécution de mesures”.

Art. 10

L’article 216ter, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 27 décembre 2006, est remplacé comme suit:

“Art. 216ter. § 1er. Le procureur du Roi peut inviter le suspect, pour autant que le fait ne paraisse pas être de nature à devoir être puni d’un emprisonnement correctionnel principal de plus de deux ans ou d’une peine plus lourde et à condition que le suspect d’une infraction reconnaisse, le cas échéant, sa responsabilité civile dans le fait, à indemniser ou réparer le dommage éventuel et, le cas échéant, à consentir à une ou plusieurs mesures qui lui sont proposées en application du troisième alinéa.

Si l’infraction a causé un dommage à une victime connue, le procureur du Roi peut inviter la victime et le suspect à

slachtoffer en de verdachte verzoeken om in te stemmen met een bemiddeling over de schadevergoeding of het herstel en de regeling ervan. Hij wordt hierin bijgestaan door de bevoegde dienst van de Gemeenschappen.

Onverminderd het tweede lid, kan de procureur des Konings steeds één of meerdere van de volgende maatregelen voorstellen, die de verdachte moet uitvoeren gedurende een termijn die een jaar niet mag overschrijden:

1° een geneeskundige behandeling of iedere andere passende therapie volgen en hem hiervan op geregelde tijdstippen het bewijs leveren, indien een gedragsproblematiek, een ziekteverschijnsel of een verslaving aan de basis van het misdrijf lijkt te liggen.

2° een dienstverlening uitvoeren van ten hoogste honderdtwintig uren. De dienstverlening wordt door de verdachte kosteloos verricht tijdens de vrije tijd waarover hij naast zijn eventuele school- of beroepsactiviteiten beschikt, uitsluitend bij openbare diensten van de Staat, de gemeenten, de provincies, de gemeenschappen en de gewesten, dan wel bij verenigingen zonder winstoogmerk of stichtingen met een sociaal, wetenschappelijk of cultureel oogmerk. De dienstverlening mag niet bestaan uit een activiteit die in de aangewezen overheidsdienst of vereniging doorgaans door bezoldigde werknemers wordt verricht.

3° een opleiding volgen van ten hoogste honderdtwintig uren.

§ 2. Wanneer de verdachte van het misdrijf instemt met de voorgestelde voorwaarden, bedoeld in § 1, eerste en/ of tweede lid, en de voorgestelde maatregelen, bedoeld in § 1, derde lid, deelt de procureur des Konings zijn beslissing tot uitvoering mee aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen van de verblijfplaats van de verdachte, die onverwijld een verantwoordelijke aanwijst die wordt belast met de uitwerking en met de opvolging van de maatregelen.

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen geeft de verdachte van het misdrijf toelichting bij de procedure en de rechtsgevolgen.

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen onderzoekt, na de verdachte van het misdrijf te hebben gehoord en rekening houdend met diens opmerkingen en lichamelijke en intellectuele capaciteiten alsmede met de aanwijzingen van de procureur des Konings, de nodige stappen voor de concrete invulling van de voorgestelde maatregelen.

De verdachte van het misdrijf en de bevoegde dienst van de Gemeenschappen werken een voorstel van concrete invulling van de voorgestelde maatregelen en voorwaarden uit, dat wordt vastgelegd in een overeenkomst en door de verdachte wordt aanvaard en ondertekend.

Indien de procureur des Konings zich hiermee akkoord verklaart, ondertekent hij ook de overeenkomst, waarvan een afschrift wordt meegedeeld aan de verantwoordelijke aangeduid door de bevoegde dienst van de Gemeenschappen en de verdachte. Ingeval de bemiddeling over de schadevergoeding of het herstel en de regeling niet voleindigd werd, wordt het

consentir à une médiation sur l'indemnisation ou la réparation ainsi que sur ses modalités. Il est assisté à cette fin par le service compétent des Communautés.

Sans préjudice de l'alinéa 2, le procureur du Roi peut toujours proposer une ou plusieurs des mesures suivantes, à exécuter par le suspect durant une période qui ne peut excéder un an:

1° suivre un traitement médical ou toute autre thérapie adéquate et en fournir régulièrement la preuve, si un problème comportemental, la circonstance d'une maladie ou une assuétude semble être à la base de l'infraction.

2° exécuter un travail d'intérêt général de cent vingt heures maximum. Le travail d'intérêt général est effectué gratuitement par le suspect pendant le temps laissé libre par ses éventuelles activités scolaires ou professionnelles, uniquement auprès des services publics de l'État, des communes, des provinces, des communautés et des régions ou auprès d'associations sans but lucratif ou de fondations à but social, scientifique ou culturel. Le travail d'intérêt général ne peut consister en une activité qui, dans le service public ou l'association désignés, est généralement effectuée par des travailleurs rémunérés.

3° suivre une formation de cent vingt heures maximum.

§ 2. Si le suspect de l'infraction consent aux conditions proposées, visées au § 1er, alinéas 1er et 2 ou alinéa 1er ou 2, et aux mesures proposées, visées au § 1, alinéa 3, le procureur du Roi communique sa décision d'exécution au service compétent des Communautés de la résidence du suspect, qui désigne sans délai un responsable qui sera chargé de l'élaboration et du suivi des mesures.

Le service compétent des Communautés informe le suspect de l'infraction de la procédure et des conséquences juridiques.

Après avoir entendu le suspect de l'infraction et tenant compte des observations de celui-ci, de ses capacités physiques et intellectuelles ainsi que des indications du procureur du Roi, le service compétent des Communautés entreprend les démarches nécessaires afin de donner un contenu concret aux mesures proposées.

Le suspect de l'infraction et le service compétent des Communautés élaborent une proposition visant à donner un contenu concret aux mesures et conditions proposées, laquelle est fixée dans un contrat et acceptée et signée par le suspect.

Si le procureur du Roi marque son accord sur la convention, il la signe également et une copie de celle-ci est communiquée au responsable du service compétent des Communautés et au suspect. Si la médiation sur l'indemnisation ou la réparation et ses modalités n'a pas été achevée, la victime est informée de la continuation du dossier en ce qui concerne

slachtoffer in kennis gesteld van de verderzetting van het dossier voor wat betreft de dadergerichte maatregelen. De procureur des Konings kan ten allen tijde, op schriftelijk verzoek, verduidelijkingen of wijzigingen aanbrengen, op verzoek van de bevoegde dienst van de Gemeenschappen of van de verdachte van het misdrijf.

De overeenkomst stuit de verjaring van de strafvordering.

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen staat in voor de opvolging en het toezicht op de uitvoering van de maatregelen.

De dienst of persoon bij wie de maatregelen worden uitgevoerd, bezorgt aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen minstens een schriftelijk verslag van de uitvoering van de maatregelen.

Het verslag handelt over de volgende punten:

— de aanwezigheden en in voorkomend geval de afwezigheden van de betrokkene of het eenzijdig stopzetten van de maatregelen;

— de gebeurlijke moeilijkheden bij de uitvoering van de maatregelen en de situaties die een ernstig risico inhouden voor derden.

Indien de overeenkomst niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, meldt de bevoegde dienst van de Gemeenschappen dit onmiddellijk aan de procureur des Konings. In dat geval kan de procureur des Konings de verdachte van het misdrijf oproepen, diens opmerkingen horen en beslissen tot de verdere uitvoering van de overeenkomst, in voorkomend geval met verduidelijkingen of wijzigingen, dan wel tot een beëindiging van de overeenkomst.

§ 3. Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt kunnen de maatregelen bedoeld in § 1 slechts worden voorgesteld mits de verdachte zich ook heeft verbonden deze kosten te zullen betalen binnen de termijn bepaald door de procureur des Konings. Ook andere gerechtskosten kunnen worden toegerekend.

§ 4. De procureur des Konings verzoekt de verdachte van het misdrijf dat aanleiding geeft of kan geven tot verbeurdverklaring, binnen een door hem bepaalde termijn afstand te doen van de in beslag genomen goederen of vermogensvoordelen, of indien de goederen of vermogensvoordelen niet in beslag zijn genomen, deze af te geven op een door hem bepaalde plaats.

§ 5. De strafvordering vervalt wanneer de verdachte heeft voldaan aan alle in de overeenkomst geformuleerde maatregelen en voorwaarden, die in voorkomend geval door de bevoegde rechter werden bekrachtigd.

In geval er schade is veroorzaakt aan een ander, is de schriftelijke erkenning door de verdachte van zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het schadeverwekkende feit en het leveren van het bewijs van de vergoeding of het herstel van

les mesures axées sur l'auteur. Le procureur du Roi peut, à tout moment, sur requête écrite, apporter des précisions ou des modifications, à la demande du service compétent des Communautés ou du suspect de l'infraction.

L'accord interrompt la prescription de l'action publique.

Le service compétent des Communautés est en charge du suivi et du contrôle de l'exécution des mesures.

Le service ou la personne auprès duquel ou de laquelle les mesures sont exécutées, transmet au moins un rapport écrit sur l'exécution des mesures au service compétent des Communautés.

Le rapport traite des points suivants:

— les présences et, le cas échéant, les absences de l'intéressé ou l'arrêt unilatéral des mesures;

— les difficultés éventuelles rencontrées dans le cadre de l'exécution des mesures et les situations comportant un risque sérieux pour des tiers.

En cas d'inexécution totale ou partielle de la convention, le service compétent des Communautés en informe sans délai le procureur du Roi. En pareil cas, le procureur du Roi peut convoquer le suspect de l'infraction, entendre celui-ci en ses observations et décider de poursuivre l'exécution de la convention, assortie le cas échéant de précisions ou de modifications, ou de mettre fin à la convention.

§ 3. Lorsque l'infraction a donné lieu à des frais d'analyse ou d'expertise, les mesures visées au § 1er ne peuvent être proposées que si le suspect s'engage à payer les frais dans le délai fixé par le procureur du Roi. D'autres frais de justice peuvent également être imputés.

§ 4. Le procureur du Roi invite le suspect de l'infraction qui donne ou peut donner lieu à une confiscation à abandonner, dans un délai qu'il fixe, les biens ou avantages patrimoniaux saisis ou, s'ils ne sont pas saisis, à les remettre à l'endroit qu'il fixe.

§ 5. Lorsque le suspect de l'infraction a satisfait à toutes les mesures et conditions formulées dans la convention, qui étaient le cas échéant homologuées par le juge compétent, l'action publique est éteinte.

Si un dommage a été causé à un tiers, l'action publique est éteinte si le suspect reconnaît par écrit sa responsabilité civile pour le fait générateur du dommage et produit la preuve de l'indemnisation ou de la réparation de la fraction

het niet-betwiste gedeelte van de schade en de regeling ervan, een voorwaarde voor het verval van de strafvordering.

In ieder geval kan het slachtoffer zijn rechten doen gelden voor de bevoegde rechtbank. Het verval van de strafvordering doet geen afbreuk aan de rechten van gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer of van slachtoffers die niet betrokken werden in de procedure zoals voorzien in § 1. In deze gevallen geldt het aanvaarden van het voorstel door de verdachte als een onweerlegbaar vermoeden van fout.

§ 6. Het recht, in § 1 aan de procureur des Konings toegekend, kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken.

In voorkomend geval laat de procureur des Konings zich het strafdossier meedelen door de onderzoeksrechter, die een advies kan geven over de stand van het onderzoek.

Hetzij op vraag van de verdachte, hetzij ambtshalve stelt de procureur des Konings, indien hij van oordeel is dat toepassing kan gemaakt worden van deze paragraaf, de verdachte, het slachtoffer en hun advocaten in kennis dat zij inzage in het strafdossier krijgen voor zover zij dat nog niet hadden.

Indien het recht wordt uitgeoefend in een zaak die aanhangig werd gemaakt en over de strafvordering nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen, geeft al naar het geval de procureur des Konings of de procureur-generaal bij het hof van beroep daarvan zonder verwijl officieel bericht aan de gevatte politierechtbank, correctionele rechtbank of hof van beroep, en in voorkomend geval, aan het Hof van Cassatie.

Op vordering van de procureur des Konings en na te hebben nagegaan of voldaan is aan de wettelijke toepassingsvoorwaarden van § 1, eerste lid, of de verdachte de voorgestelde maatregelen uit vrije wil en weloverwogen heeft aanvaard en of de door de procureur des Konings voorgestelde maatregelen proportioneel zijn met de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de verdachte, bekrachtigt de bevoegde rechter de overeenkomst. Tijdens het gerechtelijk onderzoek en bij de regeling van de rechtspleging beoordeelt het onderzoeksgerecht de proportionaliteit van de voorgestelde maatregelen binnen de beoordeling van de bezwaren. Indien het akkoord niet wordt bekrachtigd, wordt het dossier ter beschikking gesteld van de procureur des Konings. In dat geval kan de rechter het onderzoek van de grond van de zaak niet verderzetten. Eveneens kunnen de documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg niet ten laste van de dader worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn ze niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke erkenning.

Het bij de eerste paragraaf bepaalde recht behoort ook ten aanzien van dezelfde feiten aan de arbeidsauditeur, de federale procureur en, ten aanzien van de personen bedoeld in de artikelen 479 en 483 van het Wetboek van Strafvordering, aan de procureur-generaal bij het hof van beroep.

non contestée du dommage et des modalités de règlement de celui-ci.

En tout état de cause, la victime pourra faire valoir ses droits devant le tribunal compétent. L'extinction de l'action publique ne porte pas préjudice aux droits des personnes subrogées dans les droits de la ou des victimes qui n'ont pas été associées à la procédure prévue au § 1er. Dans ces cas, l'acceptation de la proposition par le suspect constitue une présomption irréfragable de sa faute.

§ 6. La faculté accordée au procureur du Roi par le § 1er peut également être exercée lorsque le juge d'instruction est déjà chargé d'instruire ou lorsque le tribunal ou la cour est déjà saisi du fait, pour autant qu'aucun jugement ou arrêt définitif n'ait été rendu au pénal.

Le cas échéant, le procureur du Roi se fait communiquer le dossier répressif par le juge d'instruction qui peut rendre un avis sur l'état d'avancement de l'instruction.

Soit à la demande du suspect, soit d'office, le procureur du Roi, s'il estime que le présent paragraphe peut être appliqué, informe le suspect, la victime et leurs avocats qu'ils peuvent prendre connaissance du dossier répressif, pour autant qu'ils n'aient pas encore pu le faire.

Si la faculté est exercée dans une affaire pendante et que l'action publique n'a pas encore fait l'objet d'un jugement ou d'un arrêt définitif, le procureur du Roi ou le procureur général près la cour d'appel, selon le cas, en avise officiellement sans délai le tribunal de police, le tribunal correctionnel ou la cour d'appel saisi et, le cas échéant, la Cour de cassation.

Sur réquisition du procureur du Roi et après avoir vérifié s'il est satisfait aux conditions d'application légales du § 1er, alinéa 1er, si le suspect a accepté les mesures proposées de manière libre et éclairée et si les mesures proposées par le procureur du Roi sont proportionnées à la gravité des faits et à la personnalité du suspect, le juge compétent homologue la convention. Pendant l'instruction judiciaire et lors du règlement de la procédure, la juridiction d'instruction apprécie la proportionnalité des mesures proposée dans le cadre de l'appréciation des charges. Si l'accord n'est pas homologué, le dossier est mis à la disposition du procureur du Roi. Dans ce cas, le juge ne peut plus poursuivre l'examen du fond de l'affaire. Également, les documents rédigés et les communications faites pendant la concertation ne peuvent être utilisés à charge de l'auteur dans une procédure pénale, civile, administrative ou arbitrale ou dans toute autre procédure visant à résoudre des conflits et ne sont pas admissibles comme preuve, même au titre d'aveu extrajudiciaire.

La faculté prévue au § 1er appartient aussi, pour les mêmes faits, à l'auditeur du travail, au procureur fédéral et, pour les personnes visées par les articles 479 et 483 du Code d'instruction criminelle, au procureur général près la cour d'appel.

§ 7. Bij zijn verschijning voor de procureur des Konings kan de verdachte zich voor de toepassing van het huidige artikel laten bijstaan door een advocaat; hij kan zich niet laten vertegenwoordigen.

Het slachtoffer kan zich laten bijstaan of laten vertegenwoordigen door een advocaat.

§ 8. De bevoegde dienst van de Gemeenschappen staat de procureur des Konings bij in de verschillende fasen van de uitvoering van dit artikel.

De ambtenaren van deze dienst voeren hun taak uit in nauwe samenwerking met de procureur des Konings, die toezicht uitoefent over de evolutie van het dossier.”.

Art. 11

In artikel 464/1, § 5 van het Wetboek van Strafvordering wordt tussen het derde en vierde lid een lid ingevoegd, luidende:

“Het verzoek tot het verlenen van inzage van het dossier of het verkrijgen van een afschrift ervan door de veroordeelde of een belanghebbende derde, wordt op straffe van niet-ontvankelijkheid met redenen omkleed en houdt keuze van woonplaats in België in, indien de verzoeker er zijn woonplaats niet heeft. Het wordt ten vroegste (vier maanden) na binnenkomst van het dossier aan het parket toegezonden of neergelegd op het secretariaat van het parket, het arbeidsauditoraat, het parket-generaal en het auditoraat-generaal van de plaats van de bevoegde SUO-magistraat en wordt opgenomen in een daartoe bestemd register. De SUO-magistraat kan de inzage beperken tot het deel van het dossier waarvoor de verzoeker een belang kan doen gelden. De SUO-magistraat kan de inzage of het verkrijgen van een afschrift ervan weigeren omdat het SUO-onderzoek nog niet heeft geleid tot een inbeslagneming of tot de ontdekking van nieuwe strafbare feiten, omdat de noodwendigheden van het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek dit vereisen of omdat de verzoeker geen rechtmatige beweegredenen kan aanvoeren voor de inzage van het dossier. In geval het verzoek om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen wordt ingewilligd, wordt, het dossier binnen twintig dagen na de beslissing van de SUO-magistraat, in origineel of in kopie, gedurende ten minste achtenveertig uur, voor inzage ter beschikking gesteld van de verzoeker en diens advocaat. De griffier brengt de verzoeker en diens advocaat per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg op de hoogte van het tijdstip waarop het dossier kan worden ingezien. De verzoeker kan de door de inzage of het nemen van een afschrift verkregen inlichtingen alleen gebruiken in het belang van zijn verdediging, op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt, alsook de rechten van verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon. De met redenen omklede beslissing van de SUO-magistraat wordt per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg meegedeeld aan de verzoeker, en in voorkomend geval, aan zijn advocaat, binnen een termijn van acht dagen na de beslissing. De verzoeker mag op straffe van niet-ontvankelijkheid geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een

§ 7. Lors de sa comparution devant le procureur du Roi, le suspect peut en exécution du présent article se faire assister par un avocat; il ne peut pas se faire représenter.

La victime peut se faire assister ou représenter par un avocat.

§ 8. Le service compétent des Communautés assiste le procureur du Roi dans les différentes phases de l'exécution du présent article.

Les agents de ce service remplissent leur mission en collaboration étroite avec le procureur du Roi qui exerce un contrôle sur l'évolution du dossier.”.

Art. 11

Dans l'article 464/1, § 5, du Code d'instruction criminelle, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 3 et 4:

“La demande d'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir copie par le condamné ou un tiers ayant un intérêt est, à peine d'irrecevabilité, motivée et contient élection de domicile en Belgique si le requérant n'y a pas son domicile. Au plus tôt (quatre mois) après l'entrée du dossier au parquet, elle est adressée ou déposée au secrétariat du parquet, de l'auditorat du travail, du parquet général et de l'auditorat général du lieu du magistrat EPE compétent et est insérée dans un registre prévu à cet effet. Le magistrat EPE peut limiter la consultation à la partie du dossier pour laquelle le requérant peut justifier d'un intérêt. Le magistrat EPE peut refuser la consultation du dossier ou l'obtention d'une copie de celui-ci parce que l'enquête pénale d'exécution n'a pas encore mené à une saisie ou à la découverte de nouvelles infractions, parce que les nécessités de l'enquête pénale d'exécution le requièrent ou parce que le requérant ne peut justifier d'un motif légitime la consultation du dossier. Si la demande de consultation du dossier ou d'obtention d'une copie de ce dernier est acceptée, le dossier est mis à la disposition du requérant et de son avocat, en original ou en copie, pour consultation dans les vingt jours suivant le jugement du magistrat EPE pour une durée minimale de quarante-huit heures. Le greffier informe le requérant et son avocat par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique du moment où le dossier pourra être consulté. Le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus par la consultation ou par la prise d'une copie du dossier que dans l'intérêt de sa défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence et les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne. La décision motivée du magistrat EPE est communiquée au requérant et, le cas échéant, à son avocat, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, dans un délai de huit jours à compter de la décision. Le requérant ne peut, à peine d'irrecevabilité, envoyer ni déposer de requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de la dernière décision portant sur le même objet. Le requérant peut interjeter appel de la décision devant le juge de l'application des peines dans les quinze jours à compter de la notification de la décision, par une déclaration faite au greffe de la prison ou au greffe du tribunal de l'application

termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing die betrekking heeft op hetzelfde voorwerp. De verzoeker kan hoger beroep instellen tegen de beslissing voor de strafuitvoeringsrechter binnen vijftien dagen vanaf de kennisgeving van de beslissing, door een verklaring gedaan op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank en opgenomen in een daartoe bestemd register. De verzoeker kan hoger beroep instellen tegen de afwezigheid van een beslissing van de SUO-magistraat binnen de dertig dagen na ontvangst van het verzoek door een verklaring gedaan op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank en opgenomen in een daartoe bestemd register. De griffier geeft onverwijld kennis van de verklaring aan de SUO-magistraat die het onderzoek voert. De SUO-magistraat zendt de stukken van het dossier toe aan de griffier van de strafuitvoeringsrechtbank, die ze ter griffie neerlegt. De griffier stelt de verzoeker of zijn advocaat per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg, uiterlijk zeven dagen vooraf, in kennis van de plaats, de dag en het uur van de zitting. De griffier geeft onverwijld kennis van de zitting aan de SUO-magistraat. De strafuitvoeringsrechter baseert zich op de schriftelijke stukken van de procedure. De verzoeker, zijn advocaat en het openbaar ministerie kunnen worden gehoord. De strafuitvoeringsrechter kan afzonderlijk de SUO-magistraat horen. De strafuitvoeringsrechter doet binnen een termijn van dertig dagen na de neerlegging van de verklaring uitspraak. De verzoeker die in het ongelijk wordt gesteld, kan veroordeeld worden in de kosten. De griffier geeft binnen vierentwintig uur na de uitspraak per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg kennis van het vonnis van de strafuitvoeringsrechter aan de verzoeker of zijn advocaat alsook aan de SUO-magistraat. Het vonnis van de strafuitvoeringsrechter is niet vatbaar voor verzet of cassatieberoep.”

Art. 12

Artikel 464/23 van het Wetboek van Strafvordering, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt aangevuld met een paragraaf 2, luidende:

“§ 2. De uitbreiding van een zoeking in een informaticasysteem mag zich niet verder uitstrekken dan tot de informaticasystemen of de delen daarvan waartoe de personen die gerechtigd zijn het onderzochte informaticasysteem te gebruiken, in het bijzonder toegang hebben.”

Art. 13

In artikel 464/24 van het Wetboek van Strafvordering worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° De paragrafen 2 en 3 worden vervangen als volgt:

“§ 2. De SUO-magistraat of de gevorderde politiedienst kan iedere geschikte persoon verzoeken om zelf het informaticasysteem te bedienen of de ter zake dienende gegevens, die door middel daarvan worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen, naar gelang van het geval, te zoeken, toegankelijk te maken, te kopiëren, ontoegankelijk te maken of te verwijderen, in de door hem gevorderde vorm. Deze personen zijn verplicht

des peines et insérée dans un registre prévu à cet effet. Le requérant peut interjeter appel de l'absence de décision du magistrat EPE dans les trente jours à compter de la réception de la demande, par une déclaration faite au greffe du tribunal de l'application des peines et insérée dans un registre prévu à cet effet. Le greffier porte immédiatement la déclaration à la connaissance du magistrat EPE qui mène l'enquête. Le magistrat EPE envoie les pièces du dossier au greffier du tribunal de l'application des peines qui les dépose au greffe. Le greffier communique, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, les lieu, jour et heure de l'audience au requérant ou à son avocat, au plus tard sept jours au préalable. Le greffier informe immédiatement le magistrat EPE de l'audience. Le juge de l'application des peines se fonde sur les pièces écrites de la procédure. Le requérant, son avocat et le ministère public peuvent être entendus. Le juge de l'application des peines peut entendre le magistrat EPE séparément. Le juge de l'application des peines statue dans un délai de trente jours à compter du dépôt de la déclaration. Le requérant qui succombe peut être condamné aux dépens. Le greffier communique, dans les vingt-quatre heures du prononcé, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, le jugement du juge de l'application des peines au requérant ou à son avocat ainsi qu'au magistrat EPE. Le jugement du juge de l'application des peines n'est pas susceptible d'opposition ou de pourvoi en cassation.”

Art. 12

L'article 464/23 du Code d'instruction criminelle, dont le texte actuel formera le paragraphe 1er, est complété par un paragraphe 2, rédigé comme suit:

“§ 2. L'extension d'une recherche dans un système informatique ne peut pas excéder les systèmes informatiques ou les parties de tels systèmes auxquels les personnes autorisées à utiliser le système informatique qui fait l'objet de la mesure ont spécifiquement accès.”

Art. 13

À l'article 464/24 du Code d'instruction criminelle, les modifications suivantes sont apportées:

1° les paragraphes 2 et 3 sont remplacés par ce qui suit:

“§ 2. Le magistrat EPE ou le service de police requis peut demander à toute personne appropriée de mettre en fonctionnement elle-même le système informatique ou, selon le cas, de rechercher, rendre accessibles, copier, rendre inaccessibles ou retirer les données pertinentes qui sont stockées, traitées ou transmises par ce système, dans la forme qu'il aura demandée. Ces personnes sont tenues d'y donner suite, dans

hieraan gevolg te geven, voor zover dit in hun mogelijkheden ligt. Deze personen kunnen echter hun medewerking weigeren in het bijzonder wanneer ze zichzelf zouden beschuldigen van een ander misdrijf dan datgene dat geleid heeft tot de veroordeling waarop het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek betrekking heeft.

§ 3. Derden die weigeren de in § 1 en 2 gevorderde medewerking te verlenen of de zoeking in het informaticasysteem hinderen, worden gestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot één jaar en met geldboete van zesentwintig euro tot twintigduizend euro of met één van die straffen alleen.

Iedere persoon die uit hoofde van zijn bediening kennis krijgt van de maatregel of daaraan zijn medewerking verleent, is tot geheimhouding verplicht.

Iedere schending van het geheim wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.”.

2° Paragraaf 4 wordt opgeheven.

Art. 14

Artikel 464/27 Wetboek van Strafvordering vernietigd bij arrest nr. 178/2015 van het Grondwettelijk Hof wordt hersteld in de volgende lezing:

“Art. 464/27. § 1. De SUO-magistraat die het onderzoek voert kan een politiedienst machtigen om een observatie zoals bedoeld in artikel 47sexies, met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning, of in de door deze woning omsloten eigen aanhoorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek, of in een lokaal dat aangewend wordt voor beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts, uit te voeren.

§ 2. De grond- en vormvoorwaarden en de uitvoeringswijze die worden bepaald bij artikel 464/14 en de in artikel 464/15 bedoelde verschoningsgrond zijn van toepassing op de in § 1 bedoelde observatie. De magistraat vermeldt in zijn machtiging tot observatie het adres of een zo nauwkeurig mogelijke plaatsbepaling van de in § 1 bedoelde woning waarop de observatie betrekking heeft.

§ 3. De in § 1 bedoelde observatie kan worden bevolen als:

1° hij uitsluitend aangewend wordt ter tenuitvoerlegging van een in kracht van gewijsde gegane veroordeling tot de betaling van verbeurdverklaringen, geldboeten en gerechtskosten, die is uitgesproken nadat de veroordeelde schuldig is verklaard aan een in artikel 90ter, § 2 tot 4, bedoeld misdrijf of een strafbaar feit in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324bis van het Strafwetboek;

2° de gewone uitvoeringshandelingen niet volstonden of redelijkerwijze niet kunnen volstaan om het in artikel 464/1, § 1, omschreven doel van het SUO te bereiken.

Bovendien kan een observatie zoals bedoeld in § 1, die betrekking heeft op de lokalen aangewend voor

la mesure de leurs moyens. Ces personnes peuvent toutefois refuser de prêter leur collaboration, en particulier dans le cas où elles s'accuseraient d'une infraction autre que celle qui a mené à la condamnation à laquelle se rapporte l'enquête pénale d'exécution.

§ 3. Les tiers qui refusent de fournir la collaboration ordonnée aux §§ 1er et 2 ou qui font obstacle à la recherche dans le système informatique, sont punis d'un emprisonnement de six mois à un an et d'une amende de vingt-six euros à vingt mille euros ou d'une de ces peines seulement.

Toute personne qui, du chef de sa fonction, a connaissance de la mesure ou y prête son concours, est tenue de garder le secret.

Toute violation du secret est punie conformément à l'article 458 du Code pénal.”.

2° le paragraphe 4 est abrogé.

Art. 14

L'article 464/27 du Code d'instruction criminelle, annulé par l'arrêt de la Cour constitutionnelle n°178/2015, est rétabli dans la rédaction suivante:

“Art. 464/27. § 1er. Le magistrat EPE qui mène l'enquête peut autoriser un service de police à procéder à une observation visée à l'article 47sexies, effectuée à l'aide de moyens techniques afin d'avoir une vue dans un domicile, ou dans une dépendance propre y enclose de ce domicile au sens des articles 479, 480 et 481 du Code pénal, ou dans un local utilisé à des fins professionnelles ou le domicile d'un avocat ou d'un médecin.

§ 2. Les conditions de fond et de forme ainsi que les modalités d'exécution fixées à l'article 464/14 et la cause d'excuse visée à l'article 464/15 sont d'application à l'observation visée au § 1er. Le juge d'instruction mentionne dans son autorisation d'observation l'adresse ou une localisation aussi précise que possible de l'habitation visée au § 1er qui fait l'objet de l'observation.

§ 3. L'observation visée au § 1er peut être ordonnée si:

1° elle est appliquée exclusivement en exécution d'une condamnation au paiement de confiscations, d'amende et de frais de justice passée en force de chose jugée et prononcée après que le condamné a été déclaré coupable d'une infraction visée à l'article 90ter, §§ 2 à 4 ou d'une infraction dans le cadre d'une organisation criminelle visée à l'article 324bis du Code pénal;

2° les actes d'exécution ordinaires ne suffisaient pas ou ne peuvent raisonnablement suffire pour atteindre l'objectif visé de l'EPE décrit à l'article 464/1, § 1er.

En outre, une observation visée au § 1er, se rapportant aux locaux utilisés à des fins professionnelles ou au domicile d'un

beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts, slechts door de SUO-magistraat gemachtigd worden wanneer de advocaat of de arts zelf het voorwerp uitmaakt van de in kracht van gewijsde gegane veroordeling bedoeld in het eerste lid, 1°, of indien precieze feiten doen vermoeden dat derden die het voorwerp uitmaken van een dergelijke veroordeling, gebruik maken van diens lokalen of woonplaats. Deze maatregel kan niet ten uitvoer worden gelegd zonder dat de stafhouder of de vertegenwoordiger van de provinciale orde van geneesheren ervan op de hoogte is. Deze personen zijn tot geheimhouding verplicht. Iedere schending van het geheim wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.”.

Art. 15

In artikel 524*bis*, § 1, van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 19 december 2002, wordt het tweede lid vervangen als volgt:

“Het voeren van dit bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen is evenwel enkel mogelijk indien het openbaar ministerie door middel van ernstige en concrete aanwijzingen aantoont dat de veroordeelde uit het misdrijf of uit misdrijven die, rechtstreeks of onrechtstreeks, aanleiding kunnen geven tot een economisch voordeel, voor zover zij voorkomen in artikel 43*quater*, § 1 van het Strafwetboek, als het misdrijf waarvoor betrokkene is veroordeeld, vermogensvoordelen van enig belang heeft behaald.”.

Art. 16

Artikel 590, eerste lid, 19°, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd door de wet van 5 februari 2016, wordt vervangen als volgt:

“19° het verval van de strafvordering overeenkomstig de artikelen 216*bis*, § 2 en 216*ter*, § 6”.

Art. 17

In artikel 594, eerste lid, 3°, van hetzelfde Wetboek, laatstelijk gewijzigd door de wet van 5 februari 2016, worden de woorden “tot vaststelling van het verval van de strafvordering met toepassing van artikel 216*bis*, § 2” vervangen door de woorden “het verval van de strafvordering overeenkomstig de artikelen 216*bis*, § 2 en 216*ter*, § 6”.

HOOFDSTUK 4

Wijzigingen van het Strafwetboek

Art. 18

In artikel 43 van het Strafwetboek, gewijzigd bij de wet van 17 juli 1990, wordt het eerste lid aangevuld als volgt:

avocat ou d'un médecin, ne peut être autorisée par le magistrat EPE que si l'avocat ou le médecin fait lui-même l'objet de la condamnation passée en force de chose jugée visée à l'alinéa 1er, 1°, ou que des faits précis laissent supposer que des tiers faisant l'objet d'une telle condamnation utilisent ces locaux ou ce domicile. Cette mesure ne peut être exécutée sans que le bâtonnier ou le représentant de l'ordre provincial des médecins en soit averti. Ces personnes sont tenues au secret. Toute violation du secret est punie conformément à l'article 458 du Code pénal.”.

Art. 15

Dans l'article 524*bis*, § 1er, du même Code, inséré par la loi du 19 décembre 2002, le deuxième alinéa est remplacé par ce qui suit:

“Cette enquête particulière sur les avantages patrimoniaux n'est toutefois possible que si le ministère public démontre, sur la base d'indices sérieux et concrets, que le condamné a tiré de l'infraction pour laquelle il a été condamné ou d'infractions susceptibles de donner lieu, directement ou indirectement, à un avantage économique, des avantages patrimoniaux de quelque intérêt, pour autant qu'elles apparaissent à l'article 43*quater*, § 1er du Code pénal, comme l'infraction pour laquelle l'intéressé a été condamné, à un avantage économique, des avantages patrimoniaux de quelque intérêt.”.

Art. 16

L'article 590, alinéa 1er, 19°, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 5 février 2016, est remplacé comme suit:

“19° l'extinction de l'action publique conformément à l'article 216*bis*, § 2, et à l'article 216*ter*, § 6”.

Art. 17

Dans l'article 594, alinéa 1er, 3°, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 5 février 2016, les mots “constatat l'extinction de l'action publique en application de l'article 216*bis*, § 2” sont remplacés par les mots “l'extinction de l'action publique conformément à l'article 216*bis*, § 2 et à l'article 216*ter*, § 6”.

CHAPITRE 4

Modifications du Code pénal

Art. 18

Dans l'article 43 du Code pénal, modifié par la loi du 17 juillet 1990, l'alinéa 1er est complété comme suit:

“De verbeurdverklaring van zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van de misdaad of het wanbedrijf wordt uitgesproken, behoudens wanneer dit tot gevolg zou hebben dat de veroordeelde aan een onredelijk zware straf zou worden onderworpen.”;

Art. 19

In artikel 43*bis*, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 17 juli 1990 en gewijzigd bij de wet van 19 december 2002, worden de woorden “voorzien in het eerste lid en de zaken die gediend hebben of bestemd waren om het misdrijf te plegen” ingevoegd tussen de woorden “zaken” en “niet kunnen”.

Art. 20

In artikel 43*quater* van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 19 december 2002 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) § 1 wordt vervangen als volgt:

“§ 1. Onverminderd artikel 43*bis*, derde en vierde lid, kunnen op vordering van de procureur des Konings de in § 2 bedoelde vermogensvoordelen, de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld, en de inkomsten uit de belegde voordelen, die worden gevonden in het vermogen of in het bezit van een persoon worden verbeurdverklaard, of kan die persoon worden veroordeeld tot de betaling van een bedrag dat door de rechter wordt geraamd als zijnde overeenstemmend met de waarde van deze zaken indien de betrokkene schuldig werd bevonden:

1° ofwel aan een of meer misdrijven bedoeld:

a) in de artikelen 136*sexies* en 136*septies*, 1°;

b) in artikel 137, voor zover deze misdrijven worden bestraft met een van de straffen bedoeld in artikel 138, § 1, 4° tot en met 10°, en van dien aard zijn dat zij financieel gewin kunnen opleveren, alsook artikel 140, voor zover deze misdaad of dit wanbedrijf van dien aard is dat het financieel gewin kan opleveren, en artikel 141;

c) in de artikelen 162, 163, 173, 180 en 186;

d) in de artikelen 246 tot en met 250;

e) in de artikelen 379 of 380 en 383*bis*;

f) in de artikelen 433*quinqüies* tot 433*octies*, 433*undecies* en 433*duodecies*;

g) in de artikelen 504*bis* en 504*ter*;

h) in artikel 505, met uitzondering van de zaken die gedekt zijn door artikel 42, enige lid, 1°;

“La confiscation des choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre le crime ou le délit sera ordonnée, sauf lorsqu'elle a pour effet de soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde.”;

Art.19

Dans l'article 43*bis*, alinéa 2, du même Code, inséré par la loi du 17 juillet 1990 et modifié par la loi du 19 décembre 2002, les mots “prévues à l'alinéa 1er et les choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre l'infraction” sont insérés entre les mots “choses” et “ne peuvent”.

Art. 20

Dans l'article 43*quater* du même Code, inséré par la loi du 19 décembre 2002 et modifié en dernier lieu par la loi du 15 juillet 2013, sont apportées les modifications suivantes:

a) le § 1er est remplacé par ce qui suit:

“§ 1er. Sans préjudice de l'article 43*bis*, alinéas 3 et 4, les avantages patrimoniaux visés au § 2, les biens et les valeurs qui y ont été substitués et les revenus provenant des avantages investis trouvés dans le patrimoine ou en possession d'une personne peuvent, à la demande du procureur du Roi, être confisqués ou cette personne peut être condamnée au paiement d'un montant que le juge estime correspondre à la valeur de ces choses si elle a été reconnue coupable:

1° soit d'une ou de plusieurs infractions visées:

a) aux articles 136*sexies* et 136*septies*, 1°;

b) aux articles 137, pour autant que ces infractions soient punies d'une des peines prévues à l'article 138, § 1er, 4° à 10°, et qu'elles soient de nature à générer des avantages patrimoniaux, 140, pour autant que ce crime ou ce délit soit de nature à générer des avantages patrimoniaux, ainsi que 141;

c) aux articles 162, 163, 173, 180 et 186;

d) aux articles 246 à 250;

e) aux articles 379 ou 380 et 383*bis*;

f) aux articles 433*quinqüies* à 433*octies*, 433*undecies* et 433*duodecies*;

g) aux articles 504*bis* et 504*ter*;

h) à l'article 505, à l'exception des choses couvertes par l'article 42, alinéa unique, 1°;

i) in artikel 2*bis*, § 1, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica, voor zover de feiten betrekking hebben op de invoer, de uitvoer, de vervaardiging, de verkoop of het te koop stellen van de in dat artikel bedoelde middelen en stoffen, of in § 3, b), of § 4, b), van datzelfde artikel;

j) in artikel 2*quater*, 4°, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen;

k) in de artikelen 77*bis* tot 77*quinqüies* van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen;

l) in artikel 10, § 1, 2°, van de wet van 15 juli 1985 betreffende het gebruik bij dieren van stoffen met hormonale, anti-hormonale, beta-adrenergische of productie-stimulerende werking;

2° ofwel aan de misdrijven bedoeld in artikel 324*ter*;

3° ofwel aan een of meer van de hieronder bedoelde misdrijven wanneer die zijn gepleegd in het kader van een criminele organisatie zoals gedefinieerd in artikel 324*bis*:

a) in de artikelen 468, 469, 470, 471 of 472;

b) in artikel 475;

c) in artikel 477 tot en met 477*sexies* of artikel 488*bis*;

d) in artikel 8 van de wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik dienstig materieel en daaraan verbonden technologie;

e) in de artikelen 1 en 8 van het koninklijk besluit van 12 april 1974 betreffende sommige verrichtingen in verband met stoffen met hormonale, anti-hormonale, anabole, anti-infectieuze, anti-parasitaire, en anti-inflammatoire werking, voor de misdrijven waarop overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica straffen worden gesteld;

4° ofwel aan meerdere strafbare feiten die gezamenlijk worden vervolgd, en waarvan de ernst, de finaliteit en de onderlinge afstemming, de rechtbank toelaat zeker en noodzakelijk te besluiten dat deze feiten werden gepleegd in het kader van ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd.”;

b) in § 2 worden de woorden “identieke feiten,” vervangen door de woorden “misdrijven die, rechtstreeks of onrechtstreeks, aanleiding kunnen geven tot een economisch

i) à l'article 2*bis*, § 1er, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques pour autant que les faits portent sur l'importation, l'exportation, la fabrication, la vente ou la mise en vente des substances visées au présent article, ou au § 3, b) ou au § 4, b); du même article;

j) à l'article 2*quater*, 4°, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes;

k) aux articles 77*bis* à 77*quinqüies* de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers;

l) à l'article 10, § 1er, 2°, de la loi du 15 juillet 1985 relative à l'utilisation de substances à effet hormonal, à effet antihormonal, à effet bêta-adrénergique ou à effet stimulateur de production chez les animaux;

2° soit des infractions prévues à l'article 324*ter*;

3° soit une ou plusieurs infractions visées ci-dessous, lorsqu'elles ont été commises dans le cadre d'une organisation criminelle, telle qu'elle est définie à l'article 324*bis*:

a) aux articles 468, 469, 470, 471 ou 472;

b) à l'article 475;

c) aux articles 477 à 477*sexies* ou 488*bis*;

d) à l'article 8 de la loi du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation et au transit d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement à un usage militaire et de la technologie y afférente;

e) aux articles 1er et 8 de l'arrêté royal du 12 avril 1974 relatif à certaines opérations concernant les substances à action hormonale, antihormonale, anabolisante, bêta-adrénergique, anti-infectieuse, antiparasitaire et anti-inflammatoire, pour les infractions punies conformément à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques;

4° soit de plusieurs infractions poursuivies de manière collective et dont la gravité, la finalité et le rapport mutuel permettent au tribunal de décider certainement et nécessairement que ces faits ont été commis dans le cadre de fraude fiscale grave, organisée ou non.”.

b) Dans le § 2, les mots “de faits identiques” sont remplacés par les mots “d'infractions susceptibles de donner lieu, directement ou indirectement, à un avantage économique

voordeel voor zover zij voorkomen in dezelfde rubriek, bepaald in § 1, a), als het misdrijf waarvoor de betrokkene is veroordeeld”;

c) in § 3 wordt het derde lid opgeheven.

HOOFDSTUK 5

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 21

Artikel 591, 25°, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 26 maart 2014, wordt vervangen als volgt:

“25° van alle vorderingen tegen een natuurlijke persoon die geen onderneming is als bedoeld in artikel 573, eerste lid, 1°, tot betaling van de levering van een nutsvoorziening verleend door een leverancier van elektriciteit, gas, warmte of water of door een persoon die een openbaar elektronisch communicatienetwerk, een omroeptransmissie- of omroepdienst aanbiedt;”

Art. 22

In artikel 1017 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 13 december 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de tweede lid wordt vervangen als volgt:

“Behalve wanneer het geding roekeloos of tergend is, wordt de overheid of de instelling belast met het toepassen van de wetten en verordeningen:

1° bedoeld in de artikelen 579, 6°, 580, 581 en 582, 1° en 2°, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen;

2° betreffende de sociale zekerheid van het statutair personeel van de openbare sector die gelijkwaardig zijn met de in punt 1° bedoelde wetten en verordeningen betreffende de sociale zekerheid van werknemers, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen.”;

b) in het vierde lid, worden de woorden “wettelijk of feitelijk samenwonenden,” ingevoegd tussen de woorden “echtgenoten,” en de woorden “bloedverwanten in de opgaande lijn.”

pour autant qu’elles figurent sous la même rubrique, prévue au § 1er, a) que l’infraction qui fait l’objet de la condamnation”.

c) Dans le § 3, le troisième alinéa est abrogé.

CHAPITRE 5

Modifications du Code judiciaire

Art. 21

L’article 591, 25°, du Code Judiciaire, inséré par la loi du 26 mars 2014, est remplacé par ce qui suit:

“25° de toutes demandes introduites à l’encontre d’une personne physique, autre qu’une entreprise visée à l’article 573, alinéa 1er, 1°, de paiement de la fourniture d’un service d’utilité publique dispensée par un fournisseur d’électricité, de gaz, de chauffage ou d’eau ou par une personne proposant un réseau public de communications électroniques, un service de radiotransmission ou radiodiffusion et télédiffusion;”

Art. 22

À l’article 1017 du même Code, modifié par la loi du 13 décembre 2006, les modifications suivantes sont apportées:

a) l’alinéa deux est remplacé par ce qui suit:

“La condamnation aux dépens est toutefois toujours prononcée, sauf en cas de demande téméraire ou vexatoire, à charge de l’autorité ou de l’organisme tenu d’appliquer les lois et règlements:

1° prévus aux articles 579, 6°, 580, 581 et 582, 1° et 2°, en ce qui concerne les demandes introduites par ou contre les assurés sociaux;

2° relatifs à la sécurité sociale du personnel statutaire de la fonction publique qui sont analogues aux lois et règlements relatifs à la sécurité sociale des travailleurs salariés visés au 1°, en ce qui concerne les demandes introduites par ou contre les assurés sociaux.”;

b) dans l’alinéa 4, les mots “cohabitants légaux ou de fait,” sont insérés entre le mot “conjoints,” et le mot “ascendants,”.

HOOFDSTUK 6

Wijziging van de wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering

Art. 23

In artikel 2 van de wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering, wordt de bepaling onder 3° vervangen als volgt:

“3° het artikel wordt aangevuld met twee leden, luidende:

“Wanneer het geding wordt afgesloten met een beslissing gewezen bij verstek en geen enkele in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen, of wanneer alle in het ongelijk gestelde partijen op de inleidende zitting zijn verschenen maar de rechtsvordering niet hebben betwist, of wanneer zij uitsluitend uitstel van betaling vragen, is het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat van de minimumvergoeding.

Geen enkele vergoeding is verschuldigd ten laste van de Staat wanneer het arbeidsauditoraat een rechtsvordering instelt voor de arbeidsgerechten overeenkomstig artikel 138bis, § 2.”

CHAPITRE 6

Modification de la loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle

Art. 23

Dans l'article 2 de la loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle, le 3° est remplacé par ce qui suit:

“3° l'article est complété par deux alinéas, rédigés comme suit:

“Lorsque l'instance se clôture par une décision rendue par défaut et qu'aucune partie succombante n'a jamais comparu ou lorsque toutes les parties succombantes ont comparu à l'audience d'introduction mais n'ont pas contesté la demande ou qu'elles demandent exclusivement des termes et délais, le montant de l'indemnité de procédure est celui de l'indemnité minimale.

Aucune indemnité n'est due à charge de l'État lorsque l'auditorat du travail intente une action devant les juridictions du travail conformément à l'article 138bis, § 2.”

Regelgevingsimpactanalyse

RiA-AiR

- :: Vul het formulier bij voorkeur online in ria-air.fed.be
- :: Contacteer de helpdesk indien nodig ria-air@premier.fed.be
- :: Raadpleeg de handleiding, de FAQ, enz. www.veroeenvoudiging.be

Beschrijvende fiche

Auteur .a.

Bevoegd regeringslid	Minister van Justitie
Contactpersoon beleidscel (naam, e-mail, tel. nr.)	Tom Van Wynsberge, Tom.VanWynsberge@just.fgov.be, tel. 02/542.80.79
Overheidsdienst	FOD Justitie
Contactpersoon overheidsdienst (naam, e-mail, tel. nr.)	Nancy Colpaert, nancy.colpaert@just.fgov.be, 02/542 67 83

Ontwerp .b.

Titel van het ontwerp van regelgeving	Ontwerp van wet houdende wijzigingen van het strafrecht, de strafvordering en het gerechtelijk recht	
Korte beschrijving van het ontwerp van regelgeving met vermelding van de oorsprong (verdrag, richtlijn, samenwerkingsakkoord, actualiteit, ...), de beoogde doelen van uitvoering.	Dit ontwerp van wet voorziet hoofdzakelijk aanpassingen van het Wetboek van Strafvordering, het Strafwetboek en het Gerechtelijk Wetboek teneinde een gevolg te geven aan een aantal recente arresten van het Grondwettelijk Hof.	
Impactanalyses reeds uitgevoerd	☐ Ja ☒ Nee	Indien ja, gelieve een kopie bij te voegen of de referentie van het document te vermelden: __

Raadpleging over het ontwerp van regelgeving .c.

Verplichte, facultatieve of informele raadplegingen:	Inspectie Financiën bij de FOD Justitie, Minister van Begroting en Raad van State
--	---

Bronnen gebruikt om de impactanalyse uit te voeren .d.

Statistieken, referentiedocumenten, organisaties en contactpersonen:	-
--	---

Datum van beëindiging van de impactanalyse .e.

1/06/2017

Welke impact heeft het ontwerp van regelgeving op deze 21 thema's?

Een ontwerp van regelgeving zal meestal slechts impact hebben op enkele thema's.

Een niet-exhaustieve lijst van trefwoorden is gegeven om de inschatting van elk thema te vergemakkelijken.

Indien er een **positieve en/of negatieve impact** is, **leg deze uit** (gebruik indien nodig trefwoorden) en **vermeld** welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve effecten te verlichten/te compenseren.

Voor de thema's **3**, **10**, **11** en **21**, worden meer gedetailleerde vragen gesteld.

Raadpleeg de [handleiding](#) of contacteer de helpdesk ria-air@premier.fed.be indien u vragen heeft.

Kansarmoedebestrijding .1.

Menswaardig minimuminkomen, toegang tot kwaliteitsvolle diensten, schuldenoverlast, risico op armoede of sociale uitsluiting (ook bij minderjarigen), ongeletterdheid, digitale kloof.

☒ Positieve impact

☐ Negatieve impact

↓ Leg uit.

☒ Geen impact

Gelijke Kansen en sociale cohesie .2.

Non-discriminatie, gelijke behandeling, toegang tot goederen en diensten, toegang tot informatie, tot onderwijs en tot opleiding, loonkloof, effectiviteit van burgerlijke, politieke en sociale rechten (in het bijzonder voor kwetsbare bevolkingsgroepen, kinderen, ouderen, personen met een handicap en minderheden).

☒ Positieve impact

☐ Negatieve impact

↓ Leg uit.

☒ Geen impact

Gelijkheid van vrouwen en mannen .3.

Toegang van vrouwen en mannen tot bestaansmiddelen: inkomen, werk, verantwoordelijkheden, gezondheid/zorg/welzijn, veiligheid, opleiding/kennis/vorming, mobiliteit, tijd, vrije tijd, etc.

Uitoefening door vrouwen en mannen van hun fundamentele rechten: burgerlijke, sociale en politieke rechten.

1. Op welke personen heeft het ontwerp (rechtstreeks of onrechtstreeks) een impact en wat is de naar geslacht uitgesplitste samenstelling van deze groep(en) van personen?

Indien geen enkele persoon betrokken is, leg uit waarom.

Het project heeft betrekking op alle rechtzoekenden. De wijzigingen voorzien in artikel 1017, tweede en vierde lid van het Gerechtelijk wetboek, richten zich respectievelijk tot het statutair benoemd personeel en tot de wettelijke en feitelijke samenwonenden._

↓ Indien er personen betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de eventuele verschillen in de respectieve situatie van vrouwen en mannen binnen de materie waarop het ontwerp van regelgeving betrekking heeft.

Geen verschil.

↓ Indien er verschillen zijn, beantwoord dan vragen 3 en 4.

3. Beperken bepaalde van deze verschillen de toegang tot bestaansmiddelen of de uitoefening van fundamentele rechten van vrouwen of mannen (problematische verschillen)? [J/N] > Leg uit

--

4. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de gelijkheid van vrouwen en mannen, rekening houdend met de voorgaande antwoorden?

--

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 5.

5. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Gezondheid .4.

Toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg, efficiëntie van het zorgaanbod, levensverwachting in goede gezondheid, behandelingen van chronische ziekten (bloedvatenziekten, kankers, diabetes en chronische ademhalingsziekten), gezondheidsdeterminanten (sociaaleconomisch niveau, voeding, verontreiniging), levenskwaliteit.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

--

Werkgelegenheid .5.

Toegang tot de arbeidsmarkt, kwaliteitsvolle banen, werkloosheid, zwartwerk, arbeids- en ontslagomstandigheden, loopbaan, arbeidstijd, welzijn op het werk, arbeidsongevallen, beroepsziekten, evenwicht privé- en beroepsleven, gepaste verloning, mogelijkheid tot beroepsopleiding, collectieve arbeidsverhoudingen.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

--

Consumptie- en productiepatronen .6.

Prijsstabiliteit of -voorzienbaarheid, inlichting en bescherming van de consumenten, doeltreffend gebruik van hulpbronnen, evaluatie en integratie van (sociale- en milieu-) externaliteiten gedurende de hele levenscyclus van de producten en diensten, beheerpatronen van organisaties.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

--

Economische ontwikkeling .7.

Oprichting van bedrijven, productie van goederen en diensten, arbeidsproductiviteit en productiviteit van hulpbronnen/grondstoffen, competitiviteitsfactoren, toegang tot de markt en tot het beroep, markttransparantie, toegang tot overheidsopdrachten, internationale handels- en financiële relaties, balans import/export, ondergrondse economie, bevoorradingszekerheid van zowel energiebronnen als minerale en organische hulpbronnen.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

--

Investerings .8.

Investerings in fysiek (machines, voertuigen, infrastructuur), technologisch, intellectueel (software, onderzoek en ontwikkeling) en menselijk kapitaal, nettoinvesteringcijfer in procent van het bbp.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

--

Onderzoek en ontwikkeling .9.

Mogelijkheden betreffende onderzoek en ontwikkeling, innovatie door de invoering en de verspreiding van nieuwe productiemethodes, nieuwe ondernemingspraktijken of nieuwe producten en diensten, onderzoeks- en ontwikkelingsuitgaven.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

Kmo's .10.

Impact op de ontwikkeling van de kmo's.

1. Welke ondernemingen zijn rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken?

Beschrijf de sector(en), het aantal ondernemingen, het % kmo's (< 50 werknemers), waaronder het % micro-ondernemingen (< 10 werknemers).

Indien geen enkele onderneming betrokken is, leg uit waarom.

--

↓ Indien er kmo's betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de kmo's.
N.B. De impact op de administratieve lasten moet bij thema 11 gedetailleerd worden.

--

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vragen 3 tot 5.

3. Is deze impact verhoudingsgewijs zwaarder voor de kmo's dan voor de grote ondernemingen? [J/N] > Leg uit

--

4. Staat deze impact in verhouding tot het beoogde doel? [J/N] > Leg uit

--

5. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Administratieve lasten .11.

Verlaging van de formaliteiten en administratieve verplichtingen die direct of indirect verbonden zijn met de uitvoering, de naleving en/of de instandhouding van een recht, een verbod of een verplichting.

↓ Indien burgers (zie thema 3) en/of ondernemingen (zie thema 10) betrokken zijn, beantwoord dan volgende vragen.

1. Identificeer, per betrokken doelgroep, de nodige formaliteiten en verplichtingen voor de toepassing van de regelgeving.
Indien er geen enkele formaliteiten of verplichtingen zijn, leg uit waarom.

a. __huidige regelgeving*

b. __ontwerp van regelgeving**

↓

Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in de huidige* regelgeving, beantwoord dan vragen 2a tot 4a.

↓

Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in het ontwerp van regelgeving**, beantwoord dan vragen 2b tot 4b.

2. Welke documenten en informatie moet elke betrokken doelgroep verschaffen?

a. __*

b.

3. Hoe worden deze documenten en informatie, per betrokken doelgroep, ingezameld?

a. __*

b.

4. Welke is de periodiciteit van de formaliteiten en verplichtingen, per betrokken doelgroep?

a. __*

b.

5. Welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Energie .12.

Energiemix (koolstofarm, hernieuwbaar, fossiel), gebruik van biomassa (hout, biobrandstoffen), energie-efficiëntie, energieverbruik van de industrie, de dienstensector, de transportsector en de huishoudens, bevoorradingszekerheid, toegang tot energiediensten en -goederen.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

Mobiliteit .13.

Transportvolume (aantal afgelegde kilometers en aantal voertuigen), aanbod van gemeenschappelijk personenvervoer, aanbod van wegen, sporen en zee- en binnenvaart voor goederenvervoer, verdeling van de vervoerswijzen (modal shift), veiligheid, verkeersdichtheid.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

Voeding .14.

Toegang tot veilige voeding (kwaliteitscontrole), gezonde en voedzame voeding, verspilling, eerlijke handel.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

Klimaatverandering .15.

Uitstoot van broeikasgassen, aanpassingsvermogen aan de gevolgen van de klimaatverandering, veerkracht, energie overgang, hernieuwbare energiebronnen, rationeel energiegebruik, energie-efficiëntie, energieprestaties van gebouwen, winnen van koolstof.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

Natuurlijke hulpbronnen .16.

Efficiënt beheer van de hulpbronnen, recyclage, hergebruik, waterkwaliteit en -consumptie (oppervlakte- en grondwater, zeeën en oceanen), bodemkwaliteit en -gebruik (verontreiniging, organisch stofgehalte, erosie, drooglegging, overstromingen, verdichting, fragmentatie), ontbossing.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

Buiten- en binnenlucht .17.

Luchtqualiteit (met inbegrip van de binnenlucht), uitstoot van verontreinigende stoffen (chemische of biologische agentia: methaan, koolwaterstoffen, oplosmiddelen, SOX, NOX, NH3), fijn stof.

☐ Positieve impact

☐ Negatieve impact

Leg uit.

☒ Geen impact.

Biodiversiteit .18.

Graad van biodiversiteit, stand van de ecosystemen (herstelling, behoud, valorisatie, beschermde zones), verandering en fragmentatie van de habitatten, biotechnologieën, uitvindingsoctröoien in het domein van de biologie, gebruik van genetische hulpbronnen, diensten die de ecosystemen leveren (water- en luchtzuivering, enz.), gedomesticeerde of gecultiveerde soorten, invasieve uitheemse soorten, bedreigde soorten.

☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	↓ Leg uit.	☒ Geen impact.
---	---	---	--

Hinder .19.

Geluids-, geur- of visuele hinder, trillingen, ioniserende, niet-ioniserende en elektromagnetische stralingen, lichtoverlast.			
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	↓ Leg uit.	☒ Geen impact.

Overheid .20.

Democratische werking van de organen voor overleg en beraadslaging, dienstverlening aan gebruikers, klachten, beroep, protestbewegingen, wijze van uitvoering, overheidsinvesteringen.			
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	↓ Leg uit.	☐ Geen impact.
Een aantal bepalingen, zoals de ontworpen bepalingen die betrekking hebben op het inzage-recht tijdens het opsporingsonderzoek en de minnelijke schikking, hebben een impact op de werking van de parketten en de griffies. De voorgestelde wijziging van artikel 1022 van het Gerechtelijk wetboek houdt rekening met de rechtspraak van het Grondwettelijk hof en laat voortaan toe dat een overheidsorgaan wordt veroordeeld tot het betalen van een rechtsplegingsvergoeding wanneer het het onderspit delft in een procedure behalve in het geval waar het openbaar ministerie optreedt in strafaangelegenheden of wanneer het arbeidsauditoraat optreedt voor de arbeidsrechtbank op basis van artikel 138bis, § 2 van hetzelfde wetboek. De wijziging aangebracht in artikel 1017, tweede lid van het Gerechtelijk wetboek zal ook een impact hebben op de overheden of organismen die ermee belast zijn de wetten en reglementen toe te passen inzake sociale zekerheid voor wat betreft de statutair benoemde personeelsleden omdat zij de kosten zullen moeten dragen.			

Beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling .21.

Inachtneming van de onbedoelde neveneffecten van de Belgische beleidsmaatregelen op de belangen van de ontwikkelingslanden.									
1. Identificeer de eventuele rechtstreekse of onrechtstreekse impact van het ontwerp op de ontwikkelingslanden op het vlak van: <table border="0"> <tr> <td>o voedselveiligheid</td> <td>o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)</td> </tr> <tr> <td>o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen</td> <td>o mobiliteit van personen</td> </tr> <tr> <td>o waardig werk</td> <td>o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)</td> </tr> <tr> <td>o lokale en internationale handel</td> <td>o vrede en veiligheid</td> </tr> </table> Indien er geen enkel ontwikkelingsland betrokken is, leg uit waarom. Het ontwerp van wet heeft geen specifieke impact ten aanzien van de ontwikkelingslanden. ↓ Indien er een positieve en/of negatieve impact is, beantwoord dan vraag 2.		o voedselveiligheid	o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)	o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	o mobiliteit van personen	o waardig werk	o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)	o lokale en internationale handel	o vrede en veiligheid
o voedselveiligheid	o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)								
o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	o mobiliteit van personen								
o waardig werk	o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)								
o lokale en internationale handel	o vrede en veiligheid								
2. Verduidelijk de impact per regionale groepen of economische categorieën (eventueel landen oplijsten). Zie bijlage ↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 3.									
3. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?									

Analyse d'impact de la réglementation

RiA-AiR

- :: Remplissez de préférence le formulaire en ligne ria-air.fed.be
- :: Contactez le Helpdesk si nécessaire ria-air@premier.fed.be
- :: Consultez le manuel, les FAQ, etc. www.simplification.be

Fiche signalétique

Auteur .a.

Membre du Gouvernement compétent	Ministre de la Justice
Contact cellule stratégique (nom, email, tél.)	Tom Van Wynsberge, Tom.VanWynsberge@just.fgov.be , tel. 02/542.80.79
Administration compétente	SPF Justice
Contact administration (nom, email, tél.)	Violaine Nandrin, violaine.nandrin@just.fgov.be , 02/542 6654

Projet .b.

Titre du projet de réglementation	Projet de loi modifiant diverses dispositions du droit pénal, de la procédure pénale et du droit judiciaire	
Description succincte du projet de réglementation en mentionnant l'origine réglementaire (traités, directive, accord de coopération, actualité, ...), les objectifs poursuivis et la mise en œuvre.	Ce projet prévoit en grande partie des modifications aux Code de droit pénal, Code de procédure pénale et Code de droit judiciaire afin de donner un effet à certains arrêts récents de la Cour constitutionnelle.	
Analyses d'impact déjà réalisées	☐ Oui ☒ Non	Si oui, veuillez joindre une copie ou indiquer la référence du document : --

Consultations sur le projet de réglementation .c.

Consultations obligatoires, facultatives ou informelles :	Inspection Finances SPF Justice, Ministre du budget et Conseil d'Etat
---	---

Sources utilisées pour effectuer l'analyse d'impact .d.

Statistiques, documents de référence, organisations et personnes de référence :	--
---	----

Date de finalisation de l'analyse d'impact .e.

1/06/2017

Quel est l'impact du projet de réglementation sur ces 21 thèmes ?

Un projet de réglementation aura généralement des impacts sur un nombre limité de thèmes.

Une liste non-exhaustive de mots-clés est présentée pour faciliter l'appréciation de chaque thème.

S'il y a des **impacts positifs et / ou négatifs**, **expliquez-les** (sur base des mots-clés si nécessaire) et **indiquez** les mesures prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs.

Pour les thèmes 3, 10, 11 et 21, des questions plus approfondies sont posées.

Consultez le [manuel](#) ou contactez le helpdesk ria-air@premier.fed.be pour toute question.

Lutte contre la pauvreté .1.

Revenu minimum conforme à la dignité humaine, accès à des services de qualité, surendettement, risque de pauvreté ou d'exclusion sociale (y compris chez les mineurs), illettrisme, fracture numérique.

☒ Impact positif

☐ Impact négatif

Expliquez.

☒ Pas d'impact

Égalité des chances et cohésion sociale .2.

Non-discrimination, égalité de traitement, accès aux biens et services, accès à l'information, à l'éducation et à la formation, écart de revenu, effectivité des droits civils, politiques et sociaux (en particulier pour les populations fragilisées, les enfants, les personnes âgées, les personnes handicapées et les minorités).

☒ Impact positif

☐ Impact négatif

Expliquez.

☒ Pas d'impact

Égalité entre les femmes et les hommes .3.

Accès des femmes et des hommes aux ressources : revenus, travail, responsabilités, santé/soins/bien-être, sécurité, éducation/savoir/formation, mobilité, temps, loisirs, etc.

Exercice des droits fondamentaux par les femmes et les hommes : droits civils, sociaux et politiques.

1. Quelles personnes sont directement et indirectement concernées par le projet et quelle est la composition sexuée de ce(s) groupe(s) de personnes ?

Si aucune personne n'est concernée, expliquez pourquoi.

[Le projet concerne tous les justiciables. Les modifications envisagées à l'article 1017, alinéas 2 et 4, s'adressent respectivement au personnel statutaire et aux cohabitants légaux et de fait.](#)

↓ Si des personnes sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les éventuelles différences entre la situation respective des femmes et des hommes dans la matière relative au projet de réglementation.

[Il n'y a pas de différence](#)

↓ S'il existe des différences, répondez aux questions 3 et 4.

3. Certaines de ces différences limitent-elles l'accès aux ressources ou l'exercice des droits fondamentaux des femmes ou des hommes (différences problématiques) ? [O/N] > expliquez

--

4. Compte tenu des réponses aux questions précédentes, identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur l'égalité des femmes et les hommes ?

--

↓ S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 5.

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

--

Santé .4.

Accès aux soins de santé de qualité, efficacité de l'offre de soins, espérance de vie en bonne santé, traitements des maladies chroniques (maladies cardiovasculaires, cancers, diabète et maladies respiratoires chroniques), déterminants de la santé (niveau socio-économique, alimentation, pollution), qualité de la vie.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

 Expliquez.

☒ Pas d'impact
Emploi .5.

Accès au marché de l'emploi, emplois de qualité, chômage, travail au noir, conditions de travail et de licenciement, carrière, temps de travail, bien-être au travail, accidents de travail, maladies professionnelles, équilibre vie privée - vie professionnelle, rémunération convenable, possibilités de formation professionnelle, relations collectives de travail.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

 Expliquez.

☒ Pas d'impact
Modes de consommation et production .6.

Stabilité/prévisibilité des prix, information et protection du consommateur, utilisation efficace des ressources, évaluation et intégration des externalités (environnementales et sociales) tout au long du cycle de vie des produits et services, modes de gestion des organisations.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

 Expliquez.

☒ Pas d'impact
Développement économique .7.

Création d'entreprises, production de biens et de services, productivité du travail et des ressources/matières premières, facteurs de compétitivité, accès au marché et à la profession, transparence du marché, accès aux marchés publics, relations commerciales et financières internationales, balance des importations/exportations, économie souterraine, sécurité d'approvisionnement des ressources énergétiques, minérales et organiques.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

 Expliquez.

☒ Pas d'impact
Investissements .8.

Investissements en capital physique (machines, véhicules, infrastructures), technologique, intellectuel (logiciel, recherche et développement) et humain, niveau d'investissement net en pourcentage du PIB.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

 Expliquez.

☒ Pas d'impact
Recherche et développement .9.

Opportunités de recherche et développement, innovation par l'introduction et la diffusion de nouveaux modes de production, de nouvelles pratiques d'entreprises ou de nouveaux produits et services, dépenses de recherche et de développement.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

 Expliquez.

☒ Pas d'impact

PME .10.

Impact sur le développement des PME.

1. Quelles entreprises sont directement et indirectement concernées par le projet ?

Détaillez le(s) secteur(s), le nombre d'entreprises, le % de PME (< 50 travailleurs) dont le % de micro-entreprise (< 10 travailleurs).

Si aucune entreprise n'est concernée, expliquez pourquoi.

--

Si des PME sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur les PME.

N.B. les impacts sur les charges administratives doivent être détaillés au thème 11

--

S'il y a un impact négatif, répondez aux questions 3 à 5.

3. Ces impacts sont-ils proportionnellement plus lourds sur les PME que sur les grandes entreprises ? [O/N] > expliquez

--

4. Ces impacts sont-ils proportionnels à l'objectif poursuivi ? [O/N] > expliquez

--

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

--

Charges administratives .11.

Réduction des formalités et des obligations administratives liées directement ou indirectement à l'exécution, au respect et/ou au maintien d'un droit, d'une interdiction ou d'une obligation.

Si des citoyens (cf. thème 3) et/ou des entreprises (cf. thème 10) sont concernés, répondez aux questions suivantes.

1. Identifiez, par groupe concerné, les formalités et les obligations nécessaires à l'application de la réglementation.

S'il n'y a aucune formalité ou obligation, expliquez pourquoi.

a. __ réglementation actuelle*

b. __ réglementation en projet**

S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation actuelle*, répondez aux questions 2a à 4a.

S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation en projet**, répondez aux questions 2b à 4b.

2. Quels documents et informations chaque groupe concerné doit-il fournir ?

a. __ *

b. __ **

3. Comment s'effectue la récolte des informations et des documents, par groupe concerné ?

a. __ *

b. __ **

4. Quelles est la périodicité des formalités et des obligations, par groupe concerné ?

a. __ *

b. __ **

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs ?

--

Énergie .12.

Mix énergétique (bas carbone, renouvelable, fossile), utilisation de la biomasse (bois, biocarburants), efficacité énergétique, consommation d'énergie de l'industrie, des services, des transports et des ménages, sécurité d'approvisionnement, accès aux biens et services énergétiques.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Mobilité .13.

Volume de transport (nombre de kilomètres parcourus et nombre de véhicules), offre de transports collectifs, offre routière, ferroviaire, maritime et fluviale pour les transports de marchandises, répartitions des modes de transport (modal shift), sécurité, densité du trafic.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Alimentation .14.

Accès à une alimentation sûre (contrôle de qualité), alimentation saine et à haute valeur nutritionnelle, gaspillages, commerce équitable.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Changements climatiques .15.

Émissions de gaz à effet de serre, capacité d'adaptation aux effets des changements climatiques, résilience, transition énergétique, sources d'énergies renouvelables, utilisation rationnelle de l'énergie, efficacité énergétique, performance énergétique des bâtiments, piégeage du carbone.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Ressources naturelles .16.

Gestion efficiente des ressources, recyclage, réutilisation, qualité et consommation de l'eau (eaux de surface et souterraines, mers et océans), qualité et utilisation du sol (pollution, teneur en matières organiques, érosion, assèchement, inondations, densification, fragmentation), déforestation.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Air intérieur et extérieur .17.

Qualité de l'air (y compris l'air intérieur), émissions de polluants (agents chimiques ou biologiques : méthane, hydrocarbures, solvants, SOx, NOx, NH3), particules fines.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Biodiversité .18.

Niveaux de la diversité biologique, état des écosystèmes (restauration, conservation, valorisation, zones protégées), altération et fragmentation des habitats, biotechnologies, brevets d'invention sur la matière biologique, utilisation des ressources génétiques, services rendus par les écosystèmes (purification de l'eau et de l'air, ...), espèces domestiquées ou cultivées, espèces exotiques envahissantes, espèces menacées.

☐ Impact positif

☐ Impact négatif

Expliquez.

☒ Pas d'impact

--

Nuisances .19.

Nuisances sonores, visuelles ou olfactives, vibrations, rayonnements ionisants, non ionisants et électromagnétiques, nuisances lumineuses.

☐ Impact positif☐ Impact négatif

↓ Expliquez.

☒ Pas d'impact**Autorités publiques .20.**

Fonctionnement démocratique des organes de concertation et consultation, services publics aux usagers, plaintes, recours, contestations, mesures d'exécution, investissements publics.

☐ Impact positif☐ Impact négatif

↓ Expliquez.

☐ Pas d'impact

Quelques dispositions, comme les dispositions en projet qui concernent le droit de consultation dans le cadre de l'information et la transaction pénale auront un impact sur le fonctionnement des parquets et greffes. La modification proposée à l'article 1022 prend en compte la jurisprudence de la Cour constitutionnelle et permet dorénavant qu'un organe public soit condamné au paiement d'une indemnité de procédure lorsqu'il succombe sauf dans l'hypothèse où le Ministère public agit en matière pénale ou lorsque l'auditorat du travail agit devant le tribunal du travail sur la base de l'article 138bis § 2. La modification opérée à l'article 1017 alinéa 2 aura également un impact pour les autorités ou organismes chargés d'appliquer les lois et les règlements en matière de sécurité sociale pour le personnel statutaire car ils devront prendre en charge les dépens.

Cohérence des politiques en faveur du développement .21.

Prise en considération des impacts involontaires des mesures politiques belges sur les intérêts des pays en développement.

1. Identifiez les éventuels impacts directs et indirects du projet sur les pays en développement dans les domaines suivants :

- o sécurité alimentaire
- o santé et accès aux médicaments
- o travail décent
- o commerce local et international
- o revenus et mobilisations de ressources domestiques (taxation)
- o mobilité des personnes
- o environnement et changements climatiques (mécanismes de développement propre)
- o paix et sécurité

Expliquez si aucun pays en développement n'est concerné.

Le projet de loi n'a pas d'impact spécifique par rapport aux pays en voie de développement.

↓ S'il y a des impacts positifs et/ou négatifs, répondez à la question 2.

2. Précisez les impacts par groupement régional ou économique (lister éventuellement les pays). Cf. manuel

↓ S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 3.

3. Quelles mesures sont prises pour les alléger / compenser les impacts négatifs ?

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
NR. 61.795/1/V VAN 22 SEPTEMBER 2017**

Op 4 juli 2017 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de minister van Justitie verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 18 augustus 2017,^(*) en nogmaals verlengd tot 18 september 2017, een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet “houdende wijzigingen van diverse bepalingen van het strafrecht, de strafvordering en het gerechtelijk recht”.

Het voorontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 5 september 2017. De kamer was samengesteld uit Jan Smets, staatsraad, voorzitter, Wouter Pas en Patricia De Somere, staatsraden, Jan Velaers en Michel Tison, assessoren, en Annemie Goossens, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Frédéric Vanneste, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Jan Smets, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 22 september 2017.

*

^(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege wordt verlengd met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 61.795/1/V DU 22 SEPTEMBRE 2017**

Le 4 juillet 2017, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la ministre de la Justice à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit jusqu'au 18 août 2017^(*), et encore prorogé jusqu'au 18 septembre 2017, sur un avant-projet de loi “modifiant diverses dispositions du droit pénal, de la procédure pénale et du droit judiciaire”.

L'avant-projet a été examiné par la première chambre des vacations le 5 septembre 2017. La chambre était composée de Jan Smets, conseiller d'État, président, Wouter Pas et Patricia De Somere, conseillers d'État, Jan Velaers et Michel Tison, assesseurs, et Annemie Goossens, greffier.

Le rapport a été présenté par Frédéric Vanneste, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Jan Smets, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 22 septembre 2017.

*

^(*) Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juillet au 31 juillet ou lorsqu'il expire entre le 15 juillet et le 15 août.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

STREKKING VAN HET ONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt voornamelijk tot het aanbrengen van diverse wijzigingen aan het Wetboek van Strafvordering, het Strafwetboek en het Gerechtelijk Wetboek. Met de aanpassingen wordt onder meer beoogd een aantal bepalingen in overeenstemming te brengen met rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.

De belangrijkste aanpassingen betreffen de wijziging van de bepalingen uit het Wetboek van Strafvordering met betrekking tot het verval van de strafvordering door betaling van een geldsom (artikelen 7 en 8) en met betrekking tot het verval van de strafvordering door uitvoering van maatregelen (artikelen 9 en 10). Andere bepalingen op het vlak van het strafrecht en het strafprocesrecht hebben onder meer betrekking op het recht op inzage van het strafdossier in hoofde van de verdachte of degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd tijdens het opsporingsonderzoek (artikel 3), de observatie ten aanzien van een woning tijdens het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek (artikel 14), het bijzonder onderzoek naar de vermogensbestanddelen (artikel 15) en de verbeurdverklaring (artikelen 18 tot 20). Het ontwerp bevat bovendien een aantal punctuele bepalingen tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek (artikelen 21 tot 23).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

HOOFDSTUK 1

Algemene bepaling

3. Bij dit hoofdstuk zijn geen opmerkingen te maken.

HOOFDSTUK 2

Wijziging van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering²

4. Bij dit hoofdstuk zijn geen opmerkingen te maken.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² In de Franse tekst dienen de woorden "*Code de procédure pénale*" te worden vervangen door de woorden "*Code d'instruction criminelle*".

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique 1 et l'accomplissement des formalités prescrites.

PORTÉE DU PROJET

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a principalement pour objet d'apporter diverses modifications au Code d'instruction criminelle, au Code pénal et au Code judiciaire. Ces adaptations visent notamment la mise en conformité d'un certain nombre de dispositions avec la jurisprudence de la Cour constitutionnelle.

Les adaptations les plus importantes concernent la modification des dispositions du Code d'instruction criminelle relatives à l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent (articles 7 et 8) et à l'extinction de l'action publique moyennant l'exécution de mesures (articles 9 et 10). D'autres dispositions en matière de droit pénal et de procédure pénale concernent notamment le droit de consultation du dossier répressif dans le chef du suspect ou de celui qui a fait une déclaration de personne lésée au cours de l'information (article 3), l'observation à l'égard d'un domicile pendant l'enquête pénale d'exécution (article 14), l'enquête particulière sur les éléments patrimoniaux (article 15) et la confiscation (articles 18 à 20). Le projet comporte en outre un certain nombre de dispositions ponctuelles modifiant le Code judiciaire (articles 21 à 23).

EXAMEN DU TEXTE

CHAPITRE 1ER

Disposition générale

3. Ce chapitre n'appelle aucune observation.

CHAPITRE 2

Modification du titre préliminaire du Code de procédure pénale²

4. Ce chapitre n'appelle aucune observation.

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité avec les normes supérieures.

² Lire: Code d'instruction criminelle.

HOOFDSTUK 3

Wijzigingen van het Wetboek van strafvordering

Art. 3

5. De ontworpen paragraaf 2 van artikel 21*bis* van het Wetboek van Strafvordering strekt tot regeling van het verzoek van de verdachte of degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd om tijdens het opsporingsonderzoek inzage te verkrijgen in het dossier of er een afschrift van te krijgen. Daarbij wordt de huidige tekst van artikel 21*bis* van het Wetboek van Strafvordering, dat paragraaf 1 van dat artikel wordt, onverlet gelaten.

Vraag is welke de verhouding is tussen de twee paragrafen: het huidige artikel 21*bis* van het Wetboek van Strafvordering (dat paragraaf 1 van dat artikel wordt) voorziet immers ook reeds in de mogelijkheid om tijdens het opsporingsonderzoek een verzoek in te dienen tot het krijgen van inzage in het dossier en het nemen van een afschrift ervan. Uit het gegeven dat het ontworpen artikel 21*bis*, § 2, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering slaat op verzoeken tot inzage tijdens het opsporingsonderzoek die betrekking hebben op een misdaad of een wanbedrijf, met uitzondering van de wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, behoudens de in artikel 138, 6°*bis* en 6°*ter*, van het Wetboek van Strafvordering bedoelde wanbedrijven, kan op het eerste gezicht worden afgeleid dat het toekomstige artikel 21*bis*, § 1, van dat wetboek betrekking heeft op de inzage in en het nemen van een afschrift van dossiers betreffende andere misdrijven dan die bedoeld in artikel 21*bis*, § 2, ervan. Voor de inzage in die dossiers zouden de bijkomende waarborgen vervat in de ontworpen bepaling dan niet gelden.

Volgens de gemachtigde zou het evenwel de bedoeling zijn om de inzage en het nemen van een afschrift van het dossier tijdens het opsporingsonderzoek te beperken tot dossiers betreffende feiten die zijn omschreven als misdaad of als het in het ontworpen artikel 21*bis*, § 2, bedoelde wanbedrijf. Zo dat de bedoeling is, dient het huidige artikel 21*bis* van het Wetboek van Strafvordering te worden aangepast.

6. Hoe dan ook dient er een afdoende verantwoording te bestaan voor het onderscheid in behandeling tussen verdachten of benadeelden dat ontstaat, hetzij wanneer de ene categorie wel toegang heeft tot het dossier tijdens het opsporingsonderzoek en de andere niet, hetzij wanneer de voorwaarden waaronder toegang kan worden verkregen of de waarborgen die de verdachten of de benadeelden in dit raam genieten, verschillen tussen categorieën van verdachten of benadeelden. Er dient overigens op te worden gewezen dat arrest nr. 6/2017 van het Grondwettelijk Hof, waarin het gebrek aan rechtswaarborgen inzake de inzage van het dossier tijdens het opsporingsonderzoek ongrondwettig wordt verklaard, algemeen geformuleerd is.³ Al was aan het Hof niet de rechtsvraag voorgelegd of een verschil in behandeling *qua* rechtswaarborgen bij weigering van toegang tot het dossier toelaatbaar is, moet er toch op worden gewezen dat

³ GwH 25 januari 2017, nr. 6/2017, B.4 tot B.6.

CHAPITRE 3

Modifications du Code d'instruction criminelle

Art. 3

5. Le paragraphe 2, en projet, de l'article 21*bis* du Code d'instruction criminelle tend à régler la demande du suspect ou de celui qui a fait une déclaration de personne lésée d'être autorisé à consulter le dossier ou à en obtenir copie au cours de l'information. À cet égard, le texte actuel de l'article 21*bis* du Code d'instruction criminelle, qui devient le paragraphe 1er de cet article, est laissé intact.

La question se pose de savoir comment s'articulent les deux paragraphes: en effet, l'actuel article 21*bis* du Code d'instruction criminelle (qui devient le paragraphe 1er de cet article) prévoit déjà la possibilité d'introduire au cours de l'information une demande d'autorisation de consulter le dossier et d'en prendre copie. À première vue, il peut se déduire du fait que l'article 21*bis*, § 2, alinéa 2, en projet, du Code d'instruction criminelle concerne des demandes de consultation au cours de l'information qui portent sur un crime ou un délit, à l'exception des délits relevant de la compétence du tribunal de police, sauf les délits visés à l'article 138, 6°*bis* et 6°*ter*, du Code d'instruction criminelle, que le futur article 21*bis*, § 1er, de ce code concerne la consultation et la prise de copie de dossiers relatifs à des infractions autres que celles visées dans son article 21*bis*, § 2. En ce qui concerne la consultation de ces dossiers, les garanties supplémentaires contenues dans la disposition en projet ne s'appliqueraient alors pas.

Selon le délégué, l'intention serait toutefois de limiter la consultation et la prise de copie du dossier au cours de l'information aux dossiers relatifs à des faits définis comme un crime ou comme le délit visé à l'article 21*bis*, § 2, en projet. Si telle est l'intention, l'article 21*bis*, actuel, du Code d'instruction criminelle doit être adapté.

6. En tout état de cause, la différence de traitement entre les suspects ou les personnes lésées qui apparaît, soit lorsque l'une des deux catégories a effectivement accès au dossier au cours de l'information et l'autre pas, soit lorsque les conditions dans lesquelles l'accès peut être obtenu ou les garanties dont les suspects ou les personnes lésées bénéficient dans ce cadre, diffèrent entre les catégories de suspects ou de personnes lésées, doit être adéquatement justifiée. On soulignera au demeurant que l'arrêt n° 6/2017 de la Cour Constitutionnelle, qui déclare inconstitutionnelle l'absence de garanties juridiques concernant la consultation du dossier au cours de l'information, est formulé de manière générale³. Même si la Cour n'a pas été saisie de la question de droit visant à savoir si une différence de traitement en termes de garanties juridiques est admissible en cas de refus d'accès au dossier, il faut néanmoins relever que la Cour conclut

³ C.C., 25 janvier 2017, n° 6/2017, B.4 à B.6.

het Hof tot de ongrondwettigheid van de ontstentenis van rechterlijke controle besluit gelet op het gegeven dat de beslissing om toegang tot het dossier te verlenen wordt genomen door het openbaar ministerie, dat in voorkomend geval, in de verdere strafprocedure, de rol van vervolgende partij op zich zal nemen en dat derhalve niet als onpartijdig kan worden beschouwd.⁴ Dit gegeven verschilt niet naargelang de aard van het misdrijf waarop het recht tot toegang van het dossier betrekking heeft, zodat dit element op zich geen afdoende verantwoording voor het gemaakte onderscheid kan bieden.

De gemachtigde verschaftte de volgende verantwoording voor de beperking van het materiële toepassingsgebied van de ontworpen regeling:

“In de toelichting wordt inzake deze mogelijke disproportionaliteit het volgende gesteld:

“De wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, worden van het toepassingsgebied uitgesloten, behalve de in artikel 138, 6°bis en 6°ter van het Wetboek van Strafvordering bedoelde wanbedrijven. Deze laatste betreffen immers verkeerswanbedrijven waarbij letsels werden veroorzaakt. De andere verkeersmisdrijven betreffen lichtere feiten, waarbij de inhoud van het dossier vaak ook beperkt is tot de vaststellingen van de politiediensten of het proces-verbaal van het verhoor, waarvan betrokkene overeenkomstig de gemeenrechtelijke bepalingen reeds een kopie heeft mogen ontvangen.”

Ook het College van Procureurs-generaal wees erop dat er geen toepassing van de procedure naar analogie met artikel 61ter Sv. kan gebeuren, zonder rekening te houden met de proportionaliteit van de feiten. Gepleit werd voor een genuanceerde overzetting van de rechten die gelden in het gerechtelijk onderzoek naar de dossiers in opsporingsonderzoek (hiervoor werd gewezen op de mogelijke ontwrichtende gevolgen in de organisatie en de capaciteit van het openbaar ministerie). Er is uiteindelijk voor geopteerd om voor verkeerswanbedrijven waarbij letsels werden veroorzaakt, de mogelijkheid wel te voorzien en voor de lichtere verkeersmisdrijven, waarbij de inhoud van het dossier vaak ook beperkt is tot de vaststellingen van de politiediensten of het proces-verbaal van het verhoor, het inzagerecht niet alsdusdanig te organiseren. De betrokkene heeft in die gevallen reeds een kopie ontvangen, het organiseren van het inzagerecht voor deze dossiers is dan ook disproportioneel. Vermits betrokkene reeds over een kopie van het proces-verbaal van verhoor beschikt zijn de rechten van verdediging ook in deze fase gewaarborgd.

Tot slot kan nog worden aangehaald dat de door de ontwerpbeperking voorgestelde beperking gebaseerd is op een algemeen en objectief criterium. Uit de vergelijking met het gerechtelijk onderzoek volgt immers ook dat de scope beperkt wordt tot de zaken die bij de onderzoeksrechter kunnen aanhangig gemaakt worden. *Rationae materiae* is de onderzoeksrechter bevoegd voor misdaden en wanbedrijven, ook wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank

⁴ Ibid., B.5.2.

à l'inconstitutionnalité de l'absence de contrôle judiciaire, compte tenu du fait que la décision d'autoriser la consultation du dossier est prise par le ministère public, qui assumera le cas échéant, dans la suite de la procédure pénale, le rôle de la partie poursuivante et qui ne peut donc être considéré comme impartial⁴. Cet élément ne diffère pas selon la nature de l'infraction sur laquelle porte le droit d'accès au dossier, de sorte qu'il ne peut pas, en soi, justifier adéquatement la distinction opérée.

Le délégué a fourni la justification suivante en ce qui concerne la limitation du champ d'application matériel du régime en projet:

“In de toelichting wordt inzake deze mogelijke disproportionaliteit het volgende gesteld:

“De wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, worden van het toepassingsgebied uitgesloten, behalve de in artikel 138, 6°bis en 6°ter van het Wetboek van Strafvordering bedoelde wanbedrijven. Deze laatste betreffen immers verkeerswanbedrijven waarbij letsels werden veroorzaakt. De andere verkeersmisdrijven betreffen lichtere feiten, waarbij de inhoud van het dossier vaak ook beperkt is tot de vaststellingen van de politiediensten of het proces-verbaal van het verhoor, waarvan betrokkene overeenkomstig de gemeenrechtelijke bepalingen reeds een kopie heeft mogen ontvangen.”

Ook het College van Procureurs-generaal wees erop dat er geen toepassing van de procedure naar analogie met artikel 61ter Sv. kan gebeuren, zonder rekening te houden met de proportionaliteit van de feiten. Gepleit werd voor een genuanceerde overzetting van de rechten die gelden in het gerechtelijk onderzoek naar de dossiers in opsporingsonderzoek (hiervoor werd gewezen op de mogelijke ontwrichtende gevolgen in de organisatie en de capaciteit van het openbaar ministerie). Er is uiteindelijk voor geopteerd om voor verkeerswanbedrijven waarbij letsels werden veroorzaakt, de mogelijkheid wel te voorzien en voor de lichtere verkeersmisdrijven, waarbij de inhoud van het dossier vaak ook beperkt is tot de vaststellingen van de politiediensten of het proces-verbaal van het verhoor, het inzagerecht niet alsdusdanig te organiseren. De betrokkene heeft in die gevallen reeds een kopie ontvangen, het organiseren van het inzagerecht voor deze dossiers is dan ook disproportioneel. Vermits betrokkene reeds over een kopie van het proces-verbaal van verhoor beschikt zijn de rechten van verdediging ook in deze fase gewaarborgd.

Tot slot kan nog worden aangehaald dat de door de ontwerpbeperking voorgestelde beperking gebaseerd is op een algemeen en objectief criterium. Uit de vergelijking met het gerechtelijk onderzoek volgt immers ook dat de scope beperkt wordt tot de zaken die bij de onderzoeksrechter kunnen aanhangig gemaakt worden. *Rationae materiae* is de onderzoeksrechter bevoegd voor misdaden en wanbedrijven, ook wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de

⁴ Ibid., B.5.2.

behoren overeenkomstig artikel 138 Sv. (zie hierover ook DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, Mechelen, Kluwer, 2014, nr. 486, 258)."

In deze verantwoording wordt vooreerst naar voren gebracht dat de misdrijven waarop het toegangsrecht geen betrekking heeft, lichtere misdrijven zijn. Daargelaten de vraag of zulks een afdoende reden vormt om in minder rechtswaarborgen te voorzien, moet worden vastgesteld dat niet alle wanbedrijven die niet vallen onder de ontworpen regeling, lichte feiten betreffen: zo neemt de politierechtbank bijvoorbeeld kennis van misdrijven als vluchtmisdrijf, rijden zonder rijbewijs of rijden onder invloed, waarbij er bovendien rekening mee dient te worden gehouden dat het in een niet onaanzienlijk aantal gevallen gaat om een combinatie van misdrijven.

Dat het in een aantal gevallen gaat om dossiers waarin enkel het aanvankelijke proces-verbaal is opgenomen, wordt opgevangen door die dossiers uit te sluiten van het toegangsrecht, zoals in het ontworpen artikel 21bis, § 3, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering is bepaald, maar kan bezwaarlijk een algemene uitsluiting van de genoemde wanbedrijven verantwoorden.

Ook het parallelisme met de regeling die geldt voor het gerechtelijk onderzoek, kan de uitsluiting van bepaalde wanbedrijven niet verantwoorden nu de onderzoeksrechter ook bevoegd is ten aanzien van wanbedrijven die behoren tot de bevoegdheid van de politierechtbank en er wat betreft dossiers over die misdrijven derhalve wel een recht van toegang is tijdens het gerechtelijk onderzoek. Evenmin kunnen praktische moeilijkheden het gemaakte onderscheid, dat het recht op verdediging betreft, verantwoorden.

De door de gemachtigde verschaftte verantwoording kan het gemaakte onderscheid in behandeling derhalve niet verantwoorden. De stellers van het ontwerp dienen na te gaan of andere redenen dat onderscheid kunnen schragen (die dan het best in de memorie van toelichting worden vermeld), dan wel de ontworpen regeling te herwerken in het licht van wat zo-even is opgemerkt.

7. Het recht op toegang tot het dossier wordt beperkt tot de verdachte en tot diegene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd. Andere potentiële partijen in het strafproces, zoals bijvoorbeeld de burgerrechtelijk aansprakelijke persoon, vallen niet onder de aan te nemen regeling.⁵ De stellers van het ontwerp dienen, mede in het licht van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie en het beginsel van de wapengelijkheid, te onderzoeken of er een afdoende verantwoording kan worden gevonden voor dit onderscheid in behandeling. In voorkomend geval wordt ook deze verantwoording het best opgenomen in de memorie van toelichting.

8. In het ontworpen artikel 21bis, § 2, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering wordt duidelijkheidshalve het best geschreven "Het verzoekschrift wordt" in plaats van "Het wordt". De gemachtigde is het hiermee eens.

⁵ In tegenstelling tot wat het geval is in de bestaande regeling opgenomen in artikel 21bis van het Wetboek van Strafvordering.

politierechtbank behoren overeenkomstig artikel 138 Sv. (zie hierover ook DECLERCQ, Beginnelsen van Strafrechtspleging, Mechelen, Kluwer, 2014, nr. 486, 258)".

Cette justification indique tout d'abord que les infractions sur lesquelles ne porte pas le droit d'accès sont des infractions plus légères. Indépendamment de la question de savoir si cet élément constitue un motif suffisant pour prévoir moins de garanties juridiques, force est de constater que les délits qui ne relèvent pas du régime en projet ne concernent pas tous les faits mineurs: ainsi, le tribunal de police connaît par exemple des infractions telles que le délit de fuite, la conduite sans permis ou la conduite sous influence, pour lesquelles il faut en outre tenir compte du fait qu'il s'agit, dans un nombre non négligeable de cas, d'une combinaison d'infractions.

Le fait qu'il s'agisse dans un certain nombre de cas de dossiers ne contenant que le procès-verbal initial est pris en compte en excluant ces dossiers du droit d'accès, comme le prévoit l'article 21bis, § 3, alinéa 1er, en projet, du Code d'instruction criminelle, mais peut difficilement justifier une exclusion générale des délits cités.

Le parallélisme avec le dispositif qui s'applique à l'instruction ne peut pas non plus justifier l'exclusion de certains délits, dès lors que le juge d'instruction est également compétent à l'égard de délits relevant de la compétence du tribunal de police et qu'il existe dès lors bel et bien un droit d'accès pendant l'instruction en ce qui concerne les dossiers relatifs à ces délits. Des difficultés d'ordre pratique ne peuvent pas non plus justifier la distinction opérée, qui concerne le droit à la défense.

La justification donnée par le délégué ne peut dès lors pas justifier la différence de traitement opérée. Les auteurs du projet devront vérifier si d'autres motifs sont susceptibles d'étayer cette différence (qui doivent alors, de préférence, être mentionnés dans l'exposé des motifs) ou remanier le régime en projet compte tenu des observations formulées ci-dessus.

7. Le droit d'accès au dossier est limité au suspect et à celui qui a fait une déclaration de personne lésée. D'autres parties potentielles au procès pénal, comme par exemple la personne civilement responsable, ne relèvent pas du régime à adopter⁵. Les auteurs du projet doivent examiner, notamment à la lumière du principe d'égalité et de non-discrimination et du principe de l'égalité des armes, si une justification adéquate peut être trouvée pour cette différence de traitement. Le cas échéant, mieux vaudrait également reproduire cette justification dans l'exposé des motifs.

8. Dans un souci de clarté, mieux vaudrait écrire à l'article 21bis, § 2, alinéa 4, en projet, du Code d'instruction criminelle "La requête est" au lieu de "Elle est". Le délégué marque son accord sur ce point.

⁵ Contrairement à ce qui est le cas dans le régime actuel inscrit à l'article 21bis du Code d'instruction criminelle.

9. Luidens het ontworpen artikel 21*bis*, § 2, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering kan het verzoekschrift tot toegang tot het dossier ten vroegste vier maanden na binnenkomst van het dossier worden toegezonden of neergelegd. Vraag is hoe de betrokkenen de datum van binnenkomst op het parket kunnen kennen en wat het gevolg is van het te vroeg indienen van het verzoekschrift. Uit het ontworpen artikel 21*bis*, § 2, vijfde lid, van het Wetboek van Strafvordering zou kunnen worden afgeleid dat dit niet de niet-ontvankelijkheid van het verzoekschrift met zich meebrengt, maar enkel een verschuiving tot gevolg heeft van de termijn waarbinnen de procureur des Konings uitspraak dient te doen. Zulks zou dan wel uitdrukkelijk moeten worden bepaald.

10. Het verdient aanbeveling om in de memorie van toelichting een verantwoording op te nemen voor de verschillende minimumtermijnen waarna toegang tot het dossier kan worden gevraagd al naargelang een gerechtelijk dan wel een opsporingsonderzoek wordt gevoerd.⁶ Tevens dient te worden nagegaan of de toegekende rechten niet dreigen te worden uitgehold door het opleggen van een minimumtermijn van vier maanden, waarna de procureur des Konings nog een maand tijd heeft om over het verzoek uitspraak te doen en daarna nog twintig dagen kan worden gewacht met de terbeschikkingstelling van het dossier (ontworpen artikel 21*bis*, § 4, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering).⁷

11. De tweede zin van het ontworpen artikel 21*bis*, § 2, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering overlapt met de eerste zin van die bepaling en kan derhalve worden weggelaten. Eventueel kan die zin in de memorie van toelichting worden opgenomen.

12. Luidens het ontworpen artikel 21*bis*, § 4, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, dat analoog is aan het bestaande artikel 61*ter*, § 4, tweede lid, van dat wetboek, kan de verzoeker de door de toegang tot het dossier verkregen inlichtingen enkel gebruiken in het belang van zijn verdediging, onder meer “op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt”. De gemachtigde verschaft hieromtrent de volgende toelichting:

“De bedoeling van deze bepaling is te verwijzen naar de beginselen vervat in artikel 28*quinq*ues Sv., dat met name de uitzonderingen op het geheim van het opsporingsonderzoek behandelt.

Onder § § 3 en 4 wordt hierin gesteld dat respectievelijk de procureur des Konings én de advocaat moeten “waken voor de inachtneming van het vermoeden van onschuld, de rechten van verdediging van de verdachte, het slachtoffer en derden, het privéleven en de waardigheid van de personen en

9. Selon l'article 21*bis*, § 2, alinéa 4, en projet, du Code d'instruction criminelle, la requête d'accès au dossier est adressée ou déposée au plus tôt quatre mois après l'entrée du dossier. La question se pose de savoir comment les intéressés peuvent connaître la date d'entrée au parquet et quelle est la conséquence d'une introduction prématurée de la requête. Il pourrait se déduire de l'article 21*bis*, § 2, alinéa 5, en projet, du Code d'instruction criminelle que l'irrecevabilité de la requête n'en résulte pas, mais uniquement un report du délai dans lequel le procureur du Roi est tenu de statuer. Ce point devrait alors être défini expressément.

10. Il est recommandé de justifier dans l'exposé des motifs les différents délais minimaux à l'issue desquels l'accès au dossier peut être demandé selon qu'une instruction ou une information est ouverte⁶. Par ailleurs, il faut vérifier si les droits octroyés ne risquent pas d'être vidés de leur substance en imposant un délai minimal de quatre mois, à l'issue duquel le procureur du Roi dispose encore d'un mois pour statuer sur la demande et après quoi un délai de vingt jours peut encore s'appliquer pour la mise à la disposition du dossier (article 21*bis*, § 4, alinéa 1er, en projet, du Code d'instruction criminelle)⁷.

11. La deuxième phrase de l'article 21*bis*, § 2, alinéa 4, en projet, du Code d'instruction criminelle fait double emploi avec la première phrase de cette disposition et peut dès lors être omise. Cette phrase peut éventuellement être insérée dans l'exposé des motifs.

12. Selon l'article 21*bis*, § 4, alinéa 2, en projet, du Code d'instruction criminelle, qui est analogue à l'article 61*ter*, § 4, alinéa 2, actuel, de ce code, le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus par l'accès au dossier que dans l'intérêt de sa défense, notamment “à la condition de respecter la présomption d'innocence”. À cet égard, le délégué a apporté les précisions suivantes:

“De bedoeling van deze bepaling is te verwijzen naar de beginselen vervat in artikel 28*quinq*ues Sv., dat met name de uitzonderingen op het geheim van het opsporingsonderzoek behandelt.

Onder § § 3 en 4 wordt hierin gesteld dat respectievelijk de procureur des Konings én de advocaat moeten “waken voor de inachtneming van het vermoeden van onschuld, de rechten van verdediging van de verdachte, het slachtoffer en derden, het privéleven en de waardigheid van de personen en

⁶ Luidens artikel 61*ter*, § 2, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering kan dit reeds na een maand na de vordering tot het voeren van een gerechtelijk onderzoek, terwijl dit luidens het ontworpen artikel 21*bis*, § 2, vierde lid, van dat wetboek, behoudens in de erin vermelde uitzondering, slechts vier maanden na de binnenkomst van het dossier op het parket mogelijk is.

⁷ Daar komt nog bij, wanneer beroep tegen een weigeringsbeslissing wordt ingesteld, de duur van de behandeling van dat beroep.

⁶ Selon l'article 61*ter*, § 2, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, cette requête peut déjà être introduite un mois après la demande d'ouvrir une instruction, alors que selon l'article 21*bis*, § 2, alinéa 4, en projet, de ce code, cette requête n'est possible que quatre mois après l'entrée du dossier au parquet, sauf dans l'exception qui y est mentionnée.

⁷ À cela s'ajoute encore, lorsque le recours est introduit contre une décision de refus, la durée du traitement de ce recours.

de regels van het beroep” bij het verstrekken van gegevens aan de pers.

De gegevens waarvan inzage / kopie kan worden genomen, kunnen dus uiteraard dienen voor de eigen verdediging, dat is inherent aan het onderzoek en de procedure en betreft de relaties tussen betrokken partijen). Indien de verkregen gegevens echter dienen om naar de pers te gaan en een ander aan te klagen, komt het vermoeden van onschuld wél in het gedrang en kan verwezen worden naar artikel 28quinquies.

Misschien kan in de tekst expliciet verwezen worden naar die bepaling of desbetreffend een voorbehoud (...) daarover worden opgenomen.”

Het verdient aanbeveling de juiste draagwijdte van die voorwaarde in de tekst van het ontworpen artikel 21bis, § 4, tweede lid (en in artikel 61ter, § 4, tweede lid), van het Wetboek van Strafvordering of minstens in de memorie van toelichting te verduidelijken.

13. Luidens het ontworpen artikel 21bis, § 5, vijfde lid, van het Wetboek van Strafvordering is de procureur-generaal aanwezig wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling met toepassing van die bepaling de verzoeker of zijn advocaat hoort, maar is de verzoeker of zijn advocaat niet aanwezig wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de opmerkingen van de procureur-generaal hoort. In de memorie van toelichting wordt de aanwezigheid van de procureur-generaal bij het horen van de verzoeker of zijn advocaat in verband gebracht met een arrest van het Hof van Cassatie waaruit blijkt dat de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist is op elke zitting van een strafgerecht.⁸ De vraag kan evenwel rijzen of de wetgever in dit geval, mede omwille van het beginsel van de wapengelijkheid,⁹ geen uitzondering zou moeten instellen op de door het Hof van Cassatie in herinnering gebrachte regel.¹⁰ Zo de regel van de aanwezigheid van de procureur-generaal bij het horen van de verzoeker of zijn advocaat behouden blijft, verdient het in ieder geval aanbeveling om de verantwoording voor deze regel in de memorie van toelichting weer te geven.

Een gelijkaardige opmerking geldt ten aanzien van de wijzigingen van artikel 61ter, § 5, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering waartoe artikel 5, 7° en 8°, van het ontwerp strekt.

14. Luidens het ontworpen artikel 21bis, § 7, van het Wetboek van Strafvordering mag de verzoeker geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van “de laatste beslissing die betrekking heeft

de regels van het beroep” bij het verstrekken van gegevens aan de pers.

De gegevens waarvan inzage / kopie kan worden genomen, kunnen dus uiteraard dienen voor de eigen verdediging, dat is inherent aan het onderzoek en de procedure en betreft de relaties tussen betrokken partijen). Indien de verkregen gegevens echter dienen om naar de pers te gaan en een ander aan te klagen, komt het vermoeden van onschuld wél in het gedrang en kan verwezen worden naar artikel 28quinquies.

Misschien kan in de tekst expliciet verwezen worden naar die bepaling of desbetreffend een voorbehoud (...) daarover worden opgenomen”.

Il est recommandé de préciser la portée exacte de cette condition dans le texte de l'article 21bis, § 4, alinéa 2, en projet (et dans l'article 61ter, § 4, alinéa 2), du Code d'instruction criminelle ou, à tout le moins, dans l'exposé des motifs.

13. Selon l'article 21bis, § 5, alinéa 5, en projet, du Code d'instruction criminelle, le procureur général est présent, lorsqu'en application de cette disposition, la chambre des mises en accusation entend le requérant ou son avocat, mais ni l'un ni l'autre ne sont présents lorsque la chambre des mises en accusation entend le procureur général en ses observations. Dans l'exposé des motifs, la présence du procureur général lors de l'audition du requérant ou de son avocat est mise en relation avec un arrêt de la Cour de cassation dont il ressort que la présence du ministère public est requise à chaque audience d'une juridiction pénale⁸. Il est toutefois permis de se demander si, notamment, le principe de l'égalité des armes⁹ ne devrait pas conduire le législateur à prévoir en l'espèce une exception à la règle rappelée par la Cour de cassation¹⁰. Si la règle de la présence du procureur général lors de l'audition du requérant ou de son avocat est maintenue, il est en tout cas recommandé d'en donner une justification dans l'exposé des motifs.

Une observation analogue s'applique à l'égard des modifications de l'article 61ter, § 5, alinéa 4, du Code d'instruction criminelle, que vise l'article 5, 7° et 8°, du projet.

14. Selon l'article 21bis, § 7, en projet, du Code d'instruction criminelle, le requérant ne peut envoyer ni déposer de requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de “la dernière décision portant sur le même objet”. Or, il se peut également que le ministère public n'ait

⁸ Cass. 28 oktober 2008, P.08 0706.N.

⁹ Dat beginsel houdt de verplichting in om aan elke partij de mogelijkheid te bieden haar argumenten te doen gelden in omstandigheden die haar kennelijk niet benadelen ten aanzien van de tegenpartij (GwH 8 mei 2001, nr. 58/2001, B.7; GwH 9 januari 2002, nr. 5/2002, B.7; GwH 13 november 2014, nr. 165/2014, B.17.2; GwH 22 september 2016, nr. 122/2016, B.4.2)

¹⁰ Of erin voorzien dat het horen van één van de in het ontworpen artikel 21bis, § 5, vijfde lid, genoemde personen steeds in aanwezigheid van de andere betrokkenen gebeurt, maar allicht is deze oplossing moeilijk verenigbaar met de noodzaak het onderzoek niet in het gedrang te brengen.

⁸ Cass., 28 octobre 2008, P.08 0706.N

⁹ Ce principe implique l'obligation d'offrir à chaque partie la possibilité de faire valoir ses arguments dans des conditions qui ne la désavantagent pas d'une manière manifeste par rapport à la partie adverse (C.C., 8 mai 2001, n° 58/2001, B.7; C.C., 9 janvier 2002, n° 5/2002, B.7; C.C., 13 novembre 2014, n° 165/2014, B.17.2; C.C., 22 septembre 2016, n° 122/2016, B.4.2).

¹⁰ Ou prévoir que l'audition d'une des personnes visées à l'article 21bis, § 5, alinéa 5, en projet, a toujours lieu en présence des autres intéressés, mais cette solution se concilie sans doute difficilement avec la nécessité de ne pas nuire à l'enquête.

op hetzelfde voorwerp”. Het is evenwel ook mogelijk dat er geen beslissing is van het openbaar ministerie en de betrokkene zijn recht om zich in dit verband tot de kamer van inbeschuldigingstelling te wenden (ontworpen artikel 216*bis*, § 6, van het Wetboek van Strafvordering), niet of niet tijdig heeft uitgeoefend, zodat er in het geheel geen beslissing is omtrent het verzoek tot inzage. Ook voor deze situatie dient in een regeling te worden voorzien.

Art. 8

15. Het verdient aanbeveling om te specificeren wat in de zin die wordt toegevoegd aan artikel 216*bis*, § 2, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering (artikel 8, 6°, van het ontwerp), wordt bedoeld met “sociale administratie” en “sociale misdrijven”.

16. Artikel 8, 7°, van het ontwerp strekt ertoe artikel 216*bis*, § 2, van het Wetboek van Strafvordering aan te passen teneinde te voorzien in een rechterlijk toezicht op de in de laatstgenoemde bepaling bedoelde minnelijke schikking. De bevoegde rechter moet nagaan of voldaan is aan de wettelijke toepassingsvoorwaarden bedoeld in artikel 216*bis*, § 1, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering, of het slachtoffer en “de fiscale of sociale administratie” werden vergoed overeenkomstig artikel 216*bis*, § 4 en 6¹¹, tweede lid, van dat wetboek, of de dader het voorgestelde akkoord inzake de minnelijke schikking uit vrije wil en weloverwogen heeft aanvaard en of de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking proportioneel is met de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de dader.

In arrest nr. 83/2016 van het Grondwettelijk Hof¹² wordt vereist dat “de bevoegde rechter een volwaardig toezicht kan uitoefenen, zowel wat de proportionaliteit van de genomen minnelijke schikking betreft als wat de wettigheid ervan betreft, inzonderheid^[13] de inachtneming van de wettelijke voorwaarden van de minnelijke schikking, vervat in artikel 216*bis* van het Wetboek van Strafvordering, de bindende richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, bedoeld in artikel 151, § 1, van de Grondwet en artikel 143*quater* van het Gerechtelijk Wetboek, en in voorkomend geval de wetten die de beoordelingsbevoegdheid van het openbaar ministerie in bepaalde gevallen beperken (zie het arrest nr. 182/2004 van 16 november 2004, B.5.1-B.6). Zoals vermeld in B.10.2, kan dat toezicht slechts als een daadwerkelijke rechterlijke controle worden beschouwd indien de beslissing inzake de minnelijke schikking wordt gemotiveerd”.

De vraag rijst of de huidige formulering van het ontworpen artikel 216*bis*, § 2, achtste lid, van het Wetboek van Strafvordering wel voldoende een “volwaardig toezicht” door de bevoegde rechter garandeert, zoals het Grondwettelijk Hof vereist. Zo dient luidens die bepaling enkel te worden nagegaan of aan de toepassingsvoorwaarden vermeld in artikel 216*bis*, § 1, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering is voldaan, terwijl in arrest nr. 83/2016 wordt vereist dat een

pas pris de décision et que l’intéressé n’ait pas exercé ou ait exercé tardivement son droit de s’adresser, à cet égard, à la chambre des mises en accusation (article 216*bis*, § 6, en projet, du Code d’instruction criminelle), de sorte que la demande de consultation ne fait l’objet d’aucune décision quelle qu’elle soit. Cette situation doit également être réglée.

Art. 8

15. Il est recommandé de préciser ce que visent les termes “administration (...) sociale” et “délits (...) sociaux” dans la phrase qui est ajoutée à l’article 216*bis*, § 2, alinéa 4, du Code d’instruction criminelle (article 8, 6°, du projet).

16. L’article 8, 7°, du projet vise à adapter l’article 216*bis*, § 2, du Code d’instruction criminelle afin de prévoir un contrôle judiciaire sur la transaction visée dans cette dernière disposition. Le juge compétent doit vérifier s’il est satisfait aux conditions d’application légales visées à l’article 216*bis*, § 1er, alinéa 1er, du Code d’instruction criminelle, si la victime et “l’administration fiscale ou sociale” ont été indemnisées conformément à l’article 216*bis*, § 4 et 6¹¹, alinéa 2, de ce code, si l’auteur a accepté l’accord proposé relatif à la transaction de manière libre et éclairée et si la transaction proposée par le procureur du Roi est proportionnée à la gravité des faits et à la personnalité de l’auteur.

L’arrêt n° 83/2016 de la Cour constitutionnelle¹² exige que “le juge compétent puisse exercer un contrôle suffisant, tant en ce qui concerne la proportionnalité de la transaction pénale envisagée qu’en ce qui concerne sa légalité, en particulier^[13] le respect des conditions légales de la transaction, visées par l’article 216*bis* du Code d’instruction criminelle, des directives contraignantes de politique criminelle, visées à l’article 151, § 1er, de la Constitution et à l’article 143*quater* du Code judiciaire, et le cas échéant, des lois qui limitent dans certains cas le pouvoir d’appréciation du ministère public (voy. l’arrêt n° 182/2004 du 16 novembre 2004, B.5.1-B.6). Ainsi qu’il est dit en B.10.2, ce contrôle juridictionnel n’est effectif que si la décision relative à la transaction est motivée”.

La question se pose de savoir si la formulation actuelle de l’article 216*bis*, § 2, alinéa 8, en projet, du Code d’instruction criminelle, garantit de manière satisfaisante un “contrôle suffisant”, par le juge compétent, comme l’exige la Cour constitutionnelle. Ainsi, selon cette disposition, il suffit de vérifier s’il est satisfait aux conditions d’application mentionnées à l’article 216*bis*, § 1er, alinéa 1er, du Code d’instruction criminelle, alors que l’arrêt n° 83/2016 exige un contrôle de

¹¹ En niet, in de Nederlandse tekst, “66”.

¹² GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016, B.12.4.

¹³ Dit betekent dat de controle van de wettelijkheid niet beperkt is tot de inachtneming van de wettelijke voorwaarden.

¹¹ Et non, dans le texte néerlandais, “66”.

¹² C.C., 2 juin 2016, n° 83/2016, B.12.4.

¹³ Le contrôle de la légalité n’est par conséquent pas limité au respect des conditions légales.

volledige wettigheidscontrole plaatsvindt. Dit dient te worden verholpen door in het ontworpen artikel 216*bis*, § 2, achtste lid, van het Wetboek van Strafvordering te vereisen dat de wettigheid van de minnelijke schikking wordt getoetst in plaats van enkel te vereisen dat “de wettelijke toepassingsvoorwaarden van § 1, eerste lid” zijn vervuld. Tevens wordt het vereiste van motivering van de minnelijke schikking het best in artikel 216*bis* van het Wetboek van Strafvordering ingeschreven. Tot slot rijst de vraag of de rechter ook niet moet kunnen oordelen of de belangen van de burgerlijke partij afdoende zijn gewaarborgd.¹⁴

17. Luidens het ontworpen artikel 216*bis*, § 2, achtste lid, van het Wetboek van Strafvordering wordt, wanneer het gesloten akkoord over de minnelijke schikking niet wordt bekrachtigd, het dossier ter beschikking gesteld van de procureur des Konings en kan de rechter het onderzoek van de grond van de zaak niet voortzetten. Duidelijkheidshalve wordt het best bepaald dat met “de rechter” de rechter wordt bedoeld waaraan het akkoord ter bekrachtiging is voorgelegd.

Art. 9

18. In het ontworpen artikel 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering (artikel 10 van het ontwerp) wordt niet enkel voorzien in de in paragraaf 1, derde lid, van dat artikel bedoelde, door de procureur des Konings op te leggen, maatregelen, maar ook in de erkenning van burgerrechtelijke aansprakelijkheid en het herstel van de schade, alsmede in een bemiddeling omtrent de schadevergoeding of het herstel van de schade. Dat zou ook in het ontworpen opschrift van de in artikel 9 van het ontwerp bedoelde afdeling tot uiting moeten komen.

¹⁴ Ermee rekening houdend dat de minnelijke schikking ook kan worden voorgesteld wanneer de dader die zijn burgerrechtelijke aansprakelijkheid heeft erkend, slechts het niet betwiste deel van de schade heeft vergoed (artikel 216*bis*, § 4, van het Wetboek van Strafvordering). Zie over een gelijkaardige bepaling adv. RvS 59 226/1/2/3 van 19 mei 2016 over een ontwerp dat geleid heeft tot de wet van 25 december 2016 “tot wijziging van de rechtspositie van de gedetineerden en van het toezicht op de gevangenen en houdende diverse bepalingen inzake justitie”, opmerking 8 bij artikel 17, waarin het volgende wordt opgemerkt: “In dit verband dient te worden opgemerkt dat moet worden gewaarborgd dat het recht op een eerlijk proces en de rechten van de slachtoffers en de burgerlijke partijen nageleefd worden, in het bijzonder in de gevallen waarin de vervolging op hun initiatief is ingesteld.” In het bijzonder dient erop te worden gewezen dat aangezien het luidens het ontworpen artikel 216*ter*, § 5, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering slechts vereist is dat het niet-betwiste deel van de schade is vergoed of hersteld, het recht van de burgerlijke partij tot toegang tot de rechter dreigt in het gedrang te komen of minstens te worden bemoeilijkt.” (Parl. St. Kamer 2015-16, nr. 54-1986/001, 168). Zie ook adv. RvS 47 423/AV van 19 januari 2010 over een voorstel van wet “tot wijziging, wat betreft de minnelijke schikking en de bevrijdende aangifte, van het Wetboek van Strafvordering”, Parl. St. Kamer 2009-10, nr. 52-1817/002, 4.

légalité complet. Il convient de remédier à ces carences en prévoyant dans l'article 216*bis*, § 2, alinéa 8, en projet, du Code d'instruction criminelle l'obligation de contrôler la légalité de la transaction plutôt que de se borner à exiger qu'il soit satisfait aux “conditions d'application légales du § 1er, alinéa 1er”. En outre, mieux vaudrait inscrire l'obligation de motivation de la transaction dans l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle. Enfin, la question se pose de savoir si le juge ne doit pas également pouvoir apprécier si les intérêts de la partie civile sont suffisamment garantis ¹⁴.

17. Selon l'article 216*bis*, § 2, alinéa 8, en projet, du Code d'instruction criminelle, lorsque l'accord transactionnel n'est pas homologué, le dossier est mis à la disposition du procureur du Roi et le juge ne peut plus poursuivre l'examen du fond de l'affaire. Dans un souci de clarté, il vaudrait mieux prévoir que “le juge” visé est celui à qui l'accord a été soumis pour homologation.

Art. 9

18. L'article 216*ter*, en projet, du Code d'instruction criminelle (article 10 du projet) prévoit non seulement les mesures, visées au paragraphe 1er, alinéa 3, de cet article, à imposer par le procureur du Roi, mais également la reconnaissance de la responsabilité civile et la réparation du dommage, ainsi qu'une médiation sur l'indemnisation ou la réparation du dommage. L'intitulé en projet de la section visée à l'article 9 du projet devrait également en faire état.

¹⁴ En gardant à l'esprit que la transaction peut également être proposée lorsque l'auteur, qui a reconnu sa responsabilité civile, n'a indemnisé que la fraction non contestée du dommage (article 216*bis*, § 4, du Code d'instruction criminelle). Voir à propos d'une disposition analogue, l'avis C.E. 59 226/1/2/3 du 19 mai 2016 sur un projet devenu la loi du 25 décembre 2016 “modifiant le statut juridique des détenus et la surveillance des prisons et portant des dispositions diverses en matière de justice”, l'observation 8 relative à l'article 17, qui mentionne ce qui suit: “À cet égard, on observera qu'il convient de garantir que seront respectés le droit au procès équitable ainsi que les droits des victimes et des parties civiles, en particulier dans les cas où les poursuites ont été lancées à l'initiative de ces dernières (...). Il convient plus particulièrement de relever que le droit d'accès à la justice de la partie civile risque d'être compromis ou à tout le moins entravé dès lors que l'article 216*ter*, § 5, alinéa 2, en projet, du Code d'instruction criminelle requiert uniquement l'indemnisation ou la réparation de la fraction non contestée du dommage (...)” (Doc. parl., Chambre, 2015-16, n° 54-1986/001, p. 168). Voir également l'avis C.E. 47 423/AG du 19 janvier 2010 sur une proposition de loi “modifiant le Code d'instruction criminelle en ce qui concerne le règlement transactionnel et la déclaration libératoire”, Doc. parl., Chambre, 2009-10, n° 52-1817/002, p. 4.

Art. 10

19. Artikel 10 van het ontwerp strekt tot de vervanging van artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering. De nieuwe bepalingen hebben voor een deel dezelfde strekking als de bepalingen die thans in het laatstgenoemde artikel zijn opgenomen en waarover de Raad van State, afdeling Wetgeving, advies 59 226/1/2/3 heeft uitgebracht.¹⁵ Er wordt dan ook in de eerste plaats verwezen naar dit advies.¹⁶

20. Aan de gemachtigde werd gevraagd waaruit het gelijktijdige cumulverbod tussen de in het ontworpen artikel 216bis van het Wetboek van Strafvordering bedoelde maatregel en de maatregel bedoeld in het ontworpen artikel 216ter van dat wetboek blijkt. Zijn antwoord luidt:

“Dit werd inderdaad gesteld in het advies 59 226. In de toelichting wordt dit als volgt verduidelijkt:

“De verwijzing in de aanhef van de paragraaf naar artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering wordt niet weerhouden. De wijze van formulering – onverminderd de bevoegdheid hem toegekend door artikel 216bis – was verwarrend voor de eigenlijke betekenis van deze zinsnede, met name een cumulverbod op de gelijktijdige toepassing van beide artikelen. De Raad van State geeft onder randnummer 10 van zijn advies 59 226/1/2/3 aan dat dit cumulverbod duidelijker uit de tekst zou moeten blijken. De door het ontwerp voorgestelde aanpassing heeft dit echter tot doel aangezien de actuele formulering juist aanleiding gaf tot verwarring. Dit cumulverbod moet aldus begrepen (...) worden in de zin dat de procureur des Konings de maatregelen die kunnen worden opgelegd in artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering niet kan cumuleren met het opleggen van een minnelijke schikking. De huidige wettekst en de nieuw voorgestelde tekst beletten echter niet dat indien de procedure van artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering mislukt (bijvoorbeeld indien de verdachte de voorwaarden aanvaard heeft doch niet heeft nageleefd), de procureur des Konings opnieuw al zijn prerogatieven inzake het uitoefenen van de strafvordering herneemt en kan oordelen om hetzij een gewone strafvervolgning in te zetten dan wel een minnelijke schikking voor te stellen.”

De voorgestelde formulering lijkt in dit opzicht dus duidelijk te zijn.”

Het gelijktijdige cumulverbod blijkt weliswaar duidelijk uit de memorie van toelichting, maar niet uit de wettekst zelf. Omwille van de rechtszekerheid wordt de regel het best ook in de wettekst zelf opgenomen.

21. Het ontworpen artikel 216ter, § 1, van het Wetboek van Strafvordering heeft zowel betrekking op de vergoeding of het herstel van de schade als op dadergerichte maatregelen. Daardoor is het juiste toepassingsgebied van de ontworpen regeling niet steeds duidelijk. Het voorwerp van het “verzoek”

¹⁵ Zie de vorige voetnoot.

¹⁶ Zie inzonderheid de opmerkingen 3, 4, 6, 8, 9 en 12 bij artikel 17 van het ontwerp waarover advies 59 226/1/2/3 werd gegeven (*Parl. St. Kamer* 2015-16, nr. 54-1986/001, 166 tot 168, 170 en 171).

Art. 10

19. L'article 10 du projet vise à remplacer l'article 216ter du Code d'instruction criminelle. Les nouvelles dispositions ont en partie la même portée que les dispositions qui sont actuellement inscrites dans l'article cité en dernier lieu et à propos desquelles le Conseil d'État, section de législation, a donné l'avis 59 226/1/2/3.¹⁵ On se référera dès lors en premier lieu à cet avis.¹⁶

20. Il a été demandé au délégué d'où ressort l'interdiction de cumuler simultanément la mesure visée à l'article 216bis, en projet, du Code d'instruction criminelle et celle visée à l'article 216ter, en projet, de ce code. Il a répondu en ces termes:

“Dit werd inderdaad gesteld in het advies 59 226. In de toelichting wordt dit als volgt verduidelijkt:

“De verwijzing in de aanhef van de paragraaf naar artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering wordt niet weerhouden. De wijze van formulering – onverminderd de bevoegdheid hem toegekend door artikel 216bis – was verwarrend voor de eigenlijke betekenis van deze zinsnede, met name een cumulverbod op de gelijktijdige toepassing van beide artikelen. De Raad van State geeft onder randnummer 10 van zijn advies 59 226/1/2/3 aan dat dit cumulverbod duidelijker uit de tekst zou moeten blijken. De door het ontwerp voorgestelde aanpassing heeft dit echter tot doel aangezien de actuele formulering juist aanleiding gaf tot verwarring. Dit cumulverbod moet aldus begrepen (...) worden in de zin dat de procureur des Konings de maatregelen die kunnen worden opgelegd in artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering niet kan cumuleren met het opleggen van een minnelijke schikking. De huidige wettekst en de nieuw voorgestelde tekst beletten echter niet dat indien de procedure van artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering mislukt (bijvoorbeeld indien de verdachte de voorwaarden aanvaard heeft doch niet heeft nageleefd), de procureur des Konings opnieuw al zijn prerogatieven inzake het uitoefenen van de strafvordering herneemt en kan oordelen om hetzij een gewone strafvervolgning in te zetten dan wel een minnelijke schikking voor te stellen.”

De voorgestelde formulering lijkt in dit opzicht dus duidelijk te zijn.”

Certes, l'interdiction de cumul simultané ressort clairement de l'exposé des motifs, mais pas du texte de la loi lui-même. Mieux vaudrait, dans l'intérêt de la sécurité juridique, inscrire également la règle dans le texte législatif même.

21. L'article 216ter, § 1er, en projet, du Code d'instruction criminelle concerne à la fois l'indemnisation ou la réparation du dommage et les mesures axées sur l'auteur. Il s'en suit que le champ d'application exact du régime en projet n'est pas toujours clair. L'objet de l'“invitation” que peut émettre le

¹⁵ Voir la note précédente.

¹⁶ Voir notamment les observations 3, 4, 6, 8, 9 et 12 relatives à l'article 17 du projet sur lequel l'avis 59 226/1/2/3 a été donné (*Doc. parl., Chambre*, 2015-16, n° 54-1986/001, pp. 166 à 168, 170 et 171).

dat de procureur des Konings kan uitbrengen, wordt omschreven als de vergoeding van de schade of het herstel ervan of, in voorkomend geval, de instemming met één of meerdere maatregelen bedoeld in het ontworpen artikel 216ter, § 1, derde lid, van dat wetboek. In het ontworpen artikel 216ter, § 1, tweede lid, wordt daaraan toegevoegd dat de procureur des Konings tevens het slachtoffer en de verdachte kan verzoeken in te stemmen met een bemiddeling over een regeling betreffende de schadevergoeding of het herstel van de schade. In het ontworpen artikel 216ter, § 2, wordt bij de aanvang gewag gemaakt niet enkel van instemming met de voorgestelde maatregelen, “bedoeld in § 1, derde lid”, maar ook van de “voorwaarden” bedoeld in “§ 1, eerste en/of tweede lid”, en op het einde van die bepaling dan weer enkel van “de maatregelen”. In het ontworpen artikel 216ter, § 2, vierde lid, wordt vooropgesteld dat de verdachte en de bevoegde dienst van de gemeenschappen een voorstel van concrete invulling van de voorgestelde maatregelen en voorwaarden uitwerken, dat wordt vastgelegd in een overeenkomst. Elders wordt dan weer enkel gewag gemaakt van “maatregelen” (ontworpen artikel 216ter, § 2, derde en zevende tot negende lid, en § 3).¹⁷ Het verval van de strafvordering wordt in het ontworpen artikel 216ter, § 5, eerste lid, gekoppeld aan het voldoen “aan alle in de overeenkomst geformuleerde maatregelen en voorwaarden”, maar uit het volgende lid lijkt dan weer voort te vloeien dat het verval van de strafvordering wordt gekoppeld aan de voorwaarde van erkenning van aansprakelijkheid en vergoeding of herstel van het niet-betwiste gedeelte van de schade.¹⁸ Ook is het niet duidelijk dat er verval van de strafvordering kan zijn louter wanneer de schade volledig is vergoed of hersteld of de bemiddeling tot resultaat heeft geleid, bijgevolg wanneer geen van de in het ontworpen artikel 216ter, § 1, derde lid, bedoelde maatregelen zijn opgelegd. Het is dan ook niet duidelijk aan welke voorwaarden dient te zijn voldaan opdat de strafvordering zou vervallen.

De voorgelegde tekst dient te worden herbekeken met het oog op een meer duidelijke omlijning van het toepassingsgebied ervan.

22. Er dient te worden verduidelijkt wat de betekenis is van de in het ontworpen artikel 216ter, § 1, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering voorkomende woorden “Onverminderd het tweede lid”.

23. Luidens de eerste zin van het ontworpen artikel 216ter, § 5, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering kan het slachtoffer in ieder geval zijn rechten doen gelden voor de “bevoegde rechtbank”. Hierbij kan niet anders dan naar de burgerlijke rechter zijn verwezen, nu het verval van de strafvordering belet dat de zaak nog bij een strafrechtbank aanhangig zou worden gemaakt middels burgerlijke-partijstelling. Er zou

Procureur du Roi est défini comme étant l’indemnisation du dommage ou sa réparation ou, le cas échéant, le consentement à une ou plusieurs mesures visées à l’article 216ter, § 1er, alinéa 3, en projet, de ce code. L’article 216ter, § 1er, alinéa 2, en projet, y ajoute que le procureur du Roi peut également inviter la victime et le suspect à consentir à une médiation sur les modalités de l’indemnisation ou de la réparation du dommage. Le début de l’article 216ter, § 2, en projet, mentionne non seulement le consentement aux mesures proposées, “visées au § 1er, alinéa 3”, mais aussi les “conditions” visées au “§ 1er, alinéas 1er et 2 ou alinéa 1er ou 2”, alors que la fin de cette disposition mentionne uniquement les “mesures”. L’article 216ter, § 2, alinéa 4, en projet, prévoit que le suspect et le service compétent des communautés élaborent une proposition visant à donner un contenu concret aux mesures et conditions proposées, laquelle est fixée dans un contrat. Ailleurs, le texte ne mentionne par contre que les “mesures” (article 216ter, § 2, alinéas 3 et 7 à 9, et § 3, en projet)¹⁷. À l’article 216ter, § 5, alinéa 1er, en projet, l’extinction de l’action publique est liée au respect de “toutes les mesures et conditions formulées dans la convention”, alors qu’il semble ressortir de l’alinéa suivant que l’extinction de l’action publique est liée à la condition de reconnaissance de la responsabilité et à l’indemnisation ou à la réparation de la fraction non contestée du dommage¹⁸. Il n’apparaît pas non plus clairement que l’action publique peut s’éteindre simplement lorsque le dommage est entièrement indemnisé ou réparé ou lorsque la médiation a donné des résultats, par conséquent lorsqu’aucune des mesures visées à l’article 216ter, § 1er, alinéa 3, en projet, n’a été imposée. Dès lors, on n’aperçoit pas clairement à quelles conditions il faut satisfaire pour que l’action publique s’éteigne.

Il convient de réexaminer le texte à l’examen afin de mieux délimiter son champ d’application.

22. Il ya lieu de préciser la signification des mots “Sans préjudice de l’alinéa 2” figurant à l’article 216ter, § 1er, alinéa 3, en projet, du Code d’instruction criminelle.

23. Selon la première phrase de l’article 216ter, § 5, alinéa 3, en projet, du Code d’instruction criminelle, la victime peut en tout état de cause faire valoir ses droits devant le “tribunal compétent”. À cet égard, il ne peut être fait référence qu’au juge civil, puisque l’extinction de l’action publique empêche qu’un tribunal pénal soit encore saisi de l’affaire par la constitution de partie civile. Il pourrait dès lors être précisé

¹⁷ Dat is overigens ook zo in het opschrift van de afdeling waarin de ontworpen regeling wordt ondergebracht (“Verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen”).

¹⁸ Terwijl in het ontworpen artikel 216ter, § 1, eerste lid, gewag wordt gemaakt van de vergoeding of het herstel van de schade zonder meer.

¹⁷ Du reste, tel est également le cas dans l’intitulé de la section dans laquelle est intégré le régime en projet (“Extinction de l’action publique moyennant l’exécution de mesures”).

¹⁸ Tandis que l’article 216ter, § 1er, alinéa 1er, en projet, fait mention de l’indemnisation ou de la réparation du dommage sans plus.

dan ook kunnen worden gespecificeerd dat het slachtoffer zijn rechten kan laten gelden voor de bevoegde burgerlijke rechtbank.¹⁹

24. Er dient te worden verduidelijkt wie in de tweede zin van paragraaf 5, derde lid, van het ontworpen artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering worden bedoeld met “het slachtoffer of [de] slachtoffers die niet betrokken werden in de procedure zoals voorzien [lees: bedoeld] in § 1”. De enige bepaling van dat artikel waarin wordt voorzien in een rol voor het slachtoffer in “de procedure”, is immers het tweede lid van paragraaf 1 ervan, naar luid waarvan de procureur des Konings het gekende slachtoffer en de verdachte kan verzoeken in te stemmen met een bemiddeling over de schadevergoeding of het herstel van de schade, maar wellicht worden ook andere slachtoffers bedoeld.

25. De derde zin van het ontworpen artikel 216ter, § 5, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering strekt tot het invoeren van een onweerlegbaar vermoeden van fout “[i]n deze gevallen”. Gevraagd waar de woorden “[i]n deze gevallen” precies op slaan (en voor welke gevallen het onweerlegbaar vermoeden dan niet geldt), antwoordde de gemachtigde:

“Deze tekst herneemt de idee van de huidige tekst van artikel 216ter, § 4, Sv.: “Het verval van de strafvordering doet geen afbreuk aan de rechten van gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer of van slachtoffers die niet betrokken werden in de procedure zoals voorzien in § 1: tegenover hen wordt de fout van de dader als onweerlegbaar vermoed.”

De term “in deze gevallen” in de voorgestelde tekst heeft overeenkomstig aldus betrekking op de gevallen bedoeld in de voorgaande zin. Ter verduidelijking kan de actuele tekst van § 4 hier worden hernomen waardoor de zin als volgt zou luiden:

“Het verval van de strafvordering doet geen afbreuk aan de rechten van gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer of van slachtoffers die niet betrokken werden in de procedure zoals voorzien in § 1. Tegenover hen geldt het aanvaarden van het voorstel door de verdachte als een onweerlegbaar vermoeden van fout.”

Met dit voorstel kan worden ingestemd.

26. In het ontworpen artikel 216ter, § 6, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering is de zinsnede “[h]etzij op vraag van de verdachte, hetzij ambtshalve” opgenomen, terwijl die zinsnede wordt geschrapt in artikel 216bis, § 2, derde lid, van dat wetboek (zie artikel 8, 5°, van het ontwerp). De gemachtigde is het ermee eens dat de eerstgenoemde bepaling moet worden aangepast om beide teksten op elkaar af te stemmen.

27. De gemachtigde bevestigde dat het niet uitgesloten wordt dat in geval van niet-bekrachtiging van de overeenkomst een nieuwe overeenkomst wordt gesloten die ter bekrachtiging aan de bevoegde rechter wordt voorgelegd.

que la victime peut faire valoir ses droits devant le tribunal civil compétent ¹⁹.

24. Dans la deuxième phrase du paragraphe 5, alinéa 3, de l'article 216ter, en projet, du Code d'instruction criminelle, il convient de préciser qui est visé par les mots “la ou [les] victimes qui n'ont pas été associées à la procédure prévue au § 1er”. L'unique disposition de cet article qui prévoit un rôle pour la victime dans “la procédure” est en effet le deuxième alinéa de son paragraphe 1er, selon lequel le procureur du Roi peut inviter la victime connue et le suspect à consentir à une médiation sur l'indemnisation ou la réparation du dommage, mais d'autres victimes sont sans doute visées aussi.

25. La troisième phrase de l'article 216ter, § 5, alinéa 3, en projet, du Code d'instruction criminelle vise à instaurer une présomption irréfragable de faute “[d]ans ces cas”. Interrogé quant à la portée précise des mots “[d]ans ces cas” (et sur le point de savoir à quels cas la présomption irréfragable n'est donc pas applicable), le délégué a répondu comme suit:

“Deze tekst herneemt de idee van de huidige tekst van artikel 216ter, § 4, Sv.: “Het verval van de strafvordering doet geen afbreuk aan de rechten van gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer of van slachtoffers die niet betrokken werden in de procedure zoals voorzien in § 1: tegenover hen wordt de fout van de dader als onweerlegbaar vermoed.”

De term “in deze gevallen” in de voorgestelde tekst heeft overeenkomstig aldus betrekking op de gevallen bedoeld in de voorgaande zin. Ter verduidelijking kan de actuele tekst van § 4 hier worden hernomen waardoor de zin als volgt zou luiden:

“Het verval van de strafvordering doet geen afbreuk aan de rechten van gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer of van slachtoffers die niet betrokken werden in de procedure zoals voorzien in § 1. Tegenover hen geldt het aanvaarden van het voorstel door de verdachte als een onweerlegbaar vermoeden van fout”.

On peut se rallier à cette proposition.

26. Le membre de phrase “[s]oit à la demande du suspect, soit d'office” est inséré dans l'article 216ter, § 6, alinéa 3, en projet, du Code d'instruction criminelle, alors qu'il est supprimé à l'article 216bis, § 2, alinéa 3, de ce code (voir l'article 8, 5°, du projet). De l'accord du délégué, la disposition citée en premier lieu doit être adaptée afin d'harmoniser les deux textes.

27. Le délégué a confirmé qu'il n'est pas exclu qu'en cas de non-homologation de la convention, une nouvelle convention soit conclue, qui est soumise pour approbation au juge compétent.

¹⁹ Hetzelfde zou dan moeten gebeuren in de derde zin van artikel 216bis, § 4, van het Wetboek van Strafvordering.

¹⁹ Il devrait en être de même dans la troisième phrase de l'article 216bis, § 4, du Code d'instruction criminelle.

Art. 11

28. Het ontworpen artikel 464/1, § 5, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering zou beter leesbaar zijn mocht het worden opgesplitst in verschillende leden.

29. Luidens de tweede zin van de in te voegen bepaling wordt het verzoek (lees: het verzoekschrift) tot inzage van het dossier betreffende het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek (hierna: SUO) ten vroegste vier maanden²⁰ na “binnenkomst”²¹ aan het parket toegezonden of neergelegd op het betrokken parketsecretariaat. Vraag is evenwel hoe de betrokkene kan weten op welk ogenblik een SUO-dossier is binnengekomen of geopend.

30. In de zesde zin van de in te voegen bepaling dient gewag te worden gemaakt van “De parketsecretaris” in plaats van “De griffier”. De bepaling betreft immers de inzage van een parketdossier.

31. In de zevende zin van de in te voegen bepaling wordt bepaald dat de verzoeker de verkregen inlichtingen enkel kan gebruiken in het belang van zijn verdediging, onder meer op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt. Ook hier wordt de draagwijdte van die bepaling het best uitgelegd in de memorie van toelichting.

32. Er dient te worden verduidelijkt volgens welke procedureregels het in de in te voegen bepaling bedoelde beroep wordt behandeld ofwel dienen die regels nader te worden uitgewerkt.²²

33. Luidens de zestiende zin van de ontworpen bepaling baseert de strafuitvoeringsrechter²³ zich op “de schriftelijke stukken van de procedure”. De Raad van State ziet niet wat de draagwijdte is van die bepaling nu de partijen kennis wordt gegeven van plaats, dag en uur van de zitting (allicht toch met het oog op hun aanwezigheid) en zij kunnen worden gehoord. De stellers van het ontwerp dienen na te gaan of de genoemde bepaling gelet hierop dient te worden behouden.

²⁰ De haakjes die zijn geplaatst voor en na de woorden “vier maanden” dienen te worden geschrapt.

²¹ Aangezien het strafdossier zich reeds op het parket bevindt en het SUO-dossier een afgeleide is van dit dossier, wordt wellicht beter gewag gemaakt van het “openen” van het dossier.

²² Zie ook opmerking 23 van advies 61 934/1/V van 15 september 2017 over een voorontwerp van wet “houdende de opdrachten en de samenstelling van het Centraal Orgaan voor de Inbeslagneming en de Verbeurdverklaring”.

²³ Het gaat hier, naar analogie van de in artikel 2, 4°, van de wet van 17 mei 2006 “betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten” opgenomen definitie, om de voorzitter van de strafuitvoeringsrechtbank. Strikt genomen geldt die definitie enkel voor die wet en haar uitvoeringsbesluiten, zodat gewag zou dienen te worden gemaakt van de “voorzitter van de strafuitvoeringsrechtbank” of een definitiebepaling zou dienen te worden toegevoegd. In andere bepalingen van het Wetboek van Strafvordering betreffende het SUO wordt evenwel ook al de term “strafuitvoeringsrechter” gehanteerd.

Art. 11

28. On pourrait améliorer la lisibilité de l'article 464/1, § 5, alinéa 4, en projet, du Code d'instruction criminelle en le divisant en différents alinéas.

29. Selon la deuxième phrase de la disposition à insérer, la demande de (lire: la requête en) consultation du dossier relatif à l'enquête pénale d'exécution (ci-après: EPE) est adressée au parquet ou déposée au secrétariat du parquet concerné au plus tôt quatre mois ²⁰ après “l'entrée” ²¹ du dossier. La question se pose cependant de savoir comment l'intéressé peut savoir à quel moment un dossier EPE est entré ou ouvert.

30. Dans la sixième phrase de la disposition à insérer, il y a lieu de mentionner “Le secrétaire du parquet” plutôt que “Le greffier”. La disposition concerne en effet la consultation d'un dossier du parquet.

31. La septième phrase de la disposition à insérer dispose que le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus que dans l'intérêt de sa défense, notamment à la condition de respecter la présomption d'innocence. Ici aussi, mieux vaudrait expliquer la portée de cette disposition dans l'exposé des motifs.

32. Il convient de préciser selon quelles règles de procédure l'appel visé dans la disposition à insérer est traité ou d'élaborer ces règles ²².

33. Selon la seizième phrase de la disposition en projet, le juge de l'application des peines ²³ se fonde sur les “pièces écrites de la procédure”. Le Conseil d'état n'aperçoit pas la portée de cette disposition, étant donné que les parties sont informées des lieu, jour et heure de l'audience (probablement en vue de leur présence) et qu'elles peuvent être entendues. Les auteurs du projet doivent vérifier si la disposition en question doit être maintenue compte tenu de ce qui précède.

²⁰ Les parenthèses placées avant et après les mots “quatre mois” doivent être supprimées.

²¹ Étant donné que le dossier répressif se trouve déjà au parquet et que le dossier EPE est dérivé de ce dossier, mieux vaut sans doute parler de “l'ouverture” du dossier.

²² Voir aussi l'observation 23 de l'avis 61 934/1/V du 15 septembre 2017 sur un avant-projet de loi “contenant les missions et la composition de l'Organe central pour la Saisie et la Confiscation”.

²³ Il s'agit ici du président du tribunal de l'application des peines, par analogie avec la définition figurant à l'article 2, 4°, de la loi du 17 mai 2006 “relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine”. Au sens strict, cette définition ne s'applique que pour cette loi et ses arrêtés d'exécution, si bien qu'il conviendrait de mentionner “le président du tribunal de l'application des peines” ou d'insérer une définition. Toutefois, d'autres dispositions du Code d'instruction criminelle relatives à l'EPE utilisent déjà le terme “juge de l'application des peines”.

34. Zoals ook betreffende andere bevoegdheden van de strafuitvoeringsrechtbank in SUO-zaken, is het vonnis van die rechtbank niet vatbaar voor “verzet of cassatieberoep”. Ter zake kan worden verwezen naar advies 52 662/3,²⁴ waarin het volgende wordt opgemerkt:

“25. *In fine* van het ontworpen artikel 469, “§ 4” (lees: § 5), wordt elk rechtsmiddel uitgesloten tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechter met toepassing van die bepaling.

Voor zover aldus zelfs de mogelijkheid van cassatieberoep wordt ontzegd, kan de vraag worden gesteld hoe een dusdanig absolute beperking uit het oogpunt van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie valt te verantwoorden. De memorie van toelichting biedt op die vraag alvast geen antwoord.”

In dit verband dient te worden vastgesteld dat in het voorontwerp van wet “houdende de opdrachten en de samenstelling van het Centraal Orgaan voor de Inbeslagneming en de Verbeurdverklaring” (ontwerp 61 934/1/V) wel in de mogelijkheid van cassatieberoep wordt voorzien tegen een beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank inzake de kosten van solvabiliteitsonderzoeken in het raam van de strafuitvoering.

Art. 13

35. De geschikte personen die door de SUO-magistraat of de gevorderde politiedienst verzocht worden om zelf het informaticasysteem te bedienen, kunnen overeenkomstig het ontworpen artikel 464/24, § 2, van het Wetboek van Strafvordering hun medewerking weigeren “in het bijzonder wanneer ze zichzelf zouden beschuldigen van een ander misdrijf dan datgene dat geleid heeft tot de veroordeling waarop het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek betrekking heeft.”

Hoewel de verwijzing naar een “ander misdrijf” voorkomt in overweging B.53 van arrest nr. 178/2015 van het Grondwettelijk Hof van 17 december 2015, waaraan men gevolg wenst te geven, rijst de vraag of die verwijzing niet te eng is. Het is immers mogelijk dat de betrokken derde zich zou beschuldigen van (medewerking aan) hetzelfde misdrijf dat geleid heeft tot de veroordeling waarop het SUO betrekking heeft. In dat geval wordt het recht om zichzelf niet te beschuldigen evenzeer geschonden als de betrokkene verplicht wordt zijn medewerking te verlenen aan dat onderzoek. In de laatste zin van het ontworpen artikel 464/24, § 2, van het Wetboek van Strafvordering zou derhalve gewag moeten worden gemaakt van het zichzelf beschuldigen van een misdrijf zonder meer,²⁵ en dienen de woorden “een ander misdrijf dan datgene dat

34. Comme c’est également le cas pour d’autres compétences du tribunal de l’application des peines dans des affaires EPE, le jugement de ce tribunal n’est pas susceptible “d’opposition ou de pourvoi en cassation”. À cet égard, on peut se reporter à l’avis 52 662/3²⁴, qui observe ce qui suit:

“25. À la fin de l’article 469, “§ 4” (lire: § 5), en projet, tout recours est exclu à l’encontre de la décision du juge d’application des peines, en application de cette disposition.

Dans la mesure où même la possibilité d’un recours en cassation n’est ainsi pas ouverte, on peut se demander comment pareille restriction absolue peut être justifiée au regard du principe d’égalité et de non-discrimination. L’exposé des motifs n’apporte en tout cas aucune réponse à cette question”.

À cet égard, force est de constater que l’avant-projet de loi “contenant les missions et la composition de l’Organe central pour la Saisie et la Confiscation” (projet 61 934/1/V) prévoit cependant la possibilité d’un pourvoi en cassation contre une décision du tribunal de l’application des peines relative aux coûts d’enquêtes de solvabilité dans le cadre de l’application des peines.

Art. 13

35. Les personnes appropriées qui sont invitées par le magistrat EPE ou le service de police requis à mettre en fonctionnement elles-mêmes le système informatique peuvent, conformément à l’article 464/24, § 2, en projet, du Code d’instruction criminelle, refuser de prêter leur collaboration, “en particulier dans le cas où elles s’accuseraient [elles-mêmes] d’une infraction autre que celle qui a mené à la condamnation à laquelle se rapporte l’enquête pénale d’exécution”.

Bien que la référence à une “infraction autre” figure dans le considérant B.53 de l’arrêt n° 178/2015 de la Cour constitutionnelle du 17 décembre 2015, auquel on entend donner suite, la question se pose de savoir si cette référence n’est pas trop restrictive. En effet, il se pourrait que le tiers concerné s’accuse de (complicité de) la même infraction que celle qui a mené à la condamnation à laquelle se rapporte l’EPE. Dans ce cas, le droit de ne pas s’incriminer soi-même est également violé si l’intéressé est obligé de prêter son concours à cette enquête. Par conséquent, il y aurait lieu de faire mention, dans la dernière phrase de l’article 464/24, § 2, en projet, du Code d’instruction criminelle, de la possibilité de s’accuser soi-même d’une infraction, sans autre précision²⁵, et d’omettre dès lors les mots “une infraction autre que celle

²⁴ Adv.Rvs 52 662/3 van 28 januari 2013 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 11 februari 2014 “houdende diverse maatregelen ter verbetering van de invordering van de vermogensstraffen en de gerechtskosten in strafzaken (I)” en de wet van 11 februari 2014 “houdende diverse maatregelen ter verbetering van de invordering van de vermogensstraffen en de gerechtskosten in strafzaken (II)”, *Parl.St.* Kamer 2012-13, nrs. 53-2934/001 en 53-2935/001, (55), 62.

²⁵ Zoals in artikel 464/6, § 2, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering.

²⁴ Avis 52 662/3 du 28 janvier 2013 sur un avant-projet devenu la loi du 11 février 2014 “portant des mesures diverses visant à améliorer le recouvrement des peines patrimoniales et des frais de justice en matière pénale (I)” et la loi du 11 février 2014 “portant des mesures diverses visant à améliorer le recouvrement des peines patrimoniales et des frais de justice en matière pénale (II)”, *Doc. parl.*, Chambre, 2012-13, n°s 53-2934/001 et 53-2935/001, (p. 55), p. 62.

²⁵ Comme à l’article 464/6, § 2, alinéa 1er, du Code d’instruction criminelle.

geleid heeft tot de veroordeling waarop het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek betrekking heeft” derhalve te worden weggelaten.

Voorts rijst de vraag of dan de woorden “in het bijzonder” nog nodig zijn. Indien ze betrekking hebben op andere gevallen dan de zelfincriminatie, dient te worden gespecificeerd waarop ze betrekking hebben.

Art. 14

36. Luidens het ontworpen artikel 427/27, § 2, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering zijn onder meer de grond- en vormvoorwaarden bepaald bij artikel 464/14 van dat wetboek van toepassing op de in het ontworpen artikel 427/27, § 1, bedoelde observatie. In het ontworpen artikel 464/27, § 3, worden evenwel grondvoorwaarden opgenomen waarvan één verschilt van en een andere gelijklopend is met de grondvoorwaarden opgenomen in het genoemde artikel 464/14. Teneinde onduidelijkheid omtrent de grondvoorwaarden voor de in het ontworpen artikel 464/27 bedoelde observatie te vermijden, worden die grondvoorwaarden het best uitsluitend in dit artikel opgenomen.

Art. 15

37. Het ontworpen artikel 524*bis*, § 1, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering is in zijn huidige formulering nagenoeg moeilijk leesbaar en vatbaar voor diverse interpretaties. De bepaling dient te worden herschreven en te worden opgesplitst in verschillende zinnen.

38. Onverminderd de vorige opmerking, dient in dezelfde bepaling het begrip “vermogensvoordelen van enig belang” te worden gepreciseerd.

HOOFDSTUK 4

Wijzigingen van het Strafwetboek

Art. 18

39. In de aan artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek toe te voegen zin zou tot uiting moeten komen dat de rechter, wanneer hij de erin bedoelde verbeurdverklaring uitspreekt, een matigingsbevoegdheid heeft zoals in de memorie van toelichting is omschreven, naar analogie van het bepaalde in bijvoorbeeld de artikelen 43*bis*, laatste lid, en 43*quater*, § 3, laatste lid, van het Strafwetboek.

Art. 20

40. In het ontworpen artikel 43*quater*, § 1, 1°, van het Strafwetboek schrappe men in h), de vermelding “enige lid,” en schrijf men *in fine* van i) “artikel 2*bis*, § 3, b), of § 4, b)” in plaats van “§ 3, b), of § 4, b), van datzelfde artikel”.

qui a mené à la condamnation à laquelle se rapporte l'enquête pénale d'exécution”.

La question se pose en outre de savoir si les mots “en particulier” sont encore nécessaires. S'ils visent d'autres cas que celui de s'incriminer soi-même, il convient de préciser à quoi ils se rapportent.

Art. 14

36. L'article 427/27, § 2, alinéa 1er, en projet, du Code d'instruction criminelle prévoit que, notamment, les conditions de fond et de forme fixées à l'article 464/14 de ce code sont d'application à l'observation visée à l'article 427/27, § 1er, en projet. Or, à l'article 464/27, § 3, en projet, figurent des conditions de fond dont une diffère des conditions de fond prévues à l'article 464/14 précité et une autre correspond à celles-ci. Afin d'éviter toute confusion quant aux conditions de fond concernant l'observation visée à l'article 464/27 en projet, mieux vaudrait inscrire ces conditions de fond exclusivement dans cet article.

Art. 15

37. Dans sa formulation actuelle, l'article 524*bis*, § 1er, alinéa 2, en projet, du Code d'instruction criminelle est d'une lisibilité plutôt difficile et est susceptible d'interprétations diverses. On réécrira la disposition et on la scindera en trois phrases différentes.

38. Sans préjudice de l'observation précédente, il convient de préciser la notion d'“avantages patrimoniaux de quelque intérêt”.

CHAPITRE 4

Modifications du Code pénal

Art. 18

39. Dans la phrase à ajouter à l'article 43, alinéa 1er, du Code pénal, il y aurait lieu de préciser que le juge, lorsqu'il ordonne la confiscation qui y est visée, dispose d'un pouvoir de modération, ainsi que l'indique l'exposé des motifs, par analogie avec ce que prévoient, par exemple, les articles 43*bis*, dernier alinéa, et 43*quater*, § 3, dernier alinéa, du Code pénal.

Art. 20

40. À l'article 43*quater*, § 1er, 1°, en projet, du Code pénal, on supprimera au h) la mention “alinéa unique,” et on écrira à la fin du i) “à l'article 2*bis*, § 3, b), ou § 4, b)” au lieu de “au § 3, b) ou au § 4, b); du même article”.

41. Op de vraag waarom de formulering van de in artikel 20, b), van het ontwerp bedoelde wijziging niet afgestemd is op de formulering van het ontworpen artikel 524bis, § 1, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering (artikel 15 van het ontwerp) en of de beperking tot de misdrijven die zijn opgesomd in “dezelfde rubriek, bepaald in § 1, a)” een bewuste beperking is, antwoordde de gemachtigde wat volgt:

“De bepalingen onder de artikelen 15 en 20 van het ontwerp moeten inderdaad op elkaar afgestemd zijn.

Een verwijzing naar de misdrijven in artikel 43quater, § 1 van het Strafwetboek volstaat.

M.a.w. de beperking, door de verwijzing naar “§ 1, a)” in artikel 20 (aanpassing onder b) zou kunnen worden vervangen door een verwijzing naar “§ 1”.

Hiermee kan worden ingestemd.

HOOFDSTUK 5

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 22

42. In de memorie van toelichting wordt het best gepreciseerd welke in 2° van het ontworpen artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde wetten en verordeningen “gelijkwaardig” zijn met de in 1° van dat artikel bedoelde wetten en verordeningen.

HOOFDSTUK 6

Wijziging van de wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van Strafvordering

43. Bij dit hoofdstuk zijn geen opmerkingen te maken.

De griffier,

Annemie GOOSSENS

De voorzitter,

Jan SMETS

41. À la question de savoir pourquoi la formulation de la modification visée à l'article 20, b), du projet n'est pas alignée sur la formulation de l'article 524bis, § 1er, en projet, du Code d'instruction criminelle (article 15 du projet) et si la limitation aux infractions énumérées sous “la même rubrique, prévue au § 1er, a)” est une limitation volontaire, le délégué a répondu ce qui suit:

“De bepalingen onder de artikelen 15 en 20 van het ontwerp moeten inderdaad op elkaar afgestemd zijn.

Een verwijzing naar de misdrijven in artikel 43quater, § 1 van het Strafwetboek volstaat.

M.a.w. de beperking, door de verwijzing naar “§ 1, a)” in artikel 20 (aanpassing onder b) zou kunnen worden vervangen door een verwijzing naar “§ 1”.

On peut se rallier à cette proposition.

CHAPITRE 5

Modifications du Code judiciaire

Art. 22

42. Mieux vaudrait préciser dans l'exposé des motifs quels lois et règlements visés au 2° de l'article 1017, alinéa 2, en projet, du Code judiciaire sont “analogues” aux lois et règlements visés au 1° de cet article.

CHAPITRE 6

Modification de la loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle

43. Ce chapitre n'appelle aucune observation.

Le greffier,

Annemie GOOSSENS

Le président,

Jan SMETS

WETSONTWERP

FILIP,

KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van de minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Justitie is ermee belast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in Onze naam bij de Kamer van volksvertegenwoordigers in te dienen:

HOOFDSTUK 1**Algemene bepaling****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld bij artikel 74 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2**Wijziging van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering****Art. 2**

In artikel 20 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, vervangen bij de wet van 4 mei 1999, worden in het tweede lid de woorden “of door het onderzoeksgerecht is verwezen of rechtstreeks is gedagvaard ten gronde,” ingevoegd tussen de woorden “gesteld is” en de woorden “voor het verlies”.

HOOFDSTUK 3**Wijzigingen van het Wetboek van strafvordering****Art. 3**

Artikel 21*bis* van het Wetboek van Strafvordering, ingevoegd bij de wet van 27 december 2012, wordt vervangen als volgt:

PROJET DE LOI

PHILIPPE,

ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition du ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre nom à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

CHAPITRE 1ER**Disposition générale****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

CHAPITRE 2**Modifications du titre préliminaire du Code de procédure pénale****Art. 2**

Dans l'article 20, alinéa 2, du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, remplacé par la loi du 4 mai 1999, les mots “, a été renvoyée par la juridiction d'instruction ou a été directement citée sur le fond” sont insérés entre les mots “à l'article 61*bis*” et les mots “avant la perte”.

CHAPITRE 3**Modifications du Code d'Instruction criminelle****Art. 3**

L'article 21*bis* du Code d'instruction criminelle, inséré par la loi du 27 décembre 2012, est remplacé comme suit:

“§ 1. Onverminderd de bepalingen in de bijzondere wetten en de toepassing van de artikelen 28*quinquies*, § 2, 57, § 2, 61*ter*, en 127, § 2, en de procedure bedoeld in § 2 tot 9, kan de rechtstreeks belanghebbende ten allen tijde naargelang de stand van de procedure de procureur des Konings of de onderzoeksrechter verzoeken om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen.

Als rechtstreeks belanghebbende wordt beschouwd: de in verdenking gestelde, degene tegen wie de strafvordering is ingesteld in het kader van het gerechtelijk onderzoek, de verdachte, de burgerrechtelijk aansprakelijke partij, de burgerlijke partij, degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd, evenals degenen die in hun rechten getreden zijn of die hen als lasthebber ad hoc, curator, voorlopig bewindvoerder, voogd of voogd ad hoc vertegenwoordigen.

In alle andere gevallen wordt de beslissing over het verlenen van inzage van het dossier of het verkrijgen van een afschrift ervan genomen door het openbaar ministerie, zelfs tijdens het gerechtelijk onderzoek.

§ 2. De rechtstreeks belanghebbende kan in de loop van het onderzoek een verzoekschrift toezenden aan de procureur des Konings om inzage te krijgen in een dossier dat betrekking heeft op een misdaad of een wanbedrijf. Voor de wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, bestaat deze mogelijkheid alleen voor de in artikel 138, 6°*bis* en 6°*ter* bedoelde wanbedrijven en voor de misdrijven waarvoor bij toepassing van artikel 68 van de Wegverkeerswet van 16 maart 1968 de verjaringstermijn drie jaar bedraagt.

Op straffe van niet-ontvankelijkheid wordt het verzoekschrift met redenen omkleed en houdt het keuze van woonplaats in België in, indien de verzoeker er zijn woonplaats niet heeft.

Het verzoekschrift wordt toegezonden aan of neergelegd op het secretariaat van het parket, dat het opneemt in een daartoe bestemd register.

§ 3. De procureur des Konings neemt een beslissing uiterlijk binnen een termijn van vier maanden na de opname van het verzoekschrift in het register.

Indien het verzoek betrekking heeft op een dossier waarin de procureur des Konings bij toepassing van artikel 28*septies* de onderzoeksrechter heeft gevorderd een onderzoekshandeling te stellen waarvoor alleen deze bevoegd is, wordt bovenvermelde termijn herleid tot maximum één maand vanaf de eerste machtiging verleend door de onderzoeksrechter.

“§ 1er. Sans préjudice des dispositions des lois particulières, de l'application des articles 28*quinquies*, § 2, 57, § 2, 61*ter* et 127, § 2, et de la procédure visée aux paragraphes 2 à 9, la personne directement intéressée peut, à tout moment, en fonction de l'état de la procédure, demander au procureur du Roi ou au juge d'instruction qu'il lui donne accès au dossier ou d'en obtenir une copie.

Est considérée comme personne directement intéressée: l'inculpé, la personne à l'égard de laquelle l'action publique est engagée dans le cadre de l'instruction, la personne soupçonnée, la partie civilement responsable, la partie civile, celui qui a fait une déclaration de personne lésée, ainsi que ceux qui sont subrogés dans leurs droits ou les personnes qui les représentent en qualité de mandataire ad hoc, de curateur, d'administrateur provisoire, de tuteur ou de tuteur ad hoc.

Dans tous les autres cas, la décision sur l'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir copie est prise par le ministère public, même pendant l'instruction.

§ 2. La personne directement intéressée peut, en cours d'enquête, envoyer une requête au Procureur du Roi en vue de consulter le dossier relatif à un crime ou un délit. Pour les délits qui sont de la compétence du tribunal de police, cette possibilité ne s'applique qu'à l'égard des délits visés à l'article 138, 6°*bis* et 6°*ter* et des délits pour lesquels en application de l'article 68 du la loi sur la circulation routière de 16 mars 1968 le délai de prescription est de trois ans.

À peine d'irrecevabilité, la requête est motivée et contient l'élection de domicile en Belgique si le requérant n'y a pas son domicile.

Elle est adressée ou déposée au secrétariat du parquet, qui l'insère dans un registre ouvert à cet effet.

§ 3. Le procureur du Roi statue au plus tard dans un délai de quatre mois après l'insertion de la requête dans le registre.

Si la demande concerne un dossier dans lequel le procureur du Roi a requis du juge d'instruction, en application de l'article 28*septies*, l'accomplissement d'un acte d'instruction pour lequel seul le juge d'instruction est compétent, le délai susmentionné est ramené à un mois maximum à partir de la première autorisation délivrée par le juge d'instruction.

§ 4. De met redenen omklede beslissing wordt per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg ter kennis gebracht van de verzoeker en, in voorkomend geval, van zijn advocaat, binnen acht dagen na de beslissing.

§ 5. De procureur des Konings kan de inzage of het nemen van een afschrift van het dossier of van bepaalde stukken verbieden indien de noodwendigheden van het opsporingsonderzoek dit vereisen, indien inzage een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privéleven zou inhouden, indien de verzoeker van geen rechtmatige beweegredenen tot het raadplegen van het dossier doet blijken, indien het dossier alleen de aangifte of klacht bevat waarvan de verzoeker of zijn advocaat al een kopie heeft gekregen, indien een gerechtelijk onderzoek is ingesteld, of indien de verzoeker naar een vonnisgerecht is verwezen, gedagvaard of bij proces verbaal is opgeroepen.

Hij kan de inzage van het dossier of het nemen van afschrift beperken tot het deel van het dossier waarvoor de verzoeker een belang heeft laten gelden.

§ 6. Indien het verzoek om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen wordt ingewilligd, wordt het dossier binnen twintig dagen na de beslissing van de procureur des Konings en ten vroegste na de in § 4 bedoelde termijn, in origineel of in kopie, gedurende ten minste achtenveertig uur, voor inzage ter beschikking gesteld van de verzoeker en zijn advocaat. Het secretariaat van het parket geeft de verzoeker en zijn advocaat kennis per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg, van de datum waarop en de plaats waar het dossier kan worden ingezien.

De verzoeker kan de door de inzage of het nemen van een afschrift verkregen inlichtingen alleen gebruiken in het belang van zijn verdediging, op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt, alsook de rechten van verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon.

§ 7. De verzoeker kan, indien de inzage of het nemen van een afschrift van het dossier of bepaalde stukken ervan werd geweigerd, de zaak bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanbrengen bij een met redenen omkleed verzoekschrift dat wordt neergelegd bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg, binnen een termijn van acht dagen na de kennisgeving van de beslissing aan de verzoeker, en wordt opgenomen in een daartoe bestemd register.

§ 4. La décision motivée est notifiée au requérant et, le cas échéant, à son avocat, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, dans un délai de huit jours à dater de la décision.

§ 5. Le procureur du Roi peut interdire la consultation ou la prise de copie du dossier ou de certaines pièces si les nécessités de l'information le requièrent, si la consultation présente un danger pour les personnes ou porte gravement atteinte à leur vie privée, si le requérant ne justifie pas d'un motif légitime la consultation du dossier, si le dossier ne contient que la déclaration ou la plainte, dont le requérant ou son avocat a déjà reçu une copie, si l'affaire a été mise à l'instruction ou si le requérant a été renvoyé devant une juridiction de jugement ou a été cité ou convoqué par procès-verbal.

Il peut limiter la consultation du dossier ou la prise de copie à la partie du dossier à l'égard de laquelle le requérant a fait valoir un intérêt.

§ 6. Si la demande de consultation du dossier ou d'obtention d'une copie de ce dernier est acceptée, le dossier est mis à la disposition du requérant et de son avocat en original ou en copie, pour consultation dans les vingt jours suivant la décision du procureur du Roi et au plus tôt après le délai visé au § 4, pour une durée minimale de quarante-huit heures. Le secrétariat du parquet notifie au requérant et à son avocat par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, la date et le lieu où le dossier peut être consulté.

Le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus par la consultation ou par la prise d'une copie du dossier que dans l'intérêt de sa défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence et les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne.

§ 7. Si la consultation ou la prise d'une copie du dossier ou de certaines pièces a été refusée, le requérant peut porter l'affaire devant la chambre des mises en accusation avec une requête motivée déposée au greffe du tribunal de première instance, dans un délai de huit jours suivant la notification de la décision au requérant, et insérée dans un registre prévu à cet effet.

Indien het opsporingsonderzoek wordt gevoerd door de federale procureur, wordt de zaak aangebracht bij de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Brussel.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak zonder debat binnen vijftien dagen na de neerlegging van het verzoekschrift.

De griffier stelt de verzoeker en, in voorkomend geval zijn advocaat, per faxpost, bij een gewone brief of langs elektronische weg, uiterlijk achtenveertig uur vooraf in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De procureur-generaal kan zijn schriftelijke vorderingen richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling. De kamer van inbeschuldigingstelling kan, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal horen. Zij kan, in aanwezigheid van de procureur-generaal, de verzoeker of zijn advocaat horen.

§ 8. Indien het openbaar ministerie geen beslissing heeft genomen binnen de in paragraaf 3 vermelde termijnen, vermeerderd met vijftien dagen, kan de verzoeker zich wenden tot de kamer van inbeschuldigingstelling. Dit recht vervalt indien het met redenen omklede verzoekschrift niet binnen acht dagen na het verstrijken van die termijn is neergelegd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg. Het verzoekschrift wordt opgenomen in een daartoe bestemd register.

Indien het opsporingsonderzoek wordt gevoerd door de federale procureur, wordt de zaak aangebracht bij de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Brussel.

De procedure verloopt overeenkomstig § 7, derde tot vijfde lid.

§ 9. De verzoeker mag geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing die betrekking heeft op hetzelfde voorwerp.”

Art. 4

In artikel 35ter, § 1, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 19 december 2002 en gewijzigd bij de wet van 11 februari 2014 en 5 januari 2016, worden de woorden “op de zaken die gediend hebben of bestemd waren om het misdrijf te plegen alsook” ingevoegd tussen de woorden “toepassing” en “op”.

Si l'information est menée par le procureur fédéral, l'affaire est portée devant la chambre des mises en accusation de la cour d'appel de Bruxelles.

La chambre des mises en accusation se prononce sans débat dans les quinze jours à compter du dépôt de la requête.

Le greffier communique, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, les lieu, jour et heure de l'audience au requérant et, le cas échéant à son avocat, au plus tard quarante-huit heures au préalable.

Le procureur général peut adresser ses réquisitions écrites à la chambre des mises en accusation. La chambre des mises en accusation peut entendre, séparément et en l'absence des parties, le procureur général en ses observations. Elle peut entendre le requérant ou son avocat en présence du procureur général.

§ 8. Si le ministère public n'a pas pris de décision un mois après l'insertion de la requête dans le registre, dans les délais prévus dans le paragraphe 3, augmenté de quinze jours, le requérant peut s'adresser à la chambre des mises en accusation. Ce droit prend fin si la requête motivée n'est pas déposée dans les huit jours à l'expiration du délai, au greffe du tribunal de première instance. La requête est insérée dans un registre prévu à cet effet.

Si l'information est menée par le procureur fédéral, l'affaire est portée devant la chambre des mises en accusation de la cour d'appel de Bruxelles.

La procédure se déroule conformément au paragraphe 7, alinéas 3 à 5.

§ 9. Le requérant ne peut envoyer ni déposer de requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de la dernière décision portant sur le même objet.”

Art. 4

Dans l'article 35ter, § 1er, second alinéa, du même Code, inséré par la loi du 19 décembre 2002 et remplacé par les lois des 11 février 2014 et 5 janvier 2016, les mots “aux choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre l'infraction ainsi qu'” sont insérés entre les mots “applicable” et “aux”.

Art. 5

In artikel 61ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 12 maart 1998, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in de tweede paragraaf, eerste lid, in de tweede zin, wordt het woord “ingeschreven” vervangen door het woord “opgenomen”;

2° in dezelfde paragraaf, tweede lid, wordt het woord “inschrijving” vervangen door het woord “opname”;

3° in dezelfde paragraaf, derde lid, worden de woorden “per faxpost of bij een aangetekende zending” vervangen door de woorden “per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg”;

4° in de vierde paragraaf, eerste lid, in de tweede zin, worden de woorden “per faxpost of bij een aangetekende zending” vervangen door de woorden “per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg”;

5° in de vijfde paragraaf, eerste lid, in de eerste zin, wordt het woord “ingeschreven” vervangen door het woord “opgenomen”;

6° in dezelfde paragraaf, derde lid, worden de woorden “per faxpost of bij een ter post aangetekende brief” vervangen door de woorden “per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg”;

7° in dezelfde paragraaf, vierde lid, in de tweede zin, worden de woorden “kan afzonderlijk de procureur-generaal, de onderzoeksrechter, de verzoeker of diens advocaat horen” vervangen door de woorden “kan, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal horen”;

8° in dezelfde paragraaf wordt het vierde lid aangevuld met de volgende zin:

“Zij kan, in aanwezigheid van de procureur-generaal, afzonderlijk de onderzoeksrechter, de verzoeker of diens advocaat horen.”;

9° in de zesde paragraaf, in de derde zin, wordt het woord “ingeschreven” vervangen door het woord “opgenomen”.

Art. 6

In artikel 162bis, tweede lid, van hetzelfde Wetboek worden de woorden “of die, bij ontstentenis van enig beroep van het openbaar ministerie of van de beklagde,

Art. 5

À l'article 61ter du même Code, inséré par la loi du 12 mars 1998, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 2, alinéa 1er, dans la deuxième phrase, le mot “inscrite” est remplacé par le mot “insérée”;

2° dans le même paragraphe, alinéa 2, le mot “inscription” est remplacé par le mot “insertion”;

3° dans le même paragraphe, alinéa 3, les mots “par télécopie ou par envoi recommandé” sont remplacés par les mots “par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique”;

4° dans le paragraphe 4, alinéa 1er, dans la seconde phrase, les mots “par télécopie ou par envoi recommandé” sont remplacés par les mots “par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique”;

5° dans le paragraphe 5, alinéa 1er, dans la première phrase, le mot “inscrite” est remplacé par le mot “insérée”;

6° dans le même paragraphe, alinéa 3, les mots “par télécopie ou par lettre recommandée à la poste” sont remplacés par les mots “par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique”;

7° dans le même paragraphe, alinéa 4, dans la seconde phrase, les mots “peut entendre séparément le procureur général, le juge d’instruction, le requérant ou son conseil” sont remplacés par les mots “peut entendre, séparément et en l’absence des parties, les observations du procureur général”;

8° au même paragraphe, l’alinéa 4 est complété par la phrase suivante:

“Elle peut entendre séparément le juge d’instruction, le requérant ou son avocat, en présence du procureur général.”;

9° dans le paragraphe 6, dans la troisième phrase, le mot “inscrite” est remplacé par le mot “insérée”.

Art. 6

Dans l'article 162bis, deuxième alinéa, du même Code, les mots “ou qui, en l’absence de tout recours du ministère public ou du prévenu, aura interjeté

hoger beroep heeft ingesteld,” ingevoegd tussen de woorden “De burgerlijke partij die rechtstreeks heeft gedagvaard” en de woorden “en die in het ongelijk wordt gesteld”.

Art. 7

In Boek II, Eerste Titel, Hoofdstuk III van hetzelfde Wetboek, wordt een afdeling 1 ingevoegd, die artikel 216*bis* bevat, luidende:

“Afdeling 1. Verval van de strafvordering door betaling van een geldsom”.

Art. 8

In artikel 216*bis*, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd door de wet van 5 februari 2016, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, worden de woorden “indien hij meent dat een feit niet van aard schijnt te zijn” vervangen door de woorden “voor zover het feit niet van die aard schijnt te zijn”;

2° paragraaf 1, vijfde lid, wordt aangevuld met de volgende zin:

“Ook andere gerechtskosten kunnen worden toegerekend.”;

3° in paragraaf 1, zesde lid, worden de woorden “waarop verbeurdverklaring staat of kan staan” vervangen door de woorden “dat aanleiding geeft of kan geven tot verbeurdverklaring”;

4° paragraaf 2, eerste lid, wordt vervangen als volgt:

“Het recht, in § 1 aan de procureur des Konings toegekend, kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt, voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken.”;

5° in paragraaf 2, derde lid, worden de woorden “Hetzij op vraag van de verdachte, hetzij ambtshalve stelt de procureur des Konings” vervangen door de woorden “De procureur des Konings stelt”;

6° in paragraaf 2, wordt het vierde lid aangevuld met de volgende zin:

appel” seront insérés entre les mots “La partie civile qui aura lancé une citation directe” et les mots “et qui succombera”.

Art. 7

Dans le livre II, Titre premier, Chapitre III du même Code, il est inséré une section 1re contenant l'article 216*bis*, rédigée comme suit:

“Section 1re. Extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent”.

Art. 8

À l'article 216*bis* du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 5 février 2016, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le paragraphe 1er, alinéa 1er, les mots “Lorsque le procureur du Roi estime que le fait ne paraît pas” sont remplacés par les mots “Pour autant que le fait ne paraisse pas” et les mots “il peut inviter” sont remplacés par les mots “le procureur du Roi peut inviter”;

2° le paragraphe 1er, alinéa 5, est complété par la phrase suivante:

“D'autres frais de justice peuvent également être imputés.”;

3° dans le paragraphe 1er, alinéa 6, les mots “passible ou susceptible de confiscation” sont remplacés par les mots “donnant lieu ou pouvant donner lieu à confiscation”;

4° le paragraphe 2, alinéa 1er, est remplacé par ce qui suit:

“La faculté accordée au procureur du Roi par le § 1er peut également être exercée lorsque le juge d'instruction est déjà chargé d'instruire ou lorsque le tribunal ou la cour est déjà saisi du fait, pour autant qu'aucun jugement ou arrêt définitif n'ait été rendu au pénal.”;

5° dans le paragraphe 2, alinéa 3, les mots “Soit à la demande du suspect, soit d'office, le procureur du Roi” sont remplacés par les mots “Le procureur du Roi”;

6° au paragraphe 2, l'alinéa 4 est complété par la phrase suivante:

“In het geval voorzien in paragraaf 6, tweede lid, stelt de procureur des Konings eveneens de fiscale of sociale administratie in kennis van de feiten omschreven in tijd en ruimte, die de fiscale of sociale misdrijven betreffen, waarop de betaling van de geldsom betrekking zal hebben.”

7° in paragraaf 2, wordt tussen het zevende en het achtste lid een lid ingevoegd, luidende:

“Op gemotiveerde vordering van de procureur des Konings en na te hebben nagegaan of voldaan is aan de wettelijke toepassingsvoorwaarden van § 1, eerste lid, of het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed overeenkomstig § 4 en 6, tweede lid, of de dader de voorgestelde minnelijke schikking uit vrije wil en weloverwogen heeft aanvaard en of de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking proportioneel is met de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de dader, oordeelt de bevoegde rechter over de wettigheid van de voorgestelde minnelijke schikking en bekrachtigt hij deze. Tijdens het gerechtelijk onderzoek en bij de regeling van de rechtspleging beoordeelt het onderzoeksgerecht de proportionaliteit van de voorgestelde minnelijke schikking binnen de beoordeling van de bezwaren. Indien het akkoord niet wordt bekrachtigd, wordt het dossier ter beschikking gesteld van de procureur des Konings. In dat geval kan de rechter, waaraan het akkoord ter bekrachtiging is voorgelegd, het onderzoek van de grond van de zaak niet verderzetten. Eveneens kunnen de documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg niet ten laste van de dader worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn ze niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke erkenning.

8° In paragraaf 2, in het vroegere achtste lid dat het negende lid wordt, worden de woorden “, nadat deze door de bevoegde rechter werd bekrachtigd,” ingevoegd tussen de woorden “minnelijke schikking” en de woorden “heeft aanvaard”;

9° in paragraaf 2, in het vroegere negende lid dat het tiende lid wordt, worden de woorden “nog geen vonnis of arrest werd uitgesproken dat in kracht van gewijsde is gegaan” vervangen door de woorden “nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken”;

10° in paragraaf 2 worden het vroegere tiende en elfde lid opgeheven;

“Dans le cas prévu au paragraphe 6, deuxième alinéa, le procureur du Roi informe l’administration fiscale ou sociale des faits décrits dans le temps et dans l’espace qui concernent des délits fiscaux ou sociaux, auxquels se rapportera le paiement d’une somme d’argent.”

7° dans le paragraphe 2, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 7 et 8:

“Sur réquisition motivée du procureur du Roi et après avoir vérifié s’il est satisfait aux conditions d’application légales du § 1er, alinéa 1er, si la victime et l’administration fiscale ou sociale ont été indemnisées conformément aux § 4 et 6, deuxième alinéa, si l’auteur a accepté la transaction proposée de manière libre et éclairée et si la transaction proposée par le procureur du Roi est proportionnée à la gravité des faits et à la personnalité de l’auteur, le juge compétent homologue la transaction proposée. Pendant l’instruction et lors du règlement de la procédure, la juridiction d’instruction apprécie la proportionnalité de la transaction proposée dans le cadre de l’appréciation des charges. Si l’accord n’est pas homologué, le dossier est mis à la disposition du procureur du Roi. Dans ce cas, le juge, auquel l’accord a été soumis pour homologation, ne peut plus poursuivre l’examen du fond de l’affaire. Également, les documents rédigés et les communications faites pendant la concertation ne peuvent être utilisés à charge de l’auteur dans une procédure pénale, civile, administrative ou arbitrale ou dans toute autre procédure visant à résoudre des conflits et ne sont pas admissibles comme preuve, même au titre d’aveu extrajudiciaire.

8° dans le paragraphe 2, à l’alinéa 8 ancien qui devient le l’alinéa 9, les mots “, après homologation par le juge compétent,” sont insérés entre le mot “observé” et le mot “la transaction”;

9° dans le paragraphe 2, à l’alinéa 9 ancien qui devient l’alinéa 10, les mots “n’a pas encore fait l’objet d’un jugement ou d’un arrêt passé en force de chose jugée” sont remplacés par les mots “n’a pas encore fait l’objet d’un jugement ou arrêt définitif en matière pénale”.

10° dans le paragraphe 2, l’anciens alinéas 10 et 11 sont abrogés;

11° in paragraaf 4, tweede zin, wordt het woord “burgerlijke” ingevoegd tussen de woorden “de bevoegde” en het woord “rechtbank”.

Art. 9

In Boek II, Eerste Titel, Hoofdstuk III van hetzelfde wetboek, wordt een afdeling 2 ingevoegd, die artikel 216ter bevat, luidende:

“Afdeling 2. Verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen en de naleving van voorwaarden”.

Art. 10

Artikel 216ter, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd door de wet van 27 december 2006, wordt vervangen als volgt:

“Art. 216ter. § 1. De procureur des Konings kan de verdachte verzoeken, voor zover het feit niet van aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf en de verdachte van een misdrijf in voorkomend geval zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het feit erkent, de eventuele schade te vergoeden of te herstellen, en in voorkomend geval in te stemmen met een of meerdere maatregelen, die hem bij toepassing van het derde lid worden voorgesteld.

Indien door het misdrijf schade werd veroorzaakt aan een gekend slachtoffer, kan de procureur des Konings het slachtoffer en de verdachte verzoeken om in te stemmen met een bemiddeling over de schadevergoeding of het herstel en de regeling ervan. Hij wordt hierin bijgestaan door de bevoegde dienst van de Gemeenschappen.

Onverminderd het tweede lid, kan de procureur des Konings steeds één of meerdere van de volgende maatregelen voorstellen, die de verdachte moet uitvoeren gedurende een termijn die een jaar niet mag overschrijden:

1° een geneeskundige behandeling of iedere andere passende therapie volgen en hem hiervan op geregelde tijdstippen het bewijs leveren, indien een gedragsproblematiek, een ziekteverschijnsel of een verslaving aan de basis van het misdrijf lijkt te liggen.

2° een dienstverlening uitvoeren van ten hoogste honderdtwintig uren. De dienstverlening wordt door de verdachte kosteloos verricht tijdens de vrije tijd waarover hij naast zijn eventuele school- of beroepsactiviteiten

11°. Dans le paragraphe 4, deuxième phrase, le mot “civil” est inséré entre les mots “le tribunal” et le “compétent”.

Art. 9

Dans le Livre II, Titre premier, Chapitre III du même Code, il est inséré une section 2 intitulée “contenant l’article 216ter, rédigée comme suit:

“Section 2. Extinction de l’action publique moyennant l’exécution de mesures et le respect des conditions”.

Art. 10

L’article 216ter, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 27 décembre 2006, est remplacé comme suit:

“Art. 216ter. § 1er. Le procureur du Roi peut inviter le suspect, pour autant que le fait ne paraisse pas être de nature à devoir être puni d’un emprisonnement correctionnel principal de plus de deux ans ou d’une peine plus lourde et à condition que le suspect d’une infraction reconnaisse, le cas échéant, sa responsabilité civile dans le fait, à indemniser ou réparer le dommage éventuel et, le cas échéant, à consentir à une ou plusieurs mesures qui lui sont proposées en application du troisième alinéa.

Si l’infraction a causé un dommage à une victime connue, le procureur du Roi peut inviter la victime et le suspect à consentir à une médiation sur l’indemnisation ou la réparation ainsi que sur ses modalités. Il est assisté à cette fin par le service compétent des Communautés.

Sans préjudice de l’alinéa 2, le procureur du Roi peut toujours proposer une ou plusieurs des mesures suivantes, à exécuter par le suspect durant une période qui ne peut excéder un an:

1° suivre un traitement médical ou toute autre thérapie adéquate et en fournir régulièrement la preuve, si un problème comportemental, la circonstance d’une maladie ou une assuétude semble être à la base de l’infraction.

2° exécuter un travail d’intérêt général de cent vingt heures maximum. Le travail d’intérêt général est effectué gratuitement par le suspect pendant le temps laissé libre par ses éventuelles activités scolaires ou

beschikt, uitsluitend bij openbare diensten van de Staat, de gemeenten, de provincies, de gemeenschappen en de gewesten, dan wel bij verenigingen zonder winstoogmerk of stichtingen met een sociaal, wetenschappelijk of cultureel oogmerk. De dienstverlening mag niet bestaan uit een activiteit die in de aangewezen overheidsdienst of vereniging doorgaans door bezoldigde werknemers wordt verricht.

3° een opleiding volgen van ten hoogste honderdtwintig uren.

§ 2. Wanneer de verdachte van het misdrijf instemt met de voorgestelde voorwaarden, bedoeld in § 1, eerste en/of tweede lid, en de voorgestelde maatregelen, bedoeld in § 1, derde lid, deelt de procureur des Konings zijn beslissing tot uitvoering mee aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen van de verblijfplaats van de verdachte, die onverwijld een verantwoordelijke aanwijst die wordt belast met de uitwerking en met de opvolging van de maatregelen.

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen geeft de verdachte van het misdrijf toelichting bij de procedure en de rechtsgevolgen.

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen onderneemt, na de verdachte van het misdrijf te hebben gehoord en rekening houdend met diens opmerkingen en lichamelijke en intellectuele capaciteiten alsmede met de aanwijzingen van de procureur des Konings, de nodige stappen voor de concrete invulling van de voorgestelde maatregelen.

De verdachte van het misdrijf en de bevoegde dienst van de Gemeenschappen werken een voorstel van concrete invulling van de voorgestelde maatregelen en voorwaarden uit, dat wordt vastgelegd in een overeenkomst en door de verdachte wordt aanvaard en ondertekend.

Indien de procureur des Konings zich hiermee akkoord verklaart, ondertekent hij ook de overeenkomst, waarvan een afschrift wordt meegedeeld aan de verantwoordelijke aangeduid door de bevoegde dienst van de Gemeenschappen en de verdachte. Ingeval de bemiddeling over de schadevergoeding of het herstel en de regeling niet voleindigd werd, wordt het slachtoffer in kennis gesteld van de verderzetting van het dossier voor wat betreft de dadergerichte maatregelen. De procureur des Konings kan ten allen tijde, op schriftelijk verzoek, verduidelijkingen of wijzigingen aanbrengen, op verzoek van de bevoegde dienst van de Gemeenschappen of van de verdachte van het misdrijf.

De overeenkomst stuit de verjaring van de strafvordering.

professionnelles, uniquement auprès des services publics de l'État, des communes, des provinces, des communautés et des régions ou auprès d'associations sans but lucratif ou de fondations à but social, scientifique ou culturel. Le travail d'intérêt général ne peut consister en une activité qui, dans le service public ou l'association désignés, est généralement effectuée par des travailleurs rémunérés.

3° suivre une formation de cent vingt heures maximum.

§ 2. Si le suspect de l'infraction consent aux conditions proposées, visées au § 1er, alinéas 1er et 2 ou alinéa 1er ou 2, et aux mesures proposées, visées au § 1, alinéa 3, le procureur du Roi communique sa décision d'exécution au service compétent des Communautés de la résidence du suspect, qui désigne sans délai un responsable qui sera chargé de l'élaboration et du suivi des mesures.

Le service compétent des Communautés informe le suspect de l'infraction de la procédure et des conséquences juridiques.

Après avoir entendu le suspect de l'infraction et tenant compte des observations de celui-ci, de ses capacités physiques et intellectuelles ainsi que des indications du procureur du Roi, le service compétent des Communautés entreprend les démarches nécessaires afin de donner un contenu concret aux mesures proposées.

Le suspect de l'infraction et le service compétent des Communautés élaborent une proposition visant à donner un contenu concret aux mesures et conditions proposées, laquelle est fixée dans un contrat et acceptée et signée par le suspect.

Si le procureur du Roi marque son accord sur la convention, il la signe également et une copie de celle-ci est communiquée au responsable du service compétent des Communautés et au suspect. Si la médiation sur l'indemnisation ou la réparation et ses modalités n'a pas été achevée, la victime est informée de la continuation du dossier en ce qui concerne les mesures axées sur l'auteur. Le procureur du Roi peut, à tout moment, sur requête écrite, apporter des précisions ou des modifications, à la demande du service compétent des Communautés ou du suspect de l'infraction.

L'accord interrompt la prescription de l'action publique.

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen staat in voor de opvolging en het toezicht op de uitvoering van de maatregelen.

De dienst of persoon bij wie de maatregelen worden uitgevoerd, bezorgt aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen minstens een schriftelijk verslag van de uitvoering van de maatregelen.

Het verslag handelt over de volgende punten:

— de aanwezigheden en in voorkomend geval de afwezigheden van de betrokkene of het eenzijdig stopzetten van de maatregelen;

— de gebeurlijke moeilijkheden bij de uitvoering van de maatregelen en de situaties die een ernstig risico inhouden voor derden.

Indien de overeenkomst niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, meldt de bevoegde dienst van de Gemeenschappen dit onmiddellijk aan de procureur des Konings. In dat geval kan de procureur des Konings de verdachte van het misdrijf oproepen, diens opmerkingen horen en beslissen tot de verdere uitvoering van de overeenkomst, in voorkomend geval met verduidelijkingen of wijzigingen, dan wel tot een beëindiging van de overeenkomst.

§ 3. Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt kunnen de maatregelen bedoeld in § 1 slechts worden voorgesteld mits de verdachte zich ook heeft verbonden deze kosten te zullen betalen binnen de termijn bepaald door de procureur des Konings. Ook andere gerechtskosten kunnen worden toegerekend.

§ 4. De procureur des Konings verzoekt de verdachte van het misdrijf dat aanleiding geeft of kan geven tot verbeurdverklaring, binnen een door hem bepaalde termijn afstand te doen van de in beslag genomen goederen of vermogensvoordelen, of indien de goederen of vermogensvoordelen niet in beslag zijn genomen, deze af te geven op een door hem bepaalde plaats.

§ 5. De strafvordering vervalt wanneer de verdachte heeft voldaan aan alle in de overeenkomst geformuleerde maatregelen en voorwaarden, die in voorkomend geval door de bevoegde rechter werden bekrachtigd.

In geval er schade is veroorzaakt aan een ander, is de schriftelijke erkenning door de verdachte van zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het schadeverwekkende feit en het leveren van het bewijs van de vergoeding of

Le service compétent des Communautés est en charge du suivi et du contrôle de l'exécution des mesures.

Le service ou la personne auprès duquel ou de laquelle les mesures sont exécutées, transmet au moins un rapport écrit sur l'exécution des mesures au service compétent des Communautés.

Le rapport traite des points suivants:

— les présences et, le cas échéant, les absences de l'intéressé ou l'arrêt unilatéral des mesures;

— les difficultés éventuelles rencontrées dans le cadre de l'exécution des mesures et les situations comportant un risque sérieux pour des tiers.

En cas d'inexécution totale ou partielle de la convention, le service compétent des Communautés en informe sans délai le procureur du Roi. En pareil cas, le procureur du Roi peut convoquer le suspect de l'infraction, entendre celui-ci en ses observations et décider de poursuivre l'exécution de la convention, assortie le cas échéant de précisions ou de modifications, ou de mettre fin à la convention.

§ 3. Lorsque l'infraction a donné lieu à des frais d'analyse ou d'expertise, les mesures visées au § 1er ne peuvent être proposées que si le suspect s'engage à payer les frais dans le délai fixé par le procureur du Roi. D'autres frais de justice peuvent également être imputés.

§ 4. Le procureur du Roi invite le suspect de l'infraction qui donne ou peut donner lieu à une confiscation à abandonner, dans un délai qu'il fixe, les biens ou avantages patrimoniaux saisis ou, s'ils ne sont pas saisis, à les remettre à l'endroit qu'il fixe.

§ 5. Lorsque le suspect de l'infraction a satisfait à toutes les mesures et conditions formulées dans la convention, qui étaient le cas échéant homologuées par le juge compétent, l'action publique est éteinte.

Si un dommage a été causé à un tiers, l'action publique est éteinte si le suspect reconnaît par écrit sa responsabilité civile pour le fait générateur du dommage et produit la preuve de l'indemnisation ou de la

het herstel van het niet-betwiste gedeelte van de schade en de regeling ervan, een voorwaarde voor het verval van de strafvordering.

In ieder geval kan het slachtoffer zijn rechten doen gelden voor de bevoegde burgerlijke rechtbank. Het verval van de strafvordering doet geen afbreuk aan de rechten van gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer of van slachtoffers die niet betrokken werden in de procedure zoals voorzien in § 1. Tegenover hen geldt het aanvaarden van het voorstel door de verdachte als een onweerlegbaar vermoeden van fout.

§ 6. Het recht, in § 1 aan de procureur des Konings toegekend, kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken.

In voorkomend geval laat de procureur des Konings zich het strafdossier meedelen door de onderzoeksrechter, die een advies kan geven over de stand van het onderzoek.

De procureur des Konings stelt, indien hij van oordeel is dat toepassing kan gemaakt worden van deze paragraaf, de verdachte, het slachtoffer en hun advocaten in kennis dat zij inzage in het strafdossier krijgen voor zover zij dat nog niet hadden.

Indien het recht wordt uitgeoefend in een zaak die aanhangig werd gemaakt en over de strafvordering nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen, geeft al naar het geval de procureur des Konings of de procureur-generaal bij het hof van beroep daarvan zonder verwijl officieel bericht aan de gevatte politierechtbank, correctionele rechtbank of hof van beroep, en in voorkomend geval, aan het Hof van Cassatie.

Op gemotiveerde vordering van de procureur des Konings en na te hebben nagegaan of voldaan is aan de wettelijke toepassingsvoorwaarden van § 1, eerste lid, of de verdachte de voorgestelde maatregelen uit vrije wil en weloverwogen heeft aanvaard en of de door de procureur des Konings voorgestelde maatregelen proportioneel zijn met de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de verdachte, oordeelt de bevoegde rechter over de wettigheid van voorgestelde minnelijke schikking en bekrachtigt de bevoegde rechter de overeenkomst. Tijdens het gerechtelijk onderzoek en bij de regeling van de rechtspleging beoordeelt het onderzoeksgerecht de proportionaliteit van de voorgestelde maatregelen binnen de beoordeling van de bezwaren. Indien het akkoord niet wordt bekrachtigd, wordt het dossier ter beschikking gesteld van de procureur des

réparation de la fraction non contestée du dommage et des modalités de règlement de celui-ci.

En tout état de cause, la victime pourra faire valoir ses droits devant le tribunal compétent. L'extinction de l'action publique ne porte pas préjudice aux droits des personnes subrogées dans les droits de la ou des victimes qui n'ont pas été associées à la procédure prévue au § 1er. Dans ces cas, l'acceptation de la proposition par le suspect constitue une présomption irréfragable de sa faute.

§ 6. La faculté accordée au procureur du Roi par le § 1er peut également être exercée lorsque le juge d'instruction est déjà chargé d'instruire ou lorsque le tribunal ou la cour est déjà saisi du fait, pour autant qu'aucun jugement ou arrêt définitif n'ait été rendu au pénal.

Le cas échéant, le procureur du Roi se fait communiquer le dossier répressif par le juge d'instruction qui peut rendre un avis sur l'état d'avancement de l'instruction.

Le procureur du Roi, s'il estime que le présent paragraphe peut être appliqué, informe le suspect, la victime et leurs avocats qu'ils peuvent prendre connaissance du dossier répressif, pour autant qu'ils n'aient pas encore pu le faire.

Si la faculté est exercée dans une affaire pendante et que l'action publique n'a pas encore fait l'objet d'un jugement ou d'un arrêt définitif, le procureur du Roi ou le procureur général près la cour d'appel, selon le cas, en avise officiellement sans délai le tribunal de police, le tribunal correctionnel ou la cour d'appel saisi et, le cas échéant, la Cour de cassation.

Sur réquisition motivée du procureur du Roi et après avoir vérifié s'il est satisfait aux conditions d'application légales du § 1er, alinéa 1er, si le suspect a accepté les mesures proposées de manière libre et éclairée et si les mesures proposées par le procureur du Roi sont proportionnées à la gravité des faits et à la personnalité du suspect, le juge compétent homologue la convention. Pendant l'instruction judiciaire et lors du règlement de la procédure, la juridiction d'instruction apprécie la proportionnalité des mesures proposée dans le cadre de l'appréciation des charges. Si l'accord n'est pas homologué, le dossier est mis à la disposition du procureur du Roi. Dans ce cas, le juge, auquel l'accord a été soumise pour homologation, ne peut plus poursuivre l'examen du fond de l'affaire. Également, les documents rédigés et les communications faites pendant la concertation

Konings. In dat geval kan de rechter, waaraan het akkoord ter bekrachtiging is voorgelegd, het onderzoek van de grond van de zaak niet verderzetten. Eveneens kunnen de documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg niet ten laste van de dader worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn ze niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke erkenning.

Het bij de eerste paragraaf bepaalde recht behoort ook ten aanzien van dezelfde feiten aan de arbeidsauditeur, de federale procureur en, ten aanzien van de personen bedoeld in de artikelen 479 en 483 van het Wetboek van Strafvordering, aan de procureur-generaal bij het hof van beroep.

§ 7. Bij zijn verschijning voor de procureur des Konings kan de verdachte zich voor de toepassing van het huidige artikel laten bijstaan door een advocaat; hij kan zich niet laten vertegenwoordigen.

Het slachtoffer kan zich laten bijstaan of laten vertegenwoordigen door een advocaat.

§ 8. De bevoegde dienst van de Gemeenschappen staat de procureur des Konings bij in de verschillende fasen van de uitvoering van dit artikel.

De ambtenaren van deze dienst voeren hun taak uit in nauwe samenwerking met de procureur des Konings, die toezicht uitoefent over de evolutie van het dossier.”

Art. 11

In artikel 464/1, § 5 van het Wetboek van Strafvordering worden tussen het derde en vierde lid, de volgende leden ingevoegd, luidende:

“Het verzoek tot het verlenen van inzage van het dossier of het verkrijgen van een afschrift ervan door de veroordeelde of een belanghebbende derde, wordt op straffe van niet-ontvankelijkheid met redenen omkleed en houdt keuze van woonplaats in België in, indien de verzoeker er zijn woonplaats niet heeft.

Het verzoekschrift wordt toegezonden aan of neergelegd op het secretariaat van het bevoegde parket of arbeidsauditoraat, dat het opneemt in een daartoe bestemd register.

De SUO-magistraat neemt een beslissing uiterlijk binnen een termijn van vier maanden na de opname van het verzoekschrift in het register.

ne peuvent être utilisés à charge de l’auteur dans une procédure pénale, civile, administrative ou arbitrale ou dans toute autre procédure visant à résoudre des conflits et ne sont pas admissibles comme preuve, même au titre d’aveu extrajudiciaire.

La faculté prévue au § 1er appartient aussi, pour les mêmes faits, à l’auditeur du travail, au procureur fédéral et, pour les personnes visées par les articles 479 et 483 du Code d’instruction criminelle, au procureur général près la cour d’appel.

§ 7. Lors de sa comparution devant le procureur du Roi, le suspect peut en exécution du présent article se faire assister par un avocat; il ne peut pas se faire représenter.

La victime peut se faire assister ou représenter par un avocat.

§ 8. Le service compétent des Communautés assiste le procureur du Roi dans les différentes phases de l’exécution du présent article.

Les agents de ce service remplissent leur mission en collaboration étroite avec le procureur du Roi qui exerce un contrôle sur l’évolution du dossier.”

Art. 11

Dans l’article 464/1, § 5, du Code d’instruction criminelle, les alinéas rédigés comme suit sont insérés entre les alinéas 3 et 4:

“La demande d’autorisation de consulter le dossier ou d’en obtenir copie par le condamné ou un tiers ayant un intérêt est, à peine d’irrecevabilité, motivée et contient élection de domicile en Belgique si le requérant n’y a pas son domicile.

Elle est adressée ou déposée au secrétariat du parquet ou de l’auditorat du travail compétent, qui l’insère dans un registre ouvert à ce sujet.

Le magistrat EPE statue au plus tard dans un délai de quatre mois après l’insertion de la requête dans le registre.

De SUO-magistraat kan de inzage beperken tot het deel van het dossier waarvoor de verzoeker een belang kan doen gelden. De SUO-magistraat kan de inzage of het verkrijgen van een afschrift ervan weigeren omdat het SUO-onderzoek nog niet heeft geleid tot een inbeslagname of tot de ontdekking van nieuwe strafbare feiten, omdat de noodwendigheden van het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek dit vereisen of omdat de verzoeker geen rechtmatige beweegredenen kan aanvoeren voor de inzage van het dossier.

In geval het verzoek om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen wordt ingewilligd, wordt het dossier binnen twintig dagen na de beslissing van de SUO-magistraat, in origineel of in kopie, gedurende ten minste achtenveertig uur, voor inzage ter beschikking gesteld van de verzoeker en diens advocaat. Het secretariaat van het bevoegde parket of arbeidsauditoraat brengt de verzoeker en diens advocaat per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg op de hoogte van het tijdstip waarop het dossier kan worden ingezien. De verzoeker kan de door de inzage of het nemen van een afschrift verkregen inlichtingen alleen gebruiken in het belang van zijn verdediging, op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt, alsook de rechten van verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon. Elk misbruik wordt gestraft overeenkomstig artikel 460ter van het Strafwetboek.

De met redenen omklede beslissing van de SUO-magistraat wordt per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg meegedeeld aan de verzoeker, en in voorkomend geval, aan zijn advocaat, binnen een termijn van acht dagen na de beslissing. De verzoeker mag op straffe van niet-ontvankelijkheid geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing die betrekking heeft op hetzelfde voorwerp.

De verzoeker kan hoger beroep instellen tegen de beslissing voor de strafuitvoeringsrechter binnen vijftien dagen vanaf de kennisgeving van de beslissing, door een verklaring gedaan op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank en opgenomen in een daartoe bestemd register. Indien de SUO magistraat geen beslissing heeft genomen binnen de in het zesde lid vermelde termijn, vermeerderd met vijftien dagen, kan de verzoeker zich wenden tot de strafuitvoeringsrechter. Dit recht vervalt indien het met redenen omklede verzoekschrift niet binnen acht dagen na het verstrijken van die termijn is neergelegd op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank. Het verzoekschrift wordt opgenomen in een daartoe bestemd register. De griffier geeft onverwijld kennis van de verklaring aan de SUO-magistraat die het

Le magistrat EPE peut limiter la consultation à la partie du dossier pour laquelle le requérant peut justifier d'un intérêt. Le magistrat EPE peut refuser la consultation du dossier ou l'obtention d'une copie de celui-ci parce que l'enquête pénale d'exécution n'a pas encore mené à une saisie ou à la découverte de nouvelles infractions, parce que les nécessités de l'enquête pénale d'exécution le requièrent ou parce que le requérant ne peut justifier d'un motif légitime la consultation du dossier.

Si la demande de consultation du dossier ou d'obtention d'une copie de ce dernier est acceptée, le dossier est mis à la disposition du requérant et de son avocat, en original ou en copie, pour consultation dans les vingt jours suivant le jugement du magistrat EPE pour une durée minimale de quarante-huit heures. Le secrétaire du parquet ou de l'auditorat compétent informe le requérant et son avocat par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique du moment où le dossier pourra être consulté. Le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus par la consultation ou par la prise d'une copie du dossier que dans l'intérêt de sa défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence et les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne. Tout abus sera puni conformément l'article 460ter du Code pénal.

La décision motivée du magistrat EPE est communiquée au requérant et, le cas échéant, à son avocat, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, dans un délai de huit jours à compter de la décision. Le requérant ne peut, à peine d'irrecevabilité, envoyer ni déposer de requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de la dernière décision portant sur le même objet.

Le requérant peut interjeter appel de la décision devant le juge de l'application des peines dans les quinze jours à compter de la notification de la décision, par une déclaration faite au greffe de la prison ou au greffe du tribunal de l'application des peines et insérée dans un registre prévu à cet effet. Si le magistrat EPE n'a pas pris de décision dans le délais prévu dans l'alinéa 6, augmenté de quinze jours, le requérant peut s'adresser au juge de l'application des peines. Ce droit prend fin si la requête motivée n'est pas déposée dans les huit jours à l'expiration du délai, au greffe du tribunal de l'application des peines. La requête est insérée dans un registre prévu à cet effet. Le magistrat EPE envoie les pièces du dossier au greffier du tribunal de l'application des peines qui les dépose au greffe. Le greffier communique, par

onderzoek voert. De SUO-magistraat zendt de stukken van het dossier toe aan de griffier van de strafuitvoeringsrechtbank, die ze ter griffie neerlegt. De griffier stelt de verzoeker of zijn advocaat per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg, uiterlijk zeven dagen vooraf, in kennis van de plaats, de dag en het uur van de zitting. De griffier geeft onverwijld kennis van de zitting aan de SUO-magistraat. De verzoeker, zijn advocaat en het openbaar ministerie kunnen worden gehoord. De strafuitvoeringsrechter kan afzonderlijk de SUO-magistraat horen.

De strafuitvoeringsrechter doet binnen een termijn van dertig dagen na de neerlegging van de verklaring uitspraak. De verzoeker die in het ongelijk wordt gesteld, kan veroordeeld worden in de kosten. De griffier geeft binnen vierentwintig uur na de uitspraak per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg kennis van het vonnis van de strafuitvoeringsrechter aan de verzoeker of zijn advocaat alsook aan de SUO-magistraat.

Het vonnis van de strafuitvoeringsrechter is niet vatbaar voor verzet of cassatieberoep.”

Art. 12

Artikel 464/23 van het Wetboek van Strafvordering, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt aangevuld met een paragraaf 2, luidende:

“§ 2. De uitbreiding van een zoeking in een informaticasysteem mag zich niet verder uitstrekken dan tot de informaticasystemen of de delen daarvan waartoe de personen die gerechtigd zijn het onderzochte informaticasysteem te gebruiken, in het bijzonder toegang hebben.”

Art. 13

In artikel 464/24 van het Wetboek van Strafvordering worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° De paragrafen 2 en 3 worden vervangen als volgt:

“§ 2. De SUO-magistraat of de gevorderde politiedienst kan iedere geschikte persoon verzoeken om zelf het informaticasysteem te bedienen of de ter zake dienende gegevens, die door middel daarvan worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen, naar gelang van het geval, te zoeken, toegankelijk te maken, te kopiëren, ontoegankelijk te maken of te verwijderen, in de door hem gevorderde vorm. Deze personen zijn

télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, les lieu, jour et heure de l'audience au requérant ou à son avocat, au plus tard sept jours au préalable. Le greffier informe immédiatement le magistrat EPE de l'audience. Le requérant, son avocat et le ministère public peuvent être entendus. Le juge de l'application des peines peut entendre le magistrat EPE séparément.

Le juge de l'application des peines statue dans un délai de trente jours à compter du dépôt de la déclaration. Le requérant qui succombe peut être condamné aux dépens. Le greffier communique, dans les vingt-quatre heures du prononcé, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, le jugement du juge de l'application des peines au requérant ou à son avocat ainsi qu'au magistrat EPE.

Le jugement du juge de l'application des peines n'est pas susceptible d'opposition ou de pourvoi en cassation.”

Art. 12

L'article 464/23 du Code d'instruction criminelle, dont le texte actuel formera le paragraphe 1er, est complété par un paragraphe 2, rédigé comme suit:

“§ 2. L'extension d'une recherche dans un système informatique ne peut pas excéder les systèmes informatiques ou les parties de tels systèmes auxquels les personnes autorisées à utiliser le système informatique qui fait l'objet de la mesure ont spécifiquement accès.”

Art. 13

À l'article 464/24 du Code d'instruction criminelle, les modifications suivantes sont apportées:

1° les paragraphes 2 et 3 sont remplacés par ce qui suit:

“§ 2. Le magistrat EPE ou le service de police requis peut demander à toute personne appropriée de mettre en fonctionnement elle-même le système informatique ou, selon le cas, de rechercher, rendre accessibles, copier, rendre inaccessibles ou retirer les données pertinentes qui sont stockées, traitées ou transmises par ce système, dans la forme qu'il aura demandée. Ces personnes sont tenues d'y donner suite, dans la

verplicht hieraan gevolg te geven, voor zover dit in hun mogelijkheden ligt. Deze personen kunnen echter hun medewerking, weigeren in het bijzonder wanneer ze zichzelf zouden beschuldigen van een misdrijf.

§ 3. Derden die weigeren de in § 1 en 2 gevorderde medewerking te verlenen of de zoeking in het informaticasysteem hinderen, worden gestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot één jaar en met geldboete van zesentwintig euro tot twintigduizend euro of met één van die straffen alleen.

Iedere persoon die uit hoofde van zijn bediening kennis krijgt van de maatregel of daaraan zijn medewerking verleent, is tot geheimhouding verplicht.

Iedere schending van het geheim wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.”.

2° Paragraaf 4 wordt opgeheven.

Art. 14

Artikel 464/27 Wetboek van Strafvordering vernietigd bij arrest nr. 178/2015 van het Grondwettelijk Hof wordt hersteld in de volgende lezing:

“Art. 464/27. § 1. De SUO-magistraat die het onderzoek voert kan een politiedienst machtigen om een observatie zoals bedoeld in artikel 47^{sexies}, met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning, of in de door deze woning omsloten eigen aanhoorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek, of in een lokaal dat aangewend wordt voor beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts, uit te voeren.

De in artikel 464/15 bedoelde verschoningsgrond is van toepassing op de deze observatie.

§ 2. De magistraat vermeldt in zijn machtiging tot observatie het adres of een zo nauwkeurig mogelijke plaatsbepaling van de in § 1 bedoelde woning waarop de observatie betrekking heeft.

§ 3. De in § 1 bedoelde observatie kan worden bevolen als:

1° hij uitsluitend aangewend wordt ter tenuitvoerlegging van een in kracht van gewijsde gegane veroordeling tot de betaling van verbeurdverklaringen, geldboeten en gerechtskosten, die is uitgesproken nadat de veroordeelde schuldig is verklaard aan een in artikel 90ter,

mesure de leurs moyens. Ces personnes peuvent toutefois refuser de prêter leur collaboration, en particulier dans le cas où elles s'accuseraient d'une infraction.

§ 3. Les tiers qui refusent de fournir la collaboration ordonnée aux §§ 1er et 2 ou qui font obstacle à la recherche dans le système informatique, sont punis d'un emprisonnement de six mois à un an et d'une amende de vingt-six euros à vingt mille euros ou d'une de ces peines seulement.

Toute personne qui, du chef de sa fonction, a connaissance de la mesure ou y prête son concours, est tenue de garder le secret.

Toute violation du secret est punie conformément à l'article 458 du Code pénal.”.

2° le paragraphe 4 est abrogé.

Art. 14

L'article 464/27 du Code d'instruction criminelle, annulé par l'arrêt de la Cour constitutionnelle n°178/2015, est rétabli dans la rédaction suivante:

“Art. 464/27. § 1er. Le magistrat EPE qui mène l'enquête peut autoriser un service de police à procéder à une observation visée à l'article 47^{sexies}, effectuée à l'aide de moyens techniques afin d'avoir une vue dans un domicile, ou dans une dépendance propre y enclose de ce domicile au sens des articles 479, 480 et 481 du Code pénal, ou dans un local utilisé à des fins professionnelles ou le domicile d'un avocat ou d'un médecin.

La cause d'excuse visée à l'article 464/15 est d'application à cette observation.

§ 2. Le juge d'instruction mentionne dans son autorisation d'observation l'adresse ou une localisation aussi précise que possible de l'habitation visée au § 1er qui fait l'objet de l'observation.

§ 3. L'observation visée au § 1er peut être ordonnée si:

1° elle est appliquée exclusivement en exécution d'une condamnation au paiement de confiscations, d'amende et de frais de justice passée en force de chose jugée et prononcée après que le condamné a été déclaré coupable d'une infraction visée à l'article 90ter,

§ 2 tot 4, bedoeld misdrijf of een strafbaar feit in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324*bis* van het Strafwetboek;

2° de gewone uitvoeringshandelingen niet volstonden of redelijkerwijze niet kunnen volstaan om het in artikel 464/1, § 1, omschreven doel van het SUO te bereiken.

Bovendien kan een observatie zoals bedoeld in § 1, die betrekking heeft op de lokalen aangewend voor beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts, slechts door de SUO-magistraat gemachtigd worden wanneer de advocaat of de arts zelf het voorwerp uitmaakt van de in kracht van gewijsde gegane veroordeling bedoeld in het eerste lid, 1°, of indien precieze feiten doen vermoeden dat derden die het voorwerp uitmaken van een dergelijke veroordeling, gebruik maken van diens lokalen of woonplaats. Deze maatregel kan niet ten uitvoer worden gelegd zonder dat de stafhouder of de vertegenwoordiger van de provinciale orde van geneesheren ervan op de hoogte is. Deze personen zijn tot geheimhouding verplicht. Iedere schending van het geheim wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

Er wordt gehandeld overeenkomstig artikel 464/14.”.

Art. 15

In artikel 524*bis*, § 1, van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 19 december 2002, wordt het tweede lid vervangen als volgt:

“Het voeren van dit bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen is evenwel enkel mogelijk indien het openbaar ministerie door middel van ernstige en concrete aanwijzingen aantoont dat de veroordeelde vermogensvoordelen van enig belang heeft behaald, hetzij uit het misdrijf waarvoor hij werd veroordeeld, hetzij uit andere misdrijven die, rechtstreeks of onrechtstreeks, aanleiding kunnen geven tot een economisch voordeel, voor zover zij voorkomen in artikel 43*quater*, § 1 van het Strafwetboek, dan het misdrijf waarvoor betrokkene is veroordeeld.”.

Art. 16

Artikel 590, eerste lid, 19°, van hetzelfde wetboek, laatstelijk gewijzigd door de wet van 5 februari 2016, wordt vervangen als volgt:

“19° het verval van de strafvordering overeenkomstig de artikelen 216*bis*, § 2 en 216*ter*, § 6.”.

§ § 2 à 4 ou d’une infraction dans le cadre d’une organisation criminelle visée à l’article 324*bis* du Code pénal;

2° les actes d’exécution ordinaires ne suffisaient pas ou ne peuvent raisonnablement suffire pour atteindre l’objectif visé de l’EPE décrit à l’article 464/1, § 1er.

En outre, une observation visée au § 1er, se rapportant aux locaux utilisés à des fins professionnelles ou au domicile d’un avocat ou d’un médecin, ne peut être autorisée par le magistrat EPE que si l’avocat ou le médecin fait lui-même l’objet de la condamnation passée en force de chose jugée visée à l’alinéa 1er, 1°, ou que des faits précis laissent supposer que des tiers faisant l’objet d’une telle condamnation utilisent ces locaux ou ce domicile. Cette mesure ne peut être exécutée sans que le bâtonnier ou le représentant de l’ordre provincial des médecins en soit averti. Ces personnes sont tenues au secret. Toute violation du secret est punie conformément à l’article 458 du Code pénal.

Il est agit conformément l’article 464/14.”.

Art. 15

Dans l’article 524*bis*, § 1er, du même Code, inséré par la loi du 19 décembre 2002, le deuxième alinéa est remplacé par ce qui suit:

“Cette enquête particulière sur les avantages patrimoniaux n’est toutefois possible que si le ministère public démontre, sur la base d’indices sérieux et concrets, que le condamné a tiré de l’infraction pour laquelle il a été condamné ou d’infractions susceptibles de donner lieu, directement ou indirectement, à un avantage économique, des avantages patrimoniaux de quelque intérêt, pour autant qu’elles apparaissent à l’article 43*quater*, § 1er du Code pénal, comme l’infraction pour laquelle l’intéressé a été condamné, à un avantage économique, des avantages patrimoniaux de quelque intérêt.”.

Art. 16

L’article 590, alinéa 1er, 19°, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 5 février 2016, est remplacé comme suit:

“19° l’extinction de l’action publique conformément à l’article 216*bis*, § 2, et à l’article 216*ter*, § 6.”.

Art. 17

In artikel 594, eerste lid, 3°, van hetzelfde Wetboek, laatstelijk gewijzigd door de wet van 5 februari 2016, worden de woorden “tot vaststelling van het verval van de strafvordering met toepassing van artikel 216*bis*, § 2” vervangen door de woorden “het verval van de strafvordering overeenkomstig de artikelen 216*bis*, § 2 en 216*ter*, § 6”.

HOOFDSTUK 4

Wijzigingen van het Strafwetboek

Art. 18

In artikel 43 van het Strafwetboek, gewijzigd bij de wet van 17 juli 1990, wordt het eerste lid aangevuld als volgt:

“De verbeurdverklaring van zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van de misdaad of het wanbedrijf wordt uitgesproken, behoudens wanneer dit tot gevolg zou hebben dat de veroordeelde aan een onredelijk zware straf zou worden onderworpen.”

Art. 19

In artikel 43*bis*, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 17 juli 1990 en gewijzigd bij de wet van 19 december 2002, worden de woorden “voorzien in het eerste lid en de zaken die gediend hebben of bestemd waren om het misdrijf te plegen” ingevoegd tussen de woorden “zaken” en “niet kunnen”.

Art. 20

In artikel 43*quater* van hetzelfde wetboek, ingevoegd bij de wet van 19 december 2002 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) § 1 wordt vervangen als volgt:

“§ 1. Onverminderd artikel 43*bis*, derde en vierde lid, kunnen op vordering van de procureur des Konings de in § 2 bedoelde vermogensvoordelen, de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld, en de inkomsten uit de belegde voordelen, die worden gevonden in het vermogen of in het bezit van een persoon worden verbeurdverklaard, of kan die persoon worden

Art. 17

Dans l'article 594, alinéa 1er, 3°, du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 5 février 2016, les mots “constatant l'extinction de l'action publique en application de l'article 216*bis*, § 2” sont remplacés par les mots “l'extinction de l'action publique conformément à l'article 216*bis*, § 2 et à l'article 216*ter*, § 6”.

CHAPITRE 4

Modifications du Code pénal

Art. 18

Dans l'article 43 du Code pénal, modifié par la loi du 17 juillet 1990, l'alinéa 1er est complété comme suit:

“La confiscation des choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre le crime ou le délit sera ordonnée, sauf lorsqu'elle a pour effet de soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde.”

Art. 19

Dans l'article 43*bis*, alinéa 2, du même Code, inséré par la loi du 17 juillet 1990 et modifié par la loi du 19 décembre 2002, les mots “prévues à l'alinéa 1er et les choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre l'infraction” sont insérés entre les mots “choses” et “ne peuvent”.

Art. 20

Dans l'article 43*quater* du même Code, inséré par la loi du 19 décembre 2002 et modifié en dernier lieu par la loi du 15 juillet 2013, sont apportées les modifications suivantes:

a) le § 1er est remplacé par ce qui suit:

“§ 1er. Sans préjudice de l'article 43*bis*, alinéas 3 et 4, les avantages patrimoniaux visés au § 2, les biens et les valeurs qui y ont été substitués et les revenus provenant des avantages investis trouvés dans le patrimoine ou en possession d'une personne peuvent, à la demande du procureur du Roi, être confisqués ou cette personne peut être condamnée au paiement d'un montant que le

veroordeeld tot de betaling van een bedrag dat door de rechter wordt geraamd als zijnde overeenstemmend met de waarde van deze zaken indien de betrokkene schuldig werd bevonden:

1° ofwel aan een of meer misdrijven bedoeld:

a) in de artikelen 136*sexies* en 136*septies*, 1°;

b) in de artikelen 137, voor zover deze misdrijven worden bestraft met een van de straffen bedoeld in artikel 138, § 1, 4° tot en met 10°, en van dien aard zijn dat zij financieel gewin kunnen opleveren, 140, voor zover deze misdaad of dit wanbedrijf van dien aard is dat het financieel gewin kan opleveren, 140*bis* tot en met 140*sexies* voor zover deze misdrijven van die aard zijn dat zij financieel gewin kunnen opleveren, 140*septies* voor zover dit misdrijf wordt bestraft met een van de straffen bedoeld in artikel 140*septies*, § 1, derde en vierde streepje, en van die aard is dat het financieel gewin kan opleveren, en 141;

c) in de artikelen 162, 163, 173, 180 en 186;

d) in de artikelen 246 tot en met 250;

e) in de artikelen 379 of 380 en 383*bis*;

f) in de artikelen 433*quinquies* tot 433*octies*, 433*undecies* en 433*duodecies*;

g) in de artikelen 504*bis* en 504*ter*;

h) in artikel 505, met uitzondering van de zaken die gedekt zijn door artikel 42, 1°;

i) in artikel 2*bis*, § 1, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica, voor zover de feiten betrekking hebben op de invoer, de uitvoer, de vervaardiging, de verkoop of het te koop stellen van de in dat artikel bedoelde middelen en stoffen, of in artikel 2*bis*, § 3, b), of § 4, b);

j) in artikel 2*quater*, 4°, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen;

k) in de artikelen 77*bis* tot 77*quinquies* van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen;

juge estime correspondre à la valeur de ces choses si elle a été reconnue coupable:

1° soit d'une ou de plusieurs infractions visées:

a) aux articles 136*sexies* et 136*septies*, 1°;

b) aux articles 137, pour autant que ces infractions soient punies d'une des peines prévues à l'article 138, § 1er, 4° à 10°, et qu'elles soient de nature à générer des avantages patrimoniaux, 140, pour autant que ce crime ou ce délit soit de nature à générer des avantages patrimoniaux, 140*bis* à 140*sexies*, pour autant que ces infractions soient de nature à générer des avantages patrimoniaux, 140*septies* pour autant que cette infraction soit punie d'une des peines prévues à l'article 140*septies*, § 1er, 3e et 4e tiret, et qu'elle soit de nature à générer des avantages patrimoniaux, ainsi que 141;

c) aux articles 162, 163, 173, 180 et 186;

d) aux articles 246 à 250;

e) aux articles 379 ou 380 et 383*bis*;

f) aux articles 433*quinquies* à 433*octies*, 433*undecies* et 433*duodecies*;

g) aux articles 504*bis* et 504*ter*;

h) à l'article 505, à l'exception des choses couvertes par l'article 42, 1°;

i) à l'article 2*bis*, § 1er, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques pour autant que les faits portent sur l'importation, l'exportation, la fabrication, la vente ou la mise en vente des substances visées au présent article, ou à l'article 2*bis*, § 3, b) ou au § 4, b);

j) à l'article 2*quater*, 4°, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes;

k) aux articles 77*bis* à 77*quinquies* de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers;

l) in artikel 10, § 1, 2°, van de wet van 15 juli 1985 betreffende het gebruik bij dieren van stoffen met hormonale, anti-hormonale, beta-adrenergische of productiestimulerende werking;

2° ofwel aan de misdrijven bedoeld in artikel 324ter;

3° ofwel aan een of meer van de hieronder bedoelde misdrijven wanneer die zijn gepleegd in het kader van een criminele organisatie zoals gedefinieerd in artikel 324bis:

a) in de artikelen 468, 469, 470, 471 of 472;

b) in artikel 475;

c) in artikel 477 tot en met 477sexies of artikel 488bis;

d) in artikel 8 van de wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik dienstig materieel en daaraan verbonden technologie;

e) in de artikelen 1 en 8 van het koninklijk besluit van 12 april 1974 betreffende sommige verrichtingen in verband met stoffen met hormonale, anti-hormonale, anabole, anti-infectieuze, anti-parasitaire, en anti-inflammatoire werking, voor de misdrijven waarop overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de gifstoffen, slaapmiddelen en verdoovende middelen, ontsmettingsstoffen en antisepctica straffen worden gesteld;

4° ofwel aan meerdere strafbare feiten die gezamenlijk worden vervolgd, en waarvan de ernst, de finaliteit en de onderlinge afstemming, de rechtbank toelaat zeker en noodzakelijk te besluiten dat deze feiten werden gepleegd in het kader van ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd.”;

b) in § 2 worden de woorden “identieke feiten,” vervangen door de woorden “misdrijven die, rechtstreeks of onrechtstreeks, aanleiding kunnen geven tot een economisch voordeel voor zover zij voorkomen in dezelfde rubriek, bepaald in § 1, als het misdrijf waarvoor de betrokkene is veroordeeld”;

c) in § 3 wordt het derde lid opgeheven.

l) à l'article 10, § 1er, 2°, de la loi du 15 juillet 1985 relative à l'utilisation de substances à effet hormonal, à effet antihormonal, à effet bêta-adrénergique ou à effet stimulateur de production chez les animaux;

2° soit des infractions prévues à l'article 324ter;

3° soit une ou plusieurs infractions visées ci-dessous, lorsqu'elles ont été commises dans le cadre d'une organisation criminelle, telle qu'elle est définie à l'article 324bis:

a) aux articles 468, 469, 470, 471 ou 472;

b) à l'article 475;

c) aux articles 477 à 477sexies ou 488bis;

d) à l'article 8 de la loi du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation et au transit d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement à un usage militaire et de la technologie y afférente;

e) aux articles 1er et 8 de l'arrêté royal du 12 avril 1974 relatif à certaines opérations concernant les substances à action hormonale, antihormonale, anabolisante, bêta-adrénergique, anti-infectieuse, antiparasitaire et anti-inflammatoire, pour les infractions punies conformément à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques;

4° soit de plusieurs infractions poursuivies de manière collective et dont la gravité, la finalité et le rapport mutuel permettent au tribunal de décider certainement et nécessairement que ces faits ont été commis dans le cadre de fraude fiscale grave, organisée ou non.”;

b) Dans le § 2, les mots “de faits identiques” sont remplacés par les mots “d'infractions susceptibles de donner lieu, directement ou indirectement, à un avantage économique pour autant qu'elles figurent sous la même rubrique, prévue au § 1er, que l'infraction qui fait l'objet de la condamnation”;

c) Dans le § 3, le troisième alinéa est abrogé.

HOOFDSTUK 5

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 21

Artikel 591, 25°, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 26 maart 2014, wordt vervangen als volgt:

“25° van alle vorderingen tegen een natuurlijke persoon die geen onderneming is als bedoeld in artikel 573, eerste lid, 1°, tot betaling van de levering van een nutsvoorziening verleend door een leverancier van elektriciteit, gas, warmte of water of door een persoon die een openbaar elektronisch communicatienetwerk, een omroeptransmissie- of omroepdienst aanbiedt.”

Art. 22

In artikel 1017 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 13 december 2006, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de tweede lid wordt vervangen als volgt:

“Behalve wanneer het geding roekeloos of tergend is, wordt de overheid of de instelling belast met het toepassen van de wetten en verordeningen:

1° bedoeld in de artikelen 579, 6°, 580, 581 en 582, 1° en 2°, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen;

2° betreffende de sociale zekerheid van het statutair personeel van de openbare sector die gelijkwaardig zijn met de in punt 1° bedoelde wetten en verordeningen betreffende de sociale zekerheid van werknemers, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen.”;

b) in het vierde lid, worden de woorden “wettelijk of feitelijk samenwonenden,” ingevoegd tussen de woorden “echtgenoten,” en de woorden “bloedverwanten in de opgaande lijn,”.

CHAPITRE 5

Modifications du Code judiciaire

Art. 21

L'article 591, 25°, du Code Judiciaire, inséré par la loi du 26 mars 2014, est remplacé par ce qui suit:

“25° de toutes demandes introduites à l'encontre d'une personne physique, autre qu'une entreprise visée à l'article 573, alinéa 1er, 1°, de paiement de la fourniture d'un service d'utilité publique dispensée par un fournisseur d'électricité, de gaz, de chauffage ou d'eau ou par une personne proposant un réseau public de communications électroniques, un service de radio-transmission ou radiodiffusion et télédiffusion.”

Art. 22

À l'article 1017 du même Code, modifié par la loi du 13 décembre 2006, les modifications suivantes sont apportées:

a) l'alinéa deux est remplacé par ce qui suit:

“La condamnation aux dépens est toutefois toujours prononcée, sauf en cas de demande téméraire ou vexatoire, à charge de l'autorité ou de l'organisme tenu d'appliquer les lois et règlements:

1° prévus aux articles 579, 6°, 580, 581 et 582, 1° et 2°, en ce qui concerne les demandes introduites par ou contre les assurés sociaux;

2° relatifs à la sécurité sociale du personnel statutaire de la fonction publique qui sont analogues aux lois et règlements relatifs à la sécurité sociale des travailleurs salariés visés au 1°, en ce qui concerne les demandes introduites par ou contre les assurés sociaux.”;

b) dans l'alinéa 4, les mots “cohabitants légaux ou de fait,” sont insérés entre le mot “conjoint,” et le mot “ascendants,”.

HOOFDSTUK 6

**Wijziging van de wet van 21 februari 2010
tot wijziging van de artikelen 1022
van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis
van het Wetboek van strafvordering**

Art. 23

In artikel 2 van de wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering, wordt de bepaling onder 3° vervangen als volgt:

“3° het artikel wordt aangevuld met twee leden, luidende:

“Wanneer het geding wordt afgesloten met een beslissing gewezen bij verstek en geen enkele in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen, of wanneer alle in het ongelijk gestelde partijen op de inleidende zitting zijn verschenen maar de rechtsvordering niet hebben betwist, of wanneer zij uitsluitend uitstel van betaling vragen, is het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat van de minimumvergoeding.

Geen enkele vergoeding is verschuldigd ten laste van de Staat wanneer het arbeidsauditoraat een rechtsvordering instelt voor de arbeidsgerechten overeenkomstig artikel 138bis, § 2.”

Gegeven te Ciergnon, 2 november 2017

FILIP

VAN KONINGSWEGE :

De minister van Justitie,

Koen GEENS

CHAPITRE 6

**Modification de la loi du 21 février 2010
modifiant les articles 1022
du Code judiciaire et 162bis
du Code d’instruction criminelle**

Art. 23

Dans l’article 2 de la loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d’instruction criminelle, le 3° est remplacé par ce qui suit:

“3° l’article est complété par deux alinéas, rédigés comme suit:

“Lorsque l’instance se clôture par une décision rendue par défaut et qu’aucune partie succombante n’a jamais comparu ou lorsque toutes les parties succombantes ont comparu à l’audience d’introduction mais n’ont pas contesté la demande ou qu’elles demandent exclusivement des termes et délais, le montant de l’indemnité de procédure est celui de l’indemnité minimale.

Aucune indemnité n’est due à charge de l’État lorsque l’auditorat du travail intente une action devant les juridictions du travail conformément à l’article 138bis, § 2.”

Donné à Ciergnon, le 2 novembre 2017

PHILIPPE

PAR LE ROI :

Le ministre de la Justice,

Koen GEENS

Coördinatie van de artikelen

Basistekst

Tekst aangepast aan het ontwerp

Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Art. 20

De straffvordering vervalt door de dood van de verdachte of door afsluiting van vereffening, door gerechtelijke ontbinding of door ontbinding zonder vereffening wanneer het om een rechtspersoon gaat.

De straffvordering kan daarna nog worden uitgeoefend, indien de invereffeningstelling, de gerechtelijke ontbinding of de ontbinding zonder vereffening tot doel hebben te ontsnappen aan de vervolging, of indien de rechtspersoon overeenkomstig artikel 61bis door de onderzoeksrechter in verdenking gesteld is voor het verlies van de rechtspersoonlijkheid.

De burgerlijke rechtsvordering kan uitgeoefend worden tegen de verdachte en tegen zijn rechtsopvolgers.

Art. 20

De straffvordering vervalt door de dood van de verdachte of door afsluiting van vereffening, door gerechtelijke ontbinding of door ontbinding zonder vereffening wanneer het om een rechtspersoon gaat.

De straffvordering kan daarna nog worden uitgeoefend, indien de invereffeningstelling, de gerechtelijke ontbinding of de ontbinding zonder vereffening tot doel hebben te ontsnappen aan de vervolging, of indien de rechtspersoon overeenkomstig artikel 61bis door de onderzoeksrechter in verdenking gesteld is **of door het onderzoeksgerecht is verwezen of rechtstreeks is gedagvaard ten gronde**, voor het verlies van de rechtspersoonlijkheid.

De burgerlijke rechtsvordering kan uitgeoefend worden tegen de verdachte en tegen zijn rechtsopvolgers.

Wetboek van Strafvordering

Art. 21bis

Onverminderd de bepalingen in de bijzondere wetten en de toepassing van de artikelen 28quinquies, § 2, 57, § 2, en 127, § 2, wordt over het verzoek van de rechtstreeks belanghebbende om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen geoordeeld door de onderzoeksrechter overeenkomstig artikel 61ter of door het openbaar ministerie, naargelang van de stand van de procedure.

Als rechtstreeks belanghebbende wordt beschouwd : de in verdenking gestelde, degene tegen wie de straffvordering is ingesteld in het kader van het gerechtelijk onderzoek, de verdachte, de burgerrechtelijk aansprakelijke partij, de burgerlijke partij, degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd, evenals degenen die in hun rechten getreden zijn of die hen als lasthebber ad hoc,

Art. 21bis

§1. Onverminderd de bepalingen in de bijzondere wetten en de toepassing van de artikelen 28quinquies, §2, 57, §2, 61ter, en 127, §2, en de procedure bedoeld in §§ 2 tot 9, kan de rechtstreeks belanghebbende ten allen tijde naargelang de stand van de procedure de procureur des Konings of de onderzoeksrechter verzoeken om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen.

Als rechtstreeks belanghebbende wordt beschouwd : de in verdenking gestelde, degene tegen wie de straffvordering is ingesteld in het kader van het gerechtelijk onderzoek, de verdachte, de burgerrechtelijk aansprakelijke partij, de burgerlijke partij, degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd, evenals degenen die in hun rechten

curator, voorlopig bewindvoerder, voogd of voogd ad hoc vertegenwoordigen.

In alle andere gevallen wordt de beslissing over het verlenen van inzage van het dossier of het verkrijgen van een afschrift ervan genomen door het openbaar ministerie, zelfs tijdens het gerechtelijk onderzoek.

getreden zijn of die hen als lasthebber ad hoc, curator, voorlopig bewindvoerder, voogd of voogd ad hoc vertegenwoordigen.

In alle andere gevallen wordt de beslissing over het verlenen van inzage van het dossier of het verkrijgen van een afschrift ervan genomen door het openbaar ministerie, zelfs tijdens het gerechtelijk onderzoek.

§ 2. De rechtstreeks belanghebbende kan in de loop van het onderzoek een verzoekschrift toezenden aan de procureur des Konings om inzage te krijgen in een dossier dat betrekking heeft op een misdaad of een wanbedrijf. Voor de wanbedrijven die tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoren, bestaat deze mogelijkheid alleen voor de in artikel 138, 6°*bis* en 6ter bedoelde wanbedrijven en voor de misdrijven waarvoor bij toepassing van artikel 68 van de Wegverkeerswet van 16 maart 1968 de verjaringstermijn drie jaar bedraagt.

Op straffe van niet-ontvankelijkheid wordt het verzoekschrift met redenen omkleed en houdt het keuze van woonplaats in België in, indien de verzoeker er zijn woonplaats niet heeft.

Het verzoekschrift wordt toegezonden aan of neergelegd op het secretariaat van het parket, dat het opneemt in een daartoe bestemd register.

§ 3. De procureur des Konings neemt een beslissing uiterlijk binnen een termijn van vier maanden na de opname van het verzoekschrift in het register.

Indien het verzoek betrekking heeft op een dossier waarin de procureur des Konings bij toepassing van artikel 28^{septies} de onderzoeksrechter heeft gevorderd een onderzoekshandeling te stellen waarvoor alleen deze bevoegd is, wordt bovenvermelde termijn herleid tot maximum één maand vanaf de eerste machtiging verleend door de onderzoeksrechter.

§ 4. De met redenen omklede beslissing wordt per faxpost, bij gewone brief of langs

elektronische weg ter kennis gebracht van de verzoeker en, in voorkomend geval, van zijn advocaat, binnen acht dagen na de beslissing.

§ 5. De procureur des Konings kan de inzage of het nemen van een afschrift van het dossier of van bepaalde stukken verbieden indien de noodwendigheden van het opsporingsonderzoek dit vereisen, indien inzage een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privéleven zou inhouden, indien de verzoeker van geen rechtmatige beweegredenen tot het raadplegen van het dossier doet blijken, indien het dossier alleen de aangifte of klacht bevat waarvan de verzoeker of zijn advocaat al een kopie heeft gekregen, indien een gerechtelijk onderzoek is ingesteld, of indien de verzoeker naar een vonnisgerecht is verwezen, gedagvaard of bij proces verbaal is opgeroepen.

Hij kan de inzage van het dossier of het nemen van afschrift beperken tot het deel van het dossier waarvoor de verzoeker een belang heeft laten gelden.

§ 6. Indien het verzoek om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen wordt ingewilligd, wordt het dossier binnen twintig dagen na de beslissing van de procureur des Konings en ten vroegste na de in § 4 bedoelde termijn, in origineel of in kopie, gedurende ten minste achtenveertig uur, voor inzage ter beschikking gesteld van de verzoeker en zijn advocaat. Het secretariaat van het parket geeft de verzoeker en zijn advocaat kennis per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg, van de datum waarop en de plaats waar het dossier kan worden ingezien.

De verzoeker kan de door de inzage of het nemen van een afschrift verkregen inlichtingen alleen gebruiken in het belang van zijn verdediging, op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt, alsook de rechten van verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon.

§ 7. De verzoeker kan, indien de inzage of het nemen van een afschrift van het dossier

of bepaalde stukken ervan werd geweigerd, de zaak bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanbrengen bij een met redenen omkleed verzoekschrift dat wordt neergelegd bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg, binnen een termijn van acht dagen na de kennisgeving van de beslissing aan de verzoeker, en wordt opgenomen in een daartoe bestemd register.

Indien het opsporingsonderzoek wordt gevoerd door de federale procureur, wordt de zaak aangebracht bij de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Brussel.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak zonder debat binnen vijftien dagen na de neerlegging van het verzoekschrift.

De griffier stelt de verzoeker en, in voorkomend geval zijn advocaat, per faxpost, bij een gewone brief of langs elektronische weg, uiterlijk achtenveertig uur vooraf in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De procureur-generaal kan zijn schriftelijke vorderingen richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling. De kamer van inbeschuldigingstelling kan, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal horen. Zij kan, in aanwezigheid van de procureur-generaal, de verzoeker of zijn advocaat horen.

§ 8. Indien het openbaar ministerie geen beslissing heeft genomen binnen de in paragraaf 3 vermelde termijnen, vermeerderd met vijftien dagen, kan de verzoeker zich wenden tot de kamer van inbeschuldigingstelling. Dit recht vervalt indien het met redenen omklede verzoekschrift niet binnen acht dagen na het verstrijken van die termijn is neergelegd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg. Het verzoekschrift wordt opgenomen in een daartoe bestemd register.

Indien het opsporingsonderzoek wordt gevoerd door de federale procureur, wordt de zaak aangebracht bij de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van

Art. 35ter

§ 1. Ingeval er ernstige en concrete aanwijzingen bestaan dat de verdachte een vermogensvoordeel in de zin van de artikelen 42, 3°, of 43quater, § 2, van het Strafwetboek heeft verkregen, en de zaken die dit vermogensvoordeel vertegenwoordigen als zodanig niet of niet meer in het vermogen van de verdachte dat zich in België bevindt kunnen aangetroffen worden of zich hebben vermengd met wettige goederen, kan het openbaar ministerie beslag leggen op andere zaken die zich in het vermogen van de verdachte bevinden ten belope van het vermoedelijke bedrag van voornoemd vermogensvoordeel. In zijn beslissing motiveert het openbaar ministerie de raming van dit bedrag en geeft het aan welke de ernstige en concrete aanwijzingen zijn die de inbeslagneming rechtvaardigen. Deze gegevens worden opgenomen in het proces-verbaal dat wordt opgemaakt naar aanleiding van de inbeslagneming.

Het eerste lid is ook van toepassing op de zaken die het voorwerp zijn van de in het artikel 505 van het Strafwetboek bedoelde misdrijven.

§ 2. Goederen die ingevolge de artikelen 1408 tot 1412bis van het Gerechtelijk Wetboek of ingevolge bijzondere wetten niet vatbaar zijn voor beslag, mogen in geen geval in beslag worden genomen.

§ 3. In geval van beslag op een onroerend goed of een schuldvordering wordt gehandeld overeenkomstig de vormvoorschriften die worden bepaald bij de artikelen 35bis en 37.

§ 4. Het openbaar ministerie kan beslag

beroep te Brussel.

De procedure verloopt overeenkomstig § 7, derde tot vijfde lid.

§ 9. De verzoeker mag geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing die betrekking heeft op hetzelfde voorwerp.

Art. 35ter

§ 1. Ingeval er ernstige en concrete aanwijzingen bestaan dat de verdachte een vermogensvoordeel in de zin van de artikelen 42, 3°, of 43quater, § 2, van het Strafwetboek heeft verkregen, en de zaken die dit vermogensvoordeel vertegenwoordigen als zodanig niet of niet meer in het vermogen van de verdachte dat zich in België bevindt kunnen aangetroffen worden of zich hebben vermengd met wettige goederen, kan het openbaar ministerie beslag leggen op andere zaken die zich in het vermogen van de verdachte bevinden ten belope van het vermoedelijke bedrag van voornoemd vermogensvoordeel. In zijn beslissing motiveert het openbaar ministerie de raming van dit bedrag en geeft het aan welke de ernstige en concrete aanwijzingen zijn die de inbeslagneming rechtvaardigen. Deze gegevens worden opgenomen in het proces-verbaal dat wordt opgemaakt naar aanleiding van de inbeslagneming.

Het eerste lid is ook van toepassing **op de zaken die gediend hebben of bestemd waren om het misdrijf te plegen alsook** op de zaken die het voorwerp zijn van de in het artikel 505 van het Strafwetboek bedoelde misdrijven.

§ 2. Goederen die ingevolge de artikelen 1408 tot 1412bis van het Gerechtelijk Wetboek of ingevolge bijzondere wetten niet vatbaar zijn voor beslag, mogen in geen geval in beslag worden genomen.

§ 3. In geval van beslag op een onroerend goed of een schuldvordering wordt gehandeld overeenkomstig de vormvoorschriften die worden bepaald bij de artikelen 35bis en 37.

§ 4. Het openbaar ministerie kan beslag

leggen op andere goederen dan de vermogensvoordelen die toebehoren aan derden, onder de volgende voorwaarden:

1° er zijn voldoende ernstige en concrete aanwijzingen dat de verdachte het goed heeft overgedragen aan de derde of hem de financiële mogelijkheid heeft gegeven om het te verwerven met het kennelijke doel de tenuitvoerlegging van de eventuele bijzondere verbeurdverklaring met betrekking tot een geldsom te verhinderen of in ernstige mate te bemoeilijken;

2° de derde wist of moest redelijkerwijs weten dat het goed hem rechtstreeks of onrechtstreeks was overgedragen door de verdachte, dan wel dat hij het met de financiële hulp van de verdachte had kunnen verwerven, om het te onttrekken aan de tenuitvoerlegging van de eventuele bijzondere verbeurdverklaring met betrekking tot een geldsom.

In zijn beslissing vermeldt het openbaar ministerie de ernstige en concrete aanwijzingen waaruit blijkt dat de verdachte het goed wil onttrekken aan de tenuitvoerlegging van een eventuele bijzondere verbeurdverklaring en de inlichtingen waaruit de wetenschap van de derde blijkt of kan worden afgeleid, die de inbeslagneming rechtvaardigen. Deze gegevens worden opgenomen in het proces-verbaal dat wordt opgemaakt naar aanleiding van de inbeslagneming.

Art. 61ter

§ 1. De in artikel 21bis bedoelde rechtstreeks belanghebbenden kunnen de onderzoeksrechter tijdens het gerechtelijk onderzoek verzoeken om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen.

§ 2. Op straffe van niet-ontvankelijkheid wordt het verzoekschrift met redenen omkleed en houdt het keuze van woonplaats in België in, indien de verzoeker er zijn woonplaats niet heeft. Het wordt toegezonden aan of neergelegd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg ten vroegste een maand na het instellen van de strafvordering en wordt ingeschreven in een daartoe bestemd register.

leggen op andere goederen dan de vermogensvoordelen die toebehoren aan derden, onder de volgende voorwaarden:

1° er zijn voldoende ernstige en concrete aanwijzingen dat de verdachte het goed heeft overgedragen aan de derde of hem de financiële mogelijkheid heeft gegeven om het te verwerven met het kennelijke doel de tenuitvoerlegging van de eventuele bijzondere verbeurdverklaring met betrekking tot een geldsom te verhinderen of in ernstige mate te bemoeilijken;

2° de derde wist of moest redelijkerwijs weten dat het goed hem rechtstreeks of onrechtstreeks was overgedragen door de verdachte, dan wel dat hij het met de financiële hulp van de verdachte had kunnen verwerven, om het te onttrekken aan de tenuitvoerlegging van de eventuele bijzondere verbeurdverklaring met betrekking tot een geldsom.

In zijn beslissing vermeldt het openbaar ministerie de ernstige en concrete aanwijzingen waaruit blijkt dat de verdachte het goed wil onttrekken aan de tenuitvoerlegging van een eventuele bijzondere verbeurdverklaring en de inlichtingen waaruit de wetenschap van de derde blijkt of kan worden afgeleid, die de inbeslagneming rechtvaardigen. Deze gegevens worden opgenomen in het proces-verbaal dat wordt opgemaakt naar aanleiding van de inbeslagneming.

Art. 61ter

§ 1. De in artikel 21bis bedoelde rechtstreeks belanghebbenden kunnen de onderzoeksrechter tijdens het gerechtelijk onderzoek verzoeken om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen.

§ 2. Op straffe van niet-ontvankelijkheid wordt het verzoekschrift met redenen omkleed en houdt het keuze van woonplaats in België in, indien de verzoeker er zijn woonplaats niet heeft. Het wordt toegezonden aan of neergelegd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg ten vroegste een maand na het instellen van de strafvordering en wordt **opgenomen** in een

De griffier zendt hiervan onverwijld een kopie over aan de procureur des Konings. Deze doet de vorderingen die hij nuttig acht.

De onderzoeksrechter doet uitspraak uiterlijk een maand na de inschrijving van het verzoekschrift in het register.

De beschikking wordt door de griffier meegedeeld aan de procureur des Konings en per faxpost of bij een aangetekende zending ter kennis gebracht van de verzoeker en, in voorkomend geval, van zijn advocaat binnen acht dagen na de beslissing.

§ 3. De onderzoeksrechter kan de inzage of het nemen van een afschrift van het dossier of van bepaalde stukken verbieden indien de noodwendigheden van het gerechtelijk onderzoek dit vereisen of indien inzage een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privéleven zou inhouden of indien de verzoeker van geen rechtmatige beweegredenen tot het raadplegen van het dossier doet blijken. De onderzoeksrechter kan de inzage of het nemen van een afschrift beperken tot het deel van het dossier waarvoor de verzoeker een belang kan doen gelden.

§ 4. In geval het verzoek om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen wordt ingewilligd, wordt, onverminderd de eventuele toepassing van § 3, het dossier binnen twintig dagen na de beschikking van de onderzoeksrechter en ten vroegste na de in § 5, eerste lid, bedoelde termijn, in origineel of in kopie, gedurende ten minste achtenveertig uur, voor inzage ter beschikking gesteld van de verzoeker en diens advocaat. De griffier brengt de verzoeker en diens advocaat per faxpost of bij een aangetekende zending op de hoogte van het tijdstip waarop het dossier kan worden ingezien.

De verzoeker kan de door de inzage of het nemen van een afschrift verkregen inlichtingen alleen gebruiken in het belang van zijn verdediging, op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt, alsook de rechten van verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon, onverminderd het recht waarin artikel 61quinquies voorziet voor de

daartoe bestemd register. De griffier zendt hiervan onverwijld een kopie over aan de procureur des Konings. Deze doet de vorderingen die hij nuttig acht.

De onderzoeksrechter doet uitspraak uiterlijk een maand na de **opname** van het verzoekschrift in het register.

De beschikking wordt door de griffier meegedeeld aan de procureur des Konings en **per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg** ter kennis gebracht van de verzoeker en, in voorkomend geval, van zijn advocaat binnen acht dagen na de beslissing.

§ 3. De onderzoeksrechter kan de inzage of het nemen van een afschrift van het dossier of van bepaalde stukken verbieden indien de noodwendigheden van het gerechtelijk onderzoek dit vereisen of indien inzage een gevaar zou opleveren voor personen of een ernstige schending van hun privéleven zou inhouden of indien de verzoeker van geen rechtmatige beweegredenen tot het raadplegen van het dossier doet blijken. De onderzoeksrechter kan de inzage of het nemen van een afschrift beperken tot het deel van het dossier waarvoor de verzoeker een belang kan doen gelden.

§ 4. In geval het verzoek om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen wordt ingewilligd, wordt, onverminderd de eventuele toepassing van § 3, het dossier binnen twintig dagen na de beschikking van de onderzoeksrechter en ten vroegste na de in § 5, eerste lid, bedoelde termijn, in origineel of in kopie, gedurende ten minste achtenveertig uur, voor inzage ter beschikking gesteld van de verzoeker en diens advocaat. De griffier brengt de verzoeker en diens advocaat **per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg** op de hoogte van het tijdstip waarop het dossier kan worden ingezien.

De verzoeker kan de door de inzage of het nemen van een afschrift verkregen inlichtingen alleen gebruiken in het belang van zijn verdediging, op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt, alsook de rechten van verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon, onverminderd het recht waarin artikel 61quinquies voorziet voor de

inverdenkinggestelde en voor de burgerlijke partij.

§ 5. De procureur des Konings en de verzoeker kunnen bij de kamer van inbeschuldigingstelling de zaak aanbrengen bij een met redenen omkleed verzoekschrift dat wordt neergelegd bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg, binnen een termijn van acht dagen, en ingeschreven in een daartoe bestemd register. Ten aanzien van de procureur des Konings gaat die termijn in op de dag waarop de beschikking hem wordt meegedeeld en, ten aanzien van de verzoeker, op de dag waarop die hem ter kennis wordt gebracht. De aanwending door de procureur des Konings van het rechtsmiddel heeft opschortende werking ten aanzien van de beschikking van de onderzoeksrechter.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak zonder debat binnen vijftien dagen na de neerlegging van het verzoekschrift.

De griffier stelt de verzoeker en, in voorkomend geval diens advocaat per faxpost of bij een ter post aangetekende brief uiterlijk achtenveertig uur vooraf in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De procureur-generaal kan zijn schriftelijke vorderingen richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling en de onderzoeksrechter kan een rapport richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling. De kamer van inbeschuldigingstelling kan afzonderlijk de procureur-generaal, de onderzoeksrechter, de verzoeker of diens advocaat horen.

§ 6. Indien de onderzoeksrechter geen uitspraak heeft gedaan binnen de bij § 2, tweede lid, bepaalde termijn, vermeerderd met vijftien dagen, kan de verzoeker zich wenden tot de kamer van inbeschuldigingstelling. Dit recht vervalt indien het met redenen omklede verzoekschrift niet binnen acht dagen is neergelegd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg. Het verzoekschrift wordt ingeschreven in een daartoe bestemd register. De procedure verloopt overeenkomstig § 5,

inverdenkinggestelde en voor de burgerlijke partij.

§ 5. De procureur des Konings en de verzoeker kunnen bij de kamer van inbeschuldigingstelling de zaak aanbrengen bij een met redenen omkleed verzoekschrift dat wordt neergelegd bij de griffie van de rechtbank van eerste aanleg, binnen een termijn van acht dagen, en **opgenomen** in een daartoe bestemd register. Ten aanzien van de procureur des Konings gaat die termijn in op de dag waarop de beschikking hem wordt meegedeeld en, ten aanzien van de verzoeker, op de dag waarop die hem ter kennis wordt gebracht. De aanwending door de procureur des Konings van het rechtsmiddel heeft opschortende werking ten aanzien van de beschikking van de onderzoeksrechter.

De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak zonder debat binnen vijftien dagen na de neerlegging van het verzoekschrift.

De griffier stelt de verzoeker en, in voorkomend geval diens advocaat **per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg** uiterlijk achtenveertig uur vooraf in kennis van plaats, dag en uur van de zitting.

De procureur-generaal kan zijn schriftelijke vorderingen richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling en de onderzoeksrechter kan een rapport richten aan de kamer van inbeschuldigingstelling. De kamer van inbeschuldigingstelling **kan, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal horen.**

Zij kan, in aanwezigheid van de procureur-generaal, afzonderlijk de onderzoeksrechter, de verzoeker of diens advocaat horen.

§ 6. Indien de onderzoeksrechter geen uitspraak heeft gedaan binnen de bij § 2, tweede lid, bepaalde termijn, vermeerderd met vijftien dagen, kan de verzoeker zich wenden tot de kamer van inbeschuldigingstelling. Dit recht vervalt indien het met redenen omklede verzoekschrift niet binnen acht dagen is neergelegd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg. Het verzoekschrift wordt **opgenomen** in een daartoe bestemd register.

tweede tot vierde lid.

§ 7. De verzoeker mag geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing die betrekking heeft op hetzelfde voorwerp.

Art. 162bis

Ieder veroordelend vonnis, uitgesproken tegen de beklaagde en tegen de personen die voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijk zijn, veroordeelt hen tot het betalen aan de burgerlijke partij van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

De burgerlijke partij die rechtstreeks heeft gedagvaard en die in het ongelijk wordt gesteld, zal veroordeeld worden tot het aan de beklaagde en aan de burgerrechtelijk aansprakelijke persoon betalen van de vergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. De vergoeding wordt bepaald door het vonnis.

HOOFDSTUK III. - BEPALINGEN BETREFFENDE HET VERVAL VAN DE STRAFVORDERING VOOR SOMMIGE MISDRIJVEN ONDER BEPAALDE VOORWAARDEN

Art. 216bis

§ 1. De procureur des Konings kan, indien hij meent dat een feit niet van aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf, desgevallend met inbegrip van de verbeurdverklaring, en dat het geen zware aantasting inhoudt van de lichamelijke integriteit, de dader verzoeken een bepaalde geldsom te storten aan de Federale Overheidsdienst Financiën.

De procedure verloopt overeenkomstig § 5, tweede tot vierde lid.

§ 7. De verzoeker mag geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing die betrekking heeft op hetzelfde voorwerp.

Art. 162bis

Ieder veroordelend vonnis, uitgesproken tegen de beklaagde en tegen de personen die voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijk zijn, veroordeelt hen tot het betalen aan de burgerlijke partij van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

De burgerlijke partij die rechtstreeks heeft gedagvaard **of die, bij ontstentenis van enig beroep van het openbaar ministerie of van de beklaagde, hoger beroep heeft ingesteld**, en die in het ongelijk wordt gesteld, zal veroordeeld worden tot het aan de beklaagde en aan de burgerrechtelijk aansprakelijke persoon betalen van de vergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. De vergoeding wordt bepaald door het vonnis.

HOOFDSTUK III. - BEPALINGEN BETREFFENDE HET VERVAL VAN DE STRAFVORDERING VOOR SOMMIGE MISDRIJVEN ONDER BEPAALE VOORWAARDEN

Afdeling 1. – Verval van de strafvordering door betaling van een geldsom

Art. 216bis

§ 1. De procureur des Konings kan, **voor zover het feit niet van die aard schijnt te zijn** dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf, desgevallend met inbegrip van de verbeurdverklaring, en dat het geen zware aantasting inhoudt van de lichamelijke integriteit, de dader verzoeken een bepaalde geldsom te storten aan de Federale Overheidsdienst Financiën.

De procureur des Konings bepaalt op welke wijze en binnen welke termijn de betaling geschiedt en de precieze feiten omschreven in tijd en ruimte waarvoor hij de betaling voorstelt. Die termijn is ten minste vijftien dagen en ten hoogste drie maanden. De procureur des Konings kan deze termijn verlengen wanneer bijzondere omstandigheden het wettigen of verkorten indien de verdachte hiermee instemt.

Het voorstel en de beslissing tot verlenging stuiten de verjaring van de strafvordering.

De in het eerste lid bedoelde geldsom mag niet meer bedragen dan het maximum van de in de wet voorziene geldboete, verhoogd met de opdecimen, en dient in verhouding te staan tot de zwaarte van het misdrijf. Voor de inbreuken bedoeld in het Sociaal Strafwetboek mag de geldsom voorzien in het eerste lid niet lager zijn dan 40 % van de minimabedragen van de administratieve geldboete, in voorkomend geval vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat werknemers, zelfstandigen, stagiairs of kinderen.

Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt, kan de bepaalde som worden verhoogd met het bedrag van die kosten of met een gedeelte ervan; het gedeelte van de som dat gestort is om die kosten te dekken, wordt toegewezen aan de instelling waaraan of aan de persoon wie ze verschuldigd zijn.

De procureur des Konings verzoekt de verdachte van het misdrijf waarop de verbeurdverklaring staat of kan staan, binnen een door hem bepaalde termijn afstand te doen van de in beslag genomen goederen of vermogensvoordelen, of indien de goederen of vermogensvoordelen niet in beslag genomen zijn, deze af te geven op de door hem bepaalde plaats.

Betaling, afstand en afgifte doen de strafvordering vervallen, mits zij binnen de bepaalde termijn plaatshebben.

De aangestelden van de Federale Overheidsdienst Financiën geven de procureur des Konings kennis van de verrichte storting.

De procureur des Konings bepaalt op welke wijze en binnen welke termijn de betaling geschiedt en de precieze feiten omschreven in tijd en ruimte waarvoor hij de betaling voorstelt. Die termijn is ten minste vijftien dagen en ten hoogste drie maanden. De procureur des Konings kan deze termijn verlengen wanneer bijzondere omstandigheden het wettigen of verkorten indien de verdachte hiermee instemt.

Het voorstel en de beslissing tot verlenging stuiten de verjaring van de strafvordering.

De in het eerste lid bedoelde geldsom mag niet meer bedragen dan het maximum van de in de wet voorziene geldboete, verhoogd met de opdecimen, en dient in verhouding te staan tot de zwaarte van het misdrijf. Voor de inbreuken bedoeld in het Sociaal Strafwetboek mag de geldsom voorzien in het eerste lid niet lager zijn dan 40 % van de minimabedragen van de administratieve geldboete, in voorkomend geval vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat werknemers, zelfstandigen, stagiairs of kinderen.

Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt, kan de bepaalde som worden verhoogd met het bedrag van die kosten of met een gedeelte ervan; het gedeelte van de som dat gestort is om die kosten te dekken, wordt toegewezen aan de instelling waaraan of aan de persoon wie ze verschuldigd zijn. **Ook andere gerechtskosten kunnen worden toegerekend.**

De procureur des Konings verzoekt de verdachte van het misdrijf **dat aanleiding geeft of kan geven tot verbeurdverklaring**, binnen een door hem bepaalde termijn afstand te doen van de in beslag genomen goederen of vermogensvoordelen, of indien de goederen of vermogensvoordelen niet in beslag genomen zijn, deze af te geven op de door hem bepaalde plaats.

Betaling, afstand en afgifte doen de strafvordering vervallen, mits zij binnen de bepaalde termijn plaatshebben.

De aangestelden van de Federale Overheidsdienst Financiën geven de procureur des Konings kennis van de verrichte storting.

§ 2. Het recht, in paragraaf 1 aan de procureur des Konings toegekend, kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt, indien de verdachte, de in verdenking gestelde of de beklaagde zijn bereidheid te kennen geeft de aan een ander veroorzaakte schade te vergoeden, voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken. Het initiatief kan ook uitgaan van de procureur des Konings.

In voorkomend geval laat de procureur des Konings zich het strafdossier in mededeling geworden door de onderzoeksrechter, die een advies kan geven over de stand van het onderzoek.

Hetzij op vraag van de verdachte, hetzij ambtshalve stelt de procureur des Konings, indien hij van oordeel is dat toepassing kan gemaakt worden van deze paragraaf, de verdachte, het slachtoffer en hun advocaten in kennis dat zij inzage in het strafdossier krijgen voor zover zij dat nog niet hadden.

De procureur des Konings bepaalt dag, uur en plaats van de oproeping van de verdachte, de in verdenking gestelde of de beklaagde en het slachtoffer en hun advocaten, hij licht zijn voornemen toe en bepaalt op welke feiten omschreven in tijd en ruimte de betaling van de geldsom betrekking zal hebben.

Hij bepaalt het bedrag van de geldsom, de kosten en de goederen of vermogensvoordelen waarvan afstand of afgifte dient gedaan te worden, overeenkomstig de in paragraaf 1 bepaalde wijze.

Hij bepaalt de termijn binnen dewelke de verdachte, de in verdenking gestelde of de beklaagde en het slachtoffer tot een akkoord kunnen komen in verband met de omvang van de schade en de regeling van de schadevergoeding.

Indien bovenvermelde partijen tot een

§ 2. Het recht, in § 1 aan de procureur des Konings toegekend, kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt, voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken.

In voorkomend geval laat de procureur des Konings zich het strafdossier in mededeling geworden door de onderzoeksrechter, die een advies kan geven over de stand van het onderzoek.

De procureur des Konings stelt, indien hij van oordeel is dat toepassing kan gemaakt worden van deze paragraaf, de verdachte, het slachtoffer en hun advocaten in kennis dat zij inzage in het strafdossier krijgen voor zover zij dat nog niet hadden.

De procureur des Konings bepaalt dag, uur en plaats van de oproeping van de verdachte, de in verdenking gestelde of de beklaagde en het slachtoffer en hun advocaten, hij licht zijn voornemen toe en bepaalt op welke feiten omschreven in tijd en ruimte de betaling van de geldsom betrekking zal hebben. **In het geval voorzien in paragraaf 6, tweede lid, stelt de procureur des Konings eveneens de fiscale of sociale administratie in kennis van de feiten omschreven in tijd en ruimte, die de fiscale of sociale misdrijven betreffen, waarop de betaling van de geldsom betrekking zal hebben.**

Hij bepaalt het bedrag van de geldsom, de kosten en de goederen of vermogensvoordelen waarvan afstand of afgifte dient gedaan te worden, overeenkomstig de in paragraaf 1 bepaalde wijze.

Hij bepaalt de termijn binnen dewelke de verdachte, de in verdenking gestelde of de beklaagde en het slachtoffer tot een akkoord kunnen komen in verband met de omvang van de schade en de regeling van de schadevergoeding.

Indien bovenvermelde partijen tot een

akkoord zijn gekomen, melden zij dat aan de procureur des Konings die het akkoord akteert in een proces-verbaal.

In overeenstemming met paragraaf 1 vervalt de strafvordering tegen de dader die de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd. De minnelijke schikking doet evenwel geen afbreuk aan de strafvordering tegen de overige daders, mededaders of medeplichtigen, noch aan de vorderingen van de slachtoffers tegen hen. De wegens hetzelfde misdrijf veroordeelde personen zijn hoofdelijk gehouden tot teruggave en schadevergoeding en, onverminderd artikel 50, derde lid, van het

akkoord zijn gekomen, melden zij dat aan de procureur des Konings die het akkoord akteert in een proces-verbaal.

Op gemotiveerde vordering van de procureur des Konings en na te hebben nagegaan of voldaan is aan de wettelijke toepassingsvoorwaarden van § 1, eerste lid, of het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed overeenkomstig §4 en 6, tweede lid, of de dader de voorgestelde minnelijke schikking uit vrije wil en weloverwogen heeft aanvaard en of de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking proportioneel is met de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de dader, oordeelt de bevoegde rechter over de wettigheid van de voorgestelde minnelijke schikking en bekrachtigt hij deze. Tijdens het gerechtelijk onderzoek en bij de regeling van de rechtspleging beoordeelt het onderzoeksgerecht de proportionaliteit van de voorgestelde minnelijke schikking binnen de beoordeling van de bezwaren. Indien het akkoord niet wordt bekrachtigd, wordt het dossier ter beschikking gesteld van de procureur des Konings. In dat geval kan de rechter, waaraan het akkoord ter bekrachtiging is voorgelegd, het onderzoek van de grond van de zaak niet verderzetten. Eveneens kunnen de documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg niet ten laste van de dader worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn ze niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke erkenning.

In overeenstemming met paragraaf 1 vervalt de strafvordering tegen de dader die de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking, **nadat deze door de bevoegde rechter werd bekrachtigd**, heeft aanvaard en nageleefd. De minnelijke schikking doet evenwel geen afbreuk aan de strafvordering tegen de overige daders, mededaders of medeplichtigen, noch aan de vorderingen van de slachtoffers tegen hen. De wegens hetzelfde misdrijf veroordeelde personen zijn

Strafwetboek, tot betaling van de gerechtskosten, ook al heeft de dader die een minnelijke schikking heeft aanvaard, hieraan reeds voldaan.

Wanneer een minnelijke schikking is uitgevoerd in een zaak die aanhangig werd gemaakt en over de strafvordering nog geen vonnis of arrest werd uitgesproken dat in kracht van gewijsde is gegaan, geeft al naar het geval de procureur des Konings of de procureur-generaal bij het hof van beroep of het arbeidshof daarvan zonder verwijl officieel bericht aan de gevatte politierechtbank, correctionele rechtbank of hof van beroep en, in voorkomend geval, aan het Hof van Cassatie.

Op vordering van de procureur des Konings en na te hebben nagegaan of voldaan is aan de formele toepassingsvoorwaarden van § 1, eerste lid, of de dader de voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd, en het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed overeenkomstig § 4 en § 6, tweede lid, stelt de bevoegde rechter het verval van de strafvordering vast ten aanzien van de dader.

Indien de procureur des Konings geen akkoord kan akteren kunnen de documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg niet ten laste van de dader worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn ze niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke bekentenis.

§ 3. Het bij de eerste en tweede paragraaf bepaalde recht behoort ook, ten aanzien van dezelfde feiten, aan de arbeidsauditeur, de federale procureur en de procureur-generaal in hoger beroep en, ten aanzien van de personen bedoeld in de artikelen 479 en 483 van het Wetboek van strafvordering, aan de procureur-generaal bij het hof van beroep.

§ 4. De eventueel aan een ander veroorzaakte schade dient geheel vergoed te zijn vooraleer de schikking kan worden voorgesteld. De schikking kan evenwel ook worden voorgesteld op voorwaarde dat de dader in een geschrift

hoofdelijk gehouden tot teruggave en schadevergoeding en, onverminderd artikel 50, derde lid, van het Strafwetboek, tot betaling van de gerechtskosten, ook al heeft de dader die een minnelijke schikking heeft aanvaard, hieraan reeds voldaan.

Wanneer een minnelijke schikking is uitgevoerd in een zaak die aanhangig werd gemaakt en over de strafvordering **nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken**, geeft al naar het geval de procureur des Konings of de procureur-generaal bij het hof van beroep of het arbeidshof daarvan zonder verwijl officieel bericht aan de gevatte politierechtbank, correctionele rechtbank of hof van beroep en, in voorkomend geval, aan het Hof van Cassatie.

[...]

[...]

§ 3. Het bij de eerste en tweede paragraaf bepaalde recht behoort ook, ten aanzien van dezelfde feiten, aan de arbeidsauditeur, de federale procureur en de procureur-generaal in hoger beroep en, ten aanzien van de personen bedoeld in de artikelen 479 en 483 van het Wetboek van strafvordering, aan de procureur-generaal bij het hof van beroep.

§ 4. De eventueel aan een ander veroorzaakte schade dient geheel vergoed te zijn vooraleer de schikking kan worden voorgesteld. De schikking kan evenwel ook worden voorgesteld op voorwaarde dat de

zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het schadeverwekkende feit heeft erkend en hij het bewijs heeft geleverd van de vergoeding van het niet-betwiste gedeelte van de schade en de regeling ervan. In ieder geval kan het slachtoffer zijn rechten doen gelden voor de bevoegde rechtbank. In dat geval geldt de betaling van de geldsom door de dader als een onweerlegbaar vermoeden van fout.

§ 5. De verzoeken bedoeld in dit artikel worden gedaan bij gewone brief.

§ 6. De hierboven beschreven minnelijke schikking is niet toepasselijk op de misdrijven waaromtrent kan worden getransigeerd overeenkomstig artikel 263 van het koninklijk besluit van 18 juli 1977 tot coördinatie van de algemene bepalingen inzake douane en accijnzen.

Voor de fiscale of sociale misdrijven waarmee belastingen of sociale bijdragen konden worden omzeild, is de minnelijke schikking pas mogelijk nadat de dader van het misdrijf de door hem verschuldigde belastingen of sociale bijdragen, inclusief de intresten, heeft betaald, en de fiscale of de sociale administratie daarmee heeft ingestemd.

Art. 216ter

§ 1. De procureur des Konings kan, onverminderd de bevoegdheid hem toegekend door artikel 216bis, de dader van een misdrijf oproepen en, voor zover het feit niet van die aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf, hem verzoeken de door het misdrijf veroorzaakte schade te vergoeden of te herstellen en hem het bewijs hiervan voor te leggen. In voorkomend geval roept hij ook het slachtoffer op en bemiddelt hij over de schadevergoeding en de regeling ervan.

Wanneer de dader van het misdrijf zich voor het misdrijf op een ziekteverschijnsel beroept

dader in een geschrift zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het schadeverwekkende feit heeft erkend en hij het bewijs heeft geleverd van de vergoeding van het niet-betwiste gedeelte van de schade en de regeling ervan. In ieder geval kan het slachtoffer zijn rechten doen gelden voor de bevoegde **burgerlijke** rechtbank. In dat geval geldt de betaling van de geldsom door de dader als een onweerlegbaar vermoeden van fout.

§ 5. De verzoeken bedoeld in dit artikel worden gedaan bij gewone brief.

§ 6. De hierboven beschreven minnelijke schikking is niet toepasselijk op de misdrijven waaromtrent kan worden getransigeerd overeenkomstig artikel 263 van het koninklijk besluit van 18 juli 1977 tot coördinatie van de algemene bepalingen inzake douane en accijnzen.

Voor de fiscale of sociale misdrijven waarmee belastingen of sociale bijdragen konden worden omzeild, is de minnelijke schikking pas mogelijk nadat de dader van het misdrijf de door hem verschuldigde belastingen of sociale bijdragen, inclusief de intresten, heeft betaald, en de fiscale of de sociale administratie daarmee heeft ingestemd.

Afdeling 2. – Verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen en de naleving van voorwaarden

Art. 216ter

§ 1. De procureur des Konings kan de **verdachte verzoeken, voor zover het feit niet van aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf en de verdachte van een misdrijf in voorkomend geval zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het feit erkent, de eventuele schade te vergoeden of te herstellen, en in voorkomend geval in te stemmen met een of meerdere maatregelen, die hem bij toepassing van het derde lid worden voorgesteld.**

Indien door het misdrijf schade werd veroorzaakt aan een gekend slachtoffer, kan

of op een drank- of drugsverslaving, kan de procureur des Konings hem verzoeken een geneeskundige behandeling of iedere andere passende therapie te volgen en hem hiervan op geregelde tijdstippen het bewijs te leveren gedurende een termijn die zes maanden niet mag overschrijden.

Hij kan ook de dader van het misdrijf verzoeken in te stemmen met de uitvoering van een dienstverlening of met het volgen van een bepaalde (opleiding) van ten hoogste 120 uren binnen een door hem bepaalde termijn. Deze termijn is ten minste een maand en ten hoogste zes maanden.

De dader van het misdrijf verricht de dienstverlening kosteloos tijdens de vrije tijd waarover hij naast zijn eventuele school- of beroepsactiviteiten beschikt.

De dienstverlening mag uitsluitend worden verricht bij openbare diensten van de Staat, de gemeenten, de provincies, de gemeenschappen en de gewesten, dan wel bij verenigingen zonder winstoogmerk of bij stichtingen met een sociaal, wetenschappelijk of cultureel oogmerk.

De dienstverlening mag niet bestaan uit een activiteit die, in de aangewezen overheidsdienst of vereniging, doorgaans door bezoldigde werknemers wordt verricht.

§ 1bis. Wanneer de dader van het misdrijf in het kader van een bemiddeling in strafzaken instemt met het voorstel van de procureur des Konings om een dienstverlening uit te voeren, deelt laatstgenoemde zijn beslissing ter uitvoering mee aan de afdeling van de Dienst Justitieuze huizen van de FOD Justitie van het gerechtelijk arrondissement van de verblijfplaats van de dader van het misdrijf, die onverwijld een justitieassistent aanwijst die

de procureur des Konings het slachtoffer en de verdachte verzoeken om in te stemmen met een bemiddeling over de schadevergoeding of het herstel en de regeling ervan. Hij wordt hierin bijgestaan door de bevoegde dienst van de Gemeenschappen.

Onverminderd het tweede lid, kan de procureur des Konings steeds één of meerdere van de volgende maatregelen voorstellen, die de verdachte moet uitvoeren gedurende een termijn die een jaar niet mag overschrijden:

1° een geneeskundige behandeling of iedere andere passende therapie volgen en hem hiervan op geregelde tijdstippen het bewijs leveren, indien een gedragsproblematiek, een ziekteverschijnsel of een verslaving aan de basis van het misdrijf lijkt te liggen.

2° een dienstverlening uitvoeren van ten hoogste honderdtwintig uren. De dienstverlening wordt door de verdachte kosteloos verricht tijdens de vrije tijd waarover hij naast zijn eventuele school- of beroepsactiviteiten beschikt, uitsluitend bij openbare diensten van de Staat, de gemeenten, de provincies, de gemeenschappen en de gewesten, dan wel bij verenigingen zonder winstoogmerk of stichtingen met een sociaal, wetenschappelijk of cultureel oogmerk. De dienstverlening mag niet bestaan uit een activiteit die in de aangewezen overheidsdienst of vereniging doorgaans door bezoldigde werknemers wordt verricht.

3° een opleiding volgen van ten hoogste honderdtwintig uren.

§ 2. Wanneer de verdachte van het misdrijf instemt met de voorgestelde voorwaarden, bedoeld in § 1, eerste en/of tweede lid, en de voorgestelde maatregelen, bedoeld in § 1, derde lid, deelt de procureur des Konings zijn beslissing tot uitvoering mee aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen van de verblijfplaats van de verdachte, die onverwijld een verantwoordelijke aanwijst die wordt belast met de uitwerking en met

wordt belast met de uitwerking en met de opvolging van de uitvoering van de dienstverlening.

De justitieassistent bepaalt, na de dader van het misdrijf te hebben gehoord en rekening houdend met diens opmerkingen en lichamelijke en intellectuele capaciteiten alsmede met de eventuele aanwijzingen van de procureur des Konings, de concrete invulling van de werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd, zulks onder toezicht van de procureur des Konings, die hierin te allen tijde preciseringen of wijzigingen kan aanbrengen, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de dader van het misdrijf.

De concrete invulling van de dienstverlening wordt vastgelegd in een door de dader van het misdrijf te ondertekenen overeenkomst waarvan de justitieassistent hem een kopie overhandigt. De justitieassistent deelt eveneens een kopie van de ondertekende overeenkomst mee aan de procureur des Konings.

Ingeval de dienstverlening niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, meldt de justitieassistent dit onverwijld aan de procureur des Konings. In dit geval kan de procureur des Konings de betrokkene oproepen, diens opmerkingen horen en het dossier naar de justitieassistent terugzenden, dan wel besluiten zijn optreden te beëindigen.

§ 2. Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt kunnen de maatregelen bedoeld in § 1 slechts worden voorgesteld mits de dader zich ook heeft verbonden deze kosten te zullen betalen binnen de termijn bepaald door de procureur des Konings.

§ 3. Wanneer bijzondere verbeurdverklaring kan worden toegepast, verzoekt de procureur des Konings de dader van het misdrijf binnen een bepaalde termijn afstand te doen van de in beslag genomen voorwerpen die zijn eigendom zijn; indien bedoelde voorwerpen niet in beslag zijn genomen, kan de procureur des Konings de dader verzoeken deze af te geven op een bepaalde plaats.

§ 4. De strafvordering vervalt wanneer de dader voldaan heeft aan alle door hem

de opvolging van de maatregelen.

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen geeft de verdachte van het misdrijf toelichting bij de procedure en de rechtsgevolgen.

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen onderneemt, na de verdachte van het misdrijf te hebben gehoord en rekening houdend met diens opmerkingen en lichamelijke en intellectuele capaciteiten alsmede met de aanwijzingen van de procureur des Konings, de nodige stappen voor de concrete invulling van de voorgestelde maatregelen. De verdachte van het misdrijf en de bevoegde dienst van de Gemeenschappen werken een voorstel van concrete invulling van de voorgestelde maatregelen en voorwaarden uit, dat wordt vastgelegd in een overeenkomst en door de verdachte wordt aanvaard en ondertekend.

Indien de procureur des Konings zich hiermee akkoord verklaart, ondertekent hij ook de overeenkomst, waarvan een afschrift wordt meegedeeld aan de verantwoordelijke aangeduid door de bevoegde dienst van de Gemeenschappen en de verdachte. Ingeval de bemiddeling over de schadevergoeding of het herstel en de regeling niet voleindigd werd, wordt het slachtoffer in kennis gesteld van de verderzetting van het dossier voor wat betreft de dadergerichte maatregelen. De procureur des Konings kan ten allen tijde, op schriftelijk verzoek, verduidelijkingen of wijzigingen aanbrengen, op verzoek van de bevoegde dienst van de Gemeenschappen of van de verdachte van het misdrijf. De overeenkomst stuit de verjaring van de strafvordering.

aanvaarde voorwaarden.

Het verval van de strafvordering doet geen afbreuk aan de rechten van gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer of van slachtoffers die niet betrokken werden in de procedure zoals voorzien in § 1 : tegenover hen wordt de fout van de dader als onweerlegbaar vermoed.

§ 5. Het in § 1 aan de procureur des Konings toegekende recht kan niet worden uitgeoefend wanneer de zaak reeds bij de rechtbank aanhangig is gemaakt of wanneer van de onderzoeksrechter het instellen van een onderzoek is gevorderd.

Het in § 1 bepaalde recht komt ook toe, ten aanzien van dezelfde misdrijven, aan de arbeidsauditeur en, ten aanzien van de personen bedoeld in artikel 479 en 483, aan de procureur-generaal bij het hof van beroep.

§ 6. Naar aanleiding van zijn oproeping door de procureur des Konings voor de toepassing van het huidige artikel, kan de dader zich laten bijstaan door een advocaat; hij kan zich niet laten vertegenwoordigen.

Het slachtoffer kan zich laten bijstaan of laten vertegenwoordigen door een advocaat.

§ 7. De Dienst Justitiehuisen van het FOD Justitie staat de procureur des Konings bij in de verschillende fasen van de bemiddeling in strafzaken en meer bepaald bij de concrete uitvoering ervan. De ambtenaren van deze dienst voeren hun taak uit in nauwe samenwerking met de procureur des Konings, die toezicht uitoefent over de evolutie van het dossier.

Per rechtsgebied van het Hof van Beroep worden er ambtenaren van de Dienst Justitiehuisen van het Ministerie van Justitie ingeschakeld voor het bijstaan van de procureur-generaal bij het uitvoeren van het strafrechtelijk beleid voor de bemiddeling in strafzaken, voor de evaluatie, de coördinatie en het toezicht op de toepassing van de bemiddeling in strafzaken in de verscheidene parketten van het ambtsgebied van de procureur-generaal en voor het bijstaan van de

De bevoegde dienst van de Gemeenschappen staat in voor de opvolging en het toezicht op de uitvoering van de maatregelen.

De dienst of persoon bij wie de maatregelen worden uitgevoerd, bezorgt aan de bevoegde dienst van de Gemeenschappen minstens een schriftelijk verslag van de uitvoering van de maatregelen.

Het verslag handelt over de volgende punten:

- **de aanwezigheden en in voorkomend geval de afwezigheden van de betrokkene of het eenzijdig stopzetten van de maatregelen;**

- **de gebeurlijke moeilijkheden bij de uitvoering van de maatregelen en de situaties die een ernstig risico inhouden voor derden.**

Indien de overeenkomst niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, meldt de bevoegde dienst van de Gemeenschappen dit onmiddellijk aan de procureur des Konings. In dat geval kan de procureur des Konings de verdachte van het misdrijf oproepen, diens opmerkingen horen en beslissen tot de verdere uitvoering van de overeenkomst, in voorkomend geval met verduidelijkingen of wijzigingen, dan wel tot een beëindiging van de overeenkomst.

§ 3. Wanneer het misdrijf kosten van analyse of van deskundig onderzoek heeft veroorzaakt kunnen de maatregelen bedoeld in § 1 slechts worden voorgesteld mits de verdachte zich ook heeft verbonden deze kosten te zullen betalen binnen de termijn bepaald door de procureur des Konings. Ook andere gerechtskosten kunnen worden toegerekend.

ambtenaren bedoeld in het eerste lid. Zij werken nauw samen met de procureur-generaal.

§ 8. Op federaal en lokaal niveau, worden overlegstructuren inzake de toepassing van dit artikel opgericht. Deze overlegstructuren hebben tot taak de instanties die betrokken zijn bij de uitvoering van dit artikel, op regelmatige basis samen te brengen teneinde hun samenwerking te evalueren. De Koning bepaalt de nadere regels inzake de samenstelling en de werking van deze overlegstructuren.

§ 4. De procureur des Konings verzoekt de verdachte van het misdrijf dat aanleiding geeft of kan geven tot verbeurdverklaring, binnen een door hem bepaalde termijn afstand te doen van de in beslag genomen goederen of vermogensvoordelen, of indien de goederen of vermogensvoordelen niet in beslag zijn genomen, deze af te geven op een door hem bepaalde plaats.

§ 5. De strafvordering vervalt wanneer de verdachte heeft voldaan aan alle in de overeenkomst geformuleerde maatregelen en voorwaarden, die in voorkomend geval door de bevoegde rechter werden bekrachtigd.

In geval er schade is veroorzaakt aan een ander, is de schriftelijke erkenning door de verdachte van zijn burgerlijke aansprakelijkheid voor het schadeverwekkende feit en het leveren van het bewijs van de vergoeding of het herstel van het niet-betwiste gedeelte van de schade en de regeling ervan, een voorwaarde voor het verval van de strafvordering.

In ieder geval kan het slachtoffer zijn rechten doen gelden voor de bevoegde burgerlijke rechtbank. Het verval van de strafvordering doet geen afbreuk aan de rechten van gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer of van slachtoffers die niet betrokken werden in de procedure zoals voorzien in § 1. Tegenover hen geldt het aanvaarden van het voorstel door de verdachte als een onweerlegbaar vermoeden van fout.

§ 6. Het recht, in § 1 aan de procureur des Konings toegekend, kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken.

In voorkomend geval laat de procureur des Konings zich het strafdossier meedelen door de onderzoeksrechter, die een advies kan geven over de stand van het onderzoek.

De procureur des Konings stelt, indien hij van oordeel is dat toepassing kan gemaakt worden van deze paragraaf, de verdachte, het slachtoffer en hun advocaten in kennis dat zij inzage in het strafdossier krijgen voor zover zij dat nog niet hadden.

Indien het recht wordt uitgeoefend in een zaak die aanhangig werd gemaakt en over de strafvordering nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen, geeft al naar het geval de procureur des Konings of de procureur-generaal bij het hof van beroep daarvan zonder verwijl officieel bericht aan de gevatte politierechtbank, correctionele rechtbank of hof van beroep, en in voorkomend geval, aan het Hof van Cassatie.

Op gemotiveerde vordering van de procureur des Konings en na te hebben nagegaan of voldaan is aan de wettelijke toepassingsvoorwaarden van §1, eerste lid, of de verdachte de voorgestelde maatregelen uit vrije wil en weloverwogen heeft aanvaard en of de door de procureur des Konings voorgestelde maatregelen proportioneel zijn met de ernst van de feiten en de persoonlijkheid van de verdachte, oordeelt de bevoegde rechter over de wettigheid van voorgestelde minnelijke schikking en bekrachtigt de bevoegde rechter de overeenkomst. Tijdens het gerechtelijk onderzoek en bij de regeling van de rechtspleging beoordeelt het onderzoeksgerecht de proportionaliteit van de voorgestelde maatregelen binnen de beoordeling van de bezwaren. Indien het akkoord niet wordt bekrachtigd, wordt het dossier ter beschikking gesteld van de procureur des Konings. In dat geval kan de rechter, waaraan het akkoord ter bekrachtiging is voorgelegd, het onderzoek van de grond van de zaak niet verderzetten. Eveneens kunnen de documenten die werden opgemaakt en de mededelingen die werden gedaan tijdens het overleg niet ten laste van de dader worden aangewend in een strafrechtelijke, burgerrechtelijke, administratieve, arbitrale of enige andere procedure voor het oplossen van conflicten en zijn ze niet toelaatbaar als bewijs, zelfs niet als buitengerechtelijke erkenning.

Het bij de eerste paragraaf bepaalde recht behoort ook ten aanzien van dezelfde feiten aan de arbeidsauditeur, de federale procureur en, ten aanzien van de personen bedoeld in de artikelen 479 en 483 van het Wetboek van Strafvordering, aan de procureur-generaal bij het hof van beroep.

§ 7. Bij zijn verschijning voor de procureur des Konings kan de verdachte zich voor de toepassing van het huidige artikel laten bijstaan door een advocaat; hij kan zich niet laten vertegenwoordigen.

Het slachtoffer kan zich laten bijstaan of laten vertegenwoordigen door een advocaat.

§ 8. De bevoegde dienst van de Gemeenschappen staat de procureur des Konings bij in de verschillende fasen van de uitvoering van dit artikel.

De ambtenaren van deze dienst voeren hun taak uit in nauwe samenwerking met de procureur des Konings, die toezicht uitoefent over de evolutie van het dossier.

Art. 464/1

§ 1. Het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek, hierna het "SUO" genoemd, is het geheel van handelingen dat strekt tot de opsporing, de identificatie en de inbeslagneming van het vermogen waarop de veroordeling tot betaling van een geldboete, een bijzondere verbeurdverklaring of de gerechtskosten kan worden uitgevoerd.

§ 2. Het SUO wordt gevoerd door en onder het gezag en de leiding van het openbaar ministerie.

De magistraat van het openbaar ministerie die het SUO voert, hierna "de SUO-magistraat" genoemd, waakt over de wettigheid van de uitvoeringshandelingen.

§ 3. Het SUO wordt gevoerd ten aanzien van de veroordeelde dader, hierna "de veroordeelde" genoemd, en de derden die wetens en willens met de veroordeelde samenspannen om zijn vermogen te onttrekken aan de tenuitvoerlegging van de uitvoerbare veroordelingen.

§ 4. Behoudens wettelijke uitzonderingen mogen de uitvoeringshandelingen geen enkele dwangmaatregel noch schending inhouden van

Art. 464/1

§ 1. Het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek, hierna het "SUO" genoemd, is het geheel van handelingen dat strekt tot de opsporing, de identificatie en de inbeslagneming van het vermogen waarop de veroordeling tot betaling van een geldboete, een bijzondere verbeurdverklaring of de gerechtskosten kan worden uitgevoerd.

§ 2. Het SUO wordt gevoerd door en onder het gezag en de leiding van het openbaar ministerie.

De magistraat van het openbaar ministerie die het SUO voert, hierna "de SUO-magistraat" genoemd, waakt over de wettigheid van de uitvoeringshandelingen.

§ 3. Het SUO wordt gevoerd ten aanzien van de veroordeelde dader, hierna "de veroordeelde" genoemd, en de derden die wetens en willens met de veroordeelde samenspannen om zijn vermogen te onttrekken aan de tenuitvoerlegging van de uitvoerbare veroordelingen.

§ 4. Behoudens wettelijke uitzonderingen mogen de uitvoeringshandelingen geen enkele dwangmaatregel noch schending

individuele rechten en vrijheden. De bij wet toegelaten inbreuken op de fundamentele rechten en vrijheden mogen niet verder gaan dan hetgeen nodig is voor het bereiken van het in § 1 omschreven doel van het SUO.

§ 5. Behoudens de wettelijke uitzonderingen is het SUO geheim.

Eenieder die beroepshalve zijn medewerking dient te verlenen aan het SUO is tot geheimhouding verplicht. Hij die dit geheim schendt, wordt gestraft met de in artikel 458 van het Strafwetboek bepaalde straffen.

Onverminderd de uitoefening van het recht van verdediging in andere strafprocedures door de veroordeelde of derden, beslist de SUO-magistraat over het verlenen van inzage van het dossier of het verkrijgen van een afschrift ervan, als de veroordeelde of een belanghebbende derde hierom verzoekt. Deze beslissing is niet vatbaar voor enig rechtsmiddel.

inhouden van individuele rechten en vrijheden. De bij wet toegelaten inbreuken op de fundamentele rechten en vrijheden mogen niet verder gaan dan hetgeen nodig is voor het bereiken van het in § 1 omschreven doel van het SUO.

§ 5. Behoudens de wettelijke uitzonderingen is het SUO geheim.

Eenieder die beroepshalve zijn medewerking dient te verlenen aan het SUO is tot geheimhouding verplicht. Hij die dit geheim schendt, wordt gestraft met de in artikel 458 van het Strafwetboek bepaalde straffen.

Onverminderd de uitoefening van het recht van verdediging in andere strafprocedures door de veroordeelde of derden, beslist de SUO-magistraat over het verlenen van inzage van het dossier of het verkrijgen van een afschrift ervan, als de veroordeelde of een belanghebbende derde hierom verzoekt. Deze beslissing is niet vatbaar voor enig rechtsmiddel.

Het verzoek tot het verlenen van inzage van het dossier of het verkrijgen van een afschrift ervan door de veroordeelde of een belanghebbende derde, wordt op straffe van niet-ontvankelijkheid met redenen omkleed en houdt keuze van woonplaats in België in, indien de verzoeker er zijn woonplaats niet heeft.

Het verzoekschrift wordt toegezonden aan of neergelegd op het secretariaat van het bevoegde parket of arbeidsauditoraat, dat het opneemt in een daartoe bestemd register.

De SUO-magistraat neemt een beslissing uiterlijk binnen een termijn van vier maanden na de opname van het verzoekschrift in het register.

De SUO-magistraat kan de inzage beperken tot het deel van het dossier waarvoor de verzoeker een belang kan doen gelden. De SUO-magistraat kan de inzage of het verkrijgen van een afschrift ervan weigeren omdat het SUO-onderzoek nog niet heeft geleid tot een inbeslagneming of tot de ontdekking van nieuwe strafbare feiten, omdat de noodwendigheden van het strafrechtelijk uitvoeringsonderzoek dit vereisen of omdat de verzoeker geen

rechtmatige beweegredenen kan aanvoeren voor de inzage van het dossier.

In geval het verzoek om inzage te verlenen van het dossier of er een afschrift van te verkrijgen wordt ingewilligd, wordt, het dossier binnen twintig dagen na de beslissing van de SUO-magistraat, in origineel of in kopie, gedurende ten minste achtenveertig uur, voor inzage ter beschikking gesteld van de verzoeker en diens advocaat. Het secretariaat van het bevoegde parket of arbeidsauditoraat brengt de verzoeker en diens advocaat per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg op de hoogte van het tijdstip waarop het dossier kan worden ingezien. De verzoeker kan de door de inzage of het nemen van een afschrift verkregen inlichtingen alleen gebruiken in het belang van zijn verdediging, op voorwaarde dat hij het vermoeden van onschuld in acht neemt, alsook de rechten van verdediging van derden, het privéleven en de waardigheid van de persoon. Elk misbruik wordt gestraft overeenkomstig artikel 460ter van het Strafwetboek.

De met redenen omklede beslissing van de SUO-magistraat wordt per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg meegedeeld aan de verzoeker, en in voorkomend geval, aan zijn advocaat, binnen een termijn van acht dagen na de beslissing. De verzoeker mag op straffe van niet-ontvankelijkheid geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp toezenden of neerleggen vooraleer een termijn van drie maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing die betrekking heeft op hetzelfde voorwerp.

De verzoeker kan hoger beroep instellen tegen de beslissing voor de strafuitvoeringsrechter binnen vijftien dagen vanaf de kennisgeving van de beslissing, door een verklaring gedaan op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank en opgenomen in een daartoe bestemd register. Indien de SUO magistraat geen beslissing heeft genomen binnen de in het zesde lid vermelde termijn, vermeerderd met vijftien dagen, kan de verzoeker zich wenden tot de strafuitvoeringsrechter. Dit recht vervalt

Onverminderd de toepassing van artikel 16bis van de wet van 26 maart 2003 houdende oprichting van een Centraal Orgaan voor de inbeslagneming en de verbeurdverklaring en houdende bepalingen inzake het waardevast beheer van in beslag genomen goederen en de uitvoering van bepaalde vermogenssancties, kan de SUO-magistraat tijdens het SUO aan een burgerlijke partij inzage van het dossier verlenen om haar te informeren over de vermogensbestanddelen waarop de uitvoerbare veroordeling tot betaling van een schadevergoeding kan worden uitgevoerd. De SUO-magistraat kan de inzage van het dossier of het nemen van een afschrift ervan beperken tot het deel van het dossier waarvoor de burgerlijke partij een belang kan doen gelden.

indien het met redenen omklede verzoekschrift niet binnen acht dagen na het verstrijken van die termijn is neergelegd op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank. Het verzoekschrift wordt opgenomen in een daartoe bestemd register. De griffier geeft onverwijld kennis van de verklaring aan de SUO-magistraat die het onderzoek voert. De SUO-magistraat zendt de stukken van het dossier toe aan de griffier van de strafuitvoeringsrechtbank, die ze ter griffie neerlegt. De griffier stelt de verzoeker of zijn advocaat per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg, uiterlijk zeven dagen vooraf, in kennis van de plaats, de dag en het uur van de zitting. De griffier geeft onverwijld kennis van de zitting aan de SUO-magistraat. De verzoeker, zijn advocaat en het openbaar ministerie kunnen worden gehoord. De strafuitvoeringsrechter kan afzonderlijk de SUO-magistraat horen.

De strafuitvoeringsrechter doet binnen een termijn van dertig dagen na de neerlegging van de verklaring uitspraak. De verzoeker die in het ongelijk wordt gesteld, kan veroordeeld worden in de kosten. De griffier geeft binnen vierentwintig uur na de uitspraak per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg kennis van het vonnis van de strafuitvoeringsrechter aan de verzoeker of zijn advocaat alsook aan de SUO-magistraat.

Het vonnis van de strafuitvoeringsrechter is niet vatbaar voor verzet of cassatieberoep.

Onverminderd de toepassing van artikel 16bis van de wet van 26 maart 2003 houdende oprichting van een Centraal Orgaan voor de inbeslagneming en de verbeurdverklaring en houdende bepalingen inzake het waardevast beheer van in beslag genomen goederen en de uitvoering van bepaalde vermogenssancties, kan de SUO-magistraat tijdens het SUO aan een burgerlijke partij inzage van het dossier verlenen om haar te informeren over de vermogensbestanddelen waarop de uitvoerbare veroordeling tot betaling van een schadevergoeding kan worden uitgevoerd. De SUO-magistraat kan de inzage van het dossier of het nemen van een afschrift ervan beperken tot het deel van het dossier

§ 6. De SUO-magistraat deelt, indien nodig, alle in het raam van het SUO verzamelde relevante inlichtingen over het vermogen van de veroordeelde mee aan de bevoegde ambtenaar van de federale overheidsdienst Financiën of deelt aan die ambtenaar mee dat deze inlichtingen ter beschikking zijn voor inzage en het nemen van een afschrift, met als doel het vergemakkelijken van de invordering van de door de veroordeelde verschuldigde verbeurdverklaringen, geldboeten en gerechtskosten.

De politieambtenaren die niet zijn gevorderd door de SUO-magistraat delen onmiddellijk en op eigen initiatief aan deze magistraat de voor het SUO nuttige inlichtingen mee die ze hebben verzameld in het raam van een opsporingsonderzoek, gerechtelijk onderzoek of een ander SUO.

De politieambtenaren die in het raam van het SUO inlichtingen hebben verzameld die van belang kunnen zijn voor een lopend opsporingsonderzoek of gerechtelijk onderzoek of een ander SUO, brengen deze inlichtingen onmiddellijk ter kennis van het bevoegde openbaar ministerie of de bevoegde onderzoeksrechter. Wanneer zij in de loop van het SUO feiten ontdekken die een wanbedrijf of misdaad kunnen uitmaken, stellen zij het bevoegde openbaar ministerie hiervan onmiddellijk in kennis.

De leden van het openbaar ministerie kunnen de inlichtingen die op regelmatige wijze zijn verzameld in het raam van het SUO aanwenden wanneer zij hun ambt uitoefenen in andere strafrechtelijke en burgerrechtelijke procedures.

§ 7. De geldsommen die de SUO-magistraat en het Centraal Orgaan voor de inbeslagneming en de verbeurdverklaring, hierna het "COIV" genoemd, ontvangen of beheren in het raam van het SUO worden zodra mogelijk gestort naar de bevoegde ambtenaar van de federale overheidsdienst Financiën die belast is met de invordering van de verbeurdverklaring, de geldboete en de gerechtskosten.

§ 8. Onverminderd de toepassing van artikel 16bis van de wet van 26 maart 2003 houdende

waarvoor de burgerlijke partij een belang kan doen gelden.

§ 6. De SUO-magistraat deelt, indien nodig, alle in het raam van het SUO verzamelde relevante inlichtingen over het vermogen van de veroordeelde mee aan de bevoegde ambtenaar van de federale overheidsdienst Financiën of deelt aan die ambtenaar mee dat deze inlichtingen ter beschikking zijn voor inzage en het nemen van een afschrift, met als doel het vergemakkelijken van de invordering van de door de veroordeelde verschuldigde verbeurdverklaringen, geldboeten en gerechtskosten.

De politieambtenaren die niet zijn gevorderd door de SUO-magistraat delen onmiddellijk en op eigen initiatief aan deze magistraat de voor het SUO nuttige inlichtingen mee die ze hebben verzameld in het raam van een opsporingsonderzoek, gerechtelijk onderzoek of een ander SUO.

De politieambtenaren die in het raam van het SUO inlichtingen hebben verzameld die van belang kunnen zijn voor een lopend opsporingsonderzoek of gerechtelijk onderzoek of een ander SUO, brengen deze inlichtingen onmiddellijk ter kennis van het bevoegde openbaar ministerie of de bevoegde onderzoeksrechter. Wanneer zij in de loop van het SUO feiten ontdekken die een wanbedrijf of misdaad kunnen uitmaken, stellen zij het bevoegde openbaar ministerie hiervan onmiddellijk in kennis.

De leden van het openbaar ministerie kunnen de inlichtingen die op regelmatige wijze zijn verzameld in het raam van het SUO aanwenden wanneer zij hun ambt uitoefenen in andere strafrechtelijke en burgerrechtelijke procedures.

§ 7. De geldsommen die de SUO-magistraat en het Centraal Orgaan voor de inbeslagneming en de verbeurdverklaring, hierna het "COIV" genoemd, ontvangen of beheren in het raam van het SUO worden zodra mogelijk gestort naar de bevoegde ambtenaar van de federale overheidsdienst Financiën die belast is met de invordering van de verbeurdverklaring, de geldboete en de gerechtskosten.

§ 8. Onverminderd de toepassing van artikel 16bis van de wet van 26 maart 2003

oprichting van een Centraal Orgaan voor de inbeslagneming en de verbeurdverklaring en houdende bepalingen inzake het waardevast beheer van in beslag genomen goederen en de uitvoering van bepaalde vermogenssancties, doet het SUO geen afbreuk aan de uitoefening van het recht van de burgerlijke partij of derden te goeder trouw om overeenkomstig boek III, titel XVIII, artikelen 7 en 8, van het Burgerlijk Wetboek hun schuldvorderingen ten uitvoer te leggen op het vermogen van de veroordeelde.

Bij samenloop van een burgerlijk uitvoerend beslag en een beslag gelegd in het raam van het SUO met betrekking tot dezelfde vermogensbestanddelen worden de in § 1 bedoelde veroordelingen verder ten uitvoer gelegd door de federale overheidsdienst Financiën via de uitoefening van de rechten die de wet toekent aan de schuldeisers in het raam van de evenredige verdeling of rangregeling.

Indien de veroordeelde of de in § 3 bedoelde derde het voorwerp is van een collectieve insolventieprocedure, worden de in § 1 bedoelde veroordelingen verder ten uitvoer gelegd door de federale overheidsdienst Financiën via de uitoefening van de rechten die de wet toekent aan de schuldeisers in het raam van de collectieve insolventieprocedure.

Een collectieve insolventieprocedure in de zin van deze paragraaf is het faillissement, de gerechtelijke reorganisatie, de collectieve schuldenregeling of elke andere Belgische of buitenlandse rechterlijke, administratieve of vrijwillige collectieve procedure die de realisatie van de activa en de verdeling van de opbrengst van die realisatie onder, naar gelang van het geval, de schuldeisers, de aandeelhouders, de vennoten of de leden inhoudt.

De kwijtschelding of vermindering van de straffen in het raam van een collectieve insolventieprocedure of burgerlijke beslagprocedure kan enkel worden toegestaan met toepassing van de artikelen 110 en 111 van de Grondwet.

De samenloop met een burgerlijk uitvoerend beslag of een lopende collectieve

houdende oprichting van een Centraal Orgaan voor de inbeslagneming en de verbeurdverklaring en houdende bepalingen inzake het waardevast beheer van in beslag genomen goederen en de uitvoering van bepaalde vermogenssancties, doet het SUO geen afbreuk aan de uitoefening van het recht van de burgerlijke partij of derden te goeder trouw om overeenkomstig boek III, titel XVIII, artikelen 7 en 8, van het Burgerlijk Wetboek hun schuldvorderingen ten uitvoer te leggen op het vermogen van de veroordeelde.

Bij samenloop van een burgerlijk uitvoerend beslag en een beslag gelegd in het raam van het SUO met betrekking tot dezelfde vermogensbestanddelen worden de in § 1 bedoelde veroordelingen verder ten uitvoer gelegd door de federale overheidsdienst Financiën via de uitoefening van de rechten die de wet toekent aan de schuldeisers in het raam van de evenredige verdeling of rangregeling.

Indien de veroordeelde of de in § 3 bedoelde derde het voorwerp is van een collectieve insolventieprocedure, worden de in § 1 bedoelde veroordelingen verder ten uitvoer gelegd door de federale overheidsdienst Financiën via de uitoefening van de rechten die de wet toekent aan de schuldeisers in het raam van de collectieve insolventieprocedure.

Een collectieve insolventieprocedure in de zin van deze paragraaf is het faillissement, de gerechtelijke reorganisatie, de collectieve schuldenregeling of elke andere Belgische of buitenlandse rechterlijke, administratieve of vrijwillige collectieve procedure die de realisatie van de activa en de verdeling van de opbrengst van die realisatie onder, naar gelang van het geval, de schuldeisers, de aandeelhouders, de vennoten of de leden inhoudt.

De kwijtschelding of vermindering van de straffen in het raam van een collectieve insolventieprocedure of burgerlijke beslagprocedure kan enkel worden toegestaan met toepassing van de artikelen 110 en 111 van de Grondwet.

De samenloop met een burgerlijk uitvoerend beslag of een lopende collectieve

insolventieprocedure vormt geen beletsel voor het verzamelen van inlichtingen over het vermogen van de veroordeelde door het openbaar ministerie in het raam van het SUO en de mededeling ervan aan de federale overheidsdienst Financiën.

Art. 464/23

De SUO-magistraat kan de zoeking in een informaticasysteem of een deel daarvan, die hij uitvoert of door de gevorderde politiedienst laat uitvoeren, uitbreiden tot een informaticasysteem of een deel daarvan dat zich op een andere plaats bevindt dan daar waar de zoeking plaatsvindt als:

1° deze uitbreiding noodzakelijk is om de in artikel 464/29, § 2, bedoelde inlichtingen, te verzamelen, en

2° indien andere maatregelen om deze inlichtingen te vergaren disproportioneel zouden zijn of indien er een risico bestaat dat zonder deze uitbreiding deze inlichtingen verloren gaan.

Art. 464/24

§ 1. De SUO-magistraat of de gevorderde politiedienst kan personen van wie hij vermoedt dat ze een bijzondere kennis hebben van het informaticasysteem dat het voorwerp uitmaakt van de zoeking of van diensten om gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen door middel van een informaticasysteem, te beveiligen of te versleutelen, bevelen om in een verstaanbare vorm inlichtingen te verstrekken over de werking ervan en over de wijze om toegang te verkrijgen tot de gegevens die door middel daarvan worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen.

§ 2. De SUO-magistraat of de gevorderde politiedienst kan iedere geschikte persoon bevelen om zelf het informaticasysteem te

insolventieprocedure vormt geen beletsel voor het verzamelen van inlichtingen over het vermogen van de veroordeelde door het openbaar ministerie in het raam van het SUO en de mededeling ervan aan de federale overheidsdienst Financiën.

Art. 464/23

§1. De SUO-magistraat kan de zoeking in een informaticasysteem of een deel daarvan, die hij uitvoert of door de gevorderde politiedienst laat uitvoeren, uitbreiden tot een informaticasysteem of een deel daarvan dat zich op een andere plaats bevindt dan daar waar de zoeking plaatsvindt als:

1° deze uitbreiding noodzakelijk is om de in artikel 464/29, § 2, bedoelde inlichtingen, te verzamelen, en

2° indien andere maatregelen om deze inlichtingen te vergaren disproportioneel zouden zijn of indien er een risico bestaat dat zonder deze uitbreiding deze inlichtingen verloren gaan.

“§ 2. De uitbreiding van een zoeking in een informaticasysteem mag zich niet verder uitstrekken dan tot de informaticasystemen of de delen daarvan waartoe de personen die gerechtigd zijn het onderzochte informaticasysteem te gebruiken, in het bijzonder toegang hebben.”.

Art. 464/24

§ 1. De SUO-magistraat of de gevorderde politiedienst kan personen van wie hij vermoedt dat ze een bijzondere kennis hebben van het informaticasysteem dat het voorwerp uitmaakt van de zoeking of van diensten om gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen door middel van een informaticasysteem, te beveiligen of te versleutelen, bevelen om in een verstaanbare vorm inlichtingen te verstrekken over de werking ervan en over de wijze om toegang te verkrijgen tot de gegevens die door middel daarvan worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen.

§ 2. De SUO-magistraat of de gevorderde politiedienst kan iedere geschikte persoon verzoeken om zelf het informaticasysteem

bedienen of de ter zake dienende gegevens, die door middel daarvan worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen, naar gelang van het geval, te zoeken, toegankelijk te maken, te kopiëren, ontoegankelijk te maken of te verwijderen, in de door hem gevorderde vorm. Deze personen zijn verplicht hieraan gevolg te geven, voorzover dit in hun mogelijkheden ligt.

§ 3. Hij die weigert de in § 1 en 2 gevorderde medewerking te verlenen of de zoeking in het informaticasysteem hindert, wordt gestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot één jaar en met geldboete van zesentwintig euro tot twintigduizend euro of met één van die straffen alleen.

§ 4. Iedere persoon die uit hoofde van zijn bediening kennis krijgt van de maatregel of daaraan zijn medewerking verleent, is tot geheimhouding verplicht.

Iedere schending van het geheim wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

Art. 464/27

§ 1. De SUO-magistraat die het onderzoek voert kan een politiedienst machtigen om een observatie uit te voeren ten aanzien van een woning of in een door deze woning omsloten eigen aanhorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek.

§ 2. De grond- en vormvoorwaarden en de uitvoeringswijze die worden bepaald bij artikel 464/14 en de in artikel 464/15 bedoelde

te bedienen of de ter zake dienende gegevens, die door middel daarvan worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen, naar gelang van het geval, te zoeken, toegankelijk te maken, te kopiëren, ontoegankelijk te maken of te verwijderen, in de door hem gevorderde vorm. Deze personen zijn verplicht hieraan gevolg te geven, voor zover dit in hun mogelijkheden ligt. Deze personen kunnen echter hun medewerking weigeren in het bijzonder wanneer ze zichzelf zouden beschuldigen van een misdrijf.

§ 3. Derden die weigeren de in §1 en 2 gevorderde medewerking te verlenen of de zoeking in het informaticasysteem hinderen, worden gestraft met gevangenisstraf van zes maanden tot één jaar en met geldboete van zesentwintig euro tot twintigduizend euro of met één van die straffen alleen.

Iedere persoon die uit hoofde van zijn bediening kennis krijgt van de maatregel of daaraan zijn medewerking verleent, is tot geheimhouding verplicht.

Iedere schending van het geheim wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.”.

[...]

Art. 464/27

§ 1. De SUO-magistraat die het onderzoek voert kan een politiedienst machtigen om een observatie zoals bedoeld in artikel 47sexies, met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning, of in de door deze woning omsloten eigen aanhorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek, of in een lokaal dat aangewend wordt voor beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts, uit te voeren.

De in artikel 464/15 bedoelde verschoningsgrond is van toepassing op de deze observatie.

verschoningsgrond zijn van toepassing op de in § 1 bedoelde observatie.

De magistraat vermeldt in zijn machtiging tot observatie het adres of een zo nauwkeurig mogelijke plaatsbepaling van de in § 1 bedoelde woning waarop de observatie betrekking heeft.

§ 2. De magistraat vermeldt in zijn machtiging tot observatie het adres of een zo nauwkeurig mogelijke plaatsbepaling van de in § 1 bedoelde woning waarop de observatie betrekking heeft.

§3. De in § 1 bedoelde observatie kan worden bevolen als:

1° hij uitsluitend aangewend wordt ter tenuitvoerlegging van een in kracht van gewijsde gegane veroordeling tot de betaling van verbeurdverklaringen, geldboeten en gerechtskosten, die is uitgesproken nadat de veroordeelde schuldig is verklaard aan een in artikel 90ter, § 2 tot 4, bedoeld misdrijf of een strafbaar feit in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324bis van het Strafwetboek;

2° de gewone uitvoeringshandelingen niet volstonden of redelijkerwijze niet kunnen volstaan om het in artikel 464/1, § 1, omschreven doel van het SUO te bereiken.

Bovendien kan een observatie zoals bedoeld in §1, die betrekking heeft op de lokalen aangewend voor beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts, slechts door de SUO-magistraat gemachtigd worden wanneer de advocaat of de arts zelf het voorwerp uitmaakt van de in kracht van gewijsde gegane veroordeling bedoeld in het eerste lid, 1°, of indien precieze feiten doen vermoeden dat derden die het voorwerp uitmaken van een dergelijke veroordeling, gebruik maken van diens lokalen of woonplaats.

Deze maatregel kan niet ten uitvoer worden gelegd zonder dat de stafhouder of de vertegenwoordiger van de provinciale orde van geneesheren ervan op de hoogte is. Deze personen zijn tot geheimhouding verplicht. Iedere schending van het geheim wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

Er wordt gehandeld overeenkomstig artikel 464/14.

Art. 524bis

§ 1. De rechter die de beklaagde schuldig

Art. 524bis

§ 1. De rechter die de beklaagde schuldig

verklaart aan het ten laste gelegde feit kan, op vordering van het openbaar ministerie, beslissen dat een bijzonder onderzoek naar de in artikel 42, 3°, artikel 43bis en 43quater, van het Strafwetboek bedoelde vermogensvoordelen zal worden gevoerd met het oog op het bepalen van deze vermogensvoordelen.

Het voeren van dit bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen is evenwel enkel mogelijk indien het openbaar ministerie door middel van ernstige en concrete aanwijzingen aantoont dat de veroordeelde uit het misdrijf of uit identieke feiten in de zin van artikel 43quater van het Strafwetboek, vermogensvoordelen van enig belang heeft behaald.

De vordering van het openbaar ministerie tot het instellen van een bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen kan nooit voor het eerst in tweede aanleg worden gesteld.

§ 2. Het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen wordt gevoerd onder de leiding en het gezag van de bevoegde procureur des Konings, die hiervoor de verantwoordelijkheid draagt. Hij waakt over de wettigheid van de bewijsmiddelen en de loyaliteit waarmee ze worden verzameld.

Het instellen van een rechtsmiddel verhindert niet dat het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen reeds wordt aangevat.

§ 3. Behoudens de wettelijke uitzonderingen is het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen geheim. Eenieder die beroepshalve zijn medewerking dient te verlenen aan het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen is tot geheimhouding verplicht. Hij die dit geheim schendt, wordt gestraft met de straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek.

§ 4. De handelingen die in het kader van het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen worden verricht, mogen geen enkele dwangmaatregel inhouden noch schending inhouden van individuele rechten en

verklaart aan het ten laste gelegde feit kan, op vordering van het openbaar ministerie, beslissen dat een bijzonder onderzoek naar de in artikel 42, 3°, artikel 43bis en 43quater, van het Strafwetboek bedoelde vermogensvoordelen zal worden gevoerd met het oog op het bepalen van deze vermogensvoordelen.

Het voeren van dit bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen is evenwel enkel mogelijk indien het openbaar ministerie door middel van ernstige en concrete aanwijzingen aantoont dat de veroordeelde vermogensvoordelen van enig belang heeft behaald, hetzij uit het misdrijf waarvoor hij werd veroordeeld, hetzij uit andere misdrijven die, rechtstreeks of onrechtstreeks, aanleiding kunnen geven tot een economisch voordeel, voor zover zij voorkomen in artikel 43quater, §1 van het Strafwetboek, dan het misdrijf waarvoor betrokkene is veroordeeld.

De vordering van het openbaar ministerie tot het instellen van een bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen kan nooit voor het eerst in tweede aanleg worden gesteld.

§ 2. Het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen wordt gevoerd onder de leiding en het gezag van de bevoegde procureur des Konings, die hiervoor de verantwoordelijkheid draagt. Hij waakt over de wettigheid van de bewijsmiddelen en de loyaliteit waarmee ze worden verzameld.

Het instellen van een rechtsmiddel verhindert niet dat het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen reeds wordt aangevat.

§ 3. Behoudens de wettelijke uitzonderingen is het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen geheim. Eenieder die beroepshalve zijn medewerking dient te verlenen aan het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen is tot geheimhouding verplicht. Hij die dit geheim schendt, wordt gestraft met de straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek.

§ 4. De handelingen die in het kader van het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen worden verricht, mogen geen enkele dwangmaatregel inhouden noch schending inhouden van

vrijheden. Deze handelingen kunnen evenwel de inbeslagneming van de zaken vermeld in de artikelen 35 en 35ter inhouden. In geval van beslag op een onroerend goed, wordt gehandeld overeenkomstig de vormvoorschriften van artikel 35bis.

In geval van beslag overeenkomstig het eerste lid, is artikel 28sexies van toepassing.

§ 5. De procureur des Konings, of in voorkomend geval de procureur-generaal kan de rechtbank of het hof dat het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen heeft gelast, schriftelijk verzoeken over te gaan tot het aanstellen van een deskundige, het bevelen van de bewakingsmaatregel bedoeld in artikel 90ter of het bevelen van een huiszoeking.

Over dit verzoek wordt uitspraak gedaan binnen vijftien dagen. De beschikking wordt door de griffier medegedeeld aan het openbaar ministerie. Tegen een weigering om de gevraagde dwangmaatregel te bevelen staat geen rechtsmiddel open.

Indien het verzoek strekt tot het bevelen van een bewakingsmaatregel bedoeld in artikel 90ter, neemt de rechtbank of het hof een beschikking overeenkomstig artikel 90quater, § 1, en gelast de rechtbank of het hof een onderzoeksrechter met de uitvoering van de maatregel overeenkomstig de artikelen 90quater, §§ 2 en 3, tot 90octies.

§ 6. Wanneer de procureur des Konings, of in voorkomend geval de procureur-generaal oordeelt dat het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen voltooid is, maakt hij de vordering tot verbeurdverklaring aanhangig bij de rechtbank of het hof dat het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen heeft gelast. Dit gebeurt door een dagvaarding rechtstreeks gericht aan de veroordeelde, en in voorkomend geval aan de burgerlijke partij.

Een termijn van tien dagen, die in voorkomend geval verlengd wordt wegens de afstand, moet tussen de dagvaarding en de verschijning gelaten worden, op straffe van nietigheid van de veroordeling tot verbeurdverklaring die bij verstek tegen de gedaagde mocht worden uitgesproken. Deze nietigheid kan echter niet worden ingeroepen

individuele rechten en vrijheden. Deze handelingen kunnen evenwel de inbeslagneming van de zaken vermeld in de artikelen 35 en 35ter inhouden. In geval van beslag op een onroerend goed, wordt gehandeld overeenkomstig de vormvoorschriften van artikel 35bis.

In geval van beslag overeenkomstig het eerste lid, is artikel 28sexies van toepassing.

§ 5. De procureur des Konings, of in voorkomend geval de procureur-generaal kan de rechtbank of het hof dat het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen heeft gelast, schriftelijk verzoeken over te gaan tot het aanstellen van een deskundige, het bevelen van de bewakingsmaatregel bedoeld in artikel 90ter of het bevelen van een huiszoeking.

Over dit verzoek wordt uitspraak gedaan binnen vijftien dagen. De beschikking wordt door de griffier medegedeeld aan het openbaar ministerie. Tegen een weigering om de gevraagde dwangmaatregel te bevelen staat geen rechtsmiddel open.

Indien het verzoek strekt tot het bevelen van een bewakingsmaatregel bedoeld in artikel 90ter, neemt de rechtbank of het hof een beschikking overeenkomstig artikel 90quater, § 1, en gelast de rechtbank of het hof een onderzoeksrechter met de uitvoering van de maatregel overeenkomstig de artikelen 90quater, §§ 2 en 3, tot 90octies.

§ 6. Wanneer de procureur des Konings, of in voorkomend geval de procureur-generaal oordeelt dat het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen voltooid is, maakt hij de vordering tot verbeurdverklaring aanhangig bij de rechtbank of het hof dat het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen heeft gelast. Dit gebeurt door een dagvaarding rechtstreeks gericht aan de veroordeelde, en in voorkomend geval aan de burgerlijke partij.

Een termijn van tien dagen, die in voorkomend geval verlengd wordt wegens de afstand, moet tussen de dagvaarding en de verschijning gelaten worden, op straffe van nietigheid van de veroordeling tot verbeurdverklaring die bij verstek tegen de gedaagde mocht worden uitgesproken. Deze nietigheid kan echter niet worden

dan op de eerste terechtzitting en vóór alle exceptie of verweer.

§ 7. De aanhangigmaking van de vordering tot verbeurdverklaring zoals bedoeld in § 6, dient op straffe van verval van de vordering tot verbeurdverklaring te geschieden vóór het verstrijken van een termijn van twee jaar vanaf de dag waarop het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen door de rechter werd gelast, voor zover de uitspraak over de schuld reeds in kracht van gewijsde is gegaan.

Indien de uitspraak over de schuld na het verstrijken van deze termijn nog niet in kracht van gewijsde is gegaan, wordt de termijn verlengd tot één maand vanaf de dag waarop de uitspraak waarbij het misdrijf voor bewezen werd verklaard in kracht van gewijsde is gegaan.

Indien de appelrechter in de bodemprocedure feiten bewezen verklaart waarvoor de beklaagde in eerste aanleg werd vrijgesproken, kan hij op vordering van het openbaar ministerie de in het eerste lid bedoelde termijn met een termijn van maximum zes maanden verlengen.

Art. 590

Volgende persoonsgegevens worden in het Strafreger opgenomen :

1° veroordelingen tot criminele, correctionele of politiestraffen;

2° beslissingen tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling of tot probatie-opschorting, beslissingen tot herroeping van de opschorting of van de probatie-opschorting, alsook beslissingen waarbij een gewone opschorting wordt vervangen door een probatie-opschorting, overeenkomstig de artikelen 3 tot 6 en 13 van de wet van 29 juni 1964 betreffende het uitstel, de opschorting en de probatie;

2°bis. ...

3° beslissingen tot herroeping van het 10 , gewone of probatie-uitstel, overeenkomstig artikel 14 van dezelfde wet;

4° beslissingen tot internering, tot toekenning of herroeping van de invrijheidstelling op proef of vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het

ingeroepen dan op de eerste terechtzitting en vóór alle exceptie of verweer.

§ 7. De aanhangigmaking van de vordering tot verbeurdverklaring zoals bedoeld in § 6, dient op straffe van verval van de vordering tot verbeurdverklaring te geschieden vóór het verstrijken van een termijn van twee jaar vanaf de dag waarop het bijzonder onderzoek naar de vermogensvoordelen door de rechter werd gelast, voor zover de uitspraak over de schuld reeds in kracht van gewijsde is gegaan.

Indien de uitspraak over de schuld na het verstrijken van deze termijn nog niet in kracht van gewijsde is gegaan, wordt de termijn verlengd tot één maand vanaf de dag waarop de uitspraak waarbij het misdrijf voor bewezen werd verklaard in kracht van gewijsde is gegaan.

Indien de appelrechter in de bodemprocedure feiten bewezen verklaart waarvoor de beklaagde in eerste aanleg werd vrijgesproken, kan hij op vordering van het openbaar ministerie de in het eerste lid bedoelde termijn met een termijn van maximum zes maanden verlengen.

Art 590

Volgende persoonsgegevens worden in het Strafreger opgenomen :

1° veroordelingen tot criminele, correctionele of politiestraffen;

2° beslissingen tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling of tot probatie-opschorting, beslissingen tot herroeping van de opschorting of van de probatie-opschorting, alsook beslissingen waarbij een gewone opschorting wordt vervangen door een probatie-opschorting, overeenkomstig de artikelen 3 tot 6 en 13 van de wet van 29 juni 1964 betreffende het uitstel, de opschorting en de probatie;

2°bis. ...

3° beslissingen tot herroeping van het 10 , gewone of probatie-uitstel, overeenkomstig artikel 14 van dezelfde wet;

4° beslissingen tot internering, tot toekenning of herroeping van de invrijheidstelling op proef of vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering

oog op overlevering en tot definitieve invrijheidstelling die genomen zijn overeenkomstig de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering;

5° beslissingen tot terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank en tot vrijheidsbeneming die overeenkomstig de artikelen 34bis tot en met 34quater van het Strafwetboek en artikel 95/7 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten zijn genomen.

6° beslissingen tot internering van de veroordeelden bedoeld in artikel 21 van dezelfde wet, alsook beslissingen op grond waarvan hun terugkeer naar de strafinrichting wordt gelast;

7° de ontzettingen uit de ouderlijke macht en herstel ervan, de maatregelen uitgesproken ten aanzien van minderjarigen opgesomd in artikel 63 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, alsook opheffingen of wijzigingen van die maatregelen die met toepassing van artikel 60 van dezelfde wet door de jeugdrechtbank worden uitgesproken;

8° vernietigingsarresten uitgesproken op grond van de artikelen 416 tot 442 of van de artikelen 443 tot 447bis van dit wetboek;

9° intrekingsbeslissingen genomen op grond van de artikelen 10 tot 14 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof;

10° beslissingen tot uitlegging of verbetering;

11° arresten van herstel in eer en rechten uitgesproken op grond van de artikelen 621 tot 634 van dit wetboek;

12° besluiten tot herstel in eer en rechten uitgevaardigd overeenkomstig de besluitwet van 9 december 1943 op het herstel in eer en rechten van zeelieden en op het verdwijnen van strafvervolgingen en straffen voor bepaalde maritieme inbreuken;

van het grondgebied of met het oog op overlevering en tot definitieve invrijheidstelling die genomen zijn overeenkomstig de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering;

5° beslissingen tot terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank en tot vrijheidsbeneming die overeenkomstig de artikelen 34bis tot en met 34quater van het Strafwetboek en artikel 95/7 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten zijn genomen.

6° beslissingen tot internering van de veroordeelden bedoeld in artikel 21 van dezelfde wet, alsook beslissingen op grond waarvan hun terugkeer naar de strafinrichting wordt gelast;

7° de ontzettingen uit de ouderlijke macht en herstel ervan, de maatregelen uitgesproken ten aanzien van minderjarigen opgesomd in artikel 63 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, alsook opheffingen of wijzigingen van die maatregelen die met toepassing van artikel 60 van dezelfde wet door de jeugdrechtbank worden uitgesproken;

8° vernietigingsarresten uitgesproken op grond van de artikelen 416 tot 442 of van de artikelen 443 tot 447bis van dit wetboek;

9° intrekingsbeslissingen genomen op grond van de artikelen 10 tot 14 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof;

10° beslissingen tot uitlegging of verbetering;

11° arresten van herstel in eer en rechten uitgesproken op grond van de artikelen 621 tot 634 van dit wetboek;

12° besluiten tot herstel in eer en rechten uitgevaardigd overeenkomstig de besluitwet van 9 december 1943 op het herstel in eer en rechten van zeelieden en op het verdwijnen van strafvervolgingen en straffen voor bepaalde maritieme inbreuken;

13° besluiten tot herstel in eer en rechten uitgevaardigd overeenkomstig de besluitwet van 22 april 1918 op het militair eerherstel;

14° genadebesluiten;

15° beslissingen tot toekenning of herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling;

16° beslissingen in strafzaken genomen door buitenlandse rechtscolleges ten aanzien van Belgen of rechtspersonen die hun maatschappelijke zetel of een exploitatiezetel in België hebben, die krachtens internationale overeenkomsten of een regel van afgeleid recht van de Europese Unie waardoor België is gebonden, ter kennis van de Belgische regering worden gebracht, alsook maatregelen tot amnestie, uitwissing van de veroordeling of herstel in eer en rechten, genomen door een buitenlandse overheid, welke een invloed kunnen hebben op die beslissingen en aan de Belgische Regering zijn medegedeeld.

17° de veroordelingen met eenvoudige schuldigverklaring uitgesproken met toepassing van artikel 21ter van de wet van 17 april 1878, houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering;

18° het in artikel 35, § 1, tweede lid, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis bedoelde verbod;

19° beslissingen tot vaststelling van het verval van de strafvordering met toepassing van artikel 216bis, § 2.

In het Strafregister worden ook bijkomende straffen, vervangende straffen en veiligheidsmaatregelen geregistreerd, alsook het gewone of het probatie-uitstel verbonden aan veroordelingen.

Reeds geregistreerde veroordelingen vernietigd ingevolge een verzet aangetekend tijdens de buitengewone verzetstermijn of een verwijzing na nietigverklaring, worden uit het Strafregister gewist.

Art. 594

De Koning kan bij in Ministerraad overlegd besluit en na advies van de Commissie ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer aan bepaalde administratieve overheden toegang verlenen tot in het Strafregister

13° besluiten tot herstel in eer en rechten uitgevaardigd overeenkomstig de besluitwet van 22 april 1918 op het militair eerherstel;

14° genadebesluiten;

15° beslissingen tot toekenning of herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling;

16° beslissingen in strafzaken genomen door buitenlandse rechtscolleges ten aanzien van Belgen of rechtspersonen die hun maatschappelijke zetel of een exploitatiezetel in België hebben, die krachtens internationale overeenkomsten of een regel van afgeleid recht van de Europese Unie waardoor België is gebonden, ter kennis van de Belgische regering worden gebracht, alsook maatregelen tot amnestie, uitwissing van de veroordeling of herstel in eer en rechten, genomen door een buitenlandse overheid, welke een invloed kunnen hebben op die beslissingen en aan de Belgische Regering zijn medegedeeld.

17° de veroordelingen met eenvoudige schuldigverklaring uitgesproken met toepassing van artikel 21ter van de wet van 17 april 1878, houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering;

18° het in artikel 35, § 1, tweede lid, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis bedoelde verbod;

19° het verval van de strafvordering overeenkomstig de artikelen 216bis, §2 en 216ter, §6 ;

In het Strafregister worden ook bijkomende straffen, vervangende straffen en veiligheidsmaatregelen geregistreerd, alsook het gewone of het probatie-uitstel verbonden aan veroordelingen.

Reeds geregistreerde veroordelingen vernietigd ingevolge een verzet aangetekend tijdens de buitengewone verzetstermijn of een verwijzing na nietigverklaring, worden uit het Strafregister gewist.

Art. 594

De Koning kan bij in Ministerraad overlegd besluit en na advies van de Commissie ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer aan bepaalde administratieve overheden toegang verlenen tot in het Strafregister

opgenomen gegevens, zulks uitsluitend in het kader van door of krachtens de wet bepaalde doeleinden, en met uitzondering van:

1° de veroordelingen en beslissingen bedoeld in artikel 593, 1° tot 4°;

2° arresten van herstel in eer en rechten en veroordelingen waarop dat herstel in eer en rechten betrekking heeft;

3° beslissingen tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling en tot probatie-opschorting of tot vaststelling van het verval van de strafvordering met toepassing van artikel 216bis, § 2;

4° de beslissingen die veroordelen tot een werkstraf overeenkomstig artikel 37quinqües van het Strafwetboek, met uitzondering voor het opmaken van de voorbereidende lijst van gezworenen overeenkomstig artikel 224, 13°, van het Gerechtelijk Wetboek;

5° de beslissingen die veroordelen tot een straf onder elektronisch toezicht overeenkomstig artikel 37ter van het Strafwetboek, met uitzondering voor het opmaken van de voorbereidende lijst van gezworenen overeenkomstig artikel 224, 13°, van het Gerechtelijk Wetboek;

6° de beslissingen die veroordelen tot een autonome probatiestraf overeenkomstig artikel 37octies van het Strafwetboek, behalve voor het opmaken van de voorbereidende lijst van gezworenen overeenkomstig artikel 224, 13°, van het Gerechtelijk Wetboek.

Zij hebben geen toegang meer tot gegevens betreffende veroordelingen tot gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden, tot veroordelingen bij eenvoudige schuldigverklaring, tot geldboete van ten hoogste 500 euro en tot geldboete, ongeacht het bedrag ervan, die is opgelegd krachtens het koninklijk besluit van 16 maart 1968 tot coördinatie van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, na een termijn van drie jaar te rekenen van de dag van de rechterlijke beslissing waarbij zij zijn uitgesproken, behalve indien deze veroordelingen een vervallenverklaring of een ontzetting inhouden waarvan de gevolgen zich over meer dan drie jaar uitstrekken, uitgesproken in het vonnis of waarvan die

opgenomen gegevens, zulks uitsluitend in het kader van door of krachtens de wet bepaalde doeleinden, en met uitzondering van:

1° de veroordelingen en beslissingen bedoeld in artikel 593, 1° tot 4°;

2° arresten van herstel in eer en rechten en veroordelingen waarop dat herstel in eer en rechten betrekking heeft;

3° beslissingen tot opschorting van de uitspraak van de veroordeling en tot probatie-opschorting of **het verval van de strafvordering overeenkomstig de artikelen 216bis, §2 en 216ter, §6;**

4° de beslissingen die veroordelen tot een werkstraf overeenkomstig artikel 37quinqües van het Strafwetboek, met uitzondering voor het opmaken van de voorbereidende lijst van gezworenen overeenkomstig artikel 224, 13°, van het Gerechtelijk Wetboek;

5° de beslissingen die veroordelen tot een straf onder elektronisch toezicht overeenkomstig artikel 37ter van het Strafwetboek, met uitzondering voor het opmaken van de voorbereidende lijst van gezworenen overeenkomstig artikel 224, 13°, van het Gerechtelijk Wetboek;

6° de beslissingen die veroordelen tot een autonome probatiestraf overeenkomstig artikel 37octies van het Strafwetboek, behalve voor het opmaken van de voorbereidende lijst van gezworenen overeenkomstig artikel 224, 13°, van het Gerechtelijk Wetboek.

Zij hebben geen toegang meer tot gegevens betreffende veroordelingen tot gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden, tot veroordelingen bij eenvoudige schuldigverklaring, tot geldboete van ten hoogste 500 euro en tot geldboete, ongeacht het bedrag ervan, die is opgelegd krachtens het koninklijk besluit van 16 maart 1968 tot coördinatie van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, na een termijn van drie jaar te rekenen van de dag van de rechterlijke beslissing waarbij zij zijn uitgesproken, behalve indien deze veroordelingen een vervallenverklaring of een ontzetting inhouden waarvan de gevolgen zich over meer dan drie jaar uitstrekken, uitgesproken in het vonnis of

overheden absoluut kennis moeten hebben om een wets- of verordeningbepaling te kunnen toepassen.

Zij hebben wel toegang tot gegevens inzake de ontzettingen en maatregelen bedoeld in artikel 63 van [de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade], onder de voorwaarden vastgesteld in dat artikel.

Strafwetboek

Art. 43

Bij misdaad of wanbedrijf wordt bijzondere verbeurdverklaring toepasselijk op de zaken bedoeld in artikel 42, 1° en 2° altijd uitgesproken.

Bij overtreding wordt zij slechts uitgesproken in de gevallen bij de wet bepaald.

Art. 43bis

Bijzondere verbeurdverklaring toepasselijk op de zaken bedoeld in artikel 42, 3°, kan door de rechter in elk geval worden uitgesproken, maar slechts voorzover zij door de procureur des Konings schriftelijk wordt gevorderd.

Indien de zaken niet kunnen worden gevonden in het vermogen van de veroordeelde, raamt de rechter de geldwaarde ervan en heeft de verbeurdverklaring betrekking op een daarmee overeenstemmend bedrag.

Ingeval de verbeurdverklaarde zaken aan de burgerlijke partij toebehoren, zullen zij aan haar worden teruggegeven. De verbeurdverklaarde zaken zullen haar eveneens

waarvan die overheden absoluut kennis moeten hebben om een wets- of verordeningbepaling te kunnen toepassen.

Zij hebben wel toegang tot gegevens inzake de ontzettingen en maatregelen bedoeld in artikel 63 van [de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade], onder de voorwaarden vastgesteld in dat artikel.

Strafwetboek

Art. 43

Bij misdaad of wanbedrijf wordt bijzondere verbeurdverklaring toepasselijk op de zaken bedoeld in artikel 42, 1° en 2° altijd uitgesproken.

De verbeurdverklaring van zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van de misdaad of het wanbedrijf wordt uitgesproken, behoudens wanneer dit tot gevolg zou hebben dat de veroordeelde aan een onredelijk zware straf zou worden onderworpen.

Bij overtreding wordt zij slechts uitgesproken in de gevallen bij de wet bepaald.

Art. 43bis

Bijzondere verbeurdverklaring toepasselijk op de zaken bedoeld in artikel 42, 3°, kan door de rechter in elk geval worden uitgesproken, maar slechts voorzover zij door de procureur des Konings schriftelijk wordt gevorderd.

Indien de zaken **voorzien in het eerste lid en de zaken die gediend hebben of bestemd waren om het misdrijf te plegen** niet kunnen worden gevonden in het vermogen van de veroordeelde, raamt de rechter de geldwaarde ervan en heeft de verbeurdverklaring betrekking op een daarmee overeenstemmend bedrag.

Ingeval de verbeurdverklaarde zaken aan de burgerlijke partij toebehoren, zullen zij aan haar worden teruggegeven. De verbeurdverklaarde zaken zullen haar

worden toegewezen ingeval de rechter de verbeurdverklaring uitgesproken heeft omwille van het feit dat zij goederen en waarden vormen die door de veroordeelde in de plaats gesteld zijn van de zaken die toebehoren aan de burgerlijke partij of omdat zij het equivalent vormen van zulke zaken in de zin van het tweede lid van dit artikel.

Iedere andere derde die beweert recht te hebben op de verbeurdverklaarde zaak, zal dit recht kunnen laten gelden binnen een termijn en volgens modaliteiten bepaald door de Koning.

De bijzondere verbeurdverklaring van de onroerende goederen moet of kan, naargelang de rechtsgrond die dit bepaalt, door de rechter worden uitgesproken, maar slechts voor zover zij door het openbaar ministerie schriftelijk werd gevorderd.

De schriftelijke vordering van het openbaar ministerie strekkende tot de verbeurdverklaring van een onroerend goed, dat niet strafrechtelijk in beslag is genomen overeenkomstig de toepasselijke vormvoorschriften, wordt op straffe van onontvankelijkheid kosteloos ingeschreven op de kant van de laatst overgeschreven akte of het vonnis bedoeld in artikel 1, eerste en tweede lid, van de hypotheekwet van 16 december 1851. Het openbaar ministerie voegt een bewijs van de kantmelding bij het strafdossier voor de sluiting van de debatten. Het openbaar ministerie vordert de kosteloze doorhaling van de kantmelding, als daartoe grond bestaat.

De rechter vermindert zo nodig het bedrag van de in artikel 42, 3°, bedoelde vermogensvoordelen of van de in het tweede lid bedoelde geldwaarde om de veroordeelde geen onredelijk zware straf op te leggen.

Art. 43quater

§ 1. Onverminderd artikel 43bis, derde en vierde lid, kunnen op vordering van de procureur des Konings de in § 2 bedoelde vermogensvoordelen, de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld en de inkomsten uit de belegde voordelen, die worden gevonden in het vermogen of in het

eveneens worden toegewezen ingeval de rechter de verbeurdverklaring uitgesproken heeft omwille van het feit dat zij goederen en waarden vormen die door de veroordeelde in de plaats gesteld zijn van de zaken die toebehoren aan de burgerlijke partij of omdat zij het equivalent vormen van zulke zaken in de zin van het tweede lid van dit artikel.

Iedere andere derde die beweert recht te hebben op de verbeurdverklaarde zaak, zal dit recht kunnen laten gelden binnen een termijn en volgens modaliteiten bepaald door de Koning.

De bijzondere verbeurdverklaring van de onroerende goederen moet of kan, naargelang de rechtsgrond die dit bepaalt, door de rechter worden uitgesproken, maar slechts voor zover zij door het openbaar ministerie schriftelijk werd gevorderd.

De schriftelijke vordering van het openbaar ministerie strekkende tot de verbeurdverklaring van een onroerend goed, dat niet strafrechtelijk in beslag is genomen overeenkomstig de toepasselijke vormvoorschriften, wordt op straffe van onontvankelijkheid kosteloos ingeschreven op de kant van de laatst overgeschreven akte of het vonnis bedoeld in artikel 1, eerste en tweede lid, van de hypotheekwet van 16 december 1851. Het openbaar ministerie voegt een bewijs van de kantmelding bij het strafdossier voor de sluiting van de debatten. Het openbaar ministerie vordert de kosteloze doorhaling van de kantmelding, als daartoe grond bestaat.

De rechter vermindert zo nodig het bedrag van de in artikel 42, 3°, bedoelde vermogensvoordelen of van de in het tweede lid bedoelde geldwaarde om de veroordeelde geen onredelijk zware straf op te leggen.

Art. 43quater

§ 1. Onverminderd artikel 43bis, derde en vierde lid, kunnen op vordering van de procureur des Konings de in § 2 bedoelde vermogensvoordelen, de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld, en de inkomsten uit de belegde voordelen, die worden gevonden in het vermogen of in

bezit van een persoon, verbeurd verklaard worden of kan zulke persoon veroordeeld worden tot betaling van een bedrag dat door de rechter wordt geraamd als zijnde overeenstemmend met de waarde van deze zaken, indien deze persoon schuldig werd bevonden:

a) hetzij aan één of meer van de strafbare feiten bedoeld in :

1° artikel 136sexies en artikel 136septies, 1°;

1°bis artikel 137, voor zover deze strafbare feiten gestraft worden met een van de straffen bedoeld in artikel 138, § 1, 4° tot en met 10°, en van dien aard zijn dat zij financieel gewin kunnen opleveren, alsook artikel 140, voor zover deze misdaad of dit wanbedrijf van dien aard is dat het financieel gewin kan opleveren;

2° de artikelen 246 tot 251, en artikel 323;

2°bis. de artikelen 433sexies, 433septies, 433octies, 433undecies en 433duodecies;

3° de artikelen 504bis en 504ter, en artikel 323;

4° artikel 2bis, § 1, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de gifstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica, in zoverre de feiten betrekking hebben op de invoer, de uitvoer, de vervaardiging, de verkoop of het te koop stellen van de in dat artikel bedoelde middelen en stoffen, of § 3, b), of § 4, b), van dezelfde wet;

5° de artikelen 77ter, 77quater en 77quinquies), van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen;

6° artikel 10, § 1, 2°, van de wet van 15 juli 1985 betreffende het gebruik bij dieren van stoffen met hormonale, antihormonale, beta-adrenergische of productiestimulerende

het bezit van een persoon worden verbeurdverklaard, of kan die persoon worden veroordeeld tot de betaling van een bedrag dat door de rechter wordt geraamd als zijnde overeenstemmend met de waarde van deze zaken indien de betrokkene schuldig werd bevonden:

1° ofwel aan een of meer misdrijven bedoeld:

a) in de artikelen 136sexies en 136septies, 1°;

b) in de artikelen 137, voor zover deze misdrijven worden bestraft met een van de straffen bedoeld in artikel 138, § 1, 4° tot en met 10°, en van dien aard zijn dat zij financieel gewin kunnen opleveren, 140, voor zover deze misdaad of dit wanbedrijf van dien aard is dat het financieel gewin kan opleveren, 140bis tot en met 140sexies voor zover deze misdrijven van die aard zijn dat zij financieel gewin kunnen opleveren, 140septies voor zover dit misdrijf wordt bestraft met een van de straffen bedoeld in artikel 140septies, § 1, derde en vierde streepje, en van die aard is dat het financieel gewin kan opleveren, en 141;

c) in de artikelen 162, 163, 173, 180 en 186;

d) in de artikelen 246 tot en met 250;

e) in de artikelen 379 of 380 en 383bis;

f) in de artikelen 433quinquies tot 433octies, 433undecies en 433duodecies;

g) in de artikelen 504bis en 504ter;

h) in artikel 505, met uitzondering van de zaken die gedekt zijn door artikel 42, 1°;

werking.)

b) hetzij aan de strafbare feiten omschreven in artikel 324ter of van een of meer van de hierna bedoelde strafbare feiten wanneer ze gepleegd zijn in het raam van een criminele organisatie, zoals bepaald in artikel 324bis:

1° de artikelen 162, 163, 173, 180 en 186;

1°bis de artikelen 379 of 380 en 383bis, § 1;

2° de artikelen 468, 469, 470, 471 of 472;

3° artikel 475;

4° de artikelen 477, 477bis, 477ter, 477quater, 477quinquies, 477sexies of 488bis;

5° artikel 505, met uitzondering van de zaken die gedekt zijn door artikel 42, 1°;

5°bis artikel 2quater, 4°, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen;

6° artikel 10 van de wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair

i) in artikel 2bis, § 1, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica, voor zover de feiten betrekking hebben op de invoer, de uitvoer, de vervaardiging, de verkoop of het te koop stellen van de in dat artikel bedoelde middelen en stoffen, of in artikel 2bis, § 3, b), of § 4, b);

j) in artikel 2quater, 4°, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen;

k) in de artikelen 77bis tot 77quinquies van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen;

l) in artikel 10, § 1, 2°, van de wet van 15 juli 1985 betreffende het gebruik bij dieren van stoffen met hormonale, anti-hormonale, beta-adrenergische of productie-stimulerende werking;

2° ofwel aan de misdrijven bedoeld in artikel 324ter;

3° ofwel aan een of meer van de hieronder bedoelde misdrijven wanneer die zijn gepleegd in het kader van een criminele organisatie zoals gedefinieerd in artikel 324bis:

a) in de artikelen 468, 469, 470, 471 of 472;

b) in artikel 475;

c) in artikel 477 tot en met 477sexies of artikel 488bis;

gebruik dienstig materieel en daaraan verbonden technologie;

7° artikel 1 van het koninklijk besluit van 12 april 1974 betreffende sommige verrichtingen in verband met stoffen met hormonale, anti-hormonale, anabole, anti-infectieuze, antiparasitaire en anti-inflammatoire werking, welk artikel betrekking heeft op strafbare feiten waarop overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de gifstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica straffen worden gesteld;

8° de artikelen 3 en 5 van het koninklijk besluit van 5 februari 1990 betreffende sommige stoffen met beta-adrenergische werking, welke artikelen betrekking hebben op strafbare feiten waarop overeenkomstig de wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen straffen worden gesteld.

c) hetzij aan meerdere strafbare feiten die gezamenlijk worden vervolgd, en waarvan de ernst, de finaliteit en de onderlinge afstemming, de rechtbank toelaat zeker en noodzakelijk te besluiten dat deze feiten werden gepleegd in het kader van ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd.

§ 2. De verbeurdverklaring zoals bedoeld in § 1 kan worden uitgesproken tegen de daders, mededaders en medeplichtigen die werden veroordeeld wegens één of meerdere van de in dit artikel opgesomde misdrijven en onder de in § 1 bepaalde voorwaarden, wanneer de veroordeelde over een relevante periode verdere vermogensvoordelen heeft ontvangen terwijl er ernstige en concrete baanwijzigingen zijn dat deze voordelen voortspruiten, uit het misdrijf waarvoor hij werd veroordeeld, of uit identieke feiten, en de veroordeelde het tegendeel niet geloofwaardig maakt.

d) in artikel 8 van de wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik dienstig materieel en daaraan verbonden technologie;

e) in de artikelen 1 en 8 van het koninklijk besluit van 12 april 1974 betreffende sommige verrichtingen in verband met stoffen met hormonale, anti-hormonale, anabole, anti-infectieuze, antiparasitaire, en anti-inflammatoire werking, voor de misdrijven waarop overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de gifstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica straffen worden gesteld;

4° ofwel aan meerdere strafbare feiten die gezamenlijk worden vervolgd, en waarvan de ernst, de finaliteit en de onderlinge afstemming, de rechtbank toelaat zeker en noodzakelijk te besluiten dat deze feiten werden gepleegd in het kader van ernstige fiscale fraude, al dan niet georganiseerd.

§ 2. De verbeurdverklaring zoals bedoeld in § 1 kan worden uitgesproken tegen de daders, mededaders en medeplichtigen die werden veroordeeld wegens één of meerdere van de in dit artikel opgesomde misdrijven en onder de in § 1 bepaalde voorwaarden, wanneer de veroordeelde over een relevante periode verdere vermogensvoordelen heeft ontvangen terwijl er ernstige en concrete baanwijzigingen zijn dat deze voordelen voortspruiten, uit het misdrijf waarvoor hij werd veroordeeld, of uit misdrijven die, rechtstreeks of onrechtstreeks, aanleiding kunnen geven tot een economisch voordeel voor zover zij voorkomen in dezelfde rubriek, bepaald in § 1, als het misdrijf waarvoor de betrokkene is veroordeeld, en de veroordeelde het tegendeel niet geloofwaardig maakt.

Dit tegendeel kan tevens geloofwaardig gemaakt worden door elke derde die beweert recht te hebben op deze voordelen.

§ 3. Als relevante periode in de zin van dit artikel wordt aanzien de periode van vijf jaar voorafgaand aan de inverdenkingstelling van de persoon tot de datum van de uitspraak.

De ernstige en concrete aanwijzingen bedoeld in § 2 kunnen worden geput uit alle geloofwaardige elementen die op regelmatige wijze aan de rechtbank worden overlegd, en die wijzen op een onevenwicht van enig belang tussen enerzijds de tijdelijke of blijvende aangroei van het vermogen en de bestedingen van de veroordeelde in de relevante periode die door het openbaar ministerie wordt aangetoond, en anderzijds de tijdelijke of blijvende aangroei van het vermogen en de bestedingen van de veroordeelde in deze periode, waarvan hij kan geloofwaardig maken dat ze niet voortspruiten uit de feiten waarvoor hij werd veroordeeld of uit identieke feiten.

Onder identieke feiten worden verstaan de feiten die behoren tot de misdrijfomschrijvingen die zijn bepaald in § 1 en die vallen onder:

a) ofwel dezelfde omschrijving als het misdrijf dat het voorwerp uitmaakt van de veroordeling:

b) ofwel een aanverwante omschrijving, op voorwaarde dat deze is opgenomen onder dezelfde rubriek van § 1, a) , als het misdrijf dat het voorwerp uitmaakt van de veroordeling.

Wanneer de rechtbank de bijzondere verbeurdverklaring in de zin van dit artikel oplegt, kan zijn beslissen geen rekening te houden met een door haar te bepalen deel van de relevante periode of met door haar te bepalen inkomsten, goederen en waarden, indien zij zulks gepast acht om de veroordeelde niet te onderwerpen aan een onredelijk zware straf.

Gerechtelijk Wetboek

Art. 591

Ongeacht het bedrag van de vordering, neemt de vrederechter kennis:

1° van geschillen betreffende de verhuring

Dit tegendeel kan tevens geloofwaardig gemaakt worden door elke derde die beweert recht te hebben op deze voordelen.

§ 3. Als relevante periode in de zin van dit artikel wordt aanzien de periode van vijf jaar voorafgaand aan de inverdenkingstelling van de persoon tot de datum van de uitspraak.

De ernstige en concrete aanwijzingen bedoeld in § 2 kunnen worden geput uit alle geloofwaardige elementen die op regelmatige wijze aan de rechtbank worden overlegd, en die wijzen op een onevenwicht van enig belang tussen enerzijds de tijdelijke of blijvende aangroei van het vermogen en de bestedingen van de veroordeelde in de relevante periode die door het openbaar ministerie wordt aangetoond, en anderzijds de tijdelijke of blijvende aangroei van het vermogen en de bestedingen van de veroordeelde in deze periode, waarvan hij kan geloofwaardig maken dat ze niet voortspruiten uit de feiten waarvoor hij werd veroordeeld of uit identieke feiten.

[...]

Wanneer de rechtbank de bijzondere verbeurdverklaring in de zin van dit artikel oplegt, kan zijn beslissen geen rekening te houden met een door haar te bepalen deel van de relevante periode of met door haar te bepalen inkomsten, goederen en waarden, indien zij zulks gepast acht om de veroordeelde niet te onderwerpen aan een onredelijk zware straf.

Gerechtelijk Wetboek

Art. 591

Ongeacht het bedrag van de vordering, neemt de vrederechter kennis:

1° van geschillen betreffende de verhuring

van onroerende goederen en van de samenhangende vorderingen die ontstaan uit de verhuring van een handelszaak; van vorderingen tot betaling van vergoedingen voor bewoning van en tot uitzetting uit plaatsen zonder recht betrokken, onverschillig of die vorderingen al dan niet volgen uit een overeenkomst; van alle geschillen betreffende de uitoefening van het recht van voorkoop ten gunste van de huurders van landeigendommen;

2° van geschillen inzake gebruik, genot, onderhoud, behoud of beheer van het gemeenschappelijk goed in geval van mede-eigendom;

2°bis van de vorderingen ingesteld op grond van de artikelen 577-9, §§ 2, 3, 4, 6 of 7, 577-10, § 4, en 577-12, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek.

3° van geschillen inzake erfdienstbaarheden en inzake de verplichtingen die de wet aan de eigenaars van aan elkaar grenzende erven oplegt;

4° van geschillen betreffende rechten van overgang;

5° van bezitsvorderingen;

6° van geschillen betreffende de vaststelling van de verplichtingen tot bevoeiing en drooglegging, de vaststelling van de loop der waterleiding en haar afmetingen en vorm, de bouw van de kunstwerken op te richten voor de waterwinning, het onderhoud van die werken, de veranderingen aan reeds bestaande werken, en de vergoedingen verschuldigd aan de eigenaar hetzij van het doorlopen erf, hetzij van het erf waar het water zal lopen, hetzij van datgene waarop de kunstwerken zullen worden opgericht;

7° geschillen als bedoeld in de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging;

8° van alle geschillen betreffende de uitoefening door de burgemeester van het opeisingsrecht inzake leegstaande gebouwen, bedoeld in artikel 134bis van de nieuwe gemeentewet.

9° van alle geschillen betreffende militaire opvorderingen zowel wat het recht op de vergoeding als wat het bedrag ervan betreft;

10° van geschillen betreffende het herstel van mijnschade, bepaald in de gecoördineerde

van onroerende goederen en van de samenhangende vorderingen die ontstaan uit de verhuring van een handelszaak; van vorderingen tot betaling van vergoedingen voor bewoning van en tot uitzetting uit plaatsen zonder recht betrokken, onverschillig of die vorderingen al dan niet volgen uit een overeenkomst; van alle geschillen betreffende de uitoefening van het recht van voorkoop ten gunste van de huurders van landeigendommen;

2° van geschillen inzake gebruik, genot, onderhoud, behoud of beheer van het gemeenschappelijk goed in geval van mede-eigendom;

2°bis van de vorderingen ingesteld op grond van de artikelen 577-9, §§ 2, 3, 4, 6 of 7, 577-10, § 4, en 577-12, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek.

3° van geschillen inzake erfdienstbaarheden en inzake de verplichtingen die de wet aan de eigenaars van aan elkaar grenzende erven oplegt;

4° van geschillen betreffende rechten van overgang;

5° van bezitsvorderingen;

6° van geschillen betreffende de vaststelling van de verplichtingen tot bevoeiing en drooglegging, de vaststelling van de loop der waterleiding en haar afmetingen en vorm, de bouw van de kunstwerken op te richten voor de waterwinning, het onderhoud van die werken, de veranderingen aan reeds bestaande werken, en de vergoedingen verschuldigd aan de eigenaar hetzij van het doorlopen erf, hetzij van het erf waar het water zal lopen, hetzij van datgene waarop de kunstwerken zullen worden opgericht;

7° geschillen als bedoeld in de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging;

8° van alle geschillen betreffende de uitoefening door de burgemeester van het opeisingsrecht inzake leegstaande gebouwen, bedoeld in artikel 134bis van de nieuwe gemeentewet.

9° van alle geschillen betreffende militaire opvorderingen zowel wat het recht op de vergoeding als wat het bedrag ervan betreft;

10° van geschillen betreffende het herstel van mijnschade, bepaald in de

wetten van 15 september 1919 op de mijnen, groeven en graverijen en van de geschillen betreffende het herstel van de schade veroorzaakt door de opsporing of de exploitatie van de bedding bedoeld bij het koninklijk besluit van 28 november 1939 betreffende de opsporing en de exploitatie van bitumineuze gesteenten, petroleum en brandbare gassen;

11° van geschillen inzake ruilverkaveling van landeigendommen;

12° van geschillen betreffende erfdienstbaarheden van opruiming van struikgewas op gronden langs de spoorwegen;

13° van geschillen wegens schade, door mensen of dieren veroorzaakt aan velden, vruchten en veldvruchten;

14° van de vorderingen betreffende de terugvordering van het leefloon zoals bedoeld in artikel 26 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en van de vorderingen betreffende de terugvordering van de kosten van de maatschappelijke dienstverlening zoals bedoeld in artikel 98, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;

15° van de vorderingen tot koopvernietiging en de vorderingen tot nietigverklaring op grond van een gebrek van de zaak, bij verkoop of ruiling van dieren;

16° van geschillen betreffende toekenning van uitgesteld loon in land- en tuinbouw.

17° van de vorderingen inzake groefrecht.

18° van geschillen betreffende de verticale integratie in de sector van de dierlijke produktie.

18° van de betwistingen inzake vergoeding van schade bedoeld bij de wet van 10 januari 1977 houdende regeling van de schadeloosstelling voor schade veroorzaakt door het winnen en pompen van grondwater.

19° van de vorderingen inzake vergoeding van schade bedoeld bij artikel 14 van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer;

20° betreffende het herstel van schade bedoeld door het dekreet van de Waalse Gewestraad betreffende het herstellen van

gecoördineerde wetten van 15 september 1919 op de mijnen, groeven en graverijen en van de geschillen betreffende het herstel van de schade veroorzaakt door de opsporing of de exploitatie van de bedding bedoeld bij het koninklijk besluit van 28 november 1939 betreffende de opsporing en de exploitatie van bitumineuze gesteenten, petroleum en brandbare gassen;

11° van geschillen inzake ruilverkaveling van landeigendommen;

12° van geschillen betreffende erfdienstbaarheden van opruiming van struikgewas op gronden langs de spoorwegen;

13° van geschillen wegens schade, door mensen of dieren veroorzaakt aan velden, vruchten en veldvruchten;

14° van de vorderingen betreffende de terugvordering van het leefloon zoals bedoeld in artikel 26 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en van de vorderingen betreffende de terugvordering van de kosten van de maatschappelijke dienstverlening zoals bedoeld in artikel 98, § 2, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;

15° van de vorderingen tot koopvernietiging en de vorderingen tot nietigverklaring op grond van een gebrek van de zaak, bij verkoop of ruiling van dieren;

16° van geschillen betreffende toekenning van uitgesteld loon in land- en tuinbouw.

17° van de vorderingen inzake groefrecht.

18° van geschillen betreffende de verticale integratie in de sector van de dierlijke produktie.

18° van de betwistingen inzake vergoeding van schade bedoeld bij de wet van 10 januari 1977 houdende regeling van de schadeloosstelling voor schade veroorzaakt door het winnen en pompen van grondwater.

19° van de vorderingen inzake vergoeding van schade bedoeld bij artikel 14 van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer;

20° betreffende het herstel van schade bedoeld door het dekreet van de Waalse Gewestraad betreffende het herstellen van

schade veroorzaakt door grondwaterwinning en pumping;)

21° van de betwistingen inzake kredietovereenkomsten evenals de verzoeken tot het toestaan van betalingsfaciliteiten en de betwistingen inzake borgtocht bij kredietovereenkomsten, zoals geregeld bij wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet.

22° van alle geschillen betreffende de uitoefening door de minister tot wiens bevoegdheid de Maatschappelijke Integratie behoort, of zijn gemachtigde, van het opeisingsrecht inzake verlaten gebouwen, bedoeld in artikel 74 van de wet van 2 januari 2001 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen.

25° van alle vorderingen betreffende de invordering van een geldsom die zijn ingesteld door een leverancier van elektriciteit, gas, warmte of water of door een persoon die een openbaar elektronisch communicatienetwerk, een omroeptransmissie- of omroepdienst aanbiedt tegen een natuurlijke persoon die geen onderneming is als bedoeld in artikel 573, eerste lid, 1°, omdat deze in gebreke blijft een levering van een nutsvoorziening door de hiervoor vermelde leverancier of persoon te betalen.

Art. 1017

Tenzij bijzondere wetten anders bepalen, verwijst ieder eindvonnis, zelfs ambtshalve, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten, onverminderd de overeenkomst tussen partijen, die het eventueel bekrachtigt. Niettemin worden nutteloze kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022, zelfs ambtshalve ten laste gelegd van de partij die ze foutief heeft veroorzaakt.

Behalve wanneer het geding roekeloos of tergend is, wordt de overheid of de instelling, belast met het toepassen van de wetten en verordeningen bedoeld in de artikelen 579, 6°, 580, 581 en 582, 1° en 2°, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen.

schade veroorzaakt door grondwaterwinning en pumping;)

21° van de betwistingen inzake kredietovereenkomsten evenals de verzoeken tot het toestaan van betalingsfaciliteiten en de betwistingen inzake borgtocht bij kredietovereenkomsten, zoals geregeld bij wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet.

22° van alle geschillen betreffende de uitoefening door de minister tot wiens bevoegdheid de Maatschappelijke Integratie behoort, of zijn gemachtigde, van het opeisingsrecht inzake verlaten gebouwen, bedoeld in artikel 74 van de wet van 2 januari 2001 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen.

“25° van alle vorderingen tegen een natuurlijke persoon die geen onderneming is als bedoeld in artikel 573, eerste lid, 1°, tot betaling van de levering van een nutsvoorziening verleend door een leverancier van elektriciteit, gas, warmte of water of door een persoon die een openbaar elektronisch communicatienetwerk, een omroeptransmissie- of omroepdienst aanbiedt.

Art. 1017

Tenzij bijzondere wetten anders bepalen, verwijst ieder eindvonnis, zelfs ambtshalve, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten, onverminderd de overeenkomst tussen partijen, die het eventueel bekrachtigt. Niettemin worden nutteloze kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022, zelfs ambtshalve ten laste gelegd van de partij die ze foutief heeft veroorzaakt.

Behalve wanneer het geding roekeloos of tergend is, wordt de overheid of de instelling belast met het toepassen van de wetten en verordeningen:

1° bedoeld in de artikelen 579, 6°, 580, 581

Met sociaal verzekerden worden bedoeld : de sociaal verzekerden in de zin van artikel 2, 7°, van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het "Handvest" van de sociaal verzekerde.

De kosten kunnen worden omgeslagen zoals de rechter het raadzaam oordeelt, hetzij wanneer de partijen onderscheidenlijk omtrent enig geschilpunt in het ongelijk zijn gesteld, hetzij over echtgenoten, bloedverwanten in de opgaande lijn, broeders en zusters of aanverwanten in dezelfde graad.

In een onderzoeksvonnis wordt de beslissing inzake kosten steeds aangehouden.

Wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering

Art. 2

In artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 21 april 2007 en gewijzigd bij de wet van 22 december 2008, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het vierde lid, worden de woorden " De rechter motiveert in het bijzonder zijn beslissing op dat punt. " vervangen door de woorden " Wat dit punt betreft, omkleedt de rechter zijn beslissing tot verlaging met bijzondere redenen. ";

2° het vijfde lid wordt vervangen als volgt :
" Wanneer binnen eenzelfde gerechtelijke band meerdere partijen de

en 582, 1° en 2°, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen;

2° betreffende de sociale zekerheid van het statutair personeel van de openbare sector die gelijkwaardig zijn met de in punt 1° bedoelde wetten en verordeningen betreffende de sociale zekerheid van werknemers, ter zake van vorderingen ingesteld door of tegen de sociaal verzekerden persoonlijk, steeds in de kosten verwezen.

Met sociaal verzekerden worden bedoeld : de sociaal verzekerden in de zin van artikel 2, 7°, van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het "Handvest" van de sociaal verzekerde.

De kosten kunnen worden omgeslagen zoals de rechter het raadzaam oordeelt, hetzij wanneer de partijen onderscheidenlijk omtrent enig geschilpunt in het ongelijk zijn gesteld, hetzij over echtgenoten, **wettelijk of feitelijk samenwonenden**, bloedverwanten in de opgaande lijn, broeders en zusters of aanverwanten in dezelfde graad.

In een onderzoeksvonnis wordt de beslissing inzake kosten steeds aangehouden.

Wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering

Art. 2

In artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 21 april 2007 en gewijzigd bij de wet van 22 december 2008, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het vierde lid, worden de woorden " De rechter motiveert in het bijzonder zijn beslissing op dat punt. " vervangen door de woorden " Wat dit punt betreft, omkleedt de rechter zijn beslissing tot verlaging met bijzondere redenen. ";

2° het vijfde lid wordt vervangen als volgt :
" Wanneer binnen eenzelfde gerechtelijke band meerdere partijen de

rechtsplegingsvergoeding ten laste van één of meer in het ongelijk gestelde partijen genieten, bedraagt het bedrag ervan maximum het dubbel van de maximale rechtsplegingsvergoeding waarop de begunstigde die gerechtigd is om de hoogste vergoeding te eisen aanspraak kan maken. Ze wordt door de rechter tussen de partijen verdeeld.";

3° het artikel wordt aangevuld met twee leden, luidende :

" Wanneer het geding wordt afgesloten met een beslissing gewezen bij verstek en geen enkele in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen, of wanneer alle in het ongelijk gestelde partijen op de inleidende zitting zijn verschenen maar de rechtsvordering niet hebben betwist, of wanneer zij uitsluitend uitstel van betaling vragen, is het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat van de minimumvergoeding.

Geen enkele vergoeding is verschuldigd ten laste van de Staat :

1° wanneer het openbaar ministerie bij wege van rechtsvordering in burgerlijke procedures tussenkomt overeenkomstig artikel 138bis, § 1;
2° wanneer het arbeidsauditoraat een rechtsvordering instelt voor de arbeidsgerechten overeenkomstig artikel 138bis, § 2. "

rechtsplegingsvergoeding ten laste van één of meer in het ongelijk gestelde partijen genieten, bedraagt het bedrag ervan maximum het dubbel van de maximale rechtsplegingsvergoeding waarop de begunstigde die gerechtigd is om de hoogste vergoeding te eisen aanspraak kan maken. Ze wordt door de rechter tussen de partijen verdeeld.";

3° het artikel wordt aangevuld met twee leden, luidende:

"Wanneer het geding wordt afgesloten met een beslissing gewezen bij verstek en geen enkele in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen, of wanneer alle in het ongelijk gestelde partijen op de inleidende zitting zijn verschenen maar de rechtsvordering niet hebben betwist, of wanneer zij uitsluitend uitstel van betaling vragen, is het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat van de minimumvergoeding.

Geen enkele vergoeding is verschuldigd ten laste van de Staat wanneer het arbeidsauditoraat een rechtsvordering instelt voor de arbeidsgerechten overeenkomstig artikel 138bis, § 2."

Coordination des articles

Texte de base

Titre préliminaire du Code de procédure pénale

Art. 20

L'action publique s'éteint par la mort de l'inculpé ou par la clôture de la liquidation, la dissolution judiciaire ou la dissolution sans liquidation lorsqu'il s'agit d'une personne morale.

L'action publique pourra encore être exercée ultérieurement, si la mise en liquidation, la dissolution judiciaire ou la dissolution sans liquidation a eu pour but d'échapper aux poursuites ou si la personne morale a été inculpée par le juge d'instruction conformément à l'article 61bis avant la perte de la personnalité juridique.

L'action civile peut être exercée contre l'inculpé et contre ses ayants-droit.

Code d'Instruction criminelle

Art. 21bis

Sans préjudice des dispositions des lois particulières et de l'application des articles 28quinquies, § 2, 57, § 2, et 127, § 2, il est statué sur la demande de la personne directement intéressée de consulter le dossier ou d'en obtenir copie par le juge d'instruction, conformément à l'article 61ter, ou par le ministère public, en fonction de l'état de la procédure.

Est considérée comme personne directement intéressée : l'inculpé, la personne à l'égard de laquelle l'action publique est engagée dans le cadre de l'instruction, la personne soupçonnée, la partie civilement responsable, la partie civile, celui qui a fait une déclaration de personne lésée, ainsi que ceux qui sont subrogés dans leurs droits ou les personnes qui les représentent en qualité de mandataire ad hoc, de curateur, d'administrateur provisoire, de tuteur ou de tuteur ad hoc.

Texte adapté au projet

Titre préliminaire du Code de procédure pénale

Art. 20

L'action publique s'éteint par la mort de l'inculpé ou par la clôture de la liquidation, la dissolution judiciaire ou la dissolution sans liquidation lorsqu'il s'agit d'une personne morale.

L'action publique pourra encore être exercée ultérieurement, si la mise en liquidation, la dissolution judiciaire ou la dissolution sans liquidation a eu pour but d'échapper aux poursuites ou si la personne morale a été inculpée par le juge d'instruction conformément à l'article 61bis, **a été renvoyée par la juridiction d'instruction ou a été directement citée sur le fond** avant la perte de la personnalité juridique.

L'action civile peut être exercée contre l'inculpé et contre ses ayants-droit.

Code d'Instruction criminelle

Art. 21bis

§ 1. Sans préjudice des dispositions des lois particulières, de l'application des articles 28quinquies, § 2, 57, § 2, 61ter et 127, § 2, et de la procédure visée aux paragraphes 2 à 9, la personne directement intéressée peut, à tout moment, en fonction de l'état de la procédure, demander au procureur du Roi ou au juge d'instruction qu'il lui donne accès au dossier ou d'en obtenir une copie.

Est considérée comme personne directement intéressée : l'inculpé, la personne à l'égard de laquelle l'action publique est engagée dans le cadre de l'instruction, la personne soupçonnée, la partie civilement responsable, la partie civile, celui qui a fait une déclaration de personne lésée, ainsi que ceux qui sont subrogés dans leurs droits ou les personnes qui les représentent en qualité de mandataire ad hoc, de curateur, d'administrateur provisoire, de tuteur ou de tuteur ad hoc.

Dans tous les autres cas, la décision sur l'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir copie est prise par le ministère public, même pendant l'instruction.

Dans tous les autres cas, la décision sur l'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir copie est prise par le ministère public, même pendant l'instruction.

§ 2. La personne directement intéressée peut, en cours d'enquête, envoyer une requête au Procureur du Roi en vue de consulter le dossier relatif à un crime ou un délit. Pour les délits qui sont de la compétence du tribunal de police, cette possibilité ne s'applique qu'à l'égard des délits visés à l'article 138, 6°*bis* et 6°*ter* et des délits pour lesquels en application de l'article 68 de la loi sur la circulation routière de 16 mars 1968 le délai de prescription est de trois ans.

À peine d'irrecevabilité, la requête est motivée et contient l'élection de domicile en Belgique si le requérant n'y a pas son domicile.

Elle est adressée ou déposée au secrétariat du parquet, qui l'insère dans un registre ouvert à cet effet.

§ 3. Le procureur du Roi statue au plus tard dans un délai de quatre mois après l'insertion de la requête dans le registre.

Si la demande concerne un dossier dans lequel le procureur du Roi a requis du juge d'instruction, en application de l'article 28^{septies}, l'accomplissement d'un acte d'instruction pour lequel seul le juge d'instruction est compétent, le délai susmentionné est ramené à un mois maximum à partir de la première autorisation délivrée par le juge d'instruction.

§ 4. La décision motivée est notifiée au requérant et, le cas échéant, à son avocat, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, dans un délai de huit jours à dater de la décision.

§ 5. Le procureur du Roi peut interdire la consultation ou la prise de copie du dossier ou de certaines pièces si les nécessités de l'information le requièrent, si la consultation présente un danger pour les personnes ou porte gravement atteinte à leur vie privée, si le requérant ne justifie pas d'un motif légitime la consultation du dossier, si le dossier ne contient que la déclaration ou la plainte, dont le requérant ou son avocat a déjà reçu une copie, si l'affaire a été mise à l'instruction ou si le requérant a été renvoyé

devant une juridiction de jugement ou a été cité ou convoqué par procès-verbal.

Il peut limiter la consultation du dossier ou la prise de copie à la partie du dossier à l'égard de laquelle le requérant a fait valoir un intérêt.

§ 6. Si la demande de consultation du dossier ou d'obtention d'une copie de ce dernier est acceptée, le dossier est mis à la disposition du requérant et de son avocat en original ou en copie, pour consultation dans les vingt jours suivant la décision du procureur du Roi et au plus tôt après le délai visé au § 4, pour une durée minimale de quarante-huit heures. Le secrétariat du parquet notifie au requérant et à son avocat par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, la date et le lieu où le dossier peut être consulté.

Le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus par la consultation ou par la prise d'une copie du dossier que dans l'intérêt de sa défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence et les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne.

§ 7. Si la consultation ou la prise d'une copie du dossier ou de certaines pièces a été refusée, le requérant peut porter l'affaire devant la chambre des mises en accusation avec une requête motivée déposée au greffe du tribunal de première instance, dans un délai de huit jours suivant la notification de la décision au requérant, et insérée dans un registre prévu à cet effet.

Si l'information est menée par le procureur fédéral, l'affaire est portée devant la chambre des mises en accusation de la cour d'appel de Bruxelles.

La chambre des mises en accusation se prononce sans débat dans les quinze jours à compter du dépôt de la requête.

Le greffier communique, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, les lieu, jour et heure de l'audience au requérant et, le cas échéant à son avocat, au plus tard quarante-huit heures au préalable.

Le procureur général peut adresser ses réquisitions écrites à la chambre des mises en accusation. La chambre des mises en accusation peut entendre, séparément et en l'absence des parties, le procureur général en

ses observations. Elle peut entendre le requérant ou son avocat en présence du procureur général.

§ 8. Si le ministère public n'a pas pris de décision un mois après l'insertion de la requête dans le registre, dans les délais prévus dans le paragraphe 3, augmenté de quinze jours, le requérant peut s'adresser à la chambre des mises en accusation. Ce droit prend fin si la requête motivée n'est pas déposée dans les huit jours à l'expiration du délai, au greffe du tribunal de première instance. La requête est insérée dans un registre prévu à cet effet.

Si l'information est menée par le procureur fédéral, l'affaire est portée devant la chambre des mises en accusation de la cour d'appel de Bruxelles.

La procédure se déroule conformément au paragraphe 7, alinéas 3 à 5.

§ 9. Le requérant ne peut envoyer ni déposer de requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de la dernière décision portant sur le même objet.

Art. 35ter

§ 1er. S'il existe des indices sérieux et concrets que la personne soupçonnée a obtenu un avantage patrimonial au sens des articles 42, 3° ou 43quater, § 2, du Code pénal et que les choses qui matérialisent cet avantage patrimonial ne peuvent pas ou ne peuvent plus être retrouvées en tant que telles dans le patrimoine de la personne soupçonnée qui se trouve en Belgique ou sont mélangées avec des choses licites, le ministère public peut saisir d'autres choses qui se trouvent dans le patrimoine de la personne soupçonnée à concurrence du montant supposé dudit avantage patrimonial. Dans sa décision, le ministère public motive l'estimation de ce montant et signale les indices sérieux et concrets justifiant la saisie. Ces éléments figurent dans le procès-verbal dressé à l'occasion de la saisie.

L'alinéa 1er est également applicable aux choses qui constituent l'objet des infractions visées à l'article 505 du même Code.

Art. 35ter

§ 1er. S'il existe des indices sérieux et concrets que la personne soupçonnée a obtenu un avantage patrimonial au sens des articles 42, 3° ou 43quater, § 2, du Code pénal et que les choses qui matérialisent cet avantage patrimonial ne peuvent pas ou ne peuvent plus être retrouvées en tant que telles dans le patrimoine de la personne soupçonnée qui se trouve en Belgique ou sont mélangées avec des choses licites, le ministère public peut saisir d'autres choses qui se trouvent dans le patrimoine de la personne soupçonnée à concurrence du montant supposé dudit avantage patrimonial. Dans sa décision, le ministère public motive l'estimation de ce montant et signale les indices sérieux et concrets justifiant la saisie. Ces éléments figurent dans le procès-verbal dressé à l'occasion de la saisie.

L'alinéa 1er est également applicable **aux choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre l'infraction ainsi qu'aux choses qui constituent l'objet des infractions visées à**

§ 2. Les biens insaisissables conformément aux articles 1408 à 1412bis du Code judiciaire ou à des lois spéciales ne peuvent en aucun cas être saisis.

§ 3. En cas de saisie d'un bien immeuble ou d'une créance, il est procédé conformément aux formalités prévues aux articles 35bis et 37.

§ 4. Le ministère public peut saisir d'autres biens que les avantages patrimoniaux qui appartiennent à des tiers, aux conditions suivantes :

1° il y a suffisamment d'indices sérieux et concrets que le suspect a transféré le bien à un tiers ou lui a financièrement permis de l'acquérir dans le but manifeste d'empêcher ou de compliquer gravement l'exécution d'une éventuelle confiscation spéciale portant sur une somme d'argent;

2° le tiers savait ou devait raisonnablement savoir que le bien lui a été transféré directement ou indirectement par le suspect, ou qu'il avait pu l'acquérir avec l'aide financière du suspect en vue de se soustraire à l'exécution d'une éventuelle confiscation spéciale portant sur une somme d'argent.

Dans sa décision, le ministère public mentionne les indices sérieux et concrets qui font apparaître que le suspect veut soustraire le bien à l'exécution d'une éventuelle confiscation spéciale, ainsi que les informations dont ressort ou peut être déduit que le tiers en a la connaissance. Ces éléments figurent dans le procès-verbal dressé à l'occasion de la saisie.

Art. 61ter

Les parties directement intéressées, visées à l'article 21bis, peuvent, pendant l'instruction, demander au juge d'instruction l'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir copie.

§ 2. A peine d'irrecevabilité, la requête est motivée et contient élection de domicile en Belgique si le requérant n'y a pas son domicile. Elle est adressée ou déposée au greffe du tribunal de première instance au plus tôt un mois après l'engagement des poursuites et est inscrite dans un registre ouvert à cet effet. Le greffier en communique sans délai une copie au procureur du Roi. Celui-ci prend les

l'article 505 du même Code.

§ 2. Les biens insaisissables conformément aux articles 1408 à 1412bis du Code judiciaire ou à des lois spéciales ne peuvent en aucun cas être saisis.

§ 3. En cas de saisie d'un bien immeuble ou d'une créance, il est procédé conformément aux formalités prévues aux articles 35bis et 37.

§ 4. Le ministère public peut saisir d'autres biens que les avantages patrimoniaux qui appartiennent à des tiers, aux conditions suivantes :

1° il y a suffisamment d'indices sérieux et concrets que le suspect a transféré le bien à un tiers ou lui a financièrement permis de l'acquérir dans le but manifeste d'empêcher ou de compliquer gravement l'exécution d'une éventuelle confiscation spéciale portant sur une somme d'argent;

2° le tiers savait ou devait raisonnablement savoir que le bien lui a été transféré directement ou indirectement par le suspect, ou qu'il avait pu l'acquérir avec l'aide financière du suspect en vue de se soustraire à l'exécution d'une éventuelle confiscation spéciale portant sur une somme d'argent.

Dans sa décision, le ministère public mentionne les indices sérieux et concrets qui font apparaître que le suspect veut soustraire le bien à l'exécution d'une éventuelle confiscation spéciale, ainsi que les informations dont ressort ou peut être déduit que le tiers en a la connaissance. Ces éléments figurent dans le procès-verbal dressé à l'occasion de la saisie.

Art. 61ter

Les parties directement intéressées, visées à l'article 21bis, peuvent, pendant l'instruction, demander au juge d'instruction l'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir copie.

§ 2. A peine d'irrecevabilité, la requête est motivée et contient élection de domicile en Belgique si le requérant n'y a pas son domicile. Elle est adressée ou déposée au greffe du tribunal de première instance au plus tôt un mois après l'engagement des poursuites et est **insérée** dans un registre ouvert à cet effet. Le greffier en communique sans délai une copie au procureur du Roi. Celui-ci prend les

réquisitions qu'il juge utiles.

Le juge d'instruction statue au plus tard dans le mois de l'inscription de la requête dans le registre.

L'ordonnance est communiquée par le greffier au procureur du Roi et est notifiée au requérant et, le cas échéant, à son conseil par télécopie ou par envoi recommandé dans les huit jours à dater de la décision.

§ 3. Le juge d'instruction peut interdire la consultation ou la copie du dossier ou de certaines pièces si les nécessités de l'instruction le requièrent, ou si la consultation présente un danger pour les personnes ou porte gravement atteinte à leur vie privée ou que le requérant ne justifie pas d'un motif légitime pour consulter le dossier. Le juge d'instruction peut limiter la consultation ou la copie à la partie du dossier pour laquelle le requérant peut justifier d'un intérêt.

§ 4. S'il est accédé à la demande de consultation ou d'obtention d'une copie, le dossier est, sans préjudice de l'application éventuelle du § 3, mis à disposition dans les vingt jours de l'ordonnance du juge d'instruction et au plus tôt après le délai visé au § 5, alinéa 1er, en original ou en copie, pour être consulté par le requérant et son conseil pendant quarante-huit heures au moins. Le greffier donne avis au requérant et à son conseil, par télécopie ou par envoi recommandé, du moment où le dossier pourra être consulté.

Le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus par la consultation ou la copie que dans l'intérêt de sa défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence, ainsi que les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne, sans préjudice du droit prévu à l'article 61quinquies pour l'inculpé et la partie civile.

§ 5. Le procureur du Roi et le requérant peuvent saisir la chambre des mises en accusation d'un recours par requête motivée déposée au greffe du tribunal de première instance dans un délai de huit jours et inscrite dans un registre ouvert à cet effet. Ce délai court à l'égard du procureur du Roi à compter du jour où l'ordonnance est portée à sa

réquisitions qu'il juge utiles.

Le juge d'instruction statue au plus tard dans le mois de **l'insertion** de la requête dans le registre.

L'ordonnance est communiquée par le greffier au procureur du Roi et est notifiée au requérant et, le cas échéant, à son conseil **par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique** dans les huit jours à dater de la décision.

§ 3. Le juge d'instruction peut interdire la consultation ou la copie du dossier ou de certaines pièces si les nécessités de l'instruction le requièrent, ou si la consultation présente un danger pour les personnes ou porte gravement atteinte à leur vie privée ou que le requérant ne justifie pas d'un motif légitime pour consulter le dossier. Le juge d'instruction peut limiter la consultation ou la copie à la partie du dossier pour laquelle le requérant peut justifier d'un intérêt.

§ 4. S'il est accédé à la demande de consultation ou d'obtention d'une copie, le dossier est, sans préjudice de l'application éventuelle du § 3, mis à disposition dans les vingt jours de l'ordonnance du juge d'instruction et au plus tôt après le délai visé au § 5, alinéa 1er, en original ou en copie, pour être consulté par le requérant et son conseil pendant quarante-huit heures au moins. Le greffier donne avis au requérant et à son conseil, **par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique**, du moment où le dossier pourra être consulté.

Le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus par la consultation ou la copie que dans l'intérêt de sa défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence, ainsi que les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne, sans préjudice du droit prévu à l'article 61quinquies pour l'inculpé et la partie civile.

§ 5. Le procureur du Roi et le requérant peuvent saisir la chambre des mises en accusation d'un recours par requête motivée déposée au greffe du tribunal de première instance dans un délai de huit jours et **insérée** dans un registre ouvert à cet effet. Ce délai court à l'égard du procureur du Roi à compter du jour où l'ordonnance est portée à sa

connaissance et à l'égard du requérant, du jour où elle lui est notifiée. Le recours du procureur du Roi a un effet suspensif sur l'exécution de l'ordonnance du juge d'instruction.

La chambre des mises en accusation statue sans débat dans les quinze jours du dépôt de la requête.

Le greffier donne avis au requérant et, le cas échéant, à son conseil, par télécopie ou par lettre recommandée à la poste, des lieu, jour et heure de l'audience, au plus tard quarante-huit heures à l'avance.

Le procureur général peut transmettre ses réquisitions écrites et le juge d'instruction peut transmettre un rapport à la chambre des mises en accusation. La chambre des mises en accusation peut entendre séparément le procureur général, le juge d'instruction, le requérant ou son conseil.

§ 6. Si le juge d'instruction n'a pas statué dans le délai prévu au § 2, alinéa 2, majoré de quinze jours, le requérant peut saisir la chambre des mises en accusation. Celui-ci est déchu de ce droit si la requête motivée n'est pas déposée, dans les huit jours, au greffe du tribunal de première instance. La requête est inscrite dans un registre ouvert à cet effet. La procédure se déroule conformément au § 5, alinéas 2 à 4.

§ 7. Le requérant ne peut adresser ni déposer de requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de la dernière décision portant sur le même objet.

Art. 162bis

Tout jugement de condamnation rendu contre le prévenu et les personnes civilement responsables de l'infraction les condamnera envers la partie civile à l'indemnité de procédure visée à l'article 1022 du Code judiciaire.

La partie civile qui aura lancé une citation directe et qui succombera sera condamnée envers le prévenu ainsi qu'envers le civilement responsable à l'indemnité visée à l'article 1022 du Code judiciaire. L'indemnité sera liquidée

connaissance et à l'égard du requérant, du jour où elle lui est notifiée. Le recours du procureur du Roi a un effet suspensif sur l'exécution de l'ordonnance du juge d'instruction.

La chambre des mises en accusation statue sans débat dans les quinze jours du dépôt de la requête.

Le greffier donne avis au requérant et, le cas échéant, à son conseil, **par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique**, des lieu, jour et heure de l'audience, au plus tard quarante-huit heures à l'avance.

Le procureur général peut transmettre ses réquisitions écrites et le juge d'instruction peut transmettre un rapport à la chambre des mises en accusation. La chambre des mises en accusation **peut entendre, séparément et en l'absence des parties, les observations du procureur général.**

Elle peut entendre séparément le juge d'instruction, le requérant ou son avocat, en présence du procureur général.

§ 6. Si le juge d'instruction n'a pas statué dans le délai prévu au § 2, alinéa 2, majoré de quinze jours, le requérant peut saisir la chambre des mises en accusation. Celui-ci est déchu de ce droit si la requête motivée n'est pas déposée, dans les huit jours, au greffe du tribunal de première instance. La requête est **insérée** dans un registre ouvert à cet effet. La procédure se déroule conformément au § 5, alinéas 2 à 4.

§ 7. Le requérant ne peut adresser ni déposer de requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de la dernière décision portant sur le même objet.

Art. 162bis

Tout jugement de condamnation rendu contre le prévenu et les personnes civilement responsables de l'infraction les condamnera envers la partie civile à l'indemnité de procédure visée à l'article 1022 du Code judiciaire.

La partie civile qui aura lancé une citation directe **ou qui, en l'absence de tout recours du ministère public ou du prévenu, aura interjeté appel** et qui succombera sera condamnée envers le prévenu ainsi qu'envers le civilement

par le jugement.

CHAPITRE III. -DISPOSITIONS RELATIVES A L'EXTINCTION DE L'ACTION PUBLIQUE POUR CERTAINES INFRACTIONS, MOYENNANT LA REALISATION DE CERTAINES CONDITIONS

Art. 216bis

§1. Lorsque le procureur du Roi estime que le fait ne paraît pas être de nature à devoir être puni d'un emprisonnement correctionnel principal de plus de deux ans ou d'une peine plus lourde, y compris la confiscation le cas échéant, et qu'il ne comporte pas d'atteinte grave à l'intégrité physique, il peut inviter l'auteur à verser une somme d'argent déterminée au Service public fédéral Finances.

Le procureur du Roi fixe les modalités et le délai de paiement et précise, dans l'espace et dans le temps, les faits pour lesquels il propose le paiement. Ce délai est de quinze jours au moins et de trois mois au plus. Le procureur du Roi peut prolonger ce délai quand des circonstances particulières le justifient, ou l'écourter si le suspect y consent.

La proposition et la décision de prolongation interrompent la prescription de l'action publique.

La somme visée à l'alinéa 1er ne peut être supérieure au maximum de l'amende prévue par la loi, majorée des décimes additionnels, et doit être proportionnelle à la gravité de l'infraction. Pour les infractions visées au Code pénal social, la somme prévue à l'alinéa 1er ne peut être inférieure à 40 pour-cent des montants minima de l'amende administrative, le cas échéant, multipliés par le nombre de travailleurs, candidats travailleurs, indépendants, stagiaires ou enfants concernés.

Lorsque l'infraction a donné lieu à des frais d'analyse ou d'expertise, la somme fixée pourra être augmentée du montant ou d'une partie du montant de ces frais; la partie de la somme versée pour couvrir ces frais sera attribuée à

responsable à l'indemnité visée à l'article 1022 du Code judiciaire. L'indemnité sera liquidée par le jugement.

CHAPITRE III. -DISPOSITIONS RELATIVES A L'EXTINCTION DE L'ACTION PUBLIQUE POUR CERTAINES INFRACTIONS, MOYENNANT LA REALISATION DE CERTAINES CONDITIONS

Section 1ère. – Extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent

Art. 216bis

§1. **Pour autant que le fait ne paraisse pas** être de nature à devoir être puni d'un emprisonnement correctionnel principal de plus de deux ans ou d'une peine plus lourde, y compris la confiscation le cas échéant, et qu'il ne comporte pas d'atteinte grave à l'intégrité physique, **le procureur du Roi peut inviter** l'auteur à verser une somme d'argent déterminée au Service public fédéral Finances.

Le procureur du Roi fixe les modalités et le délai de paiement et précise, dans l'espace et dans le temps, les faits pour lesquels il propose le paiement. Ce délai est de quinze jours au moins et de trois mois au plus. Le procureur du Roi peut prolonger ce délai quand des circonstances particulières le justifient, ou l'écourter si le suspect y consent.

La proposition et la décision de prolongation interrompent la prescription de l'action publique.

La somme visée à l'alinéa 1er ne peut être supérieure au maximum de l'amende prévue par la loi, majorée des décimes additionnels, et doit être proportionnelle à la gravité de l'infraction. Pour les infractions visées au Code pénal social, la somme prévue à l'alinéa 1er ne peut être inférieure à 40 pour-cent des montants minima de l'amende administrative, le cas échéant, multipliés par le nombre de travailleurs, candidats travailleurs, indépendants, stagiaires ou enfants concernés.

Lorsque l'infraction a donné lieu à des frais d'analyse ou d'expertise, la somme fixée pourra être augmentée du montant ou d'une partie du montant de ces frais; la partie de la somme versée pour couvrir ces frais sera

l'organisme ou à la personne qui les a exposés.

Le procureur du Roi invite l'auteur de l'infraction passible ou susceptible de confiscation à abandonner, dans un délai qu'il fixe, les biens ou avantages patrimoniaux saisis ou, s'ils ne sont pas saisis, à les remettre à l'endroit qu'il fixe.

Les paiements, abandon et remise effectués dans le délai indiqué éteignent l'action publique.

Les préposés du Service public fédéral Finances informent le procureur du Roi du versement effectué.

§ 2. La faculté accordée au procureur du Roi au paragraphe 1er peut également être exercée lorsque le juge d'instruction est déjà chargé d'instruire ou lorsque le tribunal ou la cour est déjà saisi du fait, si le suspect, l'inculpé ou le prévenu manifeste sa volonté de réparer le dommage causé à autrui, pour autant qu'aucun jugement ou arrêt définitif n'ait été rendu au pénal. L'initiative peut aussi émaner du procureur du Roi.

Le cas échéant, le procureur du Roi se fait communiquer le dossier répressif par le juge d'instruction, qui peut rendre un avis sur l'état d'avancement de l'instruction.

Soit à la demande du suspect, soit d'office, le procureur du Roi, s'il estime que le présent paragraphe peut être appliqué, informe le suspect, la victime et leurs avocats qu'ils peuvent prendre connaissance du dossier répressif, pour autant qu'ils n'aient pas encore pu le faire.

Le procureur du Roi fixe le jour, l'heure et le lieu de la convocation du suspect, de l'inculpé ou du prévenu et de la victime et de leurs avocats, il explique son intention et il indique les faits, décrits dans le temps et dans l'espace, auxquels le paiement de la somme d'argent se rapportera.

Il fixe le montant de la somme d'argent et des frais et indique les objets ou avantages patrimoniaux à abandonner ou à remettre, selon les modalités précisées au paragraphe 1er.

attribuée à l'organisme ou à la personne qui les a exposés. **D'autres frais de justice peuvent également être imputés.**

Le procureur du Roi invite l'auteur de l'infraction **donnant lieu ou pouvant donner lieu à confiscation** à abandonner, dans un délai qu'il fixe, les biens ou avantages patrimoniaux saisis ou, s'ils ne sont pas saisis, à les remettre à l'endroit qu'il fixe.

Les paiements, abandon et remise effectués dans le délai indiqué éteignent l'action publique.

Les préposés du Service public fédéral Finances informent le procureur du Roi du versement effectué.

§ 2. **La faculté accordée au procureur du Roi par le § 1er peut également être exercée lorsque le juge d'instruction est déjà chargé d'instruire ou lorsque le tribunal ou la cour est déjà saisi du fait, pour autant qu'aucun jugement ou arrêt définitif n'ait été rendu au pénal**

Le cas échéant, le procureur du Roi se fait communiquer le dossier répressif par le juge d'instruction, qui peut rendre un avis sur l'état d'avancement de l'instruction.

Le procureur du Roi, s'il estime que le présent paragraphe peut être appliqué, informe le suspect, la victime et leurs avocats qu'ils peuvent prendre connaissance du dossier répressif, pour autant qu'ils n'aient pas encore pu le faire.

Le procureur du Roi fixe le jour, l'heure et le lieu de la convocation du suspect, de l'inculpé ou du prévenu et de la victime et de leurs avocats, il explique son intention et il indique les faits, décrits dans le temps et dans l'espace, auxquels le paiement de la somme d'argent se rapportera. **Dans le cas prévu au paragraphe 6, deuxième alinéa, le procureur du Roi informe l'administration fiscale ou sociale des faits décrits dans le temps et dans l'espace qui concernent des délits fiscaux ou sociaux, auxquels se rapportera le paiement d'une somme d'argent.**

Il fixe le montant de la somme d'argent et des frais et indique les objets ou avantages patrimoniaux à abandonner ou à remettre, selon les modalités précisées au paragraphe 1er.

Il fixe le délai dans lequel le suspect, l'inculpé ou le prévenu et la victime peuvent conclure un accord relatif à l'importance du dommage causé et à l'indemnisation.

Si les parties susmentionnées sont parvenues à un accord, elles en avisent le procureur du Roi, qui actera l'accord dans un procès-verbal.

Conformément au paragraphe 1er, l'action publique s'éteint dans le chef de l'auteur qui aura accepté et observé la transaction proposée par le procureur du Roi. Toutefois, la transaction ne porte pas atteinte à l'action publique contre les autres auteurs, coauteurs ou complices, ni aux actions des victimes à leur égard. Les personnes condamnées du chef de la même infraction sont solidairement tenues aux restitutions et aux dommages et intérêts et, sans préjudice de l'article 50, alinéa 3, du Code pénal, au paiement des frais de justice, même si l'auteur qui a accepté la transaction s'en est déjà libéré.

Il fixe le délai dans lequel le suspect, l'inculpé ou le prévenu et la victime peuvent conclure un accord relatif à l'importance du dommage causé et à l'indemnisation.

Si les parties susmentionnées sont parvenues à un accord, elles en avisent le procureur du Roi, qui actera l'accord dans un procès-verbal.

Sur réquisition motivée du procureur du Roi et après avoir vérifié s'il est satisfait aux conditions d'application légales du § 1er, alinéa 1er, si la victime et l'administration fiscale ou sociale ont été indemnisées conformément aux §4 et 6, deuxième alinéa, si l'auteur a accepté la transaction proposée de manière libre et éclairée et si la transaction proposée par le procureur du Roi est proportionnée à la gravité des faits et à la personnalité de l'auteur, le juge compétent homologue la transaction proposée. Pendant l'instruction et lors du règlement de la procédure, la juridiction d'instruction apprécie la proportionnalité de la transaction proposée dans le cadre de l'appréciation des charges. Si l'accord n'est pas homologué, le dossier est mis à la disposition du procureur du Roi. Dans ce cas, le juge, auquel l'accord a été soumis pour homologation, ne peut plus poursuivre l'examen du fond de l'affaire. Egalement, les documents rédigés et les communications faites pendant la concertation ne peuvent être utilisés à charge de l'auteur dans une procédure pénale, civile, administrative ou arbitrale ou dans toute autre procédure visant à résoudre des conflits et ne sont pas admissibles comme preuve, même au titre d'aveu extrajudiciaire.

Conformément au paragraphe 1er, l'action publique s'éteint dans le chef de l'auteur qui aura accepté et observé, **après homologation par le juge compétent**, la transaction proposée par le procureur du Roi. Toutefois, la transaction ne porte pas atteinte à l'action publique contre les autres auteurs, coauteurs ou complices, ni aux actions des victimes à leur égard. Les personnes condamnées du chef de la même infraction sont solidairement tenues aux restitutions et aux dommages et intérêts et, sans préjudice de l'article 50, alinéa 3, du Code pénal, au paiement des frais de justice, même si l'auteur qui a accepté la transaction s'en est déjà libéré.

Quand une transaction est exécutée dans une affaire pendante et que l'action publique n'a pas encore fait l'objet d'un jugement ou d'un arrêt passé en force de chose jugée, le procureur du Roi ou le procureur général près la cour d'appel ou la cour du travail, selon le cas, en avise officiellement sans délai le tribunal de police, le tribunal correctionnel et la cour d'appel saisies et, le cas échéant, la Cour de Cassation.

Sur réquisition du procureur du Roi et après avoir vérifié s'il est satisfait aux conditions d'application formelles du § 1er, alinéa 1er, si l'auteur a accepté et observé la transaction proposée, et si la victime et l'administration fiscale ou sociale ont été dédommagées conformément au § 4 et au § 6, alinéa 2, le juge compétent constate l'extinction de l'action publique dans le chef de l'auteur.

S'il n'y a pas d'accord à acter par le procureur du Roi, les documents établis et les communications faites lors de la concertation ne peuvent être utilisés à charge de l'auteur dans une procédure pénale, civile, administrative, arbitrale ou dans toute autre procédure visant à résoudre des conflits et ils ne sont pas admissibles comme preuve, même comme aveu extrajudiciaire.

§ 3. Le droit prévu aux paragraphes 1er et 2 appartient aussi, pour les mêmes faits, à l'auditeur du travail, au procureur fédéral et au procureur général en degré d'appel et, pour les personnes visées aux articles 479 et 483 du Code d'instruction criminelle, au procureur général près la cour d'appel.

§ 4. Le dommage éventuellement causé à autrui doit être entièrement réparé avant que la transaction puisse être proposée. Toutefois, elle pourra aussi être proposée si l'auteur a reconnu par écrit, sa responsabilité civile pour le fait générateur du dommage, et produit la preuve de l'indemnisation de la fraction non contestée du dommage et des modalités de règlements de celui-ci. En tout état de cause, la victime pourra faire valoir ses droits devant le tribunal compétent. Dans ce cas, le paiement de la somme d'argent par l'auteur constitue une présomption irréfutable de sa faute.

§ 5. Les demandes visées au présent article se font par pli ordinaire.

Quand une transaction est exécutée dans une affaire pendante et que l'action publique **n'a pas encore fait l'objet d'un jugement ou arrêt définitif en matière pénale**, le procureur du Roi ou le procureur général près la cour d'appel ou la cour du travail, selon le cas, en avise officiellement sans délai le tribunal de police, le tribunal correctionnel et la cour d'appel saisies et, le cas échéant, la Cour de Cassation.

[...]

[...]

§ 3. Le droit prévu aux paragraphes 1er et 2 appartient aussi, pour les mêmes faits, à l'auditeur du travail, au procureur fédéral et au procureur général en degré d'appel et, pour les personnes visées aux articles 479 et 483 du Code d'instruction criminelle, au procureur général près la cour d'appel.

§ 4. Le dommage éventuellement causé à autrui doit être entièrement réparé avant que la transaction puisse être proposée. Toutefois, elle pourra aussi être proposée si l'auteur a reconnu par écrit, sa responsabilité civile pour le fait générateur du dommage, et produit la preuve de l'indemnisation de la fraction non contestée du dommage et des modalités de règlements de celui-ci. En tout état de cause, la victime pourra faire valoir ses droits devant le tribunal **civil** compétent. Dans ce cas, le paiement de la somme d'argent par l'auteur constitue une présomption irréfutable de sa faute.

§ 5. Les demandes visées au présent article se font par pli ordinaire.

§ 6. La transaction telle que décrite ci-dessus n'est pas applicable aux infractions sur lesquelles il peut être transigé conformément à l'article 263 de l'arrêté royal du 18 juillet 1977 portant coordination des dispositions générales relatives aux douanes et accises.

Pour les infractions fiscales ou sociales qui ont permis d'éluder des impôts ou des cotisations sociales, la transaction n'est possible qu'après le paiement des impôts ou des cotisations sociales éludés dont l'auteur est redevable, en ce compris les intérêts, et moyennant l'accord de l'administration fiscale ou sociale.

§ 6. La transaction telle que décrite ci-dessus n'est pas applicable aux infractions sur lesquelles il peut être transigé conformément à l'article 263 de l'arrêté royal du 18 juillet 1977 portant coordination des dispositions générales relatives aux douanes et accises.

Pour les infractions fiscales ou sociales qui ont permis d'éluder des impôts ou des cotisations sociales, la transaction n'est possible qu'après le paiement des impôts ou des cotisations sociales éludés dont l'auteur est redevable, en ce compris les intérêts, et moyennant l'accord de l'administration fiscale ou sociale.

Section 2. - Extinction de l'action publique moyennant l'exécution de mesures et le respect des conditions

Art. 216ter

§ 1. Le procureur du Roi peut, sans préjudice des pouvoirs que lui attribue l'article 216bis, convoquer l'auteur d'une infraction et, pour autant que le fait ne paraisse pas être de nature à devoir être puni d'un emprisonnement correctionnel principal de plus de deux ans ou d'une peine plus lourde, l'inviter à indemniser ou réparer le dommage causé par l'infraction et à lui en fournir la preuve. Le cas échéant, le procureur du Roi convoque également la victime et organise une médiation sur l'indemnisation ainsi que sur ses modalités.

Lorsque l'auteur de l'infraction invoque comme cause de l'infraction la circonstance d'une maladie ou d'une assuétude à l'alcool ou aux stupéfiants, le procureur du Roi peut l'inviter à suivre un traitement médical ou tout autre thérapie adéquate, et à en fournir périodiquement la preuve durant un délai qui ne peut excéder six mois.

Il peut également inviter l'auteur de l'infraction à exécuter un travail d'intérêt général ou à suivre une formation déterminée d'une durée de 120 heures au plus dans le délai qu'il fixe. Ce délai est d'au moins un mois et de six mois au plus.

Le travail d'intérêt général est effectué gratuitement par l'auteur de l'infraction pendant le temps laissé libre par ses éventuelles activités scolaires ou

Art. 216ter

§ 1er. Le procureur du Roi peut inviter le suspect, pour autant que le fait ne paraisse pas être de nature à devoir être puni d'un emprisonnement correctionnel principal de plus de deux ans ou d'une peine plus lourde et à condition que le suspect d'une infraction reconnaisse, le cas échéant, sa responsabilité civile dans le fait, à indemniser ou réparer le dommage éventuel et, le cas échéant, à consentir à une ou plusieurs mesures qui lui sont proposées en application du troisième alinéa.

Si l'infraction a causé un dommage à une victime connue, le procureur du Roi peut inviter la victime et le suspect à consentir à une médiation sur l'indemnisation ou la réparation ainsi que sur ses modalités. Il est assisté à cette fin par le service compétent des Communautés.

Sans préjudice de l'alinéa 2, le procureur du Roi peut toujours proposer une ou plusieurs des mesures suivantes, à exécuter par le suspect durant une période qui ne peut excéder un an :

1° suivre un traitement médical ou toute autre thérapie adéquate et en fournir régulièrement la preuve, si un problème comportemental, la circonstance d'une maladie ou une assuétude semble être à la base de l'infraction.

professionnelles.

Le travail d'intérêt général ne peut être effectué qu'auprès des services publics de l'Etat, des communes, des provinces, des communautés et des régions ou auprès d'associations sans but lucratif ou de fondations à but social, scientifique ou culturel.

Le travail d'intérêt général ne peut consister en un travail qui, dans le service public ou l'association désigné, est généralement exécuté par des travailleurs rémunérés.

§ 1er bis. Lorsque dans le cadre de la médiation pénale, l'auteur de l'infraction accepte la proposition du procureur du Roi d'exécuter un travail d'intérêt général, celui-ci communique sa décision pour exécution à la section du Service des maisons de justice du SPF Justice de l'arrondissement judiciaire du lieu de résidence de l'auteur de l'infraction, laquelle désigne sans délai un assistant de justice chargé de la mise en place et du suivi de l'exécution du travail d'intérêt général.

Après avoir entendu l'auteur de l'infraction et tenu compte de ses observations et de ses capacités physiques et intellectuelles ainsi que des éventuelles indications du procureur du Roi, l'assistant de justice détermine le contenu concret des travaux à réaliser, sous le contrôle du procureur du Roi qui d'office ou à la demande de l'auteur de l'infraction, peut à tout moment le préciser et l'adapter.

Le contenu concret du travail d'intérêt général est notifié dans une convention à signer par l'auteur de l'infraction, dont l'assistant de justice lui remet une copie. L'assistant de justice communique également une copie de la convention signée au procureur du Roi.

En cas d'inexécution totale ou partielle du travail d'intérêt général, l'assistant de justice en informe sans délai le procureur du Roi. En ce cas, le procureur du Roi peut convoquer l'intéressé, l'entendre en ses observations et renvoyer le dossier à l'assistant de justice ou décider de clôturer son intervention.

§ 2. Lorsque l'infraction a donné lieu à des frais d'analyse ou d'expertise, les mesures visées au § 1er ne peuvent être proposées que si l'auteur s'engage à payer les frais dans le délai fixé par le procureur du Roi.

§ 3. Lorsqu'une confiscation spéciale peut être appliquée, le procureur du Roi invite l'auteur de

2° exécuter un travail d'intérêt général de cent vingt heures maximum. Le travail d'intérêt général est effectué gratuitement par le suspect pendant le temps laissé libre par ses éventuelles activités scolaires ou professionnelles, uniquement auprès des services publics de l'État, des communes, des provinces, des communautés et des régions ou auprès d'associations sans but lucratif ou de fondations à but social, scientifique ou culturel. Le travail d'intérêt général ne peut consister en une activité qui, dans le service public ou l'association désignés, est généralement effectuée par des travailleurs rémunérés.

3° suivre une formation de cent vingt heures maximum.

§ 2. Si le suspect de l'infraction consent aux conditions proposées, visées au § 1er, alinéas 1er et 2 ou alinéa 1er ou 2, et aux mesures proposées, visées au § 1, alinéa 3, le procureur du Roi communique sa décision d'exécution au service compétent des Communautés de la résidence du suspect, qui désigne sans délai un responsable qui sera chargé de l'élaboration et du suivi des mesures.

Le service compétent des Communautés informe le suspect de l'infraction de la procédure et des conséquences juridiques.

Après avoir entendu le suspect de l'infraction et tenant compte des observations de celui-ci, de ses capacités physiques et intellectuelles ainsi que des indications du procureur du Roi, le service compétent des Communautés entreprend les démarches nécessaires afin de donner un contenu concret aux mesures proposées.

Le suspect de l'infraction et le service compétent des Communautés élaborent une proposition visant à donner un contenu concret aux mesures et conditions proposées, laquelle est fixée dans un contrat et acceptée et signée par le suspect.

Si le procureur du Roi marque son accord sur la convention, il la signe également et une copie de celle-ci est communiquée au responsable du service compétent des Communautés et au suspect. Si la médiation sur l'indemnisation ou la réparation et ses modalités n'a pas été achevée, la victime est

l'infraction à abandonner, dans un délai déterminé, les objets saisis qui lui appartiennent; si ceux-ci n'ont pas été saisis, le procureur du Roi peut inviter l'auteur à les remettre à un endroit déterminé.

§ 4. Lorsque l'auteur de l'infraction a satisfait à toutes les conditions, acceptées par lui, l'action publique est éteinte.

L'extinction de l'action publique ne porte pas préjudice aux droits des personnes subrogées dans les droits de la victime ou des victimes qui n'ont pas été associées à la procédure prévue au § 1er : à leur égard, la faute de l'auteur de l'infraction est présumée irréfragablement.

§ 5. Le droit accordé au procureur du Roi par le § 1er ne peut être exercé lorsque le tribunal est déjà saisi du fait ou lorsque le juge d'instruction est requis d'instruire.

Le droit prévu au § 1er appartient aussi, pour les mêmes infractions, à l'auditeur du travail, et, à l'égard des personnes visées aux articles 479 et 483, au procureur général près la cour d'appel.

§ 6. L'auteur de l'infraction, convoqué par le procureur du Roi en exécution du présent article, peut se faire assister par un avocat; il ne peut pas se faire représenter.

La victime peut se faire assister ou représenter par un avocat.

§ 7. Le Service des Maisons de justice du SPF Justice assiste le procureur du Roi dans les différentes phases de la médiation pénale et plus spécifiquement dans son exécution concrète. Les agents de ce service effectuent leur mission en collaboration étroite avec le procureur du Roi, qui a le contrôle de l'évolution du dossier.

Par ressort de Cour d'Appel, des agents du Service des Maisons de justice du Ministère de la Justice interviennent pour assister le procureur général dans l'exécution d'une politique criminelle en médiation pénale, pour l'évaluation, la coordination et la supervision de l'application de la médiation pénale dans les différents parquets du ressort du procureur général et pour assister les agents, mentionnés dans l'alinéa 1er. Ils travaillent en collaboration étroite avec le procureur général.

§ 8. Aux niveaux fédéral et local des structures de concertation relatives à l'application de cet article sont créées. Ces structures de

informée de la continuation du dossier en ce qui concerne les mesures axées sur l'auteur. Le procureur du Roi peut, à tout moment, sur requête écrite, apporter des précisions ou des modifications, à la demande du service compétent des Communautés ou du suspect de l'infraction.

L'accord interrompt la prescription de l'action publique.

Le service compétent des Communautés est en charge du suivi et du contrôle de l'exécution des mesures.

Le service ou la personne auprès duquel ou de laquelle les mesures sont exécutées, transmet au moins un rapport écrit sur l'exécution des mesures au service compétent des Communautés.

Le rapport traite des points suivants :

- les présences et, le cas échéant, les absences de l'intéressé ou l'arrêt unilatéral des mesures ;
- les difficultés éventuelles rencontrées dans le cadre de l'exécution des mesures et les situations comportant un risque sérieux pour des tiers.

En cas d'inexécution totale ou partielle de la convention, le service compétent des Communautés en informe sans délai le procureur du Roi. En pareil cas, le procureur du Roi peut convoquer le suspect de l'infraction, entendre celui-ci en ses observations et décider de poursuivre l'exécution de la convention, assortie le cas échéant de précisions ou de modifications, ou de mettre fin à la convention.

§ 3. Lorsque l'infraction a donné lieu à des frais d'analyse ou d'expertise, les mesures visées au § 1er ne peuvent être proposées que si le suspect s'engage à payer les frais dans le délai fixé par le procureur du Roi. D'autres frais de justice peuvent également être imputés.

§ 4. Le procureur du Roi invite le suspect de l'infraction qui donne ou peut donner lieu à une confiscation à abandonner, dans un délai qu'il fixe, les biens ou avantages patrimoniaux saisis ou, s'ils ne sont pas saisis, à les remettre à l'endroit qu'il fixe.

§ 5. Lorsque le suspect de l'infraction a satisfait à toutes les mesures et conditions formulées dans la convention, qui étaient le

concertation ont pour mission de réunir sur une base régulière les instances concernées par l'exécution du présent article afin d'évaluer leur collaboration. Le Roi arrête les modalités de composition et de fonctionnement de ces structures de concertation.

cas échéant homologuées par le juge compétent, l'action publique est éteinte.

Si un dommage a été causé à un tiers, l'action publique est éteinte si le suspect reconnaît par écrit sa responsabilité civile pour le fait générateur du dommage et produit la preuve de l'indemnisation ou de la réparation de la fraction non contestée du dommage et des modalités de règlement de celui-ci.

En tout état de cause, la victime pourra faire valoir ses droits devant le tribunal compétent. L'extinction de l'action publique ne porte pas préjudice aux droits des personnes subrogées dans les droits de la ou des victimes qui n'ont pas été associées à la procédure prévue au § 1er. Dans ces cas, l'acceptation de la proposition par le suspect constitue une présomption irréfragable de sa faute.

§ 6. La faculté accordée au procureur du Roi par le § 1er peut également être exercée lorsque le juge d'instruction est déjà chargé d'instruire ou lorsque le tribunal ou la cour est déjà saisi du fait, pour autant qu'aucun jugement ou arrêt définitif n'ait été rendu au pénal.

Le cas échéant, le procureur du Roi se fait communiquer le dossier répressif par le juge d'instruction qui peut rendre un avis sur l'état d'avancement de l'instruction.

Le procureur du Roi, s'il estime que le présent paragraphe peut être appliqué, informe le suspect, la victime et leurs avocats qu'ils peuvent prendre connaissance du dossier répressif, pour autant qu'ils n'aient pas encore pu le faire.

Si la faculté est exercée dans une affaire pendante et que l'action publique n'a pas encore fait l'objet d'un jugement ou d'un arrêt définitif, le procureur du Roi ou le procureur général près la cour d'appel, selon le cas, en avise officiellement sans délai le tribunal de police, le tribunal correctionnel ou la cour d'appel saisi et, le cas échéant, la Cour de cassation.

Sur réquisition motivée du procureur du Roi et après avoir vérifié s'il est satisfait aux conditions d'application légales du § 1er, alinéa 1er, si le suspect a accepté les mesures proposées de manière libre et éclairée et si les mesures proposées par le procureur du Roi sont proportionnées à la gravité des faits et à

la personnalité du suspect, le juge compétent homologue la convention. Pendant l'instruction judiciaire et lors du règlement de la procédure, la juridiction d'instruction apprécie la proportionnalité des mesures proposées dans le cadre de l'appréciation des charges. Si l'accord n'est pas homologué, le dossier est mis à la disposition du procureur du Roi. Dans ce cas, Dans ce cas, le juge, auquel l'accord a été soumise pour homologation, ne peut plus poursuivre l'examen du fond de l'affaire. Egalement, les documents rédigés et les communications faites pendant la concertation ne peuvent être utilisés à charge de l'auteur dans une procédure pénale, civile, administrative ou arbitrale ou dans toute autre procédure visant à résoudre des conflits et ne sont pas admissibles comme preuve, même au titre d'aveu extrajudiciaire.

La faculté prévue au § 1er appartient aussi, pour les mêmes faits, à l'auditeur du travail, au procureur fédéral et, pour les personnes visées par les articles 479 et 483 du Code d'instruction criminelle, au procureur général près la cour d'appel.

§ 7. Lors de sa comparution devant le procureur du Roi, le suspect peut en exécution du présent article se faire assister par un avocat ; il ne peut pas se faire représenter.

La victime peut se faire assister ou représenter par un avocat.

§ 8. Le service compétent des Communautés assiste le procureur du Roi dans les différentes phases de l'exécution du présent article.

Les agents de ce service remplissent leur mission en collaboration étroite avec le procureur du Roi qui exerce un contrôle sur l'évolution du dossier.

Art. 464/1

§ 1er. L'enquête pénale d'exécution, dénommée ci-après "EPE", est l'ensemble des actes qui tendent à la recherche, l'identification et la saisie du patrimoine sur lequel la condamnation au paiement d'une amende, d'une confiscation spéciale ou des frais de justice peut être exécutée.

Art.464/1

§ 1er. L'enquête pénale d'exécution, dénommée ci-après "EPE", est l'ensemble des actes qui tendent à la recherche, l'identification et la saisie du patrimoine sur lequel la condamnation au paiement d'une amende, d'une confiscation spéciale ou des frais de justice peut être exécutée.

§ 2. L'EPE est menée par et sous l'autorité et la direction du ministère public.

Le magistrat du ministère public qui mène l'EPE, dénommé ci-après "le magistrat EPE", veille à la légalité des actes d'exécution.

§ 3. L'EPE est menée à l'égard de l'auteur condamné, dénommé ci-après "le condamné", et à l'égard de tiers qui conspirent sciemment et volontairement avec le condamné afin de soustraire son patrimoine à l'exécution des condamnations exécutoires.

§ 4. Sauf les exceptions prévues par la loi, les actes d'exécution ne peuvent comprendre aucun acte de contrainte ni porter atteinte aux libertés et aux droits individuels. Les atteintes aux libertés et droits fondamentaux tolérées par la loi ne peuvent excéder ce qui est nécessaire pour atteindre l'objectif de l'EPE défini au § 1er.

§ 5. Sauf les exceptions prévues par la loi, l'EPE est secrète.

Toute personne appelée à prêter son concours professionnel à l'EPE est tenue au secret. Celui qui viole ce secret est puni des peines prévues à l'article 458 du Code pénal.

Sans préjudice de l'exercice du droit de défense dans d'autres procédures pénales par le condamné ou des tiers, le magistrat EPE décide sur l'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir une copie, si le condamné ou un tiers ayant un intérêt en fait la demande. Cette décision n'est susceptible d'aucun recours.

§ 2. L'EPE est menée par et sous l'autorité et la direction du ministère public.

Le magistrat du ministère public qui mène l'EPE, dénommé ci-après "le magistrat EPE", veille à la légalité des actes d'exécution.

§ 3. L'EPE est menée à l'égard de l'auteur condamné, dénommé ci-après "le condamné", et à l'égard de tiers qui conspirent sciemment et volontairement avec le condamné afin de soustraire son patrimoine à l'exécution des condamnations exécutoires.

§ 4. Sauf les exceptions prévues par la loi, les actes d'exécution ne peuvent comprendre aucun acte de contrainte ni porter atteinte aux libertés et aux droits individuels. Les atteintes aux libertés et droits fondamentaux tolérées par la loi ne peuvent excéder ce qui est nécessaire pour atteindre l'objectif de l'EPE défini au § 1er.

§ 5. Sauf les exceptions prévues par la loi, l'EPE est secrète.

Toute personne appelée à prêter son concours professionnel à l'EPE est tenue au secret. Celui qui viole ce secret est puni des peines prévues à l'article 458 du Code pénal.

Sans préjudice de l'exercice du droit de défense dans d'autres procédures pénales par le condamné ou des tiers, le magistrat EPE décide sur l'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir une copie, si le condamné ou un tiers ayant un intérêt en fait la demande. Cette décision n'est susceptible d'aucun recours.

La demande d'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir copie par le condamné ou un tiers ayant un intérêt est, à peine d'irrecevabilité, motivée et contient éléction de domicile en Belgique si le requérant n'y a pas son domicile.

Elle est adressée ou déposée au secrétariat du parquet ou de l'auditorat du travail compétent, qui l'insère dans un registre ouvert à ce sujet.

Le magistrat EPE statue au plus tard dans un délai de quatre mois après l'insertion de la requête dans le registre.

Le magistrat EPE peut limiter la consultation à la partie du dossier pour laquelle le requérant peut justifier d'un intérêt. Le magistrat EPE peut refuser la consultation du dossier ou l'obtention d'une copie de celui-ci

parce que l'enquête pénale d'exécution n'a pas encore mené à une saisie ou à la découverte de nouvelles infractions, parce que les nécessités de l'enquête pénale d'exécution le requièrent ou parce que le requérant ne peut justifier d'un motif légitime la consultation du dossier.

Si la demande de consultation du dossier ou d'obtention d'une copie de ce dernier est acceptée, le dossier est mis à la disposition du requérant et de son avocat, en original ou en copie, pour consultation dans les vingt jours suivant le jugement du magistrat EPE pour une durée minimale de quarante-huit heures. Le secrétariat du parquet ou de l'auditorat compétent informe le requérant et son avocat par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique du moment où le dossier pourra être consulté. Le requérant ne peut faire usage des renseignements obtenus par la consultation ou par la prise d'une copie du dossier que dans l'intérêt de sa défense, à la condition de respecter la présomption d'innocence et les droits de la défense de tiers, la vie privée et la dignité de la personne. Tout abus sera puni conformément l'article 460ter du Code pénal.

La décision motivée du magistrat EPE est communiquée au requérant et, le cas échéant, à son avocat, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, dans un délai de huit jours à compter de la décision. Le requérant ne peut, à peine d'irrecevabilité, envoyer ni déposer de requête ayant le même objet avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de la dernière décision portant sur le même objet.

Le requérant peut interjeter appel de la décision devant le juge de l'application des peines dans les quinze jours à compter de la notification de la décision, par une déclaration faite au greffe de la prison ou au greffe du tribunal de l'application des peines et insérée dans un registre prévu à cet effet. Si le magistrat EPE n'a pas pris de décision dans le délais prévu dans l'alinéa 6, augmenté de quinze jours, le requérant peut s'adresser au juge de l'application des peines. Ce droit prend fin si la requête motivée n'est pas déposée dans les huit jours à l'expiration

Sans préjudice de l'application de l'article 16bis de la loi du 26 mars 2003 portant création d'un Organe central pour la saisie et la confiscation et portant des dispositions sur la gestion à valeur constante des biens saisis et sur l'exécution de certaines sanctions patrimoniales, le magistrat EPE peut, au cours de l'EPE, autoriser une partie civile à consulter le dossier afin de l'informer des avoirs patrimoniaux sur lesquels la condamnation exécutoire au paiement de dommages-intérêts peut être exécutée. Le magistrat EPE peut limiter la consultation du dossier ou la prise d'une copie de celui-ci à la partie du dossier à l'égard de laquelle la partie civile peut justifier d'un intérêt.

§ 6. Le magistrat EPE communique, au besoin, tous les renseignements pertinents collectés dans le cadre de l'EPE et ayant trait au patrimoine du condamné au fonctionnaire compétent du service public fédéral Finances, ou informe ce fonctionnaire que ces renseignements sont à disposition pour être consultés et prise d'une copie, en vue de

du délai, au greffe du tribunal de l'application des peines. La requête est insérée dans un registre prévu à cet effet. Le magistrat EPE envoie les pièces du dossier au greffier du tribunal de l'application des peines qui les dépose au greffe. Le greffier communique, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, les lieu, jour et heure de l'audience au requérant ou à son avocat, au plus tard sept jours au préalable. Le greffier informe immédiatement le magistrat EPE de l'audience. Le requérant, son avocat et le ministère public peuvent être entendus. Le juge de l'application des peines peut entendre le magistrat EPE séparément.

Le juge de l'application des peines statue dans un délai de trente jours à compter du dépôt de la déclaration. Le requérant qui succombe peut être condamné aux dépens. Le greffier communique, dans les vingt-quatre heures du prononcé, par télécopie, par lettre simple ou par voie électronique, le jugement du juge de l'application des peines au requérant ou à son avocat ainsi qu'au magistrat EPE.

Le jugement du juge de l'application des peines n'est pas susceptible d'opposition ou de pourvoi en cassation.

Sans préjudice de l'application de l'article 16bis de la loi du 26 mars 2003 portant création d'un Organe central pour la saisie et la confiscation et portant des dispositions sur la gestion à valeur constante des biens saisis et sur l'exécution de certaines sanctions patrimoniales, le magistrat EPE peut, au cours de l'EPE, autoriser une partie civile à consulter le dossier afin de l'informer des avoirs patrimoniaux sur lesquels la condamnation exécutoire au paiement de dommages-intérêts peut être exécutée. Le magistrat EPE peut limiter la consultation du dossier ou la prise d'une copie de celui-ci à la partie du dossier à l'égard de laquelle la partie civile peut justifier d'un intérêt.

§ 6. Le magistrat EPE communique, au besoin, tous les renseignements pertinents collectés dans le cadre de l'EPE et ayant trait au patrimoine du condamné au fonctionnaire compétent du service public fédéral Finances, ou informe ce fonctionnaire que ces renseignements sont à disposition pour être consultés et prise d'une copie, en vue de

faciliter le recouvrement des confiscations, amendes et frais de justice dus par le condamné.

Les fonctionnaires de police qui ne sont pas requis par le magistrat EPE communiquent immédiatement et d'initiative à ce magistrat les renseignements utiles pour l'EPE qu'ils ont collectés dans le cadre d'une information, d'une instruction ou d'une autre EPE.

Les fonctionnaires de police qui, dans le cadre de l'EPE, ont collecté des renseignements qui peuvent être importants pour une information ou une instruction en cours ou une autre EPE, les portent immédiatement à la connaissance du ministère public compétent ou du juge d'instruction compétent. Lorsqu'ils découvrent au cours de l'EPE des faits qui peuvent former un délit ou un crime, ils en informent immédiatement le ministère public compétent.

Les membres du ministère public peuvent utiliser les renseignements qui ont été collectés régulièrement dans le cadre de l'EPE lorsqu'ils exercent leur fonction dans d'autres procédures pénales et civiles.

§ 7. Les sommes d'argent que le magistrat EPE et l'Organe central pour la saisie et la confiscation, dénommé ci-après l'"OCSC", reçoivent ou gèrent dans le cadre de l'EPE sont versées dès que possible au fonctionnaire compétent du service public fédéral Finances chargé du recouvrement de la confiscation, de l'amende et des frais de justice.

§ 8. Sans préjudice de l'application de l'article 16bis de la loi du 26 mars 2003 portant création d'un Organe central pour la saisie et la confiscation et portant des dispositions sur la gestion à valeur constante des biens saisis et sur l'exécution de certaines sanctions patrimoniales, l'EPE ne porte pas atteinte à l'exercice du droit de la partie civile ou de tiers de bonne foi d'exécuter leurs créances sur le patrimoine du condamné, conformément au livre III, titre XVIII, articles 7 et 8, du Code civil.

En cas de concours d'une saisie-exécution civile avec une saisie pratiquée dans le cadre de l'EPE portant sur les mêmes avoirs patrimoniaux, les condamnations visées au § 1er sont exécutées par le service public fédéral Finances par l'exercice des droits accordés par la loi aux créanciers dans le cadre de la distribution par contribution ou de l'ordre.

faciliter le recouvrement des confiscations, amendes et frais de justice dus par le condamné.

Les fonctionnaires de police qui ne sont pas requis par le magistrat EPE communiquent immédiatement et d'initiative à ce magistrat les renseignements utiles pour l'EPE qu'ils ont collectés dans le cadre d'une information, d'une instruction ou d'une autre EPE.

Les fonctionnaires de police qui, dans le cadre de l'EPE, ont collecté des renseignements qui peuvent être importants pour une information ou une instruction en cours ou une autre EPE, les portent immédiatement à la connaissance du ministère public compétent ou du juge d'instruction compétent. Lorsqu'ils découvrent au cours de l'EPE des faits qui peuvent former un délit ou un crime, ils en informent immédiatement le ministère public compétent.

Les membres du ministère public peuvent utiliser les renseignements qui ont été collectés régulièrement dans le cadre de l'EPE lorsqu'ils exercent leur fonction dans d'autres procédures pénales et civiles.

§ 7. Les sommes d'argent que le magistrat EPE et l'Organe central pour la saisie et la confiscation, dénommé ci-après l'"OCSC", reçoivent ou gèrent dans le cadre de l'EPE sont versées dès que possible au fonctionnaire compétent du service public fédéral Finances chargé du recouvrement de la confiscation, de l'amende et des frais de justice.

§ 8. Sans préjudice de l'application de l'article 16bis de la loi du 26 mars 2003 portant création d'un Organe central pour la saisie et la confiscation et portant des dispositions sur la gestion à valeur constante des biens saisis et sur l'exécution de certaines sanctions patrimoniales, l'EPE ne porte pas atteinte à l'exercice du droit de la partie civile ou de tiers de bonne foi d'exécuter leurs créances sur le patrimoine du condamné, conformément au livre III, titre XVIII, articles 7 et 8, du Code civil.

En cas de concours d'une saisie-exécution civile avec une saisie pratiquée dans le cadre de l'EPE portant sur les mêmes avoirs patrimoniaux, les condamnations visées au § 1er sont exécutées par le service public fédéral Finances par l'exercice des droits accordés par la loi aux créanciers dans le cadre de la

Si le condamné ou le tiers visé au § 3 fait l'objet d'une procédure collective d'insolvabilité, les condamnations visées au § 1er sont exécutées par le service public fédéral Finances par l'exercice des droits accordés par la loi aux créanciers dans le cadre de la procédure collective d'insolvabilité.

Au sens du présent paragraphe, une procédure collective d'insolvabilité est la faillite, la réorganisation judiciaire, le règlement collectif de dettes ou toute autre procédure collective judiciaire, administrative ou volontaire, belge ou étrangère, qui implique la réalisation des actifs et la distribution du produit de cette réalisation entre, selon le cas, les créanciers, les actionnaires, les associés ou les membres.

La remise ou réduction des peines dans le cadre d'une procédure collective d'insolvabilité ou d'une procédure de saisie civile ne peut être accordée qu'en application des articles 110 et 111 de la Constitution.

Le concours avec une saisie-exécution civile ou une procédure collective d'insolvabilité en cours ne constitue pas un obstacle à la collecte de renseignements sur le patrimoine du condamné par le ministère public dans le cadre de l'EPE et la communication de ceux-ci au service public fédéral Finances.

Art. 464/23

Le magistrat EPE peut étendre la recherche qu'il effectue ou fait effectuer par le service de police requis dans un système informatique ou une partie de celui-ci à un système informatique ou une partie de celui-ci qui se trouve dans un autre lieu que celui où la recherche est effectuée si :

1° cette extension est nécessaire pour collecter les renseignements visés à l'article 464/29, § 2, et

2° si d'autres mesures pour collecter ces renseignements seraient disproportionnées ou s'il existe un risque que, sans cette extension, ces renseignements soient perdus.

distribution par contribution ou de l'ordre.

Si le condamné ou le tiers visé au § 3 fait l'objet d'une procédure collective d'insolvabilité, les condamnations visées au § 1er sont exécutées par le service public fédéral Finances par l'exercice des droits accordés par la loi aux créanciers dans le cadre de la procédure collective d'insolvabilité.

Au sens du présent paragraphe, une procédure collective d'insolvabilité est la faillite, la réorganisation judiciaire, le règlement collectif de dettes ou toute autre procédure collective judiciaire, administrative ou volontaire, belge ou étrangère, qui implique la réalisation des actifs et la distribution du produit de cette réalisation entre, selon le cas, les créanciers, les actionnaires, les associés ou les membres.

La remise ou réduction des peines dans le cadre d'une procédure collective d'insolvabilité ou d'une procédure de saisie civile ne peut être accordée qu'en application des articles 110 et 111 de la Constitution.

Le concours avec une saisie-exécution civile ou une procédure collective d'insolvabilité en cours ne constitue pas un obstacle à la collecte de renseignements sur le patrimoine du condamné par le ministère public dans le cadre de l'EPE et la communication de ceux-ci au service public fédéral Finances.

Art. 464/23

§1. Le magistrat EPE peut étendre la recherche qu'il effectue ou fait effectuer par le service de police requis dans un système informatique ou une partie de celui-ci à un système informatique ou une partie de celui-ci qui se trouve dans un autre lieu que celui où la recherche est effectuée si :

1° cette extension est nécessaire pour collecter les renseignements visés à l'article 464/29, § 2, et

2° si d'autres mesures pour collecter ces renseignements seraient disproportionnées ou s'il existe un risque que, sans cette extension, ces renseignements soient perdus.

§ 2. L'extension d'une recherche dans un système informatique ne peut pas excéder les systèmes informatiques ou les parties de tels systèmes auxquels les personnes autorisées à

Art. 464/24

§ 1er. Le magistrat EPE ou le service de police requis peut ordonner aux personnes dont il présume qu'elles ont une connaissance particulière du système informatique qui fait l'objet de la recherche ou des services qui permettent de protéger ou de crypter les données qui sont stockées, traitées ou transmises par un système informatique, de fournir, dans une forme compréhensible, des informations sur le fonctionnement de ce système et sur la manière d'accéder aux données stockées, traitées ou transmises par celui-ci.

§ 2. Le magistrat EPE ou le service de police requis peut ordonner à toute personne appropriée de mettre en fonctionnement elle-même le système informatique ou, selon le cas, de rechercher, rendre accessibles, copier, rendre inaccessibles ou retirer les données pertinentes qui sont stockées, traitées ou transmises par ce système, sous la forme qu'il a demandée. Ces personnes sont tenues d'y donner suite, dans la mesure de leurs moyens.

§ 3. Celui qui refuse de fournir la collaboration ordonnée aux § 1er et 2 ou qui entrave la recherche dans le système informatique est puni d'un emprisonnement de six mois à un an et d'une amende de vingt-six euros à vingt mille euros ou d'une de ces peines seulement.

§ 4. Toute personne qui, du chef de sa fonction, a connaissance de la mesure ou y prête son concours est tenue de garder le secret.

Toute violation du secret est punie conformément à l'article 458 du Code pénal.

utiliser le système informatique qui fait l'objet de la mesure ont spécifiquement accès.

Art. 464/24

§ 1er. Le magistrat EPE ou le service de police requis peut ordonner aux personnes dont il présume qu'elles ont une connaissance particulière du système informatique qui fait l'objet de la recherche ou des services qui permettent de protéger ou de crypter les données qui sont stockées, traitées ou transmises par un système informatique, de fournir, dans une forme compréhensible, des informations sur le fonctionnement de ce système et sur la manière d'accéder aux données stockées, traitées ou transmises par celui-ci.

§ 2. Le magistrat EPE ou le service de police requis peut demander à toute personne appropriée de mettre en fonctionnement elle-même le système informatique ou, selon le cas, de rechercher, rendre accessibles, copier, rendre inaccessibles ou retirer les données pertinentes qui sont stockées, traitées ou transmises par ce système, dans la forme qu'il aura demandée. Ces personnes sont tenues d'y donner suite, dans la mesure de leurs moyens. Ces personnes peuvent toutefois refuser de prêter leur collaboration, en particulier dans le cas où elles s'accuseraient d'une infraction.

§ 3. Les tiers qui refusent de fournir la collaboration ordonnée aux §§ 1er et 2 ou qui font obstacle à la recherche dans le système informatique, sont punis d'un emprisonnement de six mois à un an et d'une amende de vingt-six euros à vingt mille euros ou d'une de ces peines seulement.

Toute personne qui, du chef de sa fonction, a connaissance de la mesure ou y prête son concours, est tenue de garder le secret.

Toute violation du secret est punie conformément à l'article 458 du Code pénal [...]

Art. 464/27

§ 1er. Le magistrat EPE qui mène l'enquête peut autoriser un service de police à effectuer une observation à l'égard d'une habitation ou d'une dépendance propre y enclose, au sens des articles 479, 480 et 481 du Code pénal.

§ 2. Les conditions de fond et de forme ainsi que les modalités d'exécution prévues à l'article 464/14 et la cause d'excuse visée à l'article 464/15 sont applicables à l'observation visée au §1er.

Le magistrat mentionne dans son autorisation d'observation l'adresse ou la localisation la plus précise possible de l'habitation visée au § 1er sur laquelle porte l'observation.

Art. 464/27

§ 1er. Le magistrat EPE qui mène l'enquête peut autoriser un service de police à procéder à une observation visée à l'article 47sexies, effectuée à l'aide de moyens techniques afin d'avoir une vue dans un domicile, ou dans une dépendance propre y enclose de ce domicile au sens des articles 479, 480 et 481 du Code pénal, ou dans un local utilisé à des fins professionnelles ou le domicile d'un avocat ou d'un médecin.

La cause d'excuse visée à l'article 464/15 est d'application à cette observation.

§ 2. Le juge d'instruction mentionne dans son autorisation d'observation l'adresse ou une localisation aussi précise que possible de l'habitation visée au § 1er qui fait l'objet de l'observation.

§ 3. L'observation visée au § 1er peut être ordonnée si :

1° elle est appliquée exclusivement en exécution d'une condamnation au paiement de confiscations, d'amende et de frais de justice passée en force de chose jugée et prononcée après que le condamné a été déclaré coupable d'une infraction visée à l'article 90ter, §§ 2 à 4 ou d'une infraction dans le cadre d'une organisation criminelle visée à l'article 324bis du Code pénal ;

2° les actes d'exécution ordinaires ne suffisaient pas ou ne peuvent raisonnablement suffire pour atteindre l'objectif visé de l'EPE décrit à l'article 464/1, § 1er.

En outre, une observation visée au § 1er, se rapportant aux locaux utilisés à des fins professionnelles ou au domicile d'un avocat ou d'un médecin, ne peut être autorisée par le magistrat EPE que si l'avocat ou le médecin fait lui-même l'objet de la condamnation passée en force de chose jugée visée à l'alinéa 1er, 1°, ou que des faits précis laissent supposer que des tiers faisant l'objet d'une telle condamnation utilisent ces locaux ou ce domicile. Cette mesure ne peut être exécutée sans que le bâtonnier ou le représentant de

l'ordre provincial des médecins en soit averti. Ces personnes sont tenues au secret. Toute violation du secret est punie conformément à l'article 458 du Code pénal. Il est agi conformément l'article 464/14.

Art. 524bis

§ 1er. Le juge qui déclare le prévenu coupable pour le fait qui lui est imputé peut, sur réquisition du ministère public, ordonner une enquête particulière sur les avantages patrimoniaux visés aux articles 42, 3°, 43bis et 43quater, du Code pénal en vue de déterminer ces avantages patrimoniaux. Cette enquête particulière sur les avantages patrimoniaux n'est toutefois possible que si le ministère public démontre, sur la base d'indices sérieux et concrets, que le condamné a tiré de l'infraction ou de faits identiques au sens de l'article 43quater du Code pénal, des avantages patrimoniaux de quelque intérêt.

La réquisition du ministère public pour mener une enquête particulière sur les avantages patrimoniaux ne peut jamais être introduite pour la première fois en degré d'appel.

§ 2. L'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux est menée sous la direction et la surveillance du procureur du Roi compétent, qui en assume la responsabilité. Il veille à la légalité des moyens de preuve ainsi qu'à la loyauté avec laquelle ils sont rassemblés.

L'exercice d'un recours n'est pas suspensif de l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux.

§ 3. Sous réserve des exceptions légales, l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux est secrète. Toute personne qui est appelée à prêter son concours professionnel à l'enquête particulièrement sur les avantages patrimoniaux est tenue au secret. Celui qui viole ce secret est puni des peines prévues à l'article 458 du Code pénal.

§ 4. Les actes accomplis dans le cadre de

Art. 524bis

§ 1er. Le juge qui déclare le prévenu coupable pour le fait qui lui est imputé peut, sur réquisition du ministère public, ordonner une enquête particulière sur les avantages patrimoniaux visés aux articles 42, 3°, 43bis et 43quater, du Code pénal en vue de déterminer ces avantages patrimoniaux.

Cette enquête particulière sur les avantages patrimoniaux n'est toutefois possible que si le ministère public démontre, sur la base d'indices sérieux et concrets, que le condamné a tiré de l'infraction pour laquelle il a été condamné ou d'infractions susceptibles de donner lieu, directement ou indirectement, à un avantage économique, des avantages patrimoniaux de quelque intérêt, pour autant qu'elles apparaissent à l'article 43quater, § 1er du Code pénal, comme l'infraction pour laquelle l'intéressé a été condamné, à un avantage économique, des avantages patrimoniaux de quelque intérêt.

La réquisition du ministère public pour mener une enquête particulière sur les avantages patrimoniaux ne peut jamais être introduite pour la première fois en degré d'appel.

§ 2. L'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux est menée sous la direction et la surveillance du procureur du Roi compétent, qui en assume la responsabilité. Il veille à la légalité des moyens de preuve ainsi qu'à la loyauté avec laquelle ils sont rassemblés.

L'exercice d'un recours n'est pas suspensif de l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux.

§ 3. Sous réserve des exceptions légales, l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux est secrète. Toute personne qui est appelée à prêter son concours professionnel à l'enquête particulièrement sur les avantages patrimoniaux est tenue au secret. Celui qui viole ce secret est puni des peines prévues à l'article 458 du Code pénal.

§ 4. Les actes accomplis dans le cadre de

l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux ne peuvent contenir aucune mesure de contrainte ni aucune violation des droits et libertés individuels. Ces actes peuvent toutefois contenir la saisie des choses mentionnée aux articles 35 et 35ter. En cas de saisie d'un bien immeuble, il est procédé conformément aux formalités de l'article 35bis.

En cas de saisie conformément à l'alinéa 1er, l'article 28sexies est d'application.

§ 5. Le procureur du Roi ou le cas échéant le procureur général, peut requérir par écrit, au tribunal ou à la cour qui a ordonné l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux, de procéder à la désignation d'un expert, d'ordonner la mesure de surveillance visée à l'article 90ter ou d'ordonner une perquisition.

Il est statué sur cette requête dans les quinze jours. L'ordonnance est communiquée au ministère public par le greffier. Le refus d'ordonner la mesure de contrainte demandée n'est susceptible d'aucun recours.

Si la requête a pour objet d'ordonner une mesure de surveillance visée à l'article 90ter, le tribunal ou la cour rend une ordonnance conformément à l'article 90quater, § 1er, et charge un juge d'instruction de l'exécution de la mesure conformément aux articles 90quater, §§ 2 et 3, à 90octies.

§ 6. Lorsque le procureur du Roi ou, le cas échéant, le procureur général juge que l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux est terminée, il porte l'action en confiscation devant le tribunal ou la cour qui a ordonné l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux. Ceci se passe par une citation adressée directement au condamné et, le cas échéant, à la partie civile.

Un délai de dix jours, augmenté le cas échéant à raison des distances, doit être prévu entre la citation et la comparution, à peine de nullité de la condamnation à la confiscation qui a pu être prononcée par défaut à l'encontre de la personne citée. Cette nullité ne peut toutefois être opposée qu'à la première audience et avant toutes autres exceptions et moyens de défense.

§ 7. A peine de déchéance de l'action en confiscation, le tribunal ou la cour doivent être saisis de l'action en confiscation visée au § 6 avant l'expiration d'un délai de deux ans qui

l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux ne peuvent contenir aucune mesure de contrainte ni aucune violation des droits et libertés individuels. Ces actes peuvent toutefois contenir la saisie des choses mentionnée aux articles 35 et 35ter. En cas de saisie d'un bien immeuble, il est procédé conformément aux formalités de l'article 35bis.

En cas de saisie conformément à l'alinéa 1er, l'article 28sexies est d'application.

§ 5. Le procureur du Roi ou le cas échéant le procureur général, peut requérir par écrit, au tribunal ou à la cour qui a ordonné l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux, de procéder à la désignation d'un expert, d'ordonner la mesure de surveillance visée à l'article 90ter ou d'ordonner une perquisition.

Il est statué sur cette requête dans les quinze jours. L'ordonnance est communiquée au ministère public par le greffier. Le refus d'ordonner la mesure de contrainte demandée n'est susceptible d'aucun recours.

Si la requête a pour objet d'ordonner une mesure de surveillance visée à l'article 90ter, le tribunal ou la cour rend une ordonnance conformément à l'article 90quater, § 1er, et charge un juge d'instruction de l'exécution de la mesure conformément aux articles 90quater, §§ 2 et 3, à 90octies.

§ 6. Lorsque le procureur du Roi ou, le cas échéant, le procureur général juge que l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux est terminée, il porte l'action en confiscation devant le tribunal ou la cour qui a ordonné l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux. Ceci se passe par une citation adressée directement au condamné et, le cas échéant, à la partie civile.

Un délai de dix jours, augmenté le cas échéant à raison des distances, doit être prévu entre la citation et la comparution, à peine de nullité de la condamnation à la confiscation qui a pu être prononcée par défaut à l'encontre de la personne citée. Cette nullité ne peut toutefois être opposée qu'à la première audience et avant toutes autres exceptions et moyens de défense.

§ 7. A peine de déchéance de l'action en confiscation, le tribunal ou la cour doivent être saisis de l'action en confiscation visée au § 6 avant l'expiration d'un délai de deux ans qui

court à dater du jour où l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux a été ordonnée par le juge, pour autant que le prononcé rendu sur la culpabilité soit déjà coulé en force de chose jugée.

Si, à l'expiration de ce délai, la décision rendue sur la culpabilité n'est pas encore coulée en force de chose jugée, le délai est prolongé d'un mois à dater du jour où le jugement établissant la preuve de l'infraction a acquis force de chose jugée.

Si, dans la procédure au fond, le juge d'appel déclare établis des faits pour lesquels le prévenu a été acquitté en première instance, il peut, sur réquisition du ministère public, prolonger de six mois maximum le délai visé à l'alinéa 1er.

Art. 590

Pour chaque personne, le Casier judiciaire enregistre les informations suivantes :

1° les condamnations à une peine criminelle, correctionnelle ou de police;

2° les décisions ordonnant la suspension du prononcé de la condamnation ou la suspension probatoire, constatant la révocation de la suspension ou prononçant la révocation de la suspension probatoire, ou remplaçant la suspension simple par la suspension probatoire, prises par application des articles 3 à 6 et 13 de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation;

2°bis. [...].

3° les décisions prononçant la révocation du sursis, simple ou probatoire, prises par application de l'article 14 de la même loi;

4° les décisions d'internement, d'octroi ou de révocation de la libération à l'essai ou de la libération anticipée en vue de l'éloignement du territoire ou en vue de la remise, et de libération définitive, prises en application de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement.

5° les décisions de mise à la disposition du tribunal de l'application des peines et de privation de liberté prises par application des articles 34bis à 34quater du Code pénal et de l'article 95/7 de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre

court à dater du jour où l'enquête particulière sur les avantages patrimoniaux a été ordonnée par le juge, pour autant que le prononcé rendu sur la culpabilité soit déjà coulé en force de chose jugée.

Si, à l'expiration de ce délai, la décision rendue sur la culpabilité n'est pas encore coulée en force de chose jugée, le délai est prolongé d'un mois à dater du jour où le jugement établissant la preuve de l'infraction a acquis force de chose jugée.

Si, dans la procédure au fond, le juge d'appel déclare établis des faits pour lesquels le prévenu a été acquitté en première instance, il peut, sur réquisition du ministère public, prolonger de six mois maximum le délai visé à l'alinéa 1er.

Art. 590

Pour chaque personne, le Casier judiciaire enregistre les informations suivantes :

1° les condamnations à une peine criminelle, correctionnelle ou de police;

2° les décisions ordonnant la suspension du prononcé de la condamnation ou la suspension probatoire, constatant la révocation de la suspension ou prononçant la révocation de la suspension probatoire, ou remplaçant la suspension simple par la suspension probatoire, prises par application des articles 3 à 6 et 13 de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation;

2°bis. [...].

3° les décisions prononçant la révocation du sursis, simple ou probatoire, prises par application de l'article 14 de la même loi;

4° les décisions d'internement, d'octroi ou de révocation de la libération à l'essai ou de la libération anticipée en vue de l'éloignement du territoire ou en vue de la remise, et de libération définitive, prises en application de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement.

5° les décisions de mise à la disposition du tribunal de l'application des peines et de privation de liberté prises par application des articles 34bis à 34quater du Code pénal et de l'article 95/7 de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre

des modalités d'exécution de la peine;

6° les décisions d'internement des condamnés visés à l'article 21 de la même loi, et celles ordonnant leur retour au centre pénitentiaire;

7° les déchéances de l'autorité parentale et les réintégrations, les mesures prononcées à l'égard des mineurs, énumérées à l'article 63 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, de même que les levées ou modifications de ces mesures décidées par le tribunal de la jeunesse en application de l'article 60 de la même loi;

8° les arrêts d'annulation rendus par application des articles 416 à 442 ou des articles 443 à 447bis du présent code;

9° les décisions de rétractation rendues par application des articles 10 à 14 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle;

10° les décisions interprétatives ou rectificatives;

11° les arrêts de réhabilitation rendus par application des articles 621 à 634 du présent code;

12° les arrêtés de réhabilitation pris par application de l'arrêté-loi du 9 décembre 1943 sur la réhabilitation des gens de mer et sur l'extinction des poursuites répressives et des peines relatives à certaines infractions maritimes;

13° les arrêtés de réhabilitation pris par application de l'arrêté-loi du 22 avril 1918 relatif à la réhabilitation militaire;

14° les arrêtés de grâce;

15° les décisions d'octroi ou de révocation de la libération conditionnelle;

16° les décisions rendues en matière pénale par des juridictions étrangères à charge de Belges ou de personnes morales ayant leur siège social ou un siège d'exploitation en Belgique, qui sont notifiées au Gouvernement belge en vertu de conventions internationales ou d'une règle de droit dérivé de l'Union européenne liant la Belgique]⁶, ainsi que les mesures d'amnistie, d'effacement de condamnation ou de réhabilitation prises par une autorité étrangère, susceptibles d'affecter ces dernières décisions, qui sont portées à la connaissance du Gouvernement belge.

des modalités d'exécution de la peine;

6° les décisions d'internement des condamnés visés à l'article 21 de la même loi, et celles ordonnant leur retour au centre pénitentiaire;

7° les déchéances de l'autorité parentale et les réintégrations, les mesures prononcées à l'égard des mineurs, énumérées à l'article 63 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, de même que les levées ou modifications de ces mesures décidées par le tribunal de la jeunesse en application de l'article 60 de la même loi;

8° les arrêts d'annulation rendus par application des articles 416 à 442 ou des articles 443 à 447bis du présent code;

9° les décisions de rétractation rendues par application des articles 10 à 14 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle;

10° les décisions interprétatives ou rectificatives;

11° les arrêts de réhabilitation rendus par application des articles 621 à 634 du présent code;

12° les arrêtés de réhabilitation pris par application de l'arrêté-loi du 9 décembre 1943 sur la réhabilitation des gens de mer et sur l'extinction des poursuites répressives et des peines relatives à certaines infractions maritimes;

13° les arrêtés de réhabilitation pris par application de l'arrêté-loi du 22 avril 1918 relatif à la réhabilitation militaire;

14° les arrêtés de grâce;

15° les décisions d'octroi ou de révocation de la libération conditionnelle;

16° les décisions rendues en matière pénale par des juridictions étrangères à charge de Belges ou de personnes morales ayant leur siège social ou un siège d'exploitation en Belgique, qui sont notifiées au Gouvernement belge en vertu de conventions internationales ou d'une règle de droit dérivé de l'Union européenne liant la Belgique, ainsi que les mesures d'amnistie, d'effacement de condamnation ou de réhabilitation prises par une autorité étrangère, susceptibles d'affecter ces dernières décisions, qui sont portées à la connaissance du Gouvernement belge.

17° les condamnations par simple déclaration de culpabilité prononcées en application de l'article 21ter de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale;

18° l'interdiction visée à l'article 35, § 1er, alinéa 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive [...];

19° les décisions constatant l'extinction de l'action publique en application de l'article 216bis, § 2.

Le Casier judiciaire enregistre également les peines accessoires ou subsidiaires et les mesures de sûreté, ainsi que le sursis, simple ou probatoire, assortissant les condamnations.

Les condamnations qui auraient déjà été enregistrées et qui feraient l'objet d'une décision d'acquittement prononcée à la suite d'un recours en opposition introduit durant le délai extraordinaire d'opposition ou d'un renvoi après annulation, sont effacées du Casier judiciaire.

Art. 594

Le Roi peut autoriser certaines administrations publiques, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres et après avis de la Commission de la protection de la vie privée, à accéder aux informations enregistrées dans le Casier judiciaire, uniquement dans le cadre d'une fin déterminée par ou en vertu de la loi, à l'exception :

1° des condamnations et décisions énumérées à l'article 593, 1° à 4°;

2° des arrêts de réhabilitation et des condamnations visées par cette réhabilitation;

3° des décisions ordonnant la suspension du prononcé de la condamnation et la suspension probatoire ou constatant l'extinction de l'action publique en application de l'article 216bis, § 2;

4° les décisions condamnant à une peine de travail conformément à l'article 37quinquies du Code pénal, excepté pour constituer la liste préparatoire des jurés conformément à l'article 224, 13° du Code judiciaire;

5° les décisions condamnant à une peine de surveillance électronique conformément à l'article 37ter du Code pénal, excepté pour constituer la liste préparatoire des jurés

17° les condamnations par simple déclaration de culpabilité prononcées en application de l'article 21ter de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale;

18° l'interdiction visée à l'article 35, § 1er, alinéa 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive [...];

19° l'extinction de l'action publique conformément à l'article 216bis, § 2, et à l'article 216ter, § 6.

Le Casier judiciaire enregistre également les peines accessoires ou subsidiaires et les mesures de sûreté, ainsi que le sursis, simple ou probatoire, assortissant les condamnations.

Les condamnations qui auraient déjà été enregistrées et qui feraient l'objet d'une décision d'acquittement prononcée à la suite d'un recours en opposition introduit durant le délai extraordinaire d'opposition ou d'un renvoi après annulation, sont effacées du Casier judiciaire.

Art. 594

Le Roi peut autoriser certaines administrations publiques, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres et après avis de la Commission de la protection de la vie privée, à accéder aux informations enregistrées dans le Casier judiciaire, uniquement dans le cadre d'une fin déterminée par ou en vertu de la loi, à l'exception :

1° des condamnations et décisions énumérées à l'article 593, 1° à 4°;

2° des arrêts de réhabilitation et des condamnations visées par cette réhabilitation;

3° des décisions ordonnant la suspension du prononcé de la condamnation et la suspension probatoire ou **l'extinction de l'action publique conformément à l'article 216bis, § 2 et à l'article 216ter, § 6;**

4° les décisions condamnant à une peine de travail conformément à l'article 37quinquies du Code pénal, excepté pour constituer la liste préparatoire des jurés conformément à l'article 224, 13° du Code judiciaire;

5° les décisions condamnant à une peine de surveillance électronique conformément à l'article 37ter du Code pénal, excepté pour constituer la liste préparatoire des jurés

conformément à l'article 224, 13° du Code judiciaire;

6° des décisions condamnant à une peine de probation autonome conformément à l'article 37octies du Code pénal, excepté pour constituer la liste préparatoire des jurés conformément à l'article 224, 13°, du Code judiciaire.

Elles n'ont plus accès aux condamnations à des peines d'emprisonnement de six mois au plus, aux condamnations par simple déclaration de culpabilité, à des peines d'amende ne dépassant pas 500 euros et à des peines d'amende infligées en vertu des lois coordonnées par l'arrêté royal du 16 mars 1968 relatives à la police de la circulation routière quel que soit leur montant, après un délai de trois ans à compter de la date de la décision judiciaire définitive qui les prononce, sauf si ces condamnations comportent des déchéances ou des interdictions dont les effets dépassent une durée de trois ans, prononcées dans le jugement ou dont la connaissance leur est indispensable pour l'application d'une disposition légale ou réglementaire.

Elles ont accès aux déchéances et mesures énumérées par l'article 63 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, selon les conditions fixées par cet article.

Code pénal

Art. 43

La confiscation spéciale s'appliquant aux choses visées aux 1° et 2° de l'article 42 sera toujours prononcée pour crime ou délit.

Elle ne sera prononcée pour contravention que dans les cas déterminés par la loi.

Art. 43bis

conformément à l'article 224, 13° du Code judiciaire;

6° des décisions condamnant à une peine de probation autonome conformément à l'article 37octies du Code pénal, excepté pour constituer la liste préparatoire des jurés conformément à l'article 224, 13°, du Code judiciaire.

Elles n'ont plus accès aux condamnations à des peines d'emprisonnement de six mois au plus, aux condamnations par simple déclaration de culpabilité, à des peines d'amende ne dépassant pas 500 euros et à des peines d'amende infligées en vertu des lois coordonnées par l'arrêté royal du 16 mars 1968 relatives à la police de la circulation routière quel que soit leur montant, après un délai de trois ans à compter de la date de la décision judiciaire définitive qui les prononce, sauf si ces condamnations comportent des déchéances ou des interdictions dont les effets dépassent une durée de trois ans, prononcées dans le jugement ou dont la connaissance leur est indispensable pour l'application d'une disposition légale ou réglementaire.

Elles ont accès aux déchéances et mesures énumérées par l'article 63 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, selon les conditions fixées par cet article.

Code pénal

Art. 43

La confiscation spéciale s'appliquant aux choses visées aux 1° et 2° de l'article 42 sera toujours prononcée pour crime ou délit.

La confiscation des choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre le crime ou le délit sera ordonnée, sauf lorsqu'elle a pour effet de soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde.

Elle ne sera prononcée pour contravention que dans les cas déterminés par la loi.

Art. 43bis

La confiscation spéciale s'appliquant aux choses visées à l'article 42, 3°, pourra toujours être prononcée par le juge, mais uniquement dans la mesure où elle est requise par écrit par le procureur du Roi.

Si ces choses ne peuvent être trouvées dans le patrimoine du condamné, le juge procédera à leur évaluation monétaire et la confiscation portera sur une somme d'argent qui leur sera équivalente.

Lorsque les choses confisquées appartiennent à la partie civile, elles lui seront restituées. Les choses confisquées lui seront de même attribuées lorsque le juge en aura prononcé la confiscation pour le motif qu'elles constituent des biens ou des valeurs substitués par le condamné à des choses appartenant à la partie civile ou parce qu'elles constituent l'équivalent de telles choses au sens de l'alinéa 2 du présent article.

Tout autre tiers prétendant droit sur la chose confisquée pourra faire valoir ce droit dans un délai et selon des modalités déterminées par le Roi.

La confiscation spéciale des biens immobiliers doit ou peut être prononcée par le juge, selon la base juridique applicable, mais uniquement dans la mesure où elle a été requise par écrit par le ministère public.

La réquisition écrite du ministère public tendant à la confiscation d'un bien immobilier qui n'a pas été saisi pénalement conformément aux formalités applicables est, sous peine d'irrecevabilité, inscrite gratuitement en marge du dernier titre transcrit ou du jugement visé à l'article 1er, alinéas 1er et 2, de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851. Le ministère public joint une preuve de la mention marginale au dossier répressif avant la clôture des débats. Le ministère public demande, s'il y a lieu, la radiation gratuite de la mention marginale.

Le juge diminue au besoin le montant des avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, ou de l'évaluation monétaire visée à l'alinéa 2 afin de ne pas soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde.

La confiscation spéciale s'appliquant aux choses visées à l'article 42, 3°, pourra toujours être prononcée par le juge, mais uniquement dans la mesure où elle est requise par écrit par le procureur du Roi.

Si ces **choses prévues à l'alinéa 1er et les choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre l'infraction** ne peuvent être trouvées dans le patrimoine du condamné, le juge procédera à leur évaluation monétaire et la confiscation portera sur une somme d'argent qui leur sera équivalente.

Lorsque les choses confisquées appartiennent à la partie civile, elles lui seront restituées. Les choses confisquées lui seront de même attribuées lorsque le juge en aura prononcé la confiscation pour le motif qu'elles constituent des biens ou des valeurs substitués par le condamné à des choses appartenant à la partie civile ou parce qu'elles constituent l'équivalent de telles choses au sens de l'alinéa 2 du présent article.

Tout autre tiers prétendant droit sur la chose confisquée pourra faire valoir ce droit dans un délai et selon des modalités déterminées par le Roi.

La confiscation spéciale des biens immobiliers doit ou peut être prononcée par le juge, selon la base juridique applicable, mais uniquement dans la mesure où elle a été requise par écrit par le ministère public.

La réquisition écrite du ministère public tendant à la confiscation d'un bien immobilier qui n'a pas été saisi pénalement conformément aux formalités applicables est, sous peine d'irrecevabilité, inscrite gratuitement en marge du dernier titre transcrit ou du jugement visé à l'article 1er, alinéas 1er et 2, de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851. Le ministère public joint une preuve de la mention marginale au dossier répressif avant la clôture des débats. Le ministère public demande, s'il y a lieu, la radiation gratuite de la mention marginale.

Le juge diminue au besoin le montant des avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, ou de l'évaluation monétaire visée à l'alinéa 2 afin de ne pas soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde.

Art. 43quater

§ 1er. Sans préjudice de l'article 43bis , alinéas 3 et 4, les avantages patrimoniaux visés au § 2, les biens et les valeurs qui y ont été substitués et les revenus provenant des avantages investis trouvés dans le patrimoine ou en possession d'une personne peuvent, à la demande du procureur du Roi, être confisqués ou cette personne peut être condamnée au paiement d'un montant que le juge estime correspondre à la valeur de ces choses si elle a été reconnue coupable :

a) soit d'une ou de plusieurs infractions visées :
1° à l'article 136sexies et au point 1° de l'article 136septies;

1°bis aux articles 137, pour autant que ces infractions soient punies d'une des peines prévues à l'article 138, § 1er, 4° à 10°, et qu'elles soient de nature à générer des bénéfices, ainsi que 140, pour autant que ce crime ou ce délit soit de nature à générer des bénéfices;

2° aux articles 246 à 251 et à l'article 323;

2°bis. aux articles 433sexies, 433septies, 433octies 433undecies et 433duodecies

3° aux articles 504bis et 504ter et à l'article 323;

4° à l'article 2bis, § 1er, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques pour autant que les faits portent sur l'importation, l'exportation, la fabrication, la vente ou la mise en vente des substances visées au présent article, ou au § 3, b) ou au § 4, b) de la même loi;

5° aux articles 77ter, 77quater et 77quinquies de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers;

6° l'article 10, § 1er, 2°, de la loi du 15 juillet 1985 relative à l'utilisation de substances à effet hormonal, à effet anti-hormonal, à effet bêta-adrénergique ou à effet stimulateur de production chez les animaux.

b) soit des infractions prévues à l'article 324ter , soit une ou plusieurs infractions visés ci-dessous, lorsqu'elles ont été commises dans le cadre d'une organisation criminelle, telle qu'elle est définie à l'article 324bis :

Art. 43quater

§ 1er. Sans préjudice de l'article 43bis , alinéas 3 et 4, les avantages patrimoniaux visés au § 2, les biens et les valeurs qui y ont été substitués et les revenus provenant des avantages investis trouvés dans le patrimoine ou en possession d'une personne peuvent, à la demande du procureur du Roi, être confisqués ou cette personne peut être condamnée au paiement d'un montant que le juge estime correspondre à la valeur de ces choses si elle a été reconnue coupable :

1° soit d'une ou de plusieurs infractions visées :

a) aux articles 136sexies et 136septies, 1° ;

b) aux articles 137, pour autant que ces infractions soient punies d'une des peines prévues à l'article 138, § 1er, 4° à 10°, et qu'elles soient de nature à générer des avantages patrimoniaux, 140, pour autant que ce crime ou ce délit soit de nature à générer des avantages patrimoniaux, 140bis à 140sexies, pour autant que ces infractions soient de nature à générer des avantages patrimoniaux, 140septies pour autant que cette infraction soit punie d'une des peines prévues à l'article 140septies, § 1er, 3e et 4e tiret, et qu'elle soit de nature à générer des avantages patrimoniaux, ainsi que 141;

c) aux articles 162, 163, 173, 180 et 186;

d) aux articles 246 à 250;

e) aux articles 379 ou 380 et 383bis;

f) aux articles 433quinquies à 433octies, 433undecies et 433duodecies;

g) aux articles 504bis et 504ter;

h) à l'article 505, à l'exception des choses couvertes par l'article 42, 1°;

i) à l'article 2bis, § 1er, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses,

1° aux articles 162, 163, 173, 180 et 186;
 1°bis articles 379 ou 380 et 383bis, § 1er;
 2° articles 468, 469, 470, 471 ou 472;
 3° article 475;
 4° articles 477, 477bis, 477ter, 477quater, 477quinquies, 477sexies ou 488bis;
 5° article 505, à l'exception des choses couvertes par l'article 42, 1°;
 5°bis à l'article 2quater, 4°, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes;
 6° article 10 de la loi du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation et au transit d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement à un usage militaire et de la technologie y afférente;
 7° article 1er de l'arrêté royal du 12 avril 1974 relatif à certaines opérations concernant les substances à action hormonale, antihormonale, anabolisante, beta-adrénérergique, anti-infectieuse, antiparasitaire et anti-inflammatoire, concernant les infractions punies en exécution de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques;
 8° articles 3 et 5 de l'arrêté royal du 5 février 1990 relatif à certaines substances beta-adrénérergiques concernant les infractions punies en exécution de la loi du 25 mars 1964 sur les médicaments.
 c) soit de plusieurs infractions poursuivies de manière collective et dont la gravité, la finalité et le rapport mutuel permettent au tribunal de décider certainement et nécessairement que ces faits ont été commis dans le cadre de fraude fiscale grave, organisée ou non.

soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques pour autant que les faits portent sur l'importation, l'exportation, la fabrication, la vente ou la mise en vente des substances visées au présent article, ou à l'article 2bis, § 3, b) ou au § 4, b);

- j) à l'article 2quater, 4°, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes;
- k) aux articles 77bis à 77quinquies de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers;
- l) à l'article 10, § 1er, 2°, de la loi du 15 juillet 1985 relative à l'utilisation de substances à effet hormonal, à effet antihormonal, à effet bêta-adrénérergique ou à effet stimulateur de production chez les animaux;

2° soit des infractions prévues à l'article 324ter;

3° soit une ou plusieurs infractions visées ci-dessous, lorsqu'elles ont été commises dans le cadre d'une organisation criminelle, telle qu'elle est définie à l'article 324bis :

- a) aux articles 468, 469, 470, 471 ou 472;
- b) à l'article 475;
- c) aux articles 477 à 477sexies ou 488bis;
- d) à l'article 8 de la loi du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation et au transit d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement à un usage militaire et de la technologie y afférente;
- e) aux articles 1er et 8 de l'arrêté royal du 12 avril 1974 relatif à certaines opérations concernant les substances

à action hormonale, antihormonale, anabolisante, beta-adrénergique, anti-infectieuse, antiparasitaire et anti-inflammatoire, pour les infractions punies conformément à la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques;

4° soit de plusieurs infractions poursuivies de manière collective et dont la gravité, la finalité et le rapport mutuel permettent au tribunal de décider certainement et nécessairement que ces faits ont été commis dans le cadre de fraude fiscale grave, organisée ou non. »

§ 2. La confiscation visée au § 1er peut être prononcée contre les auteurs, coauteurs et complices condamnés pour une ou plusieurs des infractions énumérées au présent article et aux conditions définies au § 1er si le condamné a acquis pendant une période pertinente des avantages patrimoniaux supplémentaires alors qu'il existe des indices sérieux et concrets que ceux-ci découlent de l'infraction pour laquelle il a été condamné ou de faits identiques et que le condamné n'a pas pu rendre plausible le contraire.

Ce contraire peut également être rendu plausible par tout tiers prétendant avoir droit à ces avantages.

§ 3. Est considérée comme pertinente au sens du présent article la période commençant cinq ans avant l'inculpation de la personne et courant jusqu'à la date du prononcé.

Les indices sérieux et concrets visés au § 2 peuvent être puisés dans tous les éléments dignes de foi qui ont été soumis au tribunal de manière régulière et qui montrent un déséquilibre de quelque intérêt entre, d'une part, l'accroissement temporaire ou constant du patrimoine et des dépenses du condamné au cours de la période pertinente, dont le ministère public apporte la preuve, et, d'autre part, l'accroissement temporaire ou constant

§ 2. La confiscation visée au § 1er peut être prononcée contre les auteurs, coauteurs et complices condamnés pour une ou plusieurs des infractions énumérées au présent article et aux conditions définies au § 1er si le condamné a acquis pendant une période pertinente des avantages patrimoniaux supplémentaires alors qu'il existe des indices sérieux et concrets que ceux-ci découlent de l'infraction pour laquelle il a été condamné ou **d'infractions susceptibles de donner lieu, directement ou indirectement, à un avantage économique pour autant qu'elles figurent sous la même rubrique, prévue au § 1er, que l'infraction qui fait l'objet de la condamnation** et que le condamné n'a pas pu rendre plausible le contraire.

Ce contraire peut également être rendu plausible par tout tiers prétendant avoir droit à ces avantages.

§ 3. Est considérée comme pertinente au sens du présent article la période commençant cinq ans avant l'inculpation de la personne et courant jusqu'à la date du prononcé.

Les indices sérieux et concrets visés au § 2 peuvent être puisés dans tous les éléments dignes de foi qui ont été soumis au tribunal de manière régulière et qui montrent un déséquilibre de quelque intérêt entre, d'une part, l'accroissement temporaire ou constant du patrimoine et des dépenses du condamné au cours de la période pertinente, dont le ministère public apporte la preuve, et, d'autre part, l'accroissement temporaire ou constant

du patrimoine et les dépenses du condamné au cours de cette période pour lesquels il peut rendre plausible qu'ils ne découlent pas des faits pour lesquels il a été condamné ou de faits identiques.

Il convient d'entendre par faits identiques les faits qui relèvent des qualifications visées au § 1er et qui tombent :

- a) soit sous la même qualification que l'infraction qui fait l'objet de la condamnation;
- b) soit sous une qualification connexe, pour autant qu'elle figure sous la même rubrique, prévue au § 1er, a) , que le délit qui fait l'objet de la condamnation.

Lorsque le tribunal ordonne la confiscation spéciale au sens du présent article, il peut décider de ne pas tenir compte d'une partie de la période pertinente ou de revenus, de biens et de valeurs qu'il détermine s'il estime une telle mesure opportune en vue de ne pas soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde.

§ 4. Le patrimoine dont dispose une organisation criminelle doit être confisqué, sous réserve des droits de tiers de bonne foi.

Code judiciaire

Art. 591

Le juge de paix connaît, quel que soit le montant de la demande:

1° des contestations relatives aux louages d'immeubles et des demandes connexes qui naîtraient de la location d'un fonds de commerce; des demandes en paiement d'indemnités d'occupation et en expulsion de lieux occupés sans droit, qu'elles soient ou non la suite d'une convention; de toutes contestations relatives à l'exercice du droit de préemption reconnu aux preneurs de biens ruraux;

2° des contestations ayant pour objet l'usage, la jouissance, l'entretien, la conservation ou l'administration du bien commun en cas de copropriété;

2°bis des demandes fondées sur les articles 577-9, §§ 2, 3, 4, 6 ou 7, 577-10, § 4 et 577-12, alinéa 4 du Code civil.

3° des contestations ayant pour objet les servitudes, ainsi que les obligations que la loi

du patrimoine et les dépenses du condamné au cours de cette période pour lesquels il peut rendre plausible qu'ils ne découlent pas des faits pour lesquels il a été condamné ou de faits identiques.

[...]

Lorsque le tribunal ordonne la confiscation spéciale au sens du présent article, il peut décider de ne pas tenir compte d'une partie de la période pertinente ou de revenus, de biens et de valeurs qu'il détermine s'il estime une telle mesure opportune en vue de ne pas soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde.

§ 4. Le patrimoine dont dispose une organisation criminelle doit être confisqué, sous réserve des droits de tiers de bonne foi.

Code Judiciaire

Art. 591

Le juge de paix connaît, quel que soit le montant de la demande:

1° des contestations relatives aux louages d'immeubles et des demandes connexes qui naîtraient de la location d'un fonds de commerce; des demandes en paiement d'indemnités d'occupation et en expulsion de lieux occupés sans droit, qu'elles soient ou non la suite d'une convention; de toutes contestations relatives à l'exercice du droit de préemption reconnu aux preneurs de biens ruraux;

2° des contestations ayant pour objet l'usage, la jouissance, l'entretien, la conservation ou l'administration du bien commun en cas de copropriété;

2°bis des demandes fondées sur les articles 577-9, §§ 2, 3, 4, 6 ou 7, 577-10, § 4 et 577-12, alinéa 4 du Code civil.

3° des contestations ayant pour objet les servitudes, ainsi que les obligations que la loi

impose aux propriétaires de fonds contigus;

4° des contestations relatives aux droits de passage;

5° des actions possessoires;

6° des contestations relatives à l'établissement des obligations d'irrigation et de dessèchement, à la fixation du parcours de la conduite d'eau, de ses dimensions et de sa forme, à la construction des ouvrages d'art à établir pour la prise d'eau, à l'entretien de ces ouvrages, aux changements à faire aux ouvrages déjà établis et aux indemnités dues au propriétaire, soit du fonds traversé, soit du fonds qui recevra l'écoulement des eaux, soit de celui qui servira d'appui aux ouvrages d'art;

7° des contestations visées dans la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures;

8° de toutes contestations relatives à l'exercice du droit de requisition exercé par le bourgmestre des immeubles abandonnés visés à l'article 134bis de la nouvelle loi communale.

9° de toutes contestations relatives aux réquisitions militaires, tant en ce qui concerne le droit que le montant de l'indemnité;

10° des contestations relatives aux réparations des dégâts miniers prévus par les lois coordonnées du 15 septembre 1919 sur les mines, minières et carrières et des contestations qui ont trait à la réparation des dommages causés soit par la recherche, soit par l'exploitation d'un gisement, prévus par l'arrêté royal du 28 novembre 1939 relatif à la recherche et à l'exploitation des roches bitumineuses, du pétrole et des gaz combustibles;

11° des contestations en matière de remembrement de biens ruraux;

12° des contestations relatives aux servitudes de débroussaillage sur les terrains limitrophes des voies ferrées;

13° des contestations pour dommages faits aux champs, fruits et récoltes, soit par l'homme, soit par les animaux;

14° des demandes relatives au remboursement du revenu d'intégration social visé à l'article 26 de la loi du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale et des demandes relatives au remboursement des frais d'aide sociale visé à l'article 98, § 2, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale;

impose aux propriétaires de fonds contigus;

4° des contestations relatives aux droits de passage;

5° des actions possessoires;

6° des contestations relatives à l'établissement des obligations d'irrigation et de dessèchement, à la fixation du parcours de la conduite d'eau, de ses dimensions et de sa forme, à la construction des ouvrages d'art à établir pour la prise d'eau, à l'entretien de ces ouvrages, aux changements à faire aux ouvrages déjà établis et aux indemnités dues au propriétaire, soit du fonds traversé, soit du fonds qui recevra l'écoulement des eaux, soit de celui qui servira d'appui aux ouvrages d'art;

7° des contestations visées dans la loi du 20 juillet 1971 sur les funérailles et sépultures;

8° de toutes contestations relatives à l'exercice du droit de requisition exercé par le bourgmestre des immeubles abandonnés visés à l'article 134bis de la nouvelle loi communale.

9° de toutes contestations relatives aux réquisitions militaires, tant en ce qui concerne le droit que le montant de l'indemnité;

10° des contestations relatives aux réparations des dégâts miniers prévus par les lois coordonnées du 15 septembre 1919 sur les mines, minières et carrières et des contestations qui ont trait à la réparation des dommages causés soit par la recherche, soit par l'exploitation d'un gisement, prévus par l'arrêté royal du 28 novembre 1939 relatif à la recherche et à l'exploitation des roches bitumineuses, du pétrole et des gaz combustibles;

11° des contestations en matière de remembrement de biens ruraux;

12° des contestations relatives aux servitudes de débroussaillage sur les terrains limitrophes des voies ferrées;

13° des contestations pour dommages faits aux champs, fruits et récoltes, soit par l'homme, soit par les animaux;

14° des demandes relatives au remboursement du revenu d'intégration social visé à l'article 26 de la loi du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale et des demandes relatives au remboursement des frais d'aide sociale visé à l'article 98, § 2, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale ;

15° des actions en réhabilitation et des actions en nullité basées sur un vice ou défaut de la chose, dans les ventes ou échanges d'animaux;

16° des contestations relatives à l'octroi d'un salaire différé dans l'agriculture et l'horticulture;

17° les demandes en matière de droit de fouille.

18° des contestations relatives à l'intégration verticale dans le secteur de la production animale.

18° des contestations relatives aux réparations des dommages visées par la loi du 10 janvier 1977, organisant la réparation des dommages provoqués par des prises et des pompages d'eau souterraine.

19° Des demandes d'indemnisation des dommages visées à l'article 14 du décret du 24 janvier 1984, portant des mesures en matière de la politique de l'eau souterraine.

20° des contestations relatives aux réparations des dommages visées par le décret du Conseil Régional Wallon organisant la réparation des dommages provoqués par des prises et des pompages d'eau souterraine;

21° des contestations en matière de contrats de crédits ainsi que des demandes d'octroi de facilités de paiement et des contestations en matière de cautionnement de contrats de crédits, tels qu'ils sont régis par la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation.

22° de toutes contestations relatives à l'exercice par le ministre ayant l'Intégration sociale dans ses attributions, ou par son délégué, du droit de réquisitionner tout immeuble abandonné, visé à l'article 74 de la loi du 2 janvier 2001 portant des dispositions sociales, budgétaires et diverses.

25° de toutes demandes relatives au recouvrement d'une somme d'argent introduites par un fournisseur d'électricité, de gaz, de chauffage ou d'eau ou par une personne proposant un réseau public de communications électroniques, un service de radiotransmission ou de radiodiffusion et télédiffusion à l'encontre d'une personne physique qui n'est pas une entreprise visée à l'article 573, alinéa 1er, 1°, du fait qu'elle reste en défaut de paiement d'une fourniture de service d'utilité publique par le fournisseur ou par la personne susvisés.

15° des actions en réhabilitation et des actions en nullité basées sur un vice ou défaut de la chose, dans les ventes ou échanges d'animaux;

16° des contestations relatives à l'octroi d'un salaire différé dans l'agriculture et l'horticulture;

17° les demandes en matière de droit de fouille.

18° des contestations relatives à l'intégration verticale dans le secteur de la production animale.

18° des contestations relatives aux réparations des dommages visées par la loi du 10 janvier 1977, organisant la réparation des dommages provoqués par des prises et des pompages d'eau souterraine.

19° Des demandes d'indemnisation des dommages visées à l'article 14 du décret du 24 janvier 1984, portant des mesures en matière de la politique de l'eau souterraine.

20° des contestations relatives aux réparations des dommages visées par le décret du Conseil Régional Wallon organisant la réparation des dommages provoqués par des prises et des pompages d'eau souterraine.

21° des contestations en matière de contrats de crédits ainsi que des demandes d'octroi de facilités de paiement et des contestations en matière de cautionnement de contrats de crédits, tels qu'ils sont régis par la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation.

22° de toutes contestations relatives à l'exercice par le ministre ayant l'Intégration sociale dans ses attributions, ou par son délégué, du droit de réquisitionner tout immeuble abandonné, visé à l'article 74 de la loi du 2 janvier 2001 portant des dispositions sociales, budgétaires et diverses.

25° de toutes demandes introduites à l'encontre d'une personne physique, autre qu'une entreprise visée à l'article 573, alinéa 1er, 1°, de paiement de la fourniture d'un service d'utilité publique dispensée par un fournisseur d'électricité, de gaz, de chauffage ou d'eau ou par une personne proposant un réseau public de communications électroniques, un service de radiotransmission ou de radiodiffusion et télédiffusion.

Art. 1017

Tout jugement définitif prononce, même d'office, la condamnation aux dépens contre la partie qui a succombé, à moins que des lois particulières n'en disposent autrement et sans préjudice de l'accord des parties que, le cas échéant, le jugement décrète. Toutefois, les frais inutiles, y compris l'indemnité de procédure visée à l'article 1022, sont mis à charge, même d'office, de la partie qui les a causés fautivement.

La condamnation aux dépens est toutefois toujours prononcée, sauf en cas de demande téméraire ou vexatoire, à charge de l'autorité ou de l'organisme tenu d'appliquer les lois et règlements prévus aux articles 579, 6°, 580, 581 et 582, 1° et 2°, en ce qui concerne les demandes introduites par ou contre les assurés sociaux.

Par assurés sociaux, il faut entendre : les assurés sociaux au sens de l'article 2, 7°, de la loi du 11 avril 1995 visant à instituer la "Charte" de l'assuré social.

Les dépens peuvent être compensés dans la mesure appréciée par le juge, soit si les parties succombent respectivement sur quelque chef, soit entre conjoints, ascendants, frères et soeurs ou alliés au même degré.

Tout jugement d'instruction réserve les dépens.

loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle

Art. 2

A l'article 1022 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 21 avril 2007 et modifié par la loi du 22

Art. 1017

Tout jugement définitif prononce, même d'office, la condamnation aux dépens contre la partie qui a succombé, à moins que des lois particulières n'en disposent autrement et sans préjudice de l'accord des parties que, le cas échéant, le jugement décrète. Toutefois, les frais inutiles, y compris l'indemnité de procédure visée à l'article 1022, sont mis à charge, même d'office, de la partie qui les a causés fautivement.

La condamnation aux dépens est toutefois toujours prononcée, sauf en cas de demande téméraire ou vexatoire, à charge de l'autorité ou de l'organisme tenu d'appliquer les lois et règlements :

1° prévus aux articles 579, 6°, 580, 581 et 582, 1° et 2°, en ce qui concerne les demandes introduites par ou contre les assurés sociaux ;

2° relatifs à la sécurité sociale du personnel statutaire de la fonction publique qui sont analogues aux lois et règlements relatifs à la sécurité sociale des travailleurs salariés visés au 1°, en ce qui concerne les demandes introduites par ou contre les assurés sociaux.

Par assurés sociaux, il faut entendre : les assurés sociaux au sens de l'article 2, 7°, de la loi du 11 avril 1995 visant à instituer la "Charte" de l'assuré social.

Les dépens peuvent être compensés dans la mesure appréciée par le juge, soit si les parties succombent respectivement sur quelque chef, soit entre conjoints, **cohabitants légaux ou de fait**, ascendants, frères et soeurs ou alliés au même degré.

Tout jugement d'instruction réserve les dépens.

Loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle

Art. 2

A l'article 1022 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 21 avril 2007 et modifié par la loi

décembre 2008, les modifications suivantes sont apportées :

1° à l'alinéa 4, les mots " Le juge motive spécialement sa décision sur ce point. " sont remplacés par les mots " Sur ce point, le juge motive spécialement sa décision de réduction. " ;

2° l'alinéa 5 est remplacé par ce qui suit :

" Lorsque, dans un même lien d'instance, plusieurs parties bénéficient de l'indemnité de procédure à charge d'une ou de plusieurs parties succombantes, ce montant est au maximum le double de l'indemnité de procédure maximale à laquelle peut prétendre le bénéficiaire qui est fondé à réclamer l'indemnité la plus élevée. Elle est répartie entre les parties par le juge. " ;

3° l'article est complété par deux alinéas, rédigés comme suit :

" Lorsque l'instance se clôture par une décision rendue par défaut et qu'aucune partie succombante n'a jamais comparu ou lorsque toutes les parties succombantes ont comparu à l'audience d'introduction mais n'ont pas contesté la demande ou qu'elles demandent exclusivement des termes et délais, le montant de l'indemnité de procédure est celui de l'indemnité minimale.

Aucune indemnité n'est due à charge de l'Etat :

1° lorsque le ministère public intervient par voie d'action dans les procédures civiles conformément à l'article 138bis, § 1er ;

2° lorsque l'auditorat du travail intente une action devant les juridictions du travail conformément à l'article 138bis, § 2. ".

du 22 décembre 2008, les modifications suivantes sont apportées :

1° à l'alinéa 4, les mots " Le juge motive spécialement sa décision sur ce point. " sont remplacés par les mots " Sur ce point, le juge motive spécialement sa décision de réduction. " ;

2° l'alinéa 5 est remplacé par ce qui suit :

" Lorsque, dans un même lien d'instance, plusieurs parties bénéficient de l'indemnité de procédure à charge d'une ou de plusieurs parties succombantes, ce montant est au maximum le double de l'indemnité de procédure maximale à laquelle peut prétendre le bénéficiaire qui est fondé à réclamer l'indemnité la plus élevée. Elle est répartie entre les parties par le juge. " ;

3° l'article est complété par deux alinéas, rédigés comme suit :

« Lorsque l'instance se clôture par une décision rendue par défaut et qu'aucune partie succombante n'a jamais comparu ou lorsque toutes les parties succombantes ont comparu à l'audience d'introduction mais n'ont pas contesté la demande ou qu'elles demandent exclusivement des termes et délais, le montant de l'indemnité de procédure est celui de l'indemnité minimale.

Aucune indemnité n'est due à charge de l'Etat lorsque l'auditorat du travail intente une action devant les juridictions du travail conformément à l'article 138bis, § 2. ».